

ANKARA BAROSU

I. ULUSLARARASI SPOR HUKUKU KURULTAYI

Ankara Barosu Yayınları

2010

ANKARA BAROSU YAYINLARI

© Ankara Barosu Başkanlığı, 2010

Tüm hakları saklıdır

İletişim adresi

Ankara Barosu Başkanlığı
Adliye Sarayı Kat: 5 Sıhhiye/ANKARA
Tel: 0 [312] 416 72 00
Faks: 0312 309 22 37
www.ankarabarusu.org.tr
ankarabarusu@ankarabarusu.org.tr

(ABEM)

Ankara Barosu Eğitim ve Kültür Merkezi
İhlamur Sk. No: 1 Kızılay/ANKARA
Tel: 0312 416 72 00
Faks: 0312 309 22 37

Grafik-Tasarım

Mustafa HORUŞ
[Ankara Barosu]

Baskı

Cem Web Ofset
Alınteri Bulvarı No:29
Ostim / ANKARA
Tel: 0 (312) 385 37 27
Faks: 0(312) 385 16 17
cemwebofset@ttmail.com

İÇİNDEKİLER

I. Gün	7
<i>I. Oturum .....</i>	<i>23</i>
Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi.....	23
<i>II. Oturum .....</i>	<i>49</i>
Sporda Hukuki ve Cezai Sorumluluk	49
<i>III. Oturum.....</i>	<i>73</i>
Sporda Disiplin Hukuku, Delil Ve Savunma Hakkı.....	73
II.Gün.....	143
<i>I. Oturum .....</i>	<i>149</i>
Futbol Yargısı, Usulleri Ve Mevzuatı.....	149
<i>II. Oturum .....</i>	<i>171</i>
Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonlarının Hukuki Yapıları.....	171
<i>III. Oturum.....</i>	<i>211</i>
Oyuncular ve Kulüpler Arasındaki Anlaşmazlıkların Çözüm Yolları C.A.S Yargılama Sistemi ve Usulleri	211
III. Gün	251
<i>I. Oturum .....</i>	<i>251</i>
Sporda Dopingle Mücadele ve Örnek İhtilaflar.....	251
<i>II. Oturum .....</i>	<i>299</i>
Spor Hukukunda Kilometre Taşları Kararlar	299
<i>III. Oturum.....</i>	<i>319</i>
Yarışma Hakemlerinin Kararlarının Hukuki Niteliği	319
<i>IV. Oturum .....</i>	<i>339</i>
Sporda Medya ve Tv Hakları	339

**1. ULUSLARARASI
SPOR HUKUKU KURULTAYI**

I. GÜN

12 OCAK 2009

DEVİRİM AKYOL- Sayın Yargıtay Başkanım, Sayın Adalet Bakanım, Sayın Devlet Bakanım, Sayın Gençlik ve Spor Genel Müdürüm, Sayın Türkiye Barolar Birliği Başkanım, Sayın Spor Toto Teşkilat Başkanım, saygıdeğer katılımcılar ve değerli konuklar; Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlemiş olduğu 1. Uluslar arası Spor Hukuk Kurultayına hoş geldiniz.

YAĞMUR EROL- Hoş geldiniz; üç gün sürecek olan kurultayın içeriğiyle ilgili konuşmasını yapmak üzere Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Avukat Gurur Gaye Günal'ı kürsüye davet ediyorum.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Sayın Yargıtay Başkanım, Sayın Spordan Sorumlu Devlet Bakanım, Sayın Barolar Birliği Başkanım, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Vekilim, Sayın Spor Toto Teşkilatı Başkanım, Sayın Spordan Sorumlu önceki Devlet Bakanım, değerli konuşmacılar, saygıdeğer katılımcılar; hepinize bizi bugünümüzde onurlandırdığınız ve bize destek olduğunuz için, burada bulunduğunuz için öncelikle teşekkür etmek istiyorum.

Daha sonraki yıllarda da tekrarlanmasını umut ettiğimiz Kurultayına hoş geldiniz. Sizlere bugün, bu kurultaya başlarken, bu kurultayın hazırlıklarına başlarken bizi buna yönelten sebeplerin neler olduğunu, spor hukukundaki ihtiyacın nelerden ibaret olduğunu kurultay kapsamında karşılaştırmalı olarak, program kapsamındaki konuşmalarla anlatmaya çalışacağız.

Spor, hepimizin bildiği gibi sosyal ve kültürel bir olay. Bu olay hayatımızın her alanında yer alan hayatımızın vazgeçilmez bir parçası. Ancak bunun bir diğer tarafı da ekonomik pazarda büyük bir pastanın paylaşılmasından ibaret ki, hukuku ilgilendiren asıl önemli kısmı da bu ekonomik pazarın kullanılmasında ve paylaşılmasında gündeme geliyor. Tabi aynı zamanda büyük rakamların konuşulduğu

bir iş kolu olması da, spor hukukuna ait kuralların, ihtiyacı karşılamaya yönelik olarak büyük bir titizlikle düzenlenmesi ve uygulanması gereğini ortaya çıkarıyor.

Tüm bu ihtiyaçlar ve gereklilikler ile mevcut durum bizi şu noktaya getirdi; peki, sporla ilgili, sporun hukukunun kurallarının oluşturulmasıyla ve gelişmesiyle ilgili biz spor hukuku komisyonu olarak ne yapabildik? Bunu düşündük ve bu konuda yaptığımız çalışmalarımızı sadece komisyon kapsamında tutmayarak, bu konu ile ilgilenen kitlelerle de spor hukukunun mevcut durumunu, sorunlarını ve olması gerekenini tartışma ve bilgi birikimlerini paylaşabilme imkanı bulabilmek amacıyla uluslararası bir spor hukuku kurultayı düzenleyerek çalışmalarımızı devam ettirmeyi, farklı ülke uygulamaları ve mevzuatları ile bizim mevzuat ve uygulamalarımızı karşılaştırmayı, sorunları tespit etmeyi ve gerçekçi çözümler getirebilmek için gerekli alt yapıyı oluşturabilmeyi, akabinde de bir sertifika programı düzenleyerek ve bir yıla yaydığımız bir eğitimi gerçekleştirerek hukukçulara, meslektaşlarımıza ve bu konuya ilgi duyan sporla ilgili her türlü kesimden katılımcıya eğitim verebilmeyi ve bir ışık tutabilmeyi hedefledik.

Umarım bizim yaktığımız bu kıvılcım bir ateş olarak daha da büyüyerek hukukçulara ve spor camiasında bulunan, bu konuda kendilerini geliştirmek isteyen katılımcılara imkân sağlayacak bir çığır açar ve daha güzel, daha yeni gelişmelerle, farklı ülkelerin de işbirliği içerisinde olduğu daha büyük atılımlara öncü olur.

Bu konuda bize destek olan ve yardımlarını hiç esirgemeyen başta Sayın Bakanım Murat BAŞESGİOĞLU'na, Türkiye Barolar Birliği Başkanı sayın Özdemir ÖZOK'a, Ankara Barosu Başkanımız sayın Vedat Ahsen COŞAR'a ,konuşmacıların listesinin oluşturulmasında bize desteğini hiç esirgemeyen Spor Hukuku Enstitüsü Başkanı Sayın Kısmet ERKİNER'e ve eski Spor faaliyetleri daire Başkanı Sayın Nevzat GÜNER'e, fazla mesai dahi yaparak canı gönülden bize bu kurultayın hazırlanmasında yardımcı olan spor hukuku komisyonu üyesi arkadaşlarıma ve Ankara Barosu yönetim kurulu üyelerine ve personeline yürekten teşekkür ediyorum. Hepinize katıldığınız için tekrar teşekkür ediyor, sözü Sayın Başkanımız Vedat Ahsen COŞAR'a bırakıyorum.

Av. VEDAT AHSEN COŞAR- Sayın Yargıtay Başkanım, Sayın Bakanım, Sayın Başsavcım Spor Toto Teşkilatının Sayın Genel Müdürü, Barolar Birliğinin Sayın Saymanı, değerli konuklar, sevgili meslektaşlarım; Baromuzun düzenlediği 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayına hoş geldiniz. Sizleri Ankara Barosu adına, yönetim kurulu üyesi arkadaşlarım adına ve kendi adıma sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Bu kurultayın düzenlenmesinde verdikleri destek ve sağladıkları katkıdan dolayı Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Murat Başesgioğlu'na, kurultayımıza sponsorluk yapan Spor Toto Teşkilatının Sayın Başkanı Bekir Yunus Uçar'a Ankara Barosu adına, kendi adıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Değerli konuklar; ulusal ve uluslararası düzeyde olsun spor sadece sporcuların,

bu sporcuların mensubu oldukları devletlerin veya kulüplerin yarıştıkları bir alan değil, toplumsal, ekonomik, kültürel ve hatta siyasal sonuçları ve etkileri olan bir endüstri, bir sanayi alanıdır. Öyle olduğu için devletlerin, şirketlerin, kurumların kayıtsız kalmadıkları spor rekabetçi yapısı, heyecan ve zevk verici tarzıyla insanların da kayıtsız kalmadıkları önemli bir alandır. Avrupa Birliği, NATO gibi uluslararası kuruluşlardan çok daha önce kurulan FIFA, UEFA gibi uluslararası örgütleriyle, bu örgütlerin düzenledikleri uluslararası şampiyonalarla, eski Yunan'dan günümüze kadar yapıla gelen olimpiyatlarıyla küresel bir etkinlik olan spor tıpkı para gibi, bilgi gibi dünyayı çok hızlı dolaşan ve öyle olduğu için de en fazla küreselleşen olgulardan birisidir. Bütün bu özelliklerinin ve niteliklerinin dışında spor özellikle son yıllarda önemli oranda gelişme kaydeden bir hukuki disiplindir. Bu hukuki disiplinin sporun her branşıyla ilgili ve farklı olan kendisine özgü ulusal ve uluslararası bir mevzuatı olduğu gibi disiplin ve tahkim kurulları gibi ulusal düzeyde faaliyet gösteren spor mahkemeleri, uluslararası spor mahkemesi, Avrupa Uluslararası Ceza mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi uluslararası düzeyde yetkili ve görevli olan mahkemelerden çok daha önce kurulan uluslararası spor mahkemeleri ve bu mahkemeler tarafından verilmiş binlerce, yüz binlerce karar vardır. O nedenle spor avukatıyla, yargıcıyla, savcısıyla, akademisyeniyle biz hukukçuların ilgisiz ve kayıtsız kalamayacağı bir alandır. Uluslararası nitelikte olmasıyla ülkemizde bir ilk olan bu kurultayın düzenlenmesinin en önde gelen nedeni budur. Bu kurultay aracılığıyla spor hukuku konusunda ülkemizde ve ülkemiz hukukçularının nezdinde bir farkındalık yaratmayı, hukukçu olarak kendimizi spor hukuku konusunda geliştirmeyi, hem ulusal hukukumuz ve hem de uluslararası hukuka katkı yapmayı ve yanı sıra ülkemizi uluslararası düzeyde tanıtmayı amaçladık. Bu kurultayın bütün bu amaçlara hizmet edeceğine ve başarılı olacağına olan inancımla düzenlenmesinde büyük pay ve emek sahibi olan Baromuzun Spor Hukuku Kurulu Başkanı Sevgili meslektaşım Gurur Gaye Günel'a ve onun kişiliğinde kurur üyesi değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunar, hepimizi sevgi ve saygıyla yeniden selamlarım.

DEVRİM AKYOL- Sayın Gurur Gaye Günel'a teşekkür ederiz, Sayın Ahsen Coşar'a teşekkür ederiz. Şimdi de açılış konuşmalarını yapmak üzere Sayın Bakanım Murat Başesgioğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

MURAT BAŞESGİOĞLU- Yargıtayımızın çok değerli Başkanı, Sayın Bakanım, Ankara Üniversitemizin değerli Rektörü, Ankara Cumhuriyet Başsavcımız, Ankara Barosunun değerli Başkanı, üyeleri, değerli hukuk adamları, değerli akademisyenler, kıymetli basın mensupları ve değerli çalışma arkadaşlarım; öncelikle böyle bir kurultay düzenledikleri için Ankara Barosunu ve hasreden hukuk komisyonunu tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Gerçekten hepimizin ihtiyacı olan bir alanda böyle çok saygın katılımcıları bir araya getirerek çok önemli bir ihtiyaca cevap verecek bir toplantı tertip ettiler. Onun için kendilerine teşekkür ediyorum ve bu kurultayın Türk sporuna, Türk hukukuna hayırlı olmasını yürekten diliyorum.

Değerli katılımcılar; spor birçok boyutlarıyla hayatımıza çok hızlı bir şekilde girmiştir, girmeye devam etmektedir. Sportif aktiviteleriyle, ekonomik boyutuyla ve toplumumuzda yaratmış olduğu diğer dinamiklerle birlikte gerçekten göz ardı edemeyeceğimiz, üzerinde hassasiyetle duracağımız bir olgudur. Diğer boyutları tabii başka bir oturumun konusu, ama bugün spor hukuku konusundaki görüşlerimi kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum. İnsan ilişkisinin olduğu her yerde mutlaka bir disipline ihtiyaç var, bu ilişkileri düzenleyecek, müeyyidelendirecek kurallara ihtiyaç var. Sporda da en geniş manada bu ilişkilerin yaşandığı bir hayat alanı olduğu için mutlaka bir disiplin söz konusu. Uluslararası boyutuna girmeyeceğim, ülkemizdeki spor hukuku alanındaki gelişmeleri hepimiz yakinen biliyoruz, birçok üniversitemizde yeni bölümler açılıyor, yeni akademisyenlerimiz yetişiyor, sertifika alan derli spor hukukçuları yetişiyor ve bu gelişme hızlı bir şekilde devam ediyor, etmek zorunda, inşallah üniversitelerimiz bağımsız bir şekilde spor hukuku bölümlerini açacaklar, lisans, yüksek lisans ve mastır programları çok yoğun bir şekilde bizim üniversitelerimizde yeşerecek, buna ihtiyacımız var.

Uygulama alanındaysa bugün itibarıyla önümüzde duran çok önemli konular var, özellikle parlamentoda bulunan çok önemli yasalarımız var. Bunların başında Türkiye Futbol Federasyonunun kuruluş ve işleyişine ilişkin kanun gelmektedir. Hepinizin bildiği gibi FIFA ulusal federasyonlara futbol yönetiminin kendi ana statüleriyle yönetilmesi gerektiğini, bunun bir yasa düzenlemesiyle yapılmaması gerektiğini çeşitli kereler ifade etmiştir. Biz de FIFA'nın bu çağrısına uyarak Futbol Federasyonunun, daha doğrusu Türkiye'de futbolun yönetimini çok kısa çerçevede bir kanunla sınırlandırıp, geri kalan bölümlerini kendi ana statülerine bırakmak suretiyle böyle bir düzenleme içerisine girdik. Şu anda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Komisyonunda bulunan yasamız görüşülerek en kısa zamanda genel kurula incek ve burada değerli milletvekillerimizin katkılarıyla yasalaşmış olacaktır.

Yine Parlamentoda bekleyen önemli bir tasarımız sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair tasarımızdır, yani sporda şiddet yasasıdır. Hepinizin bildiği gibi halen şu anda uygulanmakta olan bir yasamız var, ama bu yasanın uygulamadaki performansının çok kritik edildiği, bazı hususların düzenlenmesi gerektiği ihtiyacını biz de paylaştık ve uygulamadaki aksaklıkları gidermek üzere bir tasarı hazırladık. Şu anda bu tasarımız da Adalet Komisyonunda görüşülmeyi beklemektedir. Yine çok önemli bir tasarımız doping ile ilgili, daha doğrusu Türkiye'de doping ajansının kurulmasına ilişkin bir tasarımızdır, bu da ilgili komisyonlardan geçmiş ve Meclisimizde genel kurulda görüşülme aşamasındadır. Bunun dışında yine teşvik primi ve şike dediğimiz spor suçlarına ilişkin yeni müeyyidelerin, daha doğrusu suçun ve fiilin tanımlandığı bir yeni tasarı söz konusudur. Bu da yine parlamentoya sevk edilmiş ve ilgili komisyonlarda görüşülmek üzere. Bunun dışında hazırlık çalışmalarını sürdürdüğümüz önemli yasalarımız var, birincisi kulüpler yasasıdır. Bugün artık hepimiz biliyoruz ki artık özellikle futbolu Dernekler Kanununun bahsettiği veyahut da çerçevesini çizdiği Dernekler Yasasıyla yürütmek ve yönetmek mümkün değildir. Mutlaka kulüplerimize has bir düzen-

lemenin yapılması gerekiyor, bu sebeple kulüpler yasası çalışmaları uzun süredir devam ediyor, önümüzdeki günlerde bu çalışmalara son şeklini verip bunu da Başbakanlığa ve bilahare Parlamenteoya sevk etmek istiyoruz.

Tabii bunun dışında Türkiye’de futbol dışındaki binaların bir özerkleşmesi olayı 2005 yılından beri gündemimizdedir. Ancak bu özerkleşmenin çerçevesinin çizilmesi, özerkleşme konusundan ne anladığımızın tam olarak ortaya konması, yetki ve sorumlulukların paylaşılması gibi çok önemli konular da karşımızda durmaktadır. Evet, sporun yönetiminin olabildiğince özerk federasyonlar tarafından yönetilmesini istiyoruz, ama özerkliğin de kayıtsız şartsız bir yetki kullanımını anlamına gelmediğini hepimiz biliyoruz, mutlaka bazı hukuki referanslarının olması gerektiğine inanıyoruz. Bu konuda da bir çalışmaya ihtiyacımız olduğu ortadadır.

Onun dışında spor emekçilerinin sosyal güvenlikleri, istihdam şekilleri son derece önem arz etmektedir. Özellikle ekonomik sıkıntılar nedeniyle bugün birçok futbolcu yoğun bir şekilde federasyonlara başvurmakta, alacaklarını alamadıklarını ifade etmektedirler. Yine antrenörlerimizin yıl içerisinde birden fazla kulüp değiştirmek zorunda kalmaları gerçekten spor emekçilerinin, futbol emekçilerinin karşılaştıkları çok önemli bir sorundur. Bu da bence tartışılmaya değer ve çerçevesinin çizilmesi gereken bir konudur. Yine sporcularımızın sigortalanmaları, sosyal güvenlikleri, istihdamları da spor hukuku çerçevesi içerisinde mutlaka belirli şekillerde çerçevesinin çizilmesi ve herkesin önünü net olarak görebileceği yaptırımların olduğu bir düzene geçilmesinde mutlaka fayda var diye mülahaza ediyorum. Dolayısıyla değerli katılımcılar; kısaca başlıklarını saymaya çalıştığımı alanları bile varsaysak gerçekten spor hukuku emek vermeye değer, spor emekçilerinin, spor camiasının birçok sorunlarını çözmek için elimizdeki en önemli araçlardan ve platformlardan biridir. Onun için kurultay süresince yapılacak değerli katkılar, değerli görüşler biz uygulayıcılara, politikacılara önümüzdeki dönemde ışık tutacaktır. Onun için bu toplantıya katılan ve değerli görüşlerini burada paylaşacak olan bütün akademisyenlere ve uygulayıcılara şimdiden teşekkür ediyorum, görüşleri bizim için mutlaka çok önemli olacaktır ve önümüzdeki süreçte bize bir yol haritası tayin ve tespit etme konusunda yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

Evet, tekrar Ankara Baromuza ve hukuk komisyonuna çok teşekkür ediyorum, katıldığınız için sizlere de ayrı ayrı teşekkür ediyorum, bu kurultayın Türk sporuna ve Türk hukukuna hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

YAĞMUR EROL- Sayın Bakanımıza konuşmaları için çok teşekkür ediyoruz ve plaketlerini takdim etmek üzere Ankara Barosu Başkanı Sayın Vedat Ahsen Coşar’ı sahneye davet ediyoruz.

DEVRİM AKYOL- Değerli katılımcılar; devam ediyoruz ve şimdi de konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Barolar Birliği Saymanı Sayın Soner Kocabey’i kürsiye davet ediyoruz.

SONER KOCABEY- Sayın Yargıtay Başkanım, Sayın Bakanlarım, Sayın Başsavcım, Sayın Baro Başkanım, değerli konuklar, sevgili meslektaşlarım; insanlık tarihinin en başından beri varolduğunu bildiğimiz spor olgusu artık bugün spor bilimi olarak ifade edilmektedir. Sözlük anlamıyla kişisel veya toplu yarışlar biçiminde yapılan, bazı kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü olarak ifade edebileceğimiz sporun hem günlük yaşantımızda ve hem de toplumsal yaşamdaki önemi tartışılmaz bir boyuta gelmiştir. Spor artık bu yönüyle olağanüstü bir sektör haline gelip tüm dünya insanlığını olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Ülkelerin ekonomik, kültürel, sosyal, siyasal sistemleri ve anlayışları ne olursa olursa spora özel derecede önem verilmektedir. 21. yüzyılda küreselleşen dünyamızda spor bu küreselleşmeden nasibini alıp, kendisi de olağanüstü yaygınlaşıp etkileşirken, aynı zamanda küreselleşmeye de katkıda bulunmaktadır.

Kişinin sağlık, beslenme, ruhsal doyum ve dinlenmesinde son derece önemli olan sporun toplumsal düzeyde insanların birbirlerini anlaması ve empati kurması, kaynaşması ve barışın sağlanmasında yadsınamayacak önemi bulunmaktadır. Hukuk toplumsal düzeni sağlayan hak ve kuralların bütünü olduğuna göre insan ve toplum yaşamında bu denli önemli bir yer işgal eden sporun hukukla yakın ilişkisi kaçınılmaz olmaktadır. Öte yandan milyonlarca liralık bütçelerle idare edilen kulüpler, federasyonlar ve pek çok uluslar üstü örgüt bulunan bu alanın hem ekonomik, hem de idari gereklerini karşılama için teorik ve teknik hukuk bilgisi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Hem sporcuların, hem kulüp ve idarecileri ve kamu adına görev yapan federasyon ve yürütme gücü yetkililerinin karşılaştıkları birbirinden farklı pek çok sorunun önemli bir kısmının spor hukukuna özgü sorunlar olduğu gerçeğinden hareketle spor hukukunun önemini ve artık günümüzde çalışmasını bu alana özgüleşmiş hukukçular olmaksızın bu sorunların çözümünün mümkün olmayacağını kabul etmek zorunludur. Kısaca spor hukuk artık yeni ve geniş bir uygulama alanı olan bir hukuk disiplindir.

Spor hukukunda bir diğer önemli nokta da spor disiplindir. Tüm spor dallarında genel kuralları aynı olmakla birlikte o spor dalının özellikleri çerçevesinde bir disiplin hukuku gelişmiştir. Disiplin kural ve cezaları olmaksızın spor müsabakalarının barış ve insanlık ve topluma yararlı bir şekilde gerçekleştirilme şansı ne yazık ki yoktur. Yine ayrıca sporda şiddetin önlenmesi de hemen tüm dünya ülke insan ve spor insanlarının en önemli sorunudur ve sürekli bu sorunun çözümü için çalışmalar yapılmaktadır. Hukuk insan davranışlarını düzenleyen normlar bütünü olduğuna göre şiddetin bu davranış biçimlerinin düzenlenmesinde insanın ya da insan topluluklarının ya da devletin başvuramayacağı bir araç olduğunun açıkça belirtilip yaptırıma bağlanması hukukun sporda şiddeti önlenmesinde önemli bir köşe taşı da olacaktır. Hukuki yaptırımlar yoluyla ve özellikle cezai ve tazminat niteliğindeki yaptırımlarıyla sporda şiddeti önleme konusunda ciddi sonuçlar alınabilir ve alınmıştır da. Ancak eğitimin de katkısı olmaksızın bu sorunun üstesinden sadece yaptırımlarla gelinebileceği iddia edilemez. Bu konuda aileden başlayan ve okul ve iş, meslek yaşamıyla devam eden süreçte sürekli bir eğitimin ve bilgilendirmenin yapılması gerekmektedir.

Spor ve hukukun bir diğer önemli ilişkisi de sporun gerçekten insan haklarına dayalı bir hukuk devleti içerisinde gelişeceği ve tüm insanlığa bu şekilde daha fazla faydası dokunacağı olgusudur. Hukuk devletinin olmadığı bir yerde sporun işlevi yetersiz kalır, kitleleri uyutma ve kandırma amacına hizmet eder. Bunun örnekleri insanlık tarihi boyunca birçok kere görülmüştür. Oysa hukuk devleti spora gerçek kimlik ve görevini verir. Sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi, sporda hukuk ve cezai sorumluluk, sporda disiplin hukuku, delil ve savunma hakkı, futbol yargısı usulleri ve mevzuatı, ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının hukuki yapıları, sporda dopinge mücadele, CAS yargısı, spor medyası ve TV hakları gibi son derece önemli konuların konuşulup tartışılacağı Ankara Barosunun düzenlediği 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayından yalnız hukukçu ve spor insanlarımızın değil, ülkemizin ve tüm dünya insanların yararlanacağını umuyorum, devamını da diliyorum. Bu duygu ve düşüncelerle de saygılar, sevgiler sunuyorum.

DEVİRİM AKYOL- Barolar Birliğini temsilen Sayın Kocabey'in yapmış olduğu konuşma için teşekkür ederiz. Plaketini vermek üzere Sayın Vedat Ahsen Coşar'ı kürsüye davet ediyoruz. Konuşmalarını sunmak üzere eski Devlet Bakanı Sayın Refaıttin Şahin'i kürsüye davet ediyoruz.

REFAİTTİN ŞAHİN- Sayın Yargıtay Başkanım, Sayın Bakanım, Sayın Başsavcım, Sayın Hacettepe Üniversitesi Rektörüm, Sayın Ankara Barosu Başkanım, değerli yabancı ve yerli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben spor teşkilatına memur olarak girmiş, bütçe uzmanlığı, personel müdürlüğü, daire başkanlığı, genel müdür yardımcılığı ve iki defa da genel müdürlük yapmış bir spor teşkilatı eski mensubuyum, aynı zamanda da Tarım Bakanlığı, Devlet Bakanlığı görevinde de bulundum.

Spor her zaman ilgi alanım içinde olan ve geçmişte de aktif sporcu olduğum için yakınlık hissettiğim ve de hizmet verdiğim bir konu olmuştur. İlgimi hep devam ettirdim, yıllar içinde deneyim ve tecrübelerimin Türk sporuna, yönetimine faydası olur mu diye her zaman gerek bürokrat olarak, gerek siyasetçi olarak bu desteği vermeye çalıştım. Dünyada sporun hukukunun Birleşmiş Milletler hukukuna göre çok daha iyi olduğunu, çok daha iyi işlediğini görmekteyiz. Spor hukukunun yerleşik olmasına ve dünyada uygulamasının çok iyi olmasına rağmen Birleşmiş Milletler hukukunun hep çifte standartla devam ettiğini ve burada gücünün haklı olduğunu ve galip geldiğini görüyoruz. Dünyadaki olayları göz önünde tuttuğumuzda bir Kuzey Irak'ı, bir Filistin'i, Kafkaslardaki güç dengesizliğinin yarattığı haksız ve adaletsiz uygulamaları ve insanların çektiği ıstırapları biz de üzüntüyle seyretmekteyiz.

Sporun en baş şemsiyesinden aşağı doğru geldiğimizde Uluslararası Olimpiyat Komitesi, uluslararası federasyonlar ve ülke olimpiyat komiteleri, federasyonlar, kulüpler diye bir sıralama görürüz. Sayın Bakanımız biraz evvel bazı yasaların çıkacağından, düzenlemelerin yapılacağından bahsettiler, bunu memnuniyetle

bizzat kendi ağzından duyduk. Yalnız bir şeyi tekrar iade etmek istiyorum ki bana göre Türkiye’de çok mükemmel 3530 sayılı Beden Terbiyesi Yasası vardı, bu yasa maalesef değiştirildi, kuşa dönmüş bir yasa yerine konuldu ve Türk sporunda bir kırılma noktası meydana geldi. Hâlbuki bu çok mükemmel bir yasaydı ve rahmetli Başbakanlarımızdan Adnan Menderes Beyin bizzat hazırladığı bir yasaydı ve bu yasanın uygulaması içerisinde ben genel müdürlük yaptım. Hakikaten kendi yasası olan ender genel müdürlüklerden bir tanesiydi Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü ve o Genel Müdürlük gerçekten bağımsız bir genel müdürlük gibi hareket ediyordu. Ancak ne var ki Türkiye’de hâlâ bugün bile gençliğin ve sporun önemi tam anlaşılmış değil. Benim en çok üzüldüğüm hususlardan bir tanesi personel müdürü, bütçe müdürü, genel müdür yardımcısı, genel müdür olarak Meclise bütçe görüşmelerine gittiğimizde, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün ödeneklerinin arttırılması tekliflerinde bulunduğumuzda hep bütçe plan komisyonundaki milletvekillerinin itirazlarıyla karşılaştık. Kimisi derdi ki daha benim pek çok köyümde yol yok, su yok, okul yok, biri derdi ki daha önemli işlerimiz var, ama gençliğin işinden daha önemli, gençliğin meselesinden daha önemli bir iş olmadığını bugün anlamaya çalışıyoruz, ama bir milyon diplomalı işsiz gencin bugün iş arar durumda olması da tabii Türkiye’nin geleceği açısından sıkıntı verici bir husustur.

Ben bu konulara girmek istemiyorum, ama bu yıl karşılaştığımız bir olay var, Sayın Bakanımız onun yasası çıkacak dedi. Bir tek özerk yasası olan federasyon Futbol Federasyonu. Diğer bütün federasyonlar özerk oldu, bir yasası yok, dayanağı yok, bu nasıl özerklik? Bunlar para harcıyorlar, eleman alıyorlar, nasıl oluyor bu, anlamak mümkün değil. Burada yarın hukukun gerektirdiği işlemler ortaya çıktığında sorunlar da ortaya çıkacak. Bir anımı anlatarak sözlerimi bağlayacağım, ben spor genel müdürüyken Futbol Federasyonunda çalışanlar grev yaptılar. o zaman Futbol Federasyonunun 6 milyon liralık bir fonu vardı, bu fonla sürekli eleman alınmış ve dolayısıyla o kadar çok eleman alınmış ki bunlar sendikalaşmış, daha sonra toplu sözleşmeye oturduklarında da istedikleri para kendilerine verilmediği için greve gitmişlerdi. 84 gün Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün dördüncü katında grevcilerin davullarını, zurnalarını dinledik. Sonra o grev yapanları kadroya alarak bu işi hallettik.

Bugün zaman zaman bir eski genel müdür olarak, bir eski bakan olarak bazı personel bize geliyor, diyor ki, efendim ben şu federasyonda, özerk federasyonda çalışıyorum, bana kadro sağlamam konusunda yardımcı olur musunuz diye. Şimdi bunlar tabii ki sporun hukukla olan ilgisini ve önemini ortaya koyuyor. Şimdi Ankara Barosunun böyle bir spor hukuku kurultayını düşünmüş olması, bunu gündeme getirip hem de uluslararası bir nitelikte bunu sürdürebilir bir şekilde ortaya koyması gerçekten son derece memnuniyet verici ve bunun tabii ki başarıyla devam etmesini, çıkacak sonuçların da Türk sporuna yarar sağlamasını, fayda sağlamasını arzu ediyoruz, umut ediyoruz ve bunda da başarılı olacaklarına inanıyoruz. Bizim de uygulamanın içinden gelenler olarak her türlü yardım ve

desteğimiz olacak. Fakat burada tabii dikkatimi çeken bir husus var, uluslararası nitelikte yapılan böyle bir kurultaya Olimpiyat Komitesinden kim gelmiş, onu merak ettim, ben de bir Olimpiyat Komitesi üyesiyim. Tabii ki Olimpiyat Komitesinin de bu işte en azından işin içinde olan bir komite olması lazım gelir düşüncesindeyim ve de federasyonlarımızın ve Gençlik Spor Genel Müdürlüğümüzün de bu işin içinde tabii ki yer alması gerekir. Sponsor olarak sadece Spor Toto'nun sponsor olmasını da yadırgadım, yani bu Türkcell'lerin, Ülker'lerin, Cafe Crown'ların, futbola, basketbola bir sürü destek verenlerin böyle bir uluslararası kurultaya destek vermemiş olmalarını da ben eksiklik olarak görüyorum.

Son olarak şunu söylüyorum, spor, gençlik hiçbir ülkenin vazgeçemeyeceği yahut da önemsemeyeceği bir husus değildir. Benim görev yaptığım sürece gerek bürokrat olarak, gerek bakan olarak ortaya konulan veya çalışmalarla ortaya koyduğumuz bütün projelerin önüne çıkan en büyük engel kaynak olmuştur. Şimdi Türkiye'de siz sporu ne kadar özerk yaparsanız yapın, siz ne kadar projelere sahip olursanız olun, bunun kaynağına, altyapısına sahip değilseniz başarılı olma şansınız yoktur. Spora verilen ödenek eğer daha çok eksiklerimiz var, bunlar varken buraya ödenek ayırmak olmaz düşüncesinden siz meseleyi çıkaramazsanız bir yere varmanız da mümkün olmaz. O sebeple ben diyorum ki, bütün şans oyunlarının gelirleri sadece spor fonuna ayrılarak o fondan spora destek verilmesi ve sporun belli bir fonunun gelirinin mutlaka olması lazım. Bugün özelleştirme kapsamına alınan Milli Piyango'dan tutun da, diğer şans oyunlarının hiçbir zaman böyle bir özelleştirmeyle elden çıkarılarak gençliğin ve sporun desteğinden kaynağın mahrum bırakılmaması lazım. Sayın Bakanımız buna da bir çözüm bulsun, çare bulsun, nitekim ben Tarım Bakanlığım sırasında olimpiyatlar bu ülkede yapılsın diye çıkarılan yasaya mali kaynak desteği olsun diye Jokey Kulübünden oraya kesinti yaptırmayı yasaya eklettirmiştim. Buna Jokey Kulübü kızmıştı, Jokey Kulübüne bir şey daha yaptırdım, Ankara Hipodromunu, devletten bir lira çıkmadan kendi geliriyle, yani Jokey Kulübü gelirleriyle Ankara Hipodromu yapıldı. Hipodromsuz başkent durumundaydı ve de hazineden bir kuruş çıkmadı, bunu Jokey Kulübü istemedi, direndi, sözleşmeleri bitiyordu, ben de bu sözleşmeleri uzatmayacağım dedim. Böyle bir zıtlamayla bir hipodroma sahip olduk, ne var ki açıldığında beni de açılışa çağırmadılar, sağ olsunlar.

Efendim sürçü lisan etmişsek affola, her zaman ülkenin, ülkenin güzel insanının ve içinden emek vererek geldiğimiz spor teşkilatının emrinde ve hizmetindeyiz. Bize ihtiyaç duyulduğunda biz hazırız. Ben ilk defa Sayın Bakanımızı burada, Bakan olduktan sonra burada spor konulu bir toplantıda gördüm. Ben sanıyordum ki Bakan Bey beni çağırır, biz sporla ilgili bakan olduk, sen de kaç defa orada genel müdürlük yaptın, gel bir anlat burayı bana demesini bekliyorum hâlâ. Saygılar sunarım. Bu kurultayın başarılı olmasını diliyor ve emeği geçenlere tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun.

DEVİRİM AKYOL- Sayın eski Devlet Bakanım Refaittin Şahin'e bu güzel ko-

nuşması için teşekkür ederiz ve plakelerini sunmak üzere biz tekrar Sayın Ahsen Coşar'ı kürsüye alalım.

YAĞMUR EROL- Sayın Adalet Bakanımız Mehmet Ali Şahin de aramızda olacaklardı. Ancak kendileri katılamadılar, ancak bize bir mesaj göndermişler, şimdi bunu sizinle paylaşmak istiyorum. Sayın Avukat Vedat Ahsen Coşar, Ankara Barosu Başkanı; düzenlemiş olduğunuz 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayına programımın yoğunluğu nedeniyle katılamadığım için üzgünüm. Nazik davetiniz için teşekkür eder, size ve katılan tüm konuklara saygılar sunarım. Mehmet Ali Şahin, Adalet Bakanı.

Şimdi konuşmalarını yapmak üzere Sayın Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker'i kürsüye davet ediyoruz.

HASAN GERÇEKER- Değerli konuklar, değerli sporseverler, değerli katılımcılar; sözlerime başlarken hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Öncelikle uzun yıllar ceza kurullarında, tahkim kurulunda Türk sporuna katkıda bulunmaya çalışmış bir hukukçu olarak sizlere hitap etmekten büyük mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum. Sporun ne zaman başladığını belirlemek mümkün olmamakla birlikte spor tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğunu söylemek çok da yanlış olmayacaktır. İnsan varolduğundan beri spor da vardır, spor farklı dil kullanan, farklı inançta ve farklı kültürden olan insanları bir araya getiren ve birlikteliklerini sağlayan evrensel bir unsur olup toplumlar arası bir iletişim aracıdır. Yaşadığımız çağda çevresel koşulların değişmesi ve beslenme alışkanlıklarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle sağlıklı yaşamın sağlanması bakımından çözüm yollarından birisi olarak da spor yapmak oldukça önem kazanmıştır. Spora eğilimin artması ve yeni spor alanlarının oluşmasına neden olmuş ve böylece kültür, sanat, eğitim, siyaset, reklamcılık, turizm, teknoloji ve bütün bunların tamamını kapsayan ekonomi alanında birçok gelişmelere kapı aralanmıştır. Sporla sağlanan ekonomik güç sportif aktivitelerin daha fazla düzenlenmesini sağlamış, daha fazla aktivite de daha fazla ekonomik değer oluşturmuştur.

Topluluk halinde yaşayan insanlar güvenli bir yaşam sürdürebilmek amacıyla ilk şamada bir kısım toplumsal davranış kuralları benimseyerek uygulamaya başlamışlar, daha sonra da bu kuralları toplumu oluşturanların uması gereken hukuk kuralları haline getirmişlerdir. Spor alanında da aktif rol alan sülhelerin haklarını korumak ve spor müsabakalarının disiplinli bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Spor hukukü tüm sportif olayları ve bu olaylardan kaynaklanan ilişkileri düzenleyen bir bilim dalıdır. Sporun belli kurallar çerçevesinde yapılıp yapılmadığını spor hukuku denetler. Spor hukuku genel hatları itibarıyla özel hukukun bir parçası olarak görölmekteyse de spor faaliyetlerinde kamu düzeninin korunması bakımından ceza hukuku ilişkisi de ön plana çıkmaktadır. Spor hukukunda kısa dönemde etkili çözümler üretmek temel hedefdir. Bu sebeple sportif faaliyet sonucu oluşan birçok sorunun çözümünde genel hukuk kurallarından farklı ve kısa zamanda sonuca ulaşılacak yöntemler kullanılmaktadır.

İlk zamanlarda amatörcü yapılan spor dalları daha sonra yerini profesyonelliğe bırakmıştır. Dernek statüsünde kurulan gençlik ve spor kulüpleri sporun ekonomik alandaki etkinliğinin artmasıyla Ticaret Kanununun hükümlerine tabii ticari şirketlere dönüşmektedir. Anayasamızın 59. maddesindeki devlet her yaşta ki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuyu korur şeklindeki düzenleme karşısında 3289 sayılı Yasayla temel görevi vatandaşın fizik, moral, güç ve yeteneklerini geliştirmesini sağlayan sportif faaliyetleri sevk ve idare etmek, gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirleri almak olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun uygulanması konusundaki usul ve esasları belirlemek üzere birçok yönetmelik çıkartılmıştır. Ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunla, spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair temel yasalar da bulunmaktadır.

Bütün bu yasal düzenlemeler göz önüne alındığında spor hukuk alanında çıkartılan yasaların azımsanmayacak derecede olduğu görülmektedir. Ancak bu düzenlemeler sporun gelişmesi için yeterli olmamakta, birçok alanda yeni yasalara gereksinim bulunmakta olup, özellikle 3289 sayılı Yasaya 5105 sayılı Yasayla eklenen ek 9. madde uyarınca futbol dışındaki branşların da özerklik kazanması yeni hukuki düzenlemeleri gerektirmiş, yapılan düzenlemelerin aksayan kısımlarının da biran önce düzeltilmesi acil bir zorunluluk olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Zorunlu kamu hizmetleri dışında kalan konularda devletin her zaman etkin rol alması mümkün olmayabilir. Sporun gelişiminde ticari kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin daha aktif bir şekilde rol alması ve sponsorluk kurumunun daha verimli bir şekilde çalıştırılması suretiyle sporcuların yeterli düzeyde ihtiyaçlarının karşılanması ve dünya çapında sporcular yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu alanda hukuki altyapının zenginleştirilmesi ve bilinçli sporcuların yetiştirilmesi bakımından devletle üniversiteler arasında işbirliği yapılmasında büyük fayda vardır. Ulusal alanda ve uluslararası arenada Türkiye'nin ve Türk sporcularının haklarını savunabilecek nitelikte yeterli sayıda spor hukukçusu yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Ceza ve tahkim kurullarına, disiplin kurullarına yapılacak atamalarda liyakat esas alınmalıdır. Doping kontrolleri konusundaki çelişkilerin kısa zamanda giderilmesi ve dopingle mücadelenin sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi için dopingle mücadele kanun tasarısının kısa zamanda çıkartılması sağlanmalıdır.

Yetenekli sporculara yetiştirilmelerini ve başarılı olmalarını sağlayacak bir kısım ek haklar tanınmalıdır. Tanınacak olan haklarla gelecek kaygısıyla başarılı sporcuların sporu terk etmelerinin önüne geçilmelidir. Sporda şiddetin önlenmesi için daha fazla çalışma yapılması ve sosyal projelerin üretilmesi gerekmektedir. Üniversitelerin hukuk fakültelerinde spor hukuku derslerinin açılması, spor hukuku anabilim dallarının kurulması, yüksek lisans ve doktora programlarına spor hukukunun da dâhil edilmesi, beden eğitimi ve spor yüksekokullarında spor hukuku alanına da daha fazla yer verilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Değerli konuklar; spor hukuku alanında elbette daha söylenecek pek çok söz vardır. Türk sporuna çok önemli katkılar sağlayacağına, yararlı olacağına inandığım kurultayın çok değerli katılımcıları tarafından bu hususlar mutlaka en güzel şekilde dile getirilecektir. Bu güzel çalışmanın düzenlenmesinde katkıda bulunan, emeği geçen herkesi kutlayarak konuşmama son verirken 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının başarılı geçmesini diler, hepinize sevgiler ve saygılar sunarım.

YAĞMUR EROL- Sayın Yargıtay Başkanımıza konuşması için çok teşekkür ediyorum ve plaketini sunmak üzere Sayın Ahsen Beyi sahneye davet ediyorum.

DEVRİM AKYOL- Sayın Başkanım tekrar teşekkür ederim. Protokol sırası na uygun olmasa da bazı teknik aksaklıklardan dolayı şimdi konuşmalarını yapmak üzere Sayın Spor Toto Teşkilat Başkanı Bekir Yunus Uçar'ı davet ediyoruz, kendisi aramızda mı? Kendisi aramızda değil, herhalde yetişemedi. Efendim tüm konuklarımız konuştu, açılışı yaptıkları için teşekkür ediniz, bir saat, bir buçuk saat sonra tekrar burada buluşmak ve ikinci oturumumuzu yapmak üzere oturumu kapatıyoruz. Çok teşekkürler, konuklarımıza iyi günler efendim.

DEVRİM AKYOL- Sayın konuklar, değerli katılımcılar; Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlemiş olduğu Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının ilk oturumuna hoş geldiniz. Bu oturumdan önce yapmak istediğimiz bir düzeltme var, buna göre sabahki açılış töreninde protokol sıralamasında Sayın Bakanımız Murat Başesgioğlu'nun ricası üzerine bir değişiklik yaptık, bu konuyu da Ankara Barosu adına düzeltiyoruz. Teşekkür ederiz.

YAĞMUR EROL- Değerli konuklar, sayın katılımcılar; Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlemiş olduğu 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının oturumlardan önceki açılış konuşmasını yapmak üzere Hacettepe Üniversitesi Rektörü, Dünya Okçuluk Federasyonu Başkanlığına seçilen ilk Türk olarak Türk spor tarihine adını yazdırmış, Uluslararası Okçuluk Federasyonu Başkanı, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Üyesi, 23 yıl aralıksız Okçuluk Federasyonu başkanlığının yanı sıra beş yıl Avrupa okçuluğunu yönetmiş, 2005 yılında da Dünya Okçuluk Federasyonu Başkanlığına seçilen Sayın Profesör Doktor Uğur Erdener'i kürsüye davet ediyoruz.

Prof. Dr. UĞUR ERDENER- Öncelikle Ankara Barosuna böyle bir çalışmayı düzenlemesi ve bana da bu vesileyle konuşma fırsatı verilmesi nedeniyle teşekkürlerimi arz etmek istiyorum. Biraz önce değerli sunucu arkadaşımızın da belirttiği gibi, değişik sıfatları olan bir insanım, ama uzun yıllarını sporun içinde geçirmiş bir yönetici olarak Türk sporuna, ya da genel anlamda spora şöyle kısa bir bakış yöneltmek istiyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün her alanda olduğu gibi sporda da etkin bir çaba gösterdiğini biliyoruz. Spor, devletin kuruluş yıllarında Türk Spor Kurumu bünyesinde yürütülen ve çok da organize bir hareket olmanın ötesinde, emekleme döneminde, belli başarılarla ulaşamamış bir yapı ha-

linden, burada da belirttiğimiz gibi, 3530 sayılı, o zamanki adıyla Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Yasasının 1938 yılında çıkarılmasıyla bir tabana kavuşmuş ve sabah oturumunda eski bakanlarımızdan Sayın Refaıttın Şahin'in de belirttiği gibi, gerçekten ciddi anlamda spora katkılar yapmış olan bu yasayla uzun yıllar yönetilmiştir. Daha sonra 3289 sayılı yasa ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü haline gelmiştir yapı (Önce Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü, daha sonra Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü ve Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü halinden 3289 sayılı Yasayla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü şekline dönüşmüş ve bugünlere devlet içindeki spor organizasyonu ulaşmıştır). Bugün futbolu hariç tutarsak 57 spor federasyonunu bünyesinde barındıran, birçok il ve ilçemizdeki spor tesislerinden de sorumlu olan bir büyük yapı. Tabii bu yapının genel anlamda spora verdiği büyük önem, destek inkâr edilemez, yıllar içinde destek artarak devam etmiş ve nihayet yine sabah açılış oturumunda da bahsedildiği gibi yıllar içinde gelinen nokta özerklik kavramıyla buluşmuş ve 4, 5 yıl öncesi ilk uygulamalar başlatılarak federasyonlar birer ikişer özerk bir statü kazanmaya başlamışlardır. Futbolu hep hariç tutuyorum, çünkü futbol ayrı bir organizasyon, kendi yasası var ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün tamamen dışında bir yapı, o nedenle sözünü ettiğim hep genel spor organizasyonumuz olacak.

Spor çok dinamik bir olay, sadece belki sporda bugünün işini yarına bırakma şansımız yok. Biz sporu Kamu İhale Kanununun getirdiği birtakım kısıtlamalarla zaten yönetemeyiz, bu mümkün değil. İşte bir kamp yapacaksınız, ya da bir uluslararası faaliyet düzenleyeceksiniz. Bunun limitleri doğrudan temin satın alma sınırları dışına çıktığı anda zaten üç aylık bir süreci işletmek zorundasınız, ihale sürecini, satın alma sürecini, anlamak için bunlar da gerekli. Bugünün koşullarında zaten özerk bir yapı olmadıkça bunun yürütülmesi mümkün değil, ama özerklikte de birtakım sıkıntıların olduğunu hep birlikte yaşıyoruz, biliyoruz. Bugün yönetmeliklerle düzenlenen spor federasyonlarının özerklik yapısının belki bir kanunla daha geçerli bir hukuki baza oturtulmasında ben şahsen yarar görüyorum.

Dünyada hemen hemen sayılı ülke bizdeki modelle sporunu yönetiyor, yani hem bir devletin spor organizasyonu var, bir de şimdi bahsedeceğim Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi kanalıyla yürütülen çalışmalar var. Bu iki yapı Türkiye'de uyumlu bir işbirliğini yıllar içinde hep sergilemişlerdir, bugün de öyle, ancak sonuçta iki ayrı tüzel kişilik, iki farklı organizasyon modeli. Bu model dünyada pek az ülkede uygulanıyor, günümüzde spor daha bağımsız, daha özerk, genelde de o ülkenin Milli Olimpiyat Komitesinin çatısı altında organize oluyor.

Bir de dünya sporunu yöneten bir büyük şemsiye var, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ki bugün 205 üyesinin olduğu, dünyanın en büyük spor organizasyonu, merkezi Lozan'da, logosu beş kıtayı simgeleyen halkalardan oluşuyor ve Baron De Cubertin tarafından kurulan bir önemli organizasyon. Kuruluş yıllarında "Olimpiyatlarda kazanmak değil katılmak önemli" felsefesi hâkimken, artık günümüz-

de bu felsefenin de değiştiğini ve her çalışmanın, her çabanın başarıya odaklanmış olduğunu itiraf etmek durumundayız. Tabii Uluslararası Olimpiyat Komitesi hepimiz tarafından belki iyi bilinen üç temel sloganın üzerine felsefesini oturtmuş bir yapı. Özetle, daha hızlı, daha yüksek ve daha güçlüyü simgeleyen Latince *citius, altius, fortius* kelimeleri olimpiyat tarihinde temel slogan halinde günümüze kadar gelmiş bir yapı. Bu yapının içinde ilk olimpiyatlara 1896'dan başlayarak 1900, 1904 şöyle bir göz atıldığında bugünkünden ne kadar farklı, ne kadar daha basite indirgenmiş spor oyunlarından oluştuğunu görmek olası. Yine bakıldığında gerçekten bugünkü motiflere hiç benzemeyen enstantaneleri görüyoruz. Belki yüzmede biraz daha gerçeğe, bugünün gerçeğine yakınız. Tabii derecelerin çok çok düşük olduğunu, bugünle hiç kıyaslanmayacağını hemen hepimiz biliyoruz.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Juan Antonio Samarange döneminde ciddi bir atılım yapmış (Aşağı yukarı 20 yıl başkanlığını yapan bir büyük İspanyol spor adamı) ve daha sonra şimdiki Başkan Belçikalı Jacques Rogge'un döneminde bugünkü yüksek performansını gerçekleştirmiş ve kendini çok ciddi boyutta sorgulayan, çok transparan, birçok işlemin etik kurallar çerçevesinde yürüdüğü, yürütüldüğü, her işlemin sorgulandığı bir yapıya dönüşmüştür. Yakın geçmişte yaşanan bazı sorunlar nedeniyle hep biliyoruz, Salt Lake city skandalı diye tanımlanan olay, zamanımız dar, ben o nedenle çok detaya girmeyeceğim. Bu yapıya paralel olarak, ülkemizde sporun, Olimpik sporun organizasyonu bildiğimiz gibi Türkiye Milli Olimpiyat Komitemiz tarafından yerine getirilmekte, geçtiğimiz yıl 100. yılını kutlayan yine cumhuriyetimizden de eski önemli bir spor kurumumuz, bugünlere gelişerek, o da önemli ölçüde Türk sporuna destek vererek ulaştı.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin kuruluşu büyük spor adamımız Selim Sırrı Tarcan'ın ciddi, yoğun özverisi ve emekleriyle gerçekleşiyor. Kuruluş yılları, kuruluş senedi, Selim Sırrı Tarcan'ın yoğun emeği, desteği bu yapıyı bu geçtiğimiz yıl 100. kuruluş yılına ulaştırdı. Şöyle bir bakıldığında bu komiteye kimler başkanlık yapmış, Ali Sami Yen'den Burhan Felek'e, Turgut Atakol'a ve büyük spor adamı Sinan Erdem'e kadar birçok ismi görüyoruz. Bu değerli spor adamlarımız, bugün birçoğu yaşamda olmayan değerli spor adamlarımız hem Türkiye Milli Olimpiyat Komitemizin başkanlığını yaptılar, hem Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Türkiye'deki temsilcileri oldular yıllar içinde ve gerek Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, gerek Türk sporu adına onlara bugünkü yapıya ulaşılmasında büyük şeyler borçlu olduğumuzu düşünüyorum. Bugün biliyorsunuz Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin merkezi İstanbul'da, İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kuruluyula-ki özel kanunla kurulmuş bir yapıdır, bir tüzel kişiliktir, ayrı tamamen, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinden tamamen ayrı bir tüzel kişiliktir- aynı binayı paylaşmaktalar.

Şimdi sporda temel amaç başarı, başarı olmalı, yıllar içinde Türk sporuna bakıldığında hep başarı adına birtakım adımların atıldığını, Olimpiyat Oyunlarına katıldığımızı ve bunların, olimpiyat oyunlarında alınan derecelerin, madalyaların

geçmişimizde önemli yankılara neden olduğunu görüyoruz. İşte Yaşar Erkan'ın ilk olimpiyat altın madalyasını kazanması, bayrağımızı göndere çektiirmesi. Londra Olimpiyat oyunları sonrası Hürriyet gibi önemli bir gazetemizin âdeta tüm ön sayfasının bu başarıya ayrılması. Olimpiyatların ayrılmaz unsurlarından birisi olan filateli ve pulların üzerinde hem başarının, hem Olimpiyat oyunlarının sürekli olarak simgelenmesi, bu ayrıntılar sporun içinde çok önemli. Bazı önemli başarıların Time gibi bugün dünya çapında bir derginin kapağında yer alması, bunlar hep Türk sporu adına gurur verici şeyler. Tabii sonuçta temel amaç Olimpiyat madalyası, çünkü sporun zirvesi orası ve bu madalyaya ulaşan sporcularımız.

Burada, olimpiyat oyunlarında başarı nedir? Çok sayıda madalya kazanmak mı, çok fazla sayıda sporcumuzun yarışmalara katılma hakkını, yani kotaları kazanması mı, takım sporlarında katılma hakkını kazanmamız mı, örneğin futbolda, basketbolde, voleybolda, hentbolde bayan erkek, yoksa atletizmde, yüzmede, jimnastikte, yani olimpiyat oyunlarının temel spor dallarında fazla sayıda katılma hakkı ve madalya kazanmak mı, bunlar gerçekten sorgulanmaya çok açık konular. Olaya geniş bir perspektiften bakıp başarıyı ona göre değerlendirmekte yarar var. Yine son Pekin Olimpiyat oyunları ile ilgili bir iki kıyaslama yapayım, işte biz 70 milyonluk bir ülke olarak sanıyorum 68 sporcuyla katılma hakkını kazandığımız Pekin Olimpiyat oyunlarına 5-6 milyonluk İsviçre'nin 82 sporcuyla katılma hakkını kazandığını ifade edersem bu kıyaslamayı belki biraz daha iyi yapma imkânı olur.

Şimdi spor ne? Spor öncelikle bir disiplin olayı, burada bir yaşam tarzı var, bir çalışma modeli var kişinin geliştirmesi gereken, bir de sporun kendi kuralları var. Özünde tek kelimeyle ifade edebileceğimiz "bir disiplin". Tabii sporun kurallarıyla ilgili konularda da birçok şey söylenebilir, bu kurultayın konusu o zaten, o konuda ben bir şey söylemek istemiyorum, ama sporun özünde bir aksiyon var, bir mücadele var, estetik değerler var, hız var. Bir oku aşağı yukarı 250, 260 kilometre hızla atıyorsunuz, büyük bir kuvvet harcıyorsunuz. Sonunda başarıyı ve mutluluğu, o hazzı yakalayıp bir madalyaya ulaşıyorsunuz, bir azmi gösteriyorsunuz, ciddi bir mücadele azmini gösteriyorsunuz. Takım olma bilinci, harmoniyi oluşturup onu yaşıyorsunuz. Estetik değerleri ortaya çıkartıyorsunuz. Bunların tümü tek bir olayda birleşebiliyor, sporda. Yine büyük bir şovu gerçekleştiriyorsunuz, büyük bir şovu meydana çıkarıyorsunuz. Mimarlık alanında çok iddialı eserleri ortaya çıkarıyorsunuz, bunları bütünleyen bir çevreye özen gösteriyorsunuz. Özünde Olimpiyat oyunlarının yapıldığı kentin, yörenin tümünden değişmesini sağlıyorsunuz, bu çok çok önemli bir öge. Burada Pekin olimpiyat oyunlarının kuş yuvası, su küpü diye adlandırılan tesislerini görüyoruz, her biri ayrı mimari değer taşıyan, anlam taşıyan eserler.

Şimdi bazı rakamları vermek istiyorum Pekin Olimpiyat Oyunlarıyla ilgili, 204 tane ülkenin aynı anda birlikte olduğu bir organizasyon, dünyada başka, diğerleriyle birlikte ele alındığında başka bir organizasyon yok ki bu büyüklükte ol-

sun. 10800 sporcu katılmış, ki bu konularda sınırlamalar vardır, bu sayı 10500'le sınırlıdır, bazı özel durumlar nedeniyle bu kadar yükseldi. 6 bini aşkın yönetici görev yapıyor, 6 milyona yakın izleyici, seyirci yarışmaları bizzat yerinde izliyor. 26 bini aşkın akredite edilmiş medya mensubu, yine 6 bin dolayında akredite olmadan o yarışmaları izleyen medya mensubunu, 80 bin tane volonteri, sadece organizasyonun içinde görev yapan, bu sayının bir 100, 150 bin de şehirde değişik düzenlemeleri yapan volonterleri de eklersek çok yükseldiğini söylemek mümkün. Ülkelere ve ulusal Olimpiyat komitelerine yardımcı olmak üzere görevli 1200 asistan. Şimdi şu tablo dünyanın en büyük organizasyonunu gösteriyor, dört yılda bir yapılan bundan daha büyük bir organizasyon yok ve biraz önce de belirttiğim gibi bu organizasyonun yapıldığı bir kentin baştan aşağı yenilenmesi, değişmesi, çevreden altyapıya, trafik sorunundan hava kirliliğine birçok iyileşmenin sağlandığı bir gerçek. Bakıldığında Seul, Barselona, Atina, Pekin, hatta Sydney bu gelişimin örnekleri, Olimpiyat öncesi ve sonrası gelişimin kıyaslanması halinde olimpiyat organize etmenin sonuçları kolayca anlaşılacaktır.

Efendim, spor bugün bir bilim ve sporda varolmak için, başarı için mutlaka bilimsel çalışmanın gereklerini yerine getirmemiz gerekiyor. Ben sadece spora bana tanınan zaman ölçüsünde şöylece bir göz atmayı, işte ülkemizde durum ne, dünyada bu organizasyon nasıl, ona küçücük bir değinmeyi yapmaya çalıştım. Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için, izlediğiniz için ve kurultayda tüm çalışmalarda konuşmacılara, katılımcılara başarılar diliyorum.

YAĞMUR EROL- Sayın Erdener'e bu güzel konuşması için teşekkür ediyoruz ve plaketlerini takdim etmek üzere Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Avukat Gurur Gaye Günel'i sahneye davet ediyorum.

I. OTURUM

SPOR MÜSABAKALARINDA ŞİDDET ve DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ

DEVİRİM AKYOL- Değerli konuklar, sayın katılımcılar; şu anda ikinci oturumu açmak için Ankara Barosunun hazırlıklar yapmasını bekliyoruz. Bugünkü ikinci oturum kurultayımızın teknik bölümünün birinci oturumu, spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesi başlıklı oturumun konuşmacıları İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, 2008 yılında Fenerbahçe Spor Kulübü Bilim Kongresinde sporda şiddet üzerine tebliğ sunan, 2008 yılında Şike Tahkik Kuruluna başkan seçilen, Türk Ceza Kanunu hazırlık aşamasında Türkiye Barolar Birliği temsilciliği yapmış olan Sayın Profesör Doktor Fatih Mahmutoğlu'nu sunumunu yapmak üzere yerine alıyoruz.

YAĞMUR EROL- Diğer konuşmacımız 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Üyesi Sayın Doçent Doktor Erdem Özkara'yı sunumunu yapmak üzere davet ediyoruz. Galatasaray Lisesi ve İstanbul Hukuk Fakültesi Mezunu, Türkiye Olimpiyat Komitesi Yönetim Kurulu Üyesi ve Hukuk Kurulu Başkanı, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu başkanlığında 16 yıl görev yapmış olan, 2006 yılında Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesine hakem seçilen, Spor Hukuku Enstitüsü Denetleme Kurulu Başkanı, çeşitli dönemlerde Futbol Federasyonu yönetim kurulu üyeliği yapmış olan Sayın Avukat Türker Arslan'ı sunumunu yapmak üzere yerine davet ediyoruz. Son olarak oturumu yönetmek üzere Ankaraspor Kulübü önceki başkanı, Kulüpler Birliği Vakfı önceki başkanı, ANFA Genel Müdürü Sayın Hilmi Gökçınar'ı yerine davet ediyoruz.

HİLMİ GÖKÇINAR- Efendim hepinize iyi günler diliyorum. Öncelikle Ankara Barosunun organize etmiş olduğu, düzenlemiş olduğu 1. Uluslararası Spor

Hukuku Kurultayının ülkemiz sporuna yararlı olacağına inancımı belirterek sözlerime başlamak istiyorum. İki gün devam edecek kurultay neticesinde sporumuzun değişik konularında akademisyen, uzman kişilerle konuyu tartışacağız. Bu ikinci oturumumuzun konusu spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesiyle ilgili konu başlığımız olacak. Biraz önce sunucu arkadaşlarımızın da bahsettiği gibi üç konuğumuz var, konuklarımıza hoş geldiniz diyoruz. Bize verilen süre zannediyorum yaklaşık konuşmacılara 15'er dakikalık bir süre tanınacak, ardından da sizlerin soru ve cevaplarınıza geçeceğiz. Ben öncelikle yine sıralamaya göre gelmek istiyorum. Yine sunucu arkadaşların bahsettiği gibi değerli Hocamız Doçent Doktor Erdem Özkara'yla beraberiz. 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Üyesi. Hocam; sözü size bırakıyorum, sürenizin de 15 dakikayla sınırlı olduğunu da ifade etmek istiyorum, buyurun.

Doç. Dr. ERDEM ÖZKARA-

(Sayın Erdem ÖZKARA'nın kişisel isteği ile panelde yapmış olduğu konuşma yerine, sunumunda kullandığı metni yayınlıyoruz.)

SPORDA ŞİDDETİN NEDENLERİ

Şiddet nedir?

Şiddet, güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür.

Şiddet, kişinin başka insanlara ya da çevresine yönelik olarak gösterdiği zarar verme durumu olarak tanımlanabilir. Bu zarar verme davranışı, vurma, kırma, dövme, kavga etme, itme, yaralama, eşyalara zarar verme şeklinde fiziksel boyutta olabileceği gibi alay etme, aşağılama, tehdit etme, göz dağı verme, sözel sataşma, kızdırma, hakaret etme, dışlama gibi sözel ve psikolojik boyutta da olabilir.

Türkiye'de sporda şiddetin sıklığı

Sporda olaylara karışanların sayısı son beş yılda yaklaşık 12 kat artmış.

2004 yılında 297 kişi spor sırasında şiddet olaylarına karışırken, bu rakam 2008'de yaklaşık 3 kat artarak son dört yılda toplam 3 bin 786'ya ulaşmış.

Futbol şiddette birinci: Olaylara en çok karışan futbol seyircisi oldu (%94)1.

Şiddet olaylarına karışanların meslek grupları

Şiddet olaylarına karışanların meslek grupları incelendiğinde;

- İlk sırada yüzde 20 oranıyla **öğrenciler** ve **serbest meslek** sahipleri.

(Emniyet Genel Müdürlüğü istatistikleri. <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/haberdetay.php?hit=12298>)

• Fanatiklerin % 12'si işsiz, % 9'u işçi, % 6'sı esnaf, % 2'si tekstilci ve diğer mesleklerden.

• Şiddete karışanların eğitim durumu: % 42'si lise, % 22'si ilkokul, % 18'i üniversite, % 18'inin ortaokul mezunu olduğu belirlendi.

Şiddetin Ailesel nedenleri

- Aile içi iletişim ve etkileşim kopukluğu
- Tutarsız disiplin yaklaşımı
- Uygunsuz sınır koyma
- Aşırı baskıcı ya da aşırı rahat aile tutumları
- Sevgi, ilgi eksikliği, ihmal
- Sıklıkla engellenme ve cezalandırılma
- Aile içi şiddete maruz kalma
- Aile içi şiddete şahit olma
- Fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan istismar edilme
- Yanlış ya da yetersiz gözetim ve yönlendirme
- Olumsuz rol modelleri
- Düzensiz ve tutarsız aile ortamı
- Suç geçmişi olan aile üyeleri, akrabalar
- Sınırlandırıcı, baskıcı ve yargılayıcı aile ortamları

Şiddetin Çevresel/Toplumsal nedenleri

- Medyanın olumsuz etkisi
- Şiddet içeren programlar, filmler, bilgisayar oyunları
- Ekonomik sıkıntılar
- Sosyal ve toplumsal düzensizlikler
- Eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar
- Olumsuz okul ortamı
- Uyuşturuculara ve ateşli silahlara ulaşım kolaylığı
- Şiddetin özellikle erkekler için toplum tarafından normalize edilmesi
- Akran baskısı
- Olumsuz arkadaş grupları

Şiddetin Bireysel nedenleri

- **Erkek olmak**
- **Akademik başarısızlık**
- Sosyal beceri eksikliği
- Çatışma ve çözüm bulma becerilerinde eksiklik
- **Dışlanmışlık ve yalnızlık duyguları**
- Aşırı alınganlık
- **Öz güven eksikliği**
- Bireysel farklılıklara karşı toleranssızlık
- Genetik yatkınlık
- Psiko-patolojik sorunlar
- Çabuk hayal kırıklığına uğramak
- Öfke kontrolünde yetersiz kalmak, sık sık öfke patlamaları yaşamak
- **Madde ve alkol kullanımı**
- Dürtüsel hareket etmek
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu
- Sosyal uyumsuzluk
- Engellenmişlik duygusu

Erkek olmak: Dikkat ölümcül durum!

• Erkeklerde ölüm oranı kadınlara göre önemli ölçüde yüksektir. Yaşlara göre bakıldığında fark çok net görülebilmekte.

• Özellikle yaşamın ilk yılında erkek ölüm oranı %33 daha fazladır. 15-19 yaş arasında erkek ölüm oranı %150 daha fazla iken 20-24 yaşları arasında %200 fazladır ve bunu izleyen bütün yaş düzeylerinde erkek ölüm oranı kadınlardan fazladır. Yani erkekler bu dünyada kadınlardan fazla kalmıyor, kalamıyor.

Erkekler tehlikenin ve şiddetin hep başrolünde görünüyor.

• Yapılan bir araştırmada 24 yaşına kadar erkeklerde intihar oranı kadınlardakin-den üç kat fazla bulunmuş.

• Birkaç örnek; Samsun'da yapılmış bir çalışmada: Ateşli silahla yaralananların %91'inin erkek olduğu belirtiliyor.

• Konya'da yapılan bir çalışmada ise ateşli silahla ölen erkeklerin kadınlardan 4.5 kat fazla olduğu saptanmış.

• Türkiye genelinde yapılan bir çalışmada ise trafik kazasına karışanların %96'sının erkek olduğu belirtilmekte. Örnekler çoğaltılsa bile sonuçlar pek değişmiyor ne yazık ki. Şiddet olaylarının başrolünde hep erkekler, bazen saldırgan bazen mağdur olarak. Aslında şiddete karışan herkes MAĞDUR.

“Erkek, erkeksi ayrıcalığı ve gücü için ağır bir bedel ödemiştir. Kendi duygularıyla ve bedeniyle olan bağını yitirmiştir.”

• Duygularını bastıran, kendi bedeniyle olan bağını yitiren, diğer erkeklerle ve kadına yabancılaşan ve yalıtılan, başarısızlık korkusu altında ezilen, yardım istemeye korkan, bildiği tek şey çalışırken bir anda kendini kapı dışında bulan erkeğin durumunda intihar ve ölüm rakamlarının böyle olması belki de şaşırtıcı değildir.

• -ERKEK OLMANIN TEHLİKELERİ (The Hazards of Being Male) YAZAR: Herb Goldberg

• -<http://kisi.deu.edu.tr/erdem.ozkara/yazilarim>

Sporla şiddetin ekonomik ve sosyal nedenleri

• Ekonomik nedenler ve sosyal yapı saldırganlığı ortaya çıkarmakta. Ancak medya ve futbol kulüpleri futbolda şiddetin artarak sürmesine yol açmakta.

Saldırganlığın kaynağı neler?

• Sporla saldırganlığın arkasında sosyal kimlik yatıyor ve bu olay bir alt kültür halini almış artık.

• Bir diğer neden ekonomik durum; ülkelerde emek yoğun sanayinin teknolojinin gelişmesiyle makine yoğun sanayiye dönüşmesiyle birlikte bu uygulama yüzünden çoğu insanın işsiz kalmasıyla ciddi saldırganlık olaylarının yaşandığını görüyoruz.

Sporla şiddetin nedenleri

• Kulüplerimizin bilinçsiz yöneticiler tarafından yönetilmesi ayrıca, çok yönlü yetişememiş antrenörlere teslim edilmesiyle; antrenör ve oyuncularında bu saldırganlığı körükleyici rolleri olmuştur.

• Okullarımızda verilen eğitim ise spor ve sporla şiddet olgusunu yeterince işlemekten uzak olmuş, öğrenciler bu konuda bilinçsiz gençler olarak yetişmişlerdir.

• Medya ise denetimsiz yazıları ve tartışmalar ile saldırganlığa zemin hazırlıyor. Belli bir mesaj yüklenen taraftarlar, beklenen sonuç alınmadığında kendi takımlarından bile hınç çıkarmaya başlıyorlar. • Günümüz insanı artık hem kendine hem emeğe hem de içinde bulunduğu kültüre yabancılaşmaya başlıyor. Yabancılaşmanın var olduğu yerde saldırganlığı beklemek her zaman mümkün...

• "Türkiye'de futbol fanatikleri; Sosyal Kimlik ve Şiddet" Çalışması Yrd. Doç. Dr. Ziya Koruç

Beşiktaş ile Çaykur Rizespor takımları arasında BJK İnönü Stadi'nda oynanan maç sırasında 16 yaşındaki Cihat Aktaş tribünde bıçaklanarak hayatını kaybetti.

• Cinayetten sonra kamera kayıtları incelendi. Görgü tanıkları dinlendi. 5 bin kişi tek tek polis kontrolünden geçti. Aramalarda öldürücü nitelikte üç bıçak ele geçirildi. Katil zanlısı olarak, 1980 doğumlu Fatih Sözüer adlı genç gözaltına alındı.22.11.2004

SPORDA ŞİDDET KANUNU

Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun.

Kanun No. 5149

Kabul Tarihi : 28.4.2004

Resmi Gazete Tarihi 07/05/2004

Resmi Gazete Numarası 25455

SPORDA ŞİDDET KANUNU

MADDE 1. - Bu Kanunun amacı; spor müsabakalarının yapıldığı alanlar ile bunların eklenti ve çevresinde müsabaka öncesinde, müsabaka esnasında veya sonrasında şiddetli rekabet ve bunun doğurduğu fanatizm sonucu patlayıcı, parlayıcı, yanıcı, yakıcı, kesici veya delici maddelerin kullanılmasının, şiddet ve düzensizliğin, kişilik haklarına, ailevi veya manevi değerlere yönelik hakaret, sövme ve aşağılayıcı slogan ve davranışların yer aldığı sporun ruhuna, ilke ve kurallarına uymayan kötü tezahüratın önlenmesi suretiyle huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığı ve kamu düzeninin sağlanmasına yönelik olarak alınacak önlemler ve uygulanacak yaptırımlarla ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Sporda şiddet nasıl önlenir?

Japonya ve Kore'de düzenlenen Dünya Futbol Şampiyonası, iki ulusu dünyaya bir fair-play abidesi ve bir sevgi abidesi olarak sunmuştur. 2002 'de yaşanan bu şampiyona böyle hatırlanacaktır.

Ülkemizde ise şiddet olaylarını azaltacak anlayış ancak,

Kültürel kalkınma,

Her alanda eğitim seviyesinin yükseltilmesi,

Yeni yasal düzenlemeler,

Yöneticilerdeki hoşgörü anlayışı,

Sporcuların, kültürel seviyesi ve hoşgörüsü,

Sporun sonuçta bir oyun olduğu anlayışının egemen olmasıyla mümkün olacaktır.

Sporda şiddeti önlemede kimler sorumludur?

- Birinci düzeyde sorumlu; devlet
- İkinci düzeyde Federasyon, Kulüpler Birliği
- Üçüncü düzeyde Kulüp Yöneticileri
- Dördüncü düzeyde medya
- Beşinci düzeyde sporcular ve spor adamları
- Altıncı düzeyde taraftarlar, taraftar dernekleri ve amigolar.
- http://www.fesam.org/sur_makale.php?kod=4&url=uzman/ok003.htm
- Sporda şiddeti nasıl önleriz?
- Şiddet ve spor bağlantısını yeniden sorgulayarak...

HİLMİ GÖKÇINAR- Evet, değerli Hocamız Doçent Doktor Erdem Özkara Beye çok teşekkür ediyoruz. Sporda şiddetin sebeplerine bakarken de yıllar itibarıyla yüzde olarak artarak gelen bir şiddetin devam ettiği, ailesel nedenlerin ön planda olduğunu, eğitimin ön planda olduğunu, şiddetin fiziksel, ruhsal, sözel olarak da değişebileceğini söyledi. Yine çocukluktan alınan eğitimde bilgisayar ve benzeri oyunların da şiddeti arttırdığını, özellikle de medya ilişkilerinde de, medyada da sporda şiddetin artmasıyla önemli rol oynadığını ifade etti. Kendilerine teşekkür ediyoruz.

Tabii Sayın Hocamız bahsederken genel konumuz spor olmakla beraber biraz futbola doğru da hemen kayıyoruz. Çünkü spor içerisindeki futbol gerek ülkemizde, gerekse dünyada biraz daha ön planda duruyor. Şimdi yıllarca futbolun içerisinde bulunmuş değerli bir büyüğümüzle bu söyleşiyi yapacağız. Zannediyorum ki sunumunda da ağırlıklı olarak futboldaki şiddet nedir, ne olmalıdır, nasıl önlenmelidir olacak. Ben kendilerini bir kez daha sizlere tanıtmak istiyorum. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu, Türkiye Olimpiyat Komitesi yönetim kurulu üyesi ve hukuk kurulu başkanı, Futbol Federasyonunda Tahkim Kurulu başkanlığını uzun yıllar yürüttü. Spor Hukuk Enstitüsü denetleme kurulu başkanlığını yaptı, aynı zamanda da 2006 yılında Uluslararası spor Tahkim Mahkemesi, CAS olarak değerlendirdiğimiz mahkemede de hakem olarak seçildi. Sayın Avukat Türker Arslan Beye sözü vermek istiyorum. Evet, Türker Bey; buyurun.

Av. TÜRKER ARSLAN- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Ben öncelikle bu toplantıyı düzenleyen Ankara Barosuna ve Ankara Barosunun Spor Hukuku

Komisyonuna çok teşekkür ediyorum. Fevkalade güzel ve faydalı bir toplantı düzenlemişler. Ancak tabii birtakım eksiklikleri de dile getirmeden yapamayacağım. Bize verilen süre 50 dakika, bu 50 dakikanın 35 dakikasını zaten ilk konuşan arkadaşım kullandı ve söylenebilecek her şeyi de söyledi. Onun için ben de kalan birtakım hususları söylemeye çalışacağım. Çünkü bize de söylenecek fazla bir şey kalmadı tabii. Belki de 5149 sayılı Kanunun adını söyleyip geçeceğiz herhalde; bu tabii baştan işin iyi planlanmamasından kaynaklanıyor. Herkesin alt konularının sınırlarını önceden koymak lazım ki, arkadaşımız da konusu dışında başka konuları anlatmasın. Bize de anlatabilecek bir şeyler kalsın, ama gene de bir şeyler anlatmaya çalışacağız.

Şiddetin nedenlerini, önleme imkânlarını ve de nasıl önlenebileceğine dair çok detaylı bilgiler verdi arkadaşımız, ama ben kısaca bazı şeyleri söylemek istiyorum. Tabii şiddetin bir tarihçesi var. Çok çok eskilerden gelen şiddet bugünün doğurduğu bir olay değil. Spor ve şiddet gerçekten birbiriyle son derecede zıt iki kavram, ancak ne gariptir ki çoğu kez de birbiriyle beraber anılmaktalar, son zamanlarda yoğun bir şekilde anıldığı gibi. Antik Yunan'da da sporda şiddet vardı. Her yıl Zeus adına Olimpiya Dağında düzenlenen spor yarışlarında fair play esası ön plandaydı, galip gelenler barışı simgeleyen zeytin dalından yapılmış çelenk takarlardı. Fakat yapılan yarışlarda da bazen kan gövdeyi götürürdü. Roma İmparatorluğunda da bu şiddet olayları çok önemliydi. Arenalarda gladyatörler birbirlerini öldürmek için her türlü gayret içinde olurlardı. Bu da sporda şiddetin daha o zamanlardan beri geldiğini gösteren bir diğer örnek. Bizans döneminde de İstanbul'da maviler ve yeşiller arasında yapılan araba yarışları ölesiye bir mücadele içinde geçer ve zaman zaman seyirciler birbirine girerdi. Bunlar tabii hep tarihten gelen birtakım gerçekler, şiddetin çok eski dönemlere kadar uzadığının, varolduğunun bir göstergesi.

Bilindiği üzere, sporun çeşitli görünümleri var. Sporun görünümleri bir fiziksel şiddet olarak ortaya çıkar, bir de manevi şiddet olarak ortaya çıkan görüntüler olur. Fiziksel olanı saldırı, kavga şeklinde ortaya çıkar ve spor müsabakalarında da en çok karşılaşılan şiddet türü hiç şüphesiz bu şiddetli saldırı ve kavgadır. Seyircilerimiz ne yazık ki spor müsabakalarına gelirken orayı deşarj olabilmek, birtakım komplekslerini tatmin edebilme ve bazı dürtülerini harekete geçirebilme ortamı olarak görüp en ufak olayda derhal bir şiddet uygulamaya veyahut da bir kavga ortamı yaratmaya meyilli davranış içinde olurlar. Tabii bunun birtakım nedenleri var, bu nedenleri biraz sonra sizlere kısaca arz etmeye çalışacağım. İlaveten, şiddetin bir de Vandalizm yönü var. Bu Vandalizm fiziksel şiddet arzusu en aşırı noktaya gelen tribünlerin, sahanın tahrip edilmesine, her türlü zararın verilmesine yol açan birtakım davranışlarının yarattığı durum. Bunları da zaman zaman ne yazık ki yaşıyoruz. Geçenlerde bir voleybol maçına gittim. Fenerbahçe Galatasaray voleybol maçı, futbol değil. Bu voleybol maçında bir süre sonra tribünlerde koltukların sökülüp sahaya atılmalarını yaşadık. Kavga çıktı, tribünlere müdahale oldu, neticede maç yarıda kaldı. İşte, bu şiddet olaylarını biz sadece

futbolda değil, basketbolda ve voleybolda da görüyoruz. Basketbolda geçenlerde seyirci olayları nedeniyle polis kapalı salonda biber gazı sıktı. Çok vahim bir olay tabii, buna da biraz sonra geleceğim. Bu Vandalizm'in de bu kadar aşırı noktalara gelmesi maalesef günümüzde sık sık görülen bir olay.

Manevi şiddete gelirse bu hakaret ve sövme şeklinde ortaya çıkan bir olay. Bu her ortamda ne yazık ki gerek sporcuların, gerekse seyircilerin, gerekse ne yazık ki arkadaşımın da biraz evvel belirttiği gibi idarecilerin bilinçsizce ve spor şuurundan uzak bir şekilde davranışları neticesinde ortaya çıkan birtakım olaylar. Bu davranışlara karşı disiplin talimatındaki hükümler uyarınca cezalandırılarak birtakım önleme çalışmaları, çabaları içinde olunuyor, ama ne yazık ki cezaların yetersizliği nedeniyle bunları yıllardan beri önleyemiyoruz. Ben çok uzun seneler, 15 seneyi aşkın süre, TFF Tahkim Kurulunda görev yaptım. Önüme gelen dosyalardaki raporlarda yazılı olan edilmiş küfürlerin normal bir düzende, normal bir insana yapılabileceği düşüncesini asla taşıyamıyorum. Kimse kimseye cesaret edip öyle küfür edemez, ama ne yazık ki tribünler topluca bu küfürleri rahatlıkla edebilmekteler. Bu durum tabii o seyircilerin bilinçsizce ve sorumsuzca hareket etmelerinin bir göstergesi. Tribünlerin küfürlerini ne yazık ki bir türlü önleyemiyoruz.

Şimdi sporda şiddetin birtakım kökenleri var, birtakım nedenleri var. Tabii bunlar çok önemli. Bunların en başta geleni toplumdaki eğitim sorununun olması ve eğitimin yetersizliği. Birtakım istatistiki bilgiler verdi arkadaşım, doğrudur. O tribünlerde olan insanların büyük bir kısmı üniversite mezunu, lise mezunu, eğitilmiş olan insanlar, ama bir spor müsabakasının nasıl izlenmesi gerektiğinin bilincinde olan insanlar değil. Maalesef toplumumuzda bu bilince sahip olan insan sayısı çok az. Ben şeref tribününde maç seyrederken yanımda kalkıp ana avrat küfür eden insanları görmekten büyük üzüntü duyuyorum, hicap duyuyorum. O bazen bir kulüp başkanı da oluyor, bazen bir kulübün yöneticisi de oluyor, tabii çok üzücü bir şey bu. Bu seyirciye öncelikle bir spor müsabakasının nasıl takip edilmesi gerektiğini, bir spor müsabakasında neyin nereye kadar yapılacağına bilinçli bir şekilde öğretilmesi, anlatılması lazım. Tabii bunun birtakım faktörleri var. Bunu kim yapar? Bunu biraz sonra yine bir neden olarak ortaya koyacağım. Onu arkadaşım da belirtti zaten, kulüp yöneticilerinin bilinçsizce beyanlarından bahsetti. Yöneticilerin maçtan evvel maçı geren, maçtan sonra da tamamen ortalığı birbirine sokan birtakım bilinçsiz davranışları, sözleri ve beyanları bu ortamı germektedir. Önce kulüp yöneticilerinin bu konuda çok dikkatli ve çok basiretli olmaları lazım. Bir kulüp yöneticisi maçtan evvel rakip takımı aşağılayan, rakip takımı tahrik eden birtakım beyanlarda bulunursa o maçta olay olmamasının, o maçta birtakım hadiseler çıkmamasının mümkün olmadığını bir kere daha kabul etmek zorundayız.

Bu sadece futbol için değil, futbol tabii bu şiddet olaylarının çok ağırlıklı olduğu bir kesim. Futbol seyircilerinin yarattığı olaylar maalesef daha yoğun, daha ağır, ama bunu ben basketbolde de yaşıyorum, voleybolda da yaşıyorum.

Çünkü ben büyük bir zevkle bu maçları da takip ederim. Ferdi müsabakalarda pek olmaz, ama takım müsabakalarında ne yazık ki bunlar gerçekleşiyor. Demin belirttiğim gibi basketbol oynanan bir kapalı salonda küfür edildi diye bir polisin biber gazı sıkması da çok vahim, sorumsuzca yapılan bir davranış. Tabii o polisin bilinçsizliğinden kaynaklandığını burada belirtmek lazım. Yöneticilerimizin bu kışkırtıcı davranışlarını, bu dikkatsiz ve ölçüsüz beyanlarına belli birtakım sınırlar getirmek yıllardan beri ne yazık ki mümkün olamıyor. Ben görev yaptığım dönemlerde önüme gelen büyük, çok büyük kulüplerin başkan ve yöneticilerinin sarf ettiği birtakım sözleri büyük bir üzüntüyle görerek ve verilmiş olan cezaları da üzülenek onaylamak veyahut da değerlendirmek zorunda kaldım. Ankarada bir kulübün başkanı olan çok değerli Hilmi Bey arkadaşım bir süre kulüp başkanlığı yaptı, kendisinden hiç buna benzer bir şey görmedik. Kendisi fevkalade örnek bir başkandı, ama başkanlığı çeşitli nedenlerle erken bıraktı. Keşke onun gibi başkanlar kulüplerimizin başında olsalar. Ben çok üzüntü duyuyorum, hicap duyuyorum. O kulüp başkanı, o yönetici söylemiş olduğu sözleri sonra nasıl unutuyor, nasıl bazı şeyleri görmezliğe veya duymazlığa geliyor, onu da tabii burada dikkate sunmak zorundayım. Kulüp yöneticilerimiz tribünleri tahrik eden beyanatları artık bırakmak zorundalar. Bu bizim için çok önemli, zira biraz evvel belirttiğim gibi verilen cezalar yeterli değil. Bir sene ceza veriyorsunuz, hatta iki sene ceza veriyorsunuz, ama kulüp yöneticisine veya başkanına verdiğiniz cezaların pratikte bir etkisi yok. Bir özelliği yok, şeref tribününe giremez, federasyonla yazışamaz, bütün sınırları bu. Şeref tribününe girmez, gidiyor locasında oturuyor. Federasyona da yazı yazmaz, imza atmaz, atmıyor, genel sekreteri atıyor, ikinci başkanı atıyor. Bunlar önleyici tedbirler değil, başka tedbirler almamız lazım. Şahsi kanaatimce belli süreden fazla ceza alan yöneticilerin kulüp yönetimlerine seçilememeleriyle ilgili hüküm koymak lazım. Onları daha zora sokacak, daha dikkatli olmalarını sağlayacak yönetmeliklerde bir takım tedbirler almak lazım. Bunu ben yıllarca söyledim, ama bunları ne yazık ki gerçekleştiremedik, umarım bundan sonra gerçekleşir.

Zamanı iyi kullanmaya çalışıyorum, gene arkadaşım söyledi, medyanın bu konudaki menfi etkisi. Doğrudur, tribünlerdeki bu şiddet gösterilerinin, bu olayların en önemli etkenlerinden bir tanesi medyanın sorumsuzca yayınlarıdır. Köşe yazılarından tutun, birtakım başlıklara kadar bu yayınlar, medyadaki bu söylemler maalesef tribünleri maçtan önce germekte, maçtan sonra da gene bu düşmanlık devam etmektedir. Düşünebiliyor musunuz, büyük kulüplerimizin taraftarları birbirine düşman. Ben gençlik yıllarımda Dolmabahçe Stadında Galatasaray Fenerbahçe maçlarında iki ayrı kulüp taraftarı olarak yan yana maç seyrederdik, aramızda sadece bir merdiven vardı. Elimi uzatsam dokunabileceğim öbür taraftaki arkadaşımınla beraber oturur maç seyrederdik, hiç de kavga etmezdik, hiç de küfür etmezdik, en ağır ettiğimiz küfür bir baba hindiydi, bu da tabii küfür değil. Yani o günlerden bugünlere ne yazık ki kötüleşerek geldik. Bugünlerden nerelere gideceğimizi ben çok büyük bir endişeyle takip ediyorum ve buna çok acil tedbirler

alınmasından yanayım. Tabii spor yazarlarını, medyayı nasıl eğitebilirsiniz, nasıl düzgün davranmaya yönlendirirsiniz, o da tabii işin ayrı bir konusu. Çünkü bu konuda Spor Yazarları Derneğinin de çok etkin olamadığını ne yazık ki görüyorum. Çünkü bazı spor yazarlarının ve hatta bazı gazetelerin bu konuda fütursuzca davranmalarına, toplumu tahrik edici başlıklar atmalarına Spor Yazarları Derneği herhangi bir yaptırım uygulayamıyor, engel olamıyor.

En önemli sıkıntılardan bir tanesi de emniyet güçlerimizin bu konudaki toplumsal olaylara müdahaledeki bilinçsizliği ve tecrübesizliği. Toplumsal olaylara emniyet güçlerimiz müdahale ederken tribündeki seyirciye yeterli ve ölçülü davranış içinde olmuyorlar. O nedenle zaman zaman emniyet güçleriyle tartışmalar oluyor, çatışmalar oluyor ve hatta yumruklaşmalar oluyor, bunları çok yaşadım. En son Galatasaray'ın beş maç ceza aldığı maçta emniyet güçleriyle yumruk yumruğa çarpışan insanları gözümle seyrettim. Bu çok ciddi bir olaydı. Buna benzer daha birçok olayda bunlara benzer olayları yaşadık. Ne yazık ki emniyet güçlerinin bu konuda belli birtakım birimlerinin olması ve bu birimlerin de bu müdahaleleri yaparken ölçülü, orantılı güç kullanmaları lazım. Demin söylediğim gibi kapalı salonda biber gazı sıkarsanız, sporculara da, oradaki küçük çocuklara da, insanlara da, kadınlara da zarar verirsiniz. Bu bilinçsizce yapılan bir olay. Kapalı salonda biber gazı sıkılmaz, ama oradaki bir iki polis bunu yaptı. Bunları televizyonda açık açık seyrettik, Galatasaray Aliğa maçında polis, kadın-çocuk ayırımı yapmaksızın herkesin gözüne biber gazını sıktı. Bu ölçsüz, orantısız bir müdahaleydi. Halbuki polis orada basit bir müdahaleyle o tribünü boşaltabilirdi, ama bunu yapamadı, yapmadı.

Tabii tribünlerimizde en önemli eksiklik şiddetin önlenmesi açısından araç gereç eksikliği. Bir kere mutlaka kamera sisteminin çok ciddi bir şekilde kurulması lazım. Yabancı ülkelerde, ki ben birçok ülkede bunu gördüğüm için sizlere iletmeye çalışıyorum, kamerayla hangi koltukta, hangi taraftarın ne yaptığını tespit edip, anında onu oradan alıp derhal aşağıda bir tecrit odasına götürüyor ve orada maç sonuna kadar tutuyorlar. Ben İngiltere'de bir maçta bunu gördüm. İki tane adam geldi. Seyirciyi aldılar, götürdüler aşağıda tecrit odasına. Keza Türkiye İngiltere maçında sahaya bir seyirci atladı, hemen gittiler yanına, koluna girdiler, aldılar götürdüler sahaya atlayanı. Bizde ise, İsviçre maçını hatırlayalım. Polisin olaylara müdahale etmekte ne kadar eksik kaldığını hepimiz gördük.

Bu tribündeki holigan dediğimiz, adı önce amigo olan, sonradan holigan haline gelen bu seyircilerin bu hale gelmelerinin en büyük nedeni kulüp yöneticilerinin, kulüp yönetimlerinin bunlara bedava bilet vermesidir. Bu bedava bilet verme yöntemi büyük kulüplerimiz dahil olmak üzere hâlâ devam etmektedir. Hele hele bunların eline bir fırsat geçtiği zaman zaptedemezsiniz. Disiplin talimatında geçmiş yıllarda bir düzenleme vardı, sonra değişti. Bu disiplin talimatında birinci küfürde para cezası, ikinci küfürde saha kapatma, üçüncü de seyircisiz oynama cezaları vardı. Amigolar pazarlığa giriştiler, bize bin tane bilet vermezse-

niz size 250 bin liralık ceza verdiririz diye kulübü tehdit ettiler. Çeşitli sorunlar yarattılar. Şimdi bunlara fırsat vermemek lazım ve ne yazık ki bizim o çok anlı şanlı kulüplerimiz bu yönetmelik değişikliğinin, bu hükümlerin varlığından habersiz bir şekilde liglere başladılar. Derken ilk defa Konyaspor'un başına geldi bu olay. Üçüncü kademeye geldi ve Yönetmeliğe itiraz etti. Ne yazık ki itiraz süresi geçmişti. Bu arada, ilaveten Ankara'da bir iki takımımızın amigoları bu konuda birtakım baskılarda bulundular. Derken İstanbul'da bir başka takımda baskılar başladı, kulüpler ayaklandı, aman talimatı değiştirelim demeye başladılar. Neticede talimat değiştirildi, altıncı kademeye kadar bu iş uzadı. Ancak bu amigoların, bu holiganların bilet rantı elde etme imkânını ortadan kaldıramadık. Hâlâ bu bilet verme, hâlâ bunlara rant sağlama imkânı ne yazık ki devam ediyor, bunu da önleme imkânı bugüne kadar olmadı. Var tabii, bilet vermezsiniz. İmkânı var ama bilet vermezlik edemiyorsunuz, aleyhine maçta bağırıyor, aleyhine hareket ediyor, küfür ediyor. Başkan aleyhine bağırıyor, istifa et diye bağırıyor, ondan sonra siz zorda kalıyorsunuz. Bu olmasın diye bilet veriyorsunuz, bilet verdiğiniz zaman da bunlar oluyor. Ne yazık ki iki ucu pis bir değnek.

Şimdi sadece tribünde değil tabii, maça girerken de, birtakım tedbirlerin alınması zorunluluğu var. Maça girerken kapalı hiçbir şeyin maça girmesine izin vermezler birçok ülkede. Ben Brüksel'de bir maça gittiğimde cebimde su şişesi vardı, kapıda suyu aldılar, bir plastik bardağa doldurdular, plastik bardağın üstünü kapattılar, buyurun suyunuzu dediler. Suyu benden almadı, ama suyum bana böyle plastik bardakta verdi. Şişeyi aldı ki tribünden o şişeyi atmayasınız diye. Bu ve buna benzer birtakım tedbirleri almak suretiyletribündeki demin misal olarak vermiş olduğum o Galatasaray maçındaki sahaya şişeyle su yağdırma gibi birtakım olayların yaşanmasına engel olursunuz. Ancak bunun için organize bir teşkilatınız olacak. Polis teşkilatı da bu konuda çok duyarlı olacak ve de siz bazı tedbirleri planlı ve programlı bir şekilde alacaksınız.

Futbol Federasyonu bünyesinde bir etik komisyonu kağıt üzerinde var, ama uygulamada yok. Bu etik komisyonunun bence biran evvel kurulması ve bu konularda birtakım çalışmalar yapması lazım. Bunun neden kurulmasını istiyorum, çünkü FIFA'da, UEFA'da etik komisyonları var ve bunlar çok ciddi çalışmalar yapıyorlar ve bu çalışmalar sonucunda da kulüplere, hatta ülkelere, olaylara göre gereken müeyyidelerin uygulanmasına imkân veriyorlar. Bu şekilde birtakım ülkelerin, birtakım kulüplerin cezalandırılması etik komitesinin tespitleriyle yapılabiliyor. 5149 sayılı Kanunla ilgili zannediyorum Değerli Hocam birtakım açıklamalar yapacak, ona fazla girmek istemiyorum. Ancak bana göre 5149 sayılı Kanunun uygulamasında da çok büyük eksiklikler var. Bazı il güvenlik kurulları bu kanunu uygularken biraz çifte standart uyguluyorlar. Bir kulübün seyahat hürriyetini rahatlıkla ortadan kaldırılabiliyorlar. Diyorlar ki, hiçbir seyirci getiremeyeceksin. İl Güvenlik Kurulu'nun böyle bir hakkı yok. Anayasal bir hak olan seyahat özgürlüğünü kısıtıyor, İl Güvenlik Kurulu tedbir olarak X kulübün seyircisi maça gelmeyecek diyor. Şahsi kanaatimce, bu kanunun kötü kullanımı, çünkü ev

sahibi takımın o maçı oynanacak en uygun, en emniyetli ve güvenli şekilde hazır hale getirmesi gibi bir objektif sorumluluğu var. O ev sahibi takım bu objektif sorumluluğunu yerine getirmekten ziyade il güvenlik kurulunun bu kararına sığınarak rakip takımın seyircisinin gelmeyerek, sadece kendi seyircisiyle maçı oynamayı tercih ediyor ki bu doğru bir yöntem değil. 5149 sayılı Kanunda tabii birtakım eksiklikler de var, ama özellikle uygulamadan doğan bu aksaklıkların da giderilmesinde büyük isabet var. Bir standart sağlanmalı ve yeknesak uygulama yapılmalıdır, belli kulüplere belli farklılıklar uygulanmamalıdır diyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

HİLMİ GÖKÇINAR- Sayın Avukat Türker Arslan'a teşekkür ediyoruz. tabii ağırlıklı olarak görev yapmış olduğu bölümlerden, federasyonlardan dolayı futbolla ilgili örnekler verdi. Sağ olsun, benim kulüp başkanlığı dönemimdeki kulüp başkanlığı duruşum ve davranışımından dolayı da göstermiş olduğu iyi niyetli düşüncelerine teşekkür ediyorum. Kısaca Hocama geçmeden önce de ben bu konuyla ilgili birkaç şey aktararak size geçmek istiyorum. Yaklaşık dört sezon Ankaraspor kulüp başkanlığını yaptım, kulüp başkanlığı yaptığım süre içerisinde de Türk futbolundaki olumlu olumsuz birçok şeyleri görme şansım oldu, belki Türker Bey kadar değil, ama o süre içerisinde görme şansım oldu. Öncelikle spor da şiddet diyoruz, ama lokalde indiğiniz zaman futbol ön planda oluyor, futbolda şiddet bana göre tabii ki yasalar gereklidir, yasalar yeterlidir, yetersizdir tartışılabilir, bana göre de yetersizdir, fakat bir şiddeti önlemenin sadece yasayla mümkün olabileceği düşüncesinde değilim. Kesinlikle ve kesinlikle bu işin içerisinde bulunan başta kulüp yöneticileri olmak üzere, malzemecisinden otobüs şoförüne kadar bir eğitim içerisinde olması gerekmektedir.

Ben kulüp başkanı olduğumun ilk yılında Türkiye Futbol Federasyonu yönetim kurulu üyeleri başkanlığında hakemlerimizle beraber, kulüp başkanlarıyla beraber, yani sporun içerisindeki herkesle bir toplantı yapılmıştı Türk futbolunu nasıl ileri götürebiliriz düşüncesiyle. Ben orada konuşmamda şunu söylemiştim. Tamam, bu tür oluşumlar güzel, alınan kararları uygulamak çok önemlidir. Çünkü aldığımız anda dışarı çıktığımızda karar uygulayıcılarının imzaları geçersiz oluyor, herkes kendi başına göre bir iş yapıyor. Bir konunun üzerinde ağırlıklı durduk; medya. Gerçekten eğitimin hemen altında medya geliyor bana göre, özellikle görsel medya, yazılı medya da çok önemli, ama görsel medya. Bunu ben Maraton Programı Yapımcısı Şansal Beyle de tartıştım ve öneri olarak da sundum kendilerine. Tribün terörü diye nitelendiriyoruz, tribün terörü derken şeref tribünü dışındaki terörden bahsediliyor. Oysaki şeref tribününde de bir terör var, bu bir gerçektir, ben bunu yaşayanlardan birisiyim. Dolayısıyla kulüp başkanı ve yöneticileri ve kulüplerin pozisyonları, kurumsal durumları, kimisi dernek olarak yönetilmeye çalışıyor, kimisi A.Ş. olarak, kimisi borsaya açılmış. Bunda bir düzenleme yapılıp kişilerde de bir liyakat aranmak zorundadır, bu liyakat illa üniversite mezunu olmayı gerektirmiyor, sosyal liyakat bence çok çok önemlidir, bunun üzerinde durmak lazım.

Medyada şu dikkatimi çekiyor, hepimi futbolla ilgiliyiz uzaktan yakından, yediden yetmişe tüm dünya zaten böyle. Herhangi bir maçta tribünde bir olay olduğu zaman akşam maçın özetlerine ayrılan zamandan çok daha fazlasında tribündeki olayları kare kare göstermeye uğraşyoruz ve bir tribün liderliğinden bahsetti Türker Bey, doğru, kulüpler bu tribün liderlerini yarattılar, şimdi yok etmeye çalışıyorlar. Çünkü kendilerine zarar vermeye başladı, yeri gelmişken Fenerbahçe Spor Kulübünün bu anlamdaki yapmış olduğu çalışmalarda bir başarısı gözükmemektedir. Fenerbahçe Spor Kulübü stadında çoluk çocuk maça gelebiliyor ailesiyle, çok güzel de bir şov izleyip 90 dakika tiyatroya gitmek yerine maça gitmek gibi bir fikriyle tekrar dönebiliyor, ancak bunun için bir mücadele gerekiyor. İşte o tribün lideri akşam kare kare gösterilince biraz önce Hocamın da söylediği evde bilgisayarla elinde tabancayla oyun oynayan genç bir gün o lider gibi nasıl olurumun çabasına giriyor. Çünkü kamuoyuna bir örnek sunuluyor.

Benim önerim şuydu, bu görüntülere asla yer vermeyin, yani velev ki orada iki kişi de ölmüş olsa akşam programda buna yer vermeyin. Medya da gazetede yazılı olarak yer vermesin. Yani kendini afişe edecek zemin ve ortamı bulamadığı zaman bu kendi içinde kuruyacaktır. Neyi örnek verelim? Tribünde düzgün şekilde hareket eden ki Ankaragücü'yle Sakaryaspor bir vefattan dolayı beraber bir hareket içerisine girdiler, bence örnek olarak bunu yapın dedim. Hatta maçın kahramanı seçilir, o maçta kim iyi top oynadı, bence o maçın kahramanlarında iyi örnekleri de, başkalarını da ortaya koyun diye öneride bulundum. Medya terörün önlenmesiyle ilgili çok çok önemlidir. Kulüp başkanlarının ve yöneticilerinin liyakatli olması her zaman desteklediğimiz bir şey, bir de zeytin dalından bahsetti, Fenerbahçe Galatasaray maçını yan yana izledik dedi yıllar öncesinden. Doğruydum, o zamanlar futbol bir müsabakaydı, bir yarıştı, samimi bir yarıştı, duygusal bir yarıştı, herkes kol kolaydı. Ancak futbol artık bir endüstri, işin içine para girdi ve çok ciddi paralar var, transferlerde olsun, kulüplerin yayınlardan aldıkları paralar olsun. Dolayısıyla her yerde olduğu gibi para işin içine girince bozulmaya başladı. Bozulunca düzelterekler de parayı yönetenler, verenler ve alanlar olmak zorunda. Yani önceden zeytin dalı sunduğunuz zaman burada bir barış vardı, ama şimdi iki taraf birbirine giriyor, ölü ve yaralılar var, sonra arayış bulmak için zeytin dalı uzatıyoruz. Yani devam eden bir terörü önlemek adına zeytin dalı uzatıyoruz, oysaki zeytin dalı burada terör yoktur anlamına gelmektedir. Zeytin dalını kullanma şeklimiz de değişti. Umuyorum Türker Beyin de söylediği gibi inşallah iyi yöneticiler, çünkü bu endüstri, bundan vazgeçemeyiz, dünya endüstrisi, dünyada da var.

Biraz önce Türker Bey İngiltere örneğini verdi, ben de Ankaraspor kulüp başkanı olduğumda kurumsal bir kulübü nasıl yapabilirim diye çalışmalar yaptım yönetimimle beraber. Uluslararası Arsenal ve benzeri kulüpleri gidip inceleme şansımız oldu ve o yönde de bir zemin oluşturmuştuk görevde olduğum süre içerisinde. Orada benim dikkatimi çeken bir şey var, Türker Bey'e ilave olarak söylemek istiyorum. Kamera sistemleri, güvenlik sistemleri, üst aramalar, bunlar

doğal şeylerdir, gayet doğal. Çünkü dünyada terör var, sadece sporda değil, her yerde terör var, insanlar önlem alıyorlar. Tribünde şiddeti uygulayan ve başlatan kişiler tespit edildiğinde Türker Beyin dediği gibi bir şekilde nezarete alınıyor, orada maç sonuna kadar alıkonuluyor. Sonra onun bir kimlik tespiti yapılıyor, o şehirde hafta sonları yapılacak tüm müsabakalarda, futbol haricindeki müsabakalarda da gidiyor karakola kendini ibraz ediyor, ben buradayım diyor, o maç bitinceye kadar yerinden oynatmıyorlar. Yani şehirde olan tüm spor müsabakalarından men ediyor. Benim temennim şuydu, basketbol iyi bir seyirciye sahipti, kültürlü bir seyircisi vardı basketbolun yıllar öncesinde. İsteğim oydu ki bu seyirci kalitesi futbola sirayet etsin, oraya gelsin. Fakat maalesef futboldaki olay basketbol ve voleybola sirayet etmeye başladı ki bana göre Türkiye'deki spor genelinde çok tehlikeli bir gidiştir, bu yarın mesela okçulukta da olabilir, yüzmede de olabilir. Birisi dominant oluyor, dominant olan resesifi yok ediyor, oysaki basketbol seyircisinin Türk seyircisinde dominant olması gerekiyordu ve futbola sirayet etmesi gerekiyordu. Burada her kuruma görev düşüyor, ben belki Hocam birazdan bahsedecek, ama yasalar asla yeterli değildir, yasalar hiçbir yerde yeterli değildir, yasanın kültürü çok önemlidir, o kültürü yaşıyorsanız, yasayı uygulayabilecek eğitimi aldıysanız o zaman bir yerlere ulaşılacağı kanaatini taşıyorum. Ben de biraz uzattım, hepinizden özür diliyorum.

Evet, Hocam Sayın Fatih Mahmutoğlu 2008 yılında Fenerbahçe Spor Kulübünde Bilim Kongresinde kendileri şiddet üzerine bir tebliğ sunmuşlar. 2008'de Şike Tahkik Kurulu başkanlığına seçilmiş, Türk Ceza Kanununda da bir tebliğiniz olmuş Hocam, siz neler söyleyeceksiniz sporda düzensizliğin ve şiddetin önlenmesiyle ilgili?

Prof. Dr. FATİH S. MAHMUTOĞLU- Zaman sınırlaması kalktı. Dolayısıyla ben de kendi süremi kendim tayin edeyim artık. Hepinize merhaba. Davetleri için Ankara Barosu'na çok teşekkür ederim. Aslında zaman zaman Ankara'ya geliyorum. Burada ikinci tebliğimi sunuyorum; bir de Barolar Birliği'nin özel hayat konulu toplantısına gelmiştim. O nedenle davet edilmekten dolayı memnun olduğumu ifade etmek istiyorum.

Geçen sene Fenerbahçe Spor Kulübümüzün düzenlemiş olduğu bilimsel kongre, aslında Türk spor camiası açısından çok önemli bir tartışma ortamı yaratabilecek detaylara sahipti. Fakat kamuoyunda bunun algılanma biçimi, yalnızca Fenerbahçelilerin bir araya gelip dağıldığı bir toplantıymış gibi oldu. Bu, amaca biraz aykırı olmakla birlikte o programın detaylarına baktığımızda fevkalade güzel başlıklar göze çarpıyordu. İçinde hukukçular, spor adamları, basın mensupları ve hekimlerin bulunduğu; çok yönlü tartışmaların yapıldığı bir ortam oluşturuldu. Spor hukuku ile ilgili olan bu konu, ceza hukukçusu olmam nedeniyle bana iletildiğinde doğruyu söylemek gerekirse bazı endişelerim olmuştu. Çünkü ceza hukuku ve spor hukuku bağlantısı bağlamında fazla iddialı bir isim olduğumu söylemiyorum. Ben, yıllardır ekonomik suçlar, bankacılık suçları, daha

öncesinde Kabahatler Kanunu'yla ilgilenen bir insandım. Hep ceza hukuku genel esasları üzerinde çalışan biriydim. Bu alanda da sadece iyi bir seyirci olduğumu söyleyebilirim. Ancak o toplantı vesilesiyle bu çalışmayı yapınca aslında biraz önce değerli konuşmacıların kısmen değindiği, Başkanın da ifade ettiği bir şey dikkatimi çekti. Esasında şu söylendi: bu yasalar uygulanmıyor. Benim de biraz sonra sizlere açıklamaya çalışacağım yasa zaten yok hükmünde bir yasa. Başlıklarını da paylaşacağım sizlerle. Ancak bu konu bağlamında beni tarihsel olarak en çok etkileyen şey, o toplantıda da söylediğim ve yazımda da atıf yaptığım, kaybetmiş bir yakınımaya ilişkin çocukluğumdaki küçük bir anekdottur.

Hepiniz söylediğim zaman hatırlayacaksınız. Doğduğum yer Sivas'tır. Sivas'ta 1967 yılında Sivas'ta oldukça küçük yaşta bir gece annemin ağlama sesleriyle uyandık. Bizleri bir komşunun evine taşıyorlar. Ertesi gün Sivasspor - Kayserispor maçında, Kayseri'de gerçekleşen o facianın olduğunu öğrenerek uyandık. Çok sayıda yakınımızı kaybetmiştik. O trajik anı, çocukluktan beri hep bir yerlerde kalmış ve beni üzmüştür. Bu nedenden dolayı da futbol maçlarına, spor müsabakalarına hep mesafeli durdum. Zaman zaman Fenerbahçe'nin maçlarına giderim. Başkan Bey fiziki koşullar açısından aslında güzel şeyler söyledi ve ben de katılıyorum. Ama daha alacağımız epey bir mesafe var, bunu bir Fenerbahçeli olarak söylüyorum. Tabi bunun yanında diğer renklere olan saygım ve sevgimle konuşmama başlamak istiyorum.

Öncelikle şunu söyleyeyim; şiddet olgusu, sadece ülkemize özgü bir olgu değildir. Holiganizmle ilgili tartışmalar bile, özellikle futbol müsabakalarında bu şiddet olgusunun İngiltere'de çok önemli bir yer edindiğini ve toplumsal bir mesele olarak karşımıza çıktığını hepimize göstermektedir. Dünyadaki bu şiddet olgusunu dikkate alan Avrupa Konseyi de Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi'ni imzalayarak bu konuda önderlik etmiştir. Hemen ardından Türkiye de bu sözleşmeye 3608 sayılı bir yasayla taraf olmuştur. Bu durum hep dikkatimi çeken bir husus olmuştur. Biz, Batı mevzuatını takip ederken çok da gecikmiyoruz. Bir düzenleme oluyor ve biz de hemen onaylıyoruz. Oysa hayata geçirme konusunda aynı şeyleri söyleyebilmek mümkün olmuyor.

Sözleşmenin başlıkları çok uzun bir liste; ama birkaç başlıkla paylaşmak gerekirse; fiziki koşullar, genel güvenlik, seyirciyle ilgili giriş koşulları, olay çıkarması muhtemel kişilerle ilgili önlemlere kadar bir dizi önlem listesinden bahsediliyor ve bunların ülkeler açısından da sınırlı olmadığı ifade ediliyor. Yani, siz bu sözleşmeye tarafsınız, bu sözleşmede öngörülenler dışında da şiddet olgusunun önüne geçebilmek adına başka önlemler alabilirsiniz. Ayrıca yasaya ana hatlarıyla baktığımızda güvenlik açısından bir düzenlemenin olduğunu; güvenlik önlemleri, yasak fiiller ve cezalar başlığını taşıdığını görmekteyiz.

Çok konuşmacı tarafından da ifade edildiği üzere bizim mevzuatımızda 2004 yılında 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine

Dair Yasa'yı yürürlüğe koyuyoruz. İşte ilk yaptığım çalışmada beni dehşete düşüren, en azından kaygılandırıcı nokta, bir yasanın ancak bu kadar uygulanamaz olduğunu görmektir. Aslında bu yasa sadece şiddet olgusu bağlamında değerlendirilmeye müsait bir yasa değil; ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun başkaca hükümlerinin de dikkate alınarak irdelenmesi gereken bir yasa. Bu bağlamda Yeni Türk Ceza Kanunu'ndaki genel prensipler, Yeni Kabahatler Kanunu'ndaki esasların da bu yasayla birlikte ele alınması ve değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Özellikle kulüp yöneticilerinin objektif sorumluluk esasları açısından yeniden bir değerlendirme yapmak mecburiyeti ortaya çıkmıştır.

Bir fikir vermesi açısından bu eylemlerin başlıklarını ifade edecek olursam, bunlardan bir tanesi 5149 sayılı Kanun'un 3. maddesindeki alanlara her türlü silah, kesici, delici alet, sis bombası vs. gibi sokulmaması gereken nesnelere bahsediliyor. Kanunda öngörülen bu düzenleme ve cezanın yanı sıra, Türk Ceza Kanunu'nda veya ceza normu içeren başka kanunlarda da düzenlemelerimizin olduğunu unutmamamız gerekiyor. Kanuni düzenlemede yer alan bir maddenin belirtilen alanlara sokulması eğer ayrıca 6136 sayılı Ateşli Silahlar Hakkında Kanun'la ilgili düzenlemeye ya da Kabahatler Kanunu'ndaki ruhsatsız silah taşımayla ilgili düzenlemeye aykırılık teşkil ediyorsa veya yine Türk Ceza Kanunu'nun 170. maddesindeki genel güvenliğin kasten tehlikeye düşürülmesi suçunu oluşturuyorsa, bunların bir arada olabileceğini söylememiz gerekiyor. Böyle durumlarda eğer bu eylemler bir taraftan suç, bir taraftan kabahatse Yeni Kabahatler Kanunu'ndaki 15.madde gereğince daha ağır olan suçtan dolayı kişilere ceza verilecektir. Yani bir eylem kabahatse ve aynı zamanda suçsa, bunlardan daha ağır olana ceza verilecektir. Birden fazla ceza hükmünün ihlali söz konusuysa, ceza hukukundaki fikri içtima dediğimiz prensipten dolayı, işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

Daha önce İngiltere örneği verildi. Mesela bizde de kişinin özgürlüğünün kısıtlanması bağlamında Anayasa Mahkemesi'nin bir iptal kararı çıktı. Ancak ben, kişilerle ilgili böyle önlemlerin alınabilmesinin olanaklı olması gerektiğini düşünüyorum. Eğer bir kişi hakkında spor alanlarına girişle ilgili bir yasak getirilmişse ve kişi buna rağmen bu ihlalde bulunmuşsa, uyum yasaları çerçevesinde yeni düzenlemeye göre artık ayrıca ceza verilebilecektir. Biraz önce değerli konuşmacıların ısrarla üzerinde durduğu ve şiddet olgusunun son derece çarpıcı biçimde öne çıktığı çirkin tezahürat, kötü ve kışkırtıcı beyanlarla ilgili de birkaç söz söylemek istiyorum. Kanunun 12. maddesi bu alanı düzenlemektedir. Herhalde tatbik imkânının olmadığı maddelerimizden bir tanesi de budur. Evet, kalabalıklar içerisinde yapılan bu eylemlerin tespit edilebilmesi ve bunun yaptırıma bağlanabilmesi çok zor olmakla birlikte, en azından örneklerini görmemizin gerektiğini düşünüyorum. Yine unutmayalım ki, az evvel değindiğimiz üzere buradaki ihlaller sadece ilgili kanundaki ihlaller olmayıp Türk Ceza Kanunu'ndaki hakaret suçuna neden olabilecektir. Yine bu davranışların, spor ilgilileri tarafından, söz-

gelimi suç işlemeye tahrik, kanunlara karşı itaatsizlik, suçlu ve suçluyu övme gibi Türk Ceza Kanunu'nda başkaca maddelerde düzenlenen farklı suç tiplerinin de ihlal edilebileceğini bilmeliyiz. Ancak bütün bu dile getirilen durumlarla ilgili olarak sonuca ulaşabilmek için fiziksel koşulların, teknik donanımların, kişileri takip edebilme olanaklarının çok elverişli olduğu bir sisteme dönmek durumundasınız. Çünkü kalabalıklar içinde suç işleyenleri saptayabilmek gerçekten güçlükler arz etmektedir.

Kanunda biletlerle ilgili de özel bir düzenlemenin olduğunu görmekteyiz. Biletlerin belli yerlerde satılması ve rayiç değerler üzerinden biletlerin yine kulübün denetiminde satılması şarttır. Buna aykırı davranılması söz konusu olduğunda kanun yaptırım öngörmektedir. Buna rağmen, bütün stadyumlarımızın önünde çok yoğun bir şekilde karaborsada da biletlerin satıldığını görmekteyiz. Ayrıca şunu da belirtmek gerekirse, bu biletlerin sahte olarak düzenlenebilmesi olgusu karşısında Türk Ceza Kanunu'ndaki belgede sahtecilik suçlarının da gerçekleştirilebileceğini de unutmamamız gerekiyor. Eşyalara zarar verme hususunu, Türk Ceza Kanunu'ndaki, eski tabiriyle nası ızrar, yeni ifademizle mal varlığına yönelik suçlar kategorisi içerisinde değerlendirmemiz gerekmektedir. Şüphesiz kulüp yöneticilerinin bunlardan sorumlu tutulabilmesine ilişkin düzenlemeler objektif sorumluluğa neden olduklarından dolayı şunu unutmamamız gerekir; kulüp yöneticilerinin ceza sorumluluğu açısından gerek Kabahatler Kanunu'nda, gerek Türk Ceza Kanunu'nda objektif sorumluluğa müsaade edilmediğinden bunlar, önümüzdeki dönemde yargı kararlarına da yansıtacak ve tartışmalara neden olabilecektir. Hatta idari ceza hukuku kapsamına giren eylemler açısından da bu tartışmanın yapılabileceğini düşünüyorum.

Bu kanun böyle olmakla birlikte, faydası olabileceğini düşündüğüm için, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun, spor hukuku konusunda İngiltere'de yüksek lisans eğitimi yapmış bir öğrenci arkadaşımızın İngiltere'deki şiddet olayları olgusunu incelediği yüksek lisans tezinden bahsetmek istiyorum. Oradaki tespitlerin de çok enteresan olduğunu söylemekle cümlelerimi tamamlayayım. Gerçekten bu alanlara ilişkin devletin bakış açısında çok ciddi değişiklikler olmuş, spor faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlar süreç içerisinde sadece bir karşılaşma yapılma yeri olarak değil, âdeta sosyal etkinliklerin olduğu eğlence merkezleri haline getirilmiş. Bundan 1,5 sene önce hatırlayacaksınız Fenerbahçe'yle Beşiktaş'ın Süper Kupa'yla ilgili karşılaşması Almanya'nın Köln şehrinde yapılmıştı. Ben de gene bir fanatik arkadaşımızla oraya gittim. Gerçekten de Köln'de, o stadyumda yemek yenilen, sohbet edilen, eğlenilen ve herkesin ilave kontroller olmadan, en azından bu kontroller hissedilmeden bir hafta sonunu çok rahatlıkla geçirebileceği mekânlar haline getirilmiş. Ayrıca bir ölçüde Kadıköy Şükrü Saraçoğlu Stadyumu'nun da bu özellikleri taşımasından dolayı da mutlu oldum.

İngiltere'deki mevzuatı sadece ana hatlarını size söylemek istiyorum.1985 yılında alkol tüketiminin kontrolüyle ilgili bir yasa, 1989 yılında Futbol Seyircile-

ri Kanunu, 1991 yılında Futbol Suçları Kanunu, 1999 yılında Futboldaki Düzensizlikleri Önleme Kanunu ve 2000'de polis ve mahkemelerinin yetkilerini arttıran bir yasa yürürlüğe koymuşlar. Yani İngilizler de 20 yıldır bu problemle ilgileniyorlar ve bu problemi tartışıyorlar.

Madem konumuz şiddet, konuşmamı şöyle bitirmek istiyorum: bu olgu nereden kaynaklanıyor, ne oluyor, bununla ilgili bilimsel araştırmaların yeterli olduğunu düşünmüyorum. Ancak hepimizin gözlemleri var. En azından şunu söyleyebilirim ki, benim dahil olduğum kuşak öğretmenlerle başlayıp askerlikle devam eden, poliste işkenceden geçen, siyasetin sağında, solunda, ortasında, fark etmez, her alanında şiddet ve öfke içerisinde büyüyen bir kuşaktı. Bunun nedenlerini biz daha dürüst tartışmalıyız ve asla sadece bu alanla sınırlanamayız. Şiddet olgusu yalnızca spor müsabakalarında karşımıza çıkmıyor. Siyasette görmüyor muyuz? Acaba neden Türkiye'de terör olgusunu yenemiyoruz? Onlarca şey söyleyebiliriz ama içindeki şiddet olgularını görmemiz gerekir. Çünkü gariptir ama biz işkence konusunda samimi davranmıyoruz, askerlikteki ya da okulda dayak yediğimiz zaman bunu sevimli bir anı olarak anlatmaya başlıyoruz. Bu olguları daha büyük bir olgunlukla, âdeta yeni Türk Ceza Kanunu'nda yeni bir kurum olarak düzenlenen etkin pişmanlık gibi, hep birlikte kabul edelim. Evimizde neler yapıyoruz, çocuklarımızla ilişkilerimiz nasıl bunları düşünelim. Bir toplum problemlerini bu sorgulamaları yapmadan, sadece bu konu başlığı altında asla ve asla çözemez. Adliyeye nakledilen olayların önemli bir kısmında bu gerçeği gördüğümüz için huzursuz oluyoruz. O nedenle de bizim hiddetimizi, öfkemizi kontrol edebilecek olanı, önce itiraf edelim; ondan sonra bunlar üzerinde düşünelim. Böylece çocuklarımızı ve geleceğimizi karatmadan daha kontrollü, daha modern bir Türkiye'ye imza atma çabası içinde olalım. Şiddetsiz bir toplum dileğiyle hepimize saygılar sunuyorum.

HİLMİ GÖKÇINAR- Değerli Hocama verdiği bilgiler için teşekkür ediyorum. Kendileri bir hukukçu olarak 5149 sayılı sporda şiddetin düzenlenmesiyle ilgili Yasanın mahsurlarından ve aynı zamanda Türk Ceza Kanunuyla olan çelişkilerinden bahsetmeye çalıştı. Oturum konuşmacılarımız bitti, şimdi soru cevaba geçeceğim. Ondan önce birkaç şeyi sizlere ifade etmeyi istiyorum. Şimdi kanundan bahsediyoruz, burada hukukçular da çok fazla, bir makalede okumuştum, bilmiyorum kabul görür mü, ama kanun koyucu günün birinde koymuş olduğu kanunun kendine sirayet etmesi korkusundan dolayı mutlaka bir boşluğunu bırakır diye bir cümle okumuştum. Yani bu ne derece kabul görür bilmiyorum, dolayısıyla kanunu düzgün koymak ve uygulamak gerekiyor. Affınıza sığınarak hukukçuların arasında olduğum için ben de bu toplumda yaşayan bir kardeşiniz olarak bununla ilgili de küçük bir anekdot anlatacağım.

Bir vesile Amerika'da bir seyahat esnasında Amerika'da yaşayan bir Türk arkadaşımız bize refakat ediyor, bir şehirden bir şehre karayoluyla geçeceğiz, araba kiraladık, arabayı o kullanıyor. Gece dönüşümüzde biraz geciktik, sürat yapmaya

kalktık, yani verilen limitleri aştık. Nereden çıktı biz de bilmiyoruz, bir yerlerden bir polis geldi, hemen sağa çektik. Araba içerisindeki duruşumuzu bize tarif etti, yani öyle nerelisin, neresindensin sohbeti yok. Koltuğa ellerinizi koyacaksınız, ben de direksiyona koyacağım, sakın ola ki hareket yapmayın, ola ki bir şey olabilir, vurabilir, vursa da onun bir suçu yoktur, işte bir eylem karşısında savunma yapmıştır, gece karanlığı. Neyse, polis geldi, camı açtı, ehliyeti aldı, gitti, döndü geldi. Çok ilgimi çekti bu, hukukçular var, onun için anlatmak zorundayım. Döndü, dedi ki, radara yakalandınız, 120 dolar cezanız, ödeyiniz. Yolda giderken arkadaş biraz hayıflandı, biz de zannettik ki 120 dolar onun için biraz büyük para olabilir, o ödeyecek, ama bizim için orada geziyor. Dedik ki, biz parayı veririz, problem değil, yani dert etme. Yok dedi, mesele para değil, geçen gün de radara yakalandım. Genel sigortamı yapmaya gittiğimde sistem benim çok riskli bir hayat yaşadığımı görüyor ve bana diyor ki, senin sigorta primini yükseltiyorum, sen çok riskli bir hayat yaşıyorsun.

Şimdi buradan yola çıkarak şunu söylüyorum, tepe sistemi düzgün koyarsak sadece aşağıyı izlemekle yetiniriz. Aşağısında kim olursa olsun o düzene uymak zorundadır diye algılıyorum ben bu işi, inşallah ülkemizde, gerek futbolda, sporda, gerekse ülke genelinde yukarıda bir sistem kurmamız gerekecek, aksi takdirde korkuyorum Türkiye Futbol Federasyonunun üzerine bir üst kurul kurulur mu diye. Çünkü üst kurullar çok revaçta yönetim kurulu olmuyor, bir üst kurul yapıyoruz. Şimdi Federasyon bu işi yönetemeyecek, bir üst kurul kuralım da bak nasıl yönetiyoruz gibi bir yere geleceğiz.

Evet, bizi dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Soru cevaplara geçeceğim. Sorularınız varsa buyurun, sorunuzu kime soracağımız da baştan söyleyelim, sizi de tanıyalım.

HALİL DUMANLI- Sayın Başkanım ben Emniyet Genel Müdürlüğünde Spor Güvenliği Şube Müdürü Halil Dumanlı. Değerli katılımcılara da teşekkür ediyorum, sorudan ziyade katkıda bulunsam, Türker Beyle Erdem Beyin anketiyle ilgili müsaadeniz olursa birkaç noktaya diğer konuşmacılara fırsat vermek için kısaca değineceğim. Tabii Türker Bey emniyet mensuplarıyla ilgili bazı serzenişlerde bulundu, şimdi ben gaz kullanımıyla ilgili katılıyorum, doğrudur, kapalı mekânlarda bizim gaz kullanmamamız gerekir, bu bizim talimatlarımızda var. Ancak 2006 yılından itibaren biz Emniyet Genel Müdürlüğü olarak bir sisteme geçtik, spor güvenliğiyle ilgili bütün illerimizde, 81 ilimizde spor güvenliği büro amirliklerimizi kurduk. Önceden yok muydu? Vardı, ama o tarihe kadar düzenli değildi, katılıyorum, değişik birimlerimizde mevcuttu. 2006 yılından itibaren çevik kuvvet şube müdürlüklerimizde spor güvenliği büro amirliklerimizi kurduk, 2007 yılında da Emniyet Genel Müdürlüğünde Spor Güvenliği Şube Müdürlüğümüzü kurduk. Erdem Beyin sunmuş olduğu istatistikler de belki bizden alınan istatistiklerdi, orada da kısa bir düzenleme yapmak istiyorum.

2004 yılında tabii kanunumuzun yeni çıkmasından dolayı o ilk baştaki rakam-

lar düşük, daha önce kabahatler Kanununa göre veya mülki amirin vermiş olduğu bazı cezalarla ilgili rakamlar düşüktü. Ancak 2004 yılında kanunumuzun çıkmasından sonra tabii bu bir idari kurul, il spor güvenlik kurulu, kanunun uygulamasıyla ilgili zamanla bunlar oturuyor, bir anda olmuyor tabii, ilk uygulamada çekilen sıkıntılar var. Yani 13 kat değil, en fazla olduğu 2007 yılı, dört kat, 2008'de bunun biraz daha düştüğünü görüyoruz, bu da arkadaşlarımızın her ne kadar değerli Fatih Hocam kanunun çok işe yaramadığını söylese de mutlaka eleştirebiliriz, bizim de eleştirdiğimiz şeyler var, fakat bu cezalar kanunların uygulamasıyla alakalı, en fazla üç veya dört kat gibi artışlar var, 13 kat kadar değil. Çünkü bu hususa emek veren insanların da emeklerini bir anda esirgememiz lazım.

Biz tabii fanatizmin önlenmesi amacıyla değişik Avrupa ülkelerinde görme imkânını buluyoruz, İngiltere örneğini, Fransa örneğini, değişik Avrupa ülkeleri örneklerini gördük tabii. Keşke Anayasa Mahkemesi iptal etmeseydi, hakikaten değerli Hocam da bahsetti, ceza alanları karakolda bekletme maalesef iptal edilince, tabii Anayasa Mahkememizin kararı, biz ona uymak zorundayız, bütün sıkıntı asıl ceza alan insanları tanımada. Yani bu insanları tanımayla ilgili problemi giderebilmek amacıyla yine İngiltere örneğinde olduğu gibi sporler polisi diye bir polisliği düşünüyoruz, şu an hazırlık aşamasındayız. Bütün illerimizde spor kulüplerimizin fanatik ve holiganlarını takip etmek üzere taraftar polisliği diye düşündüğümüz bir polisliğimiz olacak. İnaniyorum, bu şiddetin önlenmesinde, çünkü ben bu işi bir anlamda bir aktörlük olarak görüyorum, yani spor güvenliğiyle ilgili her birimizin bir rolü var. Medyanın rolü var, yöneticilerin rolü var, kulüplerimizin rolü var, polisimizin rolü var. Dolayısıyla bana göre her aktör yapması gerekeni yaparsa zannediyorum bu şiddetin önüne geçeceğiz. Bütün Avrupa ülkelerinde de maalesef sıkıntı yaşanıyor, bir anlamda çalışan arkadaşlarımızın emeğine vefa duygusu olarak bu açıklamayı yapmak zorunda kaldım. Yani yapılanmamız devam ediyor, inaniyorum önümüzdeki günlerde polis olarak elimizden geldiği kadar, tabii bu tek başımıza yapacağımız bir şey değil, geçtiğimiz günlerde Türkiye Futbol Federasyonu'yla Antalya'da üç gün süren güzel toplantılar oldu, alınan kararlarımız var. Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde kanunu hazırlayan arkadaşlarımız da buradalar, eksikliklerimizi giderme anlamında inaniyorum ki bu toplantı katkı sağlayacaktır. Hepinize teşekkür ediyorum.

HİLMİ GÖKÇINAR- Biz teşekkür ediyoruz.

Doç. Dr. ERDEM ÖZKARA- Değerli katılımcı arkadaşımıza çok teşekkür ediyorum. Ben bu verileri Emniyet Müdürlüğü istatistiklerinden aldım, 2004'deki rakam 297'yken, 2008'de 3786'ya çıkmış, yaklaşık 12,7 kat gibi, toplamsa olabilir.

Av. TÜRKER ARSLAN- Değerli arkadaşım; ben sizin bu açıklamalarınızdan çok memnun oldum. Zaten benim sıkıntım da orada, ben emniyette böyle bir birimin kurulmasını arzu ediyordum, kurulduğunu da duymuştum, şimdi de tekrar siz belirttiniz. Ancak ben eğitim eksikliğinden biraz sıkıntı çekiyorum.

Yani orada görev yapan değerli emniyet mensubu arkadaşlarımızın olaylara müdahalelerindeki güç kullanma oranlarında bazen eksiklik veya fazlalık oluyor. Ben buradaki sıkıntıyı dile getirdim, ama verdiğiniz bilgilere çok teşekkür ederim, gerçekten böyle bir ihtiyaç vardı. Ben bunun inşallah en iyi şekilde çalışır hale geleceğini ümit ediyorum.

HİLMİ GÖKÇINAR- Evet, teşekkür ediyoruz, başka, buyurun.

ÇAĞDAŞ ATA- Merhaba, adım Çağdaş Ata, Ankara Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu 1. sınıf öğrencisiyim. Sizin bir sözünüze açıklık getirmek istiyorum, demiştiniz ki, basketbol seyircisinin kültür düzeyi futbola göre daha yüksek ve bu daha da düştü, onun örneklerini basketboldaki kötü haberlerden anlayabiliyoruz. Bunu kendi yaşadığım bir örnekle açıklayayım, lise yıllarımda arkadaşlarla basketbola gidecektik, tabii ben o zamana kadar hiç futbol ya da basketbol seyircisi olmamıştım, onlar beni götürecekti. Ankara'daki Hipodromun yanındaki Atatürk Kapalı Spor Salonuna gittik, orada birtakım kişiler vardı. Onlar geldi, çocuklar biletiniz var mı gibi bize sorular sordular, biz de yok dedik. Tamam, siz şuraya geçin, sizi sokacağız dediler. Orada bizim gibi onlarca kişi vardı, yani orada sokaktan çevirdikleri kişiler, seyirci yapacaklar. Neyse, biz ücretsiz girdik, yani benim için herhangi bir sorun yok, ben sadece maçımı izleyip daha sonra gidecektim, herhangi bir beklentim yoktu. Neyse, stadyumun belli bir tarafına toplandık, daha sonra onlar bize bazı sloganlar söyletmeye başladılar, biz de söylüyorduk, yani bizim için herhangi bir eğlence, farklı bir amacımız yok. Daha sonra bu değişti, işte mesela o zaman Türk TELEKOM TED maçıydı, amigolar TED'lilere biraz daha zengin takımı olarak bakıyorlar. O yüzden mesela onlara yönelik sloganlar söyleniyordu ve Özkara Beyefendi şiddetin çeşitleri arasında maddi uygulanan şiddeti söylemişti ve orada insanlar oradaki oturakları kırmak üzere zıplıyorlar, kırmak amaçlı olmasa bile o kadar sert düzeyde zıplayarak kendilerinin sosyal durumlarının elvermediği, örneğin spor yapma, bir spor kulübüne ücret vererek gidememedeki enerji atamamalarını bu düzeyde ifade etme biçimleriyle veya düştükleri bu yolla yapmaya çalışıyorlar.

HİLMİ GÖKÇINAR- Evet, yani sonuçta geldiği nokta yöneticilerin bedava bilet vermesi, ama verdiği kişinin eğitim düzeyinin, pozisyonunun ne olduğu değil, zaten benim dediğimi içeride uygula gibi bir pozisyonu aktarmış oldu, fiili olarak yaşamış. Evet, Hanımefendi buyurun.

İPEK TİRBEN- Ben Fatih Hocama soracaktım, ben Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesinden yeni mezun oldum. Ben şunu anlayamadım, kulüp yöneticilerinin objektif sorumluluğu var, ama bu uygulanmıyor mu dediniz?

Prof. Dr. FATİH S. MAHMUTOĞLU- Esasında seyircilerin göstermiş olduğu taşkınlıklardan dolayı kulüp ve kulüp yöneticilerine ilişkin sorumluluk hususu kanunda düzenleniyor. Bu durum, bizim açımızdan üçüncü kişinin hareketlerinden dolayı bir başkasının sorumlu olması. Siz kulüp olarak sözgelimi

bütün tedbirleri alabilirsiniz; güvenlik önlemleri ve teknik donanımlar yerindedir. Ama buna rağmen kişiler, kanunda yasaklanan eylemleri gerçekleştirebilirler. Şunu söylemek istedim, Yeni Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu'nun sisteminde ötürü kulüp yöneticilerinin bundan sorumlu tutulmamaları gerektiğini ifade ettim. Çünkü ceza hukuku alanı objektif sorumluluğa, kusursuz sorumluluğa kapalı bir alandır.

HİLMİ GÖKÇINAR- Evet, siz buyurun.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Teşekkür ederim. Profesör Doktor Erkan Küçükgüngör, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesiyim. Şimdi zaman zaman çeşitli vesilelerle sporun doğasında şiddetin olduğu ifade ediliyor, ama tarihi gerçeklere, tarihi gelişime, organize sporun ilk ortaya çıktığı eski Yunan'a baktığımızda bu fonksiyonun tam tersine işlediğini görüyoruz. Öncelikle hepimizin bildiği gibi olimpiyatlar dünya tarihinde bilinen ilk organize spor müsabakaları olarak kabul ediliyor. Bunun amacı o dönemde Yunan şehir devletleri arasında bir barış ortamı yaratmak, zaten o dönemde yakılan kutsal ateş yandığı sürece insanların silah taşımaları yasak, gene Yunan şehir devletleri arasında her türlü savaş da yasaklanıyor. Dolayısıyla spor müsabakalarının ortaya çıkarılmasındaki, organize edilmesindeki ilk amaç şiddetin önlenmesi. Fakat günümüze kadarki gelişim çerçevesinde tabii sporla şiddetin artık bütünüyle iç içe geçtiğini hepimiz gözlemliyoruz, farklı vesilelerle dile getiriyoruz.

Sporda şiddetin önlenmesiyle ilgili dünyada aslında çok başarılı örnekler var ki bunların başında Sayın Fatih Hocamın da söylediği gibi İngiltere örneği geliyor. Aslında bizim 5149 sayılı Kanunumuza baktığımızda çok büyük ölçüde İngiltere'deki düzenlemelerle paralel olduğunu görüyoruz. Ben hazırlık komisyonunda belli bir süre görev yaptım kanunun ki orada bulunduğumuz süre çerçevesinde de bu özellikle İngiltere'deki başarılı modele ilişkin düzenlemelerin bizim kanunumuza da aktarılması yönünde tekliflerimiz oldu, ama biliyorsunuz kanunlaştırma süreci orada bitmiyor. Bizim elimizden çıktıktan sonra pek çok komisyonun elinden çıktı, Mecliste başka bir komisyonun elinden genel kurula indi ve bizim elimizden çıkanla oldukça farklı bir düzenleme kanunlaştı. Emniyetten gelen arkadaşımızın da ifade ettiği gibi İngiltere'deki modelin başarılı olmasının sebeplerinden bir tanesi bu spor müsabakalarına girmesi yasaklanan kişilerin o gün müsabakanın olduğu saatten iki saat kadar önce kendi bölgesinin karakoluna gidip orada bulundurulması zorunluluğu, yükümlülüğüydü. Fakat bizim Anayasa Mahkememiz İngiltere'de yıllardır başarıyla uygulanan bu hükmü bizim Anayasamıza, insan haklarına aykırı buldu ve iptal etti. Ona bağlı olarak başka bir düzenleme yapıldı, ama bu derece etkili bir düzenleme değil 18. maddedeki düzenleme.

Gene İngiltere'deki sistemin temel özelliklerinden bir tanesi özellikle ilk o kanun uygulanmaya başlandığı zaman seyirci lisansı adı verilen bir uygulamanın yapılmış olmasıydı. Yani bir spor müsabakasına gidecek kişi tıpkı bir sporcunun

spor müsabakasına katılmasında olduğu gibi seyirci lisansı alıyordu. Dolayısıyla kanunun uygulanmasını bu anlamda, bu seyirci lisansı üzerinden işlemler yapıldığı için kolaylaştıran bir unsurdur. Bunu biz komisyonda söyledik, fakat ilk aşamada kabul görmeyen tekliflerimizden bir tanesi oldu. Belki kanunun daha aktif hale getirilmesi daha uygulanabilir hale getirilmesi anlamında bu uygulama biraz masraflı olmakla birlikte, biraz zahmetli olmakla birlikte, onun da farkındayım, gerçekçi olmak çerçevesinde bunu söylemek gerekiyor, ama etkin bir şekilde şiddetle mücadele gerekiyorsa bu modelin bu unsurunun da mutlaka sisteme dahil edilmesi gerekiyor. Şu anda bildiğimiz gibi Mecliste de 5149 sayılı Kanunun aksayan yönlerini değiştirmeye yönelik bir kanun tasarısı var, yakın zamanda da kanunlaşacak gibi görülüyor. Fakat benim incelediğim kadarıyla pek de aksayan yönleri gidermeye yönelik bir kanun değil, kamuoyunda ve basında ön plana çıkan noktaları şike ve teşvik primıyla doping kullanımının suç sayılması. Hatta baktığımız zaman bir yıl, üç yıl, beş yıl gibi hürriyeti bağlayıcı cezaların bu tasarıda öngörüldüğünü görüyoruz.

Ben bu anlamda Fatih Hocama da bir soru yöneltmek ve sözlerimi bu şekilde tamamlamak istiyorum. Özellikle doping kullanımına bağlı olarak sporunun cezalandırılması acaba bizim ceza hukuku sistemimiz içerisinde ne derece kabul görebilir? Çünkü dünyadaki uygulamalara baktığımızda genel olarak sporculara bu anlamda bir hapis cezası öngörülüyor. Genellikle bu maddeleri sağlayanlar, ticaretini yapanlar veya kullanımını teşvik eden antrenörler, masörler gibi kişilerin bu tür cezalara muhatap olduklarını görüyoruz. Türkiye’de böyle bir uygulama getirilmesi acaba bizim sistemimize ne derece uygundur? Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. FATİH S. MAHMUTOĞLU- Bizden sonraki oturumun da konusu bu. Sevgili Ümit arkadaşım ve Alman Profesör Dieter bu hususu anlatacaklar. Bizim ülkemizde bu iki ana başlıkta önemli bir tartışma yaşanmaya başladı. Bir tanesi şike, diğeri de doping. Doping ile ilgili olarak sizin biraz önce ifade ettiğiniz gibi, bunların kullanılmasını teşvik edenler, bundan para kazananlar gibi âdeta bu konuda örgütlü bir yapılanma sergileyenlerin cezalandırılmasında tereddüt etmemek gerekir. Çok benzetmek doğru olmasa da durum fuhuş suçundaki mantık gibidir. Fuhuş yapan kadını cezalandıran bir sistem değildir bu, aksine örgütlü yapılanmayı ve bunu azmettirmeyi ortaya koyan bir sistemdir. Hatta organ ve doku naklinde de benzer bir bakış açısıyla yola çıkılır. Benim kanaatim, bu işin ticaretinin önünü açan, haksız kazanç sağlayan, örgütlenen kişilerin cezalandırılmasının ceza hukuku açısından doğru olduğu yönündedir. Diğeri ise tartışmaya açık bir alandır. İki tane temel yaklaşım vardır. Bunlardan bir tanesi tamamen disiplinli nitelikte olması gerektiğini savunan görüştür; ikincisi ise, her halükarda bir cezanın olması yönündedir. Konuya ilişkin kendi fikrimi söyleyecek olursam, şike konusundaki kararlı tutumumu bu konuda henüz oluşturamadım. Farklı örneklerden dolayı hangisinin faydalı olacağı konusunda bir tereddüt yaşıyorum. Bunun mutlaka disiplin altına alınması, kontrol edilmesi ve diğerlerinin cezalandırılmasında tereddüdüm yok; ancak şike sadece o oyuna ilişkin olmayıp mevcut

spor sistemini de tahrip eden bir durum yarattığı için şikenin cezalandırılması gerektiği kanaatindeyim. Bugüne kadar da bu denli tartışmaların yaşandığı, önemli parasal değerlerin telaffuz edildiği şike konusunda neden ceza kanunlarında bir düzenlemenin bulunmadığını da hayretle karşıyorum.

Arkadaşlarımız girişte, Şike Tahkik Kurulu Başkanlığı dediler, onu da izah ediyim. Futbol Federasyonu'nda üstatlar daha iyi bilirler, şöyle bir sistem var. Sizi seçiyorlar, sadece o bir ya da iki dosya için çalışıyorsunuz ve ondan sonra müsaade istiyorsunuz. Ben de o anlamda iki defa başkanlık yaptım. O vesileyle de dosyaları incelerken bu şikeyle ilgili mevzuata bir daha bakayım dedim. Yanlışlık yaparsam özür dilerim; ama bir kere mevzuatta şike lafını suç tanımı olarak bulamadım. O nedenle de söylediğimize katılıyorum. Dopingte mücadele konusunda ise özellikle Ağustos 2006 tarihli Futbolda Dopingte Mücadele Talimatı'nın ve Dopingte Mücadele Kurulu'nun önemine değinmek isterim. Ama bu hususta biraz daha tarafları dinlemem gerektiğini dürüstçe ifade etmem gerekir. Teşekkür ederim.

HİLMİ GÖKÇINAR- Hocam; teşekkür ederim. Bizden sonra bir oturum var, son bir soru alarak tamamlayalım, çünkü gerçekten süreyi ayağı aştık, buyurun.

ZÜBEYT AYDIN- Çok teşekkür ederim. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Baş Hukuk Müşaviri Zübeyt Aydın. Benim sorum Hilmi Gökçınar Beye, sporda şiddeti tetikleyen birtakım unsurlar vardır, bu olaylarda; basının büyük rolü var, ikincisi spor kulüp başkanlarımızın büyük rolü var. Ben şu dört yıllık süreç içerisinde, az da olsa basına yansıdığı kadarı ile spor kulüplerine ceza verildiğini, spor kulüp başkanlarına ceza verildiğini duydum. Ancak şiddeti körükleyen, özellikle “Uğur geri çek, Uğur ileriye al “ söylemleriyle gündeme gelen tvlerdeki spor programlarına hiçbir ceza verildiğini duymadım. Bunun sebebi acaba sizce ne olabilir? Bunu öğrenmek istiyorum, teşekkür ederim.

HİLMİ GÖKÇINAR- Şimdi ben tabii olayların içerisinde bulundum, örneklerimi verirken de görsel medyanın özellikle çok etkili olabileceğini düşündüm ve hâlâ aynı düşünceye sahibim, olumlu ya da olumsuz yönde geliştirmede etkilidir. Bence aslında kurguların yapılmasında biraz sıkıntı var gibi geliyor, yani bazıları yadırgayabilirler, Futbol Federasyonu özerk bir yapıya sahip, delegasyon sistemiyle başkanını ve yönetim kurulunu seçiyor. Delegasyon kimlerden oluşuyor? Ağır-lıklı olarak süper ligdeki kulüplerimizin temsilcilerinden, Bank Asya Ligi ve diğer kulüplerden de tüzüğe göre yapılan bir düzenlemeden. Yani ben bir müsabaka yapacağım, bir yarış yapacağım, bu yarışla ilgili kurguyu birileri yönetecek, bunu kimin yöneteceğine de ben karar vereceğim. İşte üst kurul dediğim olay oradan çıktı, acaba bu üst kurula ihtiyaç duyulur mu diye, ben bunu biraz farklı algılıyorum. Kimse kusura bakmasın, herkes kendini düşünüyor, ben bunu yaşadım. Yani hakemlerle ilgili de yaşadım, bana göre en masum insanlar sistem içerisinde hakemlerdir. Bir ifadede bulundum, bunu da söyleyip kapatmak istiyorum, şüphesiz ki medya da ceza almalıdır, ama müsabakaların sonunda hep hakem ceza almıştır tarafların durumuna göre. Ben de dedim ki, 300 küsur milyar dolar dünya

genelindeki bir yıl içerisinde profesyonel futbolda dönen para, ciddi bir endüstri. Yani biz de bu parada artık biraz daha pay almaya başladık Türkiye olarak.

Bir sistem kuruyorsunuz, futbol, kulüp, yönetim şekli, federasyon, vesaire ve ciddi paralar. Yani bugün süper ligdeki normal bir kulüp 10 milyon dolardan aşağı bir bütçeyle yürüyemez, alacağı, vereceği beni ilgilendirmiyor. Şimdi bu sistem 11 futbolcudan oluşuyor, kurallar konuluyor, tahkim, kasa, bir sürü şeyler var. Evet, biz bu işi nasıl yapacağız? Belli ölçülerde iyi bir yeşil alan, iki tane direk, evet, çok güzel, 11 kişi oynayacağız, çok güzel, bunu kim yönetecek? Ahmet Bey gel diyorlar, eline beş ya da 50 milyon liralık bir düdük veriyorlar, al arkadaş bunu yönet diyorlar. Şimdi bu kadar büyük bir organizasyonun sorumluluğunu getirip hakem triyosunun üzerine yüklemek bana göre hakemlere haksızlıktır. Ondan öncesi pozisyonları iyi organize etmek gerektiğine inanan bir kulüp yöneticisiyim.

Evet, teşekkür ediyoruz, güzel bir oturum oldu. Hemen bizden sonra, biraz önce Hocam da bahsetti, sporda hukuk ve cezai sorumluluk konulu bir oturum gerçekleşecek. Ben oturuma katılan değerli katılımcılarımıza çok teşekkür ediyorum. Sayın Türker Arslan, Doçent Doktor Sayın Erdem Özkara ve Profesör Sayın Fatih Mahmutoğlu Hocama çok teşekkür ediyorum. Sizler de dinleyici olarak katıldığınız için size de teşekkür ediyorum. En büyük teşekkürü de Ankara Barosuna yapıyorum, teşekkür ediyorum.

DEVRİM AKYOL- Değerli katılımcılar; konuşmacılarımıza tekrar teşekkür ederiz, oturumumuzun sonuna geldik. fakat dağılmadan önce konuşmacılarımıza Ankara Barosunun teşekkürü olarak plaketlerini sunmak üzere Sayın Ankara Barosu Başkanı Vedat Ahsen Coşar'ı kürsüye alıyoruz efendim.

Değerli konuklar bir sonraki oturumumuz 15 dakika sonra başlayacaktır.

II. OTURUM

SPORDA HUKUKİ ve CEZAI SORUMLULUK

DEVRİM AKYOL- Sayın konuklar, değerli katılımcılar; sporda hukuki ve cezai sorumluluk başlıklı 2. oturumumuz başlamak üzeredir. Oturumumuza başlamak için öncelikle konuşmacıları davet ediyoruz. Galatasaray Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Doçent Doktor Ümit Kocasakal. Diğer konuşmacımız Marburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Kriminoloji Enstitüsü Başkanı Sayın Profesör Doktor Dieter Rössner. Bir diğer konuşmacımız Sayın Profesör Doktor Fehim Üçışık ve son olarak oturum başkanı, oturumu yönetmek üzere CAS Hakemi, Türkiye olimpiyat Komitesi Hukuk Kurulu Başkanı, Spor Hukuk Enstitüsü Denetleme Kurulu Başkanı Sayın Avukat Türker Arslan'ı oturumu yönetmek üzere yerine alıyoruz, buyurun efendim.

Av. TÜRKER ARSLAN- Değerli katılımcılar; bu oturumda üç değerli konuşmacıyı dinleme şansına sahipsiniz. Bir tanesi çok değerli bir misafir, Almanya'dan geliyor yanlış hatırlamıyorsam. Marburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Kriminoloji Enstitüsü Başkanı Mr. Dieter. İkinci konuşmacı Sayın Ümit Kocasakal, benim çok değerli bir kardeşim, kendisi Galatasaray Üniversitesinde öğretim üyesi, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinde Spor Hukuku Komisyonunda benimle beraber çalışan çok değerli bir üyem, futbol Federasyonu Tahkim Kurulunda yine benimle beraber çok değerli çalışmalar yaptı, bizim atom karıncamızı, saat mefhumu olmayan, çok çalışan bir genç kardeşimizdir. Spor Hukuku Enstitüsünün de sicil kurulu başkanıdır ve en önemlisi şu anda zannediyorum bir ay evvel seçildi, İstanbul Barosu yönetim kurulu üyesidir. Çok aktif bir kardeşimizdir, kendisi de size görüşlerini iletcek.

Üçüncü konuşmacı çok değerli dostum, çok Saygıdeğer Hocam Profesör Fehim Üçışık. Kendisi Marmara Üniversitesinin eski rektör yardımcısıdır, hukuk

fakültesi dekanlığı yapmıştır, Sağlık Bilimleri Enstitüsünde müdür yardımcılığı görevlerini sürdürmüştür. 6. spor Şurasında bizim Spor Hukuku Komisyonumuzun çalışkan başkanıdır. Biz sadece laf ürettik, kendisi raporu yazdı. Onun için burada kendisine tekrar şükranlarımızı arz ederim ve şu anda da en aktif görev olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde Tahkim Kurulu üyesi olarak uzun bir süredir görevini yürütmektedir.

Konuşmacıların konuşma yapımları sırasına önce Almanya'dan gelen misafirimizden başlamak istiyorum. Kendisini daha fazla bekletmeyelim, onun için müsaadenizle kendisini konuşmalarını yapmaya davet ediyorum. Konuşma süresi bize verildiği gibi 50 dakika değil, bu sefer 1,5 saat. Bunu her konuşma için en fazla yarım saatle bitirmek istiyorum. Bütün konuşmacılardan aynı şekilde bu süreyi riayet etmelerini rica edeceğim. Beni müdahale etmek zorunda bırakmayın, biraz kuralcı bir başkanımıdır, derhal konuşmanızı keserim ona göre. Mr. Dieter; buyurun.

PROF. DR. DIETER RÖSSNER– Onurlandırıcı davetiniz için çok teşekkür ederim. Bu spor hukuku kongresine gelmek benim için bir şereftir. Şunu belirtmeliyim ki, spor hukuku işimin sadece bir yönüdür. İlk alanım kriminoloji ve şiddetin nedenleri, bunun gibi şeyler, ceza kanunu ve muhakemeleri usulü kanunudur ve beni spor kanununa getiren, özellikle şiddetin medeni olarak ele almasını öğrenmek için kuralların nasıl işlediğini düşünmemi sağlayan onarıcı adalettir ve bence, bu bugün tartışmadığımız bir konu ve aynı zamanda çok önemli bir konudur.

Şu anda Almanya'da özellikle doping karşıtı kanun için mücadele etmekteyim ve sizlere bunu sunacağım. Bu çok kısa sunumunda, sporcuların cezai sorumluluklarını ele alacağım ve bununla ilgili iki konu vardır, spor etkinliklerinde şiddet- sizin de bahsettiğiniz üzere, bundan çok kısa bahsedeceğim. İkincisi “Spor derneklerinin doping sorunu ile başa çıkıp çıkamadıkları” hususudur. Bence başa çıkamıyorlar ve devlet hukuku ve ceza hukuku ile birlikte çalışmalılar.

İlk olarak bana göre spor ilkelerinden sporun esas olarak devletten bağımsız ve özerk olduğu anlaşılabilir. Kendi kurallarını koyarlar, idare ederler ve uygularlar. En iyi şekilde spor hukukla ilgili bir konu değildir ve hukuktan uzaktır. Yasalaştırılmamış, devletlerden bağımsız bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Fakat sporu bağımsız hale getiremeyeceğimiz hususlar olduğunu görüyoruz. Ayrıca sporun iç sorumluluğunun çok iyi işlediğini ve çok iyi çözümlendiğini, çok yönlü ve farklı olduğunu söylemeliyiz, sporu prensipte kendi dünyasında özgür bırakmalıyız. Oyun sırasında hakemin müsabakalara devam etme kararları çok anlaktır ve sadece gerçeklere yöneliktir. Bunda yasal işlem söz konusu değildir. Yasal işlem, spor mahkemeleri müsabakalarda ağır ihlaller olduğunu ve gerçek yaptırımları göz önünde bulundurduğu zaman ikinci aşamada görülür. Tüm bu aşamalar devlet dâhil olmadan gerçekleşir.

Fakat spor müsabakalarındaki sorumlulukla ilgili bir sorun var. Katılımcıların gönüllü olarak girdiği spor müsabakasında organların kullanımı ve spor faaliyeti ve cezai şiddet arasındaki sınır nedir? Daha önemli ve gerçek olan diğer bir soru da sporda doğal performans ve adillik değerlerinin gelecekte sporcuların belirli bir makam ya da spor sahtekârlığı suçuna dair belirli kanuni suçla manipülasyonlara karşı korunup korunmayacağı ve ayrıca devlet tarafından incelenip incelenmeyeceği ve dava açılıp açıklanmayacağıdır.

İlk unsuru çok kısa açıklayacağım. Spor müsabakası izin verilen kendisi için tehlikeli ve fiziksel yaralanma yaşağı arasında sıkıntılı bir etik ve adli zıtlık alanında yer alır. Spordaki fiziksel yaralanmalarla ilgili cezai sorumluluk ile ilgili kanundaki temel hükümler büyük ölçüde farklılık göstermektedir. İki hüküm var. Birincisi sporun özgür bireyin kendini gerçekleştirme için bir kurum olduğunu devletten bağımsız olduğunu öngörür. Diğer yandan, fiziksel yaralanmalar genellikle tedavi edilir. İkinci hüküm doğru ise kalp krizinin olduğu boks ya da buz hokeyi müsabakaları olmaması gerekir. Her iki hüküm de sporun en azından aşırı saldırganlık için özgür bir alan olduğunu ve aynı şekilde ilave yarış oyunları ve dövüşken sporlar yaşağı olarak eşit ölçüde Kabul edilmez olduğunu kanıtlamaktadır. Diğer taraftan spordaki tehlikeli durumları ve yoğun sosyal sonuçları göz ardı edemeyiz. Doğal olarak bu durumlarda yargı gerekmede ve bunu özerk spor alanı olarak tanımlayan ve spor kuralları ve ceza kanunu arasında etkileşim olan birkaç kural var.

Oyuncular spor kurallarını kabul eder ve genellikle tehlikeli durumlar ortaya çıkar bu durumda tehlikeli durumdan dolayı yaralandıklarını söyleyemezler. Süreçlerde bilerek yer alırlar ve bundan dolayı sorun yoktur. Diğer taraftan genel fiziksel yaralanma yaşağı müsabakalardaki potansiyel risklere göre değişir. Yan yana çok tehlikeli olmayan müsabakalar, sporcular vardır. Fakat kalp krizlerinin görüldüğü futbol veya buz hokeyi müsabakaları da vardır ve son olarak kasıtlı yaralanmaların olduğu boks maçları. Fakat hepsinin kuralları vardır ve bu çok önemlidir. Bu kurallar şiddeti medeni şekilde ele alır ve ihmalcilik kanununu değiştirir. Bu temel hükümlerden iki yanıt elde ederiz: Sporcuların asıl müsabaka dışındaki tüm eylemleri yasaktır, normal fiziksel yaralanma. Kasten ve isteyerek rakibine bedenen zarar vermeyi amaçlayan boksta kuralların uluslararası ihlali ve oyunu ihlal etme özel bir muameleyi hak etmemektedir. Bu durumda diğer sporcuyu yaralayan her birimiz gibi sorumludur. Örneğin boksta aşağıdan yumruklama zarardır ve bunu yapan kişi diskalifiye olur. Yani bir sorun yok.

En azından cezai ihmalin bu kurallara bağlı olduğu önemli bir soru var. Ayrıca spordaki davranış kurallarını da ele alır. Bu kuralların dışına çıkar. Müsabaka kurallarının basit bir ihlali rekabet bağlamını aşmaz ve sporcu sadece objektif olarak dikkatsizdir ve bundan dolayı ceza kanununa göre, ihlal kuralları kapsamlı ve umarsızca, ihmalcilik şeklinde ihlal ettiği zaman söz konusudur. Burada cezai sorumluluk başlar ve bu sadece kuralları çiğneme ile gerçekleşmez. En azından kurallara

uyan ya da bu disiplin için alışagelmış ve duruma göre ayarlanmış şekilde ihlal eden sporcunun cezai açıdan rakiplerinin fiziksel yararlarından sorumlu olmadığını söyleyebiliriz. Sonuç budur ve yarışmaya dayanan sporlarda spor müsabakası hilelerine karşı ceza kanunu kapsamındaki korumayla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Günümüzde ticarete dökülmüş spor büyük kar fırsatları ile önemli bir ekonomik alandır. Hayıflanmamız gereken bir durum değil. Fakir, amatör spor zamanlarına geri dönmek istememize de gerek yok. Performansın değerli olmasına ve karşılığını almasına imkân tanınmalıdır. Fakat bunun sadece sporun iç kontrol araçları ile çözümlenemeyecek yeni sorunlar yarattığını da göz ardı etmemeliyiz. Spordaki hızlı para kazanma çekiciliği sporu bir iş haline ve müsabakaların hilelere açık hale getirir. Bozuk yapılar ve suç şebekeleri sporun değerleri için sporun dürüstlüğü ve tarafsızlığı için potansiyel tehlikeler teşkil eder. Para spor değerleri için tehlikelidir. Önemli olan budur.

Spordaki normal mali sahtekârlıkla mücadele etme ile ilgili bir sorun yok. Bu normaldir. Çok para olduğu zaman amaç budur ve diğer sektörlerdeki ticaretle uğraşanların yaptıklarını yapıyorlar. Yani sorun yok. Fakat sorun sporun değerleri ile ilgilidir ve spor derneklerinin işbirliği yapması gerekmektedir ve en azından hilelere karşı ve özellikle spor müsabakalarının satın alınmasına karşı bir koruma söz konusu değil. Bunun ne kadar tehlikeli olduğunu gösterebilir çünkü hileler sporun çok önemli değerlerini hedef alır. Sporun anlatmak istediğim yönü bu. Bu rekabet. Fırsat eşitliği. Adalet. Ve son olarak biraz da şans gerekiyor. Sporun büyüü. Bunu yok ederseniz spor hiçbir zaman eskisi gibi olmaz.

Burada kötücül bir döngüyle karşılaşıyoruz. Bu ideal değerleri mali araçlarla manipüle ederseniz çok para kazanırsınız ve bu parayı suç şebekelerine götürebilir ve şöyle diyebilirsiniz “daha iyi hile yapma imkânları bul.” İşte bu, kötücül bir döngüdür. Değerleri ve eğitim bağlamında sosyal işlevleri, farklı kişilere, boş zamana ve eğlenceye entegre edilmesi ile temiz sporun sosyal önemi tartışılmazdır. Bu değerlerin sporda yok olmadığından emin olmalıyız.

Bunu ele almak için iki olasılık söz konusu. Birincisi, spor derneklerinin yaptığı doping kontrolü ve diğeri ceza kontrolüdür. Sporun tek başına suç şebekelerinin saldırganlıklarını idare edemediğini görüyorsunuz. Sporda daha az kanıt vardır, bu iyidir ama. Çok hızlı olan sıkı sorumluluk ilkesi de vardır. Doping ile mücadele edebilirsiniz, fakat baskı araçları eksiktir. Bu araçlar sadece devletin elindedir. Hızlı tahkim mahkemeleri ve yargılama istisnası vardır. Fakat en olumsuz şey sadece bir bireysel vaka olmasıdır. Doping alan birisinin olduğunu ve diğerlerinin temiz olduğunu söyleyebilirsiniz. Bu doğru değil. Gerçek sistematik doping ve doping suç şebekelerinin olduğudur. Bunları tüm gerçeklerin doğru tetkikleri, cezai zorlama araçları, suç şebekelerini ve bozukluğu ortadan çıkaran uzun kovuşturmalar olduğu zaman ki bu olumsuz bir şeydir fakat doğal bir sonuçtur sadece ceza kontrolü ile idare edebiliriz. Yani her ikisini de ihtiyacımız var hem bireysel vakaya hem de etrafındaki suç şebekelerini açığa çıkarmaya.

Bu ceza gerektiren suç olup olmayacağı ile ilgili bir sorudur. Federal Alman mahkemesi ceza hukukunun kullanılması için üç şeyin gerekli olduğunu öngörür. Spordaki yıkıcı dış etkilere karşı temel değerlerle teşkil edilen korunan bir menfaat olması gerekir. Ceza hukuku uygunluğu olmalı. Sporcunun maliyet-kazanç hesabının, olumsuz suç olarak sayma sonuçlarından etkilendiğini düşünüyorum. Bunu, bu durumu yaşayan İtalya ve Fransa'da gördük. Ayrıca ceza hukuku gerekliliği var ve bozukluğun suç yapıları sadece zorlayıcı devlet kovuşturmaları ile ortadan kaldırılabilir. Doping ve hilelerle mücadele etmek için cezayı gerektiren suçta ihtiyacımız var.

Ceza hukukunda sahip olduğumuz izin verilen önlemler özellikle resmi araştırma, müsadere, telefon ve bilgisayarları izleme, fiziksel muayenedir, bu araçlar olmadan suç yapılarıyla mücadele edemeyiz. Bu WADA'nın on altı yıllık başkanlığını yapmış olan ve şimdi de IOC'un başkan yardımcısı olan Richard Pound ile yapılan bir röportaj ile kanıtlanabilir. Röportajda "Doping sistemi mafyanın yapısına benzeyen bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı emniyet ve savcılar ile yakın bir işbirliği yapılması gerekir. Spor, araçlardan yoksundur. Sadece idrarı ve kanı test edebilir. Devlet soruşturma görevlileri e-postaları okuyabilir, telefon görüşmelerini dinleyebilir. Silahları küçük bir idrar şişesinden daha büyüktür." Demıştır. Söyledikleri doğru. Bu araçlara sahip olmamız gerektiğini ve bunu diğer araçlarla spor organizasyonlarında ihbar etme kavramları ile pekiştirebileceğimizi düşünüyorum. Ayrıntılara girmek gerekirse, suçluluğun gizli yapıları, esas tanıklara ve özel polis araştırmalarına ihtiyacımız var.

Son olarak, Almanya'da önerdiğim- fakat diğer ülkelerde de bu doğrudur- yeni suç ile cezai sorumlulukla ilgili sonuçları iki paragrafla ele alalım. Birincisi dopingi içeren spor müsabakaları sahtekârlığıdır. Performansı geliştirmek için yasak yöntemleri ya da maddeleri kullanarak bir spor müsabakasında olay düzeninde kendisi veya diğer kişiler için özel avantaj sağlamak için kasten yanlış kararlar alarak hile karıştıran ya da diğer eşdeğer ağır hile yapan kişiler üç yıla kadar hapis cezası ya da para cezası ile cezalandırılacaktır. Bu özellikle ciddi davalarda daha zordur, kural olarak bu gibi bir davada profesyonel olarak ya da paragraf 1'e göre sürekli olarak müsabakalarda hile yaptığı tanımlanan bir çetenin üyesi olan büyük ölçekte para kaybına neden olan, doktor, hakem, antrenör, hâkim ya da makam sahibi olarak güvenilirlik gerektiren makamını suiistimal eden kişiler söz konusu olduğu zaman hapis cezasının süresi üç aydan on aya kadar değişir. Suç şebekesinin dâhil olmadığından emin olmak için şu anda ulaşma şansımız olmayan bir alan olan spor müsabakalarında rüşvetlerin ele alındığı 2. paragrafa bakmamız gerekir. Paragraf 1 aracılığıyla bir spor müsabakasındaki olayların sırasını etkileyerek kendisi ya da başkaları için avantaj talep eden, Kabul eden ya da avantaj sağlama vaadinde bulunan, spor müsabakası organizasyonunda sorumlu olan kişi ya da katılımcı üç yıla kadar hapis cezası ya da para cezası ile cezalandırılacaktır. Ayrıca bunun gibi bir avantajı sunan kişi de cezalandırılacaktır. Bu gibi suçlar varsa, bence yüzyıllardan beri sahip olduğumuz spor değerlerini ve kültürünü koruyabiliriz. Aksi takdirde bu değerleri ve kültürü ticari şeylerin arasında kaybedeceğiz.

Teşekkür ederim.

Av. TÜRKER ARSLAN- Teşekkürler Mr. Dieter. Bu değerli açıklamalardan sonra Almanya'daki bu uygulamaları öğrendikten sonra şimdi Türkiye'mizdeki hukuki ve cezai sorumlulukla ilgili olarak birtakım açıklamaları değerli kardeşim Ümit Kocasakal yapacak. Özellikle cezai sorumluluk açısından yapacağı açıklamalar gerçekten ilginç olacağını zannediyorum. Buyurun, hep birlikte dinleyelim.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Efendim hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum, Ankara Barosuna, özellikle tabii ki Spor Hukuku Komisyonu ve onun Değerli Başkanına da bu fırsatı verdikleri için çok teşekkür ediyorum. Şimdi ben aslında spordan doğan sorumluluğu demiştim, ama o bir şekilde hukuk ve ceza sorumluluğu olarak geçmiş, bir cezacı olarak tabii hukuk sorumluluğuna değinmem ne kadar doğru, normalde benden beklenen de herhalde ceza sorumluluğuyla başlamak, ama bu sefer vuruşu ters tarafa atmaya karar verdim. Ters köşe olacak, hukuk sorumluluğuyla başlayacağım, çünkü epey üzerinde çalıştım. Dolayısıyla önce hukuki sorumluluktan başlayacağım. Çünkü şunu gördüm, ceza sorumluluğundan gene de bir şekilde bahsedildi, bahsediliyor, ama açık söyleyeyim, spordan doğan hukuk sorumluluğu, hukuki sorumluluk üzerine açıkçası çok fazla bir şey görmedim, en azından bizde çok fazla içtihat da görmedim. Oysa mukayeseli hukukta bu konuda çokça içtihat bulunduğunu ve gerçekten çok da ilginç bir yapılanmanın olduğunu gördüm, dolayısıyla bir tarafta hukuki sorumluluğu ana hatlarıyla, öbür tarafta da cezai sorumluluğu ve tabii bu teknik bir sunum olacak, olabildiğince de didaktik hareket etmeye çalışacağım. Ancak daha önce bir iki şey söylememe lütfen izin veriniz.

Şimdi sabahki konuşmasında değerli hocamız spor hukukunun bir özel hukuk dalı olduğunu belirtmişti, o konuda da notumu almıştım. Şimdi ben buna çok katılmıyorum, spor hukuku bir özel hukuk dalı değil. Öyle olsa idare hukukunun, disiplin hukukunun yerine bir özel hukuk şeyi değil, ceza hukuku devreye giriyor ve üstelik de hani hep federasyonlar özerkti, vesaire diyoruz, ama siz hiçbir düzenlemeyle ceza sorumluluğunu ortadan kaldıramazsınız. Bunu ne sözleşmesel bir şeyle yapabilirsiniz, ne de bir talimatla yapabilirsiniz, çünkü bu malumunuz devletin en temel ve en sert çekirdekli egemenlik göstergesi. Hani şöyle bir hava yaratıldı, yani spor öyle bir şey ki, öyle devletlerden ayrı, bağımsız, özerk ki buraya devlet hiç giremiyor. Devlet cezai alanda buraya amiyane tabirle paldır küldür girer. Yani dolayısıyla spor hukuku kesinlikle bir özel hukuk dalı değil, bir kamu hukuku dalı da değil, bu tamamen bizim klasik terimimizle sui generis, kendine özgü, kuralları olan, ama bunun yanı sıra müşterek hukukun birçok prensibiyle de işleyen bir hukuk dalı veya sistemi ki leg sportiva adı veriliyor ve çok da doğrudur bana göre. Bir kere bunu şu açıdan belirtmekte yarar gördüm, yani şöyle bir beklenti içinde olmamak lazım. spor hukukunda ayrı bir hukuki sorumluluk rejimi, ayrı bir ceza sorumluluğu rejimi yok, ama sportif faaliyetlerin ve buna özgü kuralların özelliğinden kaynaklanan birtakım farklılıklar var. Bir kere bunu da ortaya koymak lazım.

Şimdi belki bir ilgi kurmayacaksınız, ama ben her zaman akademik özgürlüğüm-den kaynaklanan bazı şeyleri söylemişimdir. Az önceki oturumda Sayın Başkan, Ankaraspor eski başkanı sürekli olarak söyledi ve sabah da tek özerk federasyon Futbol Federasyonudur denildi, şimdi de Sayın Başkan az önce hep bir üst kuruldan bahsediyordu futbol bakımından, yani bir espri olarak, ama bence zaten şu an futbolda böyle bir üst kurul var, hükümet. Yani dolayısıyla böyle bir üst kurula buna göre gerek yok şu an için, şimdi biz bunun mağduru da olduk, o açıdan. Yani şöyle, siz bu özerkliğin çok önemli bir göstergesi ve hâkim teminatı olarak bir tür kanuna diyorsunuz ki, Tahkim Kurulu üyeleri dört yıllığına seçilirler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerine yenisi atanamaz. Şimdi siz bir kanun değişikliğiyle bunu ortadan kaldırılabiliyorsunuz, ben istifa ettiğimi hatırlamıyorum, çekildiğimi de hatırlamıyorum, dolayısıyla bunu inanın bana şahsi bir mesele olarak söylemiyorum. Bugün şu an görevdeki Değerli Başkanımız burada, bugün görevdeki Değerli Başkanımız ve değerli kurul üyelerine de aynı şey olabilir. Yani bunu da nedense söyleme gereği, içimi dökme gereği hissettim açıkçası ve ben buna şu an olsa ilk karşı çıkacak olan da ben olurum, onu da söyleyeyim. Bazı kuralları uygulamak lazım.

Şimdi spor hukuku bakımından gerek hukuki sorumluluk, gerek ceza sorumluluğu bakımından bu sportif faaliyetlerin aktörlerini bir yan yana getirmek lazım. çünkü hukuki sorumlulukta da, ceza sorumluluğunda da her bir aktörün hem rolü farklı olabiliyor, hem sorumluluğun temeli farklı olabiliyor ki bunlar sporcu başta olmak üzere, teknik direktör, antrenör, hakem, organizatör, seyirci veya taraftar ve bunların kurduğu birtakım dernekler, tabii bunlara aslında sponsorları da ilave etmek gerekir diye düşünüyorum açıkçası. Burada az sonra önem arz edecek, bu organizatör terimini biraz açmak istiyorum, İsviçre doktrininde hatta ikili bir ayırım yapılıyor. Yani organizatör bir spor müsabakasını organize eden kişi veya daha çok aslında kuruluş, İsviçre doktrinini bunu ikiye ayırıyor, doğrudan organizatör, dolaylı organizatör. Doğrudan organizatör özellikle o ilgili spor müsabakasını düzenleyen veya ona ev sahipliği yapan, bütün güvenlik, vesairenden sorumlu olan kulübü ifade ediyor. Dolaylı organizatörse öncelikle o spor dalındaki milli hukukta varolan federasyonu ve hatta uluslararası federasyonu ifade ediyor. Çünkü bunların da sorumluluk bakımından önemi var.

Şimdi bu açıdan ben hukuki sorumlulukla başlamak istiyorum, daha rahat olduğum ceza sorumluluğunu oraya bırakıyorum. Başlıyorum, ama bunları söylemeksizin ben damdan düşer gibi doğrudan hadi bismillah hukuk sorumluluğu demeyi çok doğru ve pedagojik bulmadığım için bunları belirtme ihtiyacı hissettim. Spor faaliyetleri, tabii özellikle bazı spor müsabakalarının özelliğinden dolayı birçok zararlı netice, kaza riskini içeriyor. Hal böyle olunca da elbette bir hukuki sorumluluktan söz etmek gerekecek. Şimdi ben tabii Türk hukukunda açık söyleyeyim bu konuda çok fazla doktrinel görüş veya çok fazla içtihat görmedim, ama bu konuda çok ayrıntılı bir inceleme yaptığımı da söyleyemem. O yüzden şunu daha yararlı gördüm, bu konuda mukayeseli hukuka epey baktım,

orada yıllar içinde bunun bütün kuralları ve doktrinel temelleri oturmuş durumda ve bununla ilgili pek çok içtihat çıkmış durumda. Ben size ana hatlarıyla mukayeseli hukukta bu sorumluluğun nasıl uygulandığını ve somut olarak birçok olaya bağlı içtihat aktarmak istiyorum. Şimdi bu konuda da Fransız hukukundan örnek vereceğim, tabii diyebilirsiniz ki, bana bir yerde bu soru sorulmuştu, çok iyi hatırlıyorum, efendim neden Alman hukuku veya Portekiz hukuku değil de Fransız hukuku. Çünkü Fransızca biliyorum, Almanca bilsem Alman hukukuna da bakardım, dolayısıyla dil itibarıyla Fransız hukukundan örnek veriyorum. Gerçi Belçika ve İsviçre de olabilir, ama tabii Fransız ekolü daha köklü bir hukuk sistemi diye de ayrıca düşünüyorum.

Fransız Medeni Kanunu ki o da kod sivil içinde bizdeki anlamında bir kanun değil, kanunname, sorumluluklar da bizdeki gibi ayrı bir Borçlar Kanununda değil veya bu anlamda bu hükümler Borçlar Kanununda değil Medeni Kanunda yer alıyor. Ben burada şöyle bir incelediğimde sportif faaliyetlerden doğan hukuk sorumluluğunun, hukuki sorumluluğun dört tane temele oturduğunu gördüm. Bunlardan ilki elbette sözleşmeden doğan sorumluluk ki bir sözleşmenin genel anlamda yerine getirilmemesinden doğan bir sorumluluk. Bunun yansımaları bizde var, malum Borçlar Kanunumuzda sözleşmeden doğan sorumluluk hemen ilk 40 madde içinde düzenleniyor. Akdin muhtelif neveleri de düzenleniyor. İkinci şey ki bunun üzerinde çok durmayacağım, ama içtihatlarda zaten göreceksiniz, elbette ki haksız fiil sorumluluğu. Şunu da söyleyeyim, sportif faaliyetlerdeki hukuki sorumluluğun asıl görüldüğü alan da haksız fiil sorumluluğu. Çünkü çok fazla sözleşme görmeyebiliyoruz sportif alanda, ama haksız fiil daha genel ve niteliği açısından daha uygulanabilir bir sorumluluk olarak ortaya çıkabiliyor ki bunun yansımaları da Fransız Medeni Kanununda 1382. madde, bizde Borçlar Kanununun 41. maddesi. Bunun dışında ilginçtir, Fransız hukukunda başkasının fiilinden sorumluluk var, bu zaten bizde de var, kısmen aslında, bana göre Borçlar Kanununun 55. maddesi kapsamındaki bir sorumluluk. Bir de bir eşyanın belirli bir surette muhafazasından kaynaklanan bir sorumluluk var ki bu da bizim Borçlar Kanunumuzun 58. maddesinde ifadesini buluyor. Yani şunu gördüm ki, buradaki düzenlemeler, Fransız hukukundaki düzenlemeler bizde büyük oranda mevcut. Dolayısıyla bana göre az veya çok Fransız Yargıtayın bu açıdan oturttuğu sistem veya kararlar sanıyorum bizde de uygulamaya ışık tutacaktır.

Sonra şunu düşündüm, peki, niye Fransa'da, İsviçre'de bu kadar çok hukuk sorumluluğuyla ilgili içtihat var da bizde çok yok? Çünkü göreceksiniz bu içtihatların çok büyük bir çoğunluğu alpinizm, kayak, yelken, otomobil yarışları gibi bizde henüz çok fazla yapılmayan, gelişkin olmayan spor alanlarına ait olduğu için ve gene zararlı birtakım neticelerin bu alanlarda görüşmesinin daha muhtemel olması sebebiyle bence içtihat gelişimi o şekilde gelişmiş durumda. Özellikle bu haksız fiil sorumluluğu ve başkasının fiilinden dolayı sorumluluk çok ciddi bir tehdit yarattığı için organizatörler üzerinde doktrin burada bunu sınırlama ihtiyacı duymuş ve aşağı yukarı 1984 tarihinden beri süregelen, fakat 1994'de Bilis

kararı diye çok açık bir içtihat var, orada izin verilen risk teorisiyle bu hukuki sorumluluk sınırlandırılmaya çalışılmış. Yani buna göre belirli bir sportif faaliyetin içine giren kişi o sportif faaliyetin olağan akışından kaynaklanan birtakım riskleri de kabullenmiş durumdadır ve bunun sonuçlarına katlanacaktır biçiminde özetlenebilecek bir teori bu.

Burada mesela bazı ilginç içtihatları size aktarayım. Çoğu da bunların yeni karar, mesela bir kararında Fransız Yargıtayı bir yelkenli yarışına katılan yelkenli ekibinin her ne kadar açık denizdeki bir yarışın olağan ve öngörülebilir risklerini kabul etmiş sayılmakla birlikte, olayda anormal bir risk olan ölüm riskini kabul etmiş sayılamazlar demiştir ve bu müsabakayı tertipleyen kuruluşun hukuki sorumluluğunu kabul etmiştir ki 95 tarihli bir karar bu. Mesela bir başka kararında diyor ki, aşırı hızla giden kayakçının zarar görmesinden dolayı organizatör sorumlu değildir, çünkü buarada da şu prensip devreye giriyor. Aşırı hızlı giden kayakçı bizzat kendi kusurlu fiiliyle bu sonuca yol açmıştır. Gene aynı şekilde, bu da 90 tarihli bir karar, can yeleği taşımayı ihmal etmiş olan yelkenli çalıştırıcısının, yani ders veren kişinin gördüğü zarar sebebiyle organizatörün sorumluluğu bulunmamaktadır diyor bu kararında. Şimdi bakın gene bu hukuki sorumluluk bakımından şöyle bir şey gelişmiş, Fransız Yargıtayı bu sorumluluğun saptanmasında her bir spor dalının özelliğinin ve o spor dalına ait kuralların mutlaka dikkate alınması gerektiğini söylüyor, ama şöyle bir sorunla karşılaşılıyorlar. Mesela joking gibi bir spor dalında federasyonun bir kuralı olmadığı gibi oyun kuralı da yok. Peki, böyle bir durumda bu sorumluluk neye göre saptanacak? Orada klasik teoriyi uyguluyor Fransız Yargıtayı ve orta derecede bir insandan beklenen olan davranış kriterini uygulayarak bir sonuca varıyor.

Şimdi aslında futbolda da ilginç kararlar var, cezaya da konu oluyor, ama bana ilginç geldi. Bir müsabakada sağdan bir futbolcu ceza alanına giriyor, o sırada da kaleci çıkıp çıkmamakta tereddüt ediyor. Sonra hızlı bir şekilde çıkıyor, kayarak üzerine doğru gidiyor, ayağına vuruyor, kaval kemiğini kırıyor. Hakem işin ilginç sarı kart dahi göstermiyor, sanıyorum oyun gereği diyor, ama bu kişi dava açıyor, tazminat davası açıyor ve mahkeme burada gerekli dikkat ve özeni göstermediği için kişiyi bundan dolayı hukuken sorumlu tutuyor. Paris İstinaf Mahkemesinin 1991 tarihli bir kararı.

Gene burada bir iki önemli şeyi daha söylemek istiyorum, özellikle organizatörlerin sorumluluğu bence çok önemli bu alanda. Burada organizatörlerin sorumluluğunda ilginç bir içtihat vermiş mahkeme, açık diyor ki, organizatörler mensuplarının kusurlu bir fiili sebebiyle meydana getirdikleri tüm zararlardan dolayı objektif olarak sorumludurlar. Şimdi bunun bazı sonuçları var, ilginç, ama sportif alan olduğu için mesela size ilginç bazı örnekler vereyim. Şimdi gene Fransız Yargıtayı diyor ki, sözleşmesel sorumluluk bakımından da, bu da ilginç bence, her ne kadar bu sözleşmede sorumluluk bakımından bir açık hüküm olmasa dahi sportif faaliyetlerin mahiyeti itibarıyla hiçbir yükümlülük veya hüküm

bulunmamasına rağmen bu sözleşme mutlak suretle güvenliği sağlama yükümlülüğünü içerir diyor. Şimdi bu tabii önemli bir kapı açmış oluyor ve ona dayanarak mesela sportif alandaki bir yetersizliği, örnek, bunların hepsi Fransız Yargıtay kararı, bir daha tekrarlamamak için söylüyorum, bir boks sahasının yetersiz bir kalınlıkta döşenmesi. Bir yumruk üzerine düşüyor, yerde kafayı sert zemine vuruyor ve ona bağlı olarak ciddi bir hasar geçiriyor, organizatörü sorumlu tutuyor. Ekipman yetersizliği; bir bisiklet koşusunda koruyucu eskort bulundurulmamış olması, sorumlu tutuyor. Uzman eksikliği; binicilik alanındaki gezintide eğitmenin niteliksiz olması. Kabul edilemeyecek bir risk alma, mesela bu da bana ilginç geldi, yeterli fiziki donanımı ve tecrübesi olmayan bir rugby oyuncusunu sahaya, müsabakaya sürmek. Bir yardım eksikliği; bir dalış sırasında meydana gelen bir kazaya bağlı olarak verdiği karar. Dolayısıyla bu şekilde organizatörleri sorumlu tutuyor. Haksız fiil bakımından az önce söyledim, her şekilde mensuplarının tüm kusurlu fiilleri sebebiyle organizatörü sorumlu tutuyor. Yargıtayın 2002 tarihli bir kararı diyor ki, bu sorumluluk hem başkasının fiilinden sorumluluktur, hem objektif sorumluluktur, hem de itirazı kabil olmayan bir sorumluluktur. Tarih 12 Aralık 2002, Fransız Yargıtayının kararı, hatta bu çerçevede Eks İstinaf Mahkemesi 2003 tarihli bir kararında bir taraftar derneğinin haksız fiil sebebiyle hukuki sorumluluğunu kabul etmiştir.

Bundan çıkan ikinci sonuç, bu objektif sorumluluk sadece zarar doğuran fiili işleyen kişinin mensup olduğu kuruluş bakımından geçerlidir diyor. Bir sınırlama getiriyor ve nihayet başkasının fiilinden dolayı bu sorumluluk dolaylı bir sorumluluk olup zarar görenin zarar veren kişinin, yani sporcunun kusurlu bir fiilini kanıtlaması gerekir diyor, 22 Eylül 2005. Mesela bir kararında bir rugby maçı esnasında meydana gelen bir kazadan dolayı Yargıtay rakip takım kulübünü bir spor kulübünün katıldığı bir müsabakada mensuplarının faaliyetini düzenlemek, yönetmek ve denetlemekle yükümlü olduğu gerekçesiyle sorumlu tutmuş bulunuyor. Son olarak burada bir şey söyleyeyim, tabii burada sanıyorum 40'a yakın içtihat var, ama mesela bu eşyayı belli bir biçimde muhafaza sorumluluğundan ben ilk baktığımda bundan dolayı nasıl bir sorumluluk doğar ki diye düşünmüştüm. Şunu gördüm, nasıl olabilir diye düşündüm, mesela bir olayda bir spor kulübünün antrenmanında taşınabilir bir kale, bildiğimiz taşınabilir futbol kalesi devrilmek suretiyle bir kişinin ölümüne yol açmış. Bu sebeple Yargıtay ilgili spor kulübünü o eşyanın gerektiği gibi muhafaza edilmemesi ve gerekli tedbirlerin alınmaması sebebiyle sorumlu tutmuş. Hatta yakındaki evin kiremidinin bir golf topu sebebiyle kırılmasından dahi organizatörü sorumlu tutmuş Pau İstinaf Mahkemesi.

Şimdi gelelim ceza sorumluluğuna, orada daha kolay gideceğim için onu sona bıraktım. Sportif faaliyetlerden doğan ceza sorumluluğunda bir kere yeni Ceza Kanununun temel sorumluluk sistemi geçerli. Biliyorsunuz bu anlamda ben yeni Türk Ceza Kanununun da bir mağduruyum açıkçası, hatta uzun bir süre acaba buradan ayrılıp bizim hanımın kürsüsüne mi geçsem diye düşündüm, devletler

özel, ama devletler özelde de kanun değışti. Şimdi bu Ceza Kanunu bir kere bütün bilgilerimizi çöpe attırdı, yepyeni bir şey, güzel, kimine göre güzel, mesela bana göre bir felaket. Malum, bu sistemde tüzel kişilerin ceza sorumluluğu yok, ama var, çünkü tüzel kişiye tedbir uyguluyorsunuz eğer açık hüküm varsa. Tedbir uygulayıp ne yapıyorsunuz? Müsadere ve iznin iptali, ceza sorumluluğunu kabul etseydiniz de zaten ne uygulayabilecektiniz? Gene bunları, yani dolayısıyla yoktur diyor, ama var. Şimdi sportif faaliyet bakımından bunun bir özelliği yok aslında, ama ceza hukuku bakımından esas problem sportif faaliyetlerde birtakım hareketleri hukuka uygun hale getiren şey ne, hukuka uygunluk sebeplerinden hangisine dayanacak? Çünkü bir futbol müsabakasında mesela oyun kuralları içerisinde kasten veya taksirle müessir fiile izin veriliyor, hatta boks tamamen izin verilen müessir fiile dayalı bir spor, kim daha iyi müessir fiilde bulunursa o kazanıyor, hakikaten çok ilginç bir durum.

Bu konuda çeşitli görüşler olmakla birlikte bugün baktığımızda mağdurun rızası burada çok önemli, feragat görüşü var, izin verilen yahut kabul edilen risk görüşü var, hakkın icrası var, bir sporcu hakkını icra eden kişidir diyor bazı yazarlar, bazı yazarlar da kanun hükmünü yerine getirmedir diyor, ama bugün gerçekten de ceza sorumluluğu bakımından esas üzerine dayanan şey mağdurun rızası ve izin verilen yahut kabul edilen risk, yani ikisinin bir karması. Yalnız burada çok önemli bir şey, bu izin verilen risk bakımından ancak öngörülebilir ve ilgili sportif müsabakanın olağan bir neticesi olarak ortaya çıkabilen risk bu. Yoksa bir futbol müsabakasında ben tuttum adamı aldım, yanımda da bir şekilde bıçak vardı, batırdım, izin verilen risk, böyle bir izin verilen risk söz konusu değil elbette. Şimdi tabii burada çeşitli suçlar ortaya çıkabiliyor sportif alanda, kasten veya taksirle yaralama tabii en çok görülebilecek olan haller. Hakaret, rüşvet, güveni kötüye kullanma, sahtecilik, mala zarar verme, ırkçılık dedim, soru işareti koydum. Bence kanunda eksiklik var, Fransız kanununda açık hüküm var, diyor ki, bir sportif müsabakada ırkçı veya yabancı düşmanlığını çağrıştıran semboller, madalyalar, vesairenin taşınması 15 bin Euro para cezası ve bir yıla yakın hapis cezası. Bizde kısmen 216/1, 2 uygulanabiliyor, ama bence eksiklik, bu konuda iki, üç şey söyleyeceğim.

Şimdi bizde bu taksirle müessir fiil, taksirle adam öldürme bakımından çok fazla bir içtihadla açıkçası rastlamadım, birkaç müessir fiil, hakaretle ilgili şey var. Mesela Hagi'nin mahkum olduğu olay var, hakemin yakasından tuttuğu için müessir fiilden dolayı mahkum oldu, ama Yargıtay bozmuş, ben kararı bozduktan sonraki yargılamayı bilmiyorum, ama çok fazla yok. Buna mukabil şimdi ben size süre sebebiyle mesela Fransız Yargıtayının çok kararına konu olmuş çok da ilginç olaylar, hızla onları aktarmak istiyorum. Mesela doğrudan belediye işletilen bir kayak pistinde güvenliği sağlamakla yükümlü olan belediye başkanının öngörülebilir ölümcül bir kazayı önleyebilecek önlemleri almamış olması sebebiyle taksirini kabul etmiş ve taksirle ölüme sebebiyetten hüküm kurmuştur. Özellikle kanundaki terimi söylemiyorum, taksirle adam öldürme bence yanlış bir ifade,

taksirle adam öldürdüm denemez bence, çünkü taksirli suçlar bir illiyet bağı meselesidir. Taksirle ölüme sebebiyet bence daha doğru. Gene mesela bir olayda bir binicilik merkezindeki sorumlunun çalışanına bir gösteri sırasında kask takmayı mecbur kılmamış olması sebebiyle ölümünden dolayı o kişiyi taksirle ölüme sebebiyetten sorumlu bulmuşlardır.

Bunun dışında mesela bu da çok ilginç bir karar, meteorolojik uyarılara, pistlerin kapatılmasına ve buralara girilmesine engelleyen bariyerler çekilmesine rağmen, riskli bir yol izleyerek ve yasak olan bu yerlere girerek bir çığ düşmesine sebep olan kişiyi başkalarının hayatını tehlikeye koymak ve bunun sonucunda da taksirle ölüme sebebiyetten sorumlu görmüştür. Bana göre bizim için en çarpıcı olan futboldan bir örnek, demin söylediğim olay, yani ayağına doğru hamleyle ayağını kırma olayında ilgili kişi mağdur aynı zamanda ceza mahkemesine de başvurmuştur ve ceza mahkemesi taksirle müessir fiilden dolayı ilgili futbolcu hakkında hüküm kurmuştur. Çünkü bu konuda Fransız hukukunda şöyle bir şey var, bir sporcunun kastını ortaya koymak çok kolay değil. çünkü birtakım oyun kuralları var, tabii ki savını ben kurallar çerçevesinde hareket ettim veya bilmeyerek bunu aştım diyor. Fransız Yargıtayının genelde şöyle bir tutumu var, kastı tam olarak saptayamıyorsa taksirden gidiyor. Bizim Yargıtayın da var, 1. Ceza Dairesinin, şüpheli halde bunu uyguluyor. Mesela bir olayda bir rugby müsabakasında teknik kuralları ihlal ederek bir oyuncunun ölümüne sebebiyet veren oyuncunun hareketi yerel mahkeme tarafından -bu da ilginç- kastı aşan adam öldürme olarak belirlenmişken, bizim eski 452, şimdiki 87/4, Yargıtay bunu bozmuş ve taksirle adam öldürmeden ve ölüme sebebiyetten dolayı hüküm kurmuştur.

Son söyleyeceğim iki şey şu, bana göre üzerinde tartışmak gereken şimdi yeni sistemde birincisi bu ceza sorumluluğunda çok temel bir şey var. Sportif alandaki kişilerin Ceza Kanunu uygulamasına göre kamu görevlisi sayılıp sayılmaması çok önemli suç tipinin saptanması bakımından. Şimdi TFF Kanununda 18. maddede, ama sınırlı olarak sadece hakemler, müşahitler ve temsilcilerin Ceza Kanunu uygulamasında memur sayılacağına dair hüküm var. Orada bir mesele yok, ama soru şu, ben bir şey söylemiyorum, sadece soruyu soruyorum. Yeni Ceza Kanunundaki memur tanımı kamusal bir faaliyete atama, seçilme veya başka bir yolla katılan kişi. Bu anlamda kamu görevlisi tanımı eski kanuna göre çok genişlemiş durumda, bilmiyorum Hocam ne der, bu durumda acaba her ne kadar TFF özel hukuk hükümlerine tabi bir kuruluşsa da yönetim kurulu üyeleri, tahkim kurulu üyeleri, disiplin kurulu üyeleri Türk Ceza Kanunu uygulamasına göre memur olacak mı, olmayacak mı?

İkincisi 3298 sayılı Gençlik ve Spor Teşkilatıyla ilgili Kanunda da gene ek1 maddeyle getirilen bir hüküm var devlet memuru sayılma diye ki çok hatalı ilk konusu, çünkü kanun hükmünde kararnameyle konulmuş. Siz ceza sorumluluğuyla ilgili hiçbir şeyi KHK'yle koyamazsınız, ama daha sonra 2003'de bunu düzeltmişler, kanunla aynı hükmü tekrar getirmişler. Dolayısıyla orada zaten kamu

görevlisi sayıldığı için mesele yok. Bizim Yargıtayın hakemlerle ilgili üç tane kararı var, her üçünde de hakeme hakareti eski kanunun temel maddesi bakımından değil, 480, 482, memur olduğundan 266 kapsamında değerlendirmiştir, yeni kanuna göre de 125/3/a oldu artık, kamu görevlisine hakaret. Dolayısıyla son olarak soru ortaya atıyorum sadece, birincisi disiplin talimatındaki bu objektif sorumluluk ceza hukuku kurallarına aykırı mı? Çünkü şunu diyebilirsiniz, bu ceza hukuku değil ki, bu disiplin hukuku, ama gittikçe dünyadaki eğilim disiplin hukuku kurallarının da ceza hukuku kurallarına yaklaşması, hatta örtüşmesi. İkincisi mesela TFF'nin talimatında sahtecilik var, aynı zamanda da suç. Peki, bir suç sebebiyle hem bir suçtan dolayı cezalandırma, hem disiplinel bir müeyyide uygulama acaba bir fiilden dolayı iki kez cezalandırma mıdır? Çünkü bakın; Kabahatler Kanununda hüküm var, suç ve aynı zamanda kabahatse sadece suçtan dolayı hüküm kuruyor, yani cezalandıramıyorsanız kabahatten dolayı. Bunları da sadece soru olarak ortaya atıyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Av. TÜRKER ARSLAN- Efendim değerli Doçent Doktor Ümit Kocasakal'a çok teşekkür ediyoruz. O kadar güzel anlatıyordu ki iki, üç dakikalık süresini aşmasına müsamaha göstermek zorunda kaldım, çünkü ben de büyük bir keyifle dinledim. Her zaman olduğu gibi gayet iyi bir sunuşla ve fevkalade bir üslupla bizlere görüşlerini sundu. Teşekkür ediyoruz.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Sizin teveccühünüz.

Av. TÜRKER ARSLAN- Hayır, her zaman böylesin, ama bugün başkasın, çünkü dün gece uyumadın, bunu çalıştın. Tekrar çok teşekkür ediyoruz. Zamanı iyi kullanmak açısından Sevgili Hocam Sayın Fehim Üçışık'a geçiyorum, lütfen Hocam siz de aynı Ümit kardeşim gibi süreye riayet ederek değerli bilgileri aktarırsanız seviniriz. Buyurun, söz sizin.

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Efendim, önce Sayın Başkanın benim hakkımdaki sözüne açıklık getireyim: Ben sadece hukuk komisyonunda genel müdürlükteki arkadaşlarımın, kendilerinin ve Avukat Kısmet Erkiner gibi arkadaşlarımızın hazırladıkları önerileri kendi önerimle beraber redakte ettim, diyebilirim; yoksa onları kendilerinin katkısı olmadan hazırlayabilmiş değilim.

Toplum bir bütün, bileşik kaplardaki su gibi. Bana eğitim sistemi nasıl diyorlar, spordaki gibi diyorum, spor nasıl diyorlar, konservatuar gibi diyorum, konservatuar nasıl, bale gibi. Acaba hakikaten Türkiye'de her şey rayında, doğru gidiyor da, genel olarak hayatta saygı, sevgi sonsuz, taşıtlarda hamilelere, yaşlılara yer veriliyor da bu insanlar arasındaki ilişkilere yakıştıramadığımız birtakım tezahüratlar, davranışlar sadece spor alanına girince mi oluveriyor? Mümkün değil! O yüzden söylüyorum: Bence Türkiye'nin bir numaralı sorunu var, yozlaşma! O her şeye yayılıyor.

Bir başka nokta: Yine aynı görüşümü tekrarlıyorum, olaylar bir bütün, birbirinden soyutlayamıyorsunuz. Ben 1986 yılından itibaren Marmara Üniversitesi Spor

Bölümünde ve Yüksekokulunda sekiz yıl dört ay görev yaptım. Program sorumlusu olarak ilk defa doktorayı başlattığımızda spor hukuku derslerini üstlendim. Orada çok değerli arkadaşlarla, tartışıyorduk. Mesela yabancı yasağını tartışıyorduk. Gaziantep Beslenspor'da dört tane zenci, Galatasaray'da Dünder adını alan bir Fransız futbolcu Türk vatandaşlığına geçiriliyor. Yani spor için zedelediğimiz, hırpaladığımız müessese Türk vatandaşlığı! Nerede o Dünder şimdi, hatırlayan var mı? Bu konuları konuşurken acaba kota konya mı, kontenjan olsa mı, üç kişi, iki kişi derken konuşmalarda işin ucu asgari ücrete, ortalama maaşa, memur maaşına gidiyordu. Neden? Bu kadar transferin bedeli nereden çıkacak? Salonları, stadları seyirciler dolduracak, onlara nasıl bir bilet ücreti uygulanacak? O ücret hakikaten tatbik edilebilir bir ücret mi diye Türkiye'nin şartlarına geliyorduk! Çünkü bazı konular birbirinden soyutlanamaz.

Ben çok işe girip çıkmış bir insanım. Yeşil karttaki, aile içi gelir payının net asgari ücretin üçte birinden aşağı olması şeklindeki formül bendenize aittir. Hâlâ Sağlık Bakanlığında danışmanlığın ötesinde bir yüksek lisans programında hizmet içi eğitimde sağlık hukukuyla meşgulüm. Bazı konular aynı! Yani sporda "izin verilmiş faaliyet" olarak değerlendirme ile Sağlık Hukukundaki ötenazi, pasif ötenazi, aktif ötenazi yahut rıza var mıydı, yok muydu, tartışmaları arasında benzerlikler kurabilirsiniz. Sorumluluk konusunda Fransız'da çok ilginç kararlar verildiğini gördüm. Fransız Danıştay, çok eski bir tarihte, bir trenden sıçrayan kıvılcımla tarlanın yanması konusunda karar vermesi gerektiğinde, diyor ki, biza-tihi tren işletmek kusurdur! Neden böyle diyor? Çünkü o yıllarda henüz objektif kusuru kabul etmiyor ve başka yollara giriyor. Oysa objektif kusur kabul edildiği zaman işletme rizikosunu diyorlar. Bunu biraz evvel tebliğinde değerli arkadaşım "o tehlikeyle bağlantılı" şeklinde belirtti.

Şimdi konumuza dönüyorum. Başlığa bakıyorum: Sporda hukuki ve cezai sorumluluk. Acaba bu, hakikaten işverenin sorumluluğu konusunda, genel kuralların, bina malikinin sorumluluğunun, işletenin, adam çalıştırmanın sorumluluğunun, hayvan yönetenin sorumluluğunun belirli bir alana uygulanması gibi, genel kuralların spora uygulanışı mı, yoksa spordaki özel kurallar mı? Mesela Yargıtay uzun yıllar önce trende olan bir kazada, vagon da durduğu zaman bir yapıdır şeklindeki nitelemeyle bina malikinin sorumluluk kuralını uyguluyor. İhtiyaçlar, çözüm arayışları böyle bağlantıları kuruyor. Konumuz bu gibi genel, müşterek hükümlerin sanata, işyerlerine, hastanelere, spora tatbiki mi? Bu da konumuz tabii! Mesela sağlık hukukunda sağlık tesisini yöneten kişi, insan haklarının yansıması olan hasta haklarıyla ilgili düzenlemelere göre, orada güvenliği sağlamaktan sorumlu. Bu kural, sağlık tesisine ilişkin olarak uygulandığı gibi spor tesisine de uygulanabilir. Ancak ben "spor hukuku içindeki ceza düzenlemeleri ve uygulamalarına örnekler ve değerlendirme" başlığıyla sunum yapmak ve ilginç bulduğum yönleri belirtmek istiyorum.

Ülkemizde 1938 yılından itibaren sporu yöneten resmi üst spor teşkilatının

halen biri Başbakanlık Gençlik Spor ve Genel Müdürlüğü, diğeri Türkiye Futbol Federasyonu olarak ikiye ayrılmış olmasının sonucu olarak, spor alanındaki temel ceza esasları bu kuruluşların mevzuatında ayrı ayrı ve birbirine benzer şekilde düzenlenmiştir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler kanunlara ve milletlerarası teamüle uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliğiyle tespit edilir.

Bu, uluslararası kuruluşların koyduğu kurallara göre düzenleme yapılması gerektiği Futbol Federasyonu Kanununda da öngörülmektedir. Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Dair Kanun, tüm spor kuruluşları için ortak düzenleme niteliğinde olmakla birlikte, futbol branşı için bazı özel düzenlemeler de içermektedir.

Temel düzenlemeler dışında, spor ceza mevzuatı, federasyonlara göre önemli farklılıklar arz etmekte, dolayısıyla benzer konularda farklı spor yargısı kararları ortaya çıkmaktadır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Doping ile Mücadele Yönetmeliğine göre, numune vermektен her ne suretle olursa olsun imtina eden sporcular dopingli kabul edilirler ve haklarında Ceza Yönetmeliği hükümlerine göre işlem yapılır. Doping kontrolü için alınmış olan numunenin analiz sonucunun pozitif olması halinde ülkemiz lisansını taşıyan sporcuların bağlı buldukları uluslararası federasyonlar tarafından ilaç cinsine göre öngörülen ceza hükümleri aynen uygulanır.

Türkiye Güreş Federasyonu ana statüsüne göre sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler talimatla tespit edilir. Talimatta da, doping konusunda, her ne suretle olursa olsun doping ile ilgili süreçte aykırılık veya doping yapmış olmak, doping sayılan bir maddenin veya yöntemin kullanılmış olması eşdeğerdir şeklinde hüküm bulunmaktadır. Atletizm Federasyonu Ceza Talimatındaysa, ulusal ve uluslararası atletizm müsabakalarında ya da müsabaka harici yapılan doping kontrolünde uluslararası anti doping kurallarını ihlal eden sporculara kural olarak ayrımlı biçimde şu yaptırımların uygulanması öngörülmektedir.

a-) Doping madde veya yöntemi kullanarak doping yaptığı tespit edilen sporculara

1-) İlk ihlalde en az iki yıl müsabakalardan men.

2-) İkinci ihlalde ömür boyu müsabakalardan men.

b-) Görevli doping kontrolörü tarafından talep edilen doping kontrolünü yaptırmayı reddeden ve/veya numune vermektен kaçınan sporculara

1-) İlk ihlalde en az iki yıl müsabakalardan men.

2-) İkinci ihlalde ömür boyu müsabakalardan men.

c-) Doping kontrol sürecinin ya da onunla ilgili usullerin herhangi bir kısmına hile karıştıran ya da hile karıştırmaya teşebbüs eden sporculara

1-) İlk ihlalde en az iki yıl müsabakalardan men.

2-) İkinci ihlalde ömür boyu müsabakalardan men.

WADA kodunun “bireyler için yaptırımlar” başlıklı düzenlemesinde de, şöyle bir düzenleme bulunmaktadır: Kural olarak 2/1. maddede öngörülen yani yasaklanmış olan maddenin veya metabolitlerin veya belirtilerinin varlığı, 2/2. maddede öngörülen yasaklanmış olan maddenin veya yöntemin kullanılması veya kullanılmasına teşebbüs edilmesi ve 2/6. maddede öngörülen, yasaklanmış olan maddelere veya yöntemlere sahip olma halinde ilk ihlal için iki yıl süreyle uzaklaştırma, ikinci ihlal için ömür boyu uzaklaştırma cezası, diğer dopingle mücadele kural ihlallerinden 2/3. maddede öngörülen numune vermektan kaçınma veya reddetme, 2/5. maddede öngörülen doping kontrolü işleminin herhangi bir kısmını değiştirme veya değiştirmeye kalkma halleri için 10/2. maddesinde belirtilen cezalar verilir. Böyle ayrımlar WADA’da, ve Atletizm Ceza Yönetmeliğinde görülüyor, ama güreşte böyle değil, futbolda da böyle değil!Futbolda Doping Mücadele Talimatı hükümlerine aykırılıklar ve ceza şöyle belirtilmektedir: Futbolcunun a) doping kontrolüne gitmeyi ihlal etmesi, b) doping kontrolünde hile yapması veya hile yapmaya teşebbüs etmesi, c) müsabaka öncesinde, esnasında, sonrasında doping maddeleri veya yöntemlerini kullanması, d) doping kontrolü işlemlerinin gereği olarak alınan (a) örneğinde yasaklı bir maddenin tespit edilmesine rağmen sonuca 48 saat içinde itiraz edilmemesi veya itiraz üzerine açılan (b) örneğinin analizinde de yasaklı bir maddenin saptanması, e) doping yaptığını gösteren delillerin bulunması durumunda futbolcu, ilk defada kural olarak en az iki yıl müsabakalardan men cezasıyla ve ihlalin hangi fiille gerçekleştiğine bakılmaksızın, doping konusunda ihlalin tekrarı halinde ömür boyu müsabakadan men cezasıyla cezalandırılır.

Böylece, federasyonların Disiplin veya Ceza Talimatları, gerek cezalar, gerek ceza gerektiren fiiller açısından benzerlik göstermekte ve çoğunlukla branşların özelliklerinden dolayı bazı farklı düzenlemeler de içermekte, ancak, birden fazla ihlalin aynı zamanda gerçekleşmesi ve tekrür gibi hallere özgü düzenlemelerde branşın özelliklerin gereği sayılamayacak farklar da bulunmaktadır.

Bu durumda, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun önüne dopingle ilgili bir olay gelince, gayet kolay karar verilebiliyor. Bu konuda bir karar şöyledir: Gerek dosyada mevcut raporlar, gerek huzurda alınan ifadeler ve gerekse futbolcunun açık ikrarı karşısında doping kontrolüne tabi tutulan futbolcuların müsned fiilleri işledikleri sabit görülmüştür. Fiilin Futbol Disiplin Talimatının doping

kontrolü işlemine uygun olmayan davranışlarda bulunma, hile yapma veya hile yapmaya teşebbüs etme, müsabakadan önce veya sonra doping maddesi kullanma şeklindeki hükmü (m.39/2) kapsamında olması karşısında tayin olunan cezada bir isabetsizlik görülmemiştir. Fiillerin anılan hükümde yazılı seçimlik hareketlerden doping kontrolü işlemine uygun olmayan davranış ve hile yapmaya teşebbüs oluşturması karşısında, karar vermek için alınan numunelerin sonuçlarının beklenmesine gerek görülmemiştir.

Bizce bu isabetli bir karar. Çünkü düzenlemede dopinge ilgili ihlal hallerinin hepsi sayılıyor ve bunlardan herhangi biri varsa belirli tek bir cezanın verilmesi öngörülüyor. Benzer bir olay, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kuruluna intikal ettirildiğinde ise karar veya karar süreci farklı olabilmektedir. Anılan Tahkim Kurulunun atletizmde dopinge ilgili bir kararı şöyledir: Öncelikle, ulusal mevzuatımız olan Türkiye Atletizm Federasyonu Ana Statüsü Ve Ceza Talimatında Tahkim Kurulunun itiraz merci olarak davaya bakmakla yetkili kılınmış olması, İAAF kurallarının konuya ilişkin 60. maddesi 5. fıkrası hükmü karşısında Tahkim Kurulunun itirazı incelemeye yetkili bulunduğu tespit edilmiştir. Sporcunun önceki eyleminin doping incelemesi için numune vermektan kaçınmak olduğu ve bu eylemin İAAF anti doping kurallarının 32/2/c maddesi kapsamında bulunduğu ve yaptırımının 41/b/i maddesinde belirlendiği, aynı eylemin Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatınının 36/1/b,i maddesi kapsamında bulunduğu, bu defaki eyleminse İAAF kurallarının 32/2/a maddesi kapsamında sporcunun bünyesinde doping maddesi bulunması olup, yaptırımın aynı kuralların 41/a, i maddesinde belirlendiği, bu eyleminse Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatı 36/1/a,i maddesi kapsamında bulunduğu, sonuç olarak sporcunun eyleminin kapsamında bulunduğu Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının ilgili maddesi ve eylemin yurtdışında işlenmiş olması nedeniyle aynı Talimatın 43. maddesi uygulanmak suretiyle cezalandırılması gerektiği anlaşıldığından, itirazın bu nedenlerle kabulüyle Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunun ilgili kararının kaldırılmasına, iki yıl müsabakalardan men cezası verilmesine ve 43. madde uyarınca ceza yurtdışında işlenen fiil olması dolayısıyla bir kat arttırmak suretiyle dört yıl müsabakalardan men cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Bu karar da isabetlidir. Fark zorunlu olarak uygulanan kurallardadır. Aslında Dopinge Mücadele Yönetmeliğinde bu konuda, numune vermektan her ne suretle olursa olsun kaçınan sporcuların dopingli sayılması ve karşılığında da Ceza Yönetmeliğinde öngörülen cezanın verilmesi hükmü (m.8) yer almaktadır. Anılan Yönetmeliğe göre, analiz sonucunun pozitif olması halinde uluslararası federasyonların ilaç cinsine göre öngördükleri ceza hükümlerinin aynen uygulanması gerekir (m.15). Bence, Atletizm Federasyonunun Ceza Talimatınının bu konudaki ayrımlı düzenlemesi, WADA kodunun aynı konudaki hükümlerine tamamen uygun, fakat anılan Dopinge Mücadele Yönetmeliğiyle uyumsuzdur. WADA kodunun ayrımlı düzenlemesi de, bana göre dopinge mücadele amacı yönünden

isabetsizdir. Aynı branşta belirli bir düzenleme karşısında da benzer olaylar hakkında verilmiş birbirinden farklı kararlar bulunmaktadır.

Futbolda 1997-1998 futbol sezonunda iki resmi müsabaka tamamlanamamış ve hükmen mağlubiyet kararı verilmiştir. Bunlardan biri Van'da oynanan Vanspor Antalyaspor lig maçı, diğeri de Trabzon'da oynanan Trabzonspor Fenerbahçe kupa maçıdır. Her iki karşılaşmada da ev sahibi takım taraftarından birer kişi konuk takımın teknik direktörüne saldırıda bulunmuştur. Van'da Antalyaspor teknik direktörü yumruklanmış, Trabzon'da Fenerbahçe teknik direktörü taşlanmış, her iki konuk takım da sahadan çekilmiştir. Futbol Federasyonu bu maçlardan birinde ev sahibi takımın, diğesinde konuk takımın hükmen mağlubiyetine karar vermiştir. Bu iki karşılaşmadaki olaylar arasındaki benzerliğe rağmen hükmen yenik sayma kararlarındaki farklılığın ötesinde, Fenerbahçe kupadan bir yıl süreyle ihraç edilmiştir. Fenerbahçe, teknik direktörünün tribünden atılan bir cisimle yere düşmesi ve sahayı sedyeye terk etmesinden sonra maçın bitimine yaklaşık 15 dakika kala sahadan çekilmiş, hakem oyunu tatil etmiştir. Bu hal dolayısıyla Federasyon Yönetim Kurulu kararıyla Fenerbahçe, Futbol Müsabaka Talimatının 25. maddesine göre hükmen yenik sayılmış ve bir yıl süreyle kupadan ihraç edilmiş, takımını sahadan çeken yönetici disiplin kuruluna sevk edilmiş ve ayrıca sahaya yabancı cisim atılması dolayısıyla Trabzonspor hakkında da işlem yapılacağı açıklanmıştır.

Fenerbahçe hakkındaki karara dayanak olarak gösterilen “hükmen yenik sayılmalar, puan tenzili ve lig dışı bırakma, alt kümeye indirme” başlıklı 25. madde şöyledir: “27. maddenin a ve b bentlerinde belirtilen nedenlerden dolayı hakemin müsabakayı devam ettirme imkânını bulamaması halinde Federasyon Yönetim Kurulu taraflardan birinin veya her ikisinin hükmen yenik sayılmasına ve ayrıca olayın durumuna göre galibiyet halinde verilen puan kadar puan tenziline karar verebilir. Eğer müsabaka eliminasyon usulüne göre tertiplenmişse bu müsabakalardan ihraç edilir ve ertesi yıl aynı mahiyetteki müsabakalara sokulmaz”.

Hükümün baş kısmını tekrarlıyorum: “27. maddenin a ve b bentlerinde belirtilen nedenlerden dolayı hakemin müsabakayı devam ettirme imkânını bulamaması halinde”.

Bu hükümde yollamada bulunulan 27. maddenin a ve b bentleri de şöyledir:

“a-) Kulübün futbolcusu, idarecisi, antrenörü, masörü veya yardımcılarıyla, yetkililerinin ayrı ayrı veya birlikte hakeme müdahale veya tecavüz etmeleri, kavga sebebiyet vermeleri ve bu müdahaleler dolayısıyla müsabakaya devam olunması imkânının kalmadığı hallerde hakem müsabakayı tatil eder. Bu müdahaleler dolayısıyla müsabakaya devam olunması imkânı kalmadığı hallerde hakem müsabakayı tatil eder.

b-) Seyircilerin taşkın ve edebe aykırı hareketleriyle birlikte müsabakaya fiili müdahaleleri sonucu müsabakaların devam ettirilmesi imkânı kalmaması halinde hakem müsabakayı tatil eder.”

Böylece, Futbol Müsabaka Talimatında bir takımın kupadan ihracı ve ertesi yıl da kupaya katılmaması için iki şart öngörülmektedir. Birinci şart, hakemin, müsabakayı, devam ettirme imkânı kalmadığından tatil etmesi, ikincisi de bu imkânsızlığın ya kulüp ilgililerinin hakeme müdahale veya tecavüz etmeleri yahut kavgaya sebebiyet vermeleri ya da seyircilerin taşkın ve edebe aykırı hareketleriyle birlikte müsabakaya fiili müdahaleleri sonucunda ortaya çıkmasıdır.

Bu iki resmi müsabakadaki benzer olaylar üzerine verilen bu hükmen yenik sayma kararları arasındaki fark ve kupadan ihraç kararı Türkiye Gazetesinde 27 Ağustos 1998 tarihinde yayınlanan yazımızda konu edilmiş ve fakat herhangi bir açıklama yapılmamıştır (Bakınız: H.Fehim Üçışık, Sporda Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1999, sayfa 277 ve devamı, sayfa 280 ve devamı).

Fikrimizce, saygın kişilerden güçlü tahkim kurulları, ceza kurulları, disiplin kurulları kurulması iyi bir yöntemdir, fakat kurulların birbirine benzer olması ve kararların yayınlanıp bilimsel yaklaşımla tartışmaya açılması da gereklidir. İlgili spor kuruluşları, bilimsel bir eleştiri yapıldığında, bunu uygun buldukları takdirde uygulamalarını değiştirmeli, uygun bulmuyorlarsa kamuoyunu gerekçeli olarak bilgilendirmelidirler. Bunun dışındaki tutum ve davranışlar veya benimsenen yöntemler hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunmayı gereksiz sayıyorum. Saygılar sunarım.

Av. TÜRKER ARSLAN- Çok teşekkürler Sayın Hocam. Zamanımız oldukça ilerledi, bir oturum daha var, ama soru cevap kısmını kısa bir süre olarak yapmak istiyorum. Evet, sorusu olan varsa sorabilir. Yalnız lütfen soru sorun, tebliğ sunmayın. Tebliğ sunan olursa sözünü keserim. Buyurun, önce arkadaki arkadaşı.

ABDÜLHALİM EKE- Edebe mugayir ya da hakaret taşıyan tribünlerden çıkan sözlerle karşı hakemlerin kime karşı dava açacaklarını, bu hakaret edenlerin bilinmemesi halinde cezai sorumluluğun doğru olmayacağını Sayın Ümit Kocasakal Hocama soruyorum.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Çok teşekkür ediyorum, ben tabii o kadar hızlı gittim ki aslında belki söylemeye de gerek yoktu, ama belki de vardı, söylemek lazımdı. Maalesef çok fazla bir şans yok, niye yok? Çünkü ceza sorumluluğu şahsidir, yani Anayasa madde 38, yeni Ceza Kanunu madde 20, dolayısıyla ilgili kişi, fail belirlenemediği takdirde kulübü veya başka bir kuruluşu cezaen sorumlu tutabilmek mümkün değil. Tabii maalesef demiyorum, olması gereken bu, çünkü ceza sorumluluğunun şahsiliği önemli prensip, ama eğer bizim içtihat da Fransa'yı izlerse pekala o kişinin diyelim ki yer aldığı taraftar topluluğunun, daha doğrusu bir derneğin, şimdi dernekler var, hukuken sorumluluğuna gidebilir, ona bir şey diyemem, ama cezaen hiçbir şey yapamazsınız. Yaparsa PFDK yapar ve tahkimimiz yapar, maalesef ceza yargısının yapabileceği bir şey yok.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Mister Rössner; her şeyden önce gü-

zel, aydınlatıcı sunumunuz için teşekkür ederim. Sunumunuzun başında dediniz ki, spor alanı devletlerden, devlet hukukundan bağımsızdır veya bağımsız olmasıdır ki dünyadaki genel trend o yönde. Fakat sonrasında özellikle Almanya'daki son kanun değişikliğiyle doping maddesi kullanan bir sporcunun üç yıl hapis cezasıyla cezalandırılacağını, bu hüküm gereğince devlet tarafından cezalandırılacağını ifade ettiniz. Buna benzer bir düzenleme şu anda Türkiye Parlamentosuna da hükümet tarafından iletilmiş, yakın zamanda da kanunlaşacak gibi görünüyor ve üç yıllık bir hapis cezası Türk hukukunda da geçerli hale gelecek. Ben bu hukuki tutumun, bu hukuki yaklaşımın spor hukukuna hâkim olan, yani özellikle spor kurumlarının bağımsız ve otonom olmasına ilişkin temel prensiple çeliştiğini düşünüyorum. Bu çerçevede de ben sizin kişisel fikrinizi öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim.

Aynı zamanda Ümit Beye ve Fehim Hocaya da bir sorum olacak. Şimdi Ümit Hocamın da isabetle ifade ettiği gibi gerek hukuk sorumluluğunda, gerek cezai sorumluluk bakımından sorumluluğu ortadan kaldıran, özellikle sporcuların birbirine verdiği zararlar itibarıyla sorumluluğu ortadan kaldıran temel ilke rıza hukuka aykırılığı ortadan kaldırır. Yani volenti non fit iniuria temel prensibi. Bu prensip tabii ki özellikle Medeni Kanunun 23. maddesinde rızanın kişilik haklarını ihlal etmeyecek şekilde verilmesi, ancak o sınıra kadar geçerli olabileceği yönünde de bir düzenleme var. Şimdi spor müsabakaları tarafından aslında kıstasları güzel de ifade ettiniz, öngörülebilir olması ve spor kuralları içerisinde izin verilen bir müdahale sonucunda zararın ortaya çıkması gerektiğini söylediniz. Bu izin acaba seyirciler bakımından da geçerli midir ki yıllar önce bir okçuluk müsabakasında yanlış hatırlamıyorsam atılan ok seyircilerden birisine saplandı veya eski hukuk metinlerinde Roma hukukundan günümüze gelen bazı metinlerde örneğin cirit atılması durumunda ciritin gidip seyirciye saplanması, onu yaralaması durumunda hukuki cezai sorumluluk ne olacaktır, yani rıza bunu da kapsayacak mıdır şeklinde bir soru yöneltmek istiyorum. Yani bu rıza da hukuka aykırılığı ortadan kaldıracak mıdır?

Son soru, Fehim Hocam için de şunu söyleyeceğim, bu doping ile ilgili mevzuat aslında herkesin referans alması gereken tek bir mevzuata dayanıyor, bu da WADA mevzuatı. WADA bu konuda temel prensipleri koymuştur ve dünyadaki bütün federasyonlar buna uymakla yükümlüdür hepimizin bildiği gibi. Bazı federasyonlar arasında uygulama farklılığı olması tabii ki emsal teşkil etmez, bunlar kötü örneklerdir, bunları bizim esas almamız mümkün değil diye düşünüyorum. Özellikle o sizin söylediğiniz meşhur güncel olayla ilgili Tahkim Kurulu kararının da bu anlamda hatalı olduğunu ben düşünüyorum, çeşitli vesilelerle de ifade ettim. Bunu bir katkı olarak belirtmeyi istedim, teşekkür ederim.

Prof. Dr. DIETER RÖSSNER- Bu çok zor soruya kısa bir yanıt vereceğim. Bu zıtlığı anlıyorum ve amatör sporları ele alırken perspektifi ayırmanız gerektiğini düşünüyorum. Bana göre amatör sporlar çok özerk ve sağlık, eğlence ya da her

ikisi için yapıldığından özerk de olmalı. Devletin çıkardıkları kurallardan daha fazla kural koyma görevi yok. Alman Anayasası'nda bu devletin dışında kalması gereken bir alandır. Bu birliklerin alanı ve özgür haklara sahipler. Fakat bozulmaya oldukça yakın olan yüksek profilli sporlara baktığımız zaman bir çelişki söz konusudur ve bu yüksek profilli sporları istiyoruz, ben bunu istiyorum ve bu spor alanını suçlamak da istemiyorum. Fakat durum böyleyse, spor değerlerini bu alanda tutmak için daha fazla devlet kuralına ihtiyacımız var. Değerleri bu alanda kaybedersek, bu amatör sporlara döner. Bundan dolayı bunu her iki alanda da farklı araçlarla bir arada tutmalıyız.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Bu konuyla ilgili çok kısa bir şey söyleyeceğim, tabii doping dolandırıcılık benzeri bir fiil olamaz, çünkü dolandırıcılık malvarlığı aleyhine suçlardan bir tanesi, halbuki dopingle korunan esas hukuki menfaat sporcunun sağlığı. Şunu da söyleyeyim, Fransa'da suç, hiç Fransız Anayasasına da aykırı kabul edilmiyor, yani sporun özerkliği olması demek orada sportif yarışmanın kurallarını, eşitliğini bozan bir fiilin suç ve ceza politikası uyarınca kamu düzenini bozucu sayılıp cezalandırılmasına hiçbir engel oluşturmuyor bana göre. Şu bakımdan gelirsek Erkan Bey; bu rızanın dayanağı tabii yine Türk Ceza Kanununun 26. maddesi, eski kanunda yoktu, malum, yeni kanunda geldi. Şimdi elbetteki bu rıza, tekrar ediyorum, zaten bununla ilgili içtihatlar da var, o ilgili spor dalının niteliğinden ve kurallarından kaynaklanacak şekilde öngörülebilir ve normal karşılanabilir riskler. O yüzden ki Fransız Yargıtayı bir yelken yarışında ölüm gibi çok uç ve anormal bir riskin ilgili kişi tarafından hiçbir zaman kabul edilmiş sayılamayacağına karar verdiği gibi, iki tane çok önemli karar var. Mesela otomobil sporlarında izin veren valilik kararına rağmen sınırlandırılmış ve korunaklı yerler oluşturmayan organizatör sorumlu bulunuyor ve gene seyircilerin iyi bir biçimde yerleştirilmemesi sebebiyle otomobil yarışını düzenleyen organizatör sorumlu bulunuyor. Çok daha önemli, 2007 tarihli bir kararı çıktı Fransız Yargıtayının, bu cezayla ilgili. Diyor ki, yeri suladığı halde bunu pilotlara haber vermeyen ve dolayısıyla pilotların burada kayarak seyircinin arasına dalıp bir seyircinin ölümüne, diğerinin de yaralanmasına yol açan fiilde organizatör taksirle adam öldürme ve taksirle yaralama dolay sorumludur. Yani bunun anlamı şu, tabii şu farklılığa da işaret etmek lazım, bizim hukukumuzda tüzel kişilerin ceza sorumluluğu yok, ama Fransız Ceza Kanununda tüzel kişilerin sorumluluğu var, o çerçevede. Dolayısıyla demek ki bu rıza ki bir yerici müsabakaya geldiği zaman hiçbir şekilde bir riskle karşılaşmak istemez, dolayısıyla bu seyirciye karşı belli bir kişi tarafından yöneltilecek taksirli fiillerden dolayı ilgili kişi bana göre sorumlu olacaktır cezaen, ama kim olduğu saptanamıyorsa kuruluş için yapılacak bir şey yok, olağan ve kabul edilebilir risk.

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Spor Şurası Hukuk Komisyonunda ve ardından Şurada kabul edilen kişisel önerim, Türkiye'nin dopingde sıfır tolerans konusunda öncül ülke olmasıdır. Olayda verilen karar fikrimizce yanlış değildir, fakat kararın dayanağı olan hüküm, maalesef WADA'nın düzenlemesi, hukuki açıdan yanlıştır.

Burada olay Ceza Hukuku açısından değil, disiplin yönünden değerlendirilmelidir. Yoksa hekimlerin hayati önemde görerek bir kişiye, sen sigara içmemelisin, alkolden kaçınmalısın, şeklindeki tavsiyesine kişi uymadığında, bu tutum, nasıl kişilik haklarına aykırı sayılmıyorsa, doping yapan da ceza almayabilir, kendini ölüme kadar götürebilir. Ancak müsabaka yönünden, disiplin yönünden amaç, dopinge sıfır tolerans gösterilmesidir. WADA'nın düzenlemesi maalesef amaca uygun değildir.

Prof. Dr. FATİH S. MAHMUTOĞLU- Şimdi çok kısa bazı bilgiler vermek istiyorum. Öncelikle hukuka uygunluk sebepleri açısından çok kısa bir şey söylemeliyim. Bunları, sadece rızayla, sadece Almanların erlaubtes riziko olarak ifade ettiği izin verilen riskle ya da hakkın kullanılmasıyla sınırlamak doğru olmaz. Bazen bir tanesi, bazen iki tanesini veya daha fazlasını bir arada arayabiliriz. Tıpkı hekimin cezai sorumluluğunda olduğu gibi ortada kullanılabilir bir hak olması için, ilk önce subjektif bir alan gerekiyor. Rıza konusunda da tabii ki konuya göre ayrı ayrı değerlendirme yapmamız gerekir. Bu bağlamda beyefendinin sorduğu soruya ben de cevap vermek isterim. Anılan durumda seyircinin rızasının varlığı kabul edilemez. Dolayısıyla ben de Ümit Bey ile aynı görüşteyim.

Kamu görevlisi kavramı açınsansa şu anda aslında kritik bir yerdeyiz. Bunun sebebi, Eski Türk Ceza Kanunu 279. Maddesindeki ikili ayırmıdır. Buna göre, memur kabul edilebilmek için kişinin bir kamu görevini yürütmesi gerekiyordu; oysa kamu hizmetinin söz konusu olduğunda kişilerin memur olmadığı kabul ediliyordu. Ancak Türk uygulaması suç ve ceza siyaseti açısından öyle bir hale geldi ki, mevzuat âdeta '...memur gibi cezalandırılır.' ya da '...memur sayılır.' ifadelerinin yer aldığı bir yasa çöplüğüne dönüştü. Dolayısıyla sözgelimi kooperatiflerin yönetim kurulunda çalışan bir kişi de memur gibi cezalandırılabilir bir noktaya geldi. Yani kamu hizmeti yapan kişiler de bazı hallerde memur gibi cezalandırılabilirler. Benim kişisel görüşüm şudur: Kamu görevlisi kavramı, Yeni Türk Ceza Kanunu'nda faaliyeti esas aldığı için kavram genişlemiştir. Sözgelimi belediye otobüsünde şoför olarak çalışan bir kişi günlük hayatında Eski Türk Ceza Kanunu'na göre işçi statüsünde olmasına rağmen, bu yeni yasa karşısında yürüttüğü faaliyet kamusal nitelikte olduğundan dolayı kamu görevlisi kabul edilmek durumunda kalacaktır. Burada kendi konumuz bağlamında ilginç bir durumla karşı karşıya kalmaktayız. Sözgelimi Türkiye Futbol Federasyonu açısından baktığımızda, daha kanunun birinci maddesinde özel hukuk hükümlerine sahip bir özerk kuruluş demesine rağmen, kurumun kamusal bir faaliyet yürütmediğini söyleyemeyiz. Dolayısıyla burada çalışanlar açısından da Yeni Türk Ceza Kanunu'nun tatbik kabiliyeti oluşabileceği kanaatindeyim. Ancak Yeni Türk Ceza Kanunu kamu görevlisi kavramını da bana göre bir ölçüde daraltmıştır. Bazı kanunlarda, sözgelimi kooperatiflerle ilgili düzenlemede o kooperatif yönetim kurulu üyeleri benim kişisel görüşüme göre yeni kanun çerçevesinde artık kamusal faaliyet yürütmedikleri için kamu görevlisi sayılmayacaklardır. Bunu da bir parantez açıp belirtmek istedim.

Son olarak, Kabahatler Kanunu'ndaki kural nedeniyle, idari ceza hukuku alanına giren bir eylem var ve bu eylem aynı zamanda suçsa, ağır olandan dolayı cezalandıracağız. Ancak unutulmamalıdır ki Kabahatler Kanunu'nun yaptırım altına aldığı eylemler idarenin doğrudan doğruya yaptırım uygulayabildiği ve yegâne yaptırımın para yaptırımı olduğu bir alandır. Bunun istisnası demeyelim ama sınırlı bir yaptırım türü olarak da Kabahatler Kanunu'nda 'Müsadere Cezası' öngörülmektedir. Buna karşılık disiplin hukukunda, sözgelimi kamusal alandaki uyarı, kınama, maaştan kesme gibi alanlar, disiplinli bir alan olmasına rağmen Kabahatler Kanunu'nun konusu içinde değildir. O nedenle de eğer bir eylem öncelikle suç, ayrıca da Kabahatler Kanunu'nda yer almayan disiplinli nitelikteki eylemlerse maalesef her ikisinin de birlikte tatbik kabiliyeti vardır düşüncesindeyim. Teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Av. TÜRKER ARSLAN- Çok teşekkür ederiz Sayın Hocam. Son söz Kısmet Beye, ama lütfen soru sor, tebliğ sunma.

Av. KISMET ERKİNER- Sorum Sayın Fehim Hocama, çok kısa; kendileri GSGM Tahkim Kurulu üyesi, aslında bu soruyu Başkana sormak lazımdı, ama Başkan aynı zamanda Yargıtay Başkanı olduğu için, açılış konuşmasında da soru almadıkları için kendilerine bu soruyu sormadım. Sayın Fehim Hocama soracağım, tahkim kurulunuz kararlarını ne zaman yayınlayacak? Ancak ne zaman yayınlayacak derken kısa karar olarak değil, yani tam kararlar, iddialar, savunmalar, tarafların ileri sürdüğü hususlar ve sorum gayet kısa, ne zaman bunları sistematize şekilde yayınlayacaksınız?

Av. TÜRKER ARSLAN-Size gösterdiğim bu kitabı var.

Av. KISMET ERKİNER- Evet, hatta ondan da mufassal, çünkü orada da özetler var, bugüne kadar sayısal olarak ne kadar karar verdiniz, bir fikir verebilir misiniz?

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Sayın Gaye Günel, yabancı konuklar da geleceği için kararlara ulaşabilsek, demişti. Bunun üzerine ilgilendim, birkaç kararı kendilerine gönderdim. Kendim için de birkaç karar seçtim, hukuk sorumluluğuyla ilgili kararlar da aldım. Fakat tebliğ konusunu spor hukukunda özel düzenlemeler şeklinde belirledim. Tahkim Kurulu Sekreterliğinden bu kararları isterken öğrendim ki daha önce Sayın Başkanımız, Yargıtay Başkanımız talimat vermişler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun bütün kararları internete konulacak.

Adet olarak özellikle şu federasyon seçimleri sırasında verilen kararların sayısını bilmiyorum, yaptığımız toplantı sayısını da bilmiyorum. Her yıl kararlara yeni numaralar veriliyor. Her toplantıda 7, 8 karar veriliyor. Malumunuz olduğu üzere, bir çerçeve statü belirlendi ve 50 küsur federasyon bu statüye geçirildi. Bu, doğrudur veya yanlıştır veya yeterlidir, değildir, tartışılabilir. Fakat bu özerk federasyon türüne geçişler artıkça Tahkim Kuruluna başvurular da artmaktadır.

Teselsül etmediği için karar sayılarını bilmiyorum, ama arkadaşlarım bilebilirler. Yayın konusunda da karar özetlerinin değil, doğrudan kararların yayınlanacağını söyleyebilirim. Teşekkür ederim.

Av. TÜRKER ARSLAN-Genel Müdürlük Baş Hukuk Müşaviri devlet gücünü kullanarak söz alıyor.

Av. ZÜBEYT AYDIN- Şimdi Sayın Kısmet Erkiner beyin sorusunu kısmen cevaplamak üzere söz aldım. Kararlar şu anda matbaada basılıyor. Basılmak üzere matbaaya verdiğimiz karar sayısı 98, arkası da gelecek. Teşekkürler.

Av. TÜRKER ARSLAN-Hepinize çok teşekkür ederiz, sağ olun.

DEVRİM AKYOL- Sayın Başkanım; siz oturumu bitirdiniz, ama biz sizi bırakmıyoruz. Öncelikle yaptığınız değerli katkılardan dolayı sizlere bir teşekkür armağanımız var, Sayın Avukat Gurur Gaye Günal'ı buraya alıyoruz ve sizlere plaketlerinizi sunacağız efendim. Sayın Dieter Rössner, Sayın Profesör Doktor Fehim Üçışık, Sayın Doktor Doçent Ümit Kocasakal. Kurultayımız 10 dakika aradan sonra sporda disiplin hukuku, delil ve savunma hakkında ilgili oturum başlığıyla devam edecektir, konuklarımıza duyurulur.

III. OTURUM

SPORDA DİSİPLİN HUKUKU, DELİL ve SAVUNMA HAKKI

DEVİRİM AKYOL- Saygıdeğer konuklar, değerli katılımcılar; “Sporda Disiplin Hukuku, Delil ve Savunma Hakkı” başlıklı son oturumumuzun konuşmacılarını sizlere takdim ediyorum. Konuşmacılarımızdan ilki Ankara Barosu avukatlarından Türk Hukuk Kurumu önceki Başkanı, Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu önceki Başkanı, Federasyon Tahkim Kurulu önceki Vekili Sayın Avukat Talay Şenol, buyurun efendim. Diğer konuşmacımız Genlik Spor Genel Müdürlüğü Baş Hukuk Müşaviri Sayın Avukat Zübeyd Aydın. Son konuşmacımız Ankara Barosu avukatlarından, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri Sayın Avukat Coşkun Dere’yi yerine davet ediyoruz efendim. Son olarak oturumu yönetmek üzere Ankara Barosu avukatlarından Sayın Avukat Şahap İnce’yi yerine davet ediyoruz.

Av. ŞAHAP İNCE- Sevgili konuklar, değerli meslektaşlarım; spor hukuku yeni gelişen, gelişmekte olan bir hukuk dalı, disiplin de bunun içindeki bir alan. Ancak bu alanda bizim başlama saatimiz 16.00’dı, saat şu anda 18.00, demek ki hâlâ disipline olabilmış de değiliz. Ancak buna rağmen daha evvelki konuşmalar da ve oturumlarda teorisyenler bu işin teorisini anlattılar. Bu oturumda değerli arkadaşlarım işin pratiğini ve uygulamasını sizlere sunacaklar.

Gerçi biraz evvel tanıtıldı, ama ben yine de sayın konuşmacıları söz verme sırasına göre yeniden tanıtıyorum. Sayın Avukat Talay Şenol Ankara Baromuzun avukatlarından, Türk Hukuk Kurumu öncesi başkanı, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu önceki başkan vekili ve en son olarak da Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu önceki başkanı. Avukat Zübeyd Aydın, kendileri Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Baş Hukuk Müşaviri ve Sayın Meslektaşım Avukat Coşkun

Dere Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü avukatı. Evet, zamanımız 15'er dakika, 15'er dakikayı akşamın bu saati diye kısıtlayanlara da saygı duyacağım. Evet, Sayın Talay Şenol; buyurun efendim.

Av. TALAY ŞENOL- Teşekkür ederim, ben de sizi saygılarımla selamlıyorum. Öncelikle eğer burada bir aferin verilmesi lazım gelen, hatta pekiyi verilmesi lazım gelen birileri varsa onlar da sizlersiniz. Sabahın 10'undan beri bu saate kadar büyük bir dirençle burada bizleri izlediniz. Onun için ben mümkün olduğu kadar konumu özetleyerek direkt konuyla ilgili şeyleri söyleyeceğim, 15 dakikayı da geçmeyeceğim.

Disiplin:

Her sosyal olay, her yaşam sonunda bir disiplinle denetim altına alınıyor veya o yaşamın süreci, o faaliyetin süreci sağlıklı bir şekilde işletiliyor. Bunun içinde birtakım mekanizmalara, kurallara ihtiyaç var, kurumlara ihtiyaç var. İşte sporda da disiplin, özellikle sporda disiplin çok daha önemli, bunun için de bir yapılanma var. Bu yapılanma bir kanunla sağlanıyor, ama kaynakları sadece kanun değil, bu kanuna dayanılarak çıkarılan ana statüler var, talimatlar var, ama bütün bunların üstünde de temelde Anayasa var ve Anayasa kuralları zaten 11. maddeye göre bizi de bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanununun, ceza usul hukukunun temel ilkeleri var. Sayın Konuşmacı söyledi, hakikaten disiplin hukuku bir alt dalı mıdır, yoksa ayrı bir dal, vesaire bunların tartışmalarını bir tarafa bırakalım, bir defa bunların temel ilkeleri bizim için de geçerli. Tabii disiplin faaliyetleri oluyor, ama keşke olmasa, her şey fair play içerisinde geçse, ama yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi burada da birtakım ihlaller oluyor, disiplin ihlalleri oluyor, bu disiplin ihlallerinin cezalandırılması lazım. İşte cezaların temel ilkeleri, önleyici ilkesi, vesaire bütün bunların hepsi yine burada geçerli.

DELİLLER :

Tabii bu cezalandırma işlemi yapılırken birtakım araçlara ihtiyaç var. Öncelikle bu eylemin suçlusunun kim olduğunun tespitiyle, bu eylemle kendisinin arasındaki bağı kuracak, illiyet bağı kuracak ve bunun değişik alt konularını kanıtlayacak araçlara ihtiyaç var. Ceza yargılaması makamları cezai bir uyumsuzluğun maddi yönünü çözebilmek için gerçeği araştıracaklardır. Bu araştırma sonunda hâkim bir hükme varacaktır. Hâkimin hükme varmasa araştırılan maddi meselenin, suçun sabit görülmesi veya görülmemesi şeklinde ortaya çıkacaktır. Hüküm veren gerçeği araştırırken bazı araçlara başvurmak zorundadır, bu araçlara da ispat araçları ya da delil denmektedir. Bir başka deyişle delil bir suçun işlenip işlenmediğini aydınlatan ispat eden araçtır. Suç, yani geçmişte gerçekleşmiş bir olay hakkında olan delil onun, suçun maddi ve manevi unsurları, ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepleri, nedensellik bağı gibi hususlarda hâkimi aydınlatmaktadır. Delilsiz mahkumiyet olmaz kuralı ceza yargılaması hukukunun temelini oluşturan kurallardan birisidir. Maddi gerçeği arayan ceza yargı-

lamasında her şey delil olabilir, yani delil serbestisi ilkesi geçerlidir. Diğer taraftan karar veren hâkim delil olarak ileri sürülen hususların delil olabilme, yani ispat değerini serbestçe takdir eder. Buna da delillerin serbest değerlendirilmesi ilkesi denir. Bu iki ilke bugün modern ceza yargılamasında vicdani delil sistemini oluşturmaktadır. Bu ilke Ceza Muhakemesi Yasası, madde 217'de olduğu gibi, futbol disiplin yargılamasında da kabul edilmektedir. Nitekim Disiplin Talimatınının 63. maddesine göre disiplin kurulunun delillerle ilgili olarak mutlak takdir hakkı bulunmaktadır ve disiplin kurulu üyeleri delillerin takdirinde vicdani kanaatlerine göre karar verirler.

Ceza yargılamasında vicdani delil sisteminin geçerli olması karar verenlerin keyfi hareket edebileceği anlamına gelmez. Her şeyden önce maddi sorunun ispatı işinde kullanılan delil vasıtalarının sunulmuş ve hukuk düzenince kabul edilen araçlardan olması gerekir. Sunulmayan, dosyada mevcut olmayan, sadece karar verenin psikolojisinde kaynağın bulabilen tasarruflar keyfi olanların başında gelir. Diğer yandan ceza yargılamasında delil serbestliğinin bulunması delillerin kaynaklarının, elde edilme yöntem ve esaslarının kanunla konulması kuralını ortadan kaldırmayacağı gibi, delillerin takdirinde de hâkimin vicdani kanaatine itibar edilmiş olması da kaynağını, elde edilmiş usul ve esaslarını kanunda bulmayan bir delille karar verenin cezalandırılma kararının verilebileceği anlamına gelmez. Dolayısıyla ceza muhakemesi hukukunda delil serbestliği ilkesi sınırsız değildir, bu ilkenin sınırı insanlık onuru ve yasaların belirleyeceği sınırlar içinde delil elde etme ve bunları yargılamada kullanmaktır. Nitekim gerek Ceza Muhakemesi Kanunumuzun madde 216/2/a, 217/2 ve gerekse Disiplin Talimatı bu delillerin yargılamada kullanılmayacağını, reddedileceğini açıkça belirtmişlerdir. Disiplin Talimatınının 63. maddesinin 2. fıkrasında aynen, insan onurunu zedeleyen deliller reddedilir denilmektedir. Bu insan onuru nedir? Somut olayda karar veren hangi delilleri insan onuruna uyun, hangi delillerin insan onuruna uygun olmadığı ve de reddedilmesi gerekeceği konusunda karar verecektir, bunları burada örneklemek hem zor, hem de lüzumsuzdur.

Diğer yandan karar veren bütün araştırmalara rağmen bir sonuca varamazsa in dubio pro reo, yani şüpheden sanık yararlanır, şüphe sanığın lehine yorumlanır kuralına başvurulacaktır. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamayacağı bir Anayasa kuralıdır (masumiyet karinesi). Bu karine Anayasamızın 38/4. maddesinde açıkça hükme bağlanmıştır. Şüphe sanığın lehine yorumlanır, kabul edilir, delil külfeti itham eden makama düşer gibi yukarıda sözü edilen kavramlar esasında bu genel kuralın sonuçlarıdır, hatta sanığın susma hakkı da bu kuralın bir sonucudur. Anayasanın bu kuralı yalnızca ceza usulü alanında değildir, diğer ceza uygulamaları gibi disiplin hukuku uygulamalarına da hitap eder. Çünkü Anayasa hükmü bu kuralı sınırlı tutmamıştır. Anayasada yer almış temel kurallar sadece idare, yaşamayı ve yargıyı değil özel ve tüzel kişileri de bağlayan kurallardır. (md.11)

Futbol disiplin kurulunun da kendine özgü delilleri de bulunabilir, biraz da onlardan bahsetmek istiyorum. Disiplin Talimatının 63. maddesine göre müsabaka görevlilerinin raporları, tarafların ve tanıkların beyanları, maddi deliller, uzman görüşleri ve ses ya da video kayıtları kabul edilebilir delillerdendir. Bu arada spor faaliyetlerini yürüten makamlar, yani federasyon ve federasyonun organları sadece iç, ulusal hukukla bağlı değiller, aynı zamanda uluslararası hukukla da bağlıdırlar. FIFA ve UEFA talimatları da bizim açımızdan da bağlayıcı oldukları için, (hatta bunun için de yeni, 2007’de yapılan değişiklikle özel bir hüküm konuldu) o talimatlardaki delillerle ilgili olan kısma da değinmek istiyorum. UEFA Disiplin Talimatının 57. maddesinde düzenlenmiştir Madde metninde karar verecek mercilerin dikkate alabilecekleri delil olarak resmi raporlar, disiplin kurulu kayıtları, tanık beyanları, tarafların açıklamaları, keşif, gerekli kayıt ve belgeler, bilirkişi incelemesi, televizyon kayıtları ve ikrar sayılmıştır. Görüldüğü üzere burada biraz daha geniş tutulmuştur. UEFA da buna benzer, ama biraz daha dar bir delil listesi sunmaktadır.

Gerek bizim kendi iç mevzuatımız, gerekse UEFA’nın, FIFA’nın mevzuatına bakarak disiplin kurulunda kullanılacak delilleri şu şekilde sıralayabiliriz: Hakem, yardımcı hakem, dördüncü hakem, temsilci ve gözlemci raporları, bunlar futbol disiplin hukukunda çok önemli delil niteliğindedirler.

(Hemen parantez içinde şunu söyleyeyim, ben futbola hasrettim bu konuşmamı, sebebi benden sonra konuşacak olanlar diğer spor dallarıyla ilgili olan kısımları konuşacakları için onların alanına tecavüz etmek istemedim).

Orta hakem olarak da adlandırılan müsabaka hakemleri müsabaka sırasında meydana gelen sportif ihlaller hakkında disiplin cezası vermekle yetkili ve görevli olan tek kişidir. Özellikle sportif mücadeleden doğan disiplin ihlallerinde kasıt unsurunun bulunup bulunmadığının değerlendirilmesinde hakemin raporu asıldır. Yardımcı hakemler, dördüncü hakemler genelde rapor düzenlemezler, ancak gerektiği zaman onlardan ek raporlar istenebilir. Özellikle dördüncü hakem hakemin görmediği alanlarda saha içinde olan disiplin ihlallerini de bildirebilir. Yardımcı hakemler daha ziyade bunu müsabaka sırasında hakeme iletmekle disiplin ihlallerinde gereken değerlendirmenin hakem tarafından yapılmasını sağladıkları için onlara pek müracaat edilmemektedir. Temsilci ve gözlemciler de burada özellikle saha olayları, seyirci olaylarında önemli roller üstlenmişlerdir. Çünkü hakem daha ziyade saha içerisinde olan sportif faaliyetle ilgilidir, dolayısıyla bunların raporları da özellikle bu tür olaylarda önem kazanmaktadır. Müsabaka görevlilerinin raporlarında bulunan hususların aksi ispat edilmediği sürece doğru kabul edilir. Disiplin Talimatının 64. maddesinde bu açık şekilde belirtilmiştir ve müsabaka görevlilerinin vermiş olduğu raporlar arasında çelişki bulunduğu ve somut olayda hangi raporun maddi gerçeği yansıttığı tespit edilemediği takdirde oyun alanındaki fiiller bakımından hakem raporu, oyun alanı dışındaki fiiller bakımından temsilci raporları esas alınır.

Tanık beyanları, taraf beyanları, bunların üzerinde durmuyorum, hepimiz biliyoruz, bu arada ikrar, biraz önce de söylemiştim, FIFA Disiplin Talimatında ikrar açıkça yazılmaktadır, bizde yazılmamakla beraber taraf beyanları dediğine göre tarafların ikrarları da bir delil olarak kabul edilecektir. Ancak yine genel ceza prensibine göre maddi delillerle desteklenmeyen bir ikrarın tek başına delil olarak kabul edilmesi de doğru değildir.

Bilirkişi incelemesi, bizim talimatımızda uzman görüşü şeklinde yer alıyor. Yargılamada tespit edilen olaylardan ihtisası nedeniyle netice çıkarmaya hakem tarafından tayin edilen kimse bilirkişidir. Hâkimin her konuda uzman olması beklenemez, ama şunu da söyleyelim ki en son kararı veren hâkimdir, hiçbir bilirkişi raporda hâkimi bağlamaz. Çünkü hâkim sonunda vicdani kanaatine göre karar vereceği için böyle bir mutlak bağlılık söz konusu değildir, ama birçok konuda, özellikle mesela doping durumunda, doping tespitinde bu uzmanların vereceği raporlar tabii hâkimi öyle veya böyle bağlamaktadır.

Disiplin kurulu kayıtları, bunlar özellikle olayın tekerrüründe kullanılmak üzere daha önce ceza almış mı, almamış mı diye bakılan kayıtlardır.

Maddi deliller, bizde sıralanan, bunları tabii maddeleriyle tek tek saymak mümkün değildir, her türlü şey olabilir. Mesela sahtecilik suçlarında evraklar olabilir, nüfus kayıtları olabilir, yabancı maddeler olabilir, bıçak atılıyor, taş atılıyor, bunların toplanıp disiplin kurulunun önüne delil olarak getirildiği zamanlar oldu, bunları da delil olarak kullanmak mümkün.

Burada özellikle televizyon ve video kayıtları üzerinde biraz durmak istiyorum, çünkü bu çok tartışmalı bir konu. Televizyon naklen yayınları özellikle yaşamımıza girdikten sonra büyük bir sorun haline geldi, uluslararası sorun haline geldi, bu FIFA'yı, UEFA'yı çok meşgul etti. O kadar meşgul etti ki, öyle bir baskı altında kaldı ki sonunda bu konuda temel prensipleri içeren bir sirküler bize de gönderildi. Burada genel olarak düşünülen şey şu: Özellikle futbol faaliyetlerinde hakem çok önemli, hakemin otoritesini sarstığınız an bu faaliyet işlemez hale gelir. Bir yerde son merci olarak hakemi kabul etmeniz lazım. Aksi halde şampiyonalar bitmez, şampiyonlar tespit edilemez, müsabakalar yıllar sonra tescil edilir. Mümkün olduğu kadar hakem otoritesini zedelemeyen, ama diğer taraftan da açık açık binlerce, milyonlarca, hatta milyarlarca insanın izlediği bir spor faaliyetinde, futbol faaliyetinde çok açık bir şekilde bir disiplin ihlali varsa bunun da bir şekilde cezalandırılması lazım. Onun için denilen şu, bu kayıtlar kullanılabilir, ama bu kayıtlar ek yardımcı husus olarak kullanılabilir, bu kayıtlar ancak hakemin görmediği alanlar için söz konusudur, olaylar için söz konusudur. Eğer hakem görmüş, burada bir kasıt bulmamışsa, mesela bir sarı kart uygulaması yapmışsa, yani kırmızı kart uygulaması yapmamışsa veya hiç uygulama yapmamışsa ve bu olan şeyde görme olanağı varsa, sadece ben görmedim demesi olayının ötesinde onun görüş alanının içerisindeyse artık ona saygı duyacağız deniyor. Bunun dışında onun görmediği, tespit edemediği, diğerlerinin görüp de tespit edemediği,

tabii onu da anlamak biraz zor, çünkü temsil var, gözlemci var, yan hakemler var, dördüncü hakem var. Amabunlar yargılamaya konu oldular, gerek uluslararası düzeyde, gerek ulusal düzeyde. Örneğin 2002 Avrupa Şampiyonasında İngiltere'yle İsviçre arasında 17 Haziranda oynanan müsabakada İsviçreli oyuncu Aleksandr Frei'a İngiliz oyuncu Steven Gerard'ın arkadan ensesine tükürdüğü gerekçesiyle video görüntülerine ve bu nedenle biraz da tanık beyanlarına dayanarak disiplin cezası verilmiş ve UEFA Tahkim Kurulu da bunu onamıştır.

Bunun onlarca örneği vardır, en yenilerinden bir tanesi de budur. Bizde de bu olaylar olmuştur, gerek Profesyonel Disiplin Kurulumuz, gerek Tahkim Kurulumuzda müsabaka görevlilerinin resmi raporlarında yer almayan disiplin ihlallerini UEFA, FIFA ve Profesyonel Disiplin Kurulu Talimatı çerçevesinde ve bu FIFA sirkülerleri ve Tahkim Kurulu kararlarını dikkate alarak cezalandırma yoluna gitmede tam bir görüş birliği olmuştur.

Savunma :

Savunma hakkı Anayasanın tanıdığı haklardanır. Anayasamızın 36. maddesine göre herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmayla adil yargılanma hakkına sahiptir denilmektedir. Bizce savunma hakkı başka bir hak içinde düşünülemeyecek kadar sınırsızdır. Yine bize göre savunma hakkı tabii bir haktır, savunmanın varolmadığı bir yargılamada adaletten söz edilemez. Bunun için mutlaka her yargılamaya, gerek ceza yargılamasına, gerek disiplin yargılanmasına mutlaka savunma alınmalıdır. Nitekim bizim Futbol Disiplin Talimatımızda da savunma alınmadan ceza verilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Burada onların nasıl alınacağı var, hemen iki noktaya değinmek istiyorum. Yeni yapılan en son değişiklikte, yani önümüzde şu an olan ve geçerli olan eskiden üç gün olan savunma süresi, savunma verme süresi 48 saate indirilmiş, bu arada da tatillerde bu saat işler gibi bir şey oluyor, bu 48 saat nasıl işliyor, onu bilemiyorum. Bize göre savunma süresinin kısaltılmasına ihtiyaç yoktu, ben hemen hemen 20 yıla yakındır bu işin içindeyim, hiçbir zaman bir sorun olmadı. Ne şekilde işleyecektir, bu savunma süresinin saate bağlanması neler getirecektir, bunu göreceğiz. Bir de ithamı ve bunun delillerini bilmemek savunmayı güçleştirir veya imkânsız kılar, bu itibarla savunma hakkı soruşturma dosyasını öğrenmek ve incelemek hakkını da içerir. Nitekim UEFA Disiplin Talimatınının 59. maddesine göre tarafların dosya incelemek ve dosyada mevcut belgelerin suretlerini masraflar kendilerine ait olmak üzere almak hakları bulunmaktadır. Maalesef bu hak ülkemizde taraflara tanınmamaktadır, bunun biran önce düzeltilmesi savunma hakkının kutsallığı adına iyi olacaktır. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Av. ŞAHAP İNCE- Biz teşekkür ederiz. Şimdi söz sırası Sayın Avukat Zübeyd Aydın'da, buyurun efendim.

Av. ZÜBEYT AYDIN- Sayın Başkanım; çok teşekkür ediyorum. Öncelikle

bu kurultayı düzenleyen Ankara Barosuna gerek şahsım, gerekse Gençlik Spor Genel Müdürlüğü adına teşekkürlerimi sunuyorum ve bu saatte burada bulunan arkadaşların sabırlarından dolayı kendilerini kutluyorum, diyorum ki, iyi ki de varsınız. Ben sözlerime başlamadan önce sabahki açılış konuşmasındaki bir konuşmacının eksik bilgiden kaynaklandığına inandığım iki olaya açıklık getirmek istiyorum. Bunlardan bir tanesi 3530 sayılı Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün miladı diye kabul edilen, hatta sporun miladı kabul edilen o Kanunun yürürlüğüyle ilgili. Sizler de takdir edersiniz bu Kanun Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk döneminde, ölümünden yaklaşık altı ay önce, yani 29 Haziran 1938 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi, 17 Temmuz 1938 tarihinde de yürürlüğe girdi. Bunu söylemek, yanlış bir bilgiyi düzeltmek bu Kanun Tasarısını hazırlayıp gündeme getiren ve şu anda aramızda bulunmayan kişilerin ruhuna bir saygısızlık olur diye düşünüyorum. İkinci bir olay, yine şöyle bir ifade geçti, şu anda futbol dışında özerk olan 54 federasyonun özerkliğiyle ilgili herhangi bir yasal düzenlemenin bulunmadığı ifade edildi. Bu da eksik bir bilgi diye düşünüyorum. Biliyorsunuz 2004 yılında 5105 sayılı bir Kanun çıkarıldı. Bu Kanunla 3289 sayılı Kanuna ek 9.maddesi ilave edilerek federasyonlara özerklik hakkı tanındı.

Bu eksikleri verdikten sonra konuyla ilgili düşüncelerimi aktarmak istiyorum. Sizler de bilirsiniz, insanlar doğuştan itibaren disiplinle karşılaşır. İnsan, bana göre özgür olarak dünyaya gelir, dünya gelişyle birlikte iki ay, üç ay, dört ay, altı, yedi ay sonra, bilemedin bir sene sonra çocuklarda birtakım özgür hareketlerinin kısıtlandığı görülüyor. Kısıtlamalar; Aman “şunu yapma”, “bunu yapma” ve benzeri kısıtlayıcı işlemler insanlardaki hareket kısıtlılığı şeklinde başlayan davranışlar bir müddet geçtikten sonra bir cezai müeyyide uygulaması başlar. Bu uygulama genel olarak aile içerisinde “çocuğum bunu yaparsan çikolata yok, çocuğum bunu yaparsan seni oyuna göndermem” bu ve buna benzer davranışlar. Daha sonra bunu ortaöğretimdeki hayatımızda da görüyoruz, şu eylemler yapılırsa okuldan atılır veyahut da okuldan uzaklaştırılır, geçici süreli olsa da okuldan uzaklaştırma bu ve buna benzer davranışlar, çocukluk hayatımızın bir kısmını geçirdiğimiz bu örneklemedeki olay dışında okul yaşantımızdaki disiplin olaylarını belirleyen bir erkin olduğu, disipline olaylarını bir kurala bağlayan bir sistemin varlığını görmek mümkündür. Bazen sokakta görürsünüz. Bir bakarsınız çocuklar misket oynuyor veya buna benzer bir oyun oynar. Çocuğun bir tanesi oyunun dışında kalmıştır, oğlum sen neden bu oyuna iştirak etmiyorsun? Efendim ben cezalıyım. Bu cezalandırma sistemi yani oyun dışında bırakılması sistemi kendiliğinden oluşan bir olaydır, orada ne bir cezayı önceden belirleyen bir unsur var, nede örgütlenmiş bir yapı. Bu tamamen insanın doğasında varolan kendiliğinden oluşan insanların toplumsal olarak bir arada yaşamaya başlamasıyla gelişen olgulardır.

Disiplin olgusunu çocukluk, gençlik dönemlerinde görmek mümkündür. Örneğini; Türk Silahlı Kuvvetlerinde Disiplin Talimatında öngörülen disiplinsizlik davranışları ve bunlara uygulanacak müeyyideler vardır. 657 sayılı Devlet

Memurları Kanunundaki disiplin cezaları, diğer sektörlerde, özellikle sivil toplum örgütlerinde bu ve buna benzer cezai müeyyidelerle karşılaşmak mümkündür. Dikkat edilirse burada aile içindeki veya sokakta oynayan çocukların oluşturduğu sistemin dışındaki tüm sistemlerde farklı olarak mutlaka bu disiplin ihlallerini belirleyen bir ünite var, bir birim var, bir etkili, bir yetkili vardır. Türk Silahlı Kuvvetlerinde o silahlı kuvvetin en üst organındaki kişi, Kamu kurumlarında örneğin; Gençlik sporda Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde yetkilendirilmiş disiplin kurulları veya disiplin amirliği, partilerde partinin en üst düzeyindeki organları, sendikalarda sendikanın yetkilendirilmiş kurulları bu örneklemeleri çoğaltmak mümkündür. Peki, sporda disiplin işlemleri? Sporda bir disiplin hareketinden bahsedebilmek için öncelikle diğer birimlerde olduğu gibi aynı statüde olan bir topluluğun var olması şarttır. Sivil otoriterler tarafından asker olan bir şahsa herhangi bir disiplin cezası uygulamak nasıl mümkün değilse, herhangi bir sendikaya üye olmayan bir kişiye de o sendikaca belirlenen kurallara aykırı davranışından dolayı veyahut da bir eyleminden dolayı ceza verilemiyorsa sportif bir eylemden dolayı disiplin cezası verilebilmesi için kişinin “spor” aktivitesi içerisinde bulunması şarttır.

Şu olay ortaya çıkıyor, herhangi bir disiplin hareketinden bahsedebilmek için birincisi aynı statüde bir topluluğun olması lazım, ikincisi bu statüde belirlenen eylemleri engelleyen bir hiyerarşik yapının olması lazımdır. Bu hiyerarşik yapı spor sektöründe nasıl geliyor? Spor sektöründe; örneğin; Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde; Genel Müdürlük, özerk spor federasyonlarında, federasyonların en üst kurumu olan genel kurulları, Türkiye Futbol Federasyonunda, Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu burada irdelenmesi gereken ikinci bir olay ise disipline aykırı davranışlara verilmesi gereken cezaların belirleme yetkisinin kimde olması gerekiyor? Yine tabii ki bunu belirleyen o hiyerarşik yapının en üst birimi, en Üst Kuruludur. Diğer bir olay, disiplin hareketlerini belirledikten sonra buna uygulanması gereken birim; Futbol Federasyonunda Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu, Gençlik Spor Genel Müdürlüğe bağlı spor federasyonlarında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce yetkilendirilmiş kurullar, özerk federasyonlarda özerk federasyon genel kurulları tarafından seçilen disiplin ve/veya ceza kurullarıdır.

Şu sonuca varılabilir; Disiplin hukukunda;

Disiplinsizlik olayına muhatap olan kişi/kişiler.

Disiplinsizlik kurallarını belirleyen mercii,

Disiplinsizlik kurallarını ihlal edenlere disiplin cezasını vermeye yetkili kişiler veya kurullar.

Bu açılımlar ışığında;

Disiplin, hukuksal anlamda, ilgili kurumun veya kuruluşun düzeni ile amaç,

faaliyet ve ilkelerine aykırı davranışlardan ötürü o kuruma dahil olanların tabi oldukları yaptırımlar bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Disiplin suçu belirli bir statüdeki kişilerin, bu statüyü düzenleyen kurallara uymamalarından doğan olumsuz bir durumu ifade eder. Disiplin cezası ise belirli bir statü içerisindeki kişilerin önceden belirlenmiş hukuk kurallarının öngördüğü koşullarda uygulanan yaptırımlardır.

Disiplin kurallarını uygulayan hiyerarşik olarak üst konumda bir gücün bulunması gerekir. Disiplinin temel amacı ortak paydası bulunan toplulukların içerisinde kural veya istem dışı davranışların önlenmesi, böylelikle de bu toplulukların ulaşmak istedikleri hedefe kolayca varmalarının sağlanmasıdır.

Spor müsabakalarında disiplin kuralları ile korunmak istenen hukuksal değer ise spor faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak sportif, ekonomik ve toplumsal değerlerin ve düzenin korunmasıdır. Belirli kurallar çerçevesinde yapılan her spor müsabakasında, tarafların müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya sporcuların veya diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere disiplin kurallarına ihtiyaç duyulur.

Disiplin kurallarının özelliği; önleyici, bastırıcı ve caydırıcı niteliğe sahip olmalıdır. Disiplin ihlallerine uygulanacak yaptırımların evrensel nitelikte olması gereklidir. Örneğin sporda şiddet, doping vb. konularda uygulanacak kurallar gibi. Bu konularda belirlenen yaptırımlar ulusal federasyonları bağlamaktadır. Uluslararası spor teşkilatları tarafından saptanan müsabaka kuralları derhal uygulanma yeteneği kazanmaktadır. Spor endüstrisinin ortaya çıkması sonucunda spor müsabakalarında ekonomik yanının ön plana çıkması ile birlikte disiplin yaptırımları ve müsabaka sonuçları önem kazanmıştır. Bir eylemin hem ceza hukukunu hem de disiplin hukukunu ihlal etmesi mümkündür. Bunun yanında her iki kategoriden beklenen fayda ve amaç farklı olduğundan, eylemin ceza hukuku anlamında yaptırıma bağlanması mümkün değilken, disiplin hukukuna göre disipline edilmesi de gerekebilir.

Spor hukukunda disiplin ihlalleri ve disiplin cezaları belirlenirken suç ve ceza hukukunun temel ilkelerinden bazı alanlarda ayrılma yoluna gidilmiş ve özellikle kusur ve sorumluluk açısından yeni düzenlemeler getirilmiştir. Örneğin, “objektif sorumluluk” spor hukukuna özgü temel ilkeler olarak belirlenmiştir.

Spor müsabakalarında meydana gelen disiplin ihlali teşkil eden olaylar;

Talimatlara aykırı hareket olarak nitelendirilen, müsabakaların organizasyonuna ve düzenine ilişkin disiplin ihlalleri,

Sportmenliğe ve oyun kurallarına aykırı olarak nitelendirilen disiplin ihlalleri,

Saha ve seyirci olayları şeklinde gerçekleşen disiplin ihlalleri, olarak belirtilebilir.

Disiplin ihlalleri, kural olarak müsabaka hakemleri tarafından cezalandırılmaya çalışılmaktadır. Belirli kurallar çerçevesinde oynanan her spor müsabakasında, tarafların müsabaka organizasyonuna ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri veya sporcuların ya da diğer ilgililerin oyun kurallarını ihlal etmeleri halinde uygulanmak üzere disiplin kurullarına gereksinim duyulur.

Spor hukukunda, görevli disiplin kurulları tarafından yürütülen soruşturmanın en önemli özelliği soruşturmanın kısa bir süre içerisinde sonuçlandırılması zorunluluğudur. Bu zorunluluk hiç kuşkusuz sporun doğasından kaynaklanmaktadır. Uygulamada gerek uluslararası gerekse ulusal karşılaşmalarda yaşanan disiplin ihlalleri ile ilgili kararlar mümkün olan en kısa zamanda verildiği izlenmektedir. Bunun uygulanmadığı durumlarda ise birtakım koruyucu tedbirler uygulanmakta ve karardan önce uygulanan idari tedbirler ile süreç tamamlanmaya çalışılmakta ve ceza kararları daha sonra verilebilmektedir. İdari tedbir verilen disiplin ihlallerinde verilen ceza kararlarının infazı tedbir kararından itibaren yürütülmektedir.

Türk sporuna ilişkin hukuksal düzenleme yapma yetkisini tanıyan iki kanun bulunmaktadır. Birincisi 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, diğeri ise 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'dur.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini genel olarak elinde bulunduran bir kamu kuruluşudur. 3813 sayılı Kanuna göre de futbolla ilgili tüm kararları alma, uygulama ve denetleme yetkisi Türkiye Futbol Federasyonuna aittir.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AMATÖR SPOR DALLARI CEZA YÖNETMELİĞİ

Bu Yönetmelik; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri içerisinde yer alan amatör futbol müsabakaları ile futbol dışındaki amatör spor faaliyetlerinde bulunan kuruluşları, amatör sporcuları, hakemleri, antrenörleri, yöneticileri ve amatör spor dallarında görevli diğer kişileri kapsar.

Bu Yönetmelikteki müeyyideler; kişiler ve onayla kurulup bu Yönetmelikte yer alan kuruluşların mensupları hakkında uygulanır. Spor faaliyetlerinden aralıksız üç yıl ayrılmış kişiler hakkında takibata geçilmez. (md.5)

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatının maaşlı, ücretli memur ve hizmetlileri, fahri görevlileri bu Yönetmeliğin yüklediği görevleri eksiksiz ve gecikmesiz yerine getirmekle yükümlüdür . (md 6)

Bu Yönetmeliğe göre verilen cezalar; ihtar cezası, yarışmadan men cezası, hak mahrumiyeti cezası, yarışmayı seyircisiz oynama cezası, saha kapatma cezası, puan indirme cezası, küme düşürme cezasıdır. Uluslar arası federasyonlarca düzenlenen

müsabakalarda yapılan ihlaller nedeniyle sporcu, yarış hayvanı ve bunların sorumlularına uluslar arası federasyonlarca öngörülen cezalar verilir. (md.15)

İhtar cezası, teşekkül veya kişinin dikkatinin çekilmesidir . (md.16)

Yarışmadan Men Cezası, teşekkülün veya sporcunun yarışmalara katılmaktan men edilmesidir. Yarışmadan men cezası üçe ayrılır.

a) Tek Yarışmadan Men Cezası ,

Teşekküllerin ve sporcuların bir resmi yarışmadan men edilmesidir .

Resmi yarışmalarda, oyun disiplini veya cezayı gerektiren nitelikteki fiili nedeniyle oyundan çıkarılan sporcu, o yarışmayı takip eden aynı spor branşının ilk resmi yarışmasına katılamaz.

b) Sürekli Yarışmadan Men Cezası

Teşekküllerin ve sporcuların yirmi günden az ve üç yıldan çok olmamak üzere yarışmaktan men edilmesidir .

Resmi Yarışma Adedi İle Men Cezası

Resmi Yarma adedi ile men cezası üç ay ve daha az süreli yarışmadan men cezalarının resmi yarışma adedi ile ifade edilmesinden ibarettir .

c) Temsili milli ve milletlerarası yarışmadan men cezası temsili milli ve milletlerarası yarışmalardan çıkarılma halinde, milletlerarası teşekküllerin kendi kurları uygulanır .

Ayrıca gerek görülürse çıkarma nedeni olan suçun mahiyetine göre Federasyonlar evrak Genel Müdürlük Ceza Kuruluna sevk ederler.(md. 17)

Hak mahrumiyeti Cezası, hakemlik, gözlemcilik temsilcilik, saha komiserliği yapmaktan, teşkilat veya teşekkül yöneticisi, idari ve teknik görevli olarak yarışmalarda hazır bulunmaktan, teşekkül mensubu olarak teşkilatla resmi ilişkide bulunmak ve yazmaktan mendir.

Hak Mahrumiyeti iki türlüdür;

a) Süreli Hak Mahrumiyeti,

Bir aydan az, beş yıldan fazla olamaz.

b) Sürekli Hak Mahrumiyeti, kişilerin birinci fıkrada yazılı faaliyetlerinden sürekli olarak çıkarılmasıdır. (md.18)

Seyircisi, mensuplar, sporcular nedeni ile olaylardan sorumlu teşekküller, saha kapatma cezası veya resmi müsabakayı seyircisiz oynama cezası veya resmi müsabakadan men cezası ile cezalandırılır .

a) Müsabakaya Seyircisiz Oynatma Cezası: Yalnızca seyircilerin tutum ve davranışlarından doğan saha olayları ve tecavüzler nedeniyle (veya genel güvenliğin

zorunlu kıldığı hallerde) spor kulüplerinin seyircisiz oynatmaya elverişli mutad sahadaki resmi müsabakaların seyircisiz oynatılmasıdır. Sahası seyircisiz oynatmaya elverişli olmayan spor kulübünün saha kapatma cezası ile cezalandırılması ilgili Ceza Kurulunun yetkisindedir .

b) Saha Kapatma Cezası : Seyircilerin, kulüp mensuplarının, sporların tecavüzleri ve olaylara sebebiyet vermeleri nedeni ile müsabaka yeri güvenliğinin ihlalinin sorumlu spor kulüplerinin resmi müsabakalarının mutad sahalarda yapılmasını yasaklanarak başka sahalarda yaptırılmasıdır.

Bu maddedeki suçların işlenmesinden ayrı olarak ve genel güvenliğinin zorunlu kıldığı hallerde ilgili federasyonun yarışmayı seyircisiz oynatmak, müsabakayı mutad sahadan başka bir sahada oynatmak yetkileri mahfuzdur. (md.20)

Puan İndirme Cezası, teşekkülün, her yarışma için galibiyet halinde verilen puan miktarı kadar puanın düşürülmesidir.(md.21)

Küme Düşürme Cezası, bu Yönetmelik hükümlerine göre teşekkülün bir alt kümenin yarışmalarına katılmak zorunda bırakılmasıdır.(md.22)

Suçun teşebbüs derecesinde kaldığı hallerde, tayin olunan cezanın yarısına kadar indirilir.(md.23)

Suçun tahrik sonucu işlendiği anlaşıldığı hallerde, tayin olunan cezaların en fazla üçte birine kadar indirilir. Tahrik sonucu işlenen fiillere ait sürekli hak mahrumiyeti cezalar üç yıla çevrilir.(md.24)

Tahrik sebebi ile azaltmadan aynı olarak ceza kurallarınca teşekkül ile kişi lehine cezayı azaltacak taktiri sebepler kabul edilirse, cezanın yarısına kadar indirilir. (md.25)

Cezasına ait infazın tamamlandığı faal sezon içinde cezayı veren kurulun görevine dahil tekrar suç işleyen kişi hakkında tayin edilecek ceza yarısı nispetinde arttırılarak verilir.(md.26)

Aynı zamanda işlenen ve birden çok cezayı gerektiren filler , ayrı ayrı cezalandırılıp birlikte hükme bağlanır.(md.27)

Bu Yönetmeliğe göre yarışmalardan men ve hak mahrumiyeti cezasını gerektiren suçlar yabancı ülkede işlendiği takdirde, tayin edilecek cezalar bir kat arttırılır. (md.28)

Öğrenildiği tarihten itibaren, ihtar cezasını gerektiren fiillerde altı ayın, yarışmalardan men ve süreli hak mahrumiyeti cezalarını gerektiren fiillerde iki yılın, sürekli hak mahrumiyeti cezasını gerektiren fiillerde üç yılın geçmesi ile tahkikat ortadan kalkar. Tahkikat zaman aşımının başlangıcı olay günüdür.(md.29)

İhtar cezası altı ay, yarışmadan süreli hak mahrumiyeti cezalar üç yıl infaz edilmezse ortadan kalkar. Ceza kararlarında zamaşımı, kararın ilgiliye tebliği edil-

diği veya ceza infazının herhangi bir suretle durduğu günden işlemeye başlar. (md.30)

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Merkez ve Taşra Teşkilatının Ceza Kurullarının tahkikat ile ilgili işlemler ve ceza karar verilmesi, tahkikat zaman aşımını, kararın infazına dair her işlem ceza zaman aşımını keser.(md.31)

Gençlik ve Spor Suçları

Gençlik ve Spor Teşkilatına karşı yapmakla yükümlü olunan bir işlemin kasıtsız yerine getirilmemesi veya eksik veya yanlış yerine getirilmesi, Gençlik ve Spor Teşkilatının yetkili mercileri tarafından sorulan hususlara istenilen izahata kasıtsız olarak süresinde cevap verilmemesi veya eksik veya yanlış cevap verilmesi, Gençlik ve Spor Teşkilatının yetkili makam ve mercilerine karşı yerine getirilen görevlerden dolayı müstehzi veya nazik olmayan şekilde hareket edilmesi fiillerini işleyenlere ihtar cezası ile cezalandırılırlar.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü mevzuatına kasten aykırı harekette bulunulması olup; bu tür fiilleri işleyenler hakkında, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde iki aydan iki yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.32)

Onur kırıcı ve spor ahlakına ve centilmenliğe aykırı harekette bulunan yarışmalarda kural dışı hareket eden kişiler, bu hususlarda aynı ceza hükmü bulunmadığı takdirde yirmi günden bir yıla kadar yarışmalardan men veya bir aydan bir yıla kadar, hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.(md.33)

Gençlik ve spor teşkilatına veya bir mensubuna, Merkez Danışma Kurulu ile Ceza Kurullarının mensuplarına hakaret eden kişi altı aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Müessir fiil işlendiği takdirde, sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir.(md.34)

Kullanmaya hakkı olmadığı lisansı ve sair belgeleri kullanarak yarışmaya katılan sporcular, üç aydan üç yıla kadar yarışmalardan men, katılmayı temin edenler ise bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.35)

Lisans veya herhangi bir belge üzerinde değişiklik veya sahtecilik yapan veya Teşkilatı kandıran veya gerçek olmayan evrak düzenleyen ve bunlar bilerek kullanan veya kullandıranlar bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men ve o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Genel Müdürlük Ceza Kurulu ilgili teşekkülü iki aya kadar yarışmalardan men cezası ile cezalandırır. İlgililer mahalli Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunur.(md.36)

Tek yarışmadan men cezasına rağmen oynayan, beklemesi gereken cezalı süreyi doldurmadan veya idari tedbirin tebliğine rağmen bu tedbir kaldırılmadan yarışmaya katılanlar veya bunu temin edenler üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.37)

Hak mahrumiyeti cezası bulunduğu halde veya idari tedbir ile yarışmaya katılmaktan veya yönetmekten men edilmiş olmasına rağmen yarışmaya katılanlar veya yöneticilik yapanlar üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.38)

Yabancı bir ülkenin milli veya temsili takımında, Genel Müdürlüğün izni olmadan görev kabul eden veya yarışmaya katılan kişiler üç aydan altı aya kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.39)

Yetkili Makamlardan izin alınarak yapılması gereken yarışmayı izinsiz yapanlar veya yaptırnanlar veya böyle bir yarışmayı yönetenler bir aydan üç aya kadar yarışmalardan men veya altı aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Teşkilatın tertiplemediği yarışmalara katılması gerektiği halde Teşkilatça uygun görülmeyen sebepler ileri sürerek, mazeretsiz katılmayan kişiler üç aydan altı aya kadar yarışmalardan men, teşekküller ise o spor branşına münhasır olmak üzere bir yıla kadar yarışmalardan men cezası ile cezalandırılır. Teşekküle verilen cezanın yerine resmi yarışma adedi ile men cezası uygulanabilir.(md.40)

Yazılı tebligata rağmen mazeretsiz olarak temsili veya milli yarışmaya veya hazırlık çalışmalarına katılmayan, geç katılan çalışma ve yarışma yerini terk eden sporcu üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men cezası ile cezalandırılır. Olayın mahiyetine göre ilgili teşekkül altı aya kadar yarışmalardan men cezası ile cezalandırılabilir. Teşekküle verilen bu ceza yerine resmi yarışma adedi ile men cezası uygulanabilir.(md. 41)

Yurt içinde veya dışında her ne suretle olursa olsun, Türklüğün veya yabancı bir Milletın onurunu kırıcı hareketlerde bulunanlar bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Ağır hallerde sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. (md.42)

Spor çalışma ve yarışmalarının yapıldığı saha ve tesislerde güvenliği bozan, olay çıkaran, yaralamak, yakıp yıkmak, tahrip etmek gibi münferit veya toplu tecavüzlerde bulunan kişiler üç aydan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Seyircisi, mensuplar sporcular nedeni ile olaylardan sorumlu teşekküller en çok iki saha kapatma cezası veya en çok iki resmi müsabakayı seyircisiz oynamaya cezası veya en çok iki resmi müsabakadan men cezası ile cezalandırılır. (md.43)

Yarışma sırasında veya dışında sporcu veya seyircileri rakip sporcular, yöneticiler veya yarışmayı yönetenler aleyhine tahrik suretiyle suça teşvik eden kişi, üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. (md.44)

Her ne suretle olursa olsun, yarışmanın başlamasına veya devamına veya tamamlanmasına engel olanlar üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o

kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Teşekküller ise o spor branşına mahsus olmak üzere bir aydan üç aya kadar yarışmalardan men cezası ile cezalandırılırlar. Teşekküle verilen cezanın yerine resmi yarışma adedi ile men cezası uygulanabilir. (md.45)

Tahkikat sırasında tebligata rağmen, mazeretiz olarak tanık sıfatıyla yazılı beyanda bulunmayan veya tanıklıktan kaçınan veya bildiklerini saklayan veya yalan tanıklık eden veya ceza karşılığı olan hareketleri bir ay içinde mercine duyurmayanlar üç aydan bir yıla kadar müsabakalardan men veya hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.46)

Hileli ve danişıklı yarışma yapan, yaptıran kişiler ve araçılar en az bir yıl müsabakadan men cezası veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Teşekküller küme düşme cezası ile cezalandırılır. (md.47)

Ulusal ve uluslararası spor müsabakalarında doping kontrollerini kabul etmeyen veya dopingli oldukları tespit edilen sporculara, yarış hayvanlarına ve bunların sorumlularına aşağıdaki cezai müeyyideler uygulanır .

a) Uluslararası federasyonlarca düzenlenen spor müsabakalarında doping yaptığı belirlenen sporcular ile kendilerine doping maddesi verilmiş yarış hayvanlarına doping suçunun işlendiği tarihten itibaren uluslararası federasyonca verilen ceza aynen uygulanır. Bu sporcu, yarış hayvan sahibi ve sorumlularına ilgili müsabakalar için verilmiş ödül varsa geri alınır .

b) Yurtiçi spor müsabakaları öncesi, süresi veya sonrasında doping kontrolü için numune vermekten her ne suretle olursa olsun imtina eden sporcu, yarış hayvanı sahibi ve sorumluları doping yapmış veya doping yapmaya teşebbüs etmiş sayılırlar .Bu bent kapsamına girenlere, suçun işlendiği tarihten itibaren en az bir , en fazla iki yıl spor müsabakalar ve faaliyetlerden men cezası verilir.

c) Yurt içi ve yurt dışı müsabakaları nedeniyle yapılan hazırlık kampları ile yurt içi spor müsabakaları öncesi, müsabaka esnasında veya sonrasında yapılan kontrollerde dopingli olduğu tespit edilen sporculara, yarış hayvanlarına ve sorumlularına en az iki, en fazla dört yıl müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilir.

d) Daha önce doping ile cezalandırılmış sporcu, yarış hayvan sahibi ve sorumlusu tekrar doping suçu (numune vermekten imtina etme dahil) işlediği takdirde bunlara suçun işlendiği tarihten itibaren ömür boyu müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilir.

e) Doktorunca daha önce bildirimde bulunulmayan ancak tedavisi için kullanılması zorunlu olan ilaçlar nedeniyle dopingli olduğu tespit edilen sporcu, yarış hayvan sahibi ve sorumlularına suçun işlendiği tarihten itibaren en az bir ay, en fazla bir yıl müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilir.

f) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce görevlendirilen elemanlar tarafından yapılacak kontrollerde üzerlerinde, kamp veya müsabaka yerlerinde, odalarında veya dolaplarında doping maddesi bulunanlara ve görevlilerin aramalarına mani olan ve arattırmaktan imtina edenlere en az bir ay ile altı ay arasında müsabaka ve faaliyetlerden men cezası verilir.

g) Dopingli oldukları tespit edilen ve haklarında cezai müeyyide uygulanan sporcu, yarış hayvanı sahibi ve sorumluları antrenörlük kurslarına kabul edilmez. Dopingli sporcunun antrenörü, yarış hayvanı sahibi ve sorumlularının evvelce almış oldukları antrenörlük belgesi, serbest giriş kart vb. belgeler iptal edilir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ve Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) tarafından her yıl ortak yayınlanan, sporcu ve yarış hayvanları tarafından kullanımı yasak olan madde ve yöntemleri kullandığı gerekçesi ile ceza almış bulunan sporcu, antrenör ve diğer spor elemanları ile yarış hayvanı sahibi ve sorumlularının cezası, bu madde ve yöntemlerin listeden çıkartılması halinde kendiliğinden düşer. Listenin Genel Müdürlüğe tebliğini takibeden en geç 15 gün içinde cezanın kaldırıldığı ilgililere duyurulur.

Bu maddede belirtilen doping suçlarından dolayı ceza alan sporcu, antrenör, masör, idareci veya yarış atı sahibine verilen cezadan başka ayrıca;

- (a) bendine göre cezalandırılanlara 14.300.00.- YTL na,
  - (b) bendine göre cezalandırılanlara 7.500.00.- YTL na,
  - (c) bendine göre cezalandırılanlara 10.000.00.- YTL na,
  - (d) bendine göre cezalandırılanlara 14.300.00.- YTL na,
  - (e) bendine göre cezalandırılanlara 3.000.00.- YTL na,
  - (f) bendine göre cezalandırılanlara 3.000.00.- YTL na,
  - (g) bendine göre cezalandırılanlara 6.000.00.- YTL na,
- kadar idari para cezası verilir.(md.48)

Bir yarışmanın neticesinden faydalanılması mümkün olan teşekkül ve kişilerden maddi menfaat temini sureti ile yarışanlar bu suretle yarışanlara maddi menfaat adayanlar veya temin veya ita edenler altı aydan iki yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.49)

Teşekkülünün veya diğer bir teşekkülün sporcusunun menfaat temini veya sair sebeplerle yarışmaya katılmasına engel olan ve yarışmaya katılmayanlar üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.50)

Teşekküllerde kabul edilen herhangi bir görevin ifasında şeref ve haysiyete spor terbiye ve disiplinine veya yazılı tebligata aykırı hareket edenler üç aydan bir yıla

kadar yarışmalardan men veya üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.51)

Yarışma hazırlıklarında, yarışma esnasında ve spor gezilerinde yöneticilerin talimatlarına uymayan kaba, müstehzi hareketlerde bulunan kişi yirmi günden 2 aya kadar yarışmadan men yada bir aydan alt aya kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. (md.52)

Spor gezilerinde disipline aykırı hareketlerde bulunan ve kafilenin huzurunu bozanlar bir aydan üç aya kadar yarışmalardan men veya iki aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.53)

İlgililerce geçerli görülmeyen nedenlerle veya mazeretsiz yarışma hazırlığına veya yarışmaya katılmayanlar bir aydan üç aya kadar yarışmadan men veya üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyet cezası ile cezalandırılırlar.(md.54)

Çalışma ve yarışma yerlerinde veya spor gezilerinde kafilenin veya diğer bir teşekkülün yöneticisine hakaret eden kişiler üç aydan altı aya kadar yarışmalardan men veya üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Müessir fiil ile tecavüz birden fazla kişi tarafından birlikte işlenirse sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. (md.55)

Yarışmadan önce, yarışma sırasında veya yarışmadan sonra görevli hakemlere, gözlemci, temsilci, saha komiseri ve teşkilat mensuplarına kaba, müstehzi ve küçük düşürücü söz sarfeden veya bu kabil hareketlerde bulunanlar yirmi günden üç aya kadar yarışmalardan men veya bir aydan üç aya kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.56)

Yarışma öncesinde, sırasında veya sonrasında görevli hakem, gözlemci, temsilci, saha komiseri ve teşkilat mensuplarına söven veya fiilen veya söz ile hakarete bulunanlar bir aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.57)

Yarışma öncesinde, sırasında veya sonrasında görevli hakem, gözlemci, temsilci, saha komiseri ve teşkilat mensuplarına fiilen tecavüze yeltenen kişi üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Müessir fiil işlemek suretiyle tecavüz eden kişi bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Müessir fiil ile tecavüz birden fazla kişi tarafından birlikte işlenirse her birine verilecek ceza bir misli arttırılır. (md.58)

Spor gezisinde, kamp, kongre, konferans ve sair toplantı yerleri ile çalışma ve yarışma yerlerinde sporculara spor disiplinine ve terbiyesine aykırı harekette bulunanlar ihtar cezası ile cezalandırılır. İhtar cezası gerektiren çeşitli eylemi birlikte işleyenler, bir ay yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.59)

Yarışma hazırlığında, yarışma esnasında veya yarışmadan sonra sporculara hakaret edenler bir aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.60)

Yarışma öncesinde, sırasında veya sonra sonda diğer bir sporcuya tekme, kafa yumruk ve sair surette vuranlar bir aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Sporculara fiilen tecavüze yeltenen kişi üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Müessir fiil işlemek suretiyle tecavüz eden kişi bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Yöneticiler ise bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Müessir fiil ile tecavüz birden fazla kişi tarafından birlikte işlenirse her birine verilecek ceza bir misli arttırılır. (md.61)

Yarışma öncesinde veya yarışma sırasında rakibi her ne sebep ve suretle olursa olsun yarışmada kalmaya zorlayan ve yarışma dışı bırakanlar bir yıldan aşağı olmamak üzere yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.62)

Yarışmaları teşekkül veya kişi lehine veya aleyhine hileli ve danışıklı yöneten hakemler bir yıldan beş yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.63)

Yarışmalar teşekkül veya kişi lehine veya aleyhine maddi ve manevi menfaat karşılığında yöneten hakemlere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. (md.64)

Yarışmaya ait raporu kasten vermeyen veya gerçeğe aykırı rapor düzenleyen görevli bir yıldan beş yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. (md.65)

Belirtilen süre içinde rapor vermeyen veya yarışmaya ve olaylara ait bilgileri noksan bildiren görevliler üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.66)

Yarışma yerine mazeretsiz olarak gelmeyen veya yarışmaya geç başlatan veya yarışmayı yönetmeyen veya yönetmeliğe aykırı yöneten veya tatil eden hakemler ile her ne suretle olursa olsun görevlerini ihmal ve suistimal eden, teşkilatça yarışmada görevlendirilen kişiler altı aydan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.67)

Yarışma yerinde, yarışmadan önce, yarışma sırasında veya yarışmadan sonra yarışmada görevli olanlara veya yarışmaya katılan teşekkülün yöneticilerine veya sporculara veya seyircilere kaba ve uygunsuz hareketlerde bulunan hakemler ile teşkilatça yarışmada görevlendirilen kişiler bir aydan alt aya kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (md.68)

Yarışma yerinde, yarışma öncesinde, sırasında veya sonrasında teşekkülün yöneticilerine ve sporculara ve seyircilere kaba ve uygunsuz hareket eden hakemler

ile görevli kişiler iki aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti ceza ile cezalandırılırlar. Aynı hallerde fiilen tecavüze yeltenen görevli alt aydan iki yıla kadar, müessir fiil işlemek suretiyle tecavüz edenler bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.(md.69)

Kaçakçılık veya yüz kızartıcı suçlar veya adabı umumiye aleyhinde suçlardan mahkum olanlarla, genel olarak ağır hapis veya kasıtsız suçlar dışında bir yıldan fazla hapis cezası ile hükümlü olanlar üç yıldan beş yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. Bu Yönetmelik kapsamına giren sporcular, hakemler, antrenörler, yöneticiler ve diğer görevli kişilerin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve kanunlarının açıkça suç saydığı Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü ve Cumhuriyetin niteliklerinden herhangi birini değiştirme veya ortadan kaldırma amaçlarına yönelik faaliyetlerinden dolayı hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma başlatılması durumunda süreli hak mahrumiyeti cezası verilir. Bu faaliyetlerinden mahkumiyetleri durumunda ise sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. Ancak; bu Yönetmelik kapsamında ceza kurullarına sevk edilenler hakkında, cumhuriyet savcılığınca ayrıca tahkikat veya kamu davası açılması halinde, ceza kurullarınca tahkikat veya ceza davası sonucu beklenmeksizin dosyanın kendilerine intikal ettiği tarihten itibaren en geç kırkbeş gün içerisinde karar verilir.

FUTBOL DİSİPLİN TALİMATI

Disiplin cezaları, ihtar, para cezası, müsabakadan men, hak mahrumiyeti, saha kapatma, müsabakayı seyircisiz oynama, puan indirme, küme düşürme ve tescil iptali, cezalarından ibarettir.

Disiplin İhlalleri

Madde 29 – Sportmenliğe Aykırı Hareket

Madde 30 – Takım Halinde Sportmenliğe Aykırı Hareket

Madde 30/a – Oyuncu Kriterlerine Uymama

Madde 31 – Hakaret

Madde 32 – Kural Dışı Hareketler

Madde 33 – Saldırı

Madde 34 –Kavga

Madde 35 – Talimatlara Aykırı Hareket

Madde 36 – Belgelerin Haksız Kullanımı

Madde 37 – Sahtecilik

Madde 38 – Ceza Süresini Beklememek

Madde 39 – Milli Müsabakaya Katılmamak

Madde 40 – Saha Olayları

Madde 41 – Çirkin ve Kötü Tezahürat

Madde 42 – Yayın Hazırlıklarının ya da Yayının Kısıtlanması veya Engellenmesi

Madde 43– Tanıklıktan Kaçınmak

Madde 44 – Müsabaka Sonucunu Etkileme

Madde 45 – Bahis

Madde 46 – Müsabakaya Katılmamak

Madde 47- Görevi İhmal ve Kötüye Kullanma

Madde 48- Hükümlülük

Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla bir süre ile hapis cezasına ya da Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından ile hükümlü olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

Madde 49 – Doping.

Biraz önce bazı konuşmacılar şöyle bir ifade kullandılar, acaba sporunda bir hukuk var mıdır? Sporun kendine özgü hukuku var mıdır, yok mudur? Yasama erki eğer bu yetkisini bir şekilde başka kurumlara devrediyorsa demek ki o kurumların da kendine özgü ve kendi özgür ifadeleriyle kendi dinamik yapıları içerisinde bu hareketi uygulayabiliyorlarsa burada o statüdeki insanların kendisine özgü bir hukuku olduğunu kabul etmek gerekir. Uygulama bakıldığında spora özgü kanunlar, yönetmelikler talimatlar, ana statülerin bulunduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bu sektörün kendisine özgü bir yargılama sisteminin varlığını da görmemizden gelemeyiz. Sporda Disiplin hukukunun diğer sektörlerden bir farkı da şuradan kaynaklanıyor, 1988 yılına kadar Türkiye'deki spor sektörü sadece ve sadece Gençlik Spor Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyordu. Dolayısıyla futbol dahil olmak üzere disiplin ihlali diye nitelendirilen eylemler ve bunlara verilecek cezalar hükümetleri, yani kuvvetler erkini temsilen Gençlik Spor Genel Müdürlüğü yetkilileri tarafından belirleniyor, yürütüyordu. 1988 yılında Türkiye Futbol Federasyonunun Genel Müdürlükten ayrılmasıyla, yani 3461 sayılı Kanunla disiplin eylemlerini, ihlallerini belirleme yetkisi Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kuruluna verildi. Buradan nasıl bir sonuç çıkarılabilir. Şu sonuçlara

varmak lazım, daha önce kamu tarafından yönetilen sporda disiplin hareketlerine verilen disiplin cezalarına karşı yargıya başvurulmakta idi Anayasanın “idarenin hiçbir iş ve eylemi yargı denetimi içinde tutulamaz” hükmüne rağmen 1988 yılında 3461 sayılı Kanunla Türkiye Futbol Federasyonunun profesyonel futbola ilişkin disiplin işlemleri yargı denetiminin dışına çıkarılmış oldu. Başka bir ifade ile sportif eylemlerden dolayı kişiye verilecek disiplin cezalarına karşı yargı mercilerine başvurma yerine “Tahkim Kurulu”na başvuru yolu benimsendi. Daha sonra 3813 sayılı Kanunla amatör kısmı da buna dahil edildi. 2004 yılında işe, 54 spor federasyonu, bugün yapılan Merkez Danışma Kurulu Toplantısında iki federasyon daha özerk oldu. Böylelikle 56 federasyonun iş ve işlemlerinin yargı denetiminin dışına çıkarıldığını söylemek mümkündür.

Diğer bir husus ise; Bu sektörün kamu idaresi tarafından yürütüldüğü dönemlerde, (halen bazı spor branşlarındaki sportif faaliyetler özerk olmayan federasyonlarca yürütülmektedir.) Ceza verme yetkisine haiz olan kişiler önceden belirleniyordu. Bunlar kimlerdir? Ceza kurulları, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü açısından söylüyorum, il ve ilçe ceza kurulları, merkez ceza kurulu, genel müdürlük ceza kuruludur.

Özerk federasyonlarda ise özerk federasyon yönetim kurulu tarafından önceden belirlenen; saha içi olaylarıyla hakem, bazı federasyonlar için spor komiseri veya temyiz kurulu diye tabir edilen bir kurul, ceza kurulları ve itiraz merci olarak Tahkim Kurulu, Futbol Federasyonu için de arkadaşımız izah etti, ona tekrar girmenin bir gereği yok. Şu sonuca varmak mümkündür? Spor sektöründeki disiplin işlemlerinden dolayı yargıya başvurmak tamamen kapanmıştır. Konuşmacılar savunmayla ilgili, delillerin toplanmasıyla ilgili olarak detaylı bilgi verecekleri için ben sadece özerk federasyonlarla, Türkiye Futbol Federasyonunun arasında gerek disiplin kurullarının oluşumu, gerekse kurulların yetki aldıkları merciler ve uluslararası federasyonların kurallarına uyma konusunda, tüm federasyonlarda önemli ölçüde benzerlikler bulunduğunu söylemekle yetineyim. Yalnızca şunu belirtmeden geçemeyeceğim. Türkiye Futbol Federasyonunun Disiplin Talimatında belirlenen eylemlerden dolayı ceza verilebilmesi için o eylemin mutlaka kasıt veya taksirle işlenmiş olması şartı aranmaktadır. Oysa Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğinde “kasıt” unsuru suça verilen cezayı arttıran bir unsurdur. Bu iki düzenleyici işlem arasında, yani Federasyonun Talimatıyla Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün ceza yönetmeliği arasında bir farklılık vardır. Bakabildiğim kadarıyla 3289 sayılı Kanuna istinaden özerk olan federasyonların hemen hepsinde “kasıt unsuru” disiplin ihlallerine verilen cezanın arttırılmasına yönelik bir husus olarak görülmektedir.

Sevgili arkadaşlar; Disiplinsizlik hareketlerine ceza verilmesi ne faydası var? diye sorulabilir. Ceza hukukunda beklenen fayda neyse disiplin hukukunda da aynı faydayı beklemek mümkündür. Ancak ceza hukukunda beklenen faydayla disiplin hukukunda beklenen fayda zaman zaman örtüşmeyebilir. Disiplin huku-

kundaki faydanın bir sportif faaliyetin sportif, ekonomik ve toplumsal anlamda en iyi şekilde sonuçlandırılmasıdır. Ceza hukukunda aynı eylemden dolayı sonuç itibarıyla bir ceza verilmesini gerektirmeyebilir, ancak disiplin hukukunda ise bir disiplin ihlalden dolayı ceza verilmesi her zaman için olasıdır.

Disiplin olaylarının meydana geliş şekline baktığımız zaman saha içi olaylar, saha dışında veyahut saha içinde meydana gelip de saha dışında devam eden olaylardır. Saha içindeki olayları biraz önce söylediğim gibi ceza verme yetkisi olan hakem, spor komiseri, bazı spor federasyonlarında özellikle otomobil sporlarında temyiz kurulu diye bir kurul bu tip eylemleri değerlendirir. Saha içindeki disiplin eylemler nedeniyle sporcunun hiçbir şekilde savunma hakkı yoktur. Yani savunma verme konusunda fiilen ve hukuken öyle bir imkân da yoktur. Hakem bir olayı görür, kafasında canlandırır. Kurallar kendisinden nasıl bir harekette bulunması gerektiği isteniyorsa ona göre “sarı kart” veya “kırmızı kart” göstererek sporcuyu uyarır veya sporcuyu direkt oyundan çıkarır. Bu eylemlerin takibinde olayın disiplin kurullarına sevkinden itibaren disiplin kurulları olayla ilgili bilgi ve belgeleri toplama, tanık beyanları, hakem, gözlemci raporları, kişinin kendi beyanı (savunması) veyahut da bu raporlar üzerinde gerekirse bilirkişi incelemesi dahi yaptırabiliyor. Diğer bir husus da, tıpkı ceza yargılaması gibidisiplin hukukunda olaya maruz kalan kişinin yani disiplin cezasına muhatap olan kişinin avukat bulundurma hakkının bulunduğunu söyleyebiliriz.

Sporda disiplin eylemler nasıl gündeme gelir? “Bu bir disiplin ihlalidir” tabir edilen eylemlerin Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne veyahut da ilgili federasyona ihbarla, şikayetle veyahut da hakemlerin raporlarının ilgili kuruma gelmesiyle disiplin işlemleri başlatılır. Bu işlemi başlatmaya yetkili merciler, özerk federasyonlarda Spordan Sorumlu Bakan, federasyon başkanı veya yetkilendirilmiş kişi veya kurullardır. Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonlarda Genel Müdür, Türkiye Futbol Federasyonunda Türkiye Futbol Federasyonu başkanı. Bu eylemleri tahkikle görevli olanlar, disiplin kurulları, ilgili kurumların müfettişleri veya federasyonlarca görevlendirilen kişiler olduğunu söylemek mümkündür. Deliller konusuna tekrar girmeye gerek yok, arkadaşımız zaten yeterince anlattı. Bir de şunu söyleyebiliriz, il müdürlerinin ceza verme veya ilgili disiplin kurullarına sevk etme yetkilerinin bulunduğunu, Türkiye Futbol Federasyonunda bölge müdürlerinin ceza verme yetkilerinin bulunduğunu belirtelim, Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Av. ŞAHAP İNCE- Biz de Zübeyr Aydın’a çok teşekkür ediyoruz. Şimdi Sayın Meslektaşımız Coşkun Dere’ye söz vereceğim. Açmak bakımından da bu disiplin mevzuatı yasal denetimin dışında olduğuna göre uluslararası hukuk kuruluşlarının koyduğu, delil toplama anlamında koyduğu hususlara uymak zorunda olup olmadığını, ilgili kurulların, ilgili federasyonların ben şu delilleri kabul etmem deme hakkının olup olmadığıyla ilgili de girerseniz savunma hakkı bakımından önemli olacaktır. Teşekkür ederim.

Av. COŞKUN DERE- Sayın Başkanım; teşekkür ederim. Öncelikle bugünün son konuşmacısı olmak gibi bir dezavantajım var, bunun farkındayım. Vakit daraldı, sizler de yorulduunuz, çok kısa, toparlayıcı bir konuşma yapmaya çalışacağım, ama başlamadan evvel Ankara Barosunun değerli Başkanı ve Spor Hukuku Komisyonunun Saygıdeğer Başkan ve üyelerine, bu toplantının gerçekleşmesi için çalışan ve sizlerle bizi buluşturan herkese çok teşekkür ederim.

Öğleden sonraki ilk oturumdan itibaren sporun bazı özelliklerinden bahsedildi, kuşkusuz bana göre en temel özelliği sporun evrenselliği. Çünkü spor yoluyla geniş kitlelerin bir araya gelmesi ve ilişki kurmaları söz konusu, onun ötesinde uluslararası bir faaliyet. Devletlerin tanıtımı, devletlerarası ilişkiler, hatta diplomasiye varıncaya kadar her şeyi etkileyen bir faaliyet halini aldı. Onun dışında küresel sermayenin getirmiş olduğu kaynaklar, birtakım olanaklar sayesinde de spor bugün, daha önceki konuşmacıların da bir kısmının ifade ettiği gibi, bir endüstri halini aldı ve bu hali almasından dolayı da artık sporda disiplin hukuku sadece yerel mevzuatın veya ulusal mevzuatın çok ötesinde, uluslararası bir hal kazanmak zorunda. Bu bağlamda toplantımızın başlığı da spor hukuku olduğu için aynı şey, bu bütün söylediğim şeyler, spor hukuku için de geçerli ve artık spor hukukunun, bunu bir temenni olarak söylüyorum, hukuk fakültelerimizde bağımsız kürsüler halinde örgütlenmesi ve o şekilde yoluna devam etmesi yolundaki dileğimi de bu vesileyle aktarmış olayım.

Efendim, şimdi bildiğiniz gibi, az önce de söylediğim gibi, günlük yaşamın bir parçası olmaktan çıktı artık spor ve uluslararası bir hal kazandı. Özellikle, eğer mesleğiniz sporsa, bundan kastım sporcu veya idareciyseniz, bu kişilerin artık spora olan ilgileri daha farklı bir hal aldı, yönelimleri giderek arttı. Dolayısıyla bu alanda çalışan kişilerin veya bu alanda görev yapan kişilerin disipline edilmesi, sporcudan başlayarak, yöneticiler, medya mensupları, belki hatta spor ekonomisiyle ilgilenen kişiler de dahil olmak üzere tabii ki yazılı mevzuatıyla, yargısal kararlarıyla müşahhas hale gelmiş bir hukuku zorunlu hale getiriyor. Sayın Başkanımın sorusuna hemen şöyle cevap vereyim, öncelikle şunu belirtmek lazım, evrensel bir nitelikte olması gerekir dedik spor hukukunun, aynı şey disiplin ihlallerinde uygulanacak yaptırımlar için de geçerli. Bugün sporda şiddet ya da doping kavramına baktığımız takdirde; Türkiye'nin, örneğin sporda şiddete dair veya dopinge ilişkin bir konuda, önüne gelen bir dosyada farklı karar verme lüksünün olmadığını görüyoruz. Çünkü bu şekilde bir federasyon, bir spor dalında faaliyet göstermeye karar veriyorsa, o federasyonun uluslararası federasyona yaptığı bir taahhüt var. Başvurusuyla birlikte uluslararası mevzuata uyacağına dair federasyonun yaptığı bir taahhüt var. Dolayısıyla burada uluslararası federasyonun koyduğu kurallar derhal uygulanmak zorunda ve siz bunu uygulamadığınız takdirde veya eksik uyguladığınız, yanlış uyguladığınız takdirde gerekirse uluslararası faaliyetlerinizin askıya alınması dahi gündeme gelebiliyor.

Bununla birlikte, dediğim gibi, artık kitlesel bir hal aldı spor, ben özellikle fut-

bol deyiminden kaçınmaya çalışıyorum. Sebebi de şu, sadece spor deyince futbol anlaşıldığında hep futbol mantığıyla birtakım şeyler anlatılmaya çalışılıyor. Bunu birtakım devlet büyüklerimiz dahi maalesef uyguluyor, ama hukukçu olduğumuz için genel konuşmak zorundayız, o yüzden spor terimini kullanmaya gayret edeceğim. Özellikle bugün futbolda, zorunlu olarak şu anda futbolu tarif etmek zorundayım, ulaşılan rakamlar ve boyutlar düşünüldüğünde disiplin yaptırımların önemini de, örneğin bir saha kapatma veya bir seyircisiz oynatma gibi ya da tarafsız bir sahaya gitme gibi işlemlerde kulüplerin hasılat kaybının olacağı herhalde takdirinizdedir. Onun dışında Sayın Doçent Doktor Ümit Kocasakal'ın sorduğu bir soru vardı, bize bıraktı herhalde onun cevabını. Kendisine naçizane görüşümü arz etmek isterim, sorunuzun cevabı evet, yani bir eylem hem ceza hukuku hem de disiplin hukukunu ilgilendiriyorsa iki kategoriden beklenen fayda ve amaç farklı olacağından ötürü eylemin ceza hukuku anlamında yaptırıma bağlanmasının yanında aynı zamanda disiplin hukukuna göre de yaptırıma bağlanması mümkün. Devlet Memurları Kanunundan örnek verecek olursak, bir memurun yüz kızartıcı bir suç işlemesi halinde eğer eylemi hapis cezasını gerektiriyorsa Ceza Kanununa göre karşılığı oysa, örneğin zimmet suçuna göre hapis cezasını gerektiriyorsa oradan bir ceza alıyor, ama onun dışında Devlet Memurları Kanunu 125. maddeye göre de Devlet memurluğundan çıkarma cezası, yani disiplin cezası oluyor. Böylelikle onu da kabul buyurursanız cevaplamış olayım.

SALONDAN- ...

Av. COŞKUN DERE- Evet, mutlaka, işte şöyle Hocam; arz edeyim müsaade ederseniz, bence mecbursunuz, şu anlamda, zannediyorum Fehim Hocam söyledi, ihtiyaçlar kural yaratıyor diye, bir de disiplin hukukuyla tabii ki Ceza Kanununun amaçları çok farklı. Disiplin hukukunda daha çok iç işleyişe dair birtakım yaptırımlar ve suçlar öngörülmüş veya eylemler öngörülmüş, ama Ceza Kanunu daha makro boyutta bir düzen ifade ediyor. Dolayısıyla hem zorunluluk, hem de ihtiyaçlar çerçevesinde böyle bir çözümün bize doğru gibi geldiğini belirtmek isterim.

Spor müsabakalarında disiplin ihlali teşkil eden olaylara kısaca baktığımızda, talimatlara aykırı hareket olarak nitelendirilen müsabakaların organizasyonuna ve düzenine ilişkin disiplin ihlalleri, sportmenliğe ve oyun kurallarına aykırı olarak nitelendirilen disiplin ihlalleri, saha ve seyirci olayları şeklinde gerçekleşen disiplin ihlalleri olarak bunları belirtmek mümkün. Şimdi burada tabii sporda disiplin deyince aslında bizim elimizde çok önemli ve aslında tek bir şey var, o da hakem. Çünkü kural olarak müsabaka anındaki eylemler disiplin hukukunun, spor disiplini hukukunun konusunu oluşturuyor ve hakem cezalandırdıktan sonra aslında iş bitiyor gibi bir şey var, ama tabii ki bu böyle değil, bunun aşkın boyutları var. Bir sürü mevzuat, kodifiye edilmiş yazılı kural var ve bu çerçevede oluşturulmuş kurullar var, ama arz etmeye çalıştığım şu, hakem gerçekten çok önemli bir unsur. Çünkü hangi kurul hangi cezayı verirse versin mutlaka bir yerlere başvuru hakkı

var, bir tek tahkim kurulları açısından Başkanım da belirtti, yargısal denetleme söz konusu değil, bir de hakemler açısından maalesef hiçbir denetleme söz konusu değil. Sadece Futbol Disiplin Kurulunun da Profesyonel Futbol Disiplin Kurulunun bazı kararlarında olduğu şekilde yargısal müdahaleler olsa da hake-min verdiği karar kural olarak değiştirilemiyor arkadaşlar, maalesef hâkimlerden daha ayrıcalıklı bir zümre. Niye maalesef? Şimdi onu isterseniz şöyle açıklayayım, yani lafin gelişine çıkan bir şey değildi aslında. Yapmak zorundasınız, bu da bir zorunluluk, yani hakemin kararını irdelemeye kalktığınızda zaten maç süresinin belki kat kat daha fazla o irdeleme süreci için o maalesef o anlamda çıkan bir maalesef.

Şimdi son olarak şunu söylemek lazım, spor hukukunda önemli olan bir husus var, görevli disiplin organları tarafından yürütülen soruşturmalar kısa sürede sonuçlandırılmak zorunda. Çünkü spor dinamik bir olgu, doğasında bir dinamizm var, dolayısıyla, Talay Beyin az önce eleştirdiği sürenin 48 saate indirilmesi değişiklikliği, belki bu mantıkla yapılmış olabilir, futbolun düzenlemesini bilemiyorum, ama sonuçta hızlı olmak zorundasınız. Ancak en önemli şey yargılamada adil olmanız, eski bir yargı mensubu olarak hem hızlı hem de adil olmanın ne kadar zor olduğunu bilen bir insanım, ama futbolun doğası gereği maalesef böyle bir sorun var ve bunu bu şekilde yapmak zorundasınız. Nitekim uluslararası veya ulusal karşılaşmalarda hemen akabinde, belki 72 saat içerisinde kararın verilip infaz edildiği de bir vakadır. Şimdi daha önce biz 50 dakika gibi konuşmuştuk, o yüzden çok yeri atlamak zorunda kalıyorum, kopuk olabilir konuşmalarım, onun için lütfen kusura bakmayın, mümkün olduğu kadar kısaltmaya çalışacağım.

Tek vurgulamak istediğim şu, 2004 yılında spor federasyonlarının Genel Müdürlüğümüz bünyesinden çıkarılıp özerklik kazandırılmasının önemli bir sonucu var, bu da Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu ve Tahkim Kurulunda bizim açımızdan önemli olan hususlara, özellikle savunmayı ilgilendiren hususlara kısaca bir bakarak son süremi de kullanmak istiyorum. Tahkim kurulu öncelikle yedi kişi ve yedi kişinin beşi mutlaka hukukçu olmak zorunda, diğer iki kişinin de kariyer sahibi kişiler arasından görevlendirilmesi söz konusu. Bir bağımsızlıkları var, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi görevlendirilemez. Tahkim kurulunun görevleri, federasyonla kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktörler ve antrenörler arasındaki ihtilafları, kulüplerle teknik direktörler, antrenörler ve sporcular arasındaki sorunları, kulüplerle kulüpler arasında çıkacak anlaşmazlıkları, federasyonca verilecek kararlarla, ceza ve disiplin kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine genel müdürlükle federasyonlar ve federasyonların kendi aralarında çıkacak ihtilaflar hakkında tahkim kurulunca belirlenecek bir üyenin başkanlığında genel müdürlük ve özerk federasyon temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak komisyon kararlarını itiraz üzerine, özerk federasyon başkanıyla yönetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disipline aykırı davranışları nedeniyle haklarında yaptırılacak inceleme ve soruşturma sonucu tanzim edilen raporlarda teklif edilen cezaları inceleyerek sonuçlandırıyor, görev-

leri kısaca bunlar. Başvuru dilekçeyle yapılıyor, postayla da iadeli taahhütlü olmak kaydıyla avukat arkadaşlarımızın başvuru yapmak şansı var. Burada önemli olan dilekçede hukuki ve maddi sebepler, dayanılan deliller ve taleplerin yer alması, belge asılları ve örneklerinin eklenmesi ve süremiz de burada yönetim kurulu kararıyla verilen ceza kararının yazılı bildiriminden itibaren 10 gün.

Şunu hemen kabaca söylemek lazım arkadaşlar; spor yargılamasında benim gözlemediğim, kendi fikrim olarak söylüyorum, yanlış olabilir, hukuk usulü, ceza usulü ve idari yargılama usulü ve ağırlıkla İdari Yargılama Usulü Kanununa paralel düzenlemeler getirilmiş, o şekilde yargılama ve uygulamalar gerçekleştiriliyor. Onun dışında cevap vermek istediğinizde avukat olarak gene bir 10 günlük süreniz var ve burada önemli olan husus karar verildikten sonra derhal yerine getiriliyor, kurula başvuru icra ve infazı durdurmuyor. Bence burası da savunma açısından önemli bir husus. 15 yakın kararı getirmiştım, ama onları irdelemek şansımız maalesef olmayacak. Son olarak söylemek istediğim Sayın Profesör Doktor Dieter Rössner'in doping ve şike gibi, belki şike demedi, ama doping dediğini çok net hatırlıyorum, doping gibi suçların âdeta organize suçmuşçasına devlet tarafından takibi ya da spor teşkilatlarına böyle bir yardım sağlanması gibi bir beyanı olmuştu. Basından izlediğim kadarıyla, bu tamamen basından aldığım bir bilgi arkadaşlar, gayri resmi söylüyorum, şu anda ülkemizde de doping dedektifleri adı altında basın lanse ettiği bir grup görevliden bahsedilmeye başlandı. Yani artık ülkemizde de doping suçları basit bir sportif suç olmanın ötesinde devletin organlarıncâ âdeta takip edilecek ve onunla ilgili bütün maddi ve somut delillerin toplanması yoluna gidilecek. Bu da işte bence spor hukukunun geldiği aşamayı belirtmek açısından önemli bir örnek. Beni sabırla, dikkatle dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

SPORDA DİSİPLİN HUKUKU, DELİL ve SAVUNMA HAKKI

Av. Coşkun DERE

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Hukuk Müşavirliği

Küreselleşme olgusu, yeni ihtiyaçlara bağlı olarak yeni hukuk dallarının oluşturulmasını ve öğretilmesini gerekli kılmaktadır. Öğretim programlarında klasik zorunlu derslerin yanında, yeni hukuk dalları seçimlik dersler olarak yer almalıdır.

Spor, çok yönlü etkileri olan toplumsal bir kurum haline gelmiş ve günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bu niteliğiyle, gerek sporcu veya idareci olarak sporu bir meslek olarak yürüten kişilerin, gerekse medya, ekonomistler ve hukukçuların spora ilgi ve yönelimi giderek artmaktadır.

Hukukta bir alanın bağımsız bir disiplin haline gelmesindeki en önemli

dinamiklerden birisi de yargı kararlarıdır. Bu bağlamda, ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının disiplin ve tahkim kurullarında verdikleri yargı kararlarının sporcuların kariyerleri ve yaşamları üzerindeki önemli etkileri yanında, esas incelenmesi gereken materyal, bu alandaki özgün üst yargı organlarının içtihatlarıdır.

3289 sayılı Kanunla Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, özel bütçeli ve tüzel kişiliği haiz bir kamu kurumudur. 5105 sayılı Kanunla, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen ek 9 uncu madde ile federasyonlara, talepte bulunmaları halinde faal sporcu ve kulüp sayısı, spor dalının ülkemizde veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli ile gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği, spor dalının olimpiik olup olmaması, federasyon veya bağlı kulüplerin tesis durumu gibi kriterler dikkate alınarak, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebileceği öngörülmüştür. Bu şekilde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde ana hizmet birimi olarak görev ifa eden 54 spor federasyonu özerk hale gelmiştir. Halen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki 3 federasyonun özerklik çalışmaları devam etmektedir.

3289 sayılı Kanunla getirilen spor federasyonlarının özerkliğinin en önemli unsurlarından bir tanesi de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kuruludur. Tahkim Kurulu, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlarına karşı itiraz mercii olduğu gibi, bazı uyuşmazlıklara da ilk derece mercii olarak bakmaktadır. Tahkim Kurulu tarafından gerek ilk derece mercii olarak, gerekse itiraz üzerine bakılan işlerde verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı herhangi bir temyiz veya itiraz usulü bulunmamaktadır.

Tahkim Kurulu verdiği kararlar ile Türk sporuna ve bu alanda faaliyette bulunan kişi ve kurumlara da yön vermekte, spor hukukunda içtihat oluşturmaktadır.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TAHKİM KURULU

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 9.maddesi ile kurulmuştur. Özerk federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir.

Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden oluşur. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve spordan sorumlu Bakanın onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir.

Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflarla, federasyonlarca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırır. Tahkim Kurulu; itiraz üzerine Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak ihtilafları inceleyerek sonuçlandırır.

Tahkim Kurulu; özerk federasyon başkanı ile yönetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle yapılan başvuruları inceleyerek karar verir.

Tahkim Kurulu, ihtiyaç duyduğu konularda ihtisas birimleri oluşturabilir.

Tahkim Kurulu üyelerine bir ayda iki toplantıyı geçmemek üzere, görev yapılan her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlar bakımından (2000), bulunmayanlar bakımından (3000) gösterge rakamının Devlet memuruna uygulanan aylık katsayıyla çarpımı sonucunda bulunulacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir. Bir ayda görev yapılan gün sayısı ikiyi aşması halinde aşan günler için huzur ücreti ödenmez.

Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları ile üyelere verilecek huzur ücretinin miktarı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce hazırlanan yönetmelikle belirlenmektedir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği 28.5.2004 tarih ve 25475 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TAHKİM KURULU YÖNETMELİĞİ

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, spor federasyonlarının iş ve işleyişleri ile ilgili olarak federasyon ile kulüpler, federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör, antrenör ve idareciler, kulüpler ile oyuncular, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilâflar hakkında federasyon yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine inceleyip kesin karara bağlamak üzere Genel Müdürlük bünyesinde kurulan Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik, 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna, 5105 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile eklenen Ek- 9 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakan: Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Spordan Sorumlu Bakanı,

Genel Müdürlük: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü,

Genel Müdür: Gençlik ve Spor Genel Müdürünü,

Tahkim Kurulu: (Değişik:RG-10/10/2007-26669) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun Ek- 9 uncu maddesinde belirtilen Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulan Kurulu, Federasyon: 3289 sayılı Kanununun Ek 9 uncu maddesi hükümlerine göre kurularak tüzel kişilik kazanmış, organları genel kurul tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları ile alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen, özel hukuk hükümlerine tabi, özerk federasyonları,

Uluslararası Federasyon: Özerk federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonu,

ifade eder.

Kuruluş ve Görevleri

MADDE 4- Tahkim Kuruluna; beşi hukukçu, ikisi de spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş, kariyer sahibi kişiler arasından Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile dört yıl süre için yedi asıl ve yedi yedek üye görevlendirilir.

Hakim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hakimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulu'nda görev alabilirler.

Kurul üyesi seçilebilmek için alanında en az on yıl çalışmış olmak şarttır.

Üyeler kendi aralarından bir başkan, bir başkan vekili ve bir raportör seçer.

Tahkim Kurulu, ihtiyaç duyduğu konularda ihtisas birimleri oluşturabilir. İhtisas birimleri, ilgili federasyon ve diğer birim temsilcilerinden oluşturulur. İhtisas birimleri kendilerine havale edilen konuları verilen süre içerisinde araştırarak rapor halinde Kurula sunar.

Kurul, görevinde bağımsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez.

Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, Kanundaki esasa bağlı kalmak üzere yedek üyeler sırasıyla görevlendirilmiş sayılır.

Eksik kalan yedek üye sayısı, görevlendirilecek yeni üyelerle tamamlanır. Bu fıkra uyarınca seçilen yedek üyeler, kalan süre kadar görev yapar.

Özerk federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar ile ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

Tahkim Kurulu;

a) Federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler arasındaki ihtilafları,

b) Kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular arasındaki sorunları,

c) Kulüplerle kulüpler arasında çıkacak anlaşmazlıkları,

ç) Federasyonca verilecek kararlar ile ceza ve disiplin kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine,

d) Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların kendi arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Tahkim Kurulunca belirlenecek bir üyenin başkanlığında Genel Müdürlük ve özerk federasyon temsilcilerinin katılımıyla oluşturulacak olan komisyon kararlarını itiraz üzerine,

e) Özerk federasyon başkanı ile yönetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle haklarında yaptırılacak inceleme veya soruşturma sonucu tanzim edilen raporlarda teklif edilen cezaları inceleyerek sonuçlandırır.

Toplanma ve Huzur Ücreti

Madde 5– Kurul, Başkanın veya mazereti halinde Başkan Vekilinin çağrısı üzerine en az beş üye ile toplanır. Kurulun toplanabilmesi için yeterli asil üyenin bulunamaması halinde toplantı yedek üyelerin katılımıyla yapılır.

Başkanın ve Başkan Vekilinin mazereti halinde, Kurula en yaşlı üye başkanlık eder. Özür beyan etmeksizin, aralıksız üç oturuma veya bir yıl içinde toplam beş oturuma katılmayan asil üyeler çekilmiş sayılır.

Kararlar, toplantıya katılanların çoğunluğu ile verilir.

Tahkim kurulu üyelerine bir ayda iki toplantıyı geçmemek üzere, görev yapılan her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlar bakımından (2000), bulunmayanlar bakımından (3000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir. Bir ayda görev yapılan gün sayısı ikiyi aşması halinde aşan günler için huzur ücreti ödenmez.

Huzur ücretleri ile diğer giderler Genel Müdürlükçe karşılanır. Huzur ücretleri ilgili ayı takip eden ilk hafta içinde ödenir.

Başvuru

Madde 6– Kurulun görev alanına giren konularda başvurular, ilgili kişiler ile

kulüp başkanları veya yetkili kılınan idarecileri tarafından, Tahkim Kurulu Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeyle yapılır.

Dilekçeler, doğrudan Kurula verilir. Başvuru dilekçeleri, posta ile de iadeli taahhütlü gönderilebilir.

Tahkim Kurulu Başkanlığı, intikal eden dilekçeleri, dosya kabul defterine takvim senesine göre vereceği esas numarası karşılığındaki haneye; davacısı, davalısı, davanın konusu, kararın kabul, ret veya mercii atlaması gibi açıklamalar ile kaydeder. Dosya kayıt defterine yapılacak kayıtlardan Tahkim Kurulu Başkanı sorumludur.

Dilekçede; tarafların, varsa vekillerinin adı soyadı veya unvanları, adresleri, başvurunun konusu, maddî ve hukukî sebepleri ile dayanılan deliller ve talepler yer alır.

Ayrıca, ilgili kararların ve belgelerin asılları veya örnekleri dilekçeye eklenir. Dilekçe ve ekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.

Süre

Madde 7– Kurula başvuru süresi, özerk federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya cezakurulu kararının yazılı bildiriminden itibaren on gündür.

Davanın açılma zamanı, dava dilekçesinin Kurula veya postaya verildiği tarihtir.

Başvuru sahibi, ayrıca başvuru ücretini yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Aksi halde bu makbuz ibraz edilinceye kadar dilekçesi işleme konmaz. Beş gün içerisinde başvuru ücreti ile diğer giderlerin yatırıldığına ilişkin makbuzun ibraz edilmemesi halinde dava açılmamış sayılır.

İlk İnceleme

Madde 8– Başvuru dilekçeleri, Kurul evrakına kayıt sırasına göre ve varsa ivedilik durumları da dikkate alınarak, Kurul tarafından incelenir. Başkanın uygun görmesi halinde bir üye dosyayı; görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı ve esastan inceler ve görüşünü en geç on gün içinde bildirir.

Başkan, Kurul üyesi olmayan ancak konusunda uzman kişi veya kişileri bilirkişi olarak görevlendirebilir. Bilirkişi konu hakkındaki raporunu en geç beş iş günü içerisinde Kurula verir.

Başvuruda biçimsel eksiklikler bulunması halinde, dilekçe, noksanlıkların tamamlanması için iade olunur. Bu işlemi izleyen beş gün içinde gereği yerine getirilmeyen başvurular reddolunur.

Kurul, merci atlanması halinde dilekçeyi işlem için ilgili yere gönderir ve başvuru sahibine de bildirimde bulunur.

İlk incelemede herhangi bir aykırılık görülmemesi halinde veya biçimsel eksikliklerin giderilmesi üzerine, dilekçe, karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur.

Federasyon disiplin veya ceza kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlarda taraf teşekkül ettirilmez.

Cevap

Madde 9– Karşı taraf, en geç on gün içinde cevap dilekçesini vermek zorundadır. Dilekçede, maddî ve hukukî açıklamalar ile deliller ve talepler yer alır ve belgeler eklenir.

Görüşme

Madde 10– Tamamlanan dosya, varsa üyenin düşüncesi veya bilirkişi raporu ile birlikte Kurula sevk edilir.

Kurul, incelemesini evrak üzerinde yapar. Kurul gerek görürse, bilgi ve belge istenmesine, başkaca inceleme işlemlerinin yapılmasına veya kapalı olmak ve dosya ile sınırlı kalmak koşuluyla, sözlü açıklamaların dinlenmesine de karar verebilir.

Görüşmeleri Başkan yönetir ve tartışmaların sonuçlanmasından sonra, soyadı sırasına göre oylamaya geçilir. Başkan, oyunu en son verir.

Karar

Madde 11– Kurul, sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en kısa sürede, diğer hususlarda ise, en geç üç ay içerisinde kararını verir. Karar, Başkanın görevlendireceği ve çoğunluğa mensup üye tarafından yazılır ve toplantıya katılanlar tarafından imzalanır. Varsa muhalefet şerhleri eklenir. Kararlar gerekçeli olur

Kararın hüküm fıkrası, ilgiliye ve federasyon başkanlığına derhal bildirilir.

Gerekçeli karar daha sonra tebliğ olunur.

Kararların Sonucu

Madde 12– 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun kararların açıklanması, maddî hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi hakkındaki hükümleri dışında Kurul kararları kesindir. Bunlara karşı idarî mercilere veya yargı yoluna başvurulamaz.

Ancak; federasyon başkanı ile yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyeleri hakkında verilen kararlara karşı ulusal federasyonunun üyesi olduğu uluslararası federasyonun mevzuatında yer alması halinde, tarafların Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)'a başvurma hakları saklıdır.

Kararların Kapsamı

Madde 13– Kurul, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne veya reddine ya da başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir.

Kararların Uygulanması

Madde 14– Tahkim Kurulu kararları, federasyon ve ilgililer tarafından derhal yerine getirilir.

Kurulun verdiği kararların infazında 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesi hükmü uygulanır.

Uygulanacak Mevzuat

Madde 15– Tahkim Kurulu, 3289 sayılı Kanun, Genel Müdürlüğün ilgili mevzuatı, federasyonların ve uluslar arası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile adalet ve nasafet esasları dairesinde karar verir.

Uygulamanın Durdurulması

Madde 16– Kurula başvuru icra ve infazı durdurmaz. Ancak; Kurul, fevkalade ivedi durumlarda, ilgilinin talepte bulunması koşuluyla, başvuru veya itiraz konusu kararda hukuka açıkça aykırılık bulunması halinde ve yargılamanın seyrini dikkate alarak, icra veya infazın durdurulmasına karar verebilir.

Kurul, haklı ve gerektirici nedenlerin bulunması halinde ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararı verebilir.

Başvuru Ücreti

Madde 17– Kurula başvuru ücreti olarak; sporcular için 2000 gösterge, diğer başvurularda ise 4000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardaki meblağ, kamu bankalarından birinde Genel Müdürlüğün emanet hesabına yatırılır.

Tahkim Kurulu; kararında, başvuru ücreti ile yargılama giderleri ve vekâlet ücretinin kimin üzerinde ve ne miktarda kalacağına hükmeder. İtirazı kabul edilenlerin yatırdıkları başvuru ücretleri iade edilir. İtirazın reddi halinde ise yatırılan ücretler Genel Müdürlük bütçesine irat kaydedilir.

Yürürlük

Madde 18– Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 19– Bu Yönetmelik hükümlerini Gençlik ve Spor Genel Müdürü yürütür.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MERKEZ CEZA KURULU

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Ceza Kurulu 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8.mad-desinde düzenlenen sürekli kurullardan bir tanesidir.

Merkez Ceza Kurulu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğindeki yaptırımları uygulamaya yetkili kurullardan bir tanesidir. Merkez Ceza Kurulu görevinde bağımsızdır. Görev süresi içinde Kurul fesh edilemez, üyeler azil olunamaz.

Merkez Ceza Kurulu'nun kararları kesindir. Genel Müdür, Merkez Ceza Kurulu kararının Genel Müdürlüğe intikalinden başlayarak 10 gün içinde, verilen kararın yeniden incelenmesini gerekçelerini belirtmek suretiyle isteyebilir. Yeniden inceleme talebi cezanın uygulanmasını durdurmaz. Yeniden inceleme üzerine verilen karar hakkında yeni bir talepte bulunulmaz.

Merkez Ceza Kurulu iki yıl süre ile görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında Genel Müdür'ün teklif ve Bakan'ın onayı ile beş yüksekokul mezunu kişiden oluşur.

Seçilecek bu üyelerin spor bilgisi, ihtisas ve tarafsızlığı ile tanınmış olmaları, en az üçünün Hukuk Fakültesi mezunu, birinin Genel Müdür tarafından seçilen bir Danışma Kurulu üyesi olması ve diğerinin ise Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonunun yüksekokul mezunu üyesinden meydana gelmesi şarttır .

Merkez Ceza Kurulunun boşalan asil üyeliklere, kuruluş onayındaki sıralamaya göre yedek üyeler alınır. Üçten az üyesi kalan Kurul görev süresini ikmal için yeniden kurulur.

İstifa etmek veya istifa etmiş sayılmak sonucu boşalan Başkan, Başkan Vekili ve Raportör seçimleri en geç on gün içinde gizli oylama ile yapılır.

Bakanlığın Genel Müdürlük, merkez ve taşra teşkilatının maaşlı, ücretli, fahri mensubu olanlar ve Federasyonlar ile tali kurullarında, teşekküllerde faal görevli olanlar Ceza Kurullarında yer alamazlar. Yasaklara riayet etmeyen kurul üyesi istifa etmiş sayılır. İhtilaf halinde Genel Müdür'ün verdiği karar uygulanır.

Merkez Ceza Kurulunun görevleri : Genel Müdürlük Ceza Kurulunun vermiş olduğu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve karara bağlamak; ceza kurullarının başkan ve üyeleri, amatör sporların federasyon başkanları ve üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle haklarında tahkikat yapmak ve sonuçlandırmak; uluslararası federasyonlarca düzenlenen müsabakaların öncesi ve sonrasında tespit edilen doping suçları nedeniyle sporcu, yarış hayvanı ve bunların sorumluları hakkında ilk derece ceza kurulu olarak tahkikat yapmak ve karara bağlamaktır.

Merkez Ceza Kurulunun ilk toplantısında gizli oyla bir Başkan, bir Başkan Vekili ve bir Raportör seçilir .

Merkez Ceza Kurulu büro işleri aralıksız devam eder. Başkan bütün iş günlerinde sürekli olarak görevlidir. Başkanın izinli, özürlü veya istifa etmesi durumunda Başkan Vekili iş günlerinde Kurul Başkanı'na vekalet eder.

Merkez Ceza Kurulu konularının kendilerine intikal ettiği tarihi takiben bir hafta içerisinde başkanın çağrısı üzerine toplanır . Başkan ve Başkan Vekilinin katılmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Toplantı gündemi Başkan tarafından düzenlenir. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Aralıksız üç toplantıya izinsiz veya mazeretsiz katılmayan üye, kurul Başkanın yazılı bildirimine atamaya yetkili merciden alınacak onayla istifa etmiş sayılır.

Ceza Kurulları arasında görev ve yetki uyumsuzlukları Merkez Ceza Kurulu çözer.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GENEL MÜDÜRLÜK CEZA KURULU

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Genel Müdürlük Ceza Kurulu, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 8.maddesinde düzenlenen sürekli kurullardan bir tanesidir

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğinde belirtilen yaptırımları uygulamaya yetkili kurullarından bir tanesidir.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu görevinde bağımsızdır. Görev süresi içinde Kurul fesh edilemez, üyeler azil olunamaz.

İki yıl süre ile görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında Genel Müdürün teklifi ve ilgili Bakanın onayı ile en az ikisi hukukçu, yüksekokul mezunu beş asıl ve iki yüksekokul mezunu yedek üyeden teşekkül eder.

Genel Müdürlük Ceza Kurulundan boşalan asıl üyeliklere, kuruluş onayındaki sıralamaya göre yedek üyeler alınır .Üçten az üyesi kalan Ceza Kurulu görev süresini ikmal için yeniden kurulur.

İstifa etmek veya istifa etmiş sayılmak sonucu boşalan Başkan, Başkan Vekili ve Raportör seçimleri en geç on gün içinde gizli oylama ile yapılır.

Bakanlığın Genel Müdürlük, merkez ve taşra teşkilatının maaşlı ücretli fahri mensubu olanlar ve Federasyonlar ile tali kurullarında, teşekkülde faal görevli olanlar Ceza Kurullarında yer alamazlar. Yasaklara riayet etmeyen kurul üyesi istifa etmiş sayılır. İhtilaf halinde Genel Müdür 'ün verdiği karar uygulanır.

Genel Müdürlük Ceza Kurulunun Görevleri:

Merkez Ceza Kurulunun ilk derece ceza kurulu olarak baktığı disiplin suçları

ile il ve ilçe ceza kurullarının baktığı disiplin suçları dışında kalanlar hakkında karar vermek.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu ilk toplantısında gizli oyla bir Başkan, bir Başkan Vekili ve bir Raportör seçilir .

Genel Müdürlük Ceza Kurulunda büro işleri aralıksız devam eder. Başkan bütün iş günlerinde sürekli olarak görevlidir. Başkanın izinli, özürü veya istifa etmesi durumunda Başkan Vekili iş günlerinde Ceza Kurulu Başkanı'na vekalet eder.

Genel Müdürlük Ceza Kurulu haftanın kurulca belirlenecek bir gününde veya başkan tarafından çağrı üzerine çoğunluğun katılımı ile toplanır.

Başkan ve Başkan Vekilinin katılmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Toplantı gündemi Başkan tarafından düzenlenir. Kararlar oy çokluğu ile alınır.

Aralıksız üç toplantıya izinsiz veya mazeretsiz katılmayan üye, kurul Başkanın yazılı bildirimini üzerine atamaya yetkili merciden alınacak onayla istifa etmiş sayılır .

Genel Müdürlük Ceza Kurulu, görevlerine dahil konularda bütün cezaları vermeye yetkilidir .

Genel Müdürlük Ceza Kurulu, görev konuları dışındaki evrak ilgili ceza kuruluna gönderirler. Ceza Kurulları arasında görev ve yetki uyumsuzlukları Merkez Ceza Kurulu çözer.

TAŞRADA BULUNAN KURULLAR

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İL CEZA KURULLARI:

İl Ceza Kurulları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Yönetmeliğindeki yaptırımları uygulamaya yetkili kurullardan birisidir ve 3289 sayılı Kanununun 8.maddesinde düzenlenmiştir. İl Ceza Kurulları görevlerinde bağımsızdır. Görev süresi içinde Kurullar fesh edilemez, üyeler azil olunamaz.

İl Ceza Kurulları iki yıl süre ile görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında Gençlik ve Spor İl Müdürü'nün teklifi ve Vali'nin onayı ile en az iki hukukçu, yüksekokul mezunu beş asil üye ile iki yedek üyeden teşekkül eder.

İl Ceza Kurullarından boşalan asil üyeliklere, kuruluş onayındaki sıralamaya göre yedek üyeler alınır. Üçten az üyesi kalan Ceza Kurulu görev süresini ikmal için yeniden kurulur.

İstifa etmek veya istifa etmiş sayılmak sonucu boşalan Başkan, Başkan Vekili ve Raportör seçimleri en geç on gün içinde gizli oylama ile yapılır.

Bakanlığın Genel Müdürlük, merkez ve taşra teşkilatının maaşlı ücretli fahri mensubu olanlar ve Federasyonlar ile tali kurullarında, teşekküllerde faal görevli

olanlar İl Ceza Kurullarında yer alamazlar. Yasaklara riayet etmeyen kurul üyesi istifa etmiş sayılır. İhtilaf halinde Genel Müdür 'ün verdiği karar uygulanır.

İl Ceza Kurulları Hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki aynı ilçeye bağlı teşekkül ve kişilerin amatör spor yarışmaları ile ilgili olayların tahkikatını yapıp sonuçlandırır .

İl Ceza Kurulları ilk toplantılarında gizli oyla bir Başkan, bir Başkan Vekili ve bir Raportör seçilir .

Ceza Kurullarında büro işleri aralıksız devam eder. Başkan bütün iş günlerinde sürekli olarak görevlidir. Başkanın izinli, özürlü veya istifa etmesi durumunda Başkan Vekili iş günlerinde Ceza Kurulu Başkanı'na vekalet eder.

İl Ceza Kurulları haftanın kurulca belirlenecek bir gününde veya başkan tarafından çağrı üzerine çoğunluğun katılımı ile toplanır.

Başkan ve Başkan Vekilinin katılmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Toplantı gündemi Başkan tarafından düzenlenir. Kararlar oy çokluğu ile alınır.

Aralıksız üç toplantıya izinsiz veya mazeretsiz katılmayan üye, kurul Başkanın yazılı bildirim üzerine atamaya yetkili merciden alınacak onayla istifa etmiş sayılır.

İl Ceza Kurulları, görevlerine dahil konularda bütün cezaları vermeye yetkilidir

İl Ceza Kurulları, görev konuları dışındaki evrak ilgili ceza kuruluna gönderirler .Ceza Kurulları arasında görev ve yetki uyuşmazlıkları Merkez Ceza Kurulu çözer.

GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İLÇE CEZA KURULLARI

İlçe Ceza Kurulları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Yönetmeliğindeki yaptırımları uygulamaya yetkili kurullardan bir tanesidir.

İlçe Ceza Kurulları görevlerinde bağımsızdır. Görev süresi içinde Kurullar fesh edilemez, üyeler azil olunamaz.

İlçe Ceza Kurulları iki yıl süre ile görev yapmak üzere Ağustos ayının ilk haftasında Gençlik ve Spor İl Müdürü'nün teklifi ve Vali'nin onayı ile en az iki hukukçu, yüksekokul mezunu beş asıl üye ile iki yedek üyeden teşekkül eder.

İlçe Ceza Kurullarından boşalan asıl üyeliklere, kuruluş onayındaki sıralamaya göre yedek üyeler alınır. Üçten az üyesi kalan Ceza Kurulu görev süresini ikmal için yeniden kurulur.

İstifa etmek veya istifa etmiş sayılmak sonucu boşalan Başkan, Başkan Vekili ve Raportör seçimleri en geç on gün içinde gizli oylama ile yapılır.

Bakanlığın Genel Müdürlük, merkez ve taşra teşkilatının maaşlı ücretli fahri

mensubu olanlar ve Federasyonlar ile tali kurullarında, teşekküllerde faal görevli olanlar Ceza Kurullarında yer alamazlar. Yasaklara riayet etmeyen kurul üyesi istifa etmiş sayılır. İhtilaf halinde Genel Müdür 'ün verdiği karar uygulanır.

İlçe Ceza Kurulunun Görevleri şunlardır.

Hakem, gözlemci, temsilci ve spor saha komiserlerinin suçları dışındaki aynı ilçeye bağlı teşekkül ve kişilerin amatör spor yarışmaları ile ilgili olayların tahkikatını yapıp sonuçlandırır .

İlçe Ceza Kurullarının ilk toplantılarında gizli oyla bir Başkan, bir Başkan Vekili ve bir Raportör seçilir .

Ceza Kurullarında büro işleri aralıksız devam eder. Başkan bütün iş günlerinde sürekli olarak görevlidir. Başkanın izinli, özürlü veya istifa etmesi durumunda Başkan Vekili iş günlerinde Ceza Kurulu Başkanı'na vekalet eder.

Genel Müdürlük, İl ve İlçe Ceza Kurulları haftanın kurulca belirlenecek bir gününde veya başkan tarafından çağrı üzerine çoğunluğun katılımı ile toplanır.

Başkan ve Başkan Vekilinin katılmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık yapar. Toplantı gündemi Başkan tarafından düzenlenir. Kararlar oy çokluğu ile alınır.

Aralıksız üç toplantıya izinsiz veya mazeretsiz katılmayan üye, kurul Başkanın yazılı bildirimini üzerine atamaya yetkili merciden alınacak onayla istifa etmiş sayılır.

İlçe Ceza Kurulları Ceza Kurulların, görevlerine dahil konularda bütün cezaları vermeye yetkilidir .

Ceza Kurulları, görev konuları dışındaki evrak ilgili ceza kuruluna gönderirler.

Ceza Kurulları arasında görev ve yetki uyumsuzlukları Merkez Ceza Kurulu çözer.

ÖZERK SPOR FEDERASYONLARI CEZA/DİSİPLİN KURULLARI

14/4/2004 tarih ve 25522 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonu Çerçeve Statüsününün 5.maddesinde Federasyonların merkezinin Ankara'da olduğu belirtilmiştir. Federasyonların yurt içi teşkilatını ana statüsünde belirlenen esaslar dahilinde kurabilir.

Federasyonların merkez teşkilatı,

Genel kurul,

Yönetim kurulu,

Denetleme kurulu,

Disiplin ve/veya ceza kurulu,

Uluslararası federasyonun öngördüğü kurullar,
Hukuk, mali, tahkik, eğitim, sağlık, teknik, dış ilişkiler ve diğer kurullar,
Genel sekreterlik,
İdari birimlerden,
teşekkül eder.

(a), (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen kurulların görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları federasyonca çıkarılacak ana statüde, diğer kurullar ve birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ise esasları ise talimatlarla belirlenir.hükmü yer almaktadır

Özerk Spor Federasyonları disiplin veya ceza kurulu kararlarını Genel Müdürlük bünyesinde kurulan Tahkim Kurulu ilgililerin itirazı üzerine inceleyip kesin olarak karara bağlar.

TFF AMATÖR ve PROFESYONEL FUTBOL DİSİPLİN KURULLARI

Amatör ve Profesyonel Disiplin Kurullarının Oluşumu

Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları, TFF Başkanı'nın teklifi, TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak birer başkan ve altışar asıl üyeden oluşur. Disiplin Kurullarına aynı usulle asıl üye sayısı kadar yedek üye atanır. Disiplin Kurulları, TFF Başkanı'nın görevde kaldığı süre ile sınırlı olarak görev yaparlar. Atanacak asıl ve yedek üyelerin fakülte veya yüksek okul mezunu olmaları gerekir. Ancak başkan, başkan vekili ve raportör olarak görev yapacak olanların hukuk fakültesi mezunu olmaları zorunludur. Diğer üyelerin faal olmayan antrenör, hakem ve futbolcular arasından atanmasına özen gösterilir. Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları ilk toplantılarında bir başkan vekili ve bir raportör seçerler. Seçim gizli oyla yapılır. Ölüm, istifa ve başka nedenlerle oluşan boşalmalarda, boşalan görev için aynı usulle onbeş gün içinde atama yapılır. Atama yapılıncaya kadar, Disiplin Kurulu Başkanı, uygun göreceği yedek üyeyi boşalan göreve çağırır.(md.50)

Amatör Futbol Disiplin Kurulunun Görevleri

Türkiye birinciliğine varan futbol müsabakalarına katılan amatör kulüpler ile bu kulüplerde görevli futbolcu, teknik direktör, antrenör, yönetici ve diğer kişilerin fiillerinden doğan disiplin ihlalleri ile aynı müsabakalarda görev yapan hakem ve diğer görevlilerin disiplin ihlallerini ilk derecede karara bağlar. İl Disiplin Kurulları tarafından verilen ve talimatın 75. maddesi ile belirlenen sınırları aşan cezalara, ilgili kulüp ve kişilerce yapılan itirazları, itiraz mercii sıfatıyla inceler ve karara bağlar. AFDK, İl Disiplin Kurulları arasındaki görev ve yetki uyumsuzluklarını inceleyip kesin çözüme bağlar.(md.51)

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulunun Görevleri

Profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunan kulüp, futbolcu, teknik direktör, antrenör, yönetici, müsabaka görevlileri ve profesyonel futbolda görevli diğer kişilerin fiillerinden doğan disiplin ihlallerini karara bağlar.(md.52)

Çalışma Usulü

Kurul, görevlerini yerine getirmek amacıyla haftanın belirli günlerinde ayrı ayrı toplanır. Toplantı, ilgili kurul başkanının çağırısı üzerine salt çoğunluk ile yapılır. Toplantı gündemi başkan tarafından belirlenir. Kararlar hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır. Kurullar acil işlerde, telefon konferansı, video konferansı veya benzeri başka herhangi bir yöntemle müzakere edebilir ve karar verebilir. Başkan ve başkan vekilinin bulunmaması halinde, kurula en yaşlı üye başkanlık yapar. Aralıksız üç toplantıya izinsiz veya mazeretsiz katılmayan üye istifa etmiş sayılır. Her iki kurulun büro işleri, ayrı personel tarafından yerine getirilir. Kurul üyelerine, katıldıkları toplantılar için, huzur hakkı verilir.(md.54)

İl Disiplin Kurullarının Oluşumu

Her il merkezinde oluşturulacak İl Disiplin Kurulları, Amatör İşler Kurulu'nun teklif edeceği kişiler arasından, TFF Başkanı tarafından atanacak bir başkan ve illerin sportif faaliyetlerine göre en az iki, en fazla dört üyeden oluşur. TFF Başkanı'nın görevde kaldığı süre ile sınırlı olarak görev yapar. Başkanları ile başkan vekillerinin hukuk fakültesi mezunu olmaları şarttır.

Görevleri

İl Disiplin Kurulları, kuruldukları illerde amatör futbol faaliyetlerinde bulunan kulüp, futbolcu ve diğer kişilerin fiillerinden doğan disiplin ihlallerini birinci derecede değerlendirmek ve bu talimat hükümleri çerçevesinde gerekli kararları vermekle görevlidir.

MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Disiplin Kurulları kararlarında bağımsızdır. Disiplin Kurulu görüşmeleri kural olarak kapalı oturumlarda gerçekleştirilir. Üyeler, tarafsızlıklarından ciddi şüpheyi gerektirecek haklı sebeplerin varlığı halinde ilgili dosyaya ilişkin olarak kuruldandan derhal çekilmek zorundadır. Özellikle aşağıda belirtilen hallerde üyenin tarafsızlığından ciddi şüpheyi gerektirecek haklı sebebin var olduğu kabul edilir: a) Disiplin dosyası ile doğrudan veya dolaylı olarak, kişisel ya da bir tüzel kişinin organı

olarak ilgili ise, b) Disiplin dosyası, üyesi bulunduğu ya da kurullarında görev aldığı bir kulüple ilgili ise, c) Disiplin dosyası tarafları ile arasında üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil olmak üzere) kan veya kayın hısımlığı söz konusu ise, d) Disiplin dosyası tarafları veya temsilcileri ile arasında maddi menfaat birliği veya yakın ilişki söz konusu ise.

Bir üyenin tarafsızlığı hakkında ciddi şüpheyi gerektirecek haklı bir sebebin varlığı halinde ilgili üye durumu derhal Disiplin Kurulu Başkanı'na bildirir.

Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri yargılama faaliyeti sırasında edinilen her türlü bilgiyi gizli tutmakla ve hiçbir şekilde açıklamamakla yükümlüdür.

Ağır kusur halleri haricinde, Disiplin Kurulu başkanı ve üyeleri, herhangi bir disiplin soruşturması ile ilgili karar ve işlemleri dolayısıyla sorumlu tutulamaz.

DİSİPLİN YARGILAMASI ve USUL HÜKÜMLERİ

Savunma alınmadan ceza verilmez. Savunmayı, AFDK ve PFDK'nın görevine giren işlerde soruşturma mercileri veya görevli Disiplin Kurulu, diğer işlerde görevli İl Disiplin Kurulu ister. Savunma süresi, savunma isteminin ilgisine tebliğ edildiği saatten itibaren 48 saattir. Tatil günleri savunma süresini uzatmaz.

Yazılı savunma görevli Disiplin Kurulu'na verilir. Kural olarak, sözlü savunma kabul edilmez ve Disiplin Kurulu dosya üzerinden karar verir. Disiplin Kurulu gerek görürse sözlü savunmayı tespit etmek için bir üyesini görevlendirebilir. Taraflardan birinin talebi üzerinde, sözlü ifadeler için bütün tarafların davet edileceği bir toplantı düzenlenebilir. Sözlü ifadeler her zaman kapalı oturumda alınır.

Kulüpler, başkan veya başkanın görevlendireceği yetkililer tarafından savunulur.

Disiplin ihlali nedeniyle hakem tarafından müsabakadan çıkarılan futbolcular ile diğer kişiler ve yarım kalan müsabakalarda her iki kulüp, ayrıca tebligat yapılmaksızın savunma vermek zorundadır. Bu kişiler, müsabakanın sona ermesinden itibaren 48 saat içerisinde savunma vermedikleri takdirde, savunmadan vazgeçmiş sayılır.

Savunma hakkı, gizli kalması gereken hususların korunması ya da kovuşturmanın selameti gibi olağanüstü koşullar söz konusu olduğunda kısıtlanabilir.

Müsabaka görevlilerinin raporları tarafların ve tanıkların beyanları, maddi deliller, uzman görüşleri ve ses ya da video kayıtları kabul edilebilir delillerdir. Disiplin Kurulu'nun, delillerle ilgili olarak mutlak takdir hakkı vardır. Ancak, insan onurunu zedeleyen deliller reddedilir. Disiplin Kurulu üyeleri delillerin takdirinde vicdani kanaatlerine göre karar verirler.

Müsabaka görevlilerinin raporlarında bulunan hususlar aksi ispat edilmediği sürece doğru kabul edilir. Müsabaka görevlilerinin vermiş olduğu raporlar arasında çelişki bulunduğu ve somut olayda hangi raporun maddi gerçekliği yansıttığı tespit edilemediği takdirde, oyun alanındaki fiiller bakımından hakem raporu, oyun alanı dışındaki fiiller bakımından ise temsilci raporu esas alınır.

Taraflar, soruşturma ve yargılama esnasında bir avukat ile temsil edilebilir.

TFF Başkanı'nın görevlendireceği kişiler veya disiplin müfettişleri disiplin

ihlalleri soruşturma merciileridir. Disiplin müfettişleri, disiplin soruşturma ve yargılama TFF'yi temsil eder. Gerekli görülen hallerde müsabakalara bizzat iştirak etmek üzere görevlendirilebilirler. Disiplin müfettişlerinin Hukuk Kurulu üyesi olması zorunludur.

İdari tedbir, disiplin ihlalinin gerçekleştirildiği konusunda kuvvetli şüphelerin bulunduğu ve disiplin cezasının derhal uygulanmaması durumunda amaçlanan sonuçlara ulaşılamayacağı anlaşıldığı hallerde, kulüp veya kişi hakkında kesin bir ceza hükmü tesis edilene kadar, kulübü seyircisiz oynatmak, kulübün sahasını kapatmak, kişiye hak mahrumiyeti vermek veya kişiyi her türlü müsabakalara katılmaktan ya da müsabakaları yönetmekten yasaklamaktır.

Disiplin yargılaması, sevk yazısına bağlı soruşturma evrakının görevli kurula sunulmasıyla başlar. Disiplin Kurulu, idari tedbir ve savunmayı öncelikle inceler; soruşturması başlatılan işlemleri takip eder ve eksik kalan kısımları tamamlar. Gerekli görmesi halinde rapor düzenleyenlerin yazılı ve sözlü beyanlarını tespit edebilir, ilgililerin sanık veya tanık sıfatıyla yazılı, sözlü beyanlarını alabilir. Tanıklar, tebligatı izleyen iki gün içinde yazılı beyanda bulunmak zorundadır. Disiplin Kurulu karar verirken hakemlerin ve diğer müsabaka görevlilerinin resmi raporlarını esas alır. Bununla birlikte işitsel veya görsel kayıtlardan da yararlanabilir. Bunlar yalnızca olayın disiplin yönüyle ilgili kanıt olarak kullanılabilir. İncelenen olayla sınırlı kalmak kaydıyla sevk edilmeyen diğer sorumlular hakkında Disiplin Kurulu doğrudan soruşturma ve yargılama yapabilir. Disiplin Kurulu, yargılama sırasında incelenen konu dışında başka bir ihlalin gerçekleştirildiği kanaatine varırsa, bu hususu TFF Yönetim Kurulu'na bildirmekle yükümlüdür.

Disiplin Kurulu, soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren üç gün içinde karar verir. Disiplin Kurulu müsabaka esnasında meydana gelen olaylarla ilgili hakem kararlarının hiçbirini değiştiremez veya bozamaz. Disiplin Kurulu, hakemin saha içerisindeki futbolculara ilişkin disiplin uygulamalarını (sarı kart ve kırmızı kart uygulamalarını) ve sonuçlarını ancak şahısta hata hallerinde ortadan kaldırabilir. Kararlar, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Hazır bulunan her üye oy kullanır. Oy sayılarının eşit olması durumunda, başkanın oyu belirleyicidir. Kararlar kurulun oluşumunu, tarafların isimlerini, mevcut unsurların bir özetini, yasal gerekçeleri, kararın dayandırıldığı hükümleri, alınan kararın şartlarını, itiraz yollarının bildirimini içerir. Disiplin Kurulu kararlarına karşı itiraz edilebilir. Ancak itiraz infazı durdurmaz.

Futbol Disiplin Talimatı 23

AFDK ve PFDK tarafından verilen kararlara karşı, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde, TFF Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Soruşturma merciileri de aynı süre içerisinde cezanın artırılması veya azaltılması talebi ile itiraz etme hakkına sahiptir. Sürekli hak mahrumiyeti cezaları, itiraz konusu yapılmassa dahi, Tahkim Kurulu tarafından kendiliğinden incelenir.

Disiplin Kurullarının, kesinleşen bir kararında dayanılan delillerin gerçeğe aykırı oldukları veya kararı etkileyecek yeni bir delilin meydana çıktığı veya kararın yerine getirilmesi tamamlanmadan önce mevzuatta ilgililer lehine bir değişiklik yapıldığı takdirde; ilgili kişi veya kulüpler ile soruşturma mercileri, kararı veren Disiplin Kurulu'ndan yargılamanın iadesini talep edebilirler. Bu talep üzerine ilgili Disiplin Kurulu, inceleme sonucuna göre, önceki kararın değiştirilmesine yer olmadığına karar verebileceği gibi yeni bir karar da verebilir.

TFF TAHKİM KURULU

Türkiye Futbol Federasyonu, 17.6.1992 tarih ve 3813 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş ve örgütlenmiştir. Bu düzenleme ile Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) özel hukuk hükümlerine tabi özerk bir kuruluş haline gelmiştir.

Kanunun değişik 1.maddesine göre 3813 Sayılı Kanun, “Her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek” amacıyla çıkarılmıştır.

“Spor mevzuatı, temel hukuk ilkelerine uygun olarak bütün ülkelerin iç hukuklarına etki edecek biçimde uluslararası niteliktedir. Uluslararası spor örgütlerine üye olan ülkeler bu kuruluşların benimsediği ilkelere ve talimatlara uyacaklarını peşinen kabul etmişlerdir”.

UEFA tarafından çıkarılan UEFA Statüsünün 60.maddesine göre ulusal federasyonlar, ulusal mevzuat saklı kalmak üzere, talimatların ve statülerine uygulanmasından kaynaklanan veya bunlarla ilgili olan ulusal nitelikteki uyuşmazlıkların çözümünün, nihai dereceli mahkeme sıfatıyla ve olağan mahkemelerin dışında, bağımsız ve tarafsız bir tahkim mahkemesine bırakılacağına ilişkin bir hükmü kendi statülerine koymak zorundadırlar.

3813 Sayılı Kanun, gerekçeye de uygun olarak UEFA Statüsünde yer alan ilkeleri Türkiye’de futbolun teşkilatlanması ve işleyişi bakımından da benimsemiş, Kanunda belirtilen özerkliğe de paralel olarak, TFF bünyesinde yürütülen futbol faaliyetlerinden doğan her türlü ihtilafların çözümünde tahkim esası getirilmiş, bu amaçla özerk ve bağımsız çalışan Tahkim Kurulu oluşturulmuştur (md.4). Belirtildiği gibi FIFA ve UEFA bünyesindeki yapılanma biçimi de budur. Futbol müsabakalarının oynanmasındaki süreklilik ve kısa aralık, başkaca özellikler, hızla ve kesin sonuç doğuracak şekilde karar alabilecek böyle bir yapıyı zorunlu kılmaktadır.

3813 Sayılı Kanunun TFF’nun merkez teşkilatını düzenleyen 4.maddesinin (e) bendinde Tahkim Kurulu zikredilmiş, 13. maddede Kurulun yapısı ve oluşu-

mu açıklanmış, 14. maddede görevleri belirtilmiştir. Gene TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda da Tahkim Kurulu'nun yapısı ve işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir.

Tahkim Kurulu, özel bir kanunla kurulmuş mecburi bir tahkimdir. Üyelerinin seçimi ve oluşumunda, görevlerini ifada, kararlarında bağımsız olup teminat altındadır ve bu bir tür hakim teminatıdır. Mecburi tahkim olarak kararları kesin-dir, bu kararlarla ilgili olarak başkaca bir adli veya yargısal mercie başvurulamaz. Bu nitelikleri itibariyle Tahkim Kurulu'nu, futbol bakımından bir itiraz ve temyiz mahkemesi olarak nitelemek mümkündür.

Görevleri

3813 Sayılı Kanunun 13 ve Talimatın 1.maddesi uyarınca Kurul:

1) Federasyon ile kulüpler; Federasyon ile hakemler; Federasyon ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör, antrenör, oyuncu temsilcisi ve masörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar ile Merkez Hakem Kurulu kararları hakkında TFF Yönetim Kurulunca verilecek kararları

2) TFF Profesyonel ve Amatör Disiplin Kurulları Kararlarını,

3) TFF tarafından çıkarılmış talimatların kanun, ana statü, FİFA ve UEFA Statülerine uygunluğunu, ilgililerin veya TFF Yönetim Kurulu'nun başvurusu üzerine inceleyip kesin karara bağlamakla görevlidir.

Tahkim Kurulu 3813 Sayılı Kanunun 13, Talimatın 5. maddesinin 4. fıkrası ve Ana Statü'nün 50. maddesi uyarınca görevinde bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe ve çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi seçilemez. Böylece Kurul üyelerine, bir tür hakim teminatı tanınmıştır. Bu teminat, bağımsızlığın da güvencesi olmaktadır.

Gerçekten Kurul üyelerinin atama ile değil seçimle gelmesi, Kurulun tarafsızlığına gölge düşürebilecek kişilerin üye seçilememesi, görev sürelerinin dört yıl olarak belirlenmesi, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça görevlerinin anılan süre boyunca devam etmesi, Kurulun faaliyetlerinde hiçbir baskı hissetmeksizin bağımsız olmasını sağlamaktadır.

Talimatın 7.maddesine göre özür beyan etmeksizin aralıksız üç oturuma veya bir sezon içinde toplam 15 oturuma katılmayan asıl üyeler çekilmiş sayılır. Gene önceden kurul başkanından yazılı izin almaksızın, bir sezon içinde yapılan toplantıların yarısından bir fazlasına katılmayan üyeler de, mazeretli olsalar dahi çekilmiş sayılır. Bu haller dışında, dört yıllık görev süreleri içinde üyelerin yerine yenisi seçilemez.

Tahkim Kurulu kararları kesin olup, idari veya yargısal mercilerin onayına tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari veya yargısal mercilere başvurulamaz. Ancak Kurul nezdinde yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulabilir.

Tahkim kurulu Kararları, TFF tarafından derhal uygulanır (Talimat md. 16)

Seçilmelerinden sonra üyeler kendi aralarından bir başkan, bir başkan vekili ve bir raportör seçerler (Talimat md.5). Kurul, en az beş üyenin katılımı ile toplanır ve müzakerelerde bulunur. Ancak karar oylamasında beş asıl üye veya asıl üyelere birinin bulunmaması sonucunda onun yerine katılan yedek üye oy kullanır.

Kurul incelemelerini dosya üzerinden yapabileceği gibi gerekli gördüğünde taraf teşekkül ettirebilir ve duruşma açabilir. Kurul incelemelerinde 3813 Sayılı Kanunu, yargılamaya ilişkin diğer mevzuatı (HMUK, CMK, İYUK), Ana Statü hükümlerini, FİFA ve UEFA düzenlemelerini dikkate alır.

Kurul başvuru ve itirazların kısmen veya tamamen kabulüne, reddine veya başvuru ya da itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir.

Başvuru Usulü ve Süresi

Talimatın 9. maddesine göre, Kurula yapılacak itirazlar, kararın yazılı bildirimini veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen 7 gün içinde gerçekleştirilmek zorundadır. Bu, hak düşürücü bir süredir.

TFF Yönetim Kurulunca çıkarılacak talimatlara karşı ise, bunların usulüne uygun olarak yayımlanmasını takip eden 7 gün içerisinde Tahkim Kurulu'na iptali hususunda başvuruda bulunulabilir (Talimat md. 1/c) Başvurular, ilgili kişilerce Tahkim kurulu Başkanlığı'na hitaben yazılmış bir dilekçeyle yapılır. Başvuru sahibi başvuru harcını yatırmak ve makbuzunu dilekçesine eklemek zorundadır. Harcı yatırılmamış başvuru reddedilir (Talimat md.8)

GSGM TAHKİM KURULU KARARLARI

1- Tahkim Kurulu'nun 24/02/2005 tarih ve 2005/1 E. - 2005/1 K. sayılı kararı

Mersin Basketbol Hakemi İsmail ÖZGÜN'ün; Basketbol Disiplin Kurulu'nun, 30.12.2004 tarihinde oynanan Darüşşafaka-Büyükköleji takımları müsabakası esnasında müsabaka yardımcı hakemine karşı Federasyon Başkanlığı seçimine esas olarak desteklediği başkan adayının seçilmesi halinde yapacaklarını belirterek yakışsız sözler sarf ettiği ve bu nedenle müsabaka sırasında yardımcı hakemin müsabaka konsantrasyonunun kaybolduğu ve hatalar yapıldığı gerekçesiyle Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatı'nın 18, 14. maddeleri gereğince "sportmenliğe aykırı davranışlardan" dolayı 1 ay hak mahrumiyeti ve 500 YTL para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 30.01.2005 gün ve 44 nolu kararına karşı başvuru şartlarını yerine getirerek 01.02.2005 tarihinde yaptığı itiraz nedeniyle dosya Kurulumuzca ele alındı.

11 Şubat 2005 tarihli ara kararı gereğince Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu'ndan istenilen soruşturma dosyasının geldiği görüldü, incelendi, dosya içerisine konuldu. Yapılacak başka işlem kalmadığı anlaşıldı.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Disiplin kurulu dosyasında bulunan Teknik Komiser raporu, diğer hakemler Mustafa AKILLIOĞLU ve Tunç DURMUŞCAN'ın yazılı beyanları ile eylem sabit olduğundan ve verilen kararda Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatına aykırı bir yön görülmediğinden G.S.G.M. Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca yerinde görülmeyen itirazın REDDİNE, aynı Yönetmeliğin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin Genel Müdürlük bütçesine irat kaydına, kararın ilgiliye tebliği ile Türkiye Basketbol Federasyonu Başkanlığına bildirilmesine,

2- Tahkim Kurulu'nun 24/02/2005 tarih ve 2005/2 E. - 2005/2 K. sayılı kararı

Düzce Gençlik Spor Kulübü Başkanı Hasan Hüseyin KAYA'nın; Basketbol Disiplin Kurulu'nun, 18.12.2004 tarihinde oynanan Gebze Spor-Düzce Gençlik Spor maçında çıkan olaylar nedeni ile Düzce Gençlik Spor takımının Engin YILDIRIM, Ömer ERÇETİN, C.Arda AYDIN, S.Gökhan ŞİMŞİR ve Kerem ŞİŞMAN isimli oyuncularına, Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatı'nın 36.maddesi gereğince "kaba, müstehzi ve küçük düşürücü hareketlerde bulunmaktan" dolayı üçer maç müsabakalardan men ve 200'er YTL para cezası ile cezalandırılmalarına ilişkin 30.01.2005 gün ve 54 nolu kararına karşı başvuru şartlarını yerine getirerek 02.02.2005 tarihinde yaptığı itiraz nedeniyle dosya Kurulumuzca ele alındı.

11 Şubat 2005 tarihli ara kararı gereğince Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu'ndan istenilen soruşturma dosyasının geldiği görüldü, incelendi, dosya içerisine konuldu. Yapılacak başka işlem kalmadığı anlaşıldı.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Disiplin Soruşturma dosyası içerisinde bulunan diskalifiye ve Teknik Komiser raporları ile eylem sabit olduğundan ve yapılan uygulamada da Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatı'na aykırı bir yön görülmediğinden, G.S.G.M. Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca yerinde bulunmayan itirazın REDDİNE, aynı Yönetmeliğin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin Genel Müdürlük bütçesine irat kaydına, infazın durdurulmasına ilişkin kararın kaldırılmasına, kararın ilgililere tebliği ile Türkiye Basketbol Federasyonu Başkanlığına bildirilmesine,

3- Tahkim Kurulu'nun 11/03/2005 tarih ve 2005/ 10 E. - 2005 / 9 K. sayılı kararı

Karabük Emniyet Müdürlüğü Polis Gücü Spor Kulübü Başkan Yardımcısı Ahmet SONAD'ın; 16.01.2005 tarihinde oynanan Karabük Polisgücü Spor-Tekirdağ Telekom Spor TBL müsabakası bitiminde Tekirdağ Telekom Spor Kulübü oyuncusu Birtan NEGİZÖZEN'in tribünlere el-kol hareketi yaparak se-

yirciyi tahrik etmesi sonucu, birkaç tarafların sahaya girmesine ve daha sonra bu taraftarların Tekirdağ Telekom Spor Kulübünün soyunma odasına giderek orada olaylar çıkmasına sebebiyet verdiği iddiası ile Karabük Emniyet Müdürlüğü Polis Gücü Spor Kulübü hakkında Basketbol Disiplin Kurulu'nun 09 Mart 2005 tarih ve 16 nolu toplantı ve 69 sayılı kararı ile Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatı'nın 7, 11, 4, 28, 2, 3 ve 39.1 maddeleri uyarınca "sorumluluk ihlali ve maçları başka salonda oynatmak cezası, " suçunu işlediği gerekçesiyle 1 maç kendi salonunda oynaması gereken müsabakanın yabancı bir salonda oynanmasına, salonun seçimi için dosyanın TBF'na tevdiine cezasına karşı şartlarını yerine getirerek 03.03.2005 tarihinde yaptığı itiraz nedeniyle dosya Kurulumuzca ele alındı.

Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu'ndan istenilen soruşturma dosyasının geldiği görüldü, incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Basketbol Disiplin Talimatının 45.maddesi uyarınca Karabük Emniyet Müdürlüğü Polis Gücü Spor Kulübü'nün savunması alınmadan karar verildiği anlaşıldığından G.S.G.M. Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca İTİRAZIN KABULÜNE, Basketbol Disiplin Kurulunun 09 Mart 2005 tarih ve 69 sayılı kararı ile verilen cezanın KALDIRILMASINA, aynı Yönetmeliğinin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin itiraz edene iadesine, kararın ilgiliye tebliği ile Türkiye Basketbol Federasyonuna bildirilmesine,

4- Tahkim Kurulu'nun 06.05.2005 tarih ve 2005/15 E. - 2005/14 K. sayılı kararı

Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulunun; 14.04.2005 tarihinde Konya'da oynanan Konyagücü-Antalya Sun Express Genç Erkekler müsabakası sırasında Konya Gücü Spor Kulübü oyuncusu H.Safa YANDIMOĞLU'nun müsabaka sırasında müsabaka hakemlerine saygısızca hareketleri, söz ve davranışları nedeniyle müsabaka hakemi tarafından diskalifiye edildiği, Konyagücü idarecisi Cemil Can MADENCİ'nin verilen karar sonrasında müsabaka hakemlerine saygısızca hareketlerde ve akabinde kötü söz ve davranışlarda bulunduğu, bir seyircinin hakeme saldırdığı gerekçesiyle vermiş bulunduğu 20.04.2005 tarih ve 112 sayılı kararıyla, Disiplin Talimatının 36.maddesi uyarınca sporcunun 3 maç müsabakalardan men cezası ile idareci Cemil Can MADENCİ'nin 2 ay hak mahrumiyeti cezası ile, Disiplin Talimatının 7, 28.2.3 maddeleri uyarınca Konya Gücü Spor Kulübünün.300 YTL para cezası ile cezalandırılmalarına ilişkin olarak Kulüp ve idareci Cemil Can MADENCİ adına 24.04.2005 tarihinde yapılan itiraz nedeniyle dosya Kurulumuzca ele alındı.

Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu'ndan istenilen soruşturma dosyasının geldiği görüldü, incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1) Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu soruşturma dosyasında bulunan Teknik Komiser raporu ve hakem raporları karşısında, Konya Gücü Spor Kulübü idarecisi Cemil Can MADENCİ hakkında tayin olunan cezada Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatına aykırı bir yön görülmediğinden, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın REDDİNE,

2) Konya Gücü Spor Kulübü hakkında tayin olunan cezaya yapılan itiraza gelince; Tüm soruşturma dosyası kapsamı ile Disiplin Kurulu kararındaki, maçın oynandığı yerin Karaman yerine Konya olarak, Küçük Erkekler müsabakasının Genç Erkekler müsabakası olarak belirtilmesi, şeklindeki maddi hatalar, saldırıda bulunun kişinin Konya Gücü Spor Kulübü taraftarı olduğunun kesin olarak saptanamaması karşısında Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Talimatının 7, 28.2.3.maddelerinde belirtilen unsurların oluşmadığı anlaşıldığından, bu konudaki itirazın KABULÜ ile,

Türkiye Basketbol Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından Konya Gücü Spor Kulübüne verilmiş olan 300 YTL para cezasının KALDIRILMASINA, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin itiraz edene iadesine, kararın ilgiye tebliği ile Türkiye Basketbol Federasyonuna bildirilmesine,

5- Tahkim Kurulu'nun 26.12.2005 tarih ve 2005/ 24 E. - 2005/ 24 K. sayılı kararı

Türkiye Briç Federasyonu Disiplin Kurulunun 14.11.2005 gün ve 2005/1-1 esas karar sayılı karar ile briç sporcusu Melih Özdil hakkında,

a) 31.07.2005 günlü Cumhuriyet Gazetesinin briç köşesinde yayımlanan yazısında Federasyonu küçük düşürmeye yönelik kasıtlı davranışı,

b) 27.07.2005 günlü Yönetim ve Disiplin Kuruluna gönderdiği dilekçede gerçek dışı ithamlarda bulunarak Federasyon Başkanı Ata AYDIN'ı küçük düşürmeye yönelik davranışı nedeniyle;

G.S.G.M. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğinin 33, 34 ve 27 maddeleri uyarınca, eylemin basın yolu ile işlenmesi gerekçe gösterilerek alt sınırdan uzaklaşılma suretiyle 4 ay ve 8 ay, içtimaen sonuç olarak 1 yıl yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş olup;

Sporcunun bu karara karşı Kurulumuza süresi içinde itirazda bulunması nedeniyle, soruşturma evrakları getirtilerek ilgilinin talebi üzerine sözlü beyanı da alındıktan sonra;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan mevcut bilgi ve belgeler, itiraz edenin öne sürdüğü savunmaya ilişkin hususlar, olayla ilgili 30.10.2005 gün ve TK.02.F/11-11 sayılı Teftiş Kurulu Raporu içeriği birlikte değerlendirildiğinde;

Gerek 31.07.2005 tarihli Cumhuriyet Gazetesinin briç köşesinde yayımlanan

yazı içeriği gerekse 27.07.2005 tarihli Yönetim ve Disiplin Kuruluna hitaben yazılan dilekçe içeriği itibarıyla kısmen düşünce özgürlüğü kapsamında eleştiri, kısmen de yanlış olduğuna inanılan bir kısım davranışların yetkili mercilere şikâyet olarak iletilmesi niteliği taşıdığı, olayda G.S.G.M. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğinin 33 ve 34 maddelerinde öngörülen centilmenliğe aykırı davranış ve Gençlik ve Spor Teşkilatı Mensubuna hakaret eylemi unsurlarının oluşmadığı anlaşılmış olup, belirtilen bu nedenlerle itiraz yerinde görüldüğünden Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13. maddesi uyarınca KABULÜNE, Türkiye Briç Federasyonu Disiplin Kurulunun 14.11.2005 gün ve 2005/1-1 esas karar sayılı kararı ile verilen 1 yıl süre ile yarışmalardan men cezasının KALDIRILMASINA, başvuru ücretinin aynı Yönetmeliğin 17/2 maddesi uyarınca iadesine, kararın ilgililere tebliğine,

6- Tahkim Kurulu'nun 27.06.2006 tarih ve 2006/23 E. - 2006 / 20 K. sayılı kararı

Sporcu Prof. Dr. Bülent ERGUN'un; 18-30 Nisan 2006 tarihleri arasında İstanbul Yeşilyurt Tenis Kulübünde yapılan "Kenan Onuk Turnuvası"nda Tahir ARSLAN ile yaptığı çiftler müsabakasında rakibine hakaret ettiği ve müessir fiilde bulunduğu gerekçesiyle, Tenis Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından 12 Temmuz 2006 tarih ve 2006/3 Karar sayılı kararı ile T.T.F. Disiplin Talimatının 14, 40. maddeleri uyarınca hakkında verilen 8 ay yarışmalardan men cezasının iptali için 17/07/2006 tarihli dilekçe ile Kurulumuza yaptığı başvuru nedeniyle dosya ele alındı.

Türkiye Tenis Federasyonu Disiplin Kurulu'ndan istenilen Disiplin Dosyası suretinin geldiği görüldü, incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Sporcu Bülent ERGUN'un müsabaka sırasında her ne kadar rakip sporcu Tahir ARSLAN' a hakaret ve müessir fiilde bulunduğu kabul edilerek Disiplin Talimatının 14 ve 40 maddeleri uyarınca ceza tayin edilmiş ise de; dosyada bulunan savunmalar tanık ve görevlilerin beyanları ile tüm bilgi ve belgeler ele alınıp değerlendirildiğinde, sporcu Bülent ERGUN'un müsabaka sırasında rakibi olan Tahir ARSLAN'a hakaret ettiği ve müessir fiile teşebbüs eyleminde bulunduğu anlaşılmış olup, itiraz bu nedenle yerinde görüldüğünden Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13. maddesi uyarınca KISMEN KABULÜ ile;

Hakaret eylemi nedeniyle Türkiye Tenis Federasyonu Disiplin Talimatının 13/B maddesi uyarınca takdiren 6 ay, müessir fiile teşebbüs eylemi nedeniyle aynı Talimatın 14, 40 maddeleri uyarınca 1 yıl olmak üzere toplam 1 yıl 6 ay süre ile yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına, olayın tahrik sonucu meydana gelmesi nedeniyle Disiplin Talimatının 40.maddesi uyarınca 2/3 oranında indirim yapılarak sonuç olarak 6 ay süre ile yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına, infazın buna göre yapılmasına, sporcu Bülent ERGUN'un itirazı kısmen

kabul edildiğinden başvuru ücretinin Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17.maddesi uyarınca iadesine kararın ilgiliye tebliği ile Türkiye Tenis Federasyonuna bildirilmesine,

7- Tahkim Kurulu'nun 24.11.2006 tarih ve 2006/33 E. - 2006/36 K. sayılı kararı

Muğla Satranç Federasyonu İl Temsilcisi ve aynı zamanda antrenörü olan R.Hilal KÖSEOĞLU hakkında, "Turnuva Yönergesine konulmadan makbuzsuz katılım ücreti toplayarak bunu internet üzerinden duyurmak suretiyle sahtecilik ve teşkilatı kandırmak eyleminde bulunduğu gerekçesiyle Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Kurulunun 13/03/2006 tarihli kararı ile G.S.G.M. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliğinin 36.maddesi uyarınca 12 ay hak mahrumiyeti cezası verildiği,

R. Hilal KÖSEOĞLU tarafından 08/11/2006 tarihli dilekçe ile 11/03/2006 tarihli Disiplin Kurulu kararına karşı Kurulumuza itirazda bulunulmuş olması nedeniyle, soruşturma dosyası ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Disiplin Kurulunun 13.03.2006 tarihli kararının Hilal KÖSEOĞLU"na 13.07.2006 tarihinde tebliğ edildiği, bu karara karşı itirazın inceleme mercii olan Tahkim Kurulu yerine Türkiye Satranç Federasyonu Başkanlığına 14.07.2006 gününde yasal süre içinde başvuruda bulunduğu anlaşılmış olup, mercide yanılma bu konuda hak kaybına neden olmayacağından başvurunun süresinde olduğu, Özerk Federasyonların Statüsü gereği olarak olayla ilgili karar vermeye yetkili ve görevli bulunan Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Kurulu yerine, yetkisi bulunmayan Muğla İl Ceza Kurulunun vermiş olduğu 28/06/2006 tarihli ceza tayinine yer olmadığına ilişkin kararı ile itiraz mercii olan Tahkim Kurulu yerine Federasyona yapılan itiraz üzerine, itirazı incelemeye yetkisi bulunmayan Disiplin Kurulunun 07.10.2006 tarihli red kararının geçersiz ve yok hükmünde bulunduğu kabul edilerek yapılan inceleme sonunda;

Dosyada bulunan bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunun Ek-9 maddesi uyarınca özerklik kazanan Türkiye Satranç Federasyonunun yine bu Yasa maddesine dayanılarak çıkarılan Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü ve Türkiye Satranç Federasyonu Ana Statüsü hükümleri uyarınca olayla ilgili olarak Yönetim Kurulunun 13.03.2005 tarihli kararı ile düzenlenen Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Talimatına göre soruşturma ve ceza tayini gerekirken, olayda uygulama yeri bulunmayan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dallarında Ceza Yönetmeliği uygulanmak suretiyle karar verilmesi mevzuat hükümlerine aykırı olduğundan, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın KABULÜ ile, aynı Yönetmeliğin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin iadesine, Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Kurulu-

nun 13/03/2006 tarihli kararının KALDIRILMASINA, yukarıda açıklandığı şekilde Disiplin Kurulu tarafından Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Talimatı hükümleri uyarınca karar verilmek üzere dosyanın Türkiye Satranç Federasyonu Başkanlığına gönderilmesine, kararın ilgililere tebliğine,

8- Tahkim Kurulu'nun 24.11.2006 tarih ve 2006/34 E. - 2006/34 K. sayılı kararı

04.11.2006 tarihinde İstanbul Ahmet Cömert Spor Salonunda oynanan İstanbul Spor-Aliğa Belediye Spor TB2L müsabakasının 2.periyodunda Aliğa Belediyesi Spor Kulübü sporcusu Darius Durand EASON rakip takım oyuncusunu yumrukladığı için hakem tarafından diskalifiye edilmiş ve bu nedenle sevk edildiği Disiplin Kurulu tarafından yapılan soruşturma sonunda eylemi sabit görülerek hakkında disiplin cezası verilmiş olup;

Bu karara karşı sporcu adına Aliğa Belediye Spor Kulübü Başkanı Mustafa ÖZKURT tarafından 14/11/2006 tarihli dilekçe ile Kurulumuza itirazda bulunulması nedeniyle, soruşturma dosyası ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan tüm bilgi ve belgeler, doktor raporu, fotoğraflar, savunma tanık beyanları, Hakem raporları, Teknik Komiser ve Lig Komiseri raporları ele alınıp değerlendirildiğinde;

Sporcu Darius Durand EASON'un, rakip oyuncunun süregelen haksız davranışları nedeniyle kendisine hakim olamayarak faul yaptıktan sonra bu oyuncuyu yumruklayarak müessir filde bulunduğu daha sonrada oyundan diskalifiye edildiği, eylemin bu şekilde haksız tahrik sonucu meydana geldiği, Disiplin Kurulu kararında olayın farklı değerlendirildiği ve Disiplin Talimatının 37.maddesi yerine 36.maddesinin uygulandığı anlaşılmış olup, açıklanan bu nedenlerle Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın KISMEN KABULÜ ile, Disiplin Kurulu tarafından tayin edilen 8 maç müsabakadan men ve 4.000.- YTL para cezası, Türkiye Basketbol " Federasyonu Disiplin Talimatının 13.maddesi uyarınca tahrik nedeniyle taktiren yarısına kadar indirilerek, Darius Durand EASON'un Disiplin Talimatının 37 ve 13.maddeleri uyarınca sonuç olarak 4 MAÇ MÜSABALARDAN MEN ve 2.000.- YTL PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, infazın buna göre yapılmasına, başvuru ücretinin Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17 .maddesi uyarınca iadesine, kararın ilgililere tebliği ile gereği için, Türkiye Basketbol Federasyonu Başkanlığına bildirilmesine,

9- Tahkim Kurulu'nun 22.12.2006 tarih ve 2006 /42 E. - 2006 / 42 K. sayılı kararı

Çim Hokeyi Federasyonunun 2006 yılı faaliyet programında yer alan ve 23-29 Temmuz 2006 tarihleri arasında Bulgaristan'ın Albena kentinde yapılan 21 Yaş altı Bayanlar Avrupa Hokey Şampiyonası ile bu şampiyona öncesinde Ankara'da

yapılan Milli Takım Kampına iştirak eden 9 sporcunun Şampiyona bitiminde GSGM Teftiş Kuruluna şikayet dilekçesi vererek kamp ve şampiyona müddetince Milli Takım antrenörü Savaş YILMAZ'dan kaynaklandığını öne sürdükleri bazı sıkıntıları dile getirmeleri neticesinde Teftiş Kurulunca yapılan soruşturma sonucu; Savaş YILMAZ'ın Milli Takım antrenörlüğü görevine başlamadan evvel Ankara'da yapılan Milli Takım seçmelerinde Sinem YALÇINDAĞ ve Funda GÜRBÜZ isimli sporculara "orospu" diyerek küfür ettiği, Milli Takım antrenörü olduktan sonra da bazı sporculara "aptal, salak, geri zekalı" diyerek hakaret ettiği, sporcuları baskı altına almaya çalıştığı, antrenmanda sahanın ortasında şortunu değiştirdiği, Çek Cumhuriyeti maçında tribünde üstünü çıkartıp güneşlendiği, şampiyona süresince tatil havasında ve ciddiyetten uzak davranışlar sergilediği, Slovakya ile yapılacak olan maça çıkmaya bir saatten daha az bir süre kaldığı halde yüzme havuzundan çıkmadığı, her şeyi kendi keyfine göre programladığı, Şeyma SÖZER ile Esin ÖZTÜRK'ün bir Türk sporcusuna yakışmamasına rağmen şampiyona boyunca Bulgaristan'dan satın aldıkları Bulgaristan bayrağını simgeleyen yeşil beyaz renkte ve üzerinde "Bulgarıa" yazısı bulunan bilekliklerle dolaşmalarına göz yumarak Milli Takım antrenörüne yakışmayan, spor terbiyesine ve disiplinine aykırı davranışları nedeniyle Çim Hokeyi Disiplin Kuruluna sevk edilmesi üzerine, Disiplin Kurulu tarafından GSGM Teftiş Kurulu soruşturma dosyası da incelenerek hakkında disiplin cezası tayin edilmiş olup, bu karara karşı adı geçen tarafından 14/12/2006 tarihli dilekçe ile Kurulumuza itirazda bulunulduğundan, soruşturma dosyası ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

12/04/2006 tarihinde özerklik kazanan Türkiye Çim Hokeyi Federasyonunun, Disiplin Talimatını henüz oluşturulmaması nedeniyle G.S.G.M. Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği hükümleri uyarınca işlem yaptığı anlaşılmış ise de;

İtiraza konu 27/11/2006 tarihli Disiplin Kurulu kararının olayla ilgili olarak Disiplin Kurulu tarafından hiçbir soruşturma yapılmadan ve hakkında disiplin cezası tayin edilen itiraz edenin savunması da alınmadan sadece G.S.G.M. Teftiş Kurulunun 29/08/2006 tarihli soruşturma raporuna atıfta bulunulmak suretiyle verildiği, kararda hangi eylemin hangi disiplin suçunu oluşturduğunun tartışılıp değerlendirilmediği, en üst haddeden ceza tayininin gerekçesinin de gösterilmediği anlaşıldığından, bu nedenlerle yerinde görülen itirazın Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca KABULÜNE, Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Disiplin Kurulunun 27/11/2006 tarihli kararının KALDIRILMASINA, belirtilen şekilde gerekli soruşturma yapılarak karar verilmek üzere dosyanın Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Başkanlığına gönderilmesine, kararın ilgiliye tebliğine,

10- Tahkim Kurulu'nun 02.02.2007 tarih ve 2007/2 E. -2007/13 K. sayılı kararı

Cengiz Özdemir KELEŞ'in; 13 Eylül 2006 tarihinde internet sitesinde yayım-

lanan yazıda Satranç Federasyonu Başkanına ve Federasyonun manevi şahsiyetine hakaret ettiği gerekçesiyle Disiplin Kuruluna sevk edilmesi üzerine, Disiplin Kurulu tarafından yapılan soruşturma sonunda hakkında disiplin cezası tayin edilmiş olup, bu karara karşı adı geçen tarafından 26/12/2006 tarihli dilekçe ile Kurulumuza itirazda bulunulduğundan, dosya ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dosyada bulunan tüm bilgi ve belgeler birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde; itiraz edenin internet sitesinde yayımlanan sözleri Disiplin Talimatında düzenlenen hakaret kapsamında bulunmayıp 5.madde kapsamında onur kırıcı, spor ahlakına ve centilmenliğe aykırı harekette bulunmak niteliğinde olduğu anlaşıldığından Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13. maddesi uyarınca itirazın bu nedenle KABULÜNE, itiraz eden Cengiz Özdemir KELEŞ'in eylemine uyan Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Talimatının Disiplin suçları ve uygulanacak cezalarla ilgili bölümünün 5 numaralı maddesi uyarınca taktiren BİR AY SÜRE İLE HAK MAHRUMİYETİ CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, infazın buna göre yapılmasına, başvuru ücretinin Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17.maddesi uyarınca iadesine, kararın ilgiliye tebliği ile gereği için Türkiye Satranç Federasyonuna bildirilmesine,

11- Tahkim Kurulu'nun 26.10.2007 tarih ve 2007/83 E. - 2007/99 K. sayılı kararı

Step İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti'nin ve yetkili eğitmeni Altay DOYUM'un 10 Mayıs 2007 tarihinde, 24-31 Mayıs 2007 tarihleri arasında İhlas Armutlu Evleri Tesislerinde bronz ve gümüş dereceleri cankurtaran eğitimleri için kurs düzenlemek üzere Türkiye Sualtı Sporları Federasyonundan izin talebinde buldukları ve gerekli iznin verildiği, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu tarafından 30 Mayıs-1 Haziran 2007 tarihleri arasında kursta denetleme yapmak üzere görevlendirilen Oğuz AYDIN, Güneri SARUHANOĞLU, Hakan ARSLAN, Tayyar ÇELTİKÇİ ve Murat KULAKAÇ'ın denetimleri sonucu düzenlenen tutanakta, dersane ve havuzda eğitim alan kursiyerlerin olmadığı, 10 Mayıs 2007 tarihli izin talebi yazısında Bronz-Gümüş sporcu olarak 6 personelin eğitim almadığı, Altay DOYUM tarafından verilen eğitimlerde yanında asistanı olmadığı, uygulama konusunda eğitimlerin eksik verildiği, can kurtarma eğitim kitabının verilmediği, can kurtarma eğitim CD'sinin izletilmediği, gümüş eğitmen deniz çalışması yaptırılmadığı, manken getirilmeyerek üzerinde pratik çalışmasının, suni solunum-kalp masajı, havuz dibinde kazazede çıkarma eğitimlerinin yaptırılmadığı, yaralara müdahale pratik çalışmasının yaptırılmamış olduğu, ILS renkleri ve bayrakları hakkında bilgi verilmediği, kaza raporu hazırlamanın gösterilmediği, kazazede sarma pratiklerinin uygulamalı olarak gösterilmediği, sedye pratiklerinin yapılmamış olduğu, havuz kenarında bulunması gereken malzemenin bildirilmediği gerekçesiyle Sualtı Sporları Federasyonu Disiplin Kuruluna sevk edildikleri ve yapılan soruşturma sonunda Step İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti'nin ve yetkili eğitmeni Altay

DOYUM'un Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu can kurtarma Yönetmeliği'ne ve can kurtarma Eğitim Talimatlarına aykırı olarak standart eğitim programlarına aykırı hareket edildiği gerekçesiyle 22.08.2007 tarih ve 2007/13 Esas-2007 113 sayılı karar ile Sualtı Sporları Federasyonu can kurtarma Yönetmeliğinin 16/d maddesi gereğince Step İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti'nin YETKİ BELGESİNİN İPTALİNE, Eğitimci Altay DOYUM'un EĞİTMENLİK BELGESİNİN İPTALİNE karar verildiği, Eğitimci Altay DOYUM vekili Av. Ökkeş SARUHAN tarafından 11.10.2007 tarihli dilekçe ile İstanbul Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü kanalı ile kararın iptali talebiyle Kurulumuza yapılan itiraz nedeniyle dosya ele alınıp incelendi.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan tüm bilgi ve belgeler birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde;

Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu Disiplin Kurulu kararında mevzuat hükümlerine aykırı bir yön bulunmadığından, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın REDDİNE, aynı Yönetmeliğin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin Genel Müdürlük bütçesine irad kaydına, kararın ilgililere tebliği ile gereği için Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu Başkanlığına gönderilmesine,

12- Tahkim Kurulu'nun 14.03.2008 tarih ve 2008/9 E. - 2008/31 K. sayılı kararı

Milli Atlet Süreyya AYHAN KOP'tan 8 Eylül 2007 günü alınan idrarın A ve B ..numunelerinde yapılan analiz sonucu, Metandianon ve Stonozolol adlı yasaklı maddelerin metabolitlerinin bulunduğu tespit ve bunun IAAF Kuralları uyarınca anti doping ihlali anlamına geldiğinin anlaşılması ve sporcunun daha önce de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük Ceza Kurulunun 1 Şubat 2005 tarih ve 2004/129 E. 2005/19 K. Sayılı kararı ile antidoping kurallarını ihlal etmekten 32.2 (e) (b), 40.1(a) (b).6 maddeleri uyarınca iki yıl süre ile uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına ve bu süre içerisinde uluslararası ve ulusal yarışmalardan ve faaliyetlerden yasaklanmasına karar verildiği, bu karara itirazı inceleyen Merkez Ceza Kurulunun 14/03/2005 tarih ve 2005/5-5 E.K. sayılı kararı ile sporcu Süreyya AYHAN KOP'un eyleminin görevlilere istedikleri idrar numunesi vermemek suretiyle anti doping kurallarının 32/2 (c) maddesine aykırılık oluşturduğu bu nedenle de aynı kurallarının 40/1 (b) i maddesi uyarınca 2 yıl uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına, istisnai durumlar bulunduğundan 40/3 (c) maddesi uyarınca taktiren ½ oranında indirim yapılarak sonuçta bir yıl uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği;

Ancak daha sonra kararın anti doping kurallarının 38. maddesi uyarınca zorunlu olarak intikal ettirildiği, IAAF Doping İnceleme Kurulunun 8 Haziran 2005 tarihli raporu ile olayda istisnai durum bulunduğu IAAF anti doping kurallarının 40.1 maddesinin uygulanması gerektiğinin bildirilmesi üzerine Mer-

kez Ceza Kurulunun dosyayı yeniden ele alarak 15/06/2005 tarih ve 2005/S-5 E.K. sayılı Ek kararı ile IAAF anti doping kurallarının 38.13.18 maddesi uyarınca istisnai durum bulunmadığına ilişkin IAAF Anti Doping İnceleme Kurulunun bağlayıcı kararı nedeniyle sporcu Süreyya AYHAN KOP'un anti doping kurallarının 40.1 (i) maddesi uyarınca İKİ YIL uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği de gözetilerek, Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu tarafından anti doping kurallarının ikinci kez ihlali nedeniyle Atlet Süreyya AYHAN KOP'un IAAF'ın anti doping kuralları 32.2 (a) (c) ve Atletizm Ceza Talimatının 36.1-a/ii maddeleri uyarınca ömür boyu müsabakalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş olup;

Bu karara karşı Atlet Süreyya AYHAN KOP Vekili Av. Osman BULDAN'ın 04/02/2008 tarihli duruşma istemli dilekçesi ile,

A)Usule ilişkin olarak, Federasyon Ceza Kurulunun Ana Statüye uygun teşekkül ettirilmediğini, Yargılamanın adil, tarafsız ve bağımsız yapılmadığını, Kararın Teknik olarak hatalarla dolu olduğunu, savunma hakkının sınırlandırıldığını, sporcunun lisansının 2003 yılından bu yana vizesiz olduğunu bu nedenle de soruşturmanın zaman aşımına uğradığını, Müvekkilinin Atletizm Federasyonunun Tescilli, Lisanslı ve Vizeli sporcusu olmadığını,

B) Esasa ilişkin olarak da sporcunun sakatlığının olduğunu ve tedavi gördüğünü, numune alımı sırasında numune alıcıları ile işbirliği içerisinde olup, hiçbir problem yaşanmadığını, idrar numunelerinin pozitif çıkmış olmasına rağmen yasaklanmış olan bir maddeyi bilerek kesinlikle almadığını, İsnat edilen suç işlememediğini, Amerika'da özellikle Meksika Bölgesinde sporcuda çıkan yasaklı maddelerin et hayvancılığında kullanıldığının birçok tıbbi araştırmada bilimsel olarak ispatlanmış durumda olduğunu, yapılan araştırmalar sonucu kullanılan maddenin sporcuya yararı olmadığını tespit edildiğini,

IAAF kurallarında belirtilen Doping ihlallerine ilişkin sporcuya evvelce isnat edilen suçun numune vermektan kaçınma suçu olduğunu, bu suç ile şimdi isnat olunan suçun aynı suç olmadığını, dolayısıyla IAAF Kuralları 32.2 (a) (b) ve (f) uyarınca yapılan ihlaller birlikte değerlendirilirken, sporcunun Merkez Ceza Kurulu tarafından 32.2.(c) bendi gereğince karara bağlanan ancak henüz idari yargıda devam eden kesinleşmemiş karar ile Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu kararının IAAF kodlarıyla bağdaşmadığını öne sürerek yapmış olduğu itiraz nedeniyle Kurulumuzca dosya ele alınıp duruşmalı olarak yapılan inceleme sonunda;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan bilgi ve belgeler, savunmalar birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde, Sporcu Süreyya AYHAN KOP'un dopinge ilişkin önceki eyleminin Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF) Anti doping Kurallarının 32/2. (c) maddesi kapsamında doping kontrolü için istenilen numuneyi vermemek olduğu, sabit olan şimdiki eyleminin ise aynı kuralların 32/2.(a) maddesi kapsamın-

da, bünyesinde yasaklı doping maddesi bulunması olduğu ve bu eylemin Atletizm Ceza Talimatının 36/a maddesinde yaptırımı bağlandığı, bu maddede doping madde veya yöntemi kullanarak doping yaptığı tespit edilen sporculara ilk ihlalde en az iki yıl, ikinci ihlalde de ömür boyu müsabakalardan men cezası öngörüldüğü (Madde 36/(a)-i,ii) itiraza konu Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulu kararında IAAF'ın uygulama ve ilke kararlarından da bahsedilmek suretiyle önceki ve şimdiki eylemler aynı olmamakla birlikte nitelikleri itibariyle olayda ikinci ihlal bulunduğu kabul edilerek sporcu hakkında Ceza Talimatının 36/ (a)-ii maddesi uyarınca ömür boyu müsabakalardan men cezası tayin edilmiş ise de;

Mevzuat hükümleri incelendiğinde Ceza Talimatının 36/ a-ii maddesi uyarınca ikinci ihlalin kabulü için maddede açıklıkla belirtildiği üzere doping madde veya yöntemi kullanarak doping yapma eyleminin iki kez gerçekleşmesi gerekmekte olup, olayımızda önceki eylemin şimdiki eylemle bu şekilde örtüşmemesi ve niteliğinin farklı olması nedeniyle ikinci ihlalin kabulü mümkün görülmemektedir. Ayrıca savunmada da öne sürüldüğü gibi Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/2 maddesinde öngörülen cezanın iptali yada indirimini gerektirecek bir husus bulunmadığının da maddede belirtildiği şekilde araştırılıp değerlendirilmediği anlaşıldığından itirazın Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca bu yönlerden KABULÜ ile, sporcu Süreyya. AYHAN KOP hakkında tayin olunan cezanın KALDIRILMASINA, yukarıda belirtilen hususlar değerlendirildikten sonra gerekli karar verilmek üzere dosyanın Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu'na gönderilmesine, kararın ilgililere ve gereği için Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığına tebliğine,

13- Tahkim Kurulu'nun 30.05.2008 tarih ve 2008/9 E. -2008/ 54 K. sayılı kararı

Milli Atlet Süreyya AYHAN KOP'tan 8 Eylül 2007 günü alınan idrarın A ve B numunelerinde yapılan analiz sonucu, Metandianon ve Stonozolol adlı yasaklı maddelerin metabolitlerinin bulunduğu tespit ve bunun IAAF Kuralları uyarınca anti doping ihlali anlamına geldiğinin anlaşılması ve sporcunun daha önce de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük Ceza Kurulunun 1 Şubat 2005 tarih ve 2004/129 E. 2005/19 K. Sayılı kararı ile anti doping kurallarını ihlal etmekten 32.2 (c), (e), (b), 40.1(a) (b).6 maddeleri uyarınca iki yıl süre ile uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına ve bu süre içerisinde uluslararası ve ulusal yarışmalardan ve faaliyetlerden yasaklanmasına karar verildiği, bu karara itirazı inceleyen Merkez Ceza Kurulunun 14.03.2005 tarih 2005/5-5 E.K. sayılı kararı ile sporcu Süreyya AYHAN KOP'un eyleminin görevlilere istedikleri idrar numunesi vermemek suretiyle anti doping kurallarınının 32/2 (c) maddesine aykırılık oluşturduğu bu nedenle de aynı kurallarınının 40/1 (b) i maddesi uyarınca 2 yıl uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına, istisnai durumlar bulunduğundan 40/3 (c) maddesi uyarınca taktiren ½ oranında indirim yapılarak sonuçta bir yıl uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği;

Ancak daha sonra kararın anti doping kurallarının 38. maddesi uyarınca zorunlu olarak intikal ettirildiği, IMF Doping İnceleme Kurulunun 8 Haziran 2005 tarihli raporu ile olayda istisnai durum bulunmadığını IAAF anti doping kurallarının 40.1 maddesinin uygulanması gerektiğinin bildirilmesi üzerine Merkez Ceza Kurulunun dosyayı yeniden ele alarak 15.06.2005 tarih ve 2005/5-5 E.K. sayılı Ek kararı ile IAAF anti doping kurallarının 38.13.18 maddesi uyarınca istisnai durum bulunmadığına ilişkin IAAF Anti Doping İnceleme Kurulunun bağlayıcı kararı nedeniyle sporcu Süreyya AYHAN KOP'un anti doping kurallarının 40.1 (i) maddesi uyarınca İKİ YIL uygunsuzluk cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği de gözetilerek,

Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu tarafından anti doping kurallarının ikinci kez ihlali nedeniyle Atlet Süreyya AYHAN KOP'un IAAF'ın anti doping kuralları 32.2 (a) (c) ve Atletizm Ceza Talimatının 36.1-a/ii maddeleri uyarınca ömür boyu müsabakalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş olup;

Bu karara karşı Atlet Süreyya AYHAN KOP Vekili Av. Osman BULDAN'ın 04.02.2008 tarihi duruşma istemli dilekçesi ile,

A)Usule ilişkin olarak, Federasyon Ceza Kurulunun Ana Statüye uygun teşekkül ettirilmediğini, Yargılamanın adil, tarafsız ve bağımsız yapılmadığını, kararın teknik olarak hatalarla dolu olduğunu, savunma hakkının sınırlandırıldığını, sporcunun lisansının 2003 yılından bu yana vizesiz olduğunu bu nedenle de soruşturmanın zaman aşımına uğradığını, Müvekkilinin Atletizm Federasyonunun Tescilli, Lisanslı ve Vizeli sporcusu olmadığını,

B) Esasa ilişkin olarak da, sporcunun sakatlığının olduğunu ve tedavi gördüğünü, numune alımı sırasında numune alıcıları ile işbirliği içerisinde olup, hiçbir problem yaşanmadığını, idrar numunelerinin pozitif çıkmış olmasına rağmen yasaklanmış olan bir maddeyi bilerek kesinlikle almadığını, isnat edilen suçu işlememediğini, Amerika' da özellikle Meksika Bölgesinde sporcuda çıkan yasaklı maddelerin et hayvancılığında kullanıldığının birçok tıbbi araştırmada bilimsel olarak ispatlanmış durumda olduğunu, yapılan araştırmalar sonucu kullanılan maddenin sporcuya yararı olmadığını tespit edildiğini, IAAF kurallarında belirtilen Doping ihlallerine ilişkin sporcuya evvelce isnat edilen suçun numune vermekten kaçınma suçu olduğunu, bu suç ile şimdi isnat olunan suçun aynı suç olmadığını, dolayısıyla IAAF Kuralları 32.2 (a) (b) ve (t) uyarınca yapılan ihlaller birlikte değerlendirilirken, sporcunun Merkez Ceza Kurulu tarafından 32.2.(c) bendi gereğince karara bağlanan ancak henüz idari yargıda devam eden kesinleşmemiş karar ile Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu kararının IAAF kodlarıyla bağdaşmadığını öne sürerek yapmış olduğu itiraz nedeniyle duruşmalı olarak yapılan inceleme sonunda; Kurulumuzun 14 Mart 2008 gün ve 2008/9-31 E.K. sayılı kararı ile Sporcu Süreyya AYHAN KOP'un dopinge ilişkin önceki eyleminin Uluslar arası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF) Anti doping Kurallarının 32/2.(c) maddesi kapsamında doping kontrolü için istenilen numuneyi vermemek olduğu, sabit

olan şimdiki eyleminin ise aynı kuralların 32/2.(a) maddesi kapsamında, bünyesinde yasaklı doping maddesi bulunması olduğu ve bu eylemin Atletizm Ceza Talimatının 36/a maddesinde yaptırımı bağlandığı, bu maddede doping madde veya yöntemi kullanarak doping yaptığı tespit edilen sporculara ilk ihlalde en az iki yıl, ikinci ihlalde de ömür boyu müsabakalardan men cezası öngörüldüğü (Madde 36/(a)-i,ii) itiraza konu Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulu kararında IAAF'ın uygulama ve ilke kararlarından dabahsedilmek suretiyle önceki ve şimdiki eylemler aynı olmamakla birlikte nitelikleri itibariyle olayda ikinci ihlal bulunduğu kabul edilerek sporcu hakkında Ceza Talimatının 36/ (a)-ii maddesi uyarınca ömür boyu müsabakalardan men cezası tayin edilmiş ise de; Mevzuat hükümleri incelendiğinde Ceza Talimatının 36/ a-ii maddesi" uyarınca ikinci ihlalin kabulü için maddede açıklıkla belirtildiği üzere doping madde veya yöntemi kullanarak doping yapma eyleminin iki kez gerçekleşmesi gerekmekte olup, olayımızda önceki eylemin şimdiki eylemle bu şekilde örtüşmemesi ve niteliğinin farklı olması nedeniyle ikinci ihlalin kabulü mümkün görülmemektedir. Ayrıca savunmada da öne sürüldüğü gibi Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/2 maddesinde öngörülen cezanın iptali yada indirimini gerektirecek bir husus bulunmadığının da maddede belirtildiği şekilde araştırılıp değerlendirilmediği anlaşıldığından itirazın Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca bu yönlerden KABULÜ ile, sporcu Süreyya AYHAN KOP hakkında tayin olunan cezanın KALDIRILMASINA, yukarıda belirtilen hususlar değerlendirildikten sonra gerekli karar verilmek üzere dosyanın Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu'na gönderilmesine, kararın ilgililere ve gereği için Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığına tebliğine karar verildikten sonra dosyayı yeniden ele alan Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulu, Türkiye Atletizm Federasyonunun da üye olduğu Uluslar arası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF)'ın bünyesinde bulunan Anti Doping Kurulu'nun yazılı görüşünü de aldıktan sonra 02.04.2008 tarih ve 2007/21 E. 2008/2.Ek.1 sayılı karar ile yazılı gerekçelerle ve temyiz merciinin IAAF Anti Doping Kurallarının Anlaşmazlıkları 60, 11 maddeleri uyarınca Lozan Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) olduğu da belirtilmek suretiyle Süreyya AYHAN KOP'un önceki kararlarında olduğu gibi, Atletizm Ceza Talimatının 36.1.a/ii maddesi uyarınca ömür boyu yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar vermiş olup; Bu karara karşı Süreyya AYHAN KOP vekili Av. Osman BULDAN tarafından 14/04/2008 tarihli dilekçe ile süresi içinde yapılan itiraz nedeniyle dosya ele alınıp incelendi:

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan bilgi ve belgeler, 14.03.2008 tarihli önceki kararımızdan sonra getirtilip dosya içerisine konulan IAAF Anti Doping Kurulu yetkilisinin 31.03.2008 ve 28.04.2008 tarihli yazıları, Türkiye Atletizm Federasyonunun da üye olması nedeniyle uymakla yükümlü bulunduğu IAAF'ın konuya ilişkin kuralları birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde;

Öncelikle konu ile ilgili olarak ulusal mevzuatımız olan Türkiye Atletizm Federasyonu Ana Statüsü ve Ceza Talimatında Tahkim Kurulunun itiraz mercii olarak davaya bakmakla yetkili kılınmış olması, Federasyonun bağlı olduğu uluslararası kuruluş IAAF kurallarının konuya ilişkin 60.maddesinin 5.fıkrası hükmü karşısında Kurulumuzun itirazı incelemeye yetkili bulunduğu tespit edilmiş olup;

14 Mart 2008 tarihli önceki kararımızda da açıklandığı üzere sporcu Süreyya AYHAN KOP'un önceki eyleminin doping incelemesi için numune vermektan kaçınmak olduğu ve bu eylemin IAAF anti doping kurallarının 32/2.c maddesi kapsamında bulunduğu ve yaptırımının 40/1- b.i maddesinde belirlendiğı, aynı eylemin Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/1-b.i 11- i maddesi kapsamında bulunduğu,şimdiki eylemin ise IAAF kurallarının 32/2.a maddesi kapsamında sporcunun bünyesinde doping maddesi bulunması olup, yaptırımının aynı kuralların 40/1-a.i maddesinde belirlendiğı, bu eylemin ise Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/1-a.i maddesi kapsamında bulunduğu;

Gerek ulusal mevzuatımızın gerekse uluslararası mevzuatın konuya ilişkin düzenlemelerine bakıldığında, çok açık bir biçimde, yoruma da gerek olmayacak şekilde hangi eylem için hangi yaptırımın uygulanacağı ve hangi eylemler tekrar işlendiğinde ikinci ihlal sayılacağına ayrı ayrı sayılarak ayrı madde ve fıkralar halinde gösterildiğı, buna göre de somut olayımızda farklı eylemlerin, mevzuatın aradığı anlamda birbirleri ile örtüşmemesi nedeniyle ikinci ihlalin kabulü ve ömür boyu müsabakalardan men cezası verilmesi için gerekli koşulların oluşmadığı; IAAF Anti doping kurulu yetkilisinin yorum niteliğindeki yazılı açıklamalarının bağlayıcılığı bulunmadığı gibi, bu yazılarda gösterilen örneklerin de olayımızla uyuşmadığı;

Bütün bu açıklamalar ışığında sporcu Süreyya AYHAN KOP'un, eyleminin kapsamında bulunduğu Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/1-a.i maddesi ve eylemin yurtdışında işlenmiş olması nedeniyle aynı talimatın 43.maddesi uygulanmak suretiyle cezalandırılması gerektiğı ,anlaşıldığından, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13 .maddesi uyarınca itirazın bu nedenlerle KABULÜ ile Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunun 02/04/2008 gün ve 2007/21 E. 2008/2-EK 1 sayılı kararının KALDIRILMASINA;

Süreyya AYHAN KOP'un Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 36/1-a.i maddesi uyarınca İKİ YIL MÜSABAKALARDAN MEN CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, aynı talimatın 43.maddesi uyarınca ceza bir kat artırılmak suretiyle sonuç olarak DÖRT YIL MÜSABAKALARDAN MEN CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, tedbirli kaldığı sürede gözetilerek infazın buna göre yapılmasına, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin iadesine, kararın ilgililere ve gereğı için Türkiye Atletizm Federasyonu , Başkanlığına tebliğine,

14- Tahkim Kurulu'nun 25.04.2008 tarih ve 2008/25 E. 2008/45 K. sayılı kararı

a) 17/03/2007 tarihinde Keçiören Belediyesi-Odadik Spor Kulüpleri arasında oynanan maç sırasında, tribünde oturan antrenör Ali GÜL ve idareci Yılmaz CANLI ile birlikte bulunan sporcu Faruk ATEŞ'in hakeme küfür ettiği, sporcuya "ne dediği" sorulduğunda küfürü tekrarladığı ve kaçarak uzaklaştığı, antrenör Ali GÜL'ün de sporcunun kimliğini gizleyerek koruduğu,

b) 16/03/2007 tarihinde Sincan 'da Odadik Spor Kulübü ile Polisgücü Spor Kulüpleri arasında oynanan maç sırasında antrenör Ali GÜL'ün hakem Orhan ALTAY'a karşı hakaret ederek kalem fırlattığı gerekçeleri ile hakkında, Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından yapılan iki ayrı soruşturma sonunda, disiplin cezası tayin edilmiş olup, bu kararlara karşı adı geçen taraftan 11.04.2008 tarihli dilekçe ile Kurulumuza yapılan itiraz nedeniyle dosya ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜSÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan bilgi ve belgeler bir bütün olarak ele alınıp değerlendirildiğinde;

Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Disiplin Kurulunun 15.03.2008 gün ve 2007/5 E. 2008/14 K. sayılı kararında mevzuat hükümlerine aykırı bir yön bulunmadığından, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca bu karara yönelik itirazın REDDİNE,

Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Disiplin Kurulunun 15/03/2008 gün ve 2007/4 E. 2008/12 K. sayılı kararına yönelik itiraza gelince;

Antrenör Ali GÜL 'ün bu karara konu eylemlerinin bir bütün halinde Disiplin Talimatının 38.maddesi kapsamında centilmenliğe aykırı hareket niteliğinde bulunduğu, buna göre ceza tayini gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde uygulama yapılması mevzuat hükümlerine aykırı bulunduğundan Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın KABULÜ ile, Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Disiplin Kurulunun 15.03.2008 gün ve 2007/4 E. 2008/12 K. sayılı kararının KALDIRILMASINA, eylemine uyan Disiplin Talimatının 38. maddesi uyarınca takdiren bir ay hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmasına, infazın buna göre yapılmasına, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 17 .maddesi uyarınca başvuru ücretinin Genel Müdürlük bütçesine irad kaydına, kararın ilgililere tebliği ile, gereği için Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu Başkanlığına gönderilmesine,

15- Tahkim Kurulu'nun 16.05.2008 tarih ve 2008/32 E. - 2008/50 K. sayılı kararı

23-25 Kasım 2007 tarihleri arasında Gaziantep'te düzenlenen Türkiye Kulüplerarası Goalbol Şampiyonasında; İstanbul Göremeyenler Gençlik ve Spor Kulü-

bü sporcusu Mikail GÜÇLÜ'nün, ödül töreni sırasında protokolde Federasyon Başkanına hakaret ettiği gerekçesi ile hakkında, Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından yapılan soruşturma sonunda, disiplin cezası tayin edilmiş olup, bu karara karşı sporcunun adına Kulüp Başkanı Ali ÇAVDAR tarafından 30/04/2008 tarihli dilekçe ile Kurulumuza yapılan itiraz nedeniyle dosya ele alınıp incelendi;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosyada bulunan tüm bilgi ve belgeler bir bütün olarak ele alınıp değerlendirildiğinde;

Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu Disiplin Kurulunun itiraza konu kararında mevzuat hükümlerine aykırı bir yön bulunmadığı anlaşıldığından, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca itirazın REDDİNE, aynı Yönetmeliğin 17.maddesi uyarınca başvuru ücretinin Genel müdürlük bütçesine irad kaydına, kararın ilgililere tebliği ile, gereği için Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu Başkanlığına gönderilmesine,

Av. ŞAHAP İNCE- Sayın Avukat Coşkun Dere'ye de çok teşekkür ederiz. Soru kısmına geldik, buyurun Hocam.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Şimdi birtakım şeyleri de sayınızda öğrendim, ben gerçekten çıktuktan sonra bu disiplin talimatını çok fazla incelemedim, ama yerdü üyenin beşinin hukukçu, ikisinin olmadığını da hiç duymamıştım, beni çok şaşırttı. Yani lütfen kimse yanlış anlamasın, herkes çok değerlidir tabii, ama bir hüküm veren kişilerin hepsinin hukukçu olması lazım. İşte Anayasa Mahkemesinin hukukçu olmayan Başkanı ortada. Şimdi bu disiplin talimatında üç tane husus dikkatimi çekti, birincisi insan onurunu zedeleyen delil diye bir şey ben bugüne kadar duymadım. Onun yerine hukuka aykırı delil demek, yani Amerika'yı yeniden keşfetmenin anlamı yok, onun adı bütün dünyada hukuka aykırı delildir. Bunun özel bir nedeni mi var, onu merak ediyorum. İkincisi 63/1'de delil olabilecek şekilde uzman görüşünü saydınız, malumunuz yeni CMK'da 67 sonda taraf bilirkişisi, bizim bu mütalaalar, vesaire var. Acaba bunun içine, bu uzman görüşüne CMK'daki bu hal de size göre giriyor mu, çünkü önemli, ama beni en çok şaşırtan ve ürküten bu 64/2'deki hüküm oldu. Çünkü ne diyor, maddi gerçeğin ortaya çıkması konusunda raporlar arasında bir çelişki varsa saha içinde hakem, saha dışında temsilci, ama bu açıkça indibuo proreo ilkesine aykırı ve bir felaket. Yani siz açıkça itiraf ediyorsunuz, diyorsunuz ki, ya ikisi arasında çelişki var, ben bir türlü maddi gerçeği bulamıyorum, ama birine üstünlük tanıyorum, ya o çelişenlerden asıl yanlış olan oysa, yani bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Teşekkür ederim.

Av. TALAY ŞENOL- Teşekkür ederim. Yalnız duyulmadı herhalde, bu soruya başlarken soru retorik olmasın dedim, ama soru retorik oldu. Şimdi önce bu talimatı ben yapmadım, yapılmasına da katkıda bulunmadım. Daha önce aktif

görevdeyken bizlere bazı sorular soruluyordu, ama biliyorsunuz Türkiye’de aktif görev bittikten sonra sanki o görevler hiç yapılmamış gibi böyle bir çöp sepetine atılıyormuş gibi atılıyor. Şimdi burada FIFA Disiplin Talimatında böyle bir şey var, o insan onuruna aykırı değil de “menschenunwürdig” diyor, yani o da az çok ona benziyor. Oradan tercüme etmişler, buraya almışlar. İnsan onuru tabii önemli bir kavram, aslında bir “supra norm”, hatta bizim Anayasamızın temelini oluşturan Alman Anayasasının 1. maddesi de insan onuruna dokunulamaz diye başlar. Ayrıca Avrupa Anayasasının yine temel haklarla ilgili maddesi insan onuruna dokunulamaz diye başlar. Bizim de Anayasa Mahkememiz bir kararında bunu bir supra norm, üstün norm olarak aldı, doğrudur, ama bunun bir delil olarak bu şekilde yapılması durumuna karşı dedim ki, uygulamada ne yapılacak bilmiyorum, bu arada belki bir şekilde, onu da bilemiyorum, kararlarında bu delil insan onuruna aykırıdır, reddediyoruz demişler mi, onu da bilmiyorum. O anlamda ben cahilim, bu konuda onu da itiraf ediyorum, dediklerinize de tamamen katılıyorum.

Uzman görüşüne gelince, o da öyle bir şey değil, mesela çok açık UEFA. FIFA disiplin talimatlarında, bunu yaparken biraz ondan yararlanmışlar, belli oluyor. Ancak mesela burada çok açık şekilde bilirkişi raporu diyor, keşif diyor, ikrar diyor, yani ceza muhakemesi hukukunun kabul ettiği bütün şeyleri yazıyor. İşte biz buna uzman görüşü demişiz, uzman görüşü dediğiniz gibi taraf delili olarak da ben getiririm, bir uzmandan görüş alırım, verir mi, ama sanıyorum o orijinaline baktığım zaman UEFA, FIFA talimatlarına burada kastedilen şey bilirkişi incelemesi. Ancak bilemiyorum tabii, biz pek söyletmedik, yaptıramadık bu taraf tanığı, uzman görüşü, ceza yargılamasında ben çok ısrar etmeme rağmen, eski yasada da var biliyorsunuz, tamam efenim, yeterince aydınlatılmıştır, biz tanık çağırıyoruz dediler. Biz de dedik ki, tanığı kamu tanığı olarak çağırabilirsiniz, ama benim taraf tanığım olarak çağırabilirsiniz. Bir tek şeyiniz vardır, beni kötü niyetli olarak görürsünüz, siz işi uzatmak istiyorsunuz dersiniz, ama benim tanığımı çağırıp dinlemek mecburiyetindediniz. Ama bunu anlatamamıştık. Şimdi bütün bunların arka planında nasıl altından kalkacaklar bilemiyorum, dediğimiz gibi bizim tarafımızdan da biraz kopukluk oldu, onlar da bizi kaldırıp attılar, ayrıldıktan sonra verilmiş tek bir karardan bilgim yok. Dolayısıyla sizin söylediklerinize (ceza hukukunda biliyorsunuz böyle belirsiz kavramlar son derece tehlikelidir), bu konudaki eleştirilerinize de katılıyorum. Teşekkür ederim.

Av. ŞAHAP İNCE- Teşekkür ederim. Buyurun Hanımefendi.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Ben sorumu ZÜbeyd Beye veyahut da Coşkun Beye yöneltmek istiyorum. Konuşmalarınızda da bahsettiniz, şu an itibarıyla 56 tane özerk federasyon var ve bunların her birinin disiplin uygulamalarını düzenleyen kendi disiplin talimatlarını çerçeve statü ve ana statüleri doğrultularında çıkartmaları gerekiyor. Ancak federasyonların disiplin talimatlarına baktığınızda ki aylık olarak çoğu federasyonun böyle bir disiplin talimatı dahi yok, aynen GSGM

Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği alınmış ve kopyalanmış, kullanılıyor. Fakat GSGM'nin çerçeve statüsünde diyor ki, bütün özerkleşen federasyonlar kendi disiplin talimatlarını çıkartmak zorundadırlar. Çıkartmazlarsa ne olur? Boşluk. Birinci sorum bununla ilgili nasıl bir değerlendirme yapıyorsunuz, disiplin talimatı olmayan, hiç internet sitesinde dahi yayınlanmayan, aslında adı özerk geçen, ama bir yönüyle GSGM'ye bağlı olan federasyonlar için GSGM'nin bir uygulaması, bir kural getirmesi gibi bir durum söz konusu mu?

Bir diğer sorum da gene bur özerkleşen federasyonların uygulamalarına baktığımızda ki bunlar da disiplin talimatı olan federasyonlar, bunlarda her ne kadar tahkime başvuru yolları, soruşturmanın ne kadar süre içerisinde sonuçlandırılması gerektiği belirtilmiş olsa da idari tedbir diye bir uygulamaları var ve idari tedbir doğrultusunda sporculara ya da disiplin uygulamasına muhatap kalan kişilere soruşturma tamamlanincaya kadar o haklardan mahrumiyet uygulanıyor. Fakat bunun, bu idari tedbirin ve soruşturmanın ne kadar süre içerisinde başlatılması gerektiği hiçbir disiplin talimatında belirtilmemiş. Şimdi her ne kadar tahkimle ilgili olarak sporla ilgili, sporun yargılanma usulleri farklı bir prosedüre tabi tutulmak istenmiş olsa da bu süre kaybindan dolayı şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor. Sporculara idari tedbir uygulanıyor, altı ay boşunca soruşturma açılmıyor, fakat hakkınızda idari tedbir vardır, gerekli araştırmalar yapılmaktadır deniliyor ve bu süre içerisinde sporcunun uğraşmış olduğu hak kayıpları, maddi kayıplar, bunların ne şekilde karşılanması gerektiğinin hepsi boşluk. Altı ay sonra da deniliyor ki, biz gerekli incelemeyi yaptık, o incelemeyi de dosya üzerinden yaptık, size disiplin cezası da vermiyoruz. Şimdi bunlara ilişkin alınması gereken önlemler, başvurulması gereken yollar nelerdir, bunu sizden öğrenmek istiyorum. Çünkü uğranılan zararlara ilişkin tahkime başvurma imkânı da yok, tahkime hangi hallerde başvurulacağı da belirli, dolayısıyla direkt olarak bize adli yargının yolu gözüküyor. Bu da disiplin talimatında konulan hükümlerin GSGM'nin federasyonları özerkleştirmek istemesinin ruhuna aykırılık teşkil etmiyor mu?

Av. ZÜBEYT AYDIN- Efendim çok teşekkür ederim. Şunu söyleyeyim, şu anda Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün bünyesinde olup da 3289 sayılı Kanun hükümleri gereğince özerklik kazanmış, tam manasıyla özerk olan 54 federasyonu var. Bugün Merkez Danışma Kurulu toplantısı vardı iki federasyona da özerklik kararı verildi. Özerklikler; Merkez Danışma Kurulu kararı, Spordan Sorumlu Bakanın uygun görüşü, Başbakanın onayından sonra Resmi Gazete'de yayınlanma gibi bir süreci vardır. Takriben bir ay içinde sonuçlanır. Yani bir ay sonra, bu süreçler tamamlandıktan sonra Türkiye'de GSGM'ye bağlı olup da özerk olan federasyon sayısı 56 olacaktır.

İkinci bir olay, 2004 yılında federasyonlar özerk olurken çok kısa süre içerisinde federasyonların tüm mevzuatlarını tamamlamaları mümkün değildi. Biz çerçeve statü şöyle bir hüküm konuldu. Denildi ki istenilen süre içerisinde statülerini, yani statü derken talimatlarını hazırlayamayan, özellikle de disiplin talimatlarını

veya muhasebe talimatlarını, malzeme alım satımla ilgili talimatlarını hazırlamayan federasyonlar, Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün yürürlükteki mevzuatında kendi yapılarına aykırı olmayan mevzuat hükümlerini kullanabilirler, uygulayabilirler, öyle bir hüküm var. Sizin dediğiniz olay bana çok spesifik geldi, bilmiyorum bir sporcunun altı ay, yedi ay disiplinde tedbirli olarak bekletilmesi mümkün değil, şöyle ki, disiplin kurulu kendisine gelen bir eylemde ilkönce burada bir idari tedbir olup olmadığına bakar. Eğer tedbir varsa öncelikle o dosyaya bakmak zorundadır.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Pardon, sözünüzü kesiyorum, böyle birkaç tane farklı federasyonlarla ilgili olaylara rastladığım için ve bu konuda da talimatta olan boşluğu gördüğüm için bu soruyu size yöneltmek istedim.

Av. ZÜBEYT AYDIN- Mutlaka, bu uyarınız için çok teşekkür ederim, çok önemli bir olay. Yarın ben bunu arkadaşlarımızla görüşüp o tip federasyonlar varsa mutlaka kendilerine bir uyarı göndeririz, niye böyle oldu diye sorarız. Diğer bir husus tabii ki o ilk süreç içerisindeki federasyonların her şeyi bir futbol gibi tüm unsurlarıyla dört dörtlük hayata geçirmeleri mümkün değildir. Bakınız; Futbol Federasyonu 1988 tarihinden itibaren özerktir, aradan neredeyse 20 küsur yıl bir süre geçti, en az dört-beş defa Kanununu değiştirmek zorunda kaldı. Oysa şu anda Futbol Federasyonunun geldiği nokta malumunuzdur. Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün bünyesinde bulunup da özerkliğine kavuşan federasyonlar bir çerçeve kanunla özerklik statüsüne kavuştu. FIFA'nın da isteği Futbol Kanununun bir çerçeve Kanun şeklinden olmasıdır. Zaten uluslararası tüm federasyonların ortak özelliği budur. FİFA diyor ki, hükümetler özerk olan federasyonların tüm yönlerini kanunla belirlemesinler. Çerçeve kanunla federasyonun özerliği kabul edilsin. Diğer tüm unsurlar, talimatların hazırlanması, disiplin talimatının belirlenmesi veyahut da kendilerinin kurmak istedikleri birimler, tabii oldukları genel kurul tarafından belirlensin. Ancak; maalesef bizdeki insan unsuru biraz hazırcıyız ve bazı federasyonlar şöyle bir uygulama yaptılar. Bu işin öncülüğünü yapan kim? Türkiye Basketbol Federasyonu, bazı federasyonlar Ana Statülerini hazırlarken oradan basketbol kelimesini silerek kendi federasyonunun ismi yazdılar, kimse alınmasın, A federasyonu yaptı, B federasyonu yaptı, kopya çektiler, bu işin en kolay, en hazırcı yönüne seçtiler. Tabii burada bir merci hakkında kusur bulmak çok zor bir şey, bu insanların yapması gereken bir olay. Bakın hâlâ dahi bazı avukat arkadaşlar burada, her avukatın önünde incelemekte olduğu 20, 30 tane talimat var. Geçenlerde Sayın Bakan dedi ki, talimatlarını 45 gün süre içerisinde hazırlamayan federasyon hakkında işlem yapacağım dedi. Federasyonlar apar topar, sağdan soldan kopyayla, biliyorsunuz şimdi bilgisayarların maalesef o nahoşluğu var, size kopyalıyor, başkasını kopyalıyor, bakarsınız basketbolle voleybol ikisi bir arada aynı çıkabiliyor. Bunların zaman içerisinde düzeleceğini düşünüyorum.

Av. ŞAHAP İNCE- Tahkim nasıl oluyor?

Av. ZÜBEYT AYDIN- Şimdi şu anda Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün bünyesindeki Tahkim Kurulu bize göre sporda çok içtihat oluşturacaktır. Yani birçok federasyonun önünü açtı ve sporda, spor hukukunun yerleşmesi konusunda çok ciddi çabaları var, çok titiz çalışmaları var, özellikle Sayın Hasan Beyin bu katkılarında kendisine minnettarız, Sayın Fehim Hocamızın da, diğer arkadaşlarımızın da çok özverili bir çalışmaları var. Bu arada bir şey var, geçmeden önce aktarayım, neden hepsi hukukçu değil? Biz o Yönetmeliği veya Tahkimle ilgili düzenlemeyi yaparken şöyle düşündük, aslında baştaki teklifimiz yedisi de hukukçu olsun şeklinde idi fakat şöyle bir soruyla karşılaştık, peki, hukukçularımız olur ya sporu bilmiyorsa, sporla ilgili bir müsabakayı hiç izlememişse ne yapılabilir. Sporum o incelikleri konusunda hâkimlerimize, oradaki görev alan arkadaşlarımıza yardımcı olmaları açısından spor bilgisi olan üyeleri bulunsun diye düşünüldü. Öyle tahmin ediyorum ki galiba iyi de oldu, Tahkimden bir üyemiz de, Sayın Fehim Hocamız da burada, herhalde memnun kaldılar. Şimdi tabii Anayasa Mahkemesinin örneğinin; spordaki yargılamanın Anayasaya uygunluğu konusunda değişik fikirler olabilir. Saygıyla karşılamak lazım. Ben şunu söyleyebilirim. Dünyada birçok ülkede, örneğin İngiltere’de spor mahkemeleri oluşturulanlar hâkim değildir, bunu net söylüyorum. Orada sporla ilgisi olan, sporu seven veyahut da spora zaman ayırabilecek insanların oluşturduğu bir kurum, yani buna tahkim kurulu mu demek lazım, mahkeme ne derece denir, bilemiyorum.

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Bir katkıda bulunmak istiyorum. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu üyeliğinde süre altı yıldır, kanunla dört oldu. Aramızdaki görev yapan, hukukçu olmayanlar da hukuki konulara öylesine hakim ki ben 4,5 yıldır beraber görev yaptığım bir arkadaşımın hukukçu olmadığını bambaşka bir vesileyle iki ay önce öğrendim.

Av. ŞAHAP İNCE- Peki Hocam, bu sizce uygun mudur?

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Bir arkadaşımız genel müdür yardımcısıydı ve kurula federasyonların duyuruları, ilanları geldiğinde, ne nedir diye, Genel Müdürlük Baş Hukuk Müşaviri Zübeyd Beyin de söylediği gibi, bizim bilgi eksikliğimizi tamamlıyordu. Hukukçu olmayan üye olabilir olamayacağı konusunda şunları hatırlatmak isterim: Danıştay üyelerinin kaç hukukçu, kaç değil? Vergi Mahkemelerinde üyelerin ne kadarı iktisadi ve idari ilimler alanındaki fakülte veya bölümlerden mezun, ne kadarı Hukuk Fakültelerinden?

Av. ŞAHAP İNCE- Peki, Danıştay örneği doğru mu Hocam?

Prof. Dr. FEHİM ÜÇİŞİK- Bizim konumuz tahkim. Tahkim Kurulunda hukukçu olmayanın hâkimlik yapıp yapamayacağı ile hukukçu olmayanların Tahkim Kurulu üyesi olabilmesinin Türkiye’de, yanlış bir yenilik olarak takdim edilmesi farklı konular. Danıştay’da çok uzun geçmişi olan bir uygulama bulunmaktadır. Yanlış bilmiyorsam, Anayasa Mahkemesi Başkanı da Sayıştay üyeliğinden Anayasa Mahkemesine atanmıştır. Anayasanın yargı bölümünde yedi tane kurum

sayılmaktadır. Ben yıllar evvel şunu savundum: Cumhurbaşkanı devletin başıdır, Devlet organlarının uyumlu çalışmasını gözetir. Yasama organının başkanı Büyük Millet Meclisi'nin başkanıdır. Hükümetin başkanı başbakanıdır. Yargının başkanı kimdir? Anayasa Mahkemesi'nin, hatta Sayıştay'ın üst mahkeme sayılıp sayılmayacağı konusunda yorum farklılığı bile olabiliyor. Bundan dolayı, fikrimizce bir yüksek mahkeme kurulmasında fayda var. Fakat bu yüksek mahkemenin altındaki mahkemelerde, mesela vergi mahkemelerinde, hukukçu olmayanların da görev alabilip alamayacağı bambaşka bir şey. Buradan başka noktaya da geliriz: Hukuk fakülteleri maalesef uzun zaman kendileriyle ilgili sayılabilecek gelişmelere müdahale etmemiş, böylece başka fakültelerde kamu yönetimi bölümleri kurulmuş, başka bazı bölümler kurulmuş. Başka fakülteler öyle bir branşta yüksek lisans, doktora programı açıyor ki, öğretim üyelerinin çoğunluğunu hukuk fakültesinden istiyor. Hukuk fakülteleri ise hâlâ ve hâlâ öğrencilere yönelik hiçbir bölümü olmayan, tek hücreli, yüksek lisans ve doktora kademelerinde yalnızca özel hukuk ve kamu hukuku programlarına az sayıda öğrenci alan kurumlar olarak kalmış. Fikrimizce, hukukçudan başkasının yargıçlık yapamayacağı iddiasını hukuk fakültelerinin ortaya koyması lazım. Yargının bütünlüğünün ortaya koymak ayrı bir konu, ama vergi mahkemesinde, hukukçu olmayan üyeler bulunurken, Ticaret Odalarında ve diğer çeşitli kuruluşlarda tahkim uygulaması yaygınlaşırken, bilmiyorum, tahkim kurullarının tüm üyelerin hukuk fakültesi mezunu olması şart koşulabilir mi? Belki böyle bir şart isabetli olabilir, ama Tahkim Kurulunda 4,5 yıllık deneyimim bana gösterdi ki hepimiz hukukçu olsaydık bu kadar uyumlu ve gerekli bilgilerle tamamen donatılmış olarak karar vermek imkânı olmazdı. Teşekkür ederim.

Av. ŞAHAP İNCE- Evet, biz de teşekkür ederiz.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Ankara Hukuk Fakültesi öğretim üyesiyim. Bu kaldığımız yer itibarıyla birkaç katkıda bulunacağım, daha sonra kendi söylemek istediğim, yöneltmek istediğim bazı sorular var, müsaadenizle onları ifade etmek isterim. Şimdi aslında dünya spor hukuku uygulamasına baktığı zaman özellikle spor yargılama organlarında görev alan kişilerin hukukçu olması bir zorunluluk, ben genel epeyce de ülke örneği de inceledim, gördüğüm husus bu. Hukukçular dışında bu tür komisyonlarda, özellikle tahkim kurulu gibi en üst düzeyde karar verecek noktalarda hukukçu olmayanların görev yapmalarına engel teşkil eden düzenlemeler var, hatta öyle düzenlemeler var ki mesela 20 senelik mesleki tecrübeye sahip hukukçu olma zorunluluğu var veya emekli olmuş hâkim girebiliyor, mesela İtalyan uygulamasında öyledir. Mesela bu konuyla ilgili şunu da söyleyeyim, Anayasa Mahkemesi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun oluşumuyla ilgili maddeyi yanlış hatırlamıyorsam 2006 yılında iptal etti, gerekçesi de hâkim sınıfından olanların burada görev almasına ilişkindi. Fakat ona rağmen sonrasında aynı kanunda yapılan değişiklik çerçevesinde bir de cümle ilave edilmiştir, tekrar hâkimlerin bu kurullarda görev yapabilmesi yolu açılmıştır. Anayasa Mahkemesinin gerekçesi de oldukça açıktır,

yani yargılama yapan makamın tarafsızlığını ortadan kaldırma tehlikesi, riski bulunduğu için demektir. Bu görevde olan hâkim, savcıların kurullarda görev alamaması gerektiğini ifade etmiş olmasına rağmen sonrasında çıkan kanun değişikliğiyle tekrar göreve devam edildiğini görüyoruz. Tabii her hukukçunun da bu tür özellikle yargılama kurumlarında, kurullarında görev alması da uygun değil, gene uluslararası spor hukuku doktrininden bir örnek vardır. Amerikan doktrini bunu söyler, o hukukçunun da hiç olmazsa bir beyzbol topunu gördüğünde onun ne olduğunu anlayabilmesi gerekir tarzında örnek vardır. Tabii kıstas biraz düşüktür, ama işin dram yönünü ortaya koyma yönünde de önem taşıdığını düşünüyorum.

Spor disiplin yargılaması aslında spor federasyonlarının en can alıcı noktası, çünkü çok ciddi müeyyideleri uygulama yetkisine sahip. Bu anlamda ben gerek uluslararası spor yargılamasında, gerek Türk spor yargılamasında ciddi deneyimler edindim, o çerçevede şunu söyleyebilirim, gerek uluslararası düzeyde, gerek ulusal düzeyde, yani sadece Türkiye'ye ilişkin söylemiyorum, bu disiplin kurullarının oluşumu ve bunların görev yapmasıyla ilgili ciddi sıkıntılar gözlemledim. Bu anlamda özellikle tabii bu doktrinde dile getiriliyor, ama ben pratikte gördüğüm uygulamalarda da bunu destekleyici bazı örnekleri yaşadım, bu disiplin yargılamasını gerçekleştirecek kurulların her şeyden önce oluşumu çok önemli. Böyle bağımsızlık, tarafsızlık gibi unsurların ön plana çıktığı bir yapılanma söz konusu olmalı ki bu da atama yoluyla gerçekleştirilemeyecek bir husustur, mutlaka bu organlara gelecek, görev yapacak kişilerin seçimle gelmesi gerekir. Bu anlamda tabii gene disiplin uygulamasını yapacak olan federasyonla disipline maruz kalacak, disiplin müeyyidesine maruz kalacak sporcu veya kulüp arasında da bir silahların eşitliği ilkesinin ön plana çıkarılması gerekir. Şimdi aslında katkı niteliğinde olacağını tahmin ediyorum, mesela Talay Beyin söylediği savunma süresinin üç günden 48 saate indirilmesi bu anlamda savunma hakkını çok ciddi şekilde zedeleyen bir unsurdur. Yani olimpiyatlarda oluşturulan CAS, ad hoc heyetleri dahi bu kadar kısa sürede, bazı örnekler dışında, istisnai durumlar dışında bu kadar alelacele karar vermemektedirler.

Gene kısaca şunu da söyleyeyim, tabii Zübeyd Beyle biz bu özerklik konusunda sanıyorum farklı düşüncelere sahibiz, ben inşallah yarınki panelde özerkliğin unsurlarını, bizdeki federasyonların gerçekten özerk olup olmadığını ifade edeceğim, fakat burada kısaca şunu söyleyeyim. Bir genel kurul yapısının oluşturulması özerkliğin gerçekleşmesi için hiçbir zaman yeterli değildir, bunun yan unsurlarla mutlaka desteklenmesi gerekir ki genel kurulun oluşumu da bizdeki federasyonlarda, özerk adı verilen federasyonlarda genel kurulun oluşumu da çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Özellikle bu son seçimlerde yaşadık, sadece bir örnek vererek bunu tespitle yetineceğim, benim bildiğim kadarıyla bütün eski başkanların hepsi tekrar federasyon başkanı olarak seçildi, belki birkaç tane istisnası vardır. Bunun sebebi de ben biraz işin uygulamasıyla da uğraştım bu aşama itibarıyla, mevcut federasyonların yönetim kurullarına delege belirleme konusunda çok ciddi yetkiler verilmiş. Hatta bu yetkileri aşacak şekilde de bazı federasyonların dele-

ge belirleme yöntemine gittiklerini gördüm. Bunu dediğim gibi yarınki panelde ben mümkün olduğu kadar ortaya koymaya çalışacağım. Coşkun Bey bağımsız kürsü dedi, bağımsız kürsü kurma konusundaki çalışmalarımız neredeyse 10 yılı bulacak, Ankara Hukuk Fakültesi olarak bu işte bir öncülük yapmak istiyoruz. Fakat en büyük muhalefeti gene biz kendi meslektaşlarımızdan görüyoruz, yani bu alan gerçekten bağımsız olacak bir alan mıdır tarzındaki tereddütler maalesef önümüzdeki en büyük engel olarak karşımıza çıkıyor. Belki sonraki aşamalarda hukukçu olmayanlara bunu anlatmak çok daha kolay oluyor, ama hukukçulara anlatmak biraz daha zor. Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Av. ŞAHAP İNCE- Evet, biz de teşekkür ediyoruz.

Av. ZÜBEYT AYDIN- Şimdi Erkan Hocanın bir sorusuna şöyle cevap vermek istiyorum, Erkan Hocam disiplin kurullarının seçimle gelmesi gerektiği şeklinde bir şey ifade ettiler. Zaten şu anki uygulamada GSGM'den ayrılan tüm federasyonların disiplin kurulları genel kurul tarafından seçiliyor. Birincisi bunu belirtelim, İkinci bir olay da özerk federasyonlar şu ana kadar en az 100, 128 civarında genel kurul yaptılar, yapılan genel kurullarından takriben 30, 40 genel kurulun iptali konusunda adli veya idari yargıya müracaat edildi. Bunların sadece bir tanesi oylamada bir yanlışlık nedeniyle iptal edildi, diğer tüm davalar reddedildi. Teşekkür ederim.

Av. ŞAHAP İNCE- Biz de teşekkür ederiz. Buyurun, son sorulara kalıyor.

SALONDAN- Teşekkür ederim, Sorum Zübeyd Beye, kendisinin de üye olduğu benim de üye olduğum, Fehim Hocanın başkanlığını yaptığı Spor Şurası Spor Hukuku Komisyonunda birtakım kararlar alındı ve bu kararlar daha sonra Spor Şurasının kararları haline dönüştü. Bunların içinde şu anda konumuz olan tahkim kurulunun geliştirilmesi, disiplin ve ceza kurullarının iki dereceli halde federasyonlara getirilmesi gibi konular vardı, daha bir dizi başka konu vardı. Sorum şu, bu Spor Şurasında alınan spor hukuku konularıyla ilgili GSGM'de bir çalışma başlattınız mı, yoksa şimdiden bu kararlar arşive kalktı mı? Teşekkür ederim.

Av. ZÜBEYT AYDIN- Spor Şurasında alınan kararların arşive kaldırılması mümkün değil, zaten arşive kaldırma Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün yapısında yoktur. Şunu söyleyeyim, Sayın Bakan Şuranın akabinde Spor Şurasında alınan kararların takibi konusunda bir komisyon oluşturdu ve bu komisyon çalışmalarına başladı Gençlik ve Spor olarak her hafta cumartesi hafta pazar dahil olmak üzere bu bazen iki gün üst üste çalışıyoruz. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü mesai mefhumum bağlı kalmaksızın çalışıyor.

Av. ŞAHAP İNCE- Evet, tüm arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Sizlere de bu saate kadar beklediğiniz için teşekkür ediyorum ve kapatıyorum efendim, yarın görüşmek üzere.

DEVRİM AKYOL- Ankara Barosu Spor Hukuk Komisyonunun düzenlemiş

olduğu 1. Uluslararası Spor Hukuku Kongresinin son oturumunu dinlediniz. Sayın konuklar, değerli katılımcılar; Şimdi konuklarımıza plaketlerini vermek üzere Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Avukat Gurur Gaye Gunal'ı kúrsúye davet ediyorum. Sayın Talay Şenol, Sayın Zúbeyd Aydın, Sayın Coşkun Dere ve Oturum başkanımız Sayın Şahap İnce.

Bir hatırlatma yapayım, yarın saat 10'da Türk spor yönetiminin dünya spor yönetimi modelleriyle karşılaştırması konu başlığıyla Sayın Levent Bıçakçı konuşacaktır, yarın görüşmek üzere.

II.GÜN

13 OCAK 2009

TÜRK SPOR YÖNETİMİNİN DÜNYA SPOR YÖNETİM MODELLERİYLE KARŞILAŞTIRMASI

YAĞMUR EROL- Saygıdeğer katılımcılar ve değerli konuklar, Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlediği 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının ikinci günündeyiz, hoş geldiniz. Günün ilk sözü İstanbul Barosu avukatlarından Sayın doktor Levent Bıçakçı'ya ait, aynı zamanda UEFA Tahkim Kurulu üyesi olan Sayın Bıçakçı Türk spor yönetimini dünya spor yönetimi modelleriyle karşılaştıracak, buyursunlar.

Av. Dr. LEVENT BIÇAKÇI- Öncelikle Ankara Barosunu böyle bir Spor Hukuku Kurultayı düzenlemiş olmasından dolayı yürekten kutluyorum. Gerçekten hukukumuzun her dalının olduğu gibi, spor hukukunun da bu tür çalışmalara çok fazla ihtiyacı olduğuna inanıyorum. Ben bugünkü başlığımı "*Türk Spor Yönetiminin Dünya Spor Yönetimi Modelleriyle Karşılaştırılması*" olarak seçtim, bunu niçin seçtim? Kendi spor yönetimize bakıyorum, Türkiye'deki spor yapılmasına bakıyorum, spora olan katkımıza bakıyorum, bir de Avrupa'daki spora olan katkıya bakıyorum. İnanılmaz boyutlar görüyorum, gerçekten Avusturya'da her üç kişiden biri kulüp üyesi, Almanya'da her dört kişiden biri kulüp üyesi; ama Türkiye'de bu rakamı bilmiyoruz. Üç tarafı deniz olan ülkemizde hiçbirimiz deniz sporları nedir bilmiyoruz, ancak belirli bir kulübe üye olanlar bu sporları yapabiliyorlar. Ama yüzme, yelken, sutopu... Hiçbirimiz bunları kendi küçüklüğümüzde, gençliğimizde hobi olarak yapamadık, bunları algılayamadık, hâlâ da yapamıyoruz.

Bunun nedenlerini çok araştırdım, en nihayetinde spor yönetimiyle ilgili olduğu sonucuna ulaştım. Gerçekten, Avrupa Hukukunda yeni bir spor yönetimi anlayışı gelişti. Avrupa Ekonomik Topluluğu döneminde Adalet Divanının Walrave & Koch ve Donà Kararlarında “*sportif faaliyetlerin sadece bir ekonomik faaliyet oluşturdukları ölçüde Avrupa Hukuku kapsamında değerlendirilebilecekleri, safi spora ilişkin kuralların ise bu kapsamın dışında kaldıkları*” belirtilmiştir. Özellikle 1980’lerin ikinci yarısından itibaren, sporun hızlı bir şekilde ticarileşmesine paralel olarak, sporla ilgili uyuşmazlıkların sayısında büyük bir artış görülmüştür. Maastricht Anlaşması ile tamamen tek pazar niteliği taşıyan Avrupa Birliği’nin kurulmasının ardından, sporla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan birçok uyuşmazlığın çözümünde “*sporun kendine özgü karakteri*”ne atıfta bulunulmuştur.

Belçikalı futbolcu Bosman tarafından açılan davada, Adalet Divanı’nın futbolcu sözleşmelerine ve transferlerine ilişkin kuralları UEFA’nın bütün itirazlarına rağmen Avrupa Birliği Hukuku kapsamında değerlendirmesi önce büyük tartışmalara neden olmuştu. Bosman Kararının ardından, sporu herhangi bir ticari iş gibi değerlendiren “*tek pazar yaklaşımı*”nın sporun rekabetçi yapısının bozulmasına ve sportif değerlerin kaybolmasına neden olduğu; sporun sosyal yönünü zayıflattığı yönündeki eleştiriler artmış, sporun eğitsel ve sosyal yönüne ağırlık verilmesi, sporun Avrupa toplumlarında bir sosyal entegrasyon aracı olarak kullanılmasını savunan “*sosyokültürel yaklaşım*” gelişmeye başlamıştır. Gerçekten de 2004 yılında Avrupa Birliği tarafından “*Spor Aracılığıyla Eğitim Yılı*” ilan edilmiş, bu kapsamda çoğu gençlere yönelik 161 tane proje hazırlanmıştır. 1997 yılında Amsterdam Anlaşması’na eklenen deklarasyon ve 1999 yılında Avrupa Komisyonu Kültür ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan “*Avrupa Spor Modeli*” adlı yol gösterici rapor ile Avrupadaki spor yapılanması ele alınmıştır. Buna göre spor, sadece ekonomik bir aktivite olarak değil, aynı zamanda Avrupa kimliğinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Sporun sosyal, kültürel, eğitimsel fonksiyonları, rekreasyona ve kamu sağlığına yönelik fonksiyonları göz ardı edilmemelidir.

Peki, o zaman Avrupa Spor Modeli nedir? Bu modelin en önemli özelliği, sivil toplum öncülüğünde aşağıdan yukarıya doğru piramit şeklinde bir yapılanmayı öngörmüş olması. Bu yapılanmanın tabanında, “*herkes için spor*” anlayışını benimseyen ve her yurttaşta spor yapma olanağı sağlayan kulüpler yer alıyor. Avrupa sporunun gelişiminin temeli bu amatör ruha dayanıyor. Piramidin bir sonraki basamağında ise tamamıyla özerk bir yapıya sahip olan bölgesel federasyonlar ve ulusal federasyonlar yer alıyor. Daha üst basamaklarda ise, Avrupa Federasyonları (örneğin UEFA) ve Dünya Federasyonları (örneğin FIFA) bulunuyor. Bu federasyonlar tarafından düzenlenen ligler arasında yükselme ve küme düşme sistemi ile geçişler sağlanıyor; bu da rekabeti destekliyor. Avrupada sporun geleneksel olarak devletle veya ticaretle bağlantısı olmadığı ve sportif faaliyetlerin esas olarak profesyonel olmayan bireyler tarafından icra edildiği için bir hobi ve topluma katılma aracı olarak algılandığı görülüyor. Ulusal kimliğe bağlılık, altya-

pıya ve oyuncu yetiştirmeye önem verme, tabana yayılma, piramidin basamakları arasında yükselme-düşme ve federasyonların özerkliği, Avrupa Spor Modeli'nin temel özellikleri olarak algılanıyor. Daha sonraki dönemde ise 2000 yılında Avrupa Konseyi tarafından başkanlık kararı biçiminde kabul edilen “*Sporun Kendine Özgü Karakteri ve Sosyal Fonksiyonu üzerine Nice Deklarasyonu*”nu görüyoruz. Bu Deklarasyon ile Avrupa spor modelinin korunması ve geliştirilmesi, herkes için spor ve amatör sporun yaygınlaştırılması, genç sporcuların korunması, altyapı faaliyetlerinin desteklenmesi, sporun rekabetçi yapısını koruma amacıyla sporun ekonomik ve idari yapısına ilişkin düzenlemeler yapılması, yeni bir transfer sistemi oluşturulması amacıyla ulusal ve uluslararası federasyonlar, kulüpleri ve sporcuları temsil eden birliklerle işbirliği yapılması, yeni Avrupa spor politikasının temel hedefleri olarak kabul edilmiştir.

Bunların arkasından sizlere çok kısaca İngiltere’de, Almanya’da, İtalya’da ve Amerika’daki spor yapılanmalarını özetleyeceğim. Çok fazla vaktinizi almayacağım, ama çok vurucu unsurlara dikkat edeceğim. İngiltere’de modern futbolun doğumu olarak kabul edilen 1863 tarihinde 12 kulüp yöneticisi, bir meyhanede bir araya gelerek ilk defa İngiltere Futbol Federasyonu’nu (the FA) kuruyorlar. Daha sonra 1903 yılında bir limited şirkete dönüştürüyorlar ve bu limited şirketlerin ortakları ise FA’ye bağlı kulüpler ve üniversiteler oluyor. Yani 1903 yılında İngiltere Futbol Federasyonu’nun temelini oluşturan limited şirketin ortakları arasında üniversiteler yer almakta. Daha sonra bir kurumsal yapı oluşturuluyor, “main board” denilen ana kurul, sadece tavsiye niteliğindeki kararları alıyor. FA Konseyi, profesyonel ve amatör lig temsilcileri, bölge temsilcileri, hakemler ve taraftar gibi paydaş temsilcilerinden oluşuyor. Bunların hepsini sıralamayacağım ama Ligler Komitesi, Gençlik Komitesi, Futsal Komitesi, Hakemler Komitesi gibi birçok komite bulunmakta. Yürütme organı içerisinde de çeşitli birimler var; Futbol Geliştirme Departmanı, Ticarî İşler Departmanı, İletişim Departmanı, Operasyon Departmanı, Yönetim Departmanı, Kurumsal İlişkiler Departmanı, Finans Departmanı gibi...

İngiltere’de Hillsborough Stadyumu’nda yaşanan ve 100 kadar Liverpool taraftarının ölümüyle sonuçlanan olayların ardından ülke çapında bir araştırmaya giriliyor. Gerçekten, futbolda holiganizmin veya kavganın nasıl önüne geçirebilir diye çok çok araştırıldıktan sonra İngiliz hükümetine sunulan, futbolda şiddet ve holiganizmin önlenmesi için çeşitli tespit ve önlemleri içeren “Taylor Raporu”nda, stadyumların koltuklu olması bu tür kavgaların önlenmesi, holiganizmin önlenmesi için şart koşuluyor. Stadyumların koltuklu olarak yeniden yapılandırılması için ekonomik kaynak arayışına giren kulüpler bir araya geliyorlar ve yeni bir sistem oluşturuyorlar. Futbol Federasyonu altında bir Premier League Limited Şirketi kuruluyor, burada sadece birinci lig şirketleri yer alıyor. Birinci, ikinci ve üçüncü lig kulüpleri ise Football League bünyesinde yer alıyor. Burada bütün ticarî hakların satışı, lig organizasyonları bu şirketler tarafından yapılıyor. Bunlara ek olarak, 43 adet bölgesel lig ve amatör futbol birliği bulunuyor. Amatör

ve bölgesel ligler bunlar tarafından yürütülüyor. İngiltere genelinde 2 bine yakın farklı ligde mücadele eden yaklaşık 40 bin kulübün var olduğunu görüyoruz. Bu sayı gerçekten hepimiz için inanılmaz boyutlara ulaşıyor. Bu sistemin başarısının bir sonucu olarak, FA Cup finali dünya çapında 150 ülkede canlı olarak yayınlanıyor, dört, beş İngiliz kanalı ulusal maçları naklen veriyor, seyirci ortalaması 35 bin. 9 bini sadece gençler için olmak üzere toplam 40 bini aşkın kulüp var, 2 bin tane turnuva var, 1,5 milyon lisanslı futbolcu, 30 bin koç ve 27 bin hakem var ve 21 tanesi tesise sahip olmak üzere 45 bin tane futbol sahası var İngiltere’de.

Arkasından Almanya’ya geçiyoruz. Almanya’da futbol kulüpleri ilk defa 1870’lerde okullarda kuruluyor, daha sonra 1900 tarihinde Leipzig’de 86 kulübün temsilcileri bir araya geliyor. Bugün 6,5 milyon üyesi olan, yani 6,5 milyon lisanslı sporcusu olarak Alman Futbol Federasyonu FIFA’nın en çok üyeye sahip, en önemli üyeleri arasında yer almakta. Alman Federasyonu, Almanya Olimpik Spor Birliğine bağlı. Alman erkek milli takımı, üç defa Avrupa, üç defa da dünya şampiyonluğuna sahip. Bayan milli takımına iki defa dünya, altı kere Avrupa şampiyonluğuna sahip. Daha sonra futbol federasyonunun yapılanmasına baktığımızda, çok adil bir genel kurul yapısı görüyoruz. Başkanlık ve yönetim kurulunun 36 oy hakkı var, eyalet federasyonları ve bölge federasyonlarının 140 oyu var, lig birliğinin, yani ligleri idare eden birliğins e 80 oyu var. Yani federasyonun neredeyse ağırlığı eyalet federasyonları ve bölgesel federasyonlarda. Yönetim kurulu yapısını kurulunu çok kısa olarak açıklamam gerekirse, futbolla ilgili bütün birimlerin temsilcileri yönetim kurulunda yer alıyor. Onun dışında, Merkezi Yönetim Birimi ve Sportif Yönetim Birimi var. Sportif Yönetim Birimi de erkekler ve bayanlar bölümü olarak ayrılıyor. Merkezi Yönetim Birimi ise çok fazla birimden oluşuyor. Buraya sadece birkaç tanesini yazdım.

Onun dışında Almanya’da lig yapılarına bakıldığında; birinci ve ikinci ligleri oluşturan Ligverband’ın idare ettiği görülüyor. Bu liglerin organizasyonunu, yayın haklarını, isim haklarını, ticari hakları Ligverband’a bağlı olarak kurulmuş Deutsche Fußball Liga GmbH şirketi yönetiyor, ama tamamen top kendilerinde. Arkasından Avrupa Spor Modeli’ne uygun olarak, Alman Futbol Federasyonu’nun yapılanmasını ve üye dağılımını görüyoruz. Buradaki sayılar da gerçekten hepimiz için çok çarpıcı... 6.5 milyon üyesi var, 25856 tane kulüp yer alıyor, 21 tane eyalet federasyonu ve beş tane bölgesel federasyon var.

Arkasından İtalya’ya geçiyoruz, İtalyan sistemi de Alman sistemi gibi Olimpiyat Komitesi’ne bağlı bir sistem, yani başında olimpiyat komitesi var, ama onun altında İtalyan Futbol Federasyonu yer alıyor. İtalyan Futbol Federasyonunda da aynı Almanya’da olduğu gibi Lega Calcio birinci ve ikinci ligi idare ediyor, ondan sonra tüm üç ligi Lega Professionisti yönetiyor; Lega Nazionale Dilettanti de amatör futbolu ve bayanları organize ediyor. Futbol stadlarına medya operatörlerinin girişleri ile ilgili düzenleme ve kontrollerin yapılması, finansal kaynakların tanımlanması, garantilenmesi ve üyeleri arasında dağıtılması, üye kulüpler için

idari düzenlemeler yapılması, üye kulüplerin, oyuncu transferleri ve genel finansal durumları ile ilgili denetim ve kontrollerin yapılması Lega Calcio'nun yetki alanına giriyor. İtalya'da Rekabet Kurulu'nun vermiş olduğu bir kararla, her kulüp kendi yayın gelirini elde edebiliyordu, havuz sistemi yoktu, ama 2009 yılından sonra tekrar havuz sistemine dönecek.

Çok kısa olarak da Amerika'dan söz etmek istiyorum. Gerçi çok fazla inceleyemedim, ama Amerika'da da FIFA'ya bağlı bir federasyon yapısı var. Burada üç tane ulusal lig var. 55 adet eyalet federasyonu profesyoneller, gençler, yetişkinler için futbolu organize ediyor.

Peki, Türkiye'deki durum nedir? Türkiye'deki durumu da size çok kısa olarak özetlersem 1922 yılında 16 spor kulübünün birleşmesiyle, ilk başkanlığı Ali Sami Yen tarafından yapılan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı kuruluyor. Daha sonra 1936 yılında Türk Spor Kurumu'nun kurulmasıyla başlayan merkezî dönemde Almanya'dan gelen uzmanların önerileriyle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kuruluyor. Böylece Avrupa spor Modeli'nin aksine Türkiye'de, ülkemizde yukarıdan aşağıya doğru merkezî bir yapılanma modeli benimsenmiş oluyor. Başbakanlık'a bağlı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1942 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na, 1960 yılında tekrar Başbakanlık'a bağlanıyor. 1982 Anayasası'nda ilk defa spora ilişkin bir maddeye yer veriliyor. 1986 yılında Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilen adı 1989 yılında tekrar Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü oluyor. 1988 yılında 3461 sayılı Kanun ile Futbol Federasyonu bağımsız bir hale geliyor, özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliğe sahip olduğu öngörülüyor. Fakat kurulların tartışması, amatör futbolu kimin idare edeceği tartışması süregeldiği için 1992 yılında yapılan bir değişiklik ile amatör ve profesyonel tüm futbol faaliyetlerini yürütme Futbol Federasyonu'na veriliyor. Böylece Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ile Futbol Federasyonu ayrı ayrı kutuplarda olmak üzere ikili bir yapılanma oluşuyor. 1993 yılındaysa gençlik Spor Genel Müdürlüğü yapmış olduğu bir içtüzükle federasyon başkanlarının seçimle işbaşına gelmesini öngörüyor. Daha sonra 2004 yılında 3289 sy. Kanun'a eklenen Ek 9. madde ile, TFF dışındaki (GSGM'ye bağlı) federasyonlara da, statüleri GSGM tarafından çerçeve bir statüye uygun olmak koşuluyla, talep üzerine idarî bir kararla özerklik tanınması mümkün hale geliyor. Bu şekilde de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı federasyonlar, Futbol Federasyonu ve diğer özerk federasyonlardan oluşan üçlü bir yapılanma söz konusu oluyor.

Avrupa'da merkezî bir spor yapılanmasına sahip tek ülkeyiz. FIFA üyeleri arasında kanunla kurulmuş tek futbol federasyonuna sahip ülkeyiz, Olimpiyat Kanunu'na sahip tek ülkeyiz. Avrupa genelinde futbolda söz sahibi ülkeler arasında bölgesel federasyonların görülmediği tek ülkeyiz. FIFA'nın 2007 tarihli araştırma verilerine göre lisanslı sporcu sayısında maalesef yok denecek kadar azız. Almanya'da bu sayının nüfusa oranı %7,60, İtalya'da ve İngiltere'de %2,5 görülüyor; bizde ise %0,28... Buna karşın resmi görevlilerde her üç ülkeden de

daha fazlayız, 208 bin resmi görevlimiz var maçlarda. UEFA ülkeleri arasında da Türkiye'nin yeri maalesef yine yok denecek kadar az, sıralamada 49.'yuz. Burada dikkatinizi Avusturya, Hollanda, Çek Cumhuriyeti'ne çekmek istiyorum, hepsinde bu oran %7,8, 8'e yaklaşıyor. Nüfusunun %65'inin 24 yaşın altında olması, Türkiye için spor konusunda müthiş bir potansiyel sağlıyor. Ancak ülkemizde Avrupa Spor Modeli doğrultusunda tabana yayılmış, geniş katılım esasına dayanan anlayış hâkim olmadığı için bu önemli bir kaynak yok ediliyor. Spor alt ve üst yapısı yetersizliği nedeniyle, zaman zaman bireysel sporlarda ve takım sporlarında kazanılan uluslararası başarılar da kalıcı olmuyor. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim...

YAĞMUR EROL- Sayın Bıçakçı'ya teşekkür ediyoruz. Kendisine plaketini sunmak üzere Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Gurur Gaye Günal'ı kürsüye davet ediyoruz.

I. OTURUM

FUTBOL YARGISI, USULLERİ ve MEVZUATI

YAĞMUR EROL- Etkinliğimiz ilk oturumla devam ediyor, oturumumuzun konusu futbol yargısı usulleri ve mevzuatı. Konuşmacılar Ankara Barosu Avukatlarından Sayın Talay Şenol, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Yardımcı Doçent Doktor Sayın Mürsel Başgül ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Profesör Doktor Sayın Nadi Günel. Oturuma Ankara Barosu Başkan Yardımcısı ve Avukat Sayın Salih Akgül başkanlık edecek, buyursunlar.

Av. SALİH AKGÜL- Değerli konuklar, sayın misafirlerimiz; Baromuzun düzenlediği 1. Spor Hukuku Kurultayına hoş geldiniz. Bu oturumda konumuz futbol yargısı, usulleri ve mevzuatı. Ben sayın konuşmacıları öncelikle sizlere tanıtmak istiyorum. Avukat Talay Şenol, Ankara Barosu kayıtlı avukatı, Türk Hukuk Kurumu önceki Başkanı, Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu önceki Başkanı, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu önceki Başkan Vekili. Bana verilen notlarda yazılmamış, ama değerli meslektaşlarım biliyorlar, Sayın Talay Ankara Barosunun birçok organlarında görev almış duayen bir üstadımız.

Diğer konuşmacımız Yardımcı Doçent Doktor Sayın Mürsel Başgül; kendisi Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi. Türkiye Büyük Millet Meclisi Borçlar Hukuku Kanunu komisyon üyesi, gene notlarımda yok, ama kendilerinin maratoncu olduğunu biliyoruz, değil mi Sayın Başgül?

Sayın Profesör Doktor Nadi Günel; Türk İtalyan Kültür Dostluk ve İşadamları Derneği Başkanı. Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Kurulu Üyesi ve Hukuk Kurulu önceki Başkanı, İtalya Şövalye Nişanı sahibi, Spor Hukuku Enstitüsü Üyesi, 2006 yılında düzenlenen Sporda Şiddetin Önlenmesi, Şike ve Teşvik Priminin Önlenmesine İlişkin Komisyonun Üyesi.

Değerli misafirlerimiz; 1,5 saatlik süremizi sayın konuşmacılar eğer uygun görürlerse iki aşamalı yapalım istiyorum. Birincide 20'şer dakika, kalan süremizi de ikinci 10'ar dakika olarak tamamlayalım. Sayın Şenol; uygun mu efendim? Peki, Sayın Şenol; sizinle başlayalım, buyurun efendim.

Av. TALAY ŞENOL- Teşekkür ederim. Ben de sizi sevgiyle selamlayarak konuşmama başlıyorum. Aramızda şöyle bir şey düşündük, ben biraz giriş gibi Türkiye'deki spor yargısı mevzuatını irdeleyeceğim, Mürsel arkadaşımız daha ziyade uluslararası boyutta, tabii Türkiye de dahil olmak üzere konuyu değerlendirecek. Aynı şekilde diğer Sayın Hocam dadaha ziyade İtalyan ağırlıklı olarak konuyu işleyecekler.

Spor yargısının amacı spor faaliyetlerinin düzenli ve disiplinli bir şekilde ve fair play kurallarına uygun olarak yönetilmesini sağlamak ve disiplin ihlallerinde de bunları cezai yaptırımlara bağlamasıdır. Spor yargısının değişik kaynakları var, bunlar ulusal kaynaklar ve uluslararası kaynaklar olarak ayrılabilir.

Bir spor yasası, bütün spor faaliyetlerini içerecek şekilde tek bir spor yasası Türkiye'de yok.

Ulusal kaynakları da ikiye ayırmak lazım, futbol özerk bir yapıya kavuştuğu için onu ayrı değerlendirmek lazım, diğer spor dallarını da farklı değerlendirmek lazım. En son 5719 sayılı Kanunla değişen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kurulu ve Görevleri Hakkında Kanun var temel kanun olarak, Bu kanuna göre çıkarılmış ana statü ve Futbol Disiplin Talimatı, Tahkim Kurulu Talimatı var. Diğer spor dalları için de 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği ve Tahkim Kurulu Yönetmeliği, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Spor Federasyonlarının Teşkilatı Çalışma Görev Yetki ve Sorumlulukları Yönetmeliği ve bunlara ortak olarak da bir türlü uygulama alanı bulunamayan ve ölü doğmuş olarak kabul edilen 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğe Dair Kanun var. Tabii bütün bunların başında, üstünde Anayasamız var, Anayasamızın kuralları bilindiği üzere 11. maddeye göre sadece yasama, yürütme, yargı organlarını, idare makamlarını değil, diğer kuruluş ve kişileri bağlar ve buradaki temel, özellikle bizimle ilgili olan spor ve ceza konularındaki temel kurallar bizim spor yargılamamız için de geçerli.

3813 sayılı Yasanın 1. maddesinde bu kanunun amacının her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek olduğunu belirtmiştir. Yine aynı yasanın 2/b maddesine göre de milli ve milletlerarası kuralların ve her türlü talimatların uygulanmasını sağlamak federasyonun görevleri arasındadır denmiştir. Futbol yargılaması açısından bu uluslararası kaynakların başlıcaları UEFA ve FIFA disiplin talimatlarıdır, diğer statüleridir. Diğer spor dalları için de bağlı oldukları uluslararası organizasyonlarda benzer mevzuatlar bulunmaktadır. Ben burada daha ziyade öncelikli olarak biraz da özerk yapılanmanın getirdiği bir

öncülük içerisinde diğer federasyonların, özerk olmuş veya henüz olamamış federasyonların yapılanmasında da önemli rol oynayacağına inandığım futbol spor yargısını ağırlıklı olarak irdelemeye çalışacağım. Diğerlerine de yeri geldiği zaman kısaca değineceğim.

Yasa koyucu 3813 sayılı Yasada futbol faaliyetlerinde disiplini sağlamak üzere bir yapılanmaya gitmiştir. Yasanın 25. maddesinde futbol müsabaka ve çalışmalarında kulüpler ve kişilerce disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler milli ve milletlerarası teamüllere uygun olarak federasyon yönetim kurulu tarafından hazırlanacak esaslara göre tespit edilir demiş ve bu esaslar ana statüde, talimatlarda belirtilmiştir. Bu yapılanma içerisinde çok fazla ayrıntıya girmeden söylersek, disiplin kurulları var. Bunlar ; Amatör Futbol Disiplin Kurulu ile Profesyonel Futbol Disiplin Kuruludur. Bunların da üst organı olarak Tahkim Kurulu yer almakta. Buna karşılık diğer spor dallarında, özerk statüye kavuşan futbol dışı spor dallarında her federasyon tarafından disiplin konusunda düzenlemeler yapılabilmesine karşılık diğer spor dallarında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün aşağıda anlatılacak yapılanması vardır. Bunlar Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Amatör Spor Ceza Yönetmeliğinde yaptırımları uygulamaya yetkili kurullar olarak Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu ve il ve ilçe ceza kurulları olarak görünmektedirler ve ceza kurullarına karşı itiraz merci ceza kurulu hariç bir üst kuruldur. Burada biraz farklı bir uygulama var gibi görünüyor, ama aynı şey amatör faaliyetlerde de buna benzer bir yapılanma Futbol Federasyonu için de söz konusudur.

Disiplin yargılaması bir sevk yazısıyla başlamaktadır. İtham usulü geçerlidir. Daha önce olmayan, son zamanlardaki değişikliklerle disiplin müfettişliği kurumu oluşturulmuştur. Bunlar bir nevi savcı gibi sevk makamı olarak çalışmaktadırlar. Disiplin kurulları kendilerine sevk edilen dosya üzerinde işleme başlarlar ve bunların ilk inceledikleri idari tedbir ve savunmayı öncelikle ele alırlar, gerekirse bu tahkikat esnasında kararlarına esas yaptıkları hakem, gözlemci raporlarını ve diğer kendi dosyaya gelmiş olan ve tanık olarak bildirilmiş olan kişilerin sözlü ifadelerine de başvururlar, ama normal olarak bu dosya üzerinden inceleme yapılmaktadır. İncelenen dosyayla sınırlı kalmak üzere sevk edilmeyen kişileri de incelemek hakkına sahiptirler. Disiplin kurulu soruşturmaların tamamlandığı gündünden itibaren üç gün içinde karar verir. Bu sporun, sportif faaliyetlerin güncel olmasından ve hemen diğer müsabakanın birkaç gün içerisinde, bazen üç gün, bazen en geç bir hafta içinde başlamasından kaynaklanan bir zorunluluktur. Bu diğer spor dalları için ceza talimatında beş gün olarak değerlendirilmiştir. Kararlar hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır, oy eşitliği halinde başkanın oyu belirleyicidir. Kararlar kurulun oluşumunu, tarafların isimlerini, mevcut unsurların bir özetini, yasal gerekçeleri, kararın dayandırıldığı hükümleri, hüküm altına alınan kararın şartlarını ve itiraz yollarını gösterir. Burada kararın dayandığı hükümleri anlamak mümkün de, alınan kararın şartları diye bu değişiklikte böyle bir hüküm konmuş, bunun ne olduğunu ben pek çözemedim, şartları nasıl olu-

yor? Yani infazın koşulları, şartları gösterilir diye eskiden bir hüküm vardı, ama bu yapılanma içerisinde alınan kararın şartlarını diyor.

Disiplin kararlarına karşı, daha doğrusu Amatör Futbol Disiplin Kurulu ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içerisinde tahkim kuruluna itiraz edebilirler. Ceza kurullarının itiraz süresiye 10 gün olarak değerlendirilmiştir. İl disiplin kurullarının ihtar, iki veya daha az müsabakadan men cezasıyla 15 gün hak mahrumiyeti cezası, kulüplere verilen bir müsabaka için saha kapatma veya müsabakayı seyircisiz oynatma cezaları kesin olup bu kararlara karşı itiraz edilemiyor. Onun dışında kalanlar için yedi gün içerisinde Amatör Disiplin Kuruluna itiraz edilebiliyor, onun verdiği kararlar da biraz önceki gibi yine tahkim kurulu denetimine tabi. Soruşturma mercileri de aynı süre içerisinde cezanın arttırılması veya azaltılması talebiyle itiraz edilebiliyorlar. Bu eskiden açık hüküm olarak görülmüyordu, ama bu hakkın varolduğu kabul ediliyordu. Hatta bir olayda bu itiraz üzerine tahkim kurulu ki ben de o zaman tahkim kurulundaydım, Ankaragücü maçındaki bir olay nedeniyle federasyon müracaat etmişti, o zaman bu kararı kaldırıp, hatta iki maçı dört maça çevirerek onamış gibi olduk. Çünkü Ankaragücü maçında bunun değişmesinin sebebi maalesef sistemimizde tahkim kurulu dosyayı ilgili disiplin kuruluna göndermiyor, kendisi hüküm tesis ediyor. Burada da çok kez söylenen bir hususa değinmek istiyorum. Hep genelde UEFA'da, FIFA'da tahkim kurulları cezayı arttırabiliyor, bizdeyse arttıramıyor diye yaygın bir inanç vardı. Bu şöyle pek doğru değil, nitekim bu değişiklikte ortaya çıktı. Gerek UEFA Talimatının 62/3 maddesinde, gerekse FIFA Talimatında 142/3'te bizde olduğu gibi aleyhe bozma yasağı bulunmaktadır. Bir başka deyişle itiraz suçlanan tarafından ya da soruşturma mercileri tarafından o suçlanan kişinin lehine olarak verilmişse cezanın arttırılması mümkün değildir. Ancak itiraz edilirse, yani soruşturma arttırmak üzere istenirse tabii bu da mümkün, nitekim biraz önce söylediğim gibi bizde de bu soruşturma mercilerine bu yetki verilerek artık bu muğlaklık ortadan kaldırılmıştır.

Bir de bir yenilik olarak yargı olarak olmasa bile yine de bir işlem olarak eskiden kulüplerle futbolcular, antrenörler arasında çıkan ihtilafları doğrudan doğruya yönetim kurulu bir karara bağlıyordu ve o verilen karar da tahkim kurulu denetimine tabiydi. Ancak 2007'de yapılan değişiklikte bu tür uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Çözüm Kurulu diye bir kurula bırakılmış, federasyon yönetim kurulunun belirlediği kurul başkanı, bir de Kulüpler Birliği Vakfının, Profesyonel Futbolcular Derneğinin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneğinin her birinin belirleyeceği beşer üye olmak üzere 15 üyeden oluşuyor. Bunların yapısı duruma göre, hangi tarafların ihtilaf konusu sahibi olduklarına göre değişiyor.

Burada bir noktayı kendi düşüncem olarak söylemek istiyorum, spor yargısı tabii mesela Almanya'da bir genel yargı gibi spor mahkemelerine bırakılmış. Bizde kurullara bırakılıyor ve genelde de dosya üzerinden inceleniyor ve karara bağla-

nıyor. Bu olayın acilliğinden kaynaklanan bir şey, ama bir şekilde insanın içinde savunman olarak, avukat olarak acaba burada bazı şeyler eksik kalıyor mu endişesi var, ama Almanya örneğinde olduğu gibi bir spor mahkemesi kurulması ve işletilmesi de çok zor. Onun için artık kurulların, kurulda çalışacak olanların adil yargılanma esaslarını dikkate alarak normal yargılamanın aktörleri olan hâkimlerin ötesinde çaba göstermeleri zannedirim yerinde olacaktır. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Şenol'a değerli bilgilerinden dolayı biz de teşekkür ediyoruz. Sayın Başgöl, söz sizin efendim, süremiz 20 dakika, buyurun lütfen.

Yrd. Doç. Dr. MÜRSEL BAŞGÜL- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sayın konuklar, meslektaşlarımız; ben konuya genel olarak girmek istiyorum, daha sonra özel düzenlemelere de değineceğim. Konumuz futbolda yargı uygulaması, mevzuatı, neden böyle bir başlık konulmasına ihtiyaç duyulduğunu kısaca inceledik, burada her şeyden önce olağan mahkemelere başvurma yolunun sınırlandırılması eğiliminin güçlenerek bu harekete başladığını görüyoruz ve bundan sonra da gelen adım tahkimin kuvvetlendirilmesi.

Neden olağan mahkemelere başvuru hakkının sınırlandırılması ihtiyacı hissedilmiş? Bunun temel nedeni spor ve spor sisteminin kendisine özgü yapısı ve bununla ilgili çok ilginç bir örneği Türkiye de yaşadı. 1980'li yıllarda yoğun bir şekilde Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kapsamındaki faaliyet gösteren federasyonlar arasında olan Türkiye Futbol Federasyonunun işlemleri de idari işlem olduğu için idari yargıya tabiydi. Bir dönem yoğun bir biçimde özellikle küme düşme kararlarına karşı idari yargı yoluna gidildi ve bunlar büyük bir çoğunlukla küme düşme kararının iptaliyle sonuçlandı. Büyük bir sorun ortaya çıktı, çok kulüplü ligler, takvim bile yapıma zorluğu ortaya çıktı, uluslararası gelişmelerle birlikte tabii burada politik etkenler vardı. Her takım, özellikle belirli bir bölgenin kuvvetli, politik açıdan kuvvetli olarak temsil edilen takımıysa bunun üzerine de gidilemedi, bir çözümsüzlük, bir kısırdöngü söz konusu oldu, Türkiye bunu çok somut olarak yaşadı. Tabii buradan bunun çözümüyle ilgili olarak uluslararası gelişmeler de göz önüne alınarak tahkim yolu, Futbol Federasyonunun özerkleştirilmesi konusunda ve dünyada ender örneklerden de olan kanun yoluyla federasyonun kurulması bugün dahi eleştirilse bile devam etmektedir.

Dolayısıyla olağan hukuk ilkeleriyle spor sisteminin özelliklerinin bilinmediği, tanınmadığı ya da uygulanmadığı sistem spor yapısına aykırı. Onun dışında, biraz önce Talay Bey de belirtti, hızlı karar verme gereği de çok büyük önem taşıyor. Öte yandan bir başka unsur var, dünyadaki spor yapısı temelde tek yapı, tek örgüt, tek dernek ilkesi geçerli. Örneğin futbolda dünyada FIFA, Avrupa'da UEFA ve bunun önemli bir istisnası var, boks, onda da çok sayıda şampiyonlar gibi önemli sorunlar çıkıyor. Dolayısıyla tek yapı ilkesi de mahkemeye başvurma yolunun sınırlandırılması ve tahkim yoluna başvurulması eğilimini kuvvetlendirdi. Yalnız bu tahkimin de gerçek tahkim olması gerekir, her şeyden önce

tarafsızlığın sağlanması ve taraflar üstü olabilme özelliğinin olması gerekir. Her spor federasyonu bünyesinde uyumsuzlukları giderecek çeşitli yapılar oluşturuldu, ancak bunlar yeterli olmadı gerçek tahkim açısından ve buna cevap olarak da bu ihtiyacı karşılama amacıyla 1960, 70'lerden beri devam eden bir çalışmanın sonucunda bugün İngilizce kısaltması CAS, Fransızca kısaltması göz önüne alınarak TAS denilen Spor Tahkim Mahkemesi 1984'de kuruldu. Ancak bu Olimpiyat Komitesinin patronajındaydı, Olimpiyat Komitesinin mali etkisi güçlüydü, statüyü değiştirme hakkı vardı, o yüzden daha sonra 2994'de bağımsızlık yolunda bir reform yapıldı. Bunun ayrıntıları daha sonraki tebliğlerde var, sadece yargı açısından önemine kısaca değineceğim ve burada yönetim ve finansman açısından önemli ölçüde bağımsızlık sağlandı. Dolayısıyla gerçek anlamda tahkimle ilgili tarafsızlık ve taraflar üstü olma ilkesi büyük ölçüde gerçekleştirildi.

Burada önemli gelişmeler oldu, 1993 yılından başlayarak İsviçre Federal Mahkemesi ilk kez CAS'ın yetkisini tanıdı. Atlanta Olimpiyatlarında yine CAS yetkili oldu. Uluslararası Atletizm Federasyonu 2001'de yetkisini tanıdı, 2002'de FIFA CAS'ı en yüksek uluslararası spor mahkemesi olarak tanıdı. Ancak burada tabii biraz ilginç bir çelişki demeyelim de bir sitem de oldu, FIFA Başkanı Blatter bunu çok önemli bir gelişme olarak açıkladı, bundan çok memnunuz dedi, tabii CAS başkanı da aynı şekilde, ancak Blatter bu sevinç açıklamasıyla birlikte kaygılarını da çok güçlü olarak dile getirdi. FIFA'yla öngörülen sisteme acaba uyabilecek mi, o ilkeleri anlayabilecek mi, bu kaygı çeşitli şekillerde bugün de devam etmektedir. Hatta sadece FIFA'ya özgü bir üst tahkim, uluslararası tahkim oluşturma çalışmaları da var, ama izleyebildiğim kadarıyla bu başarıya ulaşabilmiş değil. Burada CAS açısından bazı tereddütler, eleştiriler de söz konusu oldu. Çünkü CAS genellikle bir tahkim, son dereceli bir tahkim mahkemesi olarak görev yaptı, çeşitli üst kuruluş yargı makamlarının, spor kuruluşlarının kararlarına karşı başvuru makamı oldu, ama ekonomik temele dayanan uyumsuzluklarda, örneğin sponsorluk anlaşmalarında, televizyon yayın hakları gibi konularda da ilk derece mahkemesi olarak da yetkiye sahiptir. CAS bu gelişim içerisinde birçok uluslararası organizasyonun statülerinde düzenlenmiş şekilde yetkisi tanınan bir organ oldu. Son değişiklikle de, Aralık 2007'de yürürlüğe giren Futbol Federasyonu ile ilgili değişiklikle de açıklıkla bu vurgulandı.

Yalnız tabii CAS Lozan'da kurulmuş bir kuruluş, İsviçre hukukuna tabi, uygulanacak hukuk bakımından taraflara yetki verilmektedir, ama yoksa İsviçre hukuku uygulanacaktır. Tahkimde önemli bir husus, gerçek anlamda tahkimde tarafların hakemlerini serbestçe seçebilmesi, CAS bu açıdan da eleştirilmektedir, çok sayıda hakem olmasına rağmen sınırlı sayı söz konusu ve varolan hakemler arasında bir seçim yapılması söz konusu olacaktır. Kapalı olma açısından da eleştirilebilmektedir, ama sonuç olarak gerçek bir tahkim mahkemesi olarak kabul edilmiştir. Yalnız İsviçre hukukuna tabi olduğu için ve mevcut yapı içerisinde spor federasyonları, üst kuruluşlar, bunların kararlarına karşı son karar merci olarak öngörülmüştür, ama İsviçre hukukuna tabi olduğu için birçok örnekte bunun

böyle olmadığı da ortaya çıkabilmektedir. Yani İsviçre Federal Mahkemesi CAS kararlarına karşı da inceleme yapabilmektedir, oldukça seyrek sayıda da olsa CAS kararlarını da bozmuştur. Örneğin 2006 yılında Dany Le Hondo'yla ilgili CAS kararını kesin hükümle kaldırmıştır, ama örneklerin çoğunda karar örneklerini incelediğimizde özellikle uluslararası özel hukuk ilkelerinin gereği yerine getirildiği zaman CAS kararlarına karşı başvuruları reddetmektedir. 2007'de böyle bir karar var, meşhur bir karar, 27 Mayıs 2003 tarihli karar İsviçre Federal Mahkemesinin, CAS kararlarının bir devlet yargısı gibi değerlendirilmesi yolunda, ama bu sınırsız değil. Şimdi bu yapı içerisinde sporda uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesi büyük önem taşımaktadır, bu düzenlemeye bağlanmıştır ve CAS da bu noktada belirttiğim kayıtlarla son yargı makamıdır. Burada spor yargısında son derece önemli bir başka unsur daha ortaya çıkmaktadır, Avrupa Topluluğu. Yani öngörülecek sistem içerisinde CAS en son yargı makamı olarak sistemde öngörülmek istenilmesine rağmen böyle olmamaktadır. İstisnai olsa da İsviçre Federal Mahkemesinin yetkisi tabii hukuken devam etmektedir. Öte yandan Avrupa Topluluğu Adalet Divanı futbola ilgili hususların Avrupa mevzuatında anlaşmada doğrudan doğruya düzenlenmediği, ama anlaşma dışında da bırakılmadığını vurguladıktan sonra her şeyden önce temel özgürlüklerin sağlanması Avrupa Topluluğunu kuran anlaşmalarla garanti altına alınmıştır. Dolayısıyla futbol alanında da bu hususlar teminat altına alınmalıdır demektedir. Her şeyden önce temel hakların Avrupa Topluluğunu kuran anlaşmalarla garanti altına alınması ilkesi sınırlı olarak yorumlanamaz dedikten sonra artık futbol alanına da müdahale ederim demektedir ve burada da temel ilke...

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Başgöl; özür dilerim, biliyorsunuz CAS konusu başka bir oturumda olacak, onun detayına girmeyelim. Teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. MÜRSEL BAŞGÜL- Tabii, sadece bağlantı açısından girdim, bitti. CAS'ı bağlantı açısından inceledim, çünkü futbol yargısında CAS'ın yeri son derece önemli, ama tek ve en son yargı kurumu değil. Dolayısıyla Avrupa Adalet Divanı ekonomik faaliyetlerle ilgili hususları denetlerim demektedir. İşte biraz önce de Sayın Bıçakçı'nın da belirttiği gibi özellikle Bosman kararından başlayarak bu yapısını devam ettirmiştir. Sadece ekonomik olmayan sebeplerle ekonomik olmayan ortamdaki futbol faaliyetlerine karışmam demektedir ve bunun tipik örneği de milli takımlarla ilgili düzenlemelerdir. Burada da Avrupa Topluluğu Adalet Divanı ekonomik yararı farklı bir şekilde yorumlamaktadır. Yani bu hiçbir şekilde ekonomik yarar sağlanamaz anlamında değildir, örneğin başarıya bağlı prim uygulaması yönünden yine ekonomik olmayan bir faaliyet saymıştır. Dolayısıyla Avrupa Topluluğu Adalet Divanı ben bu alana girmem demiştir, ama Avrupa Birliğinde sadece futbola ilgili yaklaşım bununla sınırlı değildir. Avrupa Parlamentosunun en son kesin olarak kaleme aldığı 2007 tarihli profesyonel futbolun geleceğiyle ilgili son derece geniş kapsamlı bir düzenlemesi vardır yine özgürlüklerin gerçekleştirilmesi amacıyla. Çünkü burada bir iş ilişkisi, bir hizmet ilişkisinin varlığı dolayısıyla buradaki özgürlüklerin sağlanması gerek-

çesiyle de ben bu alana müdahale ederim demektedir. Ancak tabii bu FIFA'nın da, UEFA'nın da hiç hoşuna gitmemektedir ve bu rapora karşılık FIFA'nın son derece ağır bir tepkisi olmuştur.

Şimdi bu kapsamda yapı mahkemelerin yetkisinin sınırlandırılması ve tahkim yolu. İşte bu yapı içerisindeki düzenlemeleri çok kısa olarak belirtmek istiyorum. FIFA 2008 tarihli statüsünde hukuki organlar olarak disiplin komisyonu, temyiz diyebileceğimiz komisyon ve etik komisyonu öngörmüştü. Etik komisyonu Türkiye Futbol Federasyonunun hazırladığı Haziran 2008'de kabul edilen, ama henüz yürürlükte olmayan statüsünde de yer almaktadır. Disiplin komisyonu ve fonksiyonlarıyla ilgili olarak Talay Bey ayrıntılı açıklamalarda bulundu, bir de temyiz komisyonu var. Bu yanlış olarak Türkiye uygulamasında birçok kaynaktan tahkim komisyonu olarak ya da tahkim kurulu olarak geçti, bunun tahkimle ilgisi yok. Özellikle İsviçre Türkiye maçındaki sorunlar dolayısıyla aldığımız ağır cezadan sonra CAS'a başvuracağız denildi, hatta başvuruldu, ama daha sonra tahkim cezamızı hafifletti. Bu tahkim değil, belki bizdeki uyuşmazlıkları çözme kurulu gibi bir kurul, ama temyiz niteliği olan bir kurul. İşte burada FIFA statüsü bu ilkeleri öngörerek 59. maddesinde disiplin komisyonunu, 60. maddede temyiz komisyonunu, 61. maddede etik komisyonunu, 62 ve devamı maddelerinde de tahkim mahkemesi CAS'ı düzenlemiştir, yetki vermiş, yükümlülük getirmiş, ama 65. maddesinde de yine kendi yapısıyla ilgili temel ilkelere CAS'ın dokunmasını istemediğini belirten hüküm de koymuştur. Yani sürekli olarak daha önce de belirttim, CAS'a temkinli yaklaşımı devam etmektedir. UEFA 2007 statüsünün 52'yle 58. maddelerinde de disiplin düzenlemeleri yer almaktadır. Yine 60. maddede CAS'a başvuru mecburiyeti getirilmiştir, 61, 62, 63'te de bunun kapsamı yine bazı çekincelerle belirtilmiştir.

Karşılaştırmalı hukuk çerçevesinde bu yapı içerisinde Almanya'da da benzer bir uygulama getirilmiş. Sayın Talay'ın belirttiği gibi bir spor mahkemesi de öngörülmüştür statüde, ama bu yapı gerek FIFA, gerek kanunumuzda da öngörülen iki dereceli bir sistem niteliğindedir, bir normal bundesgericht olarak adlandırılan sporla ilgili mahkeme ve sportgericht, yani sportgericht ilk derece mahkemesi, bundesgericht temyiz makamı olarak. 17. maddede de CAS'ın yetkisi aynı sistem içerisinde değerlendirilmiştir. İsviçre'de de aynı şekilde, İsviçre'nin durumu tabii ilginç, FIFA, uluslararası spor kuruluşlarının merkezi İsviçre'de futbola ilgili olarak, CAS İsviçre'de, ama İsviçre'nin ayrı bir futbol federasyonu, tüzel kişi olan futbol federasyonu var. Orada da statünün 7. maddesinde tahkimde CAS'ın yetkisi paralel biçimde düzenlenmiştir.

Av. SALİH AKGÜL- Ben de Sayın Başgöl'e değerli açıklamalarından dolayı teşekkür ediyorum. Söz Sayın Günal'ın, buyurun Hocam, süre 20 dakika efendim.

Prof. Dr. NADİ GÜNAL- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sözlerime başlamadan önce bu güzel kurultayı düzenleyen Ankara Barosu Başkanlığına, Sayın Baş-

kana, komisyonumuzun Sayın Başkanına çok teşekkür ediyorum. Bundan sonra Türkiye’de spor hukukunun gelişmesi açısından da bu kurultayın önemli bir işlevi olacağını düşünmekteyim. Bu vesileyle benim de konuşmam özellikle yargılama ve dünyadaki örneklerden üzerinde çalıştığım İtalya’dan olacak. İtalya’da bir şey olduğu zaman bizim ülkemizi de son derece ilgilendirdiğinden, her aşamada biz de aynı şeyleri yapalım, kuralım amacı ile, -geçmişini hatırlayacak olursanız bundan dört beş sene öncesinde- İtalya spor yargılama sistemi nasıldır, buna bakacağız.

Günümüzde Türkiye’deki sistemde bildiğiniz gibi belli kurullarımız var, özellikle Futbol Federasyonu ana statüde, kanunda belirtilen uyuşmazlık çözüm kurulları, tahkim kurulu, Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları, bunların işleyişleri bildiğiniz gibi zaten Federasyonun web sitesinde belirtilmektedir. Ben sizlere kısaca biraz geçmişe götürdükten sonra İtalya’da bu spor yargılaması nasıl yapılıyor, acaba bizim ülkemize uygun mudur, bildiğiniz gibi bundan yaklaşık dört sene kadar önce, acaba spor mahkemeleri kurulmalı mıdır, yoksa kurulmaması mıdır şeklinde bizde de bir tartışma başlatıldı. Spor mahkemesi nedir, biraz önce değerli konuşmacıların, Sayın Şenol’un da anlattığı gibi Almanya’daki spor mahkemelerinin varlığı bizim ülkemizde ve İtalya’da ve bazı ülkelerdeyse aslında spor mahkemesi, tribunale denilen bu kurumların kanun içindeki bir .... .. sportiva denilen, bunun İtalyan Spor Adaleti Kanunu, Spor Yargılama Usulü Kanunu gibi çevirmemiz de mümkün, bu kanunun içinde düzenlenen bazı organlar var ki biraz sonra sizlere bunları arz edeceğim, acaba bu yapıyı mı benimsemek daha iyi olur?

Ben başından beri spor mahkemelerine karşı çıktım, hatırlayacaksınız üç dört sene önce zamanın Spordan Sorumlu Devlet Bakanı İtalya’da spor mahkemeleri var, bizde de kurulsun diye o tarihte araştırma yaptırdı ve ben de gerek o araştırmanın içinde, gerekse Mecliste kurulan sporda şiddetin, teşvik priminin, şikenin önlenmesiyle ilgili komisyonda da çalışma yürüttüm. O komisyonun raporları yayımlandı, fakat ondan ne derece ders alındı, işte çıkan olaylar ve yeni kurumlar oluşturuldu, onu sizlerin takdirine bırakıyorum. Ancak bizim spor yargılama kurumlarımızın özellikle federasyonların içinde karşılaştırarak aksayan noktalarının yeniden düzenlenmesinde yarar olduğunu düşünüyorum. Zamana zaman bizde de özellikle Futbol Federasyonunun PFDK’nın verdiği kararlarla tahkim kurulu kararları arasında uyuşmazlık çıktığında veya PFDK’nın kararları tahkim kurulu tarafından bozulduğunda veyahut da benzer olaylar arasında tek tük de olsa farklılıklar yaratıldığında acaba bunlar ne sebeple oluyor, spor kulüplerine, büyük kulüplere bir ayrıcalık mı uygulanıyor gibi tartışmalar söz konusu oldu hatırlayacaksınız.

Geçmişte 2005 sezonundan başlayarak İtalya’da da önemli bir şike skandalı ortaya çıktı. Hatırlarsanız çalçopoli adı verilen bu skandal aslında futbol skandalı değildi. Napoli mafyasının takibi sırasında dinlemeye, telekulağa yakalanan Napoli Kulübünün Juventus ve Milan Kulübü Başkanlarıyla Galiani’nin konuşması

sırasında çıkan birtakım olayların dinlenmesi sonucunda çorap söküğü gibi soruşturma ilerledi, arkasından İtalyan Futbol Federasyonu Başkanı ve Milan Kulübünün yöneticilerinin istifalarıyla yeni bir safhaya girdi. Bunun akabinde İtalyan Futbol Federasyonuna, biraz önce yapıyı kısaca Sayın Bıçakçı da anlattı, İtalyan Futbol Federasyonu ana statüsü İtalya'da İtalya Milli Olimpiyat Komitesine ki İtalyan Futbol Federasyonu Federasyona Italiano Cokakauço ya da Legakauça, ligler birliği diye çevirebileceğimiz veya İtalyan Futbol Oyunu Federasyonu diye çevirebileceğimiz yapının başına İtalya Olimpiyat Komitesi tarafından komisario stra ordinario sıfatıyla ki buna kayyum adını da verebiliriz biz sistemimize uygun bir şekilde, bir hukuk profesörünün İtalyan Futbol Federasyonunun başına getirilmesiyle soruşturma safhası başladı. Profesör Guidi Rossi Milano Üniversitesi Hukuk Fakültesinin öğretim üyesi, hukuk felsefesi öğretim üyesi. Arkasından bir soruşturma kurulu, soruşturma komisyonu kuruldu ve bu komisyonun başına da yine eski Milano Savcısı, sonradan senatör olarak görev yapan Francesco Borelli getirildi ve o aşama başladı. Yargılama yapıldı, hatırlayacaksınız değişik aşamaları oldu ve biz bunu televizyonlardan şu aşamada, itirazlar yapıldı, küme düşme cezası verildi, bir sonraki aşamada şurada ve bu aşamada da federal savcılık gibi, İtalyan Federal Mahkemesi, istinaf mahkemesi gibi birtakım kavramlarla karşılaştık. Bunları duyunca acaba gerçekten İtalya'da özel iş mahkemesi gibi, çocuk mahkemesi gibi bir spor mahkemesi var mıdır tartışması bizim ülkemizde de oldu ve biz de böyle bir mahkeme kuralım, bizim de buna ihtiyacımız var denildi. Ben size biraz sonra bu yapıyı da, buradaki sistemi de anlatacağım. Değişik aşamalardan sonra cezalar verildi temyiz aşamasında, corte federale denilen en üst aşamada kulüplerin cezaları indirildi, hatta o günlerdeki tartışmaların odağı Juventus, Milan, Fiorentina ve Lazio gibi dört büyük kulüptü. Düşünebiliyor musunuz, bizim ülkemizde ülkenin en önemli kulüplerinden birinin 30 puanı silinecek, ikinci lige veya üçüncü lige düşürülecek ve gerek basın, gerek bu kulüplerin taraftarı baskı oluşturmayacaklar. Düşünün, Milan Kulübünün sahibi o zaman İtalya'nın Başbakanı ve basında da şöyle birtakım konuşmalar oldu, dünya kupasına gideceğiz, futbolcuların morali bozulmasın, sözleşmeleri yenilenecek, bu kulüplerin akıbeti nedir, ne olacak belli değil. Hiç kimsenin gözünün yaşına bakılmadan kararlar verildi ve puan silme cezasından bir kulüp için nihai olarak küme düşme cezasına kadar verildi ve kimse de bu kararlara itiraz edemedi.

Şimdi kısaca bu yapı içinde nasıl bir sistem vardı, bizim ülkemize bu ne kadar uygundur, kısaca ona değinelim. İtalya'da bizdeki Kulüpler Birliği gibi lega çalço denilen ve Futbol Federasyonu Italiano Coko Kauçoyla birlikte işbirliği içinde çalışan bir sistematik yapı var. Bunun içinde bağımsız olarak hakemlerin oluşturduğu bir kurul, arkasından kendisine spor yargıcı, spor hâkimi dediğimiz tek bir spor hâkiminden oluşan bir kurum, bir soruşturma ofisi ki hemen bunun verdiği kararın arkasından yapılan soruşturmaya bu hâkimle birlikte işbirliği içinde çalışan ufficio indacini denilen bir soruşturma ofisi var ki İtalya'daki bu şike skandalı sırasında da bu ofisin önemli çalışmaları oldu. Daha sonra federal savcı denilen,

yine bu İtalyan spor yargılaması kanunu ya da spor adaleti kanunu dediğimiz kanunda 23. madde ve 24. maddesinde yazılı olan birtakım organlar da bu futbol federasyonunun içinde meydana gelen bu olaylar, kulüplerle ilgili şike skandalları soruşturuldu. Prokorote Federale, federal savcı denilen şey de bu kanun içinde yer alan bir organdır, ayrı bir organ ya da ilk derece mahkemelerinde yer alan, varolan savcılık makamından farklı bir organdır. Her ne kadar federal savcı olarak adlandırılrsa da sadece spor yargılamalarından görev yapmaktadır. Arkasından yine adına tribunale sportiva denilen spor mahkemeleri ki bu da aynı şekilde bu kanun içinde yer alan ve gerek Futbol Federasyonu, gerekse diğer federasyonlardaki disiplin suçlarını ve diğer konuları soruşturmak üzere kurulan bir yapıdır. Spor mahkemesinin bir üst aşamasında ilk dereceyle temyiz mahkemesi arasında bir kurul daha var, buna da CAF, corte federale da pello, yani federal istinaf mahkemesi ikinci dereceli mahkeme olarak yer almaktadır. Son olarak da bu nihai kararlar corte federale denilen üçüncü dereceli mahkemede nihai hale dönüştürülmüştür.

Şimdi bu kanunda, İtalyan spor yargılama yasası ya da spor adaleti yasası diyeceğimiz Cordiçe Justisia Sportivada genel yapı, genel görev ve yükümlülükler, burada bu kanuna kimlerin tabi olduğu, söz konusu kanunun ilk maddesinde belirtilmiştir. Bu konuda da sadece spor yargılaması değil, günümüzde özellikle medyadan son derece gizli konularda bile yürütülen soruşturmalardan hemen haberimiz olmaktadır. Burada özellikle yürütülmekte olan disiplin soruşturmalarıyla ilgili olarak üçüncü kişilere her türlü haber ve bilgi vermenin bu ilgili kişiler açısından yasak olduğu belirtilmiştir. Yine aynı şekilde mecburiyet açısından yöneticiler, spor kulüplerinin üyeleri, yetkili, görevli kişiler, lisanslı sporcular davet edilmeleri halinde spor yargılama organlarının önüne çıkmak durumundadır. Burada gerçek kişilerin ve spor kulüplerinin sorumluluklarına değinilen madde var bu suçlar nelerdir, zarar verici, tahrik edici, kışkırtıcı kulüplerin yöneticilerinin veya futbolcuların açıklamalarıyla ilgili olarak, maalesef çok ayrıntıya girecek zamanımız mevcut değil. Kanunun ana başlıklarını kısaca sayıyorum, bunlara uygulanacak yaptırımlar, bahis yasakları, spora aykırı eylemler, işlemler ve ekonomik suçlar, yönetsel anlamdaki kusurlar, transferler ve devirlerle ilgili görevler, katılımlar, yasaklar, kulüplerin diğer sorumlulukları, şiddet olayların önlenmesi, şiddet olaylarında kulüplerin sorumlulukları. Örneğin bizde de dün tartışıldı, bununla ilgili kısaca bir bilgi vermek gerekirse kulüpler spor müsabakalarında bir veya birden fazla taraftarın şiddete yönelik davranışından ve bu davranışın kamu güvenliğine zarar verecek sonuca veya bir veya daha çok kişiye fiziksel zarar vermelerinden sorumludurlar. Spor alanı dışında gerçekleşen ve 10. paragrafta belirtilen yasağa aykırı olay durumunda olayın müsabakanın dışında bir nedenden dolayı ortaya çıkması halinde kulübün sorumluluğu ortadan kalkar gibi burada verilen cezalara kadar bunlar belirtilmiş. Arkasından müsabakaya ilişkin yaptırımlar, kulüplere uygulanacak yaptırımlar, para cezaları, saha kapatma gibi konular belirtilmiş. Arkasından yöneticiler, dernek üyeleri ve bu kişilerin yükümlülükleri

belirtilmiş. Tedbirsiz tekerrür, cezaların uygulanması, zamanaşımı ve arkasından federal mahkeme denilen biraz önce saydığım kurumlardan bahsedilmiş.

Ben şimdi size kısaca İtalyan spor adaleti kanunu, spor yargılaması kanununda yer alan 23. maddede spor yargılaması görevini üstlenen organlardan ve bunların görevlerinden biraz bahsedeceğim. Biraz önce Ligler Birliğinden Sayın Bıçakçı da bahsetti, seri A, seri B, seri C, lega nazionale de lattanti denilen bayanlar ve amatörlerle ilgili futbol organizasyonları, bir de beşer kişilik takımlardan oluşan minyatür saha futbol müsabakaları da bu lega nazionale de lattanti'nin ilgi alanına giriyor. Spor yargılamasını yürüten bu yasanın 23. maddesinin ilk fıkrasında spor yargılamasını yürüten bütün bu organların, biraz önce saydığım şimdi de sayacağım organların gerçek anlamda tarafsız ve bağımsız oldukları ve özerk bir statüye sahip oldukları belirtilmektedir. Yine bu organlara, spor yargılamasını yürütecek, spor adaletini sağlayacak organlara atanacak olan kişileri atama yetkisi İtalyan Futbol Federasyonu yönetim kuruluna ait olup, bu federasyonun ana statüsündeki esaslara uygun olarak yapılır denmektedir. Yine federasyonun spor yargılamasını yürütecek bu organlara her türlü desteği, bilgi ve belgeyi vermekle yükümlü oldukları ifade edilmiştir. Kendilerine tevdi edilen görevi ki biraz önce söyledim, İtalya'nın kayyum

olarak komisario staro ordinario unvanıyla İtalyan Futbol Federasyonunun başına geçen kişi tarafından görevlendirilen soruşturmayı yürütmekle, başlatmakla görevli kişinin, Borelli'nin, eski Milano Savcısının burada kendilerine tevdi edilen görevleri herhangi bir geçerli mazeretleri olmaksızın üç oturumda, üç celsede tamamlayamayan spor hâkimleri ve spor yargılaması organlarının üyelerinin göreve atandıkları usule uygun şekilde görevlerinin sona ereceği belirtilmektedir. Bu da spor yargılamasının, daha doğrusu yargılamanın temel özelliklerinden olan yargılamanın hızlı bir şekilde yerine getirilmesi konusunda getirilen bir önlemdir. Bildiğiniz gibi yargılamanın temel kuralları objektif olması, adil olması ve hızlı bir şekilde sürdürülüp bitirilmesidir. Çünkü bütün konuşmacıların da belirttikleri gibi İtalya'da o tarihte bir sonraki yıl şampiyonlar ligine veya diğer kupalara katılacak takımların belirlenmesi ve kulüplerin ne yapacaklarına karar vermeleri bakımından da bu yargılamanın hızlı ve adil bir şekilde sonuçlandırılması gerekiyordu.

Yine spor hâkimleri İtalya'da seri A, seri B, seri C şeklinde ve lega nazionale dilettante denilen bu bayanlar futbol müsabakalarında çıkacak uyuşmazlıklarda yerel ve bölgesel düzenlenen her türlü müsabakada görev yapmaktadır. Bunların görev şekli bu kanunun çerçevesi içinde federasyonların içinde yer alan bir nevi disiplin hâkimi, spor hâkimi niteliğindedir. İkinci organ disiplin kurulları, komisyonlarıdır, bunlar da hangi işleri yaparlar, hangi müsabakalarda değerlendirme yaparlar? Öncelikle seri A dediğimiz İtalya milli birinci ligi, seri B ve seri C'de görev yaparlar. Yine lega nazionale dilettante denilen amatör milli lig ve bölgeler arası bayanlar müsabakalarında bu hâkimler görev yapmaktadır. Yine minyatür saha futbolda bölgesel organizasyonlarda görev yapmaktadırlar ve bu kurulların,

özellikle disiplin kurullarının önemli bir işlevi her bölgede bu kanuna bağlı olarak spor hâkimlerinin biraz önce verdiğimiz kararlarının da bir üst inceleme organıdır. Bunun bir üst inceleme organı, disiplin kurulları komisyonunun federal istinaf kuruludur, comisona da pello federale, epal dediğimiz bizde de biliyorsunuz genel yargı sistemimizde de istinaf sistemi gelmiştir. İşte o zaman İtalya'da bu yargılamalar yapılırken istinaf mahkemeleri denilince sanki dışarıda bir normal mahkeme olarak istinaf mahkemelerinin de söz konusu olduğunun zannettik

Bundan başka bir diğer kurul soruşturma ofisi, diğeri federal savcılık, bunların da ayrı ayrı görevleri var. Disiplin kuralları, örneğin spor hâkimleri genel kurulun onayı alınarak federasyon başkanı ve başkan vekillerinin üzerinde anlaşmaları kişiler arasından iki spor sezonu için tayin edilirler. Spor hâkimleri ilk aşamada ligler ve gençlik ve okul sektörleri tarafından bütün sezon boyunca organize edilen müsabakalarda elde edilen delillerden hareket ederek iddiaları araştırır ve kararlarını verirler. Bunun gibi prosedür kısaca anlatılıyor, ofiste ve resmi belgelerin sonuçlarına dayalı olarak harekete geçiyorlar. İhbar üzerine söz konusu herhangi bir müsabakadan önce bir duyum alınması üzerine bununla ilgili karar veriliyor, bu kurula, spor yargıcının önüne geliyor. Spor hâkimleri tabii çok ayrıntılarıyla oyuncuların, müsabaka görevlilerinin, hakemlerin durumuna ilişkin olarak da karar vermektedirler. Disiplin kurulları, bu ikinci dereceli olarak anlattığımız kurullar futbol federasyonu başkanıyla seçilmiş başkan vekillerinin ortak kararıyla yine iki dönem için görev alırlar ve spor yargıçlarının verdiği kararların onanması ya da iptaliyle ilgili görevlidirler.

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Günel; özür dilerim, süreniz tamam, ama dilerse-
niz ikinci bölümdeki sürenize devam edebilirsiniz. İkinci bölümde yedi dakikalık
süreniz var, onu da kullanabilirsiniz.

Prof. Dr. NADİ GÜNAL- Çok teşekkür ederim Sayın Başkan, o zaman ikinci
oturumda devam ederim. Çok teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- İkinci bölüme geçiyoruz efendim, yedi dakikalık süreniz
var, Sayın Şenol; buyurun lütfen.

Av. TALAY ŞENOL- Şimdi ben burada kendimce önem verdiğim değişik
bir konuyu size iletmek istiyorum. Şimdi futbol maçları hakemlerin mutlak
hâkimiyeti içerisinde, verdikleri karar nihai ki öyle de olması lazım. Fakat bu
naklen yayınların çoğalması üzerine burada hakemler tarafından yapılan bazı kart
uygulamaları hataları var. Bizde de oluyor, oldu da, ya yanlış kişiye kart gösteri-
liyor ya da gerçekten kırmızı kart gerektirmeyen bir eylemi yanlış bir algılamayla
uyguluyor. Bu toplum vicdanını rahatsız ediyor. Fakat uzun zaman bizde hayır
efendim, hakem kararı nihaidir denildi. Bu arada bir şey keşfettik, aslında vardı
da biz yeni keşfettik. Gerek UEFA, gerek FIFA disiplin talimatlarında bu durum-
da UEFA'da nihaidir diyor 20. maddede, ancak eğer açık, aşikar bir hata varsa
kart uygulamasında bu zaman bunun değerlendirilmesi disiplin kuruluna aittir.

Aynı şey FIFA'da 84. maddede de açık bir hata varsa, açık ve kesin hata varsa diyor. Hatta FIFA üyelerine bununla ilgili de bir 11.01.2005 tarih ve 948 sayılı bir sirküler gönderdi.

Şimdi burada da bir özellik kırmızı kart uygulaması tamam, ona dokunmaya-çağız, o zaten orada anında uygulanıyor, 5. dakikada, 15 dakikada, 95. dakikada, neyse ve o ceza orada zaten bir şekilde çekiliyor. Yani 10 kişi kalınıyor, dokuz kişi kalınıyor. Fakat bunun bir de müsabaka bittikten sonraki diğer müsabakaya sarkan bir durumu var, birçok federasyonda var, bazılarında olmamakla beraber otomatik oynamama cezası, ondan sonra gelen resmi müsabakada artık otomatikman, herhangi bir karara gerek olmadan bu cezanın bir nevi ikinci yaptırımını ortaya çıkıyor. İşte acaba bu açık, aşikar hata durumunda böyle kalmalı mı? Sirkülerde diyor ki, yukarıda yine bunlara biz dokunamayız, hepsi doğrudur, bununla birlikte temel kural olarak ilgili disiplin komitesi oyun sırasında meydana gelen olaylarla ilgili hakem kararlarının hiçbirini değiştiremez veya bozamaz. Bununla birlikte FIFA'nın disiplin talimatı madde 83'te ki değişimle 84 oldu bir istisna sağlar. Bu koşula göre disiplin komitesi hakemin disiplin kararlarındaki aşikar hatalarını düzeltebilir, aşikar hakem hatası ifadesi hakemin yanlışlıkla, yanlış futbolcuyla oyundan attığı veya bu çok önemli, ciddi ve aşikar bir yanlış karar, haksız olarak oyundan atma kararı aldığına kanıtlandığı durumlarda ... eder diyor. Bizde buna bağlı olarak disiplin kurulu doğrudan uyguladı. Bu arada şunu da söyleyeyim, zannediyorum UEFA, FIFA disiplin talimatlarını doğrudan uygulamasının da ilk örneğidir. Bu da tartışma yarattı, özellikle Merkez Hakem Kurulu eski Başkanımız Hilmi Ok büyük tepkiler gösterdi nasıl olur diye. Bunun üzerine yeni, zannediyorum 2005 tarihli talimatta şöyle bir hüküm konulmuş, disiplin kurulu hakemin saha içerisindeki futbolculara ilişkin disiplin uygulamalarını, sarı veya kırmızı kart uygulamalarını ve sonuçlarını ancak şahısta hata hallerinde ortadan kaldıracaktır. Yani biraz önce söylediğim şahısta hataya tamam, ama diğer açık, aşikar hataya hayır diyor. Şimdi dünkü ve bugünkü konuşmalarımda belirttiğim gibi aslında bu talimatlar bizi bağlıyor, hatta sonradan araştırmamıza göre bu da sonradan konulmuş bir hüküm FIFA talimatına ve UEFA talimatına, bize bir yazı gönderilmiş. Bu değişikliğe paralel olarak hemen değişikliği yapınız disiplin talimatınızda, bize de bildiriniz demiş. Şimdi ben sadece bu sorunu size aktarmakla acaba sadece şahısta hatayı bu uygulamanın içine sokup, diğer aşikar ve ciddi hatayı dışarıda bırakmamız ne dereceye kadar bu uluslararası şemsiye altında yürüttüğümüz futbol faaliyetinde yerindedir? Teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Şenol; ben teşekkür ediyorum, süreye de uyduğunuz için ayrıca sağ olun efendim. Sayın Şenol'dan sonra diğer konuşmacılar da yedişer dakika ikinci sürelerini kullandıktan sonra değerli izleyiciler soru yanıt bölümü var. konuşmacıların açıklamalarıyla ilgili sorularınız varsa o bölümde yöneltebilirsiniz. Sayın Başgöl; buyurun efendim, sıra sizin.

Yrd. Doç. Dr. MÜRSEL BAŞGÜL- Bu oturumda kısaca Alman uygulamasındaki, Alman hukukundaki, Alman Futbol Federasyonu kapsamındaki yapıyı kısaca belirtmek istiyorum. Statünün 17. maddesinde CAS'ın yetkisini tanıdığını belirtmiştim, yalnız son derece önemli olarak İtalya örneği kadar olmasa da Almanya'da spor yargısında iki önemli kurum ayrıntılarıyla düzenlenmiştir. Bunlardan biri spor mahkemesi, ikincisi federal mahkemedir. Tabii hemen belirtmek gerekir, bu federal mahkeme Alman Federal Mahkemesi değildir, Futbol Federasyonu statüsünde düzenlemiş olan mahkemedir. Yine spor mahkemesi de federasyon bünyesinde kurulmuş olan mahkemedir.

Bu yapıda Sayın Bıçakçı'nın sabah belirttiği gibi sadece genel kurulda değil, mahkemenin oluşumunda da son derece yaygın ve demokratik bir yapının bulunduğu görüyoruz. Yani yerel futbol kulüplerine geniş bir yetki ve hak, temsil imkânı tanınmıştır. Spor mahkemesi Alman Futbol Federasyonu Statüsününün 39. paragrafına göre bir başkan, bir başkan vekili ve deyim yerindeyse üyeden oluşur ve başkan ve başkan vekili bundestag tarafından, federal meclis tarafından seçilir. Ancak onun dışındaki üyeler çok geniş bir yapıdan, üçüncü lig dahil, kadınlar ligi dahil çok geniş bir alanda seçilmektedir. Spor mahkemesi sözlü ya da yazılı olarak yargılama yapabilmektedir ve genellikle başkanla birlikte bir futbol federasyonu üyesi ve lig temsilcisinden oluşur, ama konuya göre, uyuşmazlık konusuna göre bu spor mahkemesinin oluşumu değişecektir. Örneğin gençler ligiyle ilgiliyse, bir hakemle ilgiliyse, bir antrenörle ilgiliyse spor mahkemesinin yapısı buna uygun olarak değişecektir. Alman spor yargısında temyiz merci olan federal mahkeme, Alman Federal Mahkemesiyle karıştırılmaması gereken futbol alanındaki federal mahkeme 40. paragrafta düzenlenmiştir. Yine bir başkan, başkan vekili ve 28 üyeden oluşur ve yine federal başkan ve başkan vekili federal meclis tarafından seçilir ve yine geniş bir tabana yayılan üye seçimi söz konusudur. Statünün 42. paragrafında spor mahkemesinin, yani ilk derece mahkemesinin yetkisi belirtilmiştir, ilk derece mahkemesidir, istisnai olarak bazı hallerde federal spor mahkemesine de ilk derece mahkemesi yetkisi verilebilir, ama kural spor mahkemesinin ilk derece mahkemesi olmasıdır. Dolayısıyla ilk aşamada futbolla ilgili uyuşmazlıklar spor mahkemesine getirilecektir. Federal spor mahkemesiyse temel olarak temyiz merci olarak görev yapacaktır, paragraf 43'e göre bazı özel hallerdeyse ilk ve son derece mahkemesi olarak görev yapar. Burada statünün açıkça yetki verdiği alanlar da buna dahildir. Ayrıntılara girmiyorum, bundan sonra da belirttiğim gibi 17/a'ya göre CAS'ın yetkisi söz konusudur.

Şimdi ben de Talay Bey gibi iki hususu meslektaşlarımızın görüşüne arz etmek istiyorum. Spor yargısıyla ilgili olarak Talay Bey Türk hukuk sistemi, Türk futbol yargısı üzerinde durdu, 2007 değişikliğiyle uyuşmazlık çözüm kurulu girdi ve ilginç bir hüküm yer aldı burada. Kulüplerle futbolcular arasındaki her türlü sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar veya futbolla ilgili uyuşmazlıklar, futbolla ilgili uyuşmazlıklar doğal, belki burada ben ve olmasını arzu ederdim, futbolla ilgili kulüple futbolcular arasında başka özel hukuk ilişkileri de olabilir. Örneğin kulü-

bün mal varlığındaki bir taşınmazın kiracısı olabilir bir başka kulübün futbolcusu, buna esas sorun olmasa da buna benzer uyuşmazlıklar Yargıtaya kadar da geldi ve Sayın Haluk Burcuoğlu'nun da bu konuda önemli katkıları oldu. Şimdi bu hükümde veya ile belirttiği için uyuşmazlık çözüm kurulunun yetkisi çok artıyor, bunun olmaması gerekir kanımca, tabii görüşlerinizi bilmiyorum.

Bir de yine 2007 değişikliğiyle Futbol Federasyonunun görevleri arasında sadece FIFA, UEFA, CAS'a uyma görevi getirildi çok geniş kapsamlı olarak. FIFA, UEFA bile statülerinde önemli çekinceler getirdiler, bu bana şunu hatırlattı, bazen bazı müdahaleler, bazı askeri müdahalelerde örneğin işte NATO'ya, CENTO'ya, vesaireye bağlıyız, hiç bize kızmayın gibi yaklaşımlar olurdu, burada da sanki o izlenimi edindim. Şimdi bunun ne sakıncası olabilecek? Daha önce bir programda Günel Beyle birlikte de sanırım konuşmuştuk, CAS'ın kararlarına karşı İsviçre Federal Mahkemesine de gidilebilecek, Federal Mahkeme bunu inceleyebiliyor ve inceliyor, bazen ortadan kaldırıyor. Şimdi böyle bir durumda acaba herhangi bir sınırlama olmadan bu kanunla İsviçre Federal Mahkemesinin yetkisini de kabul etmiş olmuyor muyuz? Bu da belki bir istisnai bir durum, ama hiç karşılaşılmayacak bir durum değil, buna da hazırlıklı olmalıyız bu şekilde yorumlanırsa. Teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Başgöl; açıklamalarınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Sayın Günel; buyurun Hocam.

Prof. Dr. NADİ GÜNAL- Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Ben de kaldığım yeri kısaca tamamladıktan sonra biraz acaba bizim hukukumuzda da olması gereken nedir konusunda bazı şeylere değineceğim. Özellikle federal istinaf komisyonları disiplin kurullarının verdiği kararı bir üst organ olarak incelerler İtalyan spor yargılaması yasasında ve federal istinaf komisyonu başkanı ve bu kurul üyeleri İtalyan Futbol Federasyonu başkanının önerisi üzerine yönetim kurulu tarafından dört yıllığına tayin edilir ve iki tane başkan vekili görev yapar, toplam 14 kişiden oluşur. Yine bu kurul, federal istinaf komisyonları, amatör lig, profesyonel ligler olmak üzere iki ayrı farklı alanda yetkiyle çalışır ve bu yönetim kurulu tarafından da görevlendirildiği şekilde bunlar kararlarını alırlar. Bu kurul ihtiyaç duyduğunda değişik konuları araştırmak üzere farklı kişilere görev de verebilir. Bu kurulun görevi başkan ve as başkanlarla beraber ayrıca dört üyesi karar yeter sayısı için gereklidir. Kurulla ilgili federal istinaf komisyonlarından sonra bir araştırma bürosu, ofico indacine denilen bir kurul var, bunların da çok ayrıntısına girmeyeceğim, federal savcılık var. Bunların da atanma sistemleri kanunun yapısı içinde ayrı ayrı belirtilmiş. Daha sonra da disiplin prosedürlerinin ne şekilde uygulanacağı belirtilmektedir.

Bizim ülkemize gelince bildiğiniz gibi kısaca diğer konuşmacıların alanına müdahale etmek için değil de gözlemlerimi belirtmek açısından şunu söyleyebilirim. Bildiğiniz gibi bizdeki organlar Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulları, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Tahkim Kurulu. Bunların da kararla-

rı özellikle Uyuşmazlık Çözüm Kurullarının bu yeni son değişiklikle gelen kulüplerle kulüpler, kulüplerle futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri ve masörler, oyuncu temsilcileriyle, futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler arasındaki sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları tarafların başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak incelerler dedikten sonra uyuşmazlık çözüm kurulu Talimatında bu kurulun oluşumunu, üyelikten çekilme, vesaire gibi konular yer almıştır. Yine Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı Tahkim Kurulu üst makam olarak görevlidir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarının verilmesinden sonra Tahkim Kurulunun incelemesinde özellikle ekonomik açıdan antrenörlerde diyelim kulüple olan uyuşmazlıkta geçen yıl Fenerbahçe Spor Kulübünün 100. yılıyla ilgili olarak düzenlenen sempozyumda ki o gün de zannediyorum, yanlış hatırlamıyorsam Futbol Federasyonu Kanunu da Cumhurbaşkanının onayından çıktığı gündü ve bu arada şu itiraz geldi. Zannediyorum Sayın Kemal Kapulluoğlu tarafından burada bir ekonomik uyuşmazlıklarla ilgili sözleşmeden kaynaklanan yetkili olarak Tahkim Kurulu kararlarına karşı da Spor Tahkim Mahkemesi CAS'a gitmek mümkündür. Hatta son Beşiktaş'ın önceki antrenörü, şimdi İspanya Milli Takımını çalıştıran antrenörüyle ilgili olarak çıkan uyuşmazlıkta CAS'a gittikten sonra CAS'ın vereceği karara da bir üst makam olarak İsviçre Federal Mahkemesinin olduğu, acaba bunun Türkiye Cumhuriyetinin yargı yetkisini devretmek mi olduğu belirtildi. Fakat yine son aldığım bilgiler doğrultusunda şunu söyleyeyim, sadece yabancı unsurlu bir anlaşmazlık söz konusu olduğunda ancak CAS'a gidiliyor. Yani bir yabancı antrenörlü kulüpte, ama Türk antrenörle kulübü arasındaki ilişkide bir uyuşmazlıkta bunun mevcut olmadığı konusunda da bilgi ulaştı, bunun da bir içtihat olarak CAS kararlarına yerleştiği, Futbol Federasyonu yetkilisi arkadaşlarımız da burada, onlar çok daha bu işin içindeler, daha iyi bilirler, böyle bir bilgi var.

Bununla ilgili olması gereken bakımından dilenen nedir? Özellikle bu kurulların, önemli kurullarımızdır, kararlarını ve bu kişilerin, kurul üyelerinin saygınlıklarını değerlendirme, yani hukuken kararları eleştirebilirsiniz, ama bu kurullarda neye göre karar veriyorlar, işte önemli kulüpler, büyük kulüplerde şöyle bir ayrıcalık yapıyor mu acaba şeklindeki düşüncelerin giderilmesi ve bin anlamda da bu kurulun Yargıtay kararları gibi kararların yeknesaklığının sağlanması ve içtihat oluşturması şeklinde bir yapı bu şekilde önümüze geldiğinde kararlara da itirazlar daha az olacaktır.

Onun dışında bir de güncel olarak değinmek istediğim özellikle şu maçlardan sonra televizyonlarda, dün de bahsedildi, saatlerce ekran başına geçip kare kare hakemlerin verdiği kararların, bir iki saniye içinde verilen bir kararın yanlışlığı da söz konusu olabilir, bunun eleştirilmesi ve son derece rencide edici bir şekilde bunun yapılması da önlenmelidir. Bunun için de belki disiplin talimatları arasına bunu engelleyen hükümler getirilebilir ve de özellikle raiting kaygısıyla televizyonlarda öyle zannediyorum, benim tahminim diyeyim, birtakım kavgalar çıkarılarak kararlar konusundaki tartışmaların başlatılması, bundan da raiting

savaşının kazanılması amaçlanmaktadır diye düşünüyorum. Özellikle İtalya'da da bu yapılıyor, bu kararların tartışılması, böyle saatlerce temcit pilavı gibi konuşulmasını da bir şekilde, nasıl yapılır bilemiyorum, ama engellenmesi gerekir diye düşünüyorum. Benim de söyleyeceklerim şimdilik bu kadar, sorular kısmında belki devam ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Sayın Günal'a birinci ve ikinci bölümdeki açıklamalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Değerli konuklar; oturumumuzun bu bölümünde soruları alacağız. Yalnız bir ricam var izleyici arkadaşarımdan, soru bölümüyle ilgili süremiz kısa, 15 dakika, soruya yönelik açıklama gerekiyorsa kısa tutularak sorunun öne çıkarılmasını daha fazla soruya yanıt bulunması adına rica ediyorum. Soru soracak arkadaşarımla hangi konuşmacıya yönelttiğini belirtirse yararlı olacaktır, teşekkür ederim. Buyurun lütfen.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Bu konuşmacılara ayrılan sürenin kısa olmasından ben biraz şikayetçiyim, çünkü uygulamalar itibarıyla da aynı şeyi yaşadık, aslında bu bölüme biraz daha ağırlık verilmesi gerekir diye ben düşünüyorum. Şimdi çok kısaca bazı katkılarımla olacak, Nadi Beyin sunumuyla ilgili bazı tespitlerim var.

Av. SALİH AKGÜL- Çok özür dilerim, soru var mı sonunda? Eğer soru yoksa önce soruları alalım, katkıınızı en sona bırakalım.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Çok önemli bir husus, çünkü diğer soruları da etkileyecek. Şimdi codice giustizia sportiva'dan Nadi Bey bahsetti ve kanun olarak bahsetti. Fakat bu İtalya uygulamasında kanun değildir, yani bizim bildiğimiz teknik anlamda bir kanun değildir. Peki, bu nedir? Ben onu size öncelikle kısaca belirteyim, çünkü diğer açıklamalar ona bağlı olarak şekillenecek. İtalyan Futbol Federasyonunun statüsünde öngörülen bazı organlar var, bu organlar içerisinde en önemlilerinden bir tanesi de Federal Danışma Kurulu, yani Consiglio Federale adını alan bir konsey. Bu sözünü ettiğimiz codice giustizia sportiva federasyonun bir organı olan Consiglio Federale tarafından çıkarılan bir talimattır, kanun değildir bu, her şeyden önce bu düzeltmeyi yapmak ihtiyacını ben hissettim yanlış anlaşılma olmaması bakımından. Bu neye gelir, spor adaleti kanunu gibi bir ismi de yoktur, bu doğrudan doğruya bizim sistemimiz içerisinde disiplin talimatına denk gelir. Yani İtalyan spor yargılaması içerisinde disiplin yargılamasının nasıl yapılacağını gösterir.

Av. SALİH AKGÜL- Efendim, sözünü kestim, çok özür diliyorum. Hocam; izin verirseniz soruları alalım, değerli görüşlerinizi sonra alalım, yoksa ben soru bölümünü atlayacağım.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Bu görüş değil, bir tespit niteliğinde, çünkü gelecek sorular belki ona göre şekillenecek, o anlamda belirttim.

Av. SALİH AKGÜL- Efendim, sürem yok, devam edemeyeceğim, özür diliyo-

rum. Ben programa uyacağım, lütfen beni hoş görün. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Ama daha sonra söz almak kaydıyla ben şu anda veriyorum.

Av. SALİH AKGÜL- Ben soruları alayım, zaman kalırsa memnuniyetle söz veriririm. Programa göre zaman kalırsa memnuniyetle, kalmazsa başka bir oturumda şüphesiz ki hepimiz sizi çok büyük bir zevkle dinlemek isteyeceğiz. Soru lütfen, buyurun efendim.

Av. KISMET ERKİNER- Ben Mürsel Başgül Beye soru soracağım, yalnız ondan evvel benim de bir tespit yapmam gerekiyor. Çünkü CAS konusu benim konum, bu benim vereceğim tebliğle ilgili ve biraz önce dışarıda tertip komitesinden bana sordular konunuza bir tecavüz var mı diye, bir kere böyle bir tecavüz olmadığını söyleyeyim ve burada, geçenlerde Olimpiyat Komitesinde de yapılan bir sempozyumda Doçent Doktor Hatice Kocasakal Hanım çok güzel bir CAS sunumu yapmıştı, orada da kendisine teşekkür etmiştim. Sayın Başgül'e de aynı konuda teşekkür etmek istiyorum. Çünkü bir CAS üyesi olarak benim ve Sayın Türker Aslan'ın dışında bu CAS konusunu ele alan insanların çoğalmasa bize ancak zevk verir. Yalnız sorum şu, kendi sunumları sırasında gerçek tahkim diye bir tabir kullandılar. Şimdi mecburi tahkim, ihtiyari tahkimi biliyoruz da gerçek tahkim, bir de gerçek olmayan tahkim fikrini yaratıyor. Onun için sorum Sayın Başgül'ün bu gerçek tahkimden neyi kastettiğini açıklaması, teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. MÜRSEL BAŞGÜL- Teşekkür ederim. Bu özellikle Alman hukukunda tartışılan bir konu, tabii mecburi tahkim, tahkimle ilgili zaten CAS'la ilgili açıklamaları için de Sayın Erkiner'e çok teşekkür ederim. Çünkü futbol yargısı olup da CAS'a değinmemek olmazsa olmaz, onun için ayrıntıları değil, sadece sistem içerisindeki sınırlarını belirtmek istedim, o yüzden anlayışına çok teşekkür ederim. Neden futbol yargısında tahkimin gerekli, hatta zorunlu olduğunu da belirtmek istemişim, yalnız tahkim denilince kişilerin hangi ihtiyacını karşılar, karşılmalıdır, neden ortaya çıkmıştır, bu düşünceyle bu ayrım tartışılmış. Yani bu Alman hukukunda yapılan tartışmada gerçek anlamda tahkim denildiği zaman kişilere daha geniş bir hareket tanınmalı ve burada böyle bir mahkemeye gitmek yerine tahkime, hakem mahkemesine gidiyorsunuz ve burada hakeminizi istediğiniz gibi belirleyebiliyorsunuz. İşte burada sınırlama var, belki sistemin bir gereği, yani CAS'ta hakem olarak sayılmış kişiler dışında bir hakem belirleyemezsiniz, yanlışım var mı, dolayısıyla tartışılan hususlardan biri bu.

Bir başka husus büyük ölçüde ortadan kalktı, Olimpiyat Komitesine bağlılık çok eleştirilen, bu açıdan da eleştirilen bir husustu, bu büyük ölçüde bağımsızlık açısından kalktı, ama yani bu konuda CAS'ın binasının nerede olduğu, kirasının neden sembolik olduğuna kadar tartışma olabiliyor. Yani eleştirinin sınırı yok, bu açıdan şimdi kişilere bazı konularda irade özerkliğinin sınırlanması açısından bu tartışma yapıldı, ama bu tartışmayı yapanların da vardıği sonuç bu yapı açısın-

dan bu sınırlamalar da doğaldır. Dolayısıyla bunlar göz ardı edilmelidir ve gerçek anlamda bir tahkimdir CAS yargılaması denildi. O tartışmayı belirttim, çünkü CAS da tartışılmayan bir husus değil ve belki sadece kendi açımdan yapıyorum, FIFA'nın da CAS'ı benimsemesi, yani hem statüsü açısından, hem benimserken yapılan konuşmalar ve daha sonraki, hatta Türkiye uygulamasında da görüldüğü gibi biraz kerhendir. Yani çok sevdiği bir kurum değil, bu açık. Çünkü kendi o konuda tartışılacak aslında bir özel hukuk tüzel kişisi, bir dernek niteliğinde olan uluslararası federasyonlar bugün birçok devletten çok daha güçlü bir yapıda, bu çok açık bir husus. Yani bugün Birleşmiş Milletleri her zaman görüyoruz, yaptırımını düşünün, bir de FIFA'nın yaptırımını düşünün, ama FIFA da CAS' kabul- leneniliyor. Bu yapı açısından Alman hukukundaki bir tartışmayı ilginç geldiği için yansıtmak istedim. Teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Teşekkür ederim Sayın Başşgöl. Soru var mı efendim?

Prof. Dr. NADİ GÜNAL- Sayın Başkan; ben bir konuda fikrimi belirtmek istiyorum. Erkan Bey usulü olarak bazı açıklamalardan ve benim yanlış söyle- diğimden bahsetti, kanun olmadığından, bunun eksik bilgi olduğu, yanlış bilgi olduğu, bu konuyu daha da ileriye götürürsek bu konuyla ilgili bilgi noksanlığı- nın olduğunu ima etti. Biz Erkan Beyle aynı kürsüdeyiz, bu konuda beraber de çalıştık daha önce, yalnız şunu söyleyeceğim, codice penale İtalyan Ceza Kanu- nudur, codice delabricosyonia İtalyan Borçlar Kanunudur, konuşmam içerisinde size dikkat ederseniz dedim ki spor mahkemesi diye bir şey yok, bu kanunun için- de yargıç da dedik, istinaf mahkemesi de dedik, ama bunlar gerçek anlamda bir mahkeme değildir, gerçek anlamda bir savcı değildir, disiplin kurullarının oluş- turduğu başkanlarıdır, üyeleridir dedik. Codice justitsia sportiva kanunun tam adı, birkaç farklı versiyonda söyledim dikkat ederseniz. Justisia yargılama, adalet, spor adaleti kanunu diyebilirsiniz, yargılama diyebilirsiniz, bu talimat niteliğinde olabilir, önemli olan bu konuda bir düzenleme getirilmiş olmasıdır, bunun adına ister kanun dersiniz, ister yönetmelik dersiniz, ister talimat dersiniz, bu size kal- mış bir şeydir, ama ben böyle demeyi I. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı 167

uygun gördüm. O şekilde de usulü tartışmalarla bu böyle söylense daha iyi olurdu ziyade işin özüne girmek lazım, nedir, ne yapmamız gerekir diye. Ben bu konuyu fazla uzatılması gerektiği düşünceşindeyim, teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Efendim, şu ana kadar iki soru geldi, her iki soru da sayın konuşmacıların açıklamalarıyla ilgili bilgi edinmek değil, daha çok katkı nitelikli, şuydu, şunu düşündüm şeklindeydi. İzleyiciler de sayın konuşmacılar gibi tartışılan konuya hâkim olduklarında böyle güzel bir tablo çıkıyor. Galiba sa- londa tek soru soracak benim, çünkü bu salonda oturum yönetmeme rağmen ko- nularla ilgili eksik bilgisi olan benim. Beş dakika süremiz var, başka soru var mı?

ERCAN KARAOĞLU- GSGM Teftiş Kurulu Başkanlığında müfettişim. Te- şekkür ediyorum. Konuşmacılara ortak bir sorum olacak, şimdi amatör sporlarda

da şu anda bir tahkim kurulu oluşturuldu halihazırda, bu Futbol Federasyonundaki tahkim kuruluyla birleştirilse ya da tek yapı ilkesinden yola çıkılsa nasıl bir uygulamaya ulaşılabilir. Teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Ben teşekkür ediyorum. Sayın Şenol...

Av. TALAY ŞENOL- Bir tercih meselesi, yalnız şöyle bir şey var tabii, mesela futbolun kendisinin bir uluslararası yapılanması var, diğer kesimin başka bir uluslararası yapılanması var. Bunların birleşmesi belki yargıda birlik anlamında çekici gelebilir, ama ben pek öyle tek bir organ şeklinde olmasını doğru bulmuyorum.

Av. SALİH AKGÜL- Teşekkür ediyorum Sayın Şenol. Başka soru var mı?

Av. KISMET ERKİNER- Ben soru sormayacağım da katkıda bulunmak istiyorum eğer izin verirseniz.

Av. SALİH AKGÜL- Çok özür diliyorum, daha önce o konuda talep var, zaten eğer soru yoksa onu çözeceğim, siz bana izin verin lütfen. Sayın Komisyon Başkanı; ben bir soru yönelteceğim. Formatımızda soru yok, sürem çok az, üç dakika, iki tane değerli bilim adamı katkı vermek istiyor, formatımıza uygun mu, yoksa başka oturumlara mı bırakalım? Peki, o zaman izin verirseniz, beni hoş görün, önce Erkan Bey bu konuda talepte bulundu, efendim lütfen çok kısa olsun, çünkü aynı şekilde Beyefendiye de söz vereceğim. Çok kısa lütfen.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- O zaman çok hızlı şekilde birkaç genel tespit yapacağım. Öncelikle biz hukukçuyuz, kavramları düzgün kullanacağız, doğru kullanacağız. Şimdi Mürsel Bey bu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yetkisine ilişkin hükümde bir ifade yanlışlığı olduğunu ifade etti. Bu kanun hepimizin malumu çok acele çıkarılmış bir kanun, yani mevcut bir önceki Futbol Federasyonunu indirmek amacıyla bir iki günlük çalışmayla çıkarılmış bir kanundur, dolayısıyla bunun gibi aksaklıklar fazlasıyla mevcuttur, onun sebebi odur. Yani yazım hatasının sebebi, ben onu yazım hatası olarak değerlendiriyorum.

Gene bir diğer husus hakem sayısının sınırlı olması eleştiriliyor dediniz, ben gerek uygulamasında çalışıyorum, gerek teorisini sürekli takip eden bir insanım, CAS'ın yapısıyla ilgili bu tür bir eleştiriyi ben duymadım. Çünkü buna benzer başka yapılar da var, uluslararası ticaret hakemliğiyle ilgili de buna benzer yapılar var, dolayısıyla bir eleştiri konusu olarak ben bunu kabul etmiyorum. Gene FIFA'nın CAS'ın yetkisini tanımasıyla ilgili yapmış olduğunuz bir tespit var, CAS'ın rolü futbolda büyüktür dediniz, halbuki CAS'ın yetkisini en son tanıyan federasyon FIFA'dır. Bir de FIFA temyiz komitesinin tahkim niteliğinde olmadığını Mürsel Bey ifade etti, bu kesinlikle tahkimdir, bizdeki tabir hatalıdır.

Av. SALİH AKGÜL- Erkan Bey çok teşekkür ediyorum, Hocam; sizden de çok kısa rica edeceğim, malum, yemek aramız var ve 13.00'da oturum başlayacak. Yetişmemiz lazım, lütfen çok kısa, istirham ediyorum.

Av. KISMET ERKİNER- Teşekkür ediyorum. Şimdi spordaki bazı terminolojiler Türkçe’de sorun yaratıyor, yani iki konuşmacı da yaklaşımlarında haksız değiller, “code” kelimesi Türkçe’de karşılığı olmayan bir konu, çünkü hukuki belgelerde, özellikle Fransızca’dan türetilerek İtalyanca’da, İngilizce’de, hatta Almanca’da da aynı şekilde kullanılan bazı kelimeleri biz Türkçe’ye tercüme edemiyoruz. Mesela “olimpik şartı” (olimpik charteri) biz bir dönem antlaşma olarak tercüme ettik, bu yanlış. Burada da kod kelimesi şimdi WADA Code da var, WADA Code’u WADA kanunu diye tercüme ederseniz olmaz, şimdi arkadaşım bu konunun uzmanı, hemen arkamda “kuram” diyor, kural olabilir, mevzuat olabilir, en doğrusu Türk Dil Kurumu da bunu kabul etti, “kod” kelimesi artık Türkçeleşmiştir, onun için uğraşmadan WADA Kod, CAS Kod, ki ben kitabımda bunu bu şekilde aldım, bu tabiri kullanırsak biraz önceki tartışmalara neden olmayız, Teşekkür ederim.

Av. SALİH AKGÜL- Ben teşekkür ederim. Değerli izleyiciler; oturumu burada kapatıyorum, öğleden sonra görüşmek üzere hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

DEVRİM AKYOL- Değerli konuşmacılarımıza çok teşekkür ediyoruz, kendilerine plaketlerini takdim etmek üzere Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Avukat Sayın Gurur Gaye Günel’i kürsüye davet ediyoruz. San Talay Şenol’un dün de bir konuşması bulunduğu için kendisine dün plaketi takdim edilmişti, tekrar teşekkür ediyoruz. Sayın Mürsel Başgül, Sayın Nadi Günel ve Baro Başkan Yardımcımız Sayın Salih Akgül.

Değerli konuklar; bir saat ara veriyoruz. Aranın ardından ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının hukuki yapıları konulu ikinci oturum başlayacak. Bir saat sonra görüşmek dileğiyle

II. OTURUM

ULUSAL ve ULUSLARARASI SPOR FEDERASYONLARININ HUKUKİ YAPILARI

DEVİRİM AKYOL- İyi günler. Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlemiş olduğu 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının ikinci gün ikinci oturumuna hoş geldiniz. Bu kurultayımızda öncelikli olarak size konuşmacıları takdim edeceğiz. Konuşmacıları takdim ettikten sonra lütfen yerlerine alalım. Profesör Doktor Erkan Küçükgüngör, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi. Friedrich Curtius Alman Futbol Federasyonu Genel Sekreterliği İdari Bilimler Müdürlüğü. Yardımcı Doçent Doktor Rıfat Ertem Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi. Avukat Dimitrios Chatzimichalis Yunan Barosu Mensubu, aynı zamanda Yunan Olimpiyat Komitesi Üyesi ve Yunan Hockey Federasyonu Başkanı. Şimdi de oturumu yönetmek üzere Sayın Hocam Süha Tanrıver, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, buyurun efendim.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Değerli konuklar; sözlerime başlamadan önce bu güzel organizasyonu gerçekleştiren Ankara Barosunun yetkililerini sevgi ve saygıyla selamlıyor, en içten dileklerle tebrik ediyorum. İnşallah bundan sonraki evrede bu sempozyumların sayısının artmasını da temenni ediyorum. Gerçekten spor hukuku günümüzde özel bir anlam ve önem kazanan bir hukuk disiplini haline gelmiştir. Hem bir interdisiplinel alan, hem de multidisiplinel bir alan konumundadır. Bu önemine binaen bu sempozyumun uluslararası platformdan bu konuda yetkin kişilerin de davet edilmesi suretiyle gerçekleştirilmesi sempozyumun amacına ulaşmasına da büyük ölçüde katkı sağlayacaktır.

Daha önceki oturum doğal olarak sarktığı için ister istemez program aksadı, ama bu bundan sonra da aksayacağı anlamına gelmez. Biz usul hukukçusu olduğumuz için süreler konusu bizde son derece önemlidir, sürelere uyulması konu-

sunda hem meslektaşlarım, hem de ben elimden gelen gayreti göstereceğim. Bu oturumumuzun konusu biliyorsunuz spor federasyonlarının hukuki yapılanmasının nasıl olacağı noktasında toplanmaktadır. Spor-teif faaliyetlerin örgütlenmesinde, işleyişinin sağlanmasında ve denetlenmesinde önemli bir misyonu üstlenmiş bulunan spor federasyonlarının hukuki yapılanmasında bizim hukukumuzda hangi model geçerli, kardeş ülke hukukları olan Yunan ve Alman hukuklarında hangi model esas alınmış, bu oturumda esas itibarıyla bunun üzerinde durulacak. Burada şuna vurgu yapmak isterim, daha önce de ben çok sayıda bilimsel toplantıda bulundum, programın bu kadar yoğun olması ister istemez belki de bilimsel faaliyetin etkinliğinin daha da anlam ve önem kazanmasında son derece rol oynayacak olan tartışma kısmının daralması sonucunu doğurmaktadır. O nedenle bundan sonra inşallah bu tür organizasyonlar yapılırken özellikle soru ve cevap kısmının açılması, çünkü buradaki kişilerin çoğunluğu da zaten bu alana özel ilgi duyan isimler, bu konuda pek çok yetkin isim de var. Konuya daha farklı bir vizyon getirmesi, daha farklı bir boyut getirmesi açısından da özel bir anlam ve önem atfeder. Bir de demin karşılaştığım bir tavrı burada zikretmeden de geçemeyeceğim, bazen katkı sağlamak soru sormaktan çok daha önemlidir. Özellikle bir bilim adamı bir konuda söz almışsa ona o konuda konuşma, tartışmayı zenginleştirme, fikri spekülasyonları açma konusunda bir serbestinin tanınması gerekir. Soru elbette olacak, ama tabii bu tartışmanın da dozajının iyi ayarlanması lazım. Hocaların Hocası Yaşar Karayalçın Hocamızın literatüre kazandırdığı çok güzel bir tabir var, korsan tebliğ boyutuna da asla varmamasına özen gösterilmesi lazım. Kısa cümlelerle görüşler dile getirilecek, ondan sonra da tartışmaya açma imkânının verilmesi uygun olur.

Toplam süremiz iki saat, bunun 15 dakikalık kısmı soru ve cevap kısmına ayrılmış, daha fazla vaktinizi almak istemiyorum. Öncelikle bu oturumda sunacağı tebliğin genel bir giriş niteliği taşıması sebebiyle Fakültemizin genç kuşağın değerli öğretim elemanlarından birisi olan, Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapan ve bunun yanı sıra milletlerarası ticari tahkimle de yakından ilgilenen genç bir akademisyen meslektaşına söz vermek istiyorum. Spor federasyonlarının hukuksal yapılanmasının nasıl olacağı konusunda bu bağlamda bir genel giriş niteliği taşıdığı için. Öncelikle Sayın Rifat Erten Hocamızı takdim etmek istiyorum, kendisi biraz önce de söyledim, Uluslararası Özel Hukuk Anabilim Dalında Ankara Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Doktora tez konusu uluslararası özel hukuk boyutu itibarıyla spor konusu, milletlerarası özel hukukta spor diye son derece başarılı, güzel bir doktora tez çalışması yapmıştır ve spor hukukuyla da bu doktora tez çalışması dolayısıyla herhalde o andan itibaren ünsiyet kesbetmiş, yakından ilgilenmektedir.

Ben şöyle bir planlama yaptım, toplam süremiz iki saat olduğuna göre dört konuşmacı 25 dakikada söylenmesi gereken şeyleri temel çizgileriyle, kristalize hale getirerek sunacak, ondan sonra da soru ve tartışma kısmına belki biraz daha zaman kalırsa, bu zamana özellikle riayet edilirse çok başarılı bir çalışmayı ger-

çekleştirmiş oluruz. Teşekkür ediyorum ve sözlerimi uzatmadan sözümüzü Rifat Ertem Hocamıza bırakıyorum, buyurun.

Yrd. Doç. Dr. RİFAT ERTEN- Teşekkür ederim Sayın Hocam.

Konuşmama başlamadan önce bu toplantıyı düzenleyen Ankara Barosuna ve emeği geçen herkese teşekkür ederim. Bana bu konuşma imkânını verdikleri için kendilerine ayrıca teşekkür etmek isterim.

Tebliğimde, Sayın Hocamızın (Başkan) da söylediği gibi Türk sporunun hukukî yapısını genel olarak ortaya koymaya çalışacağım. Yapıya ilişkin açıklamalardan evvel, Anayasamıza bakmak faydalı olacaktır.

ANAYASA

Anayasada1 sporla ilgili ilk ve tek düzenleme, İkinci Kısımın “*Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler*” başlıklı üçüncü bölümünde yer almaktadır. “*Sporun Geliştirilmesi*” başlıklı 59. madde,

“Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

Devlet başarılı sporcuyla korur.”

hükmünü içermektedir. Maddenin gerekçesi ise şu şekildedir:

“Sağlık hizmetlerinin bir parçası, beden sağlığının spor yaptırılarak korunmasıdır. Sporun kitlelere yayılması bu amacın teminine yarayacak araçlardan en etkinidir.

Sporun geliştirilmesi, sadece fiilen spor yapanlara değil, seyircileri için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici etkileri sebebiyle Devletçe ele alınması bir başka sebeptir.”

Görüldüğü üzere, Anayasa, devlete, sporu teşvik etme yükümlülüğü getirmiş bulunmaktadır. Bunun nedeni de, hükmün gerekçesinde daha açık bir şekilde ortaya konduğu gibi, sporun yapanlar, hem de sporla ilgilenen ve uğraşanların sağlıkları üzerinde olumlu etkilerinin olmasıdır². Devletin söz konusu yükümlülüğü, amatör spor veya başka bir ifadeyle kitle sporu için söz konusu olup, bu açıdan bireylerin bu hakkı bir aktif statü hakkı, buna karşılık, profesyonel sporu negatif statü hakları içinde değerlendirebiliriz. Ancak, profesyonel sporun, amatör sporu teşvik ettiği, bireyler ve toplum üzerindeki olumlu etkileri nedeniyle önemli bir yere sahip olduğunu da ifade etmek gerekir. Kısacası, devlet, sporu teşvik etmek zorundadır. Devlet, bu yükümlülüğünü gerekli kurumların kurulmasında rol oynayarak veya kurulmuş kurumları destekleyerek yerine getirebilir.

1 RG. 09.11.1982, S. 17863 (Mükerrer).

2 Sporun önemi hakkında genel bilgi için bkz. **ERTEN, Rifat:** Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007, s. 2 vd. Uygulamada spor, tıpkı ekonomi, sağlık ve eğitim gibi bir kamu hizmeti olarak kabul edilmekte, diğer kamu hizmetleri

gibi, sporun da, kamu kuruluşları eliyle, devlet hiyerarşisi içinde sunulduğunu görmekteyiz³.

TÜRK SPORUNUN KURUMSAL YAPISI

Türkiye'deki spor faaliyetleri incelediğimizde, üçlü bir yapı ile karşı karşıyayız. Bunlar Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi, özerk bir yapıya kavuşturulmuş Türkiye Futbol Federasyonu ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüdür. Aşağıda belirtileceği üzere, bu yapıların bazıları arasında organik bağlar da kurulmuş bulunmaktadır.

Ayrıca, ülkemiz sınırları içinde düzenlenmekte olan at (bahis, ganyan) yarışları ve bunlara ilişkin bahisler ayrı bir yapılanma altında faaliyetlerine devam etmektedir.

A. Millî Olimpiyat Komitesi

Millî olimpiyat komiteleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin ihdas ettiği Olimpik Şart⁴ gereği kurulan çok sporlu sportif organizasyonlardır. Millî olimpiyat komiteleri spor dalları ve oyunları konusunda kural koyan organizasyonlar değildir; bunlar, daha çok olimpiyat oyunları ile ilgili olarak ülkelerini temsil etmektedirler.

1. Genel Olarak

Olimpik hareketin en önemli kurumlarından biri millî olimpiyat komiteleridir. Halen Uluslararası Olimpiyat Komitesinin tanıdığı ve üye olarak kabul ettiği 205 millî olimpiyat komitesi bulunmaktadır⁵. Millî olimpiyat komitelerinin esas görevi Olimpik Hareketi, Olimpik Şarta uygun olarak ülkelerinde geliştirmek, artırmak ve korumaktır (Olimpik Şart m. 28.1). Uluslararası Olimpiyat Komitesi, her ülkeden bir millî olimpiyat komitesi tanımakta ve tanıdığı millî olimpiyat komitelerini, Olimpiyat Oyunlarında ve himayesinde düzenlediği tüm bölgesel, kıtasal ya da dünya ölçeğinde yapılan yarışmalarda ülkesinin tek yetkili kurumu olarak kabul etmektedir (Olimpik Şart m. 28.3/1. c.). Ayrıca millî olimpiyat komitelerinin sporcu göndererek olimpiyat oyunlarına katılması da bir zorunluluktur (Olimpik Şart m. 28.3/2. c.).

Millî olimpiyat komitesi, ülkesindeki bir şehri olimpiyat oyunları için aday gösterme konusunda tek yetkili kurumdur (Olimpik Şart m. 28.4). Olimpiyat oyunlarına gönderilecek yarışmacıları, takımları ve personeli gönderme yetkisi de millî olim

3 **FİŞEK, Kurthan:** 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, (Spor Tarihi), İstanbul 1985, s. 125.

4 Olimpik Şart (*Olympic Charter*), Uluslararası Olimpiyat Komitesinin yürürlüğe koyduğu Olimpiyatlara ilişkin esasları belirleyen en temel düzenlemedir. Olimpik Şart için bkz. "Olympic Charter", <<http://multimedia.olympic.org/pdf/>

[en_report_122.pdf](#)>, (12.01.2009). Olimpik Şartın metninde aynı zamanda, ilgili maddelerin sonunda, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kabul edilen talimata (*by-law*) da yer verilmiştir.

5 Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan millî olimpiyat komiteleri için bkz. <http://www.olympic.org/uk/organisation/noc/index_uk.asp>, (12.01.2009).piyat komitesininidir (Olimpik Şart m. 28.7.2). Millî olimpiyat komitesinin aynı zamanda, sahip olduğu özerkliği korumak ve Olimpik Şarta uymasını engelleyebilecek siyasî, hukukî, dinî ve ekonomik baskılara direnmek yükümlülüğü de bulunmaktadır (Olimpik Şart m. 28.6).

Olimpik Şart m. 29.1'de, bir millî olimpiyat komitesinin kompozisyonunun kimlerden oluşması gerektiği hükme bağlanmıştır. Bunları şu şekilde ifade edebiliriz:

Millî olimpiyat komitesi, ülkesinin Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyesi veya üyelerine oluşumunda yer vermelidir. Söz konusu üye veya üyeler, millî olimpiyat komitesinin genel kurulunda oy hakkına sahiptirler. Bunun yanında, UOK üyeleri, millî olimpiyat komitesinin yönetim kurulunun re'sen üyesi kabul edilecek ve burada da oy verme hakkına da sahip olacaklardır.

Olimpik oyunlarda yer alan spor dalını yöneten uluslararası federasyonlar tarafından tanınmış ulusal federasyonların veya temsilcilerinin millî olimpiyat komitesi yapısında yer alması gerekmektedir.

Ayrıca millî olimpiyat komitesi yapısı içinde sporcuların veya emekli olmuş sporcuların da bulunması aranmaktadır.

Olimpik Şart m. 29.2'de ise, millî olimpiyat komitesi içinde üye olarak yer alabilecekler belirtilmiştir.

Olimpik Şartta, millî olimpiyat komitesinin genel ve yönetim kurulunda dikkate alınması gereken karar çoğunluğu da tespit edilmiştir. Buna göre, millî olimpiyat komitesinin ve yönetim kurulunun yapısının, karar yeter çoğunluğu olimpik spor federasyonları veya temsilcilerinde olacak şekilde oluşturulması gerekmektedir (Olimpik Şart m. 29.3/1. c.). Olimpiyat oyunları ile ilgili bir problemde, söz konusu federasyonların oyları dikkate alınacaktır (Olimpik Şart m. 29.3/1. c.).

Olimpik hareketin siyasî ve yerel etkilerden uzak kalması amacıyla kabul edilen ilkelerden birisi m. 29.4'de yer almaktadır: Hükûmetler veya diğer kamu kuruluşları millî olimpiyat komitesi için herhangi bir üye atayamazlar. Ancak, millî olimpiyat komitesi kendi inisiyatifıyla, bir kamu kuruluşunun temsilcisini üye olarak kabul edebilir (Olimpik Şart m. 29.4).

Bir millî olimpiyat komitesinin Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınabilmesi için gerekli şartlar 28 ve 29. maddelere ilişkin talimatta sıralanmış-

tır. Bunlar arasında özellikle şunları belirtmek gerekir: Millî olimpiyat komiteleri öncelikle, yukarıda belirtilen bileşime sahip olmalıdır. Bunun yanında bir millî olimpiyat komitesi bünyesindeki ulusal federasyonların alanlarında gerçekten faaliyette bulunuyor olmaları; millî olimpiyat komitesi bünyesinde, dalları olimpik programda yer alan uluslararası federasyon üyesi en az beş millî federasyonun bulunması gerekmektedir. Millî olimpiyat komitesi, her spor dalı için sadece bir ulusal federasyonu tanıyabilir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmış olan millî olimpiyat komiteleri, içinde buldukları kıtanın olimpiyat komiteleri birliğinin üyesidir. Şu anda millî olimpiyat komitelerinin üyesi oldukları 5 kıta birliği vardır⁶. Bu beş kıtanın birlikleri ise Millî Olimpiyat Komiteleri Birliğini (*Association of National Olympic Committees*, ANOC) oluşturmaktadır. Millî olimpiyat komiteleri iki yılda en az bir defa Millî Olimpiyat Komiteleri Birliği olarak toplanırlar. Toplantının amacı, olimpik hareketteki rollerini sağlamlaştırmak için bilgi ve tecrübe alış verişinde bulunmaktır. Bu yolla, ANOC, millî olimpiyat komitelerinin Uluslararası Olimpiyat Komitesi Yürütme Kurulu ve Olimpik Kongrelere hazırlıklarında yardımcı olur. ANOC, ayrıca, millî olimpiyat komiteleri için kullanılması düşünülen televizyon haklarından elde edilen gelirlerle ilgili Uluslararası Olimpiyat Komitesine tavsiyelerde bulunur. Bu tavsiyeler, Olimpik Yardım (*Olympic Solidarity*) programlarının uygulanmasında özellikle dikkate alınır⁷.

2. Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi

Türk Millî Olimpiyat Komitesinin [TMOK] tarihi 20. yüzyılın başlarına kadar gitmektedir. İlk olarak 1908 yılında Osmanlı Olimpiyat Komitesi adı ile kurulmuş olup, 1911 yılında da Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tescil edilmiştir. Ancak, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, I. Dünya Savaşına neden oldukları gerekçesiyle aralarında Osmanlı Devletinin de bulunduğu bazı devletleri organizasyondan ihraç etmiştir. Nihayet, Kurtuluş Savaşını takiben 1924 yılında Türkiye Millî Olimpiyat Cemiyeti adı ile yeniden kurulan Komite, 1924 Paris Oyunlarına da katılmıştır. TMOK, *millî* kelimesini kullanma hakkını 28.02.1964 tarih ve 6/2762 sayılı, *yurt dışındaki kurullarla işbirliği yapmasını* 02.05.1970 gün ve 7/191 sayılı, *kamu yararına işleyen dernek statüsünü* 16.07.1970 tarih ve 7/1070 sayılı ve *Türkiye* ibaresini kullanma hakkını 25.09.1973 tarih ve 7/7146 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile iktisap etmiştir⁸.

TMOK, dernek statüsünde kurulmuş bir tüzel kişiliktir. Tüzüğünde Komite'nin, her türlü politik, ekonomik ve dinsel etkinin dışında tamamen bağımsız ve özerk bir kuruluş olduğu belirtilmiştir (Tüzük m. 1). Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının aynı zamanda TMOK'un koruyucu fahrî başkanı olduğu da ifade edilmiştir (Tüzük m. 2).

TMOK'un Türkiye'de faaliyette bulunan diğer spor organizasyonları ile birtakım bağları bulunmaktadır. Bu bağları şu şekilde ifade edebiliriz:

6 Afrika Millî Olimpiyat Komiteleri Birliği (*Association of National Olympic Committees of Africa*, ANOCA); Amerikan Spor Organizasyonları Birliği (*Pan-American Sports Organisation*, PASO); Asya Olimpik Konseyi (*Olympic Council of Asia*, OCA); Avrupa Olimpiyat Komiteleri (*European Olympic Committees*, EOC); Okyanusya Olimpiyat Komiteleri (*Oceania National Olympic Committees*, ONOC). Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.olympic.org/uk/organisation/noc/index_uk.asp?id_assoc=8>, (12.01.2009).

7 “ANOC”, <http://www.olympic.org/uk/organisation/noc/index_uk.asp?id_assoc=8>, (12.01.2009).

8 Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi, TMOK, İstanbul 2002, s. 4 Komitenin görevlerinin sayıldığı 5. maddesinde, TMOK’un, Olimpiyatlara ülkemiz sporcularının katılmasını teminen Türk spor federasyonlarıyla ilişkilerine ilişkin bazı hükümler yer almaktadır. TMOK, uluslararası kuruluşlarca tescilli Türk spor federasyonları ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve diğer ülkelerin millî olimpiyat komiteleri arasında bağlantı kurar ve işbirliğinde bulunur. Olimpiyatlara katılacak Türk sporcularının Olimpik Liyakatlerini ve karşılaşmalara katılma yeteneklerini inceleyip onaylar. Olimpiyatlara ilişkin olarak Türk spor federasyonları arasındaki uyumsuzlukları kesin olarak karara bağlar. TMOK ayrıca Türk spor federasyonlarının Olimpiyat ve benzeri oyunlara katılmalarını kolaylaştırmak için önlemler alır, uyarılar yapar.

Bu bağ organik olarak da kurulmuştur. Tüzüğün üyeliğe ilişkin 6. maddesine göre, spor federasyonlarının bağlı olduğu kuruluşun, yani Gençlik ve Spor Müdürlüğünün Başkanı, TMOK’un doğal üyesi olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında Olimpiyat Oyunları programına dâhil sporların uluslararası federasyonlarına kayıtlı Türkiye’deki spor federasyonlarının seçecekleri temsilciler de üye olarak kabul edilirler. Ancak, bunların sadece Konsey toplantılarına katılma ve oy hakları vardır. Tüzükle kurulan ve TMOK’un bir organı olan Konseyin, olimpiyat ve benzeri oyunlarda yer alması uygun görülen spor dallarını ve yarışmaların türlerini belirlemek, ilgili federasyonların öneri ve belgelemesi üzerine, oyunlara katılacak sporcuların Olimpik Liyakatlarını, Olimpik Şarta göre inceleyerek onaylamak, olimpiyat veya benzeri oyunlara katılacak kabileleri organize etmek gibi önemli birtakım görevleri bulunmaktadır (Tüzük m. 9).

B.Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

1.Genel Olarak

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü [**GSGM**], 21.05.1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla9 kurulmuş ve faaliyetlerini bu Kanuna göre yürüten tüzel kişiliğe sahip, katma bütçeli bir kamu kuruluşudur.

3289 sayılı Kanununun 18. maddesinin ikinci fıkrası10 uyarınca, futbol faaliyeti

tamamen GSGM'nin gözetim ve denetiminden çıkarılmıştır. Bunun istisnasını, futbol karşılaşmaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunlarını düzenlemek, düzenletmek ve yönetmek oluşturmaktadır (3289 sayılı Kanun m. 2/i)11.

9 RG, 28.05.1986, S. 19120.

10 3289 sayılı Kanun m. 18/II: “*Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülür.*”

11 3289 sayılı Kanun m. 2/i hükmü, 22.02.2007 tarih ve 5583 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun (bkz. RG. 28.02.2007, S. 26448) 7. maddesiyle değiştirilmeden evvel “*Futbol müsabakalarında müşterek bahis (Spor-Toto ve Spor-Loto) düzenlemek, yönetmek*” şeklindeydi. Değişik hüküm şu şekildedir: “*Futbol ve diğer spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahisler ile şans oyunlarını düzenlemek, düzenletmek ve yönetmek.*”.Hükümde açıkça belirtildiği üzere, futbol dışındaki spor karşılaşmalarıyla ilgili olarak da GSGM'ye yetki verilmiştir. GSGM, bu hak ve yetkisini, kendisine bağlı, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı eliyle kullanır ve yürütür (5583 sayılı Kanun m. 2).

GSGM'nin görevleri 3289 sayılı Kanununun 2. maddesinde sayılmıştır. Bu görevlere bakıldığında GSGM'nin, sportif faaliyetlerin yapımında ve gelişiminde teşvik edici, düzenleyici ve denetleyici bir otorite konumunda olduğu ortaya çıkmaktadır. GSGM bu niteliği itibarıyla, kanunen getirilmiş istisnalar -futbol ve at yarışları- dışında tüm spor branşları konusunda genel yetkili kamu kurumudur.

GSGM kendine 3289 sayılı Kanunla verilen yetkiler dâhilinde sportif faaliyetleri, çıkarmış olduğu yönetmeliklerle düzenlemektedir¹². Bu bağlamda, sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemleri, federasyonlar, federasyon başkanlarının seçimi, disiplin cezaları, dopingle mücadele, beden eğitimi, sporcu sağlığı, bedensel engellilerin spor yapmaları, başarılı sporcuların ödüllendirilmesi, sponsorluk ve spor tesislerinin tahsis gibi birçok husus GSGM tarafından çıkarılan yönetmeliklerle¹³ belirlenen esaslar dahilinde yürütülmektedir.

GSGM'ye verilen görevler arasında, 3289 sayılı Kanununun 2. maddesinin (h) bendinde belirtilen hüküm genel olarak bilinenden farklı bir sonuca ulaşmamıza neden olmaktadır. Söz konusu hükümle GSGM'ye “*Spor müsabakalarında milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak ...*” görevi verilmiş bulunmaktadır. Verilecek cezalar başlıklı 11. maddede ise, “*spor teşekkül ve kişilerin, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliği ile tespit edilir*” denilerek uluslararası uygulamalara da uygun davranılacağı hüküm altına alınmıştır. Uluslararası federasyonların talimatlarına uygun davranılacağına ilişkin 3289 sayılı Kanununun Ek Madde 3 ve Ek Madde 9'da da aynı paralelde

hükümlere yer verilmiştir. Böylece, kanunla, ilgili uluslararası spor federasyonlarının düzenlemelerinin, doğrudan uygulanması temin edilmektedir. Uluslararası talimatların uygulanacağına ilişkin benzer hükümler, spor federasyonlarının statülerinde de yer almaktadır.

2. Ulusal Federasyonlar

Spor hayatında, müsabaka kurallarının tespiti, karşılaşmaların düzenlenmesi, sporcuların yetişmesi ve uluslararası müsabakalarda yarışmaları, uluslararası federasyonlara üyelikleri itibariyle spor federasyonlarının çok önemli yeri vardır.

Spor federasyonlarına ilişkin olarak bazı ilkeler 3289 sayılı Kanunda belirlenmiştir. “*Federasyonların teşkili ve profesyonel dalların tespiti*” başlıklı 18. maddeye göre, “*bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona*

12 Düzenlemeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **GÜNAL, A. Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan** : Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Ankara 1998, s. 21 vd.; **GÜNAL, A. Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**: “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1998, Y. 11, S. 3, s. 1035 vd.

13 İlgili yönetmelikler için bkz. <http://www.gsgm.gov.tr/sayfalar/yonetmelikler/yonetmelik_index.htm>, (12.01.2009). *bağlanır.*” Bunun dışında, uluslararası spor anlayışına uygun olarak, federasyon başkanlarının seçimle göreve gelecekleri ve görevlerinin fahri olacağı hüküm altına alınmıştır (3289 sayılı Kanun m. 19/I).

Federasyon başkanlarının seçimi, kurullarının oluşumu, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarını atamaya ilişkin hususların çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği de ifade edilmiştir (3289 sayılı Kanun m. 19/II). Ayrıca 3289 sayılı Kanunun 2. maddesinde de “*Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek*”, GSGM’nin görevleri arasında sayılmıştır. Kanunla verilen bu görev ve yetki uyarınca belirtilen konular, Spor Federasyonlarının Teşkilatı Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği¹⁴ ve Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliğiyle¹⁵ düzenlenmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, futbola ilişkin federasyon ayrı bir kanunla kurulmuş olup, GSGM’nin yetkisi dışında özerk bir yapıya sahiptir. Bu durum 3289 sayılı Kanunun 18. maddesinin ikinci fıkrasında da açıkça belirtilmiştir.

Burada değinilmesi gereken diğer bir husus da, 3289 sayılı Kanuna 04.03.2004 tarih ve 5105 sayılı *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*un¹⁶ 2. maddesi ile eklenen ek madde 9 hükmüdür. Bu hükümler birlikte, GSGM’nin gözetim ve denetiminde faaliyette bulunan federasyonlar *özerk ve özerk olmayan federasyonlar* olarak iki gruba ayrılmış bulunmaktadır.

“Özerklik” başlığını taşıyan ek madde 9’a göre, talepte bulunan federasyonların, belirtilen şartları taşımaları halinde malî ve idarî yönden özerk sayılmaları mümkün hale gelmiştir. Özerk federasyonlar hükümde, “*organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlar*” olarak tanımlanmıştır (3289 sayılı Kanun Ek madde 9/II).

Bu düzenleme ile birlikte, GSGM’nin özerklik kazanan federasyonlar üzerindeki yetkileri kısmen kaldırılmış ve bu federasyonların bağımlılığı azaltılmış olmakla birlikte bu bağ tamamen ortadan kalkmamıştır¹⁷. İlk olarak, özerk federasyonların statülerinin GSGM tarafından hazırlanan çerçeve statüye uygun olması gerektiği hüküm altına alınmıştır (3289 sayılı Kanun Ek madde 9/V)¹⁸. İkinci olarak, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı GSGM bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebileceği belirtilmiştir (3289 sayılı Kanun, Ek madde 9/VI). Üçüncü olarak, söz konusu maddenin son fıkrasına göre,

14 RG. 22.11.1993, S. 21766.

15 RG. 26.08.2004, S. 25565.

16 RG. 13.03.2004, S. 25401.

17 Özerklik konusunda detaylı eleştiriler için bkz. aşağı. Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÖNGÖR’ün tebliği.

18 GSGM Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü için bkz. RG. 14.07.2004, S.

25522.özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri GSGM’nün bağlı olduğu Bakan

lığın denetimine tâbi kılınmıştır. Buna paralel olarak, Spordan Sorumlu Bakanın yapılan

denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya

yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, federasyonun genel kurulunu olağanüstü

toplantıya çağırma yetkisi bulunmaktadır. Son olarak ise, özerk federasyonların GSGM

tarafından malî açıdan desteklenmesine ve GSGM bünyesindeki sportif tesislerin lehlerine

kırk dokuz yıllığına tahsis edilmesine yönelik de hükümler bulunmaktadır (3289 sayılı Kanun,

Ek madde 9/XIII, XIV ve XV).

Ek madde 9'a göre, özerk federasyonların "*uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak*" zorunda oldukları da hüküm altına alınmıştır (3289 sayılı Kanun, Ek madde 9/III, son c.).

C. Türkiye Futbol Federasyonu

Spor dalları arasında Türkiye'de ve dünyada en çok ilgi çeken kuşkusuz futboldur. Günümüz dünyasında futbol o kadar çok sevilmektedir ki, savaşların çıkmasına ve savaşlara ara verilmesine dahi neden olmuştur¹⁹. Dünyada yapılanı ve izleyeni bu kadar fazla başka bir spor dalı bulunmadığını söylemek yanlış olmaz. Yoğun ilgiye paralel olarak üzerinde en fazla yazı yazılan, yayın yapılan spor dalı da futboldur.

Söz konusu yoğun ilginin nedenleri arasında, kurallarının basit olması, her yerde oynanabilmesi, çok masraf gerektirmemesi²⁰, içerdiği tesadüflük²¹ ve büyük kalabalıklar tarafından aynı anda canlı olarak seyredilebilmesi sayılabilir.

Futbol, 27.05.1988 tarih ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun²² çıkana kadar, diğer spor dalları ile aynı şekilde yönetilmiştir. Ancak, ilginin böylesine yoğun olduğu bir alanın özel düzenlemeye konu olması yönündeki tartışmalar²³ 1987 yılında artmış ve bahsi geçen Kanun çıkarılmıştır. Kanun, ihtiyaçlara cevap vermediği gerekçesiyle 17.06.1992 tarih ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla²⁴ değiştirilmiştir. 3813 sayılı Kanunda da, daha sonraki yıllarda 456325, 517526, 534027

19 El Salvador ile Honduras arasında 1969 yılında çıkan ve 100 gün süren savaşı, 16 Haziran 1969 yılında yapılan dünya kupası elemesi maçı başlatmıştır. Savaş bittiğinde 4.000 kişi ölmüş ve 12.000'den fazla kişi de yaralanmıştır ("Savaşa Kadar Futbol", Hürriyet Pazar, 16.04.2000, s. 3); Nijerya ile Biafra arasında süren savaşa, ülkeye gelen PELE'ye maç yapma olanağı sağlamak için imzalanan mütareke ile bir gün ara verilmiştir (**KUPER, Simon (çev. Sinan GÜRTUNCA):** Futbol Asla Sadece Futbol Değildir, İstanbul 1996, s. 2).

20 **TOKER, H. Halit/HELVACIOĞLU, Ender:** "Futbolun Sırrı", Bilim ve Ütopya, 2000, S. 72, s. 15 vd.

21 **ÖĞÜN, Süleyman S.:** "Oyun İçinde Oyun: Futbol", Düşünen Siyaset Dergisi, Futbol Özel Sayısı, 1999, Y. 1, S. 2, s. 17.

22 RG. 07.06.1988, S. 19835.

23 **SÜMER, Rıza:** Sporda Demokrasi, B. 2, Ankara 1989, s. 92 vd.

24 RG. 03.07.1991, S. 21273.

25 RG. 20.04.2000, S. 24026.

26 RG. 10.06.2004, S. 25488.

27 RG. 05.05.2005, S. 25806.ve nihayet 571928 sayılı kanunlarla değişiklikler yapılmıştır. 3813 sayılı Kanunda yapılan her değişiklik tartışmalara neden olmakla birlikte, güncel olması itibariyle aşağıda 2007 değişikliklerine kısmen değinilecektir.

Kanunun amacı, ilk maddesinde, “*her türlü futbol faaliyetlerini millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilâtlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilât, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek*” olarak ifade edilmiştir.

Şu anda, Türkiye’de tüm “... *futbol faaliyetlerini yürütmek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak, bu konularda her türlü düzenlemeyi yapmak, kararlar almak ve uygulamak ...*” görevi (3813 sayılı Kanun m. 2/a) söz konusu Kanunla kurulan Türkiye Futbol Federasyonuna [TFF] verilmiş bulunmaktadır.

TFF’nin, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilâtı bulunmaktadır (3813 sayılı Kanun m. 3). Merkez teşkilâtı Genel Kurul, Başkanlık, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Tahkim Kurulu, Merkez Hakem Kurulu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin Kurulları, yan kurullar ve idarî birimlerden oluşmaktadır (3813 sayılı Kanun m. 4). Bu organlardan bazıları hakkında şunları söyleyebiliriz:

Genel Kurulda futbolla ilgili değişik kesimlerin temsilcilerinin mümkün olduğu ölçüde bulunmasına çalışılmıştır (3813 sayılı Kanun m. 5). Ancak, 2007 değişiklikleriyle genel kurulun yapısı oluşturulurken, iktidarın dolaylı yoldan Genel Kurulda etkili olabilmesine olanak sağlanması ciddi şekilde eleştirilmektedir²⁹.

Genel Kurulda, futbol alanı dışından üyelere de yer verilmiştir. Buna göre, TMOK Başkanı ile TMOK Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek bir temsilci (3813 sayılı Kanun m. 5/f) ve Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu³⁰ Genel Başkanı ile Konfederasyonun Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek dört temsilci (3813 sayılı Kanun m. 5/j) de Genel Kurulun üyesidir. Genel Kurulun, faaliyet programını ve bütçeyi onaylamak; Başkanı, Yönetim Kurulunun on dört üyesini, Denetleme Kurulunu seçmek; ana statüyü hazırlamak ve değiştirmek gibi görevleri bulunmaktadır (bkz. 3813 sayılı Kanun m. 6).

Dört yıllık bir görev süresi için Genel Kurul üyelerinin beşte birince önerilen adaylar arasından seçilen Federasyon Başkanının görevleri 3813 sayılı Kanunun 8. maddesinde sayılmıştır. Bunlara örnek olarak, federasyonu temsil etmek, Yönetim Kuruluna başkanlık yapmak, merkez teşkilatı içindeki bazı organların başkan ve üyelikleri için Yönetim Kuruluna teklifte bulunmak sayılabilir.

Yönetim Kurulu, Genel Kurulun seçeceği on dört üye ve Başkandan olmak üzere

28 RG. 04.12.2007, S. 26720.

29 Bkz. aşıağ. Prof. Dr. Erkan KÜÇÜKGÖNGÖR'ün tebliği.

30 Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu hakkında bilgi için bkz.

<<http://www.taskk.org.tr/kategori.php?sid=54>>, (12.01.2009).on beş üyeden oluşmaktadır

(3813 sayılı Kanun m. 9/I). Yönetim Kurulunun görev süresi de dört yıla sınırlandırılmıştır.

2007 değişiklikleri arasında en önemlisi, spordan sorumlu devlet bakanının TFF üzerinde sahip olduğu çeşitli yetkilere son verilmiş olmasıdır³¹. Devlet bakanının Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi kaldırılmıştır; artık olağanüstü toplantının yapılabilmesi için, Yönetim Kurulu kararı veya Genel Kurul üyelerinin %40'ının noter onaylı yazılı müracaatı gerekmektedir. Yine, bakanın TFF'nin “*bütün faaliyet ve işlemleri*”ni gözetim ve denetim altında tutmak ve “*Başbakanlık Tefiş Kurulunca yapılacak inceleme ve soruşturma sonucunda, görevi başında kalmasında sakınca görülen Federasyon Başkanı veya Federasyon Yönetim Kurulu hakkında karar alınmak üzere, ... Genel Kurulu olağanüstü toplantıya*” çağırarak hususundaki yetkilerine de son verilmiştir. Bunun yerine, 31. maddede, TFF'nin hesapları ile mali durumunun denetlenmesine ilişkin yeni bir usul benimsenmiştir³².

Yapısı hakkında kısaca bilgi verdiğimiz TFF, 2007 değişikliklerinden sonra vesayet denetiminden tamamen çıkartılmış, böylece daha özerk bir yapıya kavuşmuştur. Ancak, bu durum, TFF'nin kanunla kurulmuş olması, kanunla verilmiş bir takım münhasır yetkilere sahip olması gerçeğini de değiştirmemektedir. Diğer bir ifadeyle, TFF'yi tamamen özel hukuk tüzel kişisi olarak nitelendirebilmek de mümkün değildir. Bu haliyle, TFF *sui generis* nitelikte bir tüzel kişilik olarak kabul edilebilir.

3813 sayılı Kanunda da, 3289 sayılı Kanunda olduğu gibi uluslararası spor federasyonlarının talimat ve kararlarının uygulanması gerektiğine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. 2007 yılında yapılan değişikliklerde bu yöndeki hükümlerin, gereksiz yere artırıldığını görmekteyiz.

Kanunun ilk maddesinde, TFF'nin “... *her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek ...*” üzere kurulduğu da ifade edilmiştir. Birinci maddede ayrıca, 2007 değişikliğiyle eklenen son fıkrada, TFF'nin FIFA ve UEFA'nın üyesi olduğu hükme bağlanmıştır. Hüküm, TFF'nin uluslararası örgütlere üye olabilmesini ifade etmesi açısından önemlidir; yoksa, hükmün, FIFA ve UEFA açısından herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Zira, diğer tüm uluslararası federasyonlar gibi, FIFA ve UEFA da her ülkeden bir uluslararası federasyonu kendisi tanımaktadır.

3289 sayılı Kanunun ikinci maddesinde, “*Millî ve milletlerarası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını ...*” sağlamak TFF’nin görevleri arasında sayılmıştır.

31 Uyuşmazlıkların çözüm yöntemi ve genel kurul kompozisyonunun yeniden oluşturulmasına ilişkin değişiklikler de önemlidir. Ancak, tebliğ konusunun sınırlarını aşmamak için bunlara değinilmeyecektir.

32 Denetime ilişkin 31. madde şu şekildedir:

“*Federasyonun hesapları ve mali durumu, uluslararası spor sektöründe denetim tecrübesi bulunan bağımsız denetim kuruluşlarına denetlenilir. Denetim raporları kamuoyuna duyurulur. Rapor, Genel Kurul tarihinden en az bir ay önce Genel Kurul üyelerine gönderilir ve ayrıca Genel Kurula sunulur.*”

Aynı şirket aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevi yapamaz.” Aynı maddenin (e), (f) ve (g) bendlerinde de uluslararası spor kuruluşlarıyla ilişkilere dair hükümlere yer verilmiştir. Bu bağlamda (e) bendinde, Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (*International Football Association Board, IFAB*) tarafından hazırlanan oyun kurallarıyla FIFA Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan futsal (salon futbolu) kurallarına uymak; (f) bendinde, FIFA ve UEFA’nın statüleri, talimatları ve kararlarına riayet etmek; (g) bendinde FIFA ve UEFA statülerinde belirtilen tahkim kurulları ile Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesinin (*Court of Arbitration for Sport, CAS*) yetkisini tanımak TFF’nin görevlerindedir.

Ayrıca Yönetim Kurulunun “*Ulusal ve uluslararası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak*” (3813 sayılı Kanun m.10/p) ve “*Ülkemizde mevcut ise; akredite belgesine sahip olan Doping Kontrol Merkezinde, sporcuların anti doping kontrollerini yaptırmak, dopingli çıkan futbolcularla ilgili ulusal ve uluslararası kurulların kararlarını uygulamak*” (3813 sayılı Kanun m. 10/r) görevleri bulunmaktadır.

Son olarak, TFF Tahkim Kurulu üyelerinin belirlenmesinde FIFA ve UEFA’nın kurallarının esas alınacağı belirtilmiş (3813 sayılı Kanun m. 13/I) ve belli uyuşmazlıklarla ilgili Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlara karşı Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesine başvurulabileceği (3813 sayılı Kanun m. 14/II) hükme bağlanmıştır.

Bu maddeler değerlendirildiğinde, futbola ilişkin milletlerarası kuralların ve talimatların uygulanması konusunda TFF’ye yükümlülük verildiğini görüyoruz. Bunun anlamı, diğer federasyonlarda olduğu gibi, futbol alanında da, milletlerarası kuralların iç hukuka dâhil edilmesine ilişkin anayasal süreçlerin dışında bir usul öngörülmüş olmasıdır. Şu durumda TFF’nin, UEFA ve FIFA’nın ihdas ettiği ve edeceği kuralları uygulaması kanunî bir zorunluluktur.

Uluslararası spor kuruluşları, devletlerin dahli ve etkisi olmaksızın tamamen gönüllü kişiler tarafından oluşturulmuş ve uluslar üstü kurallar ihdas eden

hükümetler dışı organizasyonlardır. Türkiye örneğinde de görüldüğü üzere, uluslararası spor federasyonları, hükümetler dışı kuruluşlar içinde en güçlü ve etkili olanların başında gelmektedir³³.

D.At Yarışları

GSGM bünyesinde diğer federasyonlar gibi faaliyet gösteren Binicilik Federasyonu bulunmasına rağmen Türkiye’de at yarışlarını ve müşterek bahisleri düzenlemek

33 Örneği az olsa da, bazen, uluslararası spor kuruluşlarının kuralları veya kararları, ulusal hukukların korumayı amaçladığı ekonomik, kültürel, sosyal ve hukukî düzeniyle ihtilafa düştüğünde bertaraf edilebilmektedir. Örneğin 1956 yılında Melbourne şehrinde yapılan Olimpiyat Oyunlarında, Avustralya’nın yasaları, at neslinin ıslahı için ülkeye yurt dışından at sokulmasını yasakladığından ve kamuoyunun tüm baskılarına rağmen yasalar değiştirilmediğinden dolayı bu oyunlarda binicilik yarışmalarına yer verilememiştir (Olimpik Hareket, TMOK, İstanbul 1988, s. 58.). Bu yüzden Melbourne Olimpiyat Oyunlarında yapılması gereken binicilik yarışmaları İsveç’in Stockholm kentinde yapılmıştır. Futbol alanından ise Avrupa Toplulukları Adalet Divanının meşhur *Bosman* kararını örnek verebiliriz (bilgi için bkz. **ERTEN**, s. 151 vd.). hususunda başka bir kurum yetkilendirilmiştir.

10.7.1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanunun³⁴, 22.03.2006 tarihli ve 5476 sayılı Kanunla³⁵ değişik 1’inci maddesine göre “*Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yetkilidir.*” Yetkinin söz konusu Bakanlığa verilmesinin nedeni, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanununun³⁶, Türkiye’de hayvan ıslahı görevinin de söz konusu Bakanlığa vermiş olması ve at yarışlarının bir amacının da at ıslahı olmasıdır.

At Yarışları Hakkında Kanunun 5’inci maddesine³⁷ dayanılarak, Bakanlığın bu hak ve yetkisi Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 20 yıl için Türkiye Jokey Kulübüne³⁸ devredilmiş ve dönem sonlarında da söz konusu hak ve yetki devri yenilenmiştir. En son, Bakanlar Kurulunun 22.11.1993 tarihli ve 93/5043 sayılı kararı ile 20 yıl için yine Türkiye Jokey Kulübü yetkilendirilmiştir³⁹. Başka bir ifade ile 6132 sayılı Kanunun yürürlüğe konulduğu tarihten günümüze kadar at yarışları ve müşterek bahisler Tarım ve Köyişleri Bakanlığının gözetim ve denetimi altında Türkiye Jokey Kulübü tarafından yürütülmektedir⁴⁰.

At yarışlarında en yetkili mercii Tarım ve Köyişleri Bakanlığıdır. At yarışları ile ilgili birçok konuda Bakanın atamaları ve onayı gerekmektedir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının yanında, at yarışlarında görevli ve yetkili kurullar Yüksek Komiserler Kurulu ve Yarış Komiserleri Kuruludur. Yüksek Komiserler Kurulu, Bakanın atayacağı sekiz üye ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Veteriner İşleri Ge-

nel Müdüründen oluşur. Uygulamada Kurulun başkanlığını Bakanlık Müsteşarı yürütmektedir⁴¹. Komiserler kurulu ise, Yüksek Komiserler Kurulunun kararı ve Bakanın onayı ile atanan üç üyeden oluşmaktadır. Yarışların yapıldığı her hipodromda bir Yarış Komiserler

34 RG. 15.07.1953, S. 8458.

35 RG. 28.03.2006, S. 26122.

36 RG. 10.03.2001, S. 24338.

37At Yarışları Hakkında Kanun **Madde 5:** “*Tarım Vekaletinin birinci maddede yazılı hak ve salahiyetleri at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulmuş ve amme menfaatine çalıştığı usulen onanmış derneklerden uygun görülecek bir veya bir kaçına muayyen şartlarla ve 30 seneyi geçmemek üzere Tarım Vekaletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile devredilebilir.*

Devredilen hak ve salahiyetler derneğin kanun, nizamname veya anlaşma hükümlerine riayet etmemesi halinde müddet dolmadan önce geri alınabileceği gibi müddetini dolduran derneğe aynı hak ve salahiyetlerin yine bu madde hükümleri dairesinde yeniden verilmesi caizdir. Tarım Vekaleti bu derneğin bilumum muamele, kayıt ve hesabatını her zaman teftiş ve murakabe etmeye, direktifler vermeye salahiyetlidir. Derneğin statüsünde yazılı murakıplardan ayrı olarak Vekalet kendi memurlarından uygun gördüklerini murakıplıkla vazifelendirebilir.”

38 Türkiye Jokey Kulübü 23 Ekim 1950 tarihinde kurulmuştur. Bakanlar Kurulunun 7 Mart 1953 tarih ve 4/19 sayılı kararıyla kamu yararına çalışan dernekler arasına alınmıştır (RG. 10.2.1953, S. 8334).

39 **TAPAN, M. Ruhi:** “At Yarışları Disiplin Hukuku”, Faruk EREM Armağanı, Ankara 1988, s. 733.

40 **TUTEL, Eser:** At Yarışları ve Atlı Sporlar, B. 1, İstanbul 1998, s. 82.

41 **TAPAN,** s. 736Kurulu bulunur. Hipodromdaki at yarışlarının gözetim ve denetimi görev ve yetkisi bu Kurula aittir.

Türkiye’de at yarışlarını ve müşterek bahisleri düzenlemek hak ve yetkisi söz konusu Bakanlığa verilmiş olmasına rağmen, bunlar haricindeki binicilik faaliyetleri Türkiye Binicilik Federasyonu ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün düzenlemeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

SONUÇ

Anayasamıza göre devletimizin sporu teşvik etmek ve geliştirmek yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yüzden de ülkemizde spor, genelde devlet hiyerarşisi içinde sunulan bir kamu hizmeti olarak görülmektedir.

Türkiye’de sportif faaliyetler esas itibariyle, birbirinden bağımsız olmayan üçlü bir yapı altında yürütülmektedir. Bu yapıyı oluşturan kuruluşlar TMOK, GSGM

ile TFF'dir. Bunlardan, TMOK diğerlerine göre devletten daha bağımsız bir nitelik taşımakta ve olimpiyat oyunlarına ilişkin faaliyette bulunmaktadır. TFF'nin kanunla kurulmuş olmasına rağmen, diğer spor federasyonlarına göre daha özerk bir yapıya kavuşturulduğunu söyleyebiliriz. Buna karşılık, devlet, GSGM vasıtasıyla, diğer federasyonlar üzerinde halen birtakım yetkilere sahip bulunmaktadır.

Bunlar dışında, bu yapıdan bağımsız olarak ülkemizde bahislere yönelik at yarışları da düzenlenmektedir. Bu yetki, kendisine kanunen hayvan ıslahını sağlamak görevi verilen Tarım ve Köyişleri Bakanlığına verilmiş olup; Bakanlık da bu yetkisini Türkiye Jokey Kulübüne devretmiştir. Bu yetki devri dönemsel olarak yenilenmektedir.

KAYNAKÇA

“ANOC”, <http://www.olympic.org/uk/organisation/noc/index_uk.asp?id_assoc=8>, (12.01.2009).

“Olympic Charter”, <http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_122.pdf>, (12.01.2009).

“Savaşa Kadar Futbol”, Hürriyet Pazar, 16.04.2000, s. 3.

ERTEN, Rifat: Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Ankara 2007.

FİŞEK, Kurthan: 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, (Spor Tarihi), İstanbul 1985.

GÜNAL, A. Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan: “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1998, Y. 11, S. 3, s. 1035-1065.

GÜNAL, A. Nadi/KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan: Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Ankara 1998.

KUPER, Simon (çev. Sinan GÜRTUNCA): Futbol Asla Sadece Futbol Değildir, İstanbul 1996.

ÖĞÜN, Süleyman S.: “Oyun İçinde Oyun: Futbol”, Düşünen Siyaset Dergisi, Futbol Özel Sayısı, 1999, Y. 1, S. 2, s. 17-23.

SÜMER, Rıza: Sporda Demokrasi, B. 2, Ankara 1989.

TAPAN, M. Ruhi: “At Yarışları Disiplin Hukuku”, Faruk EREM Armağanı, Ankara 1988, s. 733-747.

TOKER, H. Halit/HELVACIOĞLU, Ender: “Futbolun Sırrı”, Bilim ve Ütopya, 2000, S. 72, s. 14-27.

TUTEL, Eser: At Yarışları ve Atlı Sporlar, B. 1, İstanbul 1998.

Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi, TMOK, İstanbul 2002.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Rifat arkadaşımıza teşekkür ediyoruz, zamana

da uyma konusunda gösterdiği özen için. Türk hukukuna ilişkin bu genel girişten sonra ben konuyu bir de mukayeseli hukuk bağlamında görmek için, ele almak için öncelikle sözü Alman meslektaşımız Friedrich Curtius'a bırakıyorum. Ona sözü bırakmadan önce kendisiyle ilgili birkaç şey söyleyeyim, kendisi Avrupa idare hukuku konusunda hukuk doktorası yapmıştır. Halihazırda Alman Futbol Federasyonu Genel sekreterliği İdari Bilim Müdürlüğünde çalışmaktadır. 2006 Dünya Kupası Komitesinde avukat olarak da görev üstlenmiştir, yani spor hukukunda muhtelif etkinlikleri bulunan bir genç avukat meslektaşımız, buyurun. Kendisi power point sunum yapacaklar.

AV. FRIEDRICH CURTIUS- Takdiminiz ve beni Ankara'ya davet ettiğiniz için teşekkürler. Bugün burada bulunmak benim için büyük bir onur. Derneğin, Ankarada böyle ilginç bir panel düzenlemesinden gerçekten çok etkilendim. Benden ulusal ve uluslar arası spor federasyonlarının hukuki yapısı ile özellikle Alman Futbol Federasyonu'nun organizasyonu hakkında bir konuşma yapmam istendi. Bugün bu konudan bahsedildi ve bazı temel görüşler ortaya konuldu. Ben de özellikle federasyon açısından bu konuyu biraz daha derinleştirmek istiyorum. Peki, bugün nelerden bahsedeceğiz?

Öncelikle organizasyon hakkında ve Almanya'da oynanan futbolun yapısı hakkında genel bir bilgi vereceğim. Sanırım Almanya'daki durum örneğin İngiltere (Premier) Ligi'nden ya da diğer Avrupa ülkelerinde oynanan futboldan bazı açılardan farklılık gösteriyor. Daha sonra devlet makamları ve federasyonun özerkliği arasındaki çatışmadan bahsedeceğim. Alman Anayasası'nın önemli ilkelerinden biri derneklerin özerk bir biçimde çalışabilmelerine imkân vermektedir. Üçüncü bölümde, Alman Rekabet Kurulu'nun 2008 yılında aldığı oldukça şaşırtıcı bir karardan bahsedeceğim. Bu durum Almanya'da yoğun bir şekilde tartışılmıştı. Son olarak kısa bir sonuç bölümüm olacak ve önümüzdeki yıllarda futbolun karşısına çıkacak zorluklara değineceğim.

Almanya'da futbolun yapısı ve ilişkileri nasıldır? Almanya'da futbol, Alman Futbol Federasyonu ve Bundesliga arasında düzenlenmektedir. Bu ikisi, "Grundlagen Vertrag" denilen bir kontrat ile birbirine bağlıdır. DFB yönetimi Alman Şampiyonası'nı, DFL'yi ve Bundesliga'yı düzenleme hakkını veren kuruluştur. Diğer yandaysa, birinci ligde 18 ve ikinci ligde de 18 olmak üzere toplam otuz altı profesyonel kulübün yer aldığı federasyon bulunmaktadır.

Bu iki federasyonun görevlerindeki farklılıklar nedir? Sanırım en önde gelen farklılık Alman Futbol Federasyonu'nun kâr amacı gütmemesidir. Diğer yandan Bundesliga kâr etmeye yönelik bir kuruluştur. Alman Futbol Federasyonu, sadece "A" takımları değil, ulusal takımları, genç takımları, bayan takımlarını, İngiltere FA Kupası'ndan sonra en önemli kupa olan olan CUP Kupası'nı (sanırım dünyadaki ikinci en büyük kupa) ve amatör spor alanında profesyonel olmayan futbola dair tüm konuları düzenlenmektedir ve tüm bunlardan sorumludur. Diğer yandan Bundesliga, Alman Bundesliga Ligi'ni düzenlemekten sorumludur. Bu

bağlamda en önemli konu, Bundesliga'nın birinci ve ikinci Bundesliga'ya ait televizyon ve internet haklarını yönetmesi ve bunları satmasıdır.

Belirttiğim gibi kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan DFB 1900'de, Bundesliga ise 2001'de kurulmuştur. DFL'nin kuruluşunun itici gücü olan profesyonel kulüpler ve özellikle Avrupa ve Almanya'nın en güçlü kulüplerinden olan Bayern Münih, bu gelişmenin sağlanmasında gerçekten etkili olmuştur. Yine de Alman Futbol Federasyonu'na, DFB yönetici kuruluna ve bugünkü ilk panelde değinilen Spor Yargısı'na hala büyük bir görev düşmektedir. Bu tamamıyla DFB'nin görevidir. Bu şekilde profesyonel futbol Bundesliga tarafından düzenleniyor olsa da Alman Futbol Federasyonu ve Spor Yargısı, hakemlerin belirlenmesinde rol almaktadır. Bunlar, hangi hakemin hangi maçı yöneteceğini belirlemezler ve DFB'nin görevine karışmazlar. Profesyonel futbolun kontrolünü biz yapmaktayız.

DFL, profesyonel kulüpler kendileri düzenleme yapabilir ancak bunun için Alman Futbol Federasyonu'na yıllık gelirin yüzde üçü nispetinde bir tutarı ödemek durumundadır. Biz de kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olduğumuz için bu para, amatör gruplara ve bölge federasyonlarına gider. Böylece profesyonel futbol, amatör futbolu desteklemektedir ve hukuki açıdan futbolun temeli buna dayanmaktadır.

Bence, DFB ve DFL'nin kendilerini ortak olarak görmeleri önemli bir faktördür. Bunlar, "bizler pazarda mutabık değiliz", "pazarda rakibiz", "bizler ortağız" diyebilirler. Bir taraf profesyonel futbol la diğer tarafta profesyonel olmayan futbolla ilgilenmektedir. DFB yönetim kurulunun başkanı DFL'nin önemli kurullarının bir üyesidir ve bu durum karşılıklıdır. Bu, DFB, DFL ve diğer kuruluşları her iki kuruluştan iki temsilcinin temsil ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu iki kuruluş arasında ciddi anlamda güçlü bir ilişki vardır.

İkinci bölümde federasyonların özerklikleri bağlamında devlet mevzuatından bahsedeceğim. Spor derneklerinin devlet makamlarına ve hukukun üstünlüğüne saygı göstermesi ve Alman Anayasası'nın kurallarına göre hareket etmesi gerekmektedir. Diğer yandan devlet de federasyonların kendilerini yönetme haklarına saygı göstermektedir ve bu durum Alman Anayasası'nda dâhi yer almaktadır. Peki, bu ilkenin sonuçları nelerdir? Alman Futbol Federasyonu futbolu ulusal ve uluslararası alanda temsil etmek hakkına sahiptir. Sadece UEFA, FIFA ve Avrupa Birliği bunun dışındadır. Bundesliga bu durumu kabul etmeyecektir. Dolayısıyla daha önce de ifade ettiğim gibi futbolla ilgili her konuda bir özerkliğe sahibiz: spor yargımız var, doping sorunlarını kendimiz çözüyoruz, vb. Bence devlet, federasyonun bu özerkliğine gerçekten saygı göstermektedir. Bu ilke FIFA kurallarında da teminat altına alınmıştır, hatırladığım kadarıyla bundan bugün bahsedilmişti.

Bu ilke şu şekildedir: "Devlet, federasyonun kurumsal, kişisel ya da diğer herhangi bir yapısal durumuna müdahale etmeyecektir." Bu, devletin federasyonun kararlarını etkilemesi halinde bu durumun FIFA tarafından artık kabul

edilmeyeceği anlamına gelmektedir. Geçen sene Polonya'da böyle bir durum yaşanmıştı. Medyada büyük yer bulan bu olayda devlet, federasyonun özerkliğine müdahale etmekteydi. Bence, geçtiğimiz yıllarda Avrupa Birliği'nde spor alanındaki yetki bağlamında çok önemli değişiklikler yaşanmıştır. Bu yavaş yavaş ilerleyen bir etki olmuştur ve bir anda Bosman davası ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği, profesyonel spor alanındaki yetkisin keşfetmiştir ve federasyonların özerk olması ilkesine saygı duymamakta ve bunu kabul etmemektedir. Burada, "Bizim Avrupa Birliği'nde belirli kurallarımız var ve biz bunları profesyonel futbolda da uygulamalıyız" denmektedir. Geçtiğimiz yıllarda yaşananlara ben "karşıtlık" demek istiyorum. Geçtiğimiz yıllarda yaşananlara ben "tezat" demek istiyorum. Bazı konularda federasyonlar ya da futbol federasyonları belirli sorunlara yönelik düzenleme beklemektedir. Buna bir örnek sporun bir iş olarak görülmemesi, Avrupa'daki rekabet yasalarının futbolda uygulanamaması ve buna "Futbolun Özgünlüğü" denmesidir. Bir başka örnekte FIFA başkanının altı artı beş kuralına değinildi. Bu, futbola uygulanamaz. Futbol başka bir şeydir, ulusal oyuncuların desteklenmesi gerekmektedir. Bu yüzden Avrupa rekabet kanun ve kurallarını burada uygulayamazsınız. Bazı kuralların düzenlenmesi gerekmektedir ama bazı kuralların federasyonlar tarafından iyi bir şekilde savunulması gerekir. Örneğin her Avrupa ülkesi ya da farklı ülkelerdeki her federasyon, kendi lisans sisteminin olmasını istemektedir. Bu mümkün olmayacaktır. Avrupa Birliği'ndeki tüm gelişmeler dâhilinde bir lisanslı kulüp olmak için gerekli koşulları yerine getirir ve profesyonel futbol oynamak için gerekli olan lisansı alırsınız; ancak bu hala ulusal federasyonların görevidir. Dediğim gibi Avrupa Birliği'nde durum biraz karışıktır. Burada sadece kararlar alınmakta ve özerkliğe aynı şekilde saygı gösterilmemektedir.

Alman Rekabet Kurulu'nun 2008 yılındaki kararlarından bahsetmek istiyorum. Daha önce de ifade ettiğim gibi bunlar Alman kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılmıştır. İlk karar Ağustos 2008'de alınmıştır. Ben buna DFB ve DFL arasındaki anlaşma diyorum. Alman Rekabet Kurulu, DFB ve DFL arasında sponsorlar konusunda yasadışı bir anlaşma olduğundan şüphelendi. DFB ve DFL arasında bir pazarlama grubu olan Ortak Pazarlama Grubu, uzun zaman önce kurulmuştu ve amacı örneğin Mercedes Benz gibi sponsorlara onay vermektir (bu bağlamda enerji firmalarını bilmiyorum ama otomobil firmaları değildi). Bunun üstüne Rekabet Ajansı, DFB ve DFL'de kurum aramaları gerçekleştirdi ve yedi ay boyunca DFB ve DFL'ye yönelik işlemler sürdü. Bu tarz kuruluşlarda bu tarz arama işlemlerine ilk kez rastlanıyordu. Yedi ay sonra yani avukatlar bu işten oldukça yüklü bir para kazandıktan sonra araştırmaya, DFB ve DFL arasında bir anlaşmanın bulunamaması sebebiyle son verildi. Dolayısıyla Rekabet Kurulu'nun araştırmasına göre DFB, DFL ve bağlı profesyonel kulüpler aynı pazardaki rakipler olarak değil, ortaklar olarak görülmelidir. Almanya'da sporun ve futbolun düzenlenmesi aynı değildir. Örneğin BMW ve Mercedes Benz aynı pazardaki rakiplerdir. DFB ve DFL ortak olarak görülmelidir ki rekabet yasaları uygula-

namasın. Bu ilk kararı ve ben bunu biraz daha futbol yanlısı bir karar olarak niteliyorum. Devlet makamları, Almanya'da federasyonların ya da futbolun nasıl düzenlendiğine nadiren saygı göstermektedir.

Temmuz 2008'de alınan ikinci karar, Alman Bundesliga Ligi'nin televizyon haklarını merkezi ya da toplu satışıyla ilgiliydi. Alman Bundesliga Ligi'nin haklarına sahip olan DFL, Rekabet Kurulundan Alman piyasasına Bundesliga televizyon haklarının satılması konusunda yeni bir model için izin istemişti. Esasen zaman kısıtlamaları olması sebebiyle, yeni model televizyon haklarının fiyatını artırmaktaydı. Bu da paralı televizyonun, ücretsiz televizyonun masrafını ödemesi demekti. Paralı televizyon ve ücretsiz televizyon arasındaki rekabeti artırarak profesyonel kulüplerin daha çok para kazanması isteniyordu. Rekabet Kurulu bu modele karşı çıktı ve Avrupa Birliği Müktesebatı ile savaştı. Bu gerçekten ciddi bir gelişmeydi. Burada, Bundesliga Ligi'nin televizyon haklarının bu şekilde pazarlanmasının kulüpler arasında bir kartele sebep olduğu belirtiliyordu. Bu pazarlamaya ancak tüketicilerin bu kartelden fayda sağlamaları halinde müsaade edilebilirdi. Yani, Bayern Münih'in kendi haklarını kendisinin satması durumunda farklı kulüpler arasında bir rekabet olacakken bu işi tüm kulüpler bir arada yaparsa ortada bir kartel olacaktır. Dolayısıyla bu durumda rekabet yasasını uygulamamız gerekmektedir. Burada sadece tüketici ve taraftar fayda sağlamalıdır. Ücretsiz televizyon yayını Almanya'da çok popüler bir konudur. Sonuçta başlangıcın maçlardan makul bir süre sonra yayını gerçekleşmesine karar verilmiştir. Dolayısıyla öğleden sonra, maçtan bir saat sonra ücretsiz olarak Bundesliga televizyonunu izleyebilirsiniz. Bu, Almanya'da çok tartışılmış bir konudur.

Hızlı ve kısa bir şekilde sonuca bağlamak istiyorum. Bence Alman Futbol Federasyonunun kâr amacı gütmeyen yapısı ile profesyonel kulüplerin ticari çıkarları arasında çok ince bir çizgi yer almaktadır. Rekabet Kurulu'nun bahsettiğim bu iki kararı bu farklılığı mevzuatın yapısı ve derneğin özerkliği açısından değerlendirmektedir. Kararın birinde yapıdana izin verilerek profesyonel futbol derneğine yakın durulmuş, diğerinde ise fiyatların istendiği gibi belirlenemeyeceği, belirli Avrupa Birliği kurallarına uyulması gerektiği ifade edilerek televizyon haklarının toplu pazarlanmasına yakın durulmuştur. Avrupa Birliği'nin profesyonel futbol alanındaki yetkileri bağlamında federasyonların gelecekte daha istekli olacakları açıktır. Sporun diğer iş kolları gibi değerlendirilemeyeceğinin makul olduğunu düşünüyorum. Gelecekte başka ilişkiler ortaya çıkacaktır. Avrupa Birliği'nde spor alanında bir yetki ve yeni bir Lizbon Anlaşması mevcuttur. Yetkilerin olduğu yerde de daha çok sorun çözüme kavuşturulacak ve daha çok çatışma ortaya çıkacaktır.

Sunumuma son verirken FIFA, UEFA, ulusal futbol federasyonları ve profesyonel kulüp birliklerinin sorumluluğunun gelecekte daha da artacağına altını çizmek istiyorum. Bu federasyonlar Avrupa Birliği'nde kendi uzmanlıklarını bulmaya başlayacaklar. Bu önemli konuda Brüksel'de devlet mevzuatı ve federas-

yonların özerkliği arasındaki ilişkinin netleşmesi için tek bir sesin duyulmasının futbol açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Sayın Curtius'a bu değerli ve doyurucu sunum için teşekkür ediyoruz. Şimdi bir de konunun Yunan hukuku açısından boyutunu görmek amacıyla değerli meslektaşımız Dimitrios Chatzimichalis'e söz vermek istiyorum. Kendisi avukat, aynı zamanda Yunan Barosu yönetim kurulu üyesi, Yunan Olimpiyat Komitesi üyesi, Yunan Çim Hokeyi Federasyonu Başkanı konumunda. Etkin bir biçimde spor hukukunun muhtelif alanlarıyla uğraşan isimlerden birisi Yunan hukuku bağlamında. Şimdi sözü kendisine bırakıyorum, buyurunuz.

Av. DIMITRIOS CHATZIMICHALIS-Teşekkürler. Öncelikle bu ilginç konferansın düzenleyicilerini tebrik etmek istiyorum. Ayrıca beni buraya çağırdıkları için de kendilerine müteşekkirim. Bu konferanslar sadece hukukun geliştirilmesini sağlamaz, ayrıca yeni arkadaşlar kazanmaya da imkân verir. Bugün burada olmaktan çok mutluyum, birçok yeni arkadaşım oldu, umarım sizleri tekrar görürüm.

Antik Yunan'da Yunanlılar "sağlıklı bir zihin, sağlıklı bir vücutta yaşar" derlerdi. Biz de bu yüzden sporu geliştiriyoruz. Bunun için Olimpik oyunlar hala devam ediyor. Hükümetler sporun geliştirilmesi için çok fazla para harcıyor. Bazen başarılı oluyorlar, bazen ise olamıyorlar.

Amatör sporlarla ilgili bu tür konuları düzenleyen 252799 sayılı bir kanunumuz ve yine Almanya'daki gibi profesyonel futbol ve profesyonel basketbol için özel bir mevzuatımız mevcut. Futbol için Süper lig, basketbol ligi içinde başka bir organizasyon mevcuttur. Bildiğiniz gibi buralarda oynayan birçok pahalı oyuncu var ve bunlara çok para verilmekte; ancak bu gerçek spor değil, ticarettir.

Ben gerçek amatör spordan bahsetmek istiyorum. Amatör spor organizasyonunda üç derece vardır. Derecelerden biri kulüptür. Diğer orta düzey atletik birlik düzeyidir. Üçüncü düzey ise federasyondur. Bir kulüp ve birlik oluşturmak için derneğin yirmi kişiye ihtiyacı vardır. Birliklerin sınırları vardır ve bunlar sadece büyük sporlarda mevcuttur. Benim Yunanistan'daki mevcut spor alanım hokeydir. Bu küçük bir spor olduğu için birliğimiz yoktur, sadece kulüp ve federasyonumuz vardır. Daha önce belirttiğim gibi hükümet, federasyonları finanse ettiği için bu alanı tamamıyla kontrol etmektedir. Özellikle küçük sporlarla ilgili federasyonlar kendilerini geliştirmek ve spor yapmak için para bulamadıklarından hükümetten para istemektedir. Tabii bizde farklı bir siyasi durum mevcuttur. Bazı durumlarda çok parası olan bir federasyon söz konusuysen, bazı durumlarda federasyonun etkisine bağlı olarak pek parası olmayan federasyonlar vardır. Denetim konusundaki bir diğer konu ise devletlerin finanse etme durumlarından kaynaklanmaktadır. Spor Bakanlığı'nda özel bir komite vardır. Bu komite, vergi idaresi gibi işler, defterleri kontrol eder, defterlerin hukuka uygunluğu konusunda karara va-

rır. Uluslararası bir yarışmada yer almak ya da federasyonu kongrede temsil etmek için izin almanız gerekmektedir. Masraflarda fazladan bir avro harcarsanız bunu cebinizden verirsiniz. Bu çok önemli bir konudur, bunu bilmemiz gerekiyor.

Bir başka konu bu kulüplerin ve federasyonların faaliyetleridir. Bazen bazı federasyonlarda kağıt üzerinde kurulan kulüpler (kendi federasyonumdan bahsetmiyorum) bulunabiliyor. Bu kulüpler federasyonlara seçimlerde üstünlük sağlamak için kuruluyor. Ancak bakanlıklar da bu konuda çalışmaktadır. Bu tarz oylamaları, atlet faaliyeti oylama haklarını içeren sahtekârlıklar konusunda yarışmaları, toplantıları incelediğimiz soruşturmalar mevcuttur. Dolayısıyla federasyonların bu faaliyetleri çok önemli ve hassastır. Şimdi Olimpiyat komitesi seçimlerimiz var, ben hâlihazırda bunun bir üyesiyim. Ancak burada başkanlık seçimi olacak ve şu anda oylama hakları konusunda ciddi tartışmalar mevcut.

Dünyanın her yerinde bu durumun böyle olduğunu göz önünde bulundurun. Yirmi bir üyelik, ya da daha küçük bir federasyon ya da kulüp için beş üyelik bir durum söz konusu olabilir. Hükümetten para almak için federasyonun resmen tanınması gerekmektedir. Pek bilinmeyen bir spor dalı bir federasyon kurabilir, bu olimpiik bir spor olmayabilir ama eğer federasyon resmen tanınmıyorsa hükümetten para alamazsınız. Resmi olarak tanınmak için öncelikle uluslararası bir federasyon olmanız; yani IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) tarafından tanınan bir federasyon olmanız gerekmektedir. Eğer olimpiik bir sporla ilgileniyorsanız o zaman işiniz kolaydır. Ancak bildiğiniz gibi olimpiik olmayan ama tanınmak, finanse edilmek ve Olimpiik sporlara dâhil olmak için uğraşan birçok spor vardır; softbol, beysbol, vb. Bunlar olimpiik sporlar değildir. Örneğin plaj voleybolu da burada sayılabilir. Dolayısıyla bu çok önemli bir konudur.

Bir federasyonda tüm şu faaliyetler hakkında düzenlemeler olmalıdır: hakemler, koçlar, oyunun nasıl işlediği, vb. Tüm bu düzenlemeler, hükümet yani Spor Bakanlığı tarafından onaylanmalıdır. Bunun için federasyon kurulundan geçen düzenlemeler, bakanlığın hukuki danışmanlığı bağlamında bakanlıktan onay almak üzere sunulur ve böylece her şeyin doğru şekilde ilerlediği teyit edilir. Hükümet önünde hakemler, kuruluş, vb. bazı durumlarda ortaya çıkabilecek bazı düzensizliklerden kaçınmalıdır. Sabah Napoli'deki alkol ve mafya ile ilgili konuyu dinledim. Bu sadece mafya mevzuu değil, bunlarla her yerde karşılaşabilirsiniz, sizin ya da takımınız için iyi olan sonuca ulaşmak amacıyla sadece futbolda değil, başka alanlarda da etkilemeler yaşanabilir. Dolayısıyla kurumsal yapının çok iyi oturtulmuş olması ve ayrıca koçların yapısının da mevcut olması gerekmektedir. Koç okulları vardır ve üniversitelere resmi bir diploma (koçluk lisansı) almak için başvurmanız gerekir. Diğer türlü koç olarak çalışmak mümkün değildir.

Ayrıca federasyon da resmi koçluk sistemini düzenlemelidir. Büyük kulüpler de diplomalı koçlara sahiptir. Bu yüzden bunlar kulüplere koç tutmalarının bir ihtiyaç olduğunu söylerler, ancak bazen bu durum kulüpler için mali açıdan zorlayıcıdır. Ancak bu, sporu geliştirdiği için iyi bir noktadır. Yunanistan'daki yapı

aşağı yukarı bu şekildedir. Burada bu seçkin topluluğa seslenirken Yunanistan'da strateji konusunda, hükümetin spora yaklaşımı konusunda büyük bir tartışma yaşandığını ifade etmek isterim. Bu alanda çok para harcanmaktadır. Sadece kazananlara değil, oyunlara da girişim primleri verilmektedir. Ulusal takımlara katılan atletlere de prim verilmektedir. Örneğin hokey oyuncuları üniversiteye girişte ekstra puan almaktadır. Kamu sektöründe bir işe girmek istendiğinde birtakım sınavlara ve mülakatlara girilir, ama bu tarz primlere sahip olmak size yardımcı olur. Dolayısıyla kulüpler, aileler çocuklarını bu tarz küçük sporlara yönlendirir çünkü kolayca milli olunup avantajlar elde edilir. Ancak bunlar iş sahibi olduktan sonra istediklerini elde ettikleri için giderler, onları kaybedersiniz. Çünkü başlangıç kötüdür, bu kişilerde spor bilinci yoktur ve bu çok tehlikelidir. Bu durum Avustralya, İngiltere, Almanya, Hollanda gibi insanların sporu sevdiği ve yaşlanmalarına rağmen spor yaptıkları ülkelerde böyle değildir. Bizdeki tehlikeli bir durumdur. Gelişmekte olan birçok ülke bu tarz teşvikler ortaya koymaktadır. Ama bunlar somut teşvikler değildir, derin bir spor sistematiği ve sağlam bir temel oluşturmaz. Bu geçici bir temeldir çünkü bununla ilgili kişi ayrıldığında bozulur, bu kişi istediğini elde etmiştir.

Sunumumu e-posta yoluyla da gönderdim. Dolayısıyla ilgilenen olursa düzenleme komitesinin sekreterliğinden edinebilir. Uluslararası Hokey Federasyonu'ndan bahsetmek istiyorum. Bu federasyonun komitesinde ve ayrıca Kıta Avrupa'sı Federasyonu'nda uzun yıllar yer aldığım için bu kuruluşu iyi biliyorum. Burada ilginç olan uluslararası federasyonun tüm kıtasal ve ulusal federasyonları kontrol etmesidir. Federasyon tüzüğü'nün sadece dopinge mücadele değil, ayrıca ırk, cinsiyet ve diğer genel kabul gören verileri içermesi istenmektedir. Oyunun uluslararası yapısı önem taşımaktadır. Ayrıca kuruluşta cinsiyet eşitliğine önem verilmekte ve başkan yardımcılarının birinin bayan olması istenmektedir. Dolayısıyla her yönetim kurulunda erkekler ve kadınlar arasında bir eşitlik vardır. Üyeliklerde cinsiyet eşitliği önemlidir çünkü erkek hokey federasyonu ve kadın hokey federasyonu olmak üzere iki federasyon vardır. Ancak daha sonra bunlar birleşip bir federasyon olmuştur ve bu kararın sebebi de budur. Kongre her iki yılda bir, yönetim kurulu ise yılda en az iki kere toplanmaktadır. Ayrıca hesap denetimi uluslararası standartlara göre ve Büyük Kız Kardeşler olarak adlandırılan beş büyükçe kabul edilen denetleme şirketlerince yapılmalıdır. Ayrıca yargı komisyonu da Uluslararası Hokey Federasyonu için önem taşımaktadır. Bu komisyon size bahsettiğim her konuda karar veren mercidir. İngilizceye çevrilmiş olan tüzüğümüzü onlara göndeririz, onlar bunu inceler ve hataları bize bildirirler. Türkiye'deki olayda buna benzerdir ancak ulusal olimpiyat komitesinin başkanını hükümet hayal kırıklığına uğratmıştır. Bu kabul edilmemiştir ve hokey alanında bu ve benzeri olaylar geçmişte yaşanmıştır. Uluslararası federasyonların bir üyesi olarak demokratik kurallarınızın olması gerekmektedir. Bu bence çok önemlidir. Ayrıca kurallarınız Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olmalıdır.

Olimpik federasyonlarda tüm bu konular CAS'a başvurularak çözülür.

Atina'da olimpiik oyunlarda çok talihli bir durumla karşılaştık. Bizim spor alanımız organizasyondan çıkarılan tek spor alanıydı. Federasyon, düzenleyici ülkenin oyunlara katılmamasına karar verdi. Ancak bize on ikinci takımla oynamamızı söylediler. Eğer bunlardan biri bizi yenerse, biz dışarıda kalacaktık. Yaşanan da buydu çünkü on ikinci takım çok güçlüydü. Güney Afrika çok güçlü bir takımdı ve sonunda dışarıda kalındı. Biz iddiamızı IOC'nin (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) ilk kararının olması gerektiği şekilde yorumlanmadığı kararda kastedilenin yapılan uygulama olmadığıydı. Bunun nasıl yapılması gerektiği ayrıca IAAF'ın genel kurulunda da görüşüldü. Dolayısıyla bu, yönetim kurulunun ve başkanın kendisinin (Polonya'dan bir bayan) tahkim kararıydı. Tabii ki on ikinci takımı ortaya koyan sistem adil değildi ve bizleri olimpiyat oyunlarının dışında bıraktı. Sonunda CAS bizimle aynı fikirde olsa da Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ve Uluslararası Hokey Federasyonu'nun genel kurulunun kararı bu yönde değildi. Sonunda bu kabul edildi, Uluslararası Federasyon'un kararı kabul edildi ve bu kuruluşun bir yargı kuruluşu değil, siyasi bir kuruluş olduğu bir kez daha ispatlandı. Tabii tahkim bağlamında bir avukat olarak ben daha açıklayıcı olunmasını bekledim. Bana göre Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ve Uluslararası Hokey Federasyonu'nun genel kurulunun kararı doğru değildi. Bu durumu Sayın Martin'e anlatmaya da çalıştım. O bize çok yardımcı oldu ama ne yazık ki biz sağır insanlarla konuşuyorduk. Durum bundan ibarettir. Çok teşekkürler.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Sayın Chatzimichalis'e bu güzel ve özlü sunumu için teşekkür ediyoruz. Evet, bu oturumun son konuşmacısı Profesör Doktor Erkan Küçükgüngör. Sözü ona bırakmadan önce kendisiyle ilgili, kendisinin tanıtımıyla ilgili birkaç bilgi vermek istiyorum. Profesör Doktor Erkan Küçükgüngör Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesi. Erkan Hocamızın bu özelliğinin yanı sıra uzun yıllardır bir başka özelliği de spor hukukuyla hem teori hem uygulama bağlamında çok uzun süredir uğraşiyor olması. Hatta başarılılabirirse belki bir spor hukuku anabilim dalı kurulmasına kadar bu gayretler inşallah sonuç verirse böyle bir meyve de ortaya çıkabilecek. Kendisi hem lisans hem lisansüstü düzeyinde yaklaşık 15 senedir spor hukuku dersleri vermekte. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu onursal deniyor şimdi, eski denmiyor da, onursal üyesi, Türkiye Halter Federasyonu Disiplin ve Hukuk Kurulu önceki üyesi, Türkiye Halter Federasyonu uluslararası federasyon nezdinde gerçekleştirilen disiplin soruşturmasında uzman hukukçu üye sıfatıyla kendisi görev almıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Şiddet Araştırma Komisyonu üyesidir. Bu konuda belki de teorik bağlamda özellikle bu konuyla uğraşan Türkiye'nin en yetkin isimlerinden birisi konumunda. Sözü şimdi kendisine bırakıyorum, buyurun Erkan Bey.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Sayın Başkan; teşekkür ediyorum. Ben de diğer konuşmacı arkadaşlarımla yaptığımı tekrarlayarak her şeyden önce bu organizasyonu gerçekleştiren, uluslararası düzeyde de ilk yapılan organizasyondur spor hukuku alanında, Baro Başkanlığına ve sayın komisyon üyelerine ayrı ayrı teşekkürü bir borç biliyorum.

Günümüzde dev bir endüstri haline gelerek ekonomi ve politika alanında özel bir öneme sahip olan spor sektörünün hukukla olan ilişkisi insanlık tarihinin eski dönemlerine kadar uzanmaktadır. Ancak spor ve hukuk ilişkisinin tüm boyutlarını inceleyen ve spor hukuku olarak adlandırılan ve günümüzde bağımsız bir hukuk disiplini olarak kabul edilen bu hukuk alanı sözünü ettiğimiz bu niteliği 19. yüzyılda, esasen sportifleşme süreciyle aynı döneme denk gelen sanayileşme sonrası dönemde kazanmıştır. Sporun günümüzde de geçerliliğini koruyan milletlerarası yapılanmasının temelleri de bu dönemde atılmıştır. Spor alanında milletlerarası işbirliğinin dünyada genel uyumu sağlayacağı düşüncesinde olan Baron Pierre De Coubertin 1894 yılında Sourbonne'da eski olimpiyat oyunlarını canlandırmak amacıyla Paris Kongresini gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda bir araya gelen devlet temsilcileri olimpiik hareketi gerçekleştirmek üzere hükümetlerden bağımsız ve menfaat amacı gütmeyen Uluslararası Olimpiyat Komitesini kurmuşlardır. İsviçre Medeni Kanunu gereğince bir dernek olarak kurulmuş olan ve günümüzde merkezi Lozan şehrinde olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi hükümetlerden bağımsız, bütünüyle özel hukuk hükümlerine tabi olan bir kuruluştur. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından öngörülen şartları yerine getiren her ülkede bir ulusal olimpiyat komitesi bulunmaktadır. Ulusal olimpiyat komiteleri kendi ülkelerinde olimpiyat ana sözleşmesiyle uyumlu olarak olimpiik hareketi korumak ve geliştirmekle yükümlüdürler.

Ayrıca olimpiik harekete geliştirmek amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesi dünya genelinde bir veya birden fazla spor dalında faaliyet gösteren uluslararası federasyonların kurulması ve faaliyet göstermesine de imkân tanımaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından öngörülen kurallar gereğince yeni kurulmuş olan bir uluslararası federasyon kendi bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayacak önlemleri almakla yükümlüdür. Hemen hemen tümü İsviçre Medeni Kanunu hükümleri gereğince kurulmuş birer dernek niteliğinde olan uluslararası spor federasyonları kendi spor dalına ilişkin teknik, idari ve disipline ilişkin düzenlemeleri yapmak, bunları uygulamak ve bunların uygulanması sırasında ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözüme yetkilerine sahiptir. Bu uluslararası yapıya bağlı olarak her ülkede spor faaliyetlerinin düzenlenmesi, yönetilmesi ve organizasyonunu sağlamak üzere ulusal spor federasyonları da bulunmaktadır. Bu spor federasyonlarının Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan bir uluslararası spor federasyonuna bağlı olarak faaliyet göstermesi ve bu faaliyetlerini hem Olimpiyat Ana Sözleşmesi, hem de ilgili uluslararası spor federasyonunun öngördüğü kurallara göre yürütmesi zorunludur.

Avrupa ve dünyada genel olarak özel hukuk hükümlerine tabi olarak teşkilatlanmış ulusal federasyonların bu yapılanması son yıllarda Türkiye'de de örnek alınarak spor federasyonlarının özzerleştirilmesi ve özel hukuk hükümlerine tabi kılınması yönünde mevzuatta bazı değişiklikler yapılmıştır. Görüldüğü gibi sporun dünyadaki organizasyonu ve teşkilatı devletlerden bütünüyle bağımsız bir sistem çerçevesinde özel hukuk tüzel kişileri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bu piramit yapının başında yer alan Uluslararası Olimpiyat Komitesi kendisine bağlı olarak faaliyet gösteren ulusal olimpiyat komiteleri ve uluslararası spor federasyonları aracılığıyla dünyada sporu yönetme ve yönlendirme yetkilerine sahip bulunmaktadır. Ulusal spor federasyonlarıyla ulusal spor kuruluşları ve kulüplerse uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen kurallara uygun hareket etmek zorundadırlar. Bu durum da dünya genelinde spora ve spor hukukuna özgü kuralların ve ilkelerin benzeri görülmedik bir uyum içinde uygulanması ve gelişmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu yapı çerçevesinde milletlerarası alanda başka bir örneği görülmeyecek derecede milletlerarası spor teşkilatları sporu bir taraftan teknik ve idari, diğer taraftan mali ve hukuki açıdan yönlendirmektedir. Bu teşkilatlar tarafından tespit edilen ve ülkeden ülkeye değişmeyen kurallar çerçevesinde spor müsabakaları büyük ve benzeri görülmedik bir uyum içinde gerçekleştirilmektedir.

Sporun oyun kurallarına özgü bu nitelik sporun uluslararası ve ulusal teşkilat yapısı, karar alma süreçleri ve spor yargılaması bakımından da aynı şekilde geçerli olmaya başlamıştır. Bu anlamda uluslararası federasyonlar ve spor örgütleri kurulmuş oldukları ülkeden ve kendisini oluşturan ulusal federasyonların ait oldukları devletlerden bağımsız bir teşkilat yapısı, karar alma, yönetim süreci ve yargılama sistemi kurarak siyasi etkilerden uzak bir yapı oluşturmuşlardır. Aynı durum spor yönetiminin ulusal yapılanmasında da kendisini göstermektedir. Özerkleşme olarak ifade edilen süreç sonunda başta futbol olmak üzere ulusal spor federasyonları kurulmuş oldukları devlet teşkilatından bağımsız, idari ve mali anlamda özerk bir yapıya kavuşmuşlardır. Türkiye'deki gelişim de bu eğilimin bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda spor devletin sevk ve idaresi dışına çıkarılmakta, her spor dalı kendi federasyonu tarafından siyasi etkilerden uzak şekilde kendi kurallarını koyma, bunları uygulama ve o alanda çıkan uyuşmazlıkları çözme yetkisine sahip kılınmaktadır. Devletin spor alanındaki yetki ve sorumluluğuysa sadece genel politikaları belirleme ve federasyonlara maddi kaynak sağlamayla sınırlı kalmaktadır.

Bütünüyle kendine özgü ve benzeri olmayan bir sistem çerçevesinde yönetilen ve yönlendirilen spor faaliyetleri bu niteliğiyle ulusal mevzuattan bağımsız bir yapıya sahip hale gelmiştir. Özellikle uluslararası spor federasyonları tarafından belirlenen kurallar gereğince her devletin kendi ulusal federasyonunun bağımsızlığını sağlayacak tedbirleri almak zorunda olması, aksi takdirde ilgili devletin ve federasyonun uluslararası spor müsabakalarından men edilmesi riskinin bulunması bu yapının oluşmasına, muhafaza edilmesine ve daha da geliştirilmesine önemli ölçüde destek olmaktadır. Bu yapı içerisinde spor alanında geçerli olacak kuralların belirlenmesi, bu kuralların uygulanmasını sağlayacak organların oluşturulması ve ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüme bağlanmasına yönelik bir sistemin kurulması sonucunda bütünüyle kendine özgü bir hukuk sistemi ortaya çıkmıştır. Bu hukuk sistemi özel ve bağımsız bir mevzuata sahiptir. Bu mevzuat uluslararası mevzuatla bu mevzuata bütünüyle tabi olan ulusal mevzuat ve bilim-

sel ve yargısal içtihatlardan oluşmaktadır. Bu anlamda dünyada iki hukuk sisteminin mevcut olduğu ifade edilmektedir. Bunların ilki devletlerin hukuk düzenleri, diğeri ise sporun hukuk düzenidir.

Dünyada ve Avrupa'da sporun tabii olduğu bu yapının en önemli unsurunu spor federasyonlarının özerkliği oluşturmaktadır. Spor yönetimi alanında spor federasyonlarının devlet yönetimi ve denetiminden çıkarılması, karar alma, bunları uygulama, denetleme ve yargılama fonksiyonları anlamında özgürlük ve serbestliği kazanmalarını ifade etmek üzere uygulamada genellikle özerklik kavramının kullanıldığını görüyoruz. Ancak her ne kadar belli ölçülerde serbestliği sağlasa da devlete bağlı olma nitelik ve anlamını muhafaza eden özerklik, yani otonomi kavramı yerine spor federasyonlarının tam bir özgürlük ve serbesti içinde hareket edebilmelerini ifade eden ve bana kalırsa sistemin temel özelliklerini hukuken daha açık şekilde ortaya koyan bağımsızlık, yani independence kavramının tercih edilmesi daha uygun olurdu.

Demokratik hukuk düzenlerinde özerklik merkezi yönetimin ve bürokratik işlemlerin sakıncalarını azaltmak ve devlet yönetiminde yerinde ve acil kararlar alınabilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiş ve uygulanmaya başlanmış bir kavramdır. Spor alanında ulusal ve uluslararası federasyonlar kendi faaliyet alanları içinde düzenleme yapma, yönetim, denetim ve uyuşmazlıkları çözme fonksiyonlarına sahip bulunmaktadır. Bu ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının karar ve uygulamaları üzerinde hiçbir kurum ve makamın etki ve yetkisinin olmaması, karar, yönetim, denetim ve yargılama organlarının özel güvencelerle donatılmış olması ve mali anlamda serbestliğe sahip bulunmaları özerk bir spor yönetiminin temel unsurları olarak nitelendirilebilir. Bu anlamda federasyonların özerkliğinden söz edildiğinde özerkliğin iki görünüm şekli karşımıza çıkmaktadır. Bunlar idari ve mali özerklik olarak mevzuatımızda da ifadesini bulmaktadır. Özerk kuruluşların kendi organları aracılığıyla serbest olarak karar alabilmeleri ve bu karar organlarının atamayla değil seçimle işbaşına gelmeleri idari özerklik, ayrı bir malvarlığına ve gelir kaynaklarına aldığı kararlar doğrultusunda harcama yetkisine sahip olmasıysa mali özerklik olarak ifade edilebilir. Mali özerkliğin bir gereği olarak özerk spor federasyonlarına kanunla özel gelirler tahsis edilerek bu gelirlerin güvence altına alınması, gerektiğinde bu gelirlerin devlet yardımlarıyla desteklenmesi ve elde edilen bu gelirlerin de o spor dalının ve federasyonun ihtiyaçları çerçevesinde herhangi bir devlet kurumunun onayına ve talimatına ihtiyaç olmaksızın harcanabilmesi gerekir. Bu gelirlerin elde edilmesi ve harcanması bakımından yönetim kurulu federasyon genel kurulu tarafından seçilen denetim kurulunun denetimine tabi tutulmalı ve hesap verilecek makam sadece genel kurul olmalıdır.

Sporun siyasetin ve siyasetçilerin etkisinden arındırılması ihtiyacı ve amacı özerk spor federasyonlarının ortaya çıkmasının en önemli sebebidir. Bu anlamda spor alanında siyasi iktidarların orta ve uzun vadede olumlu sonuç alınabilecek

kararlar yerine, daha çok kısa vadede elde edilebilecek günlük başarıları tercih etmeleri ve bunları kendi siyasetleri için araç olarak kullanmaları sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Uzun vadede sporda başarıyı arttıracak karar ve önlemlerin sözü edilen kaygıları taşımayan bağımsız kişi ve kurullarca alınması gereği özerk spor federasyonlarının ortaya çıkmasına ve hızla benimsenmesine sebep olmuştur. Özerk spor federasyonlarına ihtiyaç duyulmasının bir diğer nedeni toplumsal yaşam içinde giderek artan önemi sebebiyle sporun klasik anlamda idari ve yargısal yöntemlerle etkin ve başarılı bir şekilde organize edilmesi ve denetlenmesinin mümkün olmaktan çıkmasıdır. Bu anlamda özerk spor federasyonları spor faaliyetlerinin klasik devlet ve idari yapılanması içinde yönetilmesinin sporda başarıyı sağlayamamasının bir sonucudur. Özellikle sporun doğasında yer alan ve başarıyı arttıran rekabetin tarafsız ve etkili bir şekilde sağlanması ve spor alanında rasyonel bir düzenleme, yönlendirme ve denetimin gerçekleştirilmesi klasik idari yapılanma değil, ancak özerk bir spor yönetimiyle sağlanabilmektedir. Özerk spor federasyonlarını devlete bağlı spor federasyonlarından ayıran en önemli özelliklerden biri de bunların idari anlamda bağımsız olmalarıdır. Spor federasyonlarının idari açıdan bağımsız olmaları hem organları hem de işlevleri üzerinde siyasi iktidarın ve diğer idari mercilerin idari denetim yetkilerinin söz konusu olmaması, onlara emir ve talimat verememesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda bu bağımsızlığı ben organik bağımsızlık ve işlevsel bağımsızlık olarak ikiye ayırıyorum, fakat fazla üzerinde durmayacağım, zaten konuşmamın önceki kısımlarında birkaç kere vurguladım.

Şunu ifade etmek isterim, ilk olarak Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkan, giderek dünyada yayılan ve uluslararası spor federasyonları tarafından da benimsenen bu özerklik modeli gereğince spor federasyonları faaliyette buldukları spor dalıyla ilgili olarak idari ve disipline ilişkin düzenlemeleri yapmak, bunları uygulama ve denetlemeyle uyumsuzlukları kendi yargı organları aracılığıyla çözüme yetkilerine sahiptir. Gerçekte özerkliğe sahip ulusal ve uluslararası spor federasyonları kendi spor dallarıyla ilgili olarak yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarına haiz birer devletçik veya devlet içinde devlet olarak nitelendirilebilir. Bu federasyonların genel kurulları birer yasama organı, yönetim kurulları birer yürütme organı ve yargılama organları da birer mahkeme niteliği taşımaktadır. Diğer toplumsal alanlarda olduğu gibi bu spor devleti içinde de hukukun üstünlüğünün sağlanması büyük önem taşımaktadır. Sporun tabii olduğu kuralların bilimsel veri ve çalışmalar çerçevesinde önceden belirlenmesi, bu kuralların uygulanmasında sporla ilgili kişiler arasında ayırım gözetilmemesi, spor uyumsuzluklarının adil yargılanma hakkının gerektirdiği prensipler gereğince çözüme bağlanması spor yönetiminin daha sağlam, adil, güvenilir ve hukukun üstünlüğünün benimsendiği bir temel üzerine oturmasını sağlayacak niteliktedir.

Federasyonların özerklik kazanmalarının en önemli unsuru bunların birer özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kılınmalarıdır. Özerk spor federasyonlarının birer özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduklarının kanunla açıkça kabul edilmesi ve bu

yapının güvence altına alınması bunların bürokratik devlet yapısından çıkarılmasının en önemli temelini oluşturmaktadır. bu tür bir yapı spor federasyonlarının tam anlamıyla özerkleşmeleri ve artık o spor dalına ilişkin faaliyetlerin bütünüyle özel hukuk kişileri tarafından yürütülmesi sonucunu doğurmaktadır. Durum böyle olmakla birlikte Türk hukukunda spor federasyonlarının bu niteliğinin çok da açık şekilde ortaya konmadığı görülmektedir. Nitekim 3813 sayılı Kanunda Türkiye Futbol Federasyonunun hukuki statüsü hakkında çelişkili ibareler yer almaktadır, özerk federasyonlar hakkındaysa Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Kuruluş Kanununda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır, tâli bir kaynak niteliğinde olan ve hukuken sistem içerisine oturtmadığımız çerçeve statüde bazı düzenlemelere rastlanmaktadır. Tam anlamıyla özerkliğin sağlanabilmesi için bu konuda kanuni bir açıklığın getirilmesi ve spor federasyonlarının özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliğe sahip olduklarının ilgili kanunlarda ifadesini bulması gerekir.

Bundan başka 3289 sayılı Kanunda özerklik için öngörülen prosedür de özerkliğin ruhuna aykırıdır. İlgili federasyonun talebi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez danışma kurulunun uygun görüşü, ilgili bakanın teklifi ve başbakanın kararı şeklinde oldukça uzun bir idari prosedür sonucunda kazanılan değil, verilen bir özerkliğin bu prosedürün tersine işletilmesiyle geri alınıp alınamayacağı da hukuken tartışma konusudur. Özerk spor federasyonlarının genel kurulları o spor dalındaki en yetkili organdır. Genel kurul tarafından kabul edilen statüler veya bazı uluslararası spor federasyonlarının tercih ettikleri ifadeyle anayasalar o spor dalında geçerli olan bütün kuralların ana esaslarını belirleyen bir üst norm olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel kurul ayrıca o spor dalını yönetecek ve denetleyecek organları seçme yetkisine de sahiptir. Bu organlar görev sürelerinin sonunda genel kurula hesap verirler. Bu anlamda genel kurul federasyon organlarının denetimini sağlayan bir fonksiyona sahiptir.

Federasyonun en yetkili organı olan genel kurulun oluşumu ve genel kurulun toplantıya çağırılması usul ve esasları özerklik bakımından büyük önem taşır. Genel kurulda yer alan delegelerin belirlenmesinde o spor dalında aktif rol oynayan aktörlerin adil ve dengeli bir şekilde temsilini sağlayacak bir sistemin kurulması, demokratik ve tabana yayılan bir katılımın sağlanması ve genel kurulda siyasetin ve siyasetçilerin etkisini ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması o spor dalında demokrasinin bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Türkiye’de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan çerçeve statüde genel kurulda yer alacak delegelerin belirlenmesinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne önemli bir yer ayrılmaktadır. Bu durum özerklik kazanmış spor federasyonları üzerinde devletin yoğun etkisinin hâlâ devam ettiğini göstermektedir. Bunun yanında federasyon seçimleri öncesinde genel kurulda yer alacak delegelerin belirlenmesine ilişkin olarak federasyon başkanı ve yönetim kurulu tarafından müracaat edilen kistasların objektiflikten uzak, keyfi ve mevcut yönetimin yeniden seçilmesini sağlamaya yönelik uygulamalara dönüşmüş olduğu da gözlemlenmektedir. Ni-

tekim dün de örneğin verdim, son seçimlerde, 2008 yılında yapılan federasyon seçimlerinde belki benim atladığım oluş olabilir, mevcut başkanların hepsi yeniden seçilmiştir. Bu gidiş iyi bir gidiş değildir, bunu ifade etmek istiyorum, yakında bu federasyonların tümü birer dükaliğe dönüşme riskiyle karşı karşıyadır.

Türkiye Futbol Federasyonu genel kuruluna baktığımızdaysa burada da bir takım sıkıntılarla karşılaşyoruz. Özellikle belediye kulüplerinin delege sayısının ağırlığa sahip olması sebebiyle siyasi etkilere oldukça açık bir yapı karşımızda durmaktadır. Uluslararası nitelikteki bazı raporlarda da belirtildiği gibi, İngiltere'de yayınlanan bir rapordur, Türkiye Futbol Federasyonu delege yapısı futbol ailesinin aktörleri arasında dengeli ve adil bir sistemi sağlamaktan oldukça uzaktır, rakamlar, araştırmalar bunu açıkça ortaya koymaktadır. Özerk spor federasyonlarının yürütme organıysa başkan ve yönetim kurulundan oluşmaktadır. Spor alanındaki kararların federasyon başkanının başkanlığında toplanan tarafsız, objektif ve sporun ihtiyaçlarını yakından tanıyan kişilerden oluşan bu kurul tarafından müzakereler sonucunda alınması kararların daha sağlıklı, özenli ve adil olmasını sağlayacak niteliktedir. Yönetim kurulu statüde belirlenen esaslar çerçevesinde o spor dalında geçerli olacak kuralları çıkaracağı talimatlar aracılığıyla belirleme, bu talimatların uygulanmasını salama ve yargılama organlarının görevine girmeyen uyuşmazlıkları karara bağlama, gene federasyon bütçesini hazırlama ve harcamaları yapma gibi görevleri yerine getirir. Özerk federasyonların başkanları ve yönetim kurulu üyeleri bakımından görevle ilgili bazı güvencelerin getirilmesi şarttır. Bu anlamda başkan ve yönetim kurulu üyelerinin belli ve oldukça sınırlı sebepler istisna olmak üzere görevden alınamaması özerkliğin önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Ancak 3289 sayılı Kanunda federasyonların bu konuda tam bir serbestliğe sahip olmadıkları görülmektedir. Nitekim özerk federasyonların tabi olduğu temel kuralları belirleyen ana statüler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan çerçeve statüye uygun olmak zorundadır. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statülerin ve dolayısıyla yönetim kurulu tarafından çıkarılan talimatların çerçeve statüye aykırı olamaması federasyonların karar alma ve bunları uygulama bakımından tam bir özgürlüğe sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca 3289 sayılı Kanunun özerkliği düzenleyen ek 9. maddesinin son fıkrasında özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin genel müdürlüğün bağlı olduğu bakanlığın denetimine tabi olduğu belirtilmektedir. Bu düzenlemenin de özerkliğin ruhuyla hiçbir şekilde bağdaşmadığını açıkça ifade etmek gerekir.

Spor federasyonları içinde o spor dalına ilişkin olarak ortaya çıkan uyuşmazlıklar devlet yargısı dışında zorunlu tahkim esaslarına göre oluşturulan bir yargılama sistemi çerçevesinde çözüme bağlanmaktadır. Bu uyuşmazlıklar sözleşmelere ilişkin olabileceği gibi, disiplin ve ceza uygulamalarına ilişkin olarak da ortaya çıkabilir. Ulusal ve uluslararası özerk spor federasyonlarının karşı karşıya kalabilecekleri önemli sorunlardan biri bu federasyonların sahip oldukları yargılama fonksiyonunu yerine getirirken hukuk ve ceza yargılaması hukuku ilkelerine her

zaman riayet etmeyerek adil yargılanma hakkını ihlal edebilecekleri endişesidir. Bu sebeple o spor dalında yargılama yapmak üzere oluşturulan yargı organlarının bazı temel prensiplere tabi olması gerekir. Her şeyden önce özellikle objektif bir disiplin yargılamasının ön koşulu olarak yaptırım uygulanacak eylemin önceden belirlenmesi, inceleme, suçlama ve hüküm verme fonksiyonlarının birbirinden ayrılması önem taşır. Bundan başka spor yargılamasında kişilerin savunma hakkı ve adil yargılanma hakkına sahip olduğu ve bunların gereklerine uygun bir yargılama yapılması gerekliliği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu anlamda zamanında duruşma yapılması, adaletli ve tarafsız bir yargı kurumu oluşturulması, kişiye avukat tarafından temsil edilme hakkı tanınması, kişinin disiplin ihlali sebebiyle hakkında yapılacak yargılamadan zamanında haberdar edilmesi, kişiye cevap hakkının tanınması, cevap hakkının herhangi bir şekilde sınırlandırılmaması, şahit ve diğer delilleri sunma hakkı tanınması, duruşmada duruma göre tercüman bulundurma hakkı ve kararın zamanında yazılı şekilde ve makul surette verilmesi gibi hususlar önem taşımaktadır. Ayrıca yargılama yetkisini kullanacak olan kurumların oluşumu da bağımsızlık ve tarafsızlık gibi nitelikler göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmelidir.

Bu anlamda gerek Türkiye Futbol Federasyonu, gerek özerk federasyonların idari ve yargısal işlemlerinin hukuki denetimini gerçekleştirmek üzere oluşturulan Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun oluşumu bağımsızlık ve tarafsızlık konusunda ciddi şüpheler yaratmaktadır. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu üyelerinin federasyon başkanının teklifi ve Türkiye Futbol Federasyonu yönetim kurulu kararıyla, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu üyelerininse genel müdürün teklifi ve bakanın onayıyla atanmaları, seçilmeleri değil, atanmaları idari ve yargısal organların birbirinden ayrılmasını zorunlu kılan kuvvetler ayrılığı ilkesine bütünüyle aykırıdır. Bu yapı o spor dalında gerçekleşen yargılama sistemine olan güveni de bütünüyle ortadan kaldırmaktadır. Özellikle özerklik kazanan spor federasyonlarının idari ve yargısal işlemlerini denetleyen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun bütünüyle özerk federasyonlar dışında gerçekleşen bir prosedür sonucunda oluşturulması ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapması özerkliği zedeleyen en önemli unsurlardan biridir. Bütün bu sebeplerle gerek Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, gerek özerk federasyonların tabi olacakları Tahkim Kurulunun bağımsızlık ve tarafsızlık unsurlarını karşılayacak objektif ve adil bir seçim usulüyle belirlenmesi önem taşımaktadır. Yine yargılama faaliyetini gerçekleştiren kurul üyelerine görev güvencesi getirilmesi, kanuna karşı dahi, kanun değişikliğine karşı dahi bir görev güvencesi getirilmesi kurul üyelerinin kanunda açıkça belirlenen sebepler dışında görevden alınamaması gerekir. Sayın Başkan; çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Erkan Hocamıza bu doyurucu ve güzel tebliğ için teşekkür ediyoruz. Bizden sonra bir oturum daha var ve sabahın beri gerçekleşen oturumlardaki sarkmalar nedeniyle burada da sarkmaya meydan verme-

mek için 15 dakikalık bir soru cevap kısmımız var. Bu bağlamda öncelikle şunu söyleyeyim, bir kere soruyu mümkün olduğunca kısa cümlelerle soralım ve katkı sağlamak istiyorsak da bunu alıp saatlerce konuşmak yerine, korsan tebliğ sunmak yerine kısa cümlelerle çünkü siz konuşmanızı ne kadar uzatırsanız diğer bir arkadaşınızın bu konuda söz alma hakkını da o ölçüde sınırlamış olursunuz. Söz aldığımızda öncelikle kendimizi tanıtalım ve hangi konuşmacı arkadaşımıza soru sormak, soru yöneltmek istiyorsak onu da belirtirsek ileride bunlar kayda alınıp tekrar basılacak, çok da güzel bir gelenek oluştu. Baskıda da kimin ne konuştuğunun bilinebilmesi açısından önce konuşmacı arkadaşım kendisini tanıtır, arkasından da hangi konuşmacı arkadaşına soru sormak istiyorsa ona işaret ederse daha salıklı bir tartışma ortamı yaratılmış olur, buyurun.

Doç. Dr. ÜMİT KOCASAKAL- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sayın Erten'e aslında bir soru yöneltecektim, ama Sayın Küçükgüngör meseleyi çok güzel ortaya koydu. Çünkü Sayın Erten'in özellikle Türkiye Futbol Federasyonu bakımından özerklik bakımından hiçbir sıkıntı görmemesi açıkçası beni hem hayrete düşürdü, hem de endişeye sevk etti. Çünkü özerklik sadece kağıt üstünde yasalardan kaynaklanan bir şey değil, pratik açıdan da uygulanabilir bir şey olması lazım. Sadece delege yapısının belirlenme biçimi ve belediyelerin bugün spor kulüpleri futbol kulüpleri üzerindeki etkisi dahi bunu ortaya koymaya yeterli.

Ben Sayın Curtius'a çok kısa bir soru yöneltmek istiyorum, tabii özellikle Türkiye malum aday ülke, ama bana göre nihai, yani ilelebet aday ülke kalacak, ama bu Avrupa Birliği müktesebatı bakımından Avrupa Toplulukları Adalet Divanının sporla ilgili çok kararlara imza attığını görüyoruz özellikle son dönemlerde. Benim bu konuda bir doçentlik tezim de olduğu için az çok yapısını biliyorum, gerçi ceza hukukuyla ilgili, ama yapıyı biliyorum. Şimdi Avrupa Toplulukları Adalet Divanı spora niye bu kadar el attı veya el koydu bazı yazarların deyişiyle, çünkü spor artık bugün bir ekonomik faaliyet haline geldiği için bunu Maastricht Anlaşmasının birinci sütunu, yani topluluklar sütunu içinde serbest dolaşım, rekabet serbestisi, ayrımcılık yasağı gibi çeşitli nedenlere dayandırıyor birçok kararında ve buna karşı da belirli ölçüde tepki olduğu görülüyor. Ben Sayın Curtius'un Avrupa Toplulukları Adalet Divanının sporla ilgili olarak verdiği kararlardaki tutumunu nasıl karşıladığını merak ediyorum bir hukukçu olarak veya bir spor adamı olarak. Yani belli bir tepki var, Avrupa Birliği veya Divan hiç bu alana el atmasın deniliyor, acaba bu konuyu nasıl karşılıyor? Teşekkür ederim.

R. A. FRIEDRICH CURTIUS- Bu ilginç soru için teşekkürler. Benim şahsi görüşüm, Avrupa'da kararlara daima çok saygı gösterildiğidir. Bence, spora ilişkin bir karar alınması, sporsun yalnızca bir iş olmadığı, tüm toplumu ilgilendirdiğinin bir göstergesidir. Bu sebeple Divan hala birçok karar vermektedir. Ancak bu benim şahsi görüşüm. Bilemiyorum. Eklemeye bulunmak isteyen kimse var mı?

İPEK TİRBEN- Sorum Rifat Erten Hocaya, Anayasadaki sporla ilgili düzenlemeyi okuduk, tek bir madde, gerekçesini de okudunuz, teşekkürler. Bu yeterli

bir düzenleme mi, aşka ülkelerin anayasalarında spora ilişkin daha detaylı düzenlemeler var mı, aklınıza gelen bir örnek var mı, ben bunu soracaktım.

Yrd. Doç. Dr. RİFAT ERTEN- Diğer ülke anayasalarına bakmadım. Ancak Anayasamızın söz konusu hükmünün yeterli olduğunu düşünüyorum. Çünkü hüküm, sporla ilgili bir kısıtlama içermiyor; aksine sporun yaygınlaştırılmasını öngörüyor.

MUSTAFA AVCI- Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı. Erkan Hocama soru soracaktım, spor federasyonlarının mali özerkliği olduğu söylendi. Doğrudur, fakat özellikle amatör sporlara ilişkin spor federasyonlarında bütçelerinin büyük bir kısmı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, devlet tarafından finanse edilmektedir, böyle olunca nasıl mali özerklik söz konusu oluyor? Yani tam anlamıyla bir mali özerklik olmadığını düşünüyorum, kendisi acaba bu konuda ne şekilde düşünüyor. Ayrıca şu da söylenebilir, amatör sporlarda devlet desteği olmadığı zaman bazı sporlarda, özellikle okçuluk gibi sporlarda malzemelerin pahalı olmasından dolayı o sporun bitme durumu da söz konusu olabilir Dolayısıyla devlet yardımı zorunlu, fakat bu da mali özerkliğe çelişki oluşturuyor, dolayısıyla ikisi birbirine tezat oluşturuyor. Dolayısıyla ülkenin az gelişmiş olması tam anlamıyla özerkliği sağlamıyor. Bu şekilde düşünüyorum, kendisi ne şekilde düşünüyor?

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Şimdi tabii özerklik deyince, mali özerklik deyince bu soruyla ben sıklıkla karşılaşıyorum, çeşitli toplantılarda da karşılaştık. Tabii burada devletin yapacağı, ben devletin rolünü çizdim, eğer o spor dalı kendi kendine yetebilen bir spor dalıysa zaten böyle bir şeye ihtiyaç duymayacaktır, ama sizin de söylediğiniz gibi amatör spor branşlarının çoğunu da ben yakından biliyorum. Yani çok küçük bütçelerle yıllık faaliyetlerini yürütüyorlar. Burada devletin yapacağı tabii ki mali destek sağlamaktır, bu doğrudan doğruya para olabilir veya malzeme desteği olabilir saha desteği olabilir. Peki, denetlenmesi nasıl olacak tarzında soru soracaksınız, devlet burada bu federasyona güvenecek, bunun tek yöntemi budur, başka bir açıklamasını ben yapamıyorum. Devlet madem federasyonların özerkleştirilmesi konusunda samimiyse bu konuda da kendi federasyonlarına güvenecektir. Yalnız benim söylediğim gibi özellikle genel kurulun ve yönetim kurullarının oluşmasıyla ilgili bu son seçimlerde ben ciddi sıkıntıları bizzat kendim de gözlemledim. Dolayısıyla bu yapının da tabii ki bu haliyle gitmemesi lazım, birtakım düzeltmelere ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda da o güveni, devletin gerçekten güvenebilmesini sağlayacak bir yapıyı oluşturmak da tabii ki gene devletin bir vazifesi olacaktır diye düşünüyorum.

Av. ZÜBEYD AYDIN- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Baş Hukuk Müşaviri. Benim birinci sorum Rifat Erten Beye, Rifat Bey konuşmasında şöyle bir ifade kullandı. Anayasanın 59. maddesinde sporla ilgili bir düzenleme var, dolayısıyla sportif faaliyetlerin kamu hizmeti olduğu sonucuna vardı. Benim sorum

şu, Anayasada kooperatifle ilgili bir düzenleme var, kooperatifle ilgili hizmetlerin kamu hizmeti olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz? İkinci sorum Erkan Beye, Erkan Bey devlet tarafından federasyonlara maddi kaynak sağlanmasının özerkliği zedeleyici bir unsur olduğunu söylediler. Sizlerin de bildiği gibi bütçelerde, genel merkezi bütçede birçok kamu kurum, kuruluşlarının dışında bazı şahıslara, derneklere devlet tarafından yardım yapılmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün federasyonlara yaptığı yardım bu anlamdaki bir yardımdır. Dolayısıyla genel merkezi bütçede herhangi bir kuruluşa, bir derneğe yapılan yardım o derneğin fonksiyonunda, yapısında herhangi bir sıkıntı yaratır mı? Üçüncü bir sorum Sayın Curtius'a, konuşmalarında özellikle Almanya'daki futbol yapısından ve daha ziyade profesyonel futboldan bahsettiler. Ben şunu öğrenmek istiyorum, Almanya'da amatör spor dallarına merkezi veya yerel yönetimler tarafından herhangi bir yardımın yapılıp yapılmadığını, eğer yardım yapılıyorsa bu yardımın amacına uygun bir şekilde harcanıp harcanmadığı konusunda devletin herhangi bir denetimi var mı? Ayrıca federasyon başkanının belirleme usulünde devletin bir katkısı var mı? Teşekkür ediyorum efendim.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Önce Rifat Beyden başlayarak cevap vermeye başlayalım, buyurun Rifat Bey...

Yrd. Doç. Dr. RİFAT ERTEN- Sorunun amacını anlayamadım. Anayasa eğer devletin kooperatifçilik konusunda faaliyette bulunmasını, teşvik etmesini emrediyorsa ve bunu sağlamak için de bir kamu kuruluşu kurulmuşsa, tabii ki böyle bir kamu kuruluşu kamu hizmeti görecektir.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Sanıyorum bir yanlış anlaşılma oldu, ben devletin gelir sağlamasını federasyonların özerkliğini zedeleyici bir unsur olarak değerlendirmedim. Benim yaklaşımım, tabii ki devlet dediğim gibi genel politikaları belirleme ve federasyonlara mali destek sağlama konusunda görevli olmalı, bunu da yerine getirmeli. Benim özerklik açısından vurguladığım husus bu verilen, tahsis edilen gelirlerin harcanmasının sınırlamalara tabii tutulmamasıdır. Tabii ki belli esaslara mutlaka tabii olacaktır, o anlamda her türlü denetime tabiidir. Yani Futbol Federasyonunda da zamanında aynı şey yaşandı, Başbakanlık Denetleme Kurulu üyeleri gelip günlerce, haftalarca denetim yaptılar, bu özerkliğin ruhuna aykırıdır, ben aynı şeye o zaman da karşı çıktım, özerk federasyonlar bakımından da aynı şeyi söylüyorum. Burada hesap verilecek tek makam genel kuruldur, eğer genel kurul yönetim kurulunu ibra etmezse o zaman o usulsüzlüğe ilişkin olarak hukuki ve cezai işlemlerin yapılması gerekir.

R. A. FRIEDRICH CURTIUS- Amatör sporların mali durumları konusunda, Alman Bundesliga Ligi ve Alman Futbol Derneği arasındaki kira kontratı hususunda da ifade ettiğim gibi Bundesliga'nın kazancının yüzde üçü Alman Futbol Derneği'ne ve bu da doğrudan amatör spor dallarına gitmektedir. Yılda kaç milyon tutarına ulaştığını bilmiyorum ama Alman Futbol Derneği vasıtasıyla profesyonel sporlardan amatör sporlara yüklü bir miktar gitmektedir. Devlet

futbola para vermemektedir. Almanya'da futbol mali açıdan tamamıyla bağımsızdır. Şu an futboldan bahsediyorum. Diğer spor dalları devlet tarafından finanse edilmektedir. Dolayısıyla futbol bir nevi bir adadadır ve biz kendimizi bağımsız bir şekilde finanse etmekteyiz. Örneğin Dünya Atletizm Kupası bu yıl Berlin'de gerçekleştirilecek ve hükümet tarafından finanse edilecek. Bununla birlikte bu, gerçek anlamıyla amatör bir spor değil. Ancak yine de hala devletten para alınmakta olduğu için de öyle. Seçimlere ilişkin de her spor kuruluşu, bölgesel bazda kendi üyelerine sahip olup kendi başkanını, farklı üyeleri ve temsilci kurumlarını seçmektedir. Dolayısıyla daha önce de belirttiğim gibi devlet otoritesi ile kuruluşların temsilciliği arasında net bir ayırım mevcuttur. Yani, birtakım farklılıklar vardır ama genel olarak bu bağımsız bir yapıdır.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Evet, son söz, buyurun.

HALUK ÇETİN- Efendim ben gerek Sayın Rifat Erten'in konuşmasından, gerekse Sayın Erkan Küçükgüngör'ün konuşmasından şunu anladım. Denetim varsa özerklik yok, denetim yoksa özerklik var, şimdi denetimden neden bu kadar korkuyoruz? Denetim keyfi bir denetim değil, bir kere bunu ortaya koymamız lazım. Denetim nasıl yapılır? Mevzuata göre yapılır, federasyonun talimatlarına göre yapılır. Denetleyici mevzuata göre, federasyonun talimatlarına göre paraların amacına uygun harcanıp harcanmadığını denetler ve raporunu buna göre verir. Yani bugüne kadar keyfi denetimin sorumluluğu vardır, hepiniz hukukçusunuz, bunu çok iyi biliyorsunuz. Bir örnek vermek istiyorum, biz şimdi özerk federasyonları denetliyoruz ve bizim denetim raporlarımızda görmenizi isterim, yani uygun olursa da sizlere göndermek isterim, biz özerkliğin amacının gerçekleşip gerçekleşmediğine bakıyoruz. Neye bakıyoruz? Federasyona verilen para amacına uygun harcanmış mı, altyapıya harcanmış mı, eğitime harcanmış mı, biz buna bakıyoruz. Yani şimdi 59. maddeden söz ettiniz, devlet sporun ana sponsoru, bütün dünyada da böyle. Sayın Curtius'un, Sayın Chatzimichalis'in konuşmasında da bunu anladık. Gerek Almanya'da, gerek Yunanistan'da amatör sporun ana sponsoru, destekçisi devlet. Zaten bugün biz devlet olarak spordan desteğimizi çekersek futbolun ve basketbolün dışında hiçbir branş kalmaz. Yani şunu özellikle belirtmek istiyorum, denetimden ürkümeylim, denetim keyfi bir denetim değil. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Tabii bağımsız, otonom yapılarda denetimin iç denetim şeklinde gerçekleştirilmesi her zaman için tercih edilen bir yöntemdir. Yani bu anlamda tabii biz sizinle çok çeşitli vesilelerle toplantılarda, konferanslarda birlikte olduk. Yani sizin ben ciddiyetinizi, işinize bağlılığınızı gayet iyi biliyorum, ama her zaman sizin makamınızda sizin gibi birisinin olması da beklenemez. Dolayısıyla bunu kişilerin iyi niyetleri ve ahlaklı davranışları dışına çıkarıp daha sağlam mekanizmalara bağlamak gerektiğini düşünüyorum. Özellikle siyasi etkilerden uzaklaştırılmasını ben sürekli vurguladım dikkat ederseniz konuşmam süresince, bu denetim eğer dış denetim şeklinde gerçekleşirse, dev-

letin gerçekleştireceği bir denetim şeklinde yapılırsa siyasi etkilere fazlasıyla açık olabileceği endişesi bende hâkim. Şu anda olmayabilir, ama bu yapı içerisinde gelecekte ben çok büyük riskler görüyorum, o yüzden de denetimin iç denetim şeklinde olması gerekir. Mutlaka dış denetim olacaksa özel denetim şirketleri mali raporları, mali tabloları incelerler biliyorsunuz, harcamaları değerlendiriyorlar, ben bunu vurgulamak istiyorum.

HALUK ÇETİN- Efendim bağımsız şirketlerin Futbol Federasyonunu veya herhangi bir federasyonu denetlemesi özerkliği zedeler mi?

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Şimdi tabii bu denetim iç denetim, dış denetim şeklinde ikiye ayrılıyor, ben bunu iç denetim olarak değerlendiriyorum. Yani o gene kendi kurulları içerisinde denetim kuruluyla ortaklaşa çalışabilir veya ayrı çalışıp ortak bir rapora bağlanabilir, en sonunda hesap verilecek makamın genel kurul olması gerekir, onu söylemeye çalışıyorum. Yoksa başbakanlığa bağlı bir denetleme kurulu veya cumhurbaşkanlığına bağlı bir denetleme kurulu nun buralarda yetkisinin olmaması gerektiğini ifade ediyorum.

Av. DIMITRIOS CHATZIMICHALIS- Bu konuyla ilgili bir şey ekleyebilir miyim? Evet, teşekkür ederim. Ülkemde yaşanan tecrübelerin gösterdiğine göre, eğer buradaki kişiler tarafından bir hesap denetimi yapılmazsa, bu iş özel kamu memurları tarafından yapılır. Biz sadece harcamanın miktarını kontrol eden özel bir kanuna sahip değiliz. Paranın miktarı nedir? Bizler sadece paranın miktarını kontrol etmekle kalmaz ayrıca paranın nereye harcadığını faturalandırmamız gerekmektedir belgeyle ve bu harcamanın gerçekleştiğini kanıtlamanız gerekmektedir. Fakat amaç sadece harcamaların miktarı değildir. Bu Yunanistan'daki harcamalar konusundaki en önemli konudur. Hükümet bütçeleri gibi giderlerin özellikle küçük giderlerin sayılarına sahibiz.

Böylece bir bütçeye ait olan para bir diğer bütçe için harcayamazsınız. Parayı gelişime, atletlere, ekipmanlara, antrenörlere vermek zorundasınız ama bu paraları idareye veremezsiniz, bu paralarla Avrupa'da seyahat edemez, tatil yapamaz ya da başka herhangi bir şey yapamazsınız. Bu en önemli konudur çünkü Uluslararası Denetleme Şirketleri genellikle belgeleriniz ve kurul kararınız olduğu takdirde amaç için ödeme yapmazlar.

NURİ DEMİRCİ- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı. Evet, Yunanistan'da o söyledikleri kontrolden sonra, yani denetlemeden sonra ilgilerinin hata yaptığı görülürse ne yapıyorlar?

Av. DIMITRIOS CHATZIMICHALIS- Yetkili makamın hataları mı yoksa idarenin hatalarını mı kastediyorsunuz? İdarenin hatalarından bahsediyorum; çünkü idare tarafından hata yapılmışsa hukukçu olarak iki vakanız mevcut oluyor. Eğer talebiniz reddedilirse, bunu kendi cebinizden karşımanız gerekir. Eğer ret söz konusu değilse, bu bir çeşit yolsuzluktur ve sonra hapse girersiniz. Bu şekildedir çünkü bu kamu parasıdır ve çok önemlidir. Bu nedenle, kamu parasının

yolsuzluğa uğramaması için ne yazık ki özel mevzuat mevcuttur. Fakat elbette bazen bu kanunlar uygulanmamaktadır çünkü çok fazla kanunumuz var ancak bu kanunlar uygulanmak zorundadır. Bu başka bir konudur. Bu konuda hukukçuların anlayabileceği birçok tartışma vardır.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Son sözü Gurur Hanıma veriyorum, buyurun.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Ben farklı ülkelerden katılan bu kadar değerli konuşmacıları bir arada bulmuşken oturumla ilgili bir sonuç bildirgesi de olması açısından şu soruyu yöneltmek istiyorum her birine kısaca cevaplamaları için. Mevcut durumu, kendi ülkelerindeki federasyonların yapıları ve hukuki işleyişleriyle ilgili bilgileri ana hatlarıyla aldık. Peki, kendi bilgi deneyimlerinden ve gözlemlerinden yola çıkarak şu anki mevcut durum dışında olması gerekenle ilgili kendilerinin getirmiş olduğu öneri nedir, bununla ilgili kısa olarak hepsinden bilgi alabilirsek en azından kayıtlara geçeceği için farklı ülkelerden, farklı katılımcıların görüşlerini de almış oluruz, faydalı olur diye düşünüyorum.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Önce isterseniz Yunanistan'dan başlayalım, buyurun.

Av. DIMITRIOS CHATZIMICHALIS- Tekrar teşekkürler. Bence bu soru daha önce ifade ettiğim yapının hukuki oluşumu konusunun devamı niteliğinde olan bir soru değil.

Fakat insanlar gerçekten nasıl böyle bir yapıyı uygulamaktadırlar ve icra etmektedirler? Daha önce bahsettiğim gibi, hükümetler finansal güçleri sayesinde çeşitli federasyonlara para tahsis ederek bu kuruluşları etkileyebilmektedir. Hayatta her şey siyasettir. Bu iyi mi, kötü mü? Bence bu kötüdür. Ancak bu durumun siyasi olduğu doğrudur. Dolayısıyla insanlar felsefi açıdan doğru değildirler. En iyi şekilde tasarlanmamıza rağmen bizler uyguladıklarımızda ve icraatlarımızda kusutluyuz. Problem budur. Dolayısıyla tabii ki her zaman yapıyı ve mevcut durumu geliştirmeyi denemeliyiz ama esasen kendimizi geliştirmek zorundayız. Teşekkürler.

R. A. FRIEDRICH CURTIUS- Bu sorunun oldukça ilginç ve zor olduğunu söyleyebilirim. Kendimizi geliştirmemiz için kuruluşlarımız olduğu konusunda tamamen ben de aynı fikirdeyim, bu çok açık. Bence spor, spor konusundaki bu kuruluşlar tüm toplum için çok önemli bir iştir ve bence bu yönde örnek olarak, Almanya'daki uygulama, oldukça güçlü bir özerk yapı olup bir şekilde tehlike oluşturmaktadır ve bence tam olarak nereden başlaması gerektiğini bilmesem de hükümetin, devletin kontrolüne alınabilir. Bu iyidir ve evet, gelecek zamanda bu durum göz önüne alınarak kontrol sistemleri oluşturulabilir; ne yönde olduğunu bilmiyorum ama genel olarak kendimizi muhtemelen her yerde geliştirebileceğimizi düşünüyorum. Teşekkürler.

Prof. Dr. ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Benim zaten tebliğim tabii bu ana eksen üzerine kuruluydu. Yani özerklik nedir ne değildir, ana köşe taşları nelerdir,

olmazsa olmazları nelerdir, tahmin ediyorum bunları yeteri kadar aktarabildiğimi düşünüyorum. O çerçevede baktığımızda da zaten bizim sistemimizin eksikliklerini de bu genel yapı içerisinde ifade ettim. Tabii bize düşen bu söylediğim ideal özerklik modelini, ideal sistemi kurmaya yönelik tedbirleri almak olmalı, umarım yakın zamanda da başta futbol olmak üzere diğer özerk federasyonlar da bu gelişimi takip ederler. Teşekkür ediyorum.

Yrd. Doç. Dr. RİFAT ERTEN- Zor bir soru olduğuna ben de katılıyorum. Aynı zamanda haklı olarak eleştirel bir soru.

Baktığınız zaman yurt dışında sporun örgütlenmesi bizimkinden çok farklı. Gönül ister ki federasyonlar tamamen özel hukuk tüzel kişiliği şeklinde örgütlensin. Diğer yandan, bizde sportif faaliyetlerin kurumsallaşması farklı bir şekilde bugünkü halini almış; o yüzden şu aşamada böylesine radikal bir değişiklik yapmak zor görünüyor.

Prof. Dr. SÜHA TANRIVER- Rifat Beye de teşekkür ediyoruz. bir iki cümle de ben söyleyeyim. Demokratik hukuk devletinin gereği olarak spor federasyonlarının özerk bir yapı içinde örgütlenmesinin sağlanması zorunlu, ancak bu hiçbir zaman devlet denetimi dışında kalacağı anlamına gelmez. Özellikle idare hukukunda yerel idarelerin denetlenmesi bağlamında dahi idareyi vesayet dediğimiz denetim mekanizması kurulmuş, oluşturulmuş durumdadır. Burada dikkat çekilmesi gereken nokta karar mekanizmalarının oluşturulması ve sürecin işleyişi bağlamında devletin dışarıda kalmasıdır, kurumun kendi iç dinamiklerinin harekete geçirilmesidir. Özellikle bu spor federasyonlarının Erkan Hoca'nın altını çizdiği gibi tahkim yargılaması bağlamındaki bir görevi de olduğu düşünülecek olursa tahkim kurulları aracılığıyla, bağımsızlık, tarafsızlık, özellikle diğer yargı çeşitlerinde olduğu gibi burada da geçerli olacak olan adil yargılanma hakkına uygun yargılamanın yapılabilmesinin sağlanması açısından da zorunludur.

Gurur Hanım bir tablo ortaya koydu, ama özerklikle denetim arasındaki sınır öyle bir çırpıda cevaplandırılabilir, bir çırpıda cevap verilebilecek bir konuya ilişkin değildir. Bu bir denge meselesidir, bu dengeyi de mevzuatla kurmak zordur. Mevzuat değil kendi iç dinamikleri, belki spor hukuku alanındaki birikim, tecrübeler, yaşanan olaylar bu dengenin, bu mekanizmanın oluşturulmasında katkı sağlayacaktır. Burada son olarak bu oturuma katılmak suretiyle, konuşmalarıyla katkı sağlayan değerli konuşmacılara teşekkürlerimi sunuyorum. Bir oturumumuz daha var, o arkadaşlarım da sabırsızlanıyordu ve bu oturumu bu şekilde kapatıyoruz, bir 15 dakikalık herhalde çay kahve arası var. Teşekkür ediyoruz.

DEVRİM AKYOL- Sayın Başkan kapattı, bitirdi, ama biz burada bitirmiyoruz. Öncelikle Sayın Başkana ve değerli konuşmacılara teşekkür etmeden önce bir unvan düzeltmesi yapmak istiyoruz. Oturumun Başkanı çok değerli Profesör Sayın Süha Tanrıver'dir, bunun dışında konuklarımızı bırakmadan önce Ankara Barosu adına ve Spor Hukuku Komisyonu adına kendilerine bir teşekkür pla-

ketimiz var. Bu teşekkür plaketini sunmak üzere Ankara Barosu Başkanı Sayın Avukat Vedat Ahsen Coşar'ı kürsüye davet ediyoruz efendim. Önce yabancı konuklardan Dimitrios Chatzimichalis, Friedrich Curtius, Sayın Rifat Erten, Sayın Erkan Küçükgüngör ve son olarak Oturum Başkanımız Sayın Süha Tanrıver.

Teşekkür ederiz, 15 dakika aramız var, aradan sonra CAS yargılama sistemi ve usulleri başlıklı 3. oturum yapılacaktır, görüşmek dileğiyle.

III. OTURUM

OYUNCULAR VE KULÜPLER ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM YOLLARI

C.A.S YARGILAMA SİSTEMİ VE USULLERİ

DEVİRİM AKYOL- Merhabalar. Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonunun düzenlemiş olduğu 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayının sporcular arasındaki uyuşmazlıklar ve çözüm yolları isimli oturumuna hoş geldiniz. Bu oturumda bizi Münih Borusunun Avukatlarından Doktor Reiner Martens bilgilendirecektir. Doktor Reiner Martens'i konuşmasını yapmak üzere kürsüye alalım lütfen.

DR. DIRK-REINER MARTENS- Çok teşekkürler. Sayın Oturum Başkanı'nın benim hakkımdaki sözlerini dinleyemedim, umarım bana hakaret etmemiştir. Bu öğleden sonra bizlerle olduğunuz için sizlere teşekkür ediyorum. Kendisinin de söylediği gibi, benim adım Reiner Martens ve ben Almanya'nın Münih şehrinde avukatlık yapmaktayım. Temelde ticaret avukatıyım ama özellikle son birkaç yılda, spor hukukuna odaklanmış durumdayım. Aynı zamanda, Spor Tahkim Mahkemesi'nde (CAS) hakem olarak –inanılmaz ama- 25 yıldır görev yapmaktayım ve bugüne değin 100'e yakın CAS davasında görev yaptım. Sporla olan bağlantım, bir basketbol oyuncusu olduğum dönemlerime dayanıyor. Bu noktada, basketbol konusunda futbolda olduğumdan çok daha uzman olduğumu itiraf etmeliyim. Ancak tam doğru yere gelmişim, umarım gelecek yıl Dünya Basketbol Şampiyonası Türkiye'de düzenlenir. Eğer gerçekleşirse, bu organizasyon için kesinlikle Türkiye'ye geri döneceğim. Ayrıca, Uluslararası Basketbol Federasyonu için 25 yılı aşkın bir süredir hukuki danışmanlık yapmaktayım. Do-

layısıyla, kurum içerisinde çalışmasam ve harici bir danışman olsam da, aslında kurumun içerisinden geliyorum. Fakat, faaliyetlerim kesinlikle basketbolla sınırlı değil. Ekibimle birlikte, beysbol, kano ve kürek federasyonları gibi birçok başka federasyonla çalışmaktayız.. Son olarak, dört buçuk yıl önce yapılan, ünlü Türkiye-İsviçre maçı sonrasında, FIFA nezdinde gerçekleşen disiplin yargılaması çerçevesinde, Türkiye Futbol Federasyonu adına görev yapma şerefine de eriştiğimi söylemeliyim.

Öncelikle, bu öğleden sonra ele alacağımız konular için kısa bir giriş sunmak istiyorum. Sizlere, ele alacağım potansiyel anlaşmazlıkları açıklamakla birlikte, vurgulamak isterim ki futbol veya basketboldaki transfer sistemi konusuna değinmeyeceğim. Bunun ardından, bu anlamda yetkisi bulunan iki kurumun geçmişini ve yapısını ve bu alanda geçerli olan usul hukukunu kısaca ele alacağım. Daha sonra, biraz da işin pratiğini tartışıp, davanın açılması, tahkim anlaşması, çeşitli panellerin teşkili, esaslara hükmeden hukuk, kararın verilmesi ve icrası hakkında konuşacağım ki kararın verilmesi ve icrası çok büyük önem taşımaktadır. Son olarak, daha önceki açıklamalarımla bağlantılı şekilde, sunumumun bütünüyle ilgili kapanış cümlelerimi sizlerle paylaşacağım.

Bugün sizlerle tartışacağım hususları anlayabilmeniz için, sizlere hiç de hayali olmayan, iki yaşanmış senaryo sunmak istiyorum. İlk vakada, North Carolina'da yaşayan Amerikalı Bay Jimmy'yi görüyoruz. Jimmy basketbol oynamayı seviyor ve ne yazık ki, lise ve üniversite yıllarını okuldan çok spor salonunda geçiriyor. -Sonuç olarak, üniversiteden mezun olduğunda, para kazanmak için profesyonel olarak basketbol oynamaktan başka şansı olmadığını görüyor. NBA'a giremiyor, çünkü NBA seviyesi için yeterli bir oyuncu değil. Dolayısıyla, para kazanmak için tek şansı, Amerika Birleşik Devletleri dışında bir ülkede basketbol oynamak. Bu yüzleşmesi gereken bir gerçek. Bu yüzden Jimmy , - dostum Hadjimichalis'in de geldiği- Yunanistan'a gidiyor ve oradaki bir takımla üç yıllık bir sözleşme imzalıyor. Bir yılın ardından, takımın antrenörü değişiyor ve yeni antrenör Jimmy'den pek hoşlanmıyor, onun yerine Jonny'yitakıma alıyor ve Jimmy'ye, "Süren doldu," diyor. Jimmy ise, "Üç yıllık kesintisiz bir sözleşmem var ve bu sözleşmeye göre, kontratım haklı bir neden olmaksızın feshedilemez," diye yanıt veriyor. Antrenör buna karşılık, "Jimmy, üzgünüm ama başka bir iş bulman gerekecek," diyor. Jimmy başka bir iş aramak istemiyor. Bu yüzden, ortada kalıyor ve bu noktada, mahkemelerin veya başka birilerinin yardımına ihtiyaç duyuyor. İlk senaryomuz bu olacak.

İkinci senaryomuzda, kariyerinde kötü bir dönem geçiren futbolcu Mario, daha küçük bir lige katılmaya karar veriyor ve Bulgaristan'da iki yıllık bir sözleşme imzalıyor. Dilllerini anlamadığı için, Bulgaristan'da canı çok sıkılıyor ve bu yüzden, tekin olmayan barlara sık sık gitmeye başlıyor. Bu arada, takımın antrenörü değişiyor ve yeni antrenör bu fırsattan istifade, "Mario, gitmen gerekiyor. Çok fazla içiyorsun," diyor. Mario bunu inkâr ettiğinde, antrenör, "Ne yazık! Gitmeli-

sin!” diyerek yanıt veriyor. Mario da Jimmy gibi maaşını almak istiyor. Buradaki sunumumda hakkında konuşacağım ana konu bu iki potansiyel uyumsuzluk.

PowerPoint sunusuna çok fazla odaklanmamanızı rica ediyorum, zaten bu sunularından çok da hoşlandığım söylenemez. Yine de sunuyla sizlere, nelerden konuşacağım konusunda yol göstermek istedim. Şimdi senaryolara dönersek, federasyonların bu tür uyumsuzluklarda ne kadar rol aldığı sorusu karşımıza çıkıyor. Öncelikle, Uluslararası Basketbol Federasyonu, FIBA, ile başlamak istiyorum. Buradaki yanıt oldukça basit; FIBA hiçbir rol almıyor. FIBA'nın sistemi her zaman böyle olmuştur. Oyuncular ile kulüpler arasında yapılan özel hukuk sözleşmeleri, istihdam sözleşmeleri oyuncuların ve kulüplerin sorumluluğundadır ve federasyon bu sürece dahil değildir. Son 25 yıl içerisinde, benim de dahil olduğum birçok olayda, oyuncuların sözleşmeden doğan açık uyumsuzluklarla ilgili olarak FIBA'dan yardım isteğiyle karşılaştım. FIBA'nın buradaki yanıtı ise, her zaman “Üzgünüz ama kendi başınızın çaresine bakmanız gerekiyor”, olmuştur. Aslına bakılırsa, birçok ülkede -burada isimlerini vermeyeceğim-, oyuncular kaybetmiştir. Oyuncular çaresiz kalmakta ve dilini anlamadıkları bir avukata başvurarak, anlayamadıkları bir mahkeme sisteminin içerisine girmek zorunda kalmaktadır. Birçok oyuncunun bu süreçte davadan vazgeçtiğini ve alacakları \$250.000 veya daha fazla olsa da, federasyondan yardım alamadığı ve devlet mahkemelerine gitmek istemediği için, kısaca davadan vazgeçme yolunu seçtiğini biliyorum. FIBA'nın menajerlerin acil isteği üzerine iki ya da üç yıl önce aldığı kararın ardındaki neden de budur. Bildiğiniz gibi, basketbolda henüz güçlü bir uluslararası oyuncu sendikası veya örgütü söz konusu olmadığından, menajerler büyük rol oynamaktadır. Gelecekte bu tür örgütlenmeler olabilir ama henüz böyle bir sendika yoktur. Menajerler birkaç yıl önce FIBA'ya başvurarak, “Alacaklarımızı tahsil edebilmemiz için bizim için/oyuncular için bir şeyler yapmalısınız, bize yardım edin,” demişti.

O dönemdeki düşünce, FIBA'nın İsviçre Hukuku nezdinde bağımsız bir tahkim mahkemesi oluşturma çabasına gireceği yönündeydi. Bu cesurca bir girişimdi, çünkü öncelikle benim de oldukça aşina olduğum bir spor tahkimi mahkemesi zaten var. Ancak, bu spor tahkimi mahkemesinin dezavantajı, bu tür uyumsuzluklardaki sürecin hala çok uzun sürmesidir. Dolayısıyla, o günkü ve bugün de devam eden düşünce, oyuncuların adalete çok hızlı, kolay ve sorunsuz bir şekilde erişmelerini sağlayabilecek bir sistemin oluşturulmasıdır. Ayrıca, kurulacak olan tahkim mahkemesi herhangi başka bir yerde değil, İsviçre'de kurulacaktır, çünkü İsviçre muhtemelen dünyanın en liberal tahkim merkezidir. Burada önemli nokta -duyunca sizin de anlayacağınızı gibi-, İsviçre'de iş hukuku uyumsuzluklarının tahkime götürülebilmesidir. Tam olarak emin değilim ama zannediyorum, Türkiye'de de iş hukuku uyumsuzlukları tahkime götürülememektedir. Almanya dahil olmak üzere birçok ülkede, iş hukuku uyumsuzluklarının tahkimini engelleyen kurallar vardır. İsviçre'de ise, iş hukuku uyumsuzluklarının tahkime götürülmesi tamamıyla normal bir süreçtir. Burada durumun, FIBA'nın dahil olduğu kararlarda ise farklı olduğunu belirtmeliyim. Federasyon kuralları çerçevesinde,

FIBA, belirli bir tazminata hükmedebilir veya bir oyuncunun A ülkesinden B ülkesine transferine izin verip vermemeye karar verebilir. Bu süreçte, FIBA bir tahkim kurumunun denetçi organı olamaz. Bağımsız bir tahkim kurumu, ancak hakemleri atayan kurumun anlaşmazlıkla herhangi bir bağlantısı olmadığı sürece faaliyet gösterebilir. Daha önce belirttiğim gibi, basketbol kuralları nezdinde, federasyon bir oyuncu ve bir kulüp arasındaki anlaşmazlığa asla dahil olmaz. Bu durumlarda FIBA, “Bu sizin kararınız, nasıl başa çıkacağınıza kendiniz karar verin,” demektedir.

Sizlere az önce anlattığım durum, futbol için de geçerlidir. Ancak, futbolda, FIFA sözleşme feshine ilişkin hususları düzenlemektedir. FIFA, bir oyuncunun veya bir kulübün bir oyuncu sözleşmesini ne zaman, hangi koşullar altında ve hangi sonuçlar ile feshedebileceği konusunda imkan sağlayan veya en azından rehberlik eden kurallara sahiptir. Dolayısıyla FIBA'nın aksine FIFA sürece dahil olmuş ve birkaç yıl önce Uyuşmazlık Çözüm Kurulu adı verilen ve Mario'nun davasında karar verecek olan bir organ oluşturmuştur. Mario ücretinin ödenmesini istemektedir. Bu, istihdama ilişkin ve uluslararası yönü olan bir uyuşmazlıktır. Bulgaristan'da yürütülen bir tahkim sisteminin var olmadığını da varsayarsak, Mario'nun davasını Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ele alacaktır.

Şimdi, bu tür hususlarda potansiyel olarak yetki sahibi olabilecek iki kurumu kısaca ele alalım. Öncelikle, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'dan (DRC) başlayalım. Bu organı 2001 yılında oluşturan FIFA İcra Komitesi, uluslararası bir oyuncu sendikası olan ve futbol camiasında çok güçlü bir konuma sahip olan FIFPRO'ya danışarak DRC'İ kurmuştur. Daha önce de belirttiğim gibi, DRC, uluslararası bir FIFA bir kurumudur ve bir iç organdır, kesinlikle genel bir spor tahkimi kurumu değildir. DRC, 2007 yılında 900'ü aşkın davaya bakmıştır. Bu kurumun ne kadar önemli olduğunu bu rakamdan da anlayabilirsiniz. FIFA hukuk departmanı, bünyesindeki sürekli olarak toplantılar yapan onlarca avukatla bu tür davaları ele alır. İnanıyorum ki, kurallarda resmi olarak yer almasa da, FIFA yönetimi bütün davalarda karar için önerilerde bulunmaktadır. Düzenlemelerde yer almayan bu uygulama olmaksızın, davaların karar bağlanması neredeyse imkansızdır.

Daha önce de belirttiğim gibi, FIBA'da, oyuncu sözleşmesi çerçevesinde bir tahkim anlaşması yoksa, Jimmy'nin alacağını tahsil etmek için yerel mahkemelere başvurması gerekmektedir. Basketbolda uygulanan sistemin gönüllülük esasına dayandığını ve zorunlu olmadığını burada vurgulamak isterim. Dolayısıyla, oyunculara, en azından oyuncuların çoğuna yardım eden bir sistemin uygulanmakta olduğu herkesçe bilinmelidir ama bu sistem tek taraflı değildir. Kulüpler de takımı terk eden bir oyuncu aleyhine bir dava açabilir ve kulüpler de bir tahkim anlaşması varsa tahkime başvurabilir. Eğer tahkim anlaşması varsa, İsviçre tahkimine gidilir. Daha önce de belirttiğim gibi, bu kurum 2006 yılında kurulmuştur. FIBA temel olarak menajerlere danışmıştır, çünkü ne küresel düzeyde ne de Avrupa düzeyinde oyuncuları temsil eden bir kurum vardır. FIBA'nın kuruluşu, İsviçre

yasalarına tabi bir tahkim kuruludur ve nihai kararlar verir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun kararlarında temyiz yolu açıktır. FIBA tahkim kurulunun kararlarına karşı temyiz sürecini birkaç dakika içerisinde ele alacağız.

FIBA Tahkim Kurulu'nun (kısaca FAT) kabul görüp görmeyeceği konusunda kendimizi sorguluyorduk. Şimdi ise, bu kurum kabul gördü ve oyunun en önemli oyuncularını hala menajerler olarak karşımıza çıkıyor. Oyuncularsa bu durumu anlamakta zorlansa da birçok menajer durumu fark etmiş durumda. Burada, FAT'in ilk davası olarak ortaya çıkan Yunanistan'daki davadan bahsetmem yerinde olacaktır. Takım, yani davalı, FIBA Tahkim Kurulu'nun hiçbir çağrısına ve ayrıca tahkim talebine de yanıt vermemiştir. İfade verme talebine yanıt vermediği gibi, dava harcını da yatırmamıştır. Davalı sessiz kalmayı seçmiştir, çünkü geçmişte olduğu gibi, yine bu işten kolaylıkla sıyrılabileceğini düşünmüştür. Bu tür uyuşmazlıkların Yunanistan'daki sistemde yürütülmesi çok uzun ve zahmetli bir süreçtir. Neyse ki, mesaj yerini bulmuş ve Yunanistan kulübü yaptırıma maruz kalmıştır. Açıklamak için en uygun zaman bu olsa gerek; az önce, FAT kararlarının prensipte nihai tahkim kararları olduğunu söylemiştim. Tahkim kararlarının icrası, Tahkim Kararlarının İcrasına ve Tanınmasına İlişkin New York Sözleşmesi çerçevesinde gerçekleştirilir. Ne yazık ki, zannediyorum sizin ülkenizde ve en azından benim ülkemle beraber Avrupa'nın birçok diğer ülkesinde, New York Sözleşmesi'ne göre tahkime götürülemeyecek anlaşmazlıklar başlığı altında potansiyel bir savunma sunulmaktadır. Diğer bir deyişle, bir İsviçre tahkim mahkemesinin bir Alman takımına karşı verdiği bir kararda, Alman takımı icra aşamasında, "İcra edilemez, çünkü bu husus iş hukuku anlaşmazlığıdır ve Alman hukuku nezdinde tahkime götürülemez," diyebilmektedir. Bu, sistemin başarısının önünde çok büyük bir engel oluşturmaktadır. Ancak, neyse ki, FIFA'nın öncülük ettiği bir sistemle, FIFA ve FIBA kurallarında, federasyonun, başlangıçta tahkim konusunda mutabık kalan ama sonra verilen kararı kabul etmeyen taraflara yaptırım uygulamasına izin veren bir hüküm vardır. Yaptırımlar, parasal yaptırımdan, uluslararası oyuncu transferi yasağına ve hatta uluslararası organizasyonlara katılma yasağına kadar gidebilmektedir. Ayrıca futbolda, daha da ileri gidilebilir ve takımın bir alt lige düşürülmesi veya puan indirimi cezası uygulanabilir. FIBA ise bu kadar ileri gitmemiştir.

Yunanistan davasında, öncelikle parasal yaptırım uygulanmıştır. Yunan hukuk sisteminin, cezayı ödeme konusunda boşluklara sahip olduğunu tahmin edersiniz. Bunun ardından, karşımıza sporun sizin de aşına olduğunuzu düşündüğüm başka bir özelliği ortaya çıkmaktadır. Bu kural birçok federasyonda uygulanmakta ve federasyonların üyelerinin veya üye kulüplerin parasal borçlarından sorumlu olacaklarını hükmetmektedir. Tabi ki, uluslararası federasyon Yunanistan Federasyonu'na yazı yazmış ve "X takımınız kararı yerine getirmemiştir. Takımınız -zannediyorum- 25.000 para cezasına çarptırılmıştır ama bu cezayı ödemiştir. Yunan Federasyonu lütfen ödemeyi siz yapınız," demiştir. Bu istek Yunan Federasyonu'nu harekete geçirmiş, Yunanistan tarafı ilk defa tepki vermiş

ve bir sonraki adımda ki, bu transfer dönemine denk gelmiştir, federasyon kulübün uluslararası transferlerine yasak getirmiştir. Diğer bir deyişle, Yunanistan'daki takım yalnızca FIFA'nın yaptırımını değil, aynı zamanda söz konusu oyuncunun alacağını da ödeyene değin, yabancı oyuncularla anlaşma yapamayacaktır. Bu durumda uluslararası spor arenasında yer alan bir takım ne yapabilir? Bu cezayı ödemek zorundadır, çünkü başka bir seçeneği yoktur. Başka bir seçeneği yoktur, çünkü diğer türlü rekabetin dışında kalacaktır.

Aslına bakılırsa, her türlü spor dalı yabancı oyunculara ihtiyaç duyar. Bunun amacı sadece uluslararası nitelik kazanmak değil, aynı zamanda uluslararası piyasadaki oyuncuların yararlanmaktır. Dolayısıyla, bu mesaj uluslararası toplulukta hemen yayılmıştır ve kanımca, Avrupa basketbol piyasasında faaliyet gösteren menajerlerin büyük kısmı bu durumdan haberdar olacak ve iş sözleşmesine tahkim şartı koymak konusunda ısrarcı davranacaktır. Bir keze daha vurgulamak istiyorum, tahkim şartı gönüllülük esasına dayanan bir sistemdir. İnsanların özgürce "Bunu istiyorum veya istemiyorum" diyebildiği yerlerde yapılabilir. Aslına bakılırsa artık, Rusya gibi ülkelerde, yabancı oyuncular ve yabancı antrenörler "Oynamak/antrenörlük yapmak istiyorum ama bu şartı kabul etmezseniz, sözleşmeyi imzalamayacağım," diyebilmektedir. Şimdiye kadar edindiğimiz başarı bizi çok memnun ediyor ve gelecekte daha fazla davayla karşılaşmak için sabırsızlanıyoruz.

Şimdi, bu iki kurumun nasıl görüldüğüne bir bakalım. Burada, FIFA çerçevesinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu dışında seçeneğinizin aslında olmadığını belirtmem gerekiyor. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na başvurmak zorundasınız, bunun hukuki dayanağı bir oyuncu olarak birçok belgeye imza atıp "Ulusal federasyonun ve uluslararası federasyonun kural ve düzenlemelerine tabi olduğumu kabul ediyorum" diyerek bu durumu baştan kabul etmeniz. Dolayısıyla, oyuncular DRC'nin kurallarına tabidir. Zamanımız kısa olduğu için, bu kurumların yapılarına çok kısaca değinmek istiyorum; DRC'de bir başkan, bir başkan vekili ve oyuncuların temsilcileri ve kulüp temsilcileri tarafından önerilen ikişer üye bulunmakta ve böylece eşit temsil sağlanmaktadır. Ancak, atama FIFA'nın İcra Komitesi tarafından yapılmaktadır. FAT'ta ise, durum değişiktir çünkü, daha önce belirttiğim gibi bu bağımsız bir tahkim kurumudur. FAT, en az üç hakemden, şu anda ise dört hakemden oluşmaktadır. Yakın zamanda bu sayı altıya çıkarılacaktır, çünkü iş yükü oldukça fazladır. Tahkim mahkemesinin başkanı, FIFA İcra Komitesi'nin dengi olan FIBA Merkez Kurulu tarafından, hakemler ise FAT başkanı tarafından atanmaktadır. FAT başkanlığını, uluslararası ticari tahkim arenasında faaliyet gösterenlerin yakından tanıdığı Gabriel Kaufmann Kuler yapmaktadır. Gabriel'in başkanlığı kabul etmesi bizi çok mutlu etmiştir, çünkü bu durum kurumun prestijinin arttırmıştır.

Usul kurallarına ve geçerli olan usul hukukuna bakarsak, DRC'de FIFA Tüzüğü, Oyuncuların Statüsü ve Transferine ilişkin FIFA Düzenlemeleri adıyla anılan düzenlemeler ve bu kurumun ve Oyuncuların Statüsü Komitesi'nin usul kuralları

uygulanmaktadır. FIBA Tahkim Kurulu'nda ise, Tahkim Kurulu'nun da temelini oluşturan FIBA İç Düzenlemeleri uygulanmaktadır. Tahkim kurallarına, Internet üzerinden kolaylıkla erişebilirsiniz. Kuşkusuz, burada bir İsviçre tahkim mahkemesi söz konusu olduğundan, İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Kanunu geçeri olacak ve uluslararası ticari tahkimlerin çoğunda olduğu gibi, usul hakemlerin kendileri tarafından belirlenecektir.

Şimdi, bu iki kurumda uygulanan süreçlere kısaca bir göz atalım. FIFA'da, taraflar FIFA üyeleri, kulüpler, oyuncular, antrenörler ve lisanslı menajerlerdir ve başvuru Zürih'teki FIFA Sekreterliği'ne FIFA'nın dört resmi dilinden birinde olmak üzere iletilir. Prosedür açısından, hakemlerin – veya DRC'de üyelerinin – uygun gördüğü her türlü kanıtı kabul edebilmelerini sağlayan bir kural vardır. Aynı durum, FIBA Tahkim Kurulu için de geçerlidir ama bu kurum bir tahkim mahkemesi olduğundan, bir federasyon olarak FIFA'nın veya FIBA üyesi federasyonların dahil olduğu davalara bakmayacaktır, çünkü bu durumda tahkim taraflarından biri hakem atamalarının tek sorumlusu olacaktır ki, bu durum bağımsız tahkim mahkemesi kavramına ters düşmektedir. Tahkim talebi faks veya e-posta yoluyla da iletilebilir ama İngilizce olarak hazırlanmalıdır. FIBA Tahkim Kurulu, yüksek verimliliğe odaklı bir şekilde tasarlanmıştır. Dolayısıyla, çalışmalarını yalnızca Internet üzerinden sürdürmektedir. Bu uygulamanın getirdiği bazı riskler söz konusudur ama bu riskler o kadar önemsizdir ki, hıza olan ihtiyaç açısından yalnızca Internet'in iletişim için kabul edilmesine karar verilmiştir. FIBA Tahkim Kurulu'nun aksine, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu nezdinde gerçekleşen muameleler bedelsizdir. Bu noktada, ücret konusunun belirleyici farklılıklardan biri olduğunu belirtmem gerekiyor. FIFA, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu gibi bir sistemi ayakta tutabilmek için yılda milyonlarca Dolar ve Avro yatırım yapmakta iken, FIBA bu sürece herhangi bir yatırım yapmamaktadır, çünkü söz konusu olan bağımsız bir tahkim mahkemesidir. Federasyonun, bu kurumla herhangi bir bağlantısı yoktur. Bu kurum, itiraf etmek gerekirse, benim ofisimde ve bilgisayarını kullanabilen ve sistemi yönetebilen asistanım tarafından yürütülmekte ve düzenlenmektedir. Sistem temel olarak bu şekilde işlemektedir. FIFA, bu anlaşmazlıkların başında olmaya karar vermiştir ve bu tür meseleleri ele alan departmanları için yılda on milyon Avroya yakın bir miktarı gözden çıkarabilmektedir.

FIFA'da, anlaşmazlığın uluslararası bir boyutunun olması gerekmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'den Oyuncu X ile Türkiye'den Kulüp Y arasındaki bir anlaşmazlık, DRC'nin önüne çıkmayacaktır. FIFA kuralları, yerel olarak işler bir tahkim kurumunun var olduğu durumlarda, DRC'nin yetki sahibi olmayacağını belirtmektedir. DRC, uluslararası transfer sertifikası da vermemekte ve disiplin anlaşmazlıklarına genel olarak dahil olmamaktadır. Ancak, örneğin oyuncuların takımları tarafından sözleşmeyi ihlal etmeye sevk edildikleri hallerde, yaptırımında bulunma yetkisine sahiptir. FIBA Tahkim Kurulu, herhangi bir şekilde uluslararası anlaşmazlıklarla sınırlı değildir. Dolayısıyla, teoride ve şaşırtıcı bir şekilde pratikte, ulusal taraflar FAT tahkimi üzerinde mutabakat sağlamaktadır. Yunanistan'da,

oyuncuların FIBA Tahkim Kurulu'na gidebilmek için bir şartın sözleşmeye dahil edilmesi konusunda ısrarcı olduklarını biliyorum. Kuşkusuz, yargı yetkisinin başka bir yerde olduğu iddiasıyla, tahkim sürecini durdurma girişimleri de olmuştur. İsviçre Hukuku, bu nedenle tahkimin durdurulması konusunda oldukça yüksek standartlar getirmektedir. İtiraf etmeliyim ki, bir davada tahkim reddedilmiştir ama bunun nedeni, bu iddiada bulunan tarafın mahkemeye gereken bilgileri sunamamış olmasıdır.

Bu yargı yetkisi nereden kaynaklanmaktadır? FIFA Düzenlemelerinde, dünyadaki milyonlarca oyuncudan biri olarak, bir oyuncu FIFA Düzenlemelerini ve dolayısıyla, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu kabul etmek zorundadır. Ancak, kurallar oyunculara ulusal mahkemelere başvurma seçeneği de sunmaktadır. Ne yazık ki, sizlere bu seçeneğin ne kadar kullanıldığını tam olarak söyleyemeyeceğim ama sanıyorum, oldukça sınırlıdır. Artık sizin de bildiğiniz gibi, FIBA Tahkim Kurulu'nda, yargı yetkisi tahkim anlaşmasından doğar. Birçok kişi, "Takımımın anlaşmazlık yaşıyorum. FIBA Tahkim Kurulu'na başvurabilir miyim?" diye bu kuruma gelmektedir. Buna verilen yanıt, "Sözleşmenizde bir tahkim şartınız varsa veya diğer taraf ile bir tahkim anlaşması imzalayabilirsiniz, tabi ki başvurabilirsiniz" olacaktır. Böyle bir şeyden haberi olmadığını kimse söyleyemez, çünkü yapmanız gereken tek şey FIBA Tahkim Kurulu'nu Internet üzerinden aratmaktır. İstedığınız bilgiye çok kolay bir şekilde ulaşacaksınız. FIBA Tahkim Kurulu'na erişim için eksiksiz bir kılavuzla beraber tahkim şartının kendisi de FIBA.com'da sunulmuştur. Bunun ardından, hakem geçerli olan hukuku belirler ki, bunu belirleyen FAT başkanıdır. Son karar yetkisi ise olaya bakan hakeme aittir.

FIFA DRC'de en az üç üye görev yapmaktadır. Bildiğim kadarıyla, kararlar çoğu zaman başka ülkelerden gelen beş üye ile verilmektedir. FIFA'da, bu kararların FIFA ile iyi geçinenlere verilen bir ödül niteliğinde olduğu bir sır değildir. Kuşkusuz, FIBA Tahkim Kurulu'nda, FIFA'nın bu kurulun kuralları çerçevesinde işleyen ve çalışan hakimler üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. FIFA'da, değeri 100.000 İsviçre Frankından az olan anlaşmazlıklarda tek bir hakim görevlendirilmektedir. FIBA Tahkim Kurulu'nda, herhangi bir alt sınır yoktur. Ancak, uygulamada, Tahkim Kurulu'nun hizmetlerine başvurmak istiyorsanız, giriş ücreti olarak 3.000 ödemeniz gerekmektedir. Bu ücret, bazı kişiler için engelleyici bir unsur olmaktadır. Davanızın değeri 10.000 ise, geri ödemesi yapılmayacak bir ücret olarak 3.000 ödemek istemezsiniz. Daha önce de belirttiğim gibi, FIBA Tahkim Kurulu çok hızlı bir şekilde işlemek üzere tasarlanmıştır ve bu yüzden, üç veya beş hakimden oluşan bir panel değil, tek bir hakim görevlendirilmektedir.

Daha önce de belirttiğim gibi, DRC'de gerçekleştirilen FIFA duruşmaları bedelsizdir. DRC sözlü duruşmaya karar vermediği sürece, prosedürün büyük kısmı yazılı olarak gerçekleştirilir ve tek bir oturum düzenlenir. FIBA Tahkim sürecinde, maliyet harcı söz konusudur. Burada da, mahkeme kendi giderlerini karşılamak zorundadır. Dolayısıyla, dava açıldıktan sonra, hakem davaya bakar

ve değerini ve potansiyel sorunlarını ortaya koyar. Aynı zamanda, hakemin de ücret alması gerektiğinden, hakemin bir karara varmak için ne kadar zamana ihtiyaç duyacağını da değerlendirmemiz gerekir. FAT'ta da muameleler yazılı olarak gerçekleştirilir. Ancak, DRC'nin aksine, bunun tek istisnası taraflardan birinin duruşma talebinde bulunmasıdır. Taraflar, “Duruşma istiyorum” deme yetkisine sahiptir.

Esasa ilişkin uygulanabilir hukuk çok önemli bir unsurdur. FIFA kuralları çerçevesinde, spora özgü kuralların yanında, FIFA Tüzüğü'nün, Düzenlemelerin ve ulusal düzeyde uygulanan ilgili düzenlemeler, kanunlar ve/veya toplu iş sözleşmelerinin geçerli olduğu belirtilmiştir. Bir çiçek buketinden seçer gibi, bunlar arasından istediğinizi seçebilirsiniz. FAT'da ise, uygulanabilir hukukun hangisi olacağı konusunda uzun uzun değerlendirdik. Hepiniz avukatsınız ve hepimiz büyük ihtimalle uluslararası bir davada bir davayı savunduğunuz durumlarla karşılaşmışsınızdır. Davalı iseniz, uluslararası bir davada ne yaparsınız? Yabancı hukuku kullanırsınız. Hakime; “Evet, Türkiye'deki durum konusunda haklısınız ama Yunanistan'da durum be yazık ki tamamen farklı” dersiniz. Hakim Yunanistan hukukunu bilmediği için, bilirkişi görüşüne başvurmalıdır ki, bu altı ay sürecektir, ardından, başka bir bilirkişinin daha görüşüne başvurulacaktır ki bu süreç de bir dokuz ay alacaktır. Sonuç olarak, insanlar ilgilerini kaybeder, çünkü süreç aşırı uzun sürer. Bize göre, bunu aşmanın tek yolu, hakimin *ex aequo et bono* (hakkaniyetle ve nıfsetle karar verme) temelinde karar vermesidir. Bazılarının, “Bu inanılmaz ve delice! Bunu yapmamalısınız!” dediğini biliyorum. Ancak, biz bunun doğru yanıt olduğundan eminiz, çünkü bu yolla, birçok durumda ne yazık ki süreci uzatmak, yargılamayı ertelemek ve böylece, tarafların ilgilerini kaybetmesini sağlamak amacıyla karşımıza çıkan bu tarz bir savunmanın önü kapatılmaktadır. Şimdiye kadar, *ex aequo et bono* kavramı tanınmıştır; İsviçre hukuku çerçevesinde bunu nasıl ele alacağımız konusunda kapsamlı bir araştırma yaptık. Bu kavram işe yaramaktadır ve sizleri temin edebilirim ki, şimdiye kadar herhangi bir rol oynamamıştır, çünkü bir hakem olarak yapmanız gereken tek şey sözleşmeye bakmak ve “Sözleşme şöyle diyor, oyuncu bunu yapmış ve kulübün kuralları bu şekilde” demektir. Bunun ardından, bunları karşılaştırır ve bir sonuca varırsınız. Ancak, bu avukatların bir yabancı hukuka başvurarak, süreci uzatmasını ve muameleleri ertelemesini engellemektedir.

Hükme gelecek olursak, FIFA'da ve FAT yargılamasında zaman sınırlamaları söz konusudur. FIFA yargılamasında, maliyetlerin kazanan tarafa iadesine ilişkin bir kural bulunmamaktadır. Ayrıca yine FIFA'da, gerekçesiz karar vermek mümkündür. Tabi ki, FAT'ta bu mümkün değildir, FAT kurallarına göre, hakem kaybeden tarafın yalnızca tahkimin kendi masraflarını değil, aynı zamanda kazanan tarafın üstlendiği tahkim masraflarını da ödeyip ödemeyeceğine karar verir. Benim ülkemdeki ve sanıyorum Türkiye'deki sisteme göre, devlet mahkemelerinde, kaybeden taraf sadece yargılamanın masraflarını değil, aynı zamanda kazanan tarafın giderlerini de karşılar.

Son bir unsuru ele alacak ve sizlere daha fazla işkence yapmayacağım. Açıkça görülebileceği gibi, FIFA yargılamasında, Spor Tahkim Mahkemesi'nde temyize gitmek mümkündür. Bunun nedeni nedir? Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, dahili bir kurumdur ve tümünün olmasa da, birçok ülkenin anayasası çerçevesinde, herkes hakim karşısına çıkma hakkına ve eğer bir tahkim anlaşması imzalanmışsa, tahkim sürecine erişim hakkına sahiptir. FAT'ta, - itiraf etmeliyim hem siyasi hem de usule ilişkin nedenlerden dolayı – CAS temyizinin mümkün olmasına karar verdik. Ancak, şu da açıkça anlaşılmalıdır ki bir CAS hakimi veya CAS'taki bir hakim heyeti de *ex aequo et bono* temelinde karar vermek zorundadır. Burada da bir kez daha, yabancı hukuk savunmasının önü kesilmiştir. Bu süreçler İsviçre Hukuku çerçevesinde uluslararası tahkim yargılamaları olduğundan, İsviçre Federal Mahkemesi'ne başvuru hakkında vazgeçilebileceğine ilişkin bir kural bile koyduk. Burada, FIBA'nın çeşitli nedenlerden dolayı bir taraf olarak adlandırılmayacağını ekledim, çünkü FIBA bir taraf ise, bütün taraflar için eşit muamele mümkün olmayacaktır.

Son olarak, icra; bunu daha önce de belirtmiştim. Açıkça görüldüğü gibi, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun kararını yasal olarak icra etmeniz mümkün değildir, çünkü bu bir tahkim kararı değildir. Ancak, FIFA kuralları çerçevesinde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun bir kararına uymak istemeyen bir tarafa yaptırım uygulanabilmektedir. Kuşkusuz, bu sistem daha önce de saldırılara maruz kalmıştır. İsviçre Federal Mahkemesi ise, bunun doğru olduğunu belirtmiş ve herhangi bir itirazda bulunmamıştır. Bu dava, İspanya'dan bir dava idi. Sizlere daha önce de belirttiğim gibi, FAT kararı CAS kararına da uygulanabilecek olan nihai bir karardır. Parasal yönü olan bir CAS kararını, yabancı bir ülkede uygulamak istediğinizde, uygulamanın olacağı yargı sistemine bağlı olmak üzere, iş hukuku anlaşmazlıklarında tahkime gidilemeyeceği savunmasıyla karşılaşmanız muhtemeldir. Burada, bu "numara" gerçekten işe yaramaktadır. Almanya'nın hukuki çevresinin de bu kavrama şiddetle saldırması ve bu sistemi adaletsiz ve imkansız olarak tanımlaması şaşırtıcı değildir. Çok uzak olmayan bir gelecekte, Avrupa'nın herhangi bir yerinde ve hatta Avrupa dışında, insanların bunun kamu düzenine aykırı olduğunu söylemeye başlayacağını düşünüyorum ki, benim bu durumun kamu düzenine aykırı olduğu konusunda ciddi şüphelerim var.

Son bir çıkarım olarak; bu iki sistem arasından, hangisi daha iyidir? Bu ikisini karşılaştırmak belki pek de adil değildir ama ben yine de deneyeceğim. İlki İsviçre hukukuna tabi gerçek bir tahkim kuruludur; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ise dahili bir kurumdur. Federasyonların tümünde karar alan dahili organlar vardır. Ancak, federasyonların kararları devlet mahkemeleri veya tahkim mahkemesi tarafından gözden geçirilebilmelidir. FAT'ın verdiği karar temyiz olasılığı haricinde mutlaktır ki şu ana kadar herhangi bir FAT kararının CAS'ta temyiz edilmediğini belirtmiştim. DRC kararları ise CAS'ta temyize götürülebilmektedir ve bu şekilde CAS'a götürülen birçok dava vardır ve bu davalar, FIFA için ilave masraflar getirmektedir. Hız unsuruna bakıldığında, DRC göreceli olarak hızlı bir şekilde çalışır. Ancak, eğer bir yarış yapılırsa, FAT tahkimi büyük ölçüde bilgisayar te-

melli olduğundan çok hızlı bir şekilde işler. Dolayısıyla, örneğin hakemlerin artık e-posta veya faks beklemesine gerek yoktur. Çevrimiçi bir platform sayesinde, hakemlerin yapması gereken tek şey dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, bu platforma kendi hesaplarıyla erişmektir. Burada, bütün belgeleri ve emsal kararları bulabilirler. Böylece, çalışmamak için bahaneleri kalmaz.

Kuşkusuz, en önemli fark maliyet unsurudur. FIFA, bu sistemi işletebilmek için yılda birkaç milyon Avro harcamaya hazırdır ve bu kapasiteye sahiptir. FIBA ise buna yanaşmamaktadır. Ben bu öneriyi FIBA Genel Sekreteri'ne ilk götürdüğümde – itiraf edeyim, bu benim bebeğim - beni dinledi ve, “Çok ilginç ama bana bir kuruluş bile masraf çıkarmayacaksın, tamam mı?” dedi. Ben de “Tamam Patrick, sana söz veriyorum. Bu sistem oturduktan sonra, sana bir kuruluş masrafı olmayacak” dedim ve sözümü de tuttum, çünkü hiçbir aşamada FIBA'dan para çıkmamaktadır. Bu sistem, kendi kendini finanse eder. Bu iki sistemi karşılaştırılmasının adil olup olmadığı farklı bir soru, bunun kararını size bırakacağım. Dikkatiniz için çok teşekkür ederim. Tabi ki, şimdi ve yarın saat 16.00'daki ayrılışıma kadar bütün sorularınıza açığım. Sorusu olan var mı? Sizi çok yorduğumuzun farkındayım. Belki de, anlatmak istediğimi tam olarak anlatamadım. Türkiye'de de böyle bir davanın sürdüğünü ve Türkiye Basketbol Federasyonu temsilcisinin oldukça öfkeli olduğunu biliyorum. “FIBA bunu nasıl yapabilir?” dedi bana. Şimdi nasıl yapabildiğini daha iyi anlayabiliyorsunuz.

SALONDAN- Benim sadece anlamadığım eksequa bono prensibi, çünkü kanunlara ve onun maddelerini yorumlayarak bir yerlere varmaya alışık Kıta Avrupa'sı hukukçuları olarak bu prensibin nasıl uygulandığı hakkında biraz daha bilgi verebilir misiniz? İkinci olarak en azından futbolda baktığımız zaman son derece olabildiğince detaylı bir transfer talimatı var. Bir eksequa bono prensibi olsa bile futbolda iyi bir talimat olduğu için yine de bu prensibin kötüye kullanılmayacağı ya da tarafların anlayamayacağı bir karar çıkmayacağını düşünüyorum. Ancak baskette bildiğim kadarıyla özellikle transferde bu kadar detaylı bir kodifikasyon yok. Dolayısıyla eksequa bono prensibinin uygulamasına ilişkin kısaca biraz daha bilgi alabilir miyiz?

DR. DIRK-REINER MARTENS- Daha önce de belirttiğim gibi, bu durum çok karışıktır. FIBA Tahkim Kurulu bir oyuncunun transfer edilip edilmeyeceğine karar vermeyecektir. FIBA sisteminin nihai kararından dolayı, iki federasyonun bir oyuncunun hala sözleşme kapsamında olup olmadığı konusunda mutabık kalamadıkları durumda, kararı FIBA verecektir, çünkü kararın hemen verilmesi gerekmektedir ve FAT'ın muameleleri için bile bekleyecek zamanınız yoktur. Bu yüzden, bu kararı FIBA verir ve bu karar önce dâhili bir organda, son olarak ise CAS'ta temyize götürülebilir. Bu tür durumlarda, FIBA karar verici konumundadır ve bu nedenle, FIBA'nın hakemlerin atanmasında kontrol gücü ve menfaat sahibi olduğu için bu dava bir tahkim mahkemesine götürülemez. DRC uluslararası transfer sertifikası üzerine kadar veremez. Burada bahsettiğimiz kurum DRC değil, Oyuncuların Statüsü Komitesi'dir.

Bu unsurların hiçbiri basketbolda, FIBA'da yoktur. FIBA, "Siz kendi sözleşmelerinizi, uygun gördüğünüz şekilde yapın ve bu sözleşmeden dolayı anlaşmazlık yaşadığınızda, karar vermenize yardımcı olacak bir devlet mahkemesine gidin," demektedir, çünkü diğer hususların yanı sıra, FIBA FIFA'nın yürüttüğü gibi bir mekanizmayı işletebilecek kapasiteye sahip değildir. Basketbolun vaka sayısı gibi hususlar açısından futbolun ancak %10'u kadar olduğunu düşünsek bile, FIBA bu rakamlar için bile finansman sağlayacak kapasitede değildir. Bu yüzden, FIBA sisteminde bir oyuncu sözleşme kapsamından çıkmışsa, transfer olabilir, nokta. Bunun haricinde herhangi bir yöntem veya mekanizma söz konusu değildir. Bildiğim kadarıyla, FIFA'da teminat süresi, sözleşme ihlali, tazminat ve disiplin yaptırımları gibi unsurlar vardır ve bunlar bir bütün olarak DRC'nin önüne çıkarılır. FIBA'da, buna hiç gerek yoktur.

Ex aequo et bono kavramına gelince, bunun doğru yöntem olup olmadığı konusunda çok uzun ve zorlu bir düşünme süreci geçirdik. Ancak, bu savunmaya izin verdiğiniz anda, FIBA Tahkim Kurulu yoluyla gerçekleştirilen hızlı tahkim sistemi bir anda kendi kendini yok ediyor. Size burada hatırlatmak isterim, FAT'ın önüne getirilen rakamlar kesinlikle düşük değildir. Türk ve Yunan meslektaşlarımızın bildiği gibi, basketbolun büyük oyuncularının yıllık kazancı milyonları bulmaktadır. Dolayısıyla, FAT'ın karşısına getirilen rakamlar rahatlıkla milyonlarca Avroya ulaşabilmektedir. Dünyada en yüksek ücreti alan Yunan oyuncu şu anda Rusya'da forma giymekte ve bildiğim kadarıyla, yılda iki milyon Dolar kazanmaktadır. Gördüğünüz gibi, FAT'ta ciddi rakamlar dönmemektedir. Bu durumda, davalının "Evet, Sayın Hakem, siz İngiltere'den geldiniz ve sizi anlıyorum ama Rus Hukuku – ki bir Rus takımı ve yabancı bir oyuncu arasında yapıldığından, bu sözleşme Rus Hukukuna tabidir – bu konuda farklı bir şey söylüyor," demesine izin verirseniz, Pandora'nın kutusunu açmış ve ucu bucağı gelmez bir tartışmaya davet çıkarmış olursunuz. Şu anda ticari meseleleri ele alıyorum ve Almanya'da şu anda devam etmekte olan en büyük tahkim birkaç milyar Avro değerindedir. Bu tahkim, bir hakemler savaşına dönüşecek ve uzlaşmaya vardırılamazsa, yıllarca sürecektir. Bu da sistemin tükenmesi anlamına gelir. Bunun tek çıkış yolu ise *ex aequo et bono* kavramından yararlanmaktır.

Böyle bir durumda, hakem ne yapar? Hepimiz zeki avukatlarız, hepimiz biliyoruz. Hakem başka birini arar ve ona "Rus hukuku bu konuda ne diyor?" diye sorar. Bunu öğrenmek çok da zor değildir ama "normal muamelelerde" buna güvenemezsiniz, çünkü *jura novit curia* ilkesi Hâkimin bildiği hukuk için geçerlidir, yabancı bir hukuk için geçerli sayılamaz. Bu nedenle, uzman tavsiyesine başvurma yöntemi hem uzun sürer hem de maliyetlidir.

Umarım, sorunuzu yanıtlayabilmişimdir. Şimdi akademik çevreden bir soru geliyor. Şimdiden endişelendim. Ama endişelenmeyin, hazırlığımı yaptım.

SALONDAN- FIFA tarafından yayınlanan ve uygulanan regulation for status and transfer of players içinde 22. maddede oyuncu ve kulüp arasındaki ilişkiyi

ilgilendiren ve uluslararası nitelik taşıyan uyuşmazlıklarda FIFA'nın bu uyuşmazlığı çözme konusunda yetkili olduğu ifade ediliyor. Ancak bu maddenin devamında diyor ki, eğer ulusal düzeyde federasyon içinde, yani ulusal futbol federasyonu içinde kulüplerin ve oyuncuların eşit şekilde temsilini sağlayan ve adil yargılanma hakkını garanti altına alan bağımsız bir tahkim yargılaması mevcutsa FIFA bu ulusal federasyonun yargılama yetkisini tanıyor. Fakat Türkiye şu anda bu sözü edilen oyuncuların, kulüplerin eşit şekilde temsilini sağlayan ve adil yargılanma hakkını garanti altına alan bağımsız bir tahkim yargılamasını sağlayamamış durumda, şu anda böyle bir yapı Türkiye'de yok. Benim sizden ricam, çünkü bunu Türkiye'de çok da tartışıyoruz çeşitli vesilelerle, FIFA'nın kabul edebileceği bir tahkim yargılaması sistemi hakkında bize tavsiyede bulunabilir misiniz, bize bir model önerebilir misiniz? Yarı Türkiye Futbol Federasyonu içerisinde böyle bir yapı oluşturulduğunda FIFA'nın tanıyabileceği bir sistem bize tavsiye edebilir misiniz? Teşekkür ederim.

DR. DIRK-REINER MARTENS– Öncelikle, FIFA adına konuşmaya yetkili olmadığımı söylemeliyim. Tam aksine, Anıl'la birlikte birkaç hafta üzerinde çalıştığımız davada onlarla savaş halindeyim. Ancak, burada en önemli unsurun bağımsızlık olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden, basketbol sisteminde “FAT, FIBA'nın veya üye federasyonlarının dâhil olduğu davalara bakmayacaktır” kararı verilmiştir, çünkü diğer türlü bağımsızlık ortadan kalkar. En önemli husus bağımsızlıktır. Kurum ulusal ve uluslararası kanunlar nezdinde kelimenin tam anlamıyla bağımsız ise, serbestsiniz. Kuşkusuz, başkalarının yaptıklarını birebir taklit etmemelisiniz, çünkü burada ihtiyacınız olan hızlı bir çözümdür. Sporda ve hatta yalnızca paranın söz konusu olduğu bu tür anlaşmazlıklarda, hız sürecin özüdür. FAT kurallarının hazırlanmasında, temel odak noktası hız olmuştur. Burada tarafların haklarının da unutulmaması gerekir. Taraflar, duruşma talebinde bulunma hakkına sahiptir ve bu talep söz konusu ise, bir duruşma düzenlenir.

Ben, yüze yakın CAS davasında bulundum. Ancak, CAS davaları çoğunlukla doping davaları olduğundan, farklı bir niteliktedir. Doping davalarında, şahsı görmemiz ve ona sorular sormanız, onun tepkilerini gözlemlemeniz gerekir. Gerçeği kabul edelim; doping davaları, ceza davalarına daha yakındır. Parasal anlaşmazlıklarda, durum farklıdır. Taraflara neden ihtiyaç duyuyunuz ki? Tarafların hazır bulunması birçok davada yararlı dahi değildir. Türk tarafının, Almanya'da oynanan maçların Televizyon haklarını aldığı bir davada görev yapmıştım – Eurosport ve TFF davası. O dönemde yararı oldu mu, tam olarak bilemiyorum ama birçok davada duruşmaya gerek yoktur. En önemli husus hızdır. Davayı genelleştirin, basitleştirin. Tek aralıklı satırlarla, 36 sayfalık kurallar hazırlamayın – hiç kimse anlamayacaktır. Amerikalıların KISS (Keep It Short and Simple – Kısa ve Öz) ilkesinde olduğu gibi, kısa ve öz olmasını sağlayın. Benimle çalışan her genç avukat, KISS ilkesini ilk gününde öğrenir. Bağımsızlık sağlandıktan sonra, gerisi sizin kararınıza kalmıştır. Sanıyorum, bir soru daha var.

SALONDAN- Efendim vermiş olduğunuz bilgiler için çok teşekkür ederiz. Benim size oyuncu sözleşmeleri dışında bir sorum olacak. çünkü siz bu konuda çok etkin bir hukukçu ve avukat olduğunuz için sanırım sözleşme dışındaki olaylar hakkında da bilgi sahibisinizdir. Geçenlerde Türkiye’de bir uluslararası basketbol maçı oynandı, Efes Pilsen’le İsrail kulübü arasında. Saha olayları sebebiyle İsrail takımı sahaya çıkmadı ve iki gün evvel belki takip ettiniz FİBA İsrail kulübünü 20 - 0 mağlup saydı. Bu olayın aynı, birebir benzeri Türkiye’de olmuştu, iki Türk kulübü arasında saha olayları sebebiyle meydana gelen sahaya çıkmama olayı karşısında Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu sahaya çıkmayan kulübü haklı görmüştü. Şimdi bu FİBA’nın vermiş olduğu kararı değerlendirmenizi ve bu iki karar arasındaki hukukçu kıyaslamasını yapmanızı rica edeceğim. Çok teşekkür ediyorum.

DR. DIRK-REINER MARTENS- Yanlış hatırlamıyorsam, her iki karar da FIBA Avrupa tarafından verilmiştir, çünkü FIBA Uluslararası tarafından verilmiş olsalardı, bu davalardan haberim olurdu. Futbolda olduğu gibi, bunlar kararlarını bağımsız olarak alan iki ayrı kurumdur. Bunu söylediğim için, soruyu en azından prensip olarak yanıtlamaktan kaçınacağımı sanmayın. Anladığım kadarıyla, en yakın zamanda gerçekleşen olayda, İsrail takımı salona çıkmıştı. Daha sonra ise, gösteriler başlamış ve takım soyunma odasına geri dönmüştü ve spor salonu boşaltılmıştı. Bu noktada, hakem takıma geri dönmelerini söyledi. Bu soruyu bir avukat olarak yanıtlamamı istemeyin, çünkü argümanların ardı arkası kesilmeyecektir. Benim kişisel görüşüme göre, bu koşullar altında bir takıma geri dönmelerini söylemek, oldukça güç bir karardır. Bu koşullar altında, adil bir maçın yapılmasını sağlamak adına verilen karara, en azından sempatiyle yaklaştığımı söylemeliyim.

CAS’ın önüne gelen bir dava daha vardı – Ülker davası – ve bu dava da İsrail’le ilgiliydi. Maç İsrail’de yapılacaktı ve Ülker, tehlikeli olacağını düşündüğü için maça gelmemişti. Bugün, İsrail’e gelmek istesem, eşim buna izin vermeyecektir. Bu kadar basit. Oraya seyahat etmeme izin vermeyecektir. Bu tutumu aslında takdir ettiğim bile söylenebilir. İsrail’e daha önce çok gittim ve İsrail’in büyük bir basketbol ülkesi olduğunu ve ziyaret edilmesi geren bir ülke olduğunu söylemeliyim. Ama bugün, oraya gitmek istemem. Bu koşullar altında, bir takımın oraya gitmek istememesini anlayışla karşılıyorum. Ancak, bu söylediklerimi FIBA Avrupa önünde lütfen tekrarlamayın, çünkü onlar adına konuşmak gibi bir yetkim yok. FIBA, adına danışmanlık yapmıyorum. Benim müşterim, Avrupa Federasyonu değil, Uluslararası Federasyon’dur.

SALONDAN- Daha rahat olmanızı sağlamak için, sorumu İngilizce soracağım. FAT kararlarında, temyize götürülen tek bir dava bulunmadığını ama DRC kararlarında, birçok davanın temyize götürüldüğünü söylediniz. Bu durum, FAT’ın DRC’den daha iyi işlediğini ya da FAT kararlarının taraflarca daha adil kararlar olarak kabul edildiğini mi gösteriyor?

DR. DIRK-REINER MARTENS– İkinci hususun önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Genel olarak, DRC dahili bir organ olma yönüyle algılanıyor. DRC gerçekten de dahili bir organ ve taraflar, bu organın bir şekilde etki altında kalabileceğini düşünüyor; “Bu yönden veya diğer yönden gelen bir etki var ve FIFA’nın üzerinde daha etkili olan takımlar var”. Sonuçta spekülasyon yapıyorum. Genel anlayış ”Bağımsız bir mahkemeden nihai kararı istiyorum” şeklinde ancak bir FAT hakeminin kararına karşı CAS’ta başarılı olmanız çok da mümkün değil, çünkü ne yapabilirsiniz ki? Ex aequo et bono ilkesini uyguluyorsunuz ve bir CAS paneli önünde “Ex aequo et bono ilkesi uygulanmadı!” demeniz çok da akıllıca olmayacaktır. Burada, belirli bir düzenlemenin yorumlanmasından değil, ex aequo et bono ilkesinden bahsediyorsunuz ve bu yüzden, bence en önemli husus budur. DRC’yi eleştirdiğimi düşünmeyin. DRC, dahili bir kurumdur. DRC’de hangi kulüplerin, hangi kurumların veya hangi federasyonların temsil edildiğini ve söz sahibi olduğunu tam olarak bilmiyorum ama kanımca, üyeler yalnızca Avrupa’da değil, farklı kıtalardan gelmekte ve farklı bilgi seviyeleriyle birlikte ciddi bir kuşkuçulğua sahipler. Bunu FIBA’dan da biliyorum, çünkü kurum içerisinde, FIBA organları önünde temyize götürülebilecek çok sayıda dava var. Ayrıca, biri uygunluk, biri doping, diğeri ise uyruk konusunda olmak üzere, Spor Tahkim Mahkemesi’ne (CAS) götürülen davalarımız da oldu.

Tahkimde en önemli husus, güvenilirliktir. Güvenilirlik aynı zamanda bağımsızlıkla da ilgilidir. FIBA’nın dahili prosedürlerinde ve organlarında, bir tarafın “Kaybettim ama en azından meseleyi mahkemeye taşıdım” dediğini duydum ve bu, bizim için bir gurur kaynağıdır. FIBA’nın, DRC’nin dengi olan dahili organlarında görev alan kişilerin seçimine çok dikkat etmesinin nedeni de budur. Bu kişiler, kurumun kendi ailesinden değildir ve dışarıdan gelmektedir. Biz, basketbol topunun yuvarlak olduğundan başka herhangi bir basketbol bilgisi olmayan hukuk profesörlerini çağırıyoruz. Burada alınan kararlar, hukuki kararlardır. Kilit unsurlar, güvenilirlik ve bağımsızlıktır.

SALONDAN- İsrail’le ilgili konuda Avrupa federasyonu mu karar verdi, yoksa FİBA mı karar verdi?

DR. DIRK-REINER MARTENS– Bu kararı veren, kesinlikle FIBA Cenevre değildir. FIBA Cenevre, FIBA’nın uluslararası kurumudur. Belki, Euro League Kurumu olabilir. Ama bu, kesinlikle uluslararası kurumun değil, Avrupa’nın kararıdır.

SALONDAN- Peki, bunun için FIBA’ya gidilebilir mi?

DR. DIRK-REINER MARTENS– Kesinlikle hayır, çünkü elinizde bir tahkim anlaşması yok. Bunu anlatabildiğimi umuyordum. FAT’ın yargı yetkisi, davaya dâhil olan taraflar arasında yapılan bir anlaşmaya dayanmaktadır. Anlaşmazlıktan önce veya sonra yapılan bir tahkim anlaşması yoksa, yargı yetkisi doğmayacaktır. Kesinlikle bir tahkim anlaşmasına ihtiyacınız var.

Başka soru almamam için uyarıldım. Çok teşekkürler.

DEVRİM AKYOL- Doktor Martens'e muhteşem sunumundan dolayı teşekkür ediyoruz. Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu ve Ankara Barosu adına Doktor Martens'e teşekkür plaketini sunmak üzere önceki Barolar Birliği Başkanımız, önceki Ankara Barosu Başkanımız, meslek üstadımız ve Sayın Avukat Atilla Sar'ı kürsüye davet ediyorum. Buyurun efendim.

Soru sormak isteyenlerin çokluğu gözümüze çarptı, zaten bundan sonraki oturumun son bir saati soru sormaya ayrılmış durumda. Doktor Martens'le ilgili kalan soruları son bölümde alabiliriz. Hemen ara vermeden bir sonraki oturuma geçmek istiyoruz. Bu oturumda CAS yargılama sistemini ve usullerini tartışmak üzere konuşmacıları davet edeceğiz. Konuşmacılar Sayın Doktor Martens, Sayın Doktor Lucien W. Valloni, Sayın Avukat Kısmet Erkiner ve Oturum Başkanı olarak Sayın Profesör Doktor Kemal Dayınlarlı.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Efendim bu oturumumuzda, üçüncü oturumda daha evvel anlatılmış olan hususlarla ilgili olmak üzere İngilizce'de CAS dediğimiz "Court of Arbitration for Sport", Fransızca'da TAS dediğimiz "Tribunal Arbitral du Sport", Türkçe'de de diyebiliriz ki Spor Tahkim Mahkemesi'nin yargılama sistemi ve usulleri hakkında Sayın konuşmacılar bilgi verecekler. Gördük ki Türkiye, hakikaten spor hususunda her ne kadar çok şey yapılmamış olsa bile, toplantılar yapılmamış olsa bile ileri seviyede sporla ilgileniyor. Şu saatte dahi Sayın konuşmacıların huzurunda dinleyicilerin bulunması, bu bakımdan bize çok ümit veriyor. Bendeniz 1965'den beri avukatım, 1971'den beri daimi olarak hem avukat, hem hakem, hem de hakem heyeti başkanı olarak görev ifa ettim, hâlâ aynı sistemi takip ediyor, aynı görevi yapıyorum, ama şimdiye kadar sporla ilgili herhangi bir dava ile meşgul olamadım. Buna artık diyeceğim şu: kısmetmiş, yani şimdiye kadar uğraştığımız hususların haricinde yepyeni bir dünya ile karşı karşıya kaldım, ama buna diyeceğim şudur ki: bu kısmetmiş. Ancak bugün bütün bu hususları sizinle beraber Sayın Kısmet Erkiner Beyefendiden öğreneceğiz, bu da bir kısmetmiş, hayat Kısmet Beyefendiye bize getirdi.

Evvela değerli meslektaşımız Sayın Kısmet Erkiner üzerine bir iki söz söylemek isterim. Bugün tanışmak kısmet oldu, daha evvel birbirimizi tanımıyorduk, ama spor hakkındaki yaptıkları işleri görünce hakikaten gözlerim yaşardı. Çünkü Sayın Erkiner'in bu söyleyeceklerimden daha çok gayret ve hizmetleri var, ama kendisi dediler ki, sadece şunları söyleyin yeter, onun için kusura bakmayınız. Sayın Erkiner, Spor Hukuku Enstitüsü Başkanı, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Bölüm Başkanı, İstanbul Barosuna kayıtlı avukat, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Hukuk Komisyonu Kurucu Başkanı, Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele Hukuk Komisyonu üyesi olarak vazifesine devam etmektedir. Diğer konuşmacılarımıza gelince zaten Sayın Doktor Reiner Martens bize geniş olarak sunumunu yaptığı zaman özgeçmişini anlattı. Ancak Almanya'da avukatlık yaptığını ve CAS hakemi olduğunu da burada ifade etmek isterim. Diğer konuşmacı arkadaşımız Avukat Doktor Lucien W. Valloni, Lugano Komisyonu hakkında doktora tezi

olan bir meslekdaşımız. Froriep Renggli Hukuk Bürosunun ortaklarından, Zü- rich, Madrid, Londra, Lozan'da şubeleri olan bir hukuk bürosunun mensubudur. CAS tahkim prosedüründe birçok kez yer almış bir avukattır. Hollanda Antilleri 200 metre erkekler olimpiyat koşusunda yer alan Martina'nın avukatıdır. Şimdi yönetimden gelen bir uyarıya göre, Sayın konuşmacılarımıza, yarım saat Sayın Kısmet Erkiner Beyefendiye, yarım saat Sayın Valloni'ye ve 15 dakika da Sa- yın Doktor Reiner Martens'e söz vereceğiz. Bu arada Sayın Üstadımız Kısmet Erkiner'e söz veriyorum, buyurun efendim.

Av. KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Günün bu geciken saatinde ben de bundan evvelki konuşmacıların yaptığı gibi bu kurultayın organizasyonu için gerek Ankara Barosuna gerekse özellikle Spor Hukuku Komisyonu Başkan ve üyelerine teşekkür etmek istiyorum. Aslında uzun zamandır görmek istediğimiz bir olayı yaşıyoruz, spor hukukunun böylesine bir üç günlük etkinliğe konu olması ve bunun Ankara Barosu gibi başkentimizin Barosu tarafından organize edilmiş olması zannediyorum diğer barolara da bir örnek teşkil edecektir. Ben bu vesileyle bir arzumu da dile getirmek istiyorum, çünkü bu İzmir Barosu tarafından gerçekleştirildi, İstanbul Barosu programına aldı, Ankara Barosu da Staj Eğitim Merkezinde, şu anda bulunduğumuz çatının altında stajyer avukatlara vermiş olduğu eğitim sırasında spor hukukunu da ele aldığı konular arasına katarsa bu zannediyorum spor hukukunun gelişmesine ve özellikle genç avukatların bu konuya duydukları ilginin artmasına, gelişmesine büyük katkıda bulunacaktır.

Bana verilmiş olan konu CAS'ı anlatmak, ben şu anda CAS'ta altıncı görev yılı- mı dolduruyorum, Martens dostum gibi 25 yıllık değilim, oldukça yeni bir CAS üyesiyim, ama ilk Türk üyesiyim. Bir zamanlar ilkin yanına bir de tek kelimesi konuyordu, şimdi çok şükür, o tekten kurtuldum, Türker Arslan arkadaşım bizi orada takviye etti. CAS'ı ben anlatmak için buraya geldim, ama biliyorsunuz sa- bahleyin CAS'ı yarı korsan bir bildiriyle size anlattılar. Onun için malumu kelam etmeye, tekrar bunu anlatmaya ben gerek duymuyorum ve bu korsan bildiriye de müteşekkirim, çünkü aslında genelde vakit açısından bahsetmeye fırsat bula- madığımız bazı konuları dile getirmek istiyorum. Bu da nedir? Bu, Türkiye'nin CAS'taki durumu. Buna baktığımız zaman Türkiye'nin CAS'la tanışması 2002 yılında Ülkerspor'un taraf olduğu Ülkerspor'un davacı ve Euroleague'in davalı olduğu bir davayla başlıyor. Yani 1984 yılında kurulmuş olan CAS'ta ilk dava 1986'da açılmış; oysa biz, ilk davamızı Türkiye olarak 2002'de görüyoruz. Aslında bu ilk davamız derken, ilk bir kararla sonuçlanan dava, çünkü daha önce 2000 yılında Galatasaray bir dava için CAS'a gitmişti UEFA'nın bir kararına karşı. An- cak o müracaat sonra uzlaşmayla sonuçlandığı için CAS'ın bir kararı ortada yok, dolayısıyla 2002 yılında A388 dosya numarasıyla Ülker'in almış olduğu ilk karar kuruluşundan 18 yıl sonra Türkiye için bir ilki oluşturuyor. Fakat ondan sonra Türkiye CAS'ın bir müdavimi haline geliyor. 09.09.2002'deki ilk karardan, bu elimdeki istatistiğin çıkartılmış olduğu 05.11.2008'e kadar olan sürede karar-

la sonuçlanmış olan dosya sayısı 37. Aslında 70'e yakın müracaat olmuş, yalnız bunlardan bir kısmı biraz önce bahsettiğim gibi uzlaşmayla sonuçlananlar var, tarafların davayı takip etmemesinden dolayı veya davanın sürelerle riayetsizlikten düşmesinden ileri gelenler var, harçların yatırılmamış olmasından düşen davalar var ve bu sürede hemen hemen CAS'a Türkiye'nin yapmış olduğu müracaatların yarısı kadarı bir kararla sonuçlanmış. 37 dosya 2008'in 11. ayı itibarıyla karara bağlanmış, şu anda CAS'ta eğer hafızam beni yanıltmıyorsa henüz karara bağlanmamış altı dosya daha var, demek ki 43 dosyamız CAS'ta birer kararla sonuçlanmış şekilde mevcut.

Şimdi CAS'ta şu andaki dosya numaralandırmasını gözetirsek, bidayetten beri hep numaralar teselsül ediyor, 2000'e yaklaşmış vaziyette, halen 1750 küsurlarda. Bunu 2000 olarak alırsak ve Olimpiyat Komitesinin üyesi bulunan ülkeleri bir yerde CAS'a müracaat edebilir ülkeler olarak mütalaa edersek bunlar 2005, 200 dediğimiz takdirde demek ki 2000 dosya, 200 ülke, bir ortalama almak istersek ülke başına 10 dosya gibi bir durum karşımıza çıkar. Bu arada tabii hiç CAS'a gitmemiş bir sürü ülke de var, bunu da vurgulamak lazım, ama böyle bir ortalama karşı bizim 70'e yakın dosya ve 40'a yakın kararla bir CAS müdavimi demeyeceğim, neredeyse CAS müptelası haline geldiğimizi ifade edeceğim. Çünkü biz CAS'a biraz çok fazla gitmeye başladık, yani şöyle bir benzetme yapılıyor, nasıl ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin biz yetkisini sonradan kabul ettik, fakat ondan sonra öyle bir müracaat patlaması oldu ki bir ara Rusya'dan en fazla müracaat rekorunu almıştık, sonra Rusya birinciliği aldı, biz de CAS'ta neredeyse bu durumdayız. Bu 37, istatistiğe göre eldeki resmi rakam olan 37 dosyanın 8'i birinci derece müracaatı, 29'u temyiz müracaatı. Temyiz müracaatı demek bir başka yerde alınmış olan bir kararın, örneğin FIFA'da, UEFA'da veya bir başka uluslararası organda alınmış olan müracaatın burada temyiz edilmesi demek.

Bu dosyalara baktığımız zaman Türk tarafı 17 defa davacı olmuş, 16 defa da davalı olmuş, iki tarafın da Türk olduğu iki dosya var. Şimdi davacı olmak haklı olmak anlamına alınmamalı, çünkü genelde temyizden CAS'ta davacı olduğunuz zaman, temyiz ettiğiniz, sizin aleyhinize verilmiş bir karar var demektir ki genelde bu FIFA'dan ve UEFA'dan son zamanlarda gelen kararlar olarak mütalaa edebiliriz. Çünkü 2003 yılında CAS'ın yetkisi FIFA tarafından kabul edildikten sonra futbolda dünya genelinde CAS'a müracaatta bir patlama olduğu gibi Türkiye açısından da böyle bir durum var. Davacılarımıza baktığımız zaman davacıların 17'si Türk tüzel kişisi, davalıların 14'ü Türk tüzel kişisi, davacıların ikisi Türk gerçek kişisi, davalıların dördü Türk gerçek kişisi, iki tarafın da Türk olduğu, biraz önce söylediğim gibi iki dosya var.

Biz bu kadar sık CAS'a gidiyoruz, ancak maalesef CAS'ta dava kazanan bir ülke durumunda değiliz. Çünkü birincisi, biz, bir gün CAS'a gidebileceğimizi düşünerek bu ihtilafın CAS'a kadar gitmesi halinde oraya ibraz etmemiz gereken belgeleri zamanında muntazam bir şekilde tutmuyoruz. Çoğu zaman iddia ediyoruz, fa-

kat iddiamızı gereğince destekleyemiyoruz, gereğince belgeleri veremiyoruz. Tabii bunun yanında sürele dikkatsiz olduğumuzu belirtmem lazım, birinci dilekçe verildikten sonra 10 gün içinde gerekçeli dilekçenizi vermeniz lazım. Birinci dilekçeyi verdikten sonra 10 gün içinde dilekçe verip bunu gerekçelendirmediğiniz veyahut da ben birincide söyleyeceğimi söyledim, ikinci dilekçemde söyleyecek bir şeyim yoktur demediğiniz anda CAS davayı düşürüyor; maalesef bazı dosyalar için bu ikinci aşama belgeyi göndermediğimiz olmamızdan ötürü işlem den kaldırılmış davalar var. Bir kısım davalarda bu davanın kaç mal olacağını düşünmeden CAS'a gitmişiz, çünkü CAS, parasal içerikli davalarda nispi bir harç alıyor; bu harç iki taraftan da talep ediliyor. Siz davacıyken kendi payınıza düşen harcı ödediğiniz zaman, genelde bu çok görülen bir olaydır, davalı taraf harç ödemekten imtina ediyor. Harç ödemekten imtina ettiği takdirde yürürlükteki usule göre iki çözüm var, ya dava düşüyor yahut da davacı tarafa deniliyor ki, davalı kendi payını ödemedi, onu da sen öde. O zaman kulüp diyor ki, bu işin astarı yüzünden pahalıya mal oluyor, ben bir de onu ödeyip 30 bin dolarlık bir ihtilaf için 20 bin dolar harç ödemek istemiyorum, ben bu işten çekiliyorum, bunlar başvuruda bulunan kulüplerimizin çoğu tarafından baştanyeterince inceleniyor.

Bir başka örnek vermek isterim, bir davadan bahsedeceğim, tabii isim vermeyeceğim, bir Türk kulübüyle bir yabancı futbolcu arasındaki bir dava. Duruşma sırasında davalı olan futbolcu dedi ki şu belgenin altında bulunan imza benim herhangi bir şekilde vekalet vermiş olduğum bir avukata ait değil. Tabii davacı taraf olan Türk kulübüne soruldu, dediler ki, bizim bu avukatın bu oyuncunun vekili olduğuna dair elimizde vekalet var. Ancak sizin bütün delillerinizi bu bahsetmiş olduğum iki aşamalı dilekçelere eklemeniz lazım, daha sonra herhangi bir delil sunmanız için mahkeme başkanının, daha doğrusu tahkim panel başkanının bir istisnai durum ve davanın seyrine etki yapabilecek bir durumdur mütalasıyla özel izin vermesi halinde ilave bir delil sunabilirsiniz (CAS Kod madde R57). O olayda davacı Türk tarafı dedi ki, nasıl olur da bu futbolcu bu avukatın vekili olduğunu inkâr eder, elimde vekaleti var. Peki, vekalet dosyada mı? Hayır, şimdi ibraz etmek istiyoruz. Şimdi ibraz edemezsiniz. Bu davanın seyrine etki yapacak istisnai bir durumdur iddiasında bulundular, bir ara karar vermek için toplandık, iki meslektaşım dediler ki biz bunu istisnai durum olarak mütalaa edecek kadar önemli görmüyoruz, dolayısıyla bu delilin şimdi ibrazını reddediyoruz. Dolayısıyla bu vekalet dosyada olmadığı için futbolcunun iddiası yerindedir, böyle bir vekalet vermiş olduğu karşı taraf tarafından ispat edilememiştir. Bu çok basit bir olay, yani bu belgeyi zamanında koymuş olmak, sunduğunuz belgelerin tercümelerini doğru yapmış olmak ...

Ve dahası sözleşmelere dikkat etmiyoruz. Şimdi genelde yabancılar karşınıza bir sözleşme getirdikleri zaman hangi hukukun uygulanacağını ve nerenin yetkili olacağını bu sözleşmeye çok açık bir şekilde koyuyorlar. Biz buna dikkat etmiyoruz, biz bu durumda kendi tahkimimize gidiyoruz, oradan bir karar alıyoruz ve diyoruz ki, kapı gibi tahkimimizin kararı var, biz bu işte haklıyız. Halbuki yaban-

cı sözleşmesine bu işte tek yetkili CAS'tır diye hüküm koymuş, bunu okumamışız bile, ondan sonra FIFA'ya gidiyoruz, bir de FIFA'ya müracaat ediyoruz. FIFA dosyayı alıyor, diyor ki, ben bu işe bakmakta yetkili değilim, çünkü bakın burada CAS yetkili kılınmış, pardon, ben burada yetkisizim. CAS'a gidiyor, karar çıkıyor.

Buradan biz bir ders çıkarıyoruz, bir başka kulübümüz demek ki bu işler için CAS'a gidiliyormuş diyor, yine büyük kulüplerimizden bahsediyorum ve o diğer büyük kulübümüz kendisi için önemli bir ihtilafta CAS'a gidiyor, CAS burada karar verirken bir ara karar veriyor, o çok önemli, diyor ki, bu sözleşmede merci belirtilmemişti, niye Türk tarafı Türk tahkimine gidip bir karar çıkarmadan bize geldi, anlayamamıştır diyor. Yani burada kararları, sözleşmeleri, emsalleri çok iyi okumak lazım ve maalesef bizim dosyalarımızda, birçok yabancı dosyada gördüğümüz emsal içtihat ibrazı olmuyor. Çünkü bu CAS emsal içtihatlarını takip etmiyoruz, bilmiyoruz. Burada tabii, bizim yabancı dil bilmeme hendikapımız çok büyük rol oynuyor.

Son olarak bu konuyla bağlantılı olarak yetki meselesini ele alacağım. Bir kere ondan evvel şunu söyleyeyim, davaların başında taraflar biliyorsunuz birer tane hakem tayin ediyorlar, başkanı da CAS ilgili daire başkanı tayin ediyor. Bu hakemlerde Türk hakemler birkaç kere ret olundu. Ret olma halinde tarafların mütalaası alındıktan sonra CAS'ın yönetim organı olan ICAS bu reddin yerinde olup olmadığına karar veriyor. Yalnız burada tabii ki iddialara çok dikkatli bir şekilde bakılıyor. Hakem reddetmek bir zül değil, hakem reddetmek o hakemin şahsına herhangi bir hakaret teşkil etmiyor. Tabii ki rencide edici iddialarla ret olayları var, ama genelde hukuki mesnetlerle ret talepleri oluyor. Dün akşam Martens dostumla da konuşuyorduk, bana dedi ki: "Moda oldu galiba, bu sıralar beni de reddetmeye başladılar". Yani reddedilmek olağanüstü bir şey değil, fakat bunu niçin söylüyorum. Çünkü bir büyük kulübümüzün çok önemli bir davasında sporcunun dava dosyasındaki tanımı diyor ki filanca sporcu sendikasının üyesi ve tayin etmiş olduğu hakeme bakıyoruz, o sendikanın hukuk müşaviri, aynı zamanda bir CAS hakemi, onu tayin etmiş. Ben bizim kulübümüze sordum, dedim ki, bu kadar aşikar olarak taraf olan bir hakemi niye reddetmediniz? Şimdi, yabancıya karşı ayıp olur dediler. Şimdi hukukta böyle ayıptı, vesaire şeyler yok, tabii ki adabınızla, edebinizle bunları yazacaksınız, ama hukuki platformda kaldığınız sürece bundan kimsenin alınma sorunu olmaz. Yani bunu şunun için söylüyorum, bundan sonra Türk tarafı, ki çok dosyamız olduğu görülüyor, Türk tarafı karşı tarafın tayin etmiş olduğu hakemi incelesin; her hakemin CAS listesinde özgeçmişi var, artı, bugün bildiğiniz gibi bir sürü arama motorunda kişiler hakkında çok geniş bilgiler var. Körü körüne karşı tarafın hakemi kabul edilmeyeceği gibi genelde bizim hakemlerimizin tayini de tesadüflere bağlı. Bir kulübümüze soruyoruz, filanca'yı nereden hakem buldun? İşte benim filanca ülkede bir tanıdığım vardı, ona telefon ettim, o da dedi ki, benim tanıdığım, ahabım bir hakem var, ona verelim bu işi.

Şimdi tabii ki hakemler bir tarafın hakemi o tarafın kazanılmış oyu demek değildir, hukukçuluk yapıyoruz, hukukçuyuz, ama bir Türk'ün bir Türk dosyasını inceleme titizliğini bir başkasından beklemenin ne kadar doğru olabileceğini bilmiyorum. Bir şey daha var, bugün uzun süre biz Türk olarak kendi milliyetimizden bir hakem tayin edebilir miyiz sorusu vardı, neyse onu aştık. Öyle durumlar var ki CAS'ın resmi dilleri İngilizce ve Fransızca'dır, bugün İtalyanca, İspanyolca, Almanca kararlar çıkıyor, nasıl resmi dilde olmayan kararlar çıkıyor? Çünkü iki taraf da o millettten, her biri kendi milletinden bir hakem tayin etmiş, orada bir sürü başka hakem de olduğu için yine o millettten bir de başkan tayin etmişler, onlar da bir araya gelmişler, hepimiz İspanyol'uz veya italyanınız, şimdi bunu İngilizce veya Fransızca görmenin gereği yok, biz bu davayı İspanyolca (ya da İtalyanca) götürelim deyip kararı da o dilde alıyorlar. Zaman içinde ümit ederim Türk hakemlerin sayısı da artacaktır ve zaman içinde CAS'ın içinde biz Türklerden oluşan paneller oluşturmak imkânını da bulacağız.. Ancak çok fazla da ümitli değilim, zira bir yandan "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur" deriz; bir yandan da yabancılardan medet ummaktan vazgeçmeyiz. Önce bu zihniyetimizi ve kendi insanlarımıza karşı kıskançlık duygumuzu değiştirmemiz, köreltmemiz gerekir...

Türk müracaatlarında olmayan bir diğer hususa değinmek istiyorum, o da yetki meselesi. Biz davacı olduğumuz dilekçelerin başına niye CAS'a müracaat ettiğimizi, CAS'ı neden yetkili gördüğümüzü yeterli, güçlü bir şekilde yazmıyoruz. Yani şunu demek istiyorum, işte bir sözleşme var, bu sözleşmede şu hükümden dolayı CAS yetkilidir veyahut da şu talimatın şu maddesi var, şu federasyonun bu kararı var, buralardan dolayı bu yetkilidir demiyoruz. Demediğimiz takdirde ne oluyor? Eğer davalı taraf uluslararası bir federasyonsa ve de kendisinin almış olduğu bir karara karşı zaten bu temyiz müracaatı yapılmışsa CAS'da bir yetkisizlik iddiası ileri sürülüyor ve bu yetkisizlik kararının gerekçelerini çok geniş bir şekilde veriyor. Panel başkanının yetkisindedir, dönüp davacı tarafa bir yetkisizlik iddiası var, bunun karşılığında siz bir şey diyor musunuz, demiyor musunuz diye sorup sormama yetkisi ondadır. Sormayabilir ve bu durumda dosya üzerinden yetkiye karar verebilir.

Bakın; bu söylediklerimi size bir örnekle somutlayacağım. Bizim ulusal federasyonumuzun kararına karşı – bir doping olayını konuşuyorum- GSGM tahkime gidilmiş, GSGM tahkimin kararı CAS'ta temyiz edilmiş. Uluslararası federasyon ve ulusal federasyon davalı durumundalar, sporcu temyiz ediyor, yani CAS'da davacı. Uluslararası federasyon diyor ki, CAS'a ulusal federasyonun yargı organlarının kararına karşı gidilir, GSGM Tahkim Kurulu federasyon dışı bir kuruldur, dolayısıyla GSGM tahkimin kararına karşı CAS'a gitme yetkisi yoktur. Federasyon Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu ilk kararın temyiz edilme süresi de aşılmıştır. Şimdi buradaki tehlikeye işaret etmek istiyorum, bu sürenin içinde yapılmış olsaydı, yani bu karar bu şekilde alınmış olsaydı ortaya ne çıkardı biliyor musunuz? Her federasyonun disiplin kurulunun kararı GSGM tahkime gitmeden CAS'a giderdi ve ondan sonra biz tam bir iki başlılık içinde bir taraftan elde bir tane GSGM tahkim,

bir tane de CAS kararı. İçeride GSGM tahkimi uygulamaların, dışarıda CAS kararı uygulanır. Böyle bir ikilemin içinden Türkiye nasıl çıkar, bunu size sormak istiyorum.

Bu durum neden doğdu, iki sebepten: birincisi ulusal federasyon kendi disiplin kurulu kararını, GSGM Tahkim yolunun sonucunu beklemeden, sanki nihai bir karar imiş gibi uluslararası federasyona bildirmiş, ikincisi, GSGM Tahkim'in sporun içinde, federasyon yargı mekanizmasının bir parçası olarak, gereğince açık ve seçik bir şekilde vurgulanmış değil. Bir de CAS'a hangi aşamadan sonra gidilebileceği Futbol mevzuatımız (TFF) dışında iyi bir şekilde redakte edilerek mevzuata konulmamış.

Tabii burada yine işaret etmek istediğim bir şey var, biz bir Futbol Yasası çıkardık, dedik ki, birisi bir benzetme yaptı, fena bir benzetme değil, NATO'ya, CENTO'ya sadıgız der gibi FIFA'yı, UEFA'yı ve CAS'ı tanıyoruz. Ondan sonra daha ileri bir maddede bunu kısıtladık, daha sonra Futbol Federasyonunun çıkarmış olduğu talimata yabancılik unsuru getirildi. Şimdi CAS yetkileri tartışıyor, bir davada, verilen savunmada deniyor ki kanun var, kanunun genel hükmü var, özel hükmü var ve bir de talimat var. Hukuk hiyerarşisine göre bir talimat kanuna karşı olamaz, kanun hükümlerine aykırı olamaz. CAS'ın vermiş olduğu karar şu, ben Türkiye'nin kanunlar ihtilafına bakmak durumunda değilim. Ben bu talimatlar içinde işi en daraltmış olan, yabancılik unsuru arayana itibar ederim ve bundan böyle yabancılik unsuru olan ihtilafın bana müracaatında bakarım. Şimdi burada çok enteresan da bir ara cümle var, o cümleyi size zikretmek istiyorum, çünkü kararda şöyle bir ibare vardı. "Kanun savunulurken bize kanunun ne gerekçesi gönderildi, ne onu destekleyen herhangi bir bilimsel yazı gönderildi." Yani buradan şunu çıkarıyorum, siz dosyanızı oluştururken hukuki metinlerinizin gerekçelerini dahi göndermek veya bu konuda yazılmış bilimsel makaleler varsa bunları dahi kullanmak durumundasınız. Bunları yapmadığınız takdirde işte dosyalarınız bu nedenle zayıf kalıyor ve kanunlar ihtilafını ben çözmek durumunda değilim demek suretiyle de CAS, size farklı bir boyut getiriyor. Çünkü sizin artık bundan sonra Türkiye'de bunun savunmasını, tartışmasını yapmanıza hiç gerek kalmadı. Çünkü dediğim gibi CAS'tan böyle bir karar çıktı.

CAS'a hemen herkes gidiyor, bakın size şöyle kısaca özel kişileri okumayacağım. Çünkü özel kişileri okumak doğru değil, ama bugüne kadar hangi kulüplerimizin CAS'ta davacı veya davalı olduklarını kısaca okuyayım. Ülkerspor, Beşiktaş, Galatasaray, Antalya, Fenerbahçe, Beşiktaş, Kocaeli, Beşiktaş, Fenerbahçe, Şekerspor, Galatasaray, Galatasaray, Vestel Manisa, Bursaspor, Antalyaspor, Galatasaray, Galatasaray, Çaykur Rizespor, MKE Ankaragücü, Beşiktaş, Gaziantepspor, Elazığspor, Galatasaray, Galatasaray, Türkiye Futbol Federasyonu, Trabzonspor, Ankara Büyükşehir, Sivasspor, Kayserispor, Ankaragücü, Ankaragücü, Diyarbakırspor, son olarak da Şırnak Nusaybin de biliyorsunuz CAS'lık oldular. Yani hemen hemen CAS'la tanışmamış süper lig kulübümüz yok, hatta bazıları daha bu lige gelir gelmez CAS'lık olma durumuna gelmişler.

Benim buradan söyleyeceğim şu, buradan çıkarmak istediğim sonuç şu. Kulüplerimizin veya sporcularımızın işin daha birinci adımından itibaren bir gün biz CAS'a gidersek bize ne lazım olur dosyasını hazırlamaları lazım. Çünkü maalesef ben CAS'ta bu adamlar aslında haklılar, ama bir türlü haklılıklarını ispat edemiyorlar durumuyla çok karşılaştım, ama biz maalesef CAS'ta kararı belge üzerinden vermek durumundayız. Hislerimizle, siz haklı gözüktüyorsunuz diyerek karar veremeyiz, belge üzerinden ve bu belge tanziminde biz çok zayıfız. Sözümü burada birinci turda şöyle bağlamak istiyorum, bir güzide kulübümüzün başına büyük belalar açan bir sözleşmedeki bu hükmü nasıl atladığını sorduğumuzda, çok samimi bir cevap aldık, "Biz adamı alma heyecanıyla sözleşmeyi okumadan imza ettik." Söz konusu olan sekiz milyon Euro'ydu. Hepinize teşekkür ederim.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Değerli meslektaşım Sayın Erkiner'e bu kapsamlı, doyurucu ve uygulamaya dönük olarak verdiği ilginç ve faydalı bilgilerden dolayı çok teşekkür ederim. Şimdi sözü Sayın Doktor Lucien W. Valloni'ye veriyorum, buyurun Sayın Valloni.

Av. Dr. LUCIEN W. VALLONI- Çok teşekkürler. CAS kararları konusunda birçok konuşma yapıldı ve ben, sizlere bu kararların İsviçre Yüksek Mahkemesi'nde – İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nde – temyize götürülmesi olasılıkları hakkında konuşmak istiyorum. Yasal çerçeveye kısa bir girişle başlayacağım ve ardından, CAS kararlarının İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Yasası nezdinde ele alınması gerekliliğiyle devam edeceğim ve temyiz prosedürü hakkında konuşacağım. Ayrıca bundan sonra farklı temyiz nedenleri hakkında konuşacağım.

Böylece eğer yasal çerçeveye başlarsak, buradaki önemli nokta 1 Ocak 2007'de yürürlüğe giren yeni kanundur. Bu yeni kanun, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi kanunudur. Bu kanun, Yüksek Mahkeme'nin önüne çıkarılan temyiz davalarının ve uluslararası tahkim temyizlerinin usullerini düzenlemektedir. Ancak, yalnızca uluslararası tahkim için geçerli olan bazı farklılıklar vardır ve bunlar, madde 77 çerçevesinde sıralanmıştır. Eğer önünüzde bir CAS kararı varsa, bu kararı temyiz edip edemeyeceğinize bakmanız ve bunun için, İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Yasası'nın 12. bölümü'nü kabul etmeniz gerekir. Bu bölümde, tahkim panelinin görev yerinin problemlere neden olmayacak İsviçre, Lozan olması önemlidir. Ayrıca, Olimpiyat Oyunlarında da bir *ad hoc* komisyon kurulmaktadır ama tahkimin yeri gene Lozan olarak kabul edilmektedir, çünkü böylece komisyon, bölüm 12'nin kapsamına giren her konuda karar verebilmektedir. Böylece bu uluslararası bir davadır. Aksi halde, bölüm 12 geçerliliğini kaybeder. Aynı zamanda, uluslararası tahkime ilişkin hükümlerin geçerliliğinde herhangi bir hariç tutma imkânının bulunmaması da önemlidir. Ancak normal olarak, CAS davalarında, böyle bir imkân yoktur. Böylece; eğer bu koşulların tümü sağlanırsa, temyiz başvurusunda bulunmayı düşünebilirsiniz. Ancak, tekrar madde 77'ye de bakmanız gerekir, çünkü bu maddede uygulanmayan çok önemli bazı noktalar vardır. Bu örneğin, normal olarak eğer İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne gi-

derseniz, temyiz başvurunuzu yanlış bir kurumda, yanlış bir mahkemede veya CAS'ta yapabilirsiniz ve yine de, bu başvurunuz için doğru kurum olacaktır. Aksi-ne; burada, başvurunuzu yalnızca İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nde yapmak olanaklıdır.

Temyiz nedenleri münhasıran sıralanmıştır. Bu nedenle temyiz nedenleri oldukça katıdır. Bu listede, temyizle ilgili bütün bildiklerinizi unutmalısınız. Bence, "temyiz" bu açıdan doğru bir kelime değildir. Sonuçta, listede çok fazla kısım yoktur ama bu konuda neler yapabileceğinizi birazdan göreceğiz. Ayrıca; İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nde başlattığınız herhangi bir temyiz davasının, otomatik bir durdurma etkisi yaratmaması da önemli bir konudur. Bu eğer dopinge ilgili bir kararınız varsa ve bu karar iki yıllık bir men cezası getiriyorsa, normalde CAS kararıyla birlikte, men cezası yürürlüğe girer ve bu noktada yapabileceğiniz tek şey, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne giderek, bir ara tedbir almaktır anlamına gelir. Başka türlü; mahkeme davanızı görse de, bunun herhangi bir yararı olmayacaktır. Sporcunuz prosedür süresince men cezasını çekmeye devam edecektir.

Böylece; bir diğer önemli husus, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin, CAS'ın tespit ettiği esaslara bağlı kalmak zorunda olmasıdır ve bu çok önemlidir. Kanıt sunma sürecinde, siz CAS'ın tespit ettiği esaslara ters düşen yeni bulgular sunamazsınız. Böylece; normalde her mahkemede uygulanan çok ilginç bir kural olan hukukun res'en tatbiki kuralı burada geçerli değildir. Yani; mahkeme huku-ku kendi başına uygulamaz. CAS'ın hangi kuralı doğru bir şekilde uygulamadığını veya hangi kuralı yanlış uyguladığını Mahkeme'ye sizin söylemeniz gerekir. Bu çok güçtür. Sadece bu değil; bu uygulamanın neden yalnız olduğunu da sizin ortaya koymanız gerekir. Böylece bu sürecin nasıl işleyeceği.

Ayrıca diğer bir husus da; İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin bu özel ulus-lararası tahkim davalarında yeni bir karar verme yetkisine sahip olmamasıdır. Mahkeme, yalnızca bir temyiz merciinin örneğidir. Mahkemenin yapabileceği tek şey, CAS kararını bozma ve yeni bir karar için CAS'a geri göndermektir. Daha sonra elbette ki uluslararası meselelerde başvurulabilecek tek merci, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'dir. Eğer Türkiye'de ulusal bir meseleyle karşılaşsanız, Lozan'da bulunan Kıta Mahkemesi'ne de gidebilirsiniz. Ben bunu Hondo ile yaptım ve burada ilk kez olmak üzere doping yaptırımına karşı bir durdurma etkisi başarısı kazandık, ayrıca bu etki, Federal Yüksek Mahkeme'de de geçerli oldu. Bu da ilginç bir durumdur.

Önünüzde nihai bir karar olması ve geçerlilikten hariç tutma veya temyiz hak-kından feragatle ilgili yazılı bir beyan bulunmaması da önemli diğer bir noktadır. İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Yasası'na göre, uluslararası tahkim meselelerinde bu haktan feragat etme olanağı vardır. Dolayısıyla, eğer uluslararası bir tahkim meselesi söz konusu ise ve taraflar İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne gitme hakkından vazgeçtikleri konusunda yazılı bir mutabakata varırsa, bu haklarından

feragat etmiş olurlar. Ancak bugün bu kural, tenisçi Canas'ın davasıyla değişmiştir. Canas, İsviçre'de oturmaktadır ama ATP (Tenis Oyuncuları Birliği) İsviçre'de olmadığı için bu uluslararası federasyon için çok garip bir durumdur. Normalde bu geçerli bir dava değildir. Ancak, burada geçerli olması için değişik bir yol bulunmuştur. Bu yüzden taraflar haklarından feragat etmişlerdir ama daha sonra, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi bu kararında ilk kez spor tahkiminin normal ticari tahkimden farklı olduğunu kabul etmiştir. Biz yıllar boyunca Yüksek Mahkeme'yi ticari tahkime, spor tahkiminden farklı bir yaklaşım getirmesi konusunda ikna etmeye çalıştık çünkü spor tahkiminde, sporcunun başka bir seçeneği yoktur. Eğer ticari tahkimle ilgili konuşursak normal şartlarda, ticari tahkimde, iki taraf aynı düzeydedir ve eğer spor tahkimiyle ilgili konuşursak, bu eşitlik söz konusu değildir. Bu eşitlik var olmaz. Burada, sizin sisteminiz hakkında konuşmuyorum, FIFA ve UEFA gibi uluslararası federasyon için geçerli olan sistemden bahsediyorum ve sizin başka seçeneğiniz yoktur. Olimpiyat Oyunlarına katılmak istiyorsanız, bir sözleşme imzalamak zorundasınızdır. Böylece, spor yönetim federasyonlarının sporcu için durumun tamamen farklılaşmasına yol açan tekeli ortaya çıkar ve mahkeme ilk defa bu kararda sporcu ile federasyon arasındaki ilişkinin paralel değil, dikey olduğunu kabul etmiş ve ayrıca, sözleşme yapılırken feragat etme hakkını ortaya koyan hukukçunun, aslında ticari tahkimi düşünerek bunu yaptığını söylemiştir çünkü ticari tahkimde, taraflar “Evet, bundan sonra bitmelidir.” diyebilir ve bu tamam demektir. Ancak, sporda yalnızca ticari meseleler değil, aynı zamanda kariyeriniz zarar görebileceği veya başka durumların ortaya çıkabileceği başka meseleler de söz konusudur. Bu nedenle, İsviçre Federal Kurulu spor tahkiminin onamadan uzak niteliğini de fark etmiş ve bu davada, CAS kararlarına karşı temyiz haklarından feragat hükmünün geçerli olmadığına karar vermiştir.

Böylece bu koşullar size verilirse, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne her zaman gidebilirsiniz. Daha sonra eğer bu konu çözümlerse, tabii ki davanızı meşru emele dayandırmanız ve İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi karşısında CAS kararının sizi gerçekten etkilemiş olduğunu kanıtmanız gerekir. Haklar açısından size herhangi bir yarar getirmeyecek olan bir kararla karşılaşacaksanız, bunu sadece eğlence olsun diye yapamazsınız. Kişisel olarak etkilenmiş olmanız, fiili, hukuki ve kişisel çıkarınızın bulunması ve bunu mahkemeye gösterebilmeniz gerekmektedir. Söz konusu hukuki menfaate sahip olmanızın nedenini belirtmeniz gerekmektedir. Bu sizin söylediğiniz yere biraz gitmektedir, bu tür davalarda usul gerçekten kuralcıdır. Bu süreçlerde, 30 günlük bir zaman sınırlaması vardır ve bu süre uzatılamaz. Diğer bir husus da, temyiz yanıtının uzatılıp uzatılamayacağıdır. Sizlere daha önce çoktan anlattığım gibi temyiz nedenleri, temyiz tebligatında gösterilmeli ve temellendirilmelidir, daha sonra değil çünkü normal prosedüre göre yazılı beyanlar sadece bir kez değiştirilebilir. Ancak mahkeme bir duruşmanın gerekli olabileceğine veya yeni esasların gerektiği gibi sunulabileceğine – çünkü yeni esasların sunulması için belirli bir zaman vardır – karar verirse, ikinci bir

oturum gerçekleştirilebilir. Bu nedenle, temyiz için sunduğunuz ilk yazılı beyanda her şeyi belirtmeniz gerekmektedir.

Ayrıca, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin yalnızca belirtilen ve temelendirilen nedenleri incelemesi ve kabul etmesi önemlidir. Bu nedenle, Yüksek Mahkeme CAS kararında sizin belirtmediğiniz – ki doğru bir şekilde belirtmeniz beklenmektedir – bir hususu görmesine rağmen, bu sorunlarla ilgili herhangi bir karar vermeyecektir; eğer maddeyi göstermezseniz ve bu maddeyi sadece doğru olarak değil, ayrıca hangi fıkranın uygulanabilir olduğunu da sizin belirtmeniz gerekmektedir. Böylece gördüğünüz gibi, Yüksek Mahkeme'yi karar verebilecek konuma getirmek için bile sağlamanız gereken birçok koşul vardır.

Böylece; ihtiyari tedbirlere gelince, size daha önce de belirttiğim gibi, Yüksek Mahkeme'nin re'sen hareket etme olanağı vardır ama bunu yapmayacaktır. Unutun bunu; bunu talep ederseniz, yine de otomatik bir durdurma etkisi ortaya çıkmayacaktır. Böylece eğer CAS'ın verdiği karar gerekçeli değilse – çünkü CAS kararı gerekçesiz bir şekilde sunma hakkına sahiptir – elinizde karar vardır ama gerekçesi belli değildir. Böylece bu gibi durumlarda; size daha önce de belirttiğim gibi, bisikletçi Hondo ile olan davamızda, doping ihlali söz konusuydu. Elimizdeki tek imkân, hemen İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne gitmekti, bunu yaptığımız halde, Mahkeme otuz gün içerisinde süreci başlatmadı, çünkü süreç ancak tam gerekçeli kararın tebliğinden sonra başlatılabilecekti. Bu yüzden CAS karar verdikten sonra, ihtiyari tedbirler konusunda karar verme yetkisine sahip olmadığı için, biz İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'ne gittik. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nden bir ara karar vermesini, ihtiyari tedbire hükmetmesini talep ettik. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi ancak bizim lehimize karar verebilirdi, çünkü CAS herhangi bir gerekçe sunmadığı için, “Şu anda bilmiyoruz ama temyiz nedeni oluşabilir. Bu yüzden, bize bu ihtiyari tedbiri vermeniz gerekiyor”. Aksi halde, temyiz prosedürünün sonunda, sporcunun aslında yarışlarda koşabileceği ortaya çıkacaksa, her türlü temyiz anlamsız ve temelsiz kalacaktır.

İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin, Tahkim Kurulu'nun tespit ettiği esaslara bağlı kalmak zorunda olduğunu söylemiştik. Bu esaslar açıkça yanlış olsa dahi, bu bağlılık geçerlidir. Siz bu yanlış esasların eşit muamele ilkesini, ifade verme hakkını veya kamu düzenini ihlal edecek şekilde tespit edildiğini kanıtlayabilerseniz, bu bağlılık ortadan kaldırılabilir. Elinizdeki esasların yanlış olması yeterli değildir, bu yanlış esasların yukarıda sayılan ilkelere birinin ihlaliyle birleştirilmesi gerekmektedir. Bir meselenin mahkeme önüne taşınmasının ne kadar güç olduğunu görüyorsunuz. Kararı okuduğunuzda, “CAS'ın bu kararı saçmalık!” diyebilir ve ne yapılması gerektiğini aslında görebilirsiniz. Ancak, mahkemenin esaslara getirdiği katı yaklaşımı gördüğünüzde, esaslar ile hukuk arasındaki ayrımı fark eder ve bunun her zaman kolay olmadığını anlarsınız. Burada çok kolay görünüyor olabilir ama karara baktığınızda, bunun esasların bir parçası mı yoksa hukuka ilişkin bir husus mu olduğu konusunda emin olamıyorsunuz. Eğer huku-

ka ilişkin bir meseleyse, o zaman mahkeme bunu inceleme altına alabilir. Esaslar ise, size belirttiğim gibi, ancak bu katı koşullar altında incelemeye alınabilmektedir. Dolayısıyla, normal şartlarda yeni esaslar, yeni kanıtlar mahkemeye sunulmamaktadır. Ancak kararın kendisi veya CAS size yeni esaslar veya yeni kanıtlar sunmanız gerektiğini söylüyorsa ve ancak bu koşullar altında bu yeni unsurları sunabilirsiniz. Yeni hukuki argümanlar açısından herhangi bir sorun yoktur, bunları rahatlıkla sunabilirsiniz. Ancak, bu yeni hukuki argümanların neden geçerli olduğunu mahkeme karşısında temellendirmeniz gerekir.

Usul kısmına baktığımızda, masrafları ele almamız gerekiyor. Hesaplanan mahkeme masrafları için ilk harç her zaman temyiz başvurusunda bulunan tarafça ödenir. Bu harç ödenmezse, Yüksek Mahkeme temyiz başvurusunu kabul etmeyecektir. Bir tanığın çağrılmasını veya başka ilave bir prosedürü talep ederseniz – ki bu oldukça güçtür – bu masraflar için de harç yatırılması gerekir. Yoksa, tanığınız dinlenmeyecektir. İlginç noktalardan bir diğeri de, karşı taraf için tazminat teminatının yatırılmasıdır. Bu tür bir temyiz sürecine dâhil olan bir avukatsanız, masraflarınız için bir tazminat teminatı talep edebilirsiniz. Ancak, bu otomatik bir süreç değildir ve talep edilmesi gerekmektedir. Her zaman mümkün olmadığını da belirtmeliyim. Eğer taraf İsviçre’de ikamet etmiyorsa, masraflar için teminat talebinde bulunabilirsiniz. Buna karşın, masraflar için bu şekilde bir teminatın verilmesine izin vermeyen iki taraflı anlaşmalar veya sözleşmelere tabi olup olmadığınızı kontrol etmeniz gerekir. Yüksek Mahkeme’de WADA’ya karşı bir temyiz davasında görev yapmıştım ve Azerbaycan Güreş Federasyonu’nu temsil ediyordum. Bizden, masraflar için teminat sağlamamız gerektiğini söylediler ve Azerbaycan ile İsviçre arasında bu konuda ikili bir anlaşma yoktu. Bu yüzden, bu teminatı ödemek zorunda kaldık. Mahkeme’ye bu konuda küçük çaplı da olsa bir karar yetkisi tanıyan bir hüküm vardı ama onları bir teminatın gerekli olmadığı konusunda ikna edemedik, çünkü nihai ve bağlayıcı dahi olmayan CAS kararı için gereken masrafları hâlihazırda ödemiştik.

Şimdi, temyiz nedenlerine bakalım. Bunlar, temyiz sürecine taşımanız gereken gerçek, maddi unsurlardır. Bunları sağlayamazsanız, temyizde başarılı olmayı aklınızdan çıkarın. Daha önce de belirttiğim gibi, bu liste münhasır ve eksiksizdir. Bu nokta çok önemlidir. Listede, beş olasılık vardır. İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Yasası, bir CAS kararının bozulması olasılıklarını büyük ölçüde kısıtlamaktadır. Bu olasılıklardan ilki, hakem atamasının veya hakem kurulunun teşkilinin CAS yönetmeliklerine aykırı olmasıdır. Ancak, burada da, Yüksek Mahkeme’nin çok katı bir tutum takındığını söylemek gerekir. Mahkeme, bu yönetmelik ihlalinin veya bağımsızlık veya tarafsızlık ihlalinin sürecin daha erken safhalarında CAS’ın önüne taşınıp taşınmayacağını her zaman inceler. Böyle bir olasılık varsa, temyizi aklınızdan çıkarın. Süreçteki en büyük sorun CAS’ın teşkilinden kaynaklanıyorsa bile – örneğin listede olmayan bir hakemin veya akrabalık bağı bulunan birinin atanması gibi – bu meseleyi CAS’ın önünde tartışmaya sunma imkânınız varsa, Yüksek Mahkeme önünde şansınız yoktur.

Sizlere, yakın zamana ait ve çok tartışılan birkaç karar getirdim. En sonuncusu, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin bir CAS kararına ilişkin olarak verdiği hükmüdü. Burada, aynı birlikten gelen iki hakem bir taraftaydı ve bu yeterli görülmedi. Ancak, bir tarafı temsil eden bir hakemin, başka bir panelde, aynı zaman içerisinde bizim tarafımızdan değil, CAS tarafından seçilen bir hakem ile birlikte çalıştığı bir davayla karşılaşmıştım. Hakemimiz bize bu konuda bilgi vermemişti. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi, bunun CAS kararının bozulması için yeterli olmadığını düşünüyordu. Bu İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nden iki ay sonra, CAS kurallarını yeniden gözden geçirdi ve şimdi, en azından CAS karşısında bir avukat olarak görev yaptığınız prosedür boyunca, bir panelde yer alamıyorsunuz. Kuşkusuz, bu da yanlış bir uygulamadır. Kanımca, bir kişi aynı mahkeme önünde hakem ya da taraf temsilcisi olma kararını verebilmelidir. Bence, bu atılması gereken bir adımdır. Aynı zamanda, anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak için, CAS'ın kapalı listesinin de açığa çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Bir sonraki neden, yargı yetkisi konusunda verilen yanlış karardır. Burada da adımın CAS prosedürü sırasında atılması gerekmektedir. Başvuru yapmak için yanlış kararın verilmesini bekleyemezsiniz. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin davayı gözden geçirmeyi tamamen kabul ettiği tek neden budur. Yine de, Yüksek Mahkeme esaslara bağlı kalmak zorundadır. *Res judicata* (kaziye-i muhakeme) bu şekilde ortadan kalkar – yargı yetkisi konusunda yanlış karar. Yargı yetkisine veya tahkim anlaşmasının geçerliliğine itiraz edilirse, bu tür bir dava açabilirsiniz. Bir sonraki neden, bir tarafın ortaya koymadığı bir hususun karara bağlanması veya bir tarafın talebinin görmezden gelinmesidir. Bu hüküm çerçevesinde, üç seçenek mevcuttur. Tahkim paneli, tarafların talep ettiği kadar geniş bir kapsamda karar verirse, meseleyi temyize taşıyabilirsiniz. Tahkim paneli, tarafların talep ettiği kadar farklı bir konuda karar verebilir ya da tahkim paneli taraflardan birinin talebini karara bağlamayabilir. Bu durumlarda da temyiz mümkündür.

Bunun ardından, tarafların eşit muamelesi ilkesinin veya ifade verme hakkının ihlal edilmesi diğer bir nedendir. Tarafların eşit muamele görmesi ve ifade verme hakkının tanınması çok önemlidir. Ancak, tarafların esaslar ve hukuki argümanlar üzerine yorum yapma, kanıt gösterme vb. hakları da vardır. Bu konu çok ilginçtir. Yakın zamanda bir CAS kararının bozulduğu CANAS davasında, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi CAS önünde sunulan farklı argümanların ele alınmamış olduğunu ve aslında önem taşıyabileceğini belirterek, kararı bozmuştur.

Esasların hukuki ehliyeti konusunda ifade verme hakkının bulunmadığını unutmamamız gerekiyor. İfade verme hakkı, gerekçeli bir uluslararası tahkim kararı alma hakkını kapsamaz. Bir düşünün. Gerekçe olmasa dahi, kararı bu hüküm kapsamına taşıyabilirsiniz. Esasların tespiti konusunda, dosya çelişkili dahi olsa, tek başına ifade verme hakkına karşı bir ihlal teşkil etmez. Ancak, esasların tespiti veya kanıtların değerlendirilmesi süreci adaletin reddine karşılık geliyorsa, ifade verme hakkı ihlal edilmiş demektir. Gördüğünüz gibi, ifade verme hakkı söz ko-

nusu olduğunda da, meselenin İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin karşısına çıkarılabilmesi için birçok koşulun sağlanması gerekmektedir.

Bir sonraki neden, kamu düzeninin bozulmasıdır ki, bu en güç olan nedendir. Bir karar İsviçre'de temel ve yaygın olarak kabul görmüş ve her yargı hükmünün esasının bir parçası olması gereken bir değeri yanlış yansıtıyorsa, kamu düzenine aykırıdır. Burada iki alternatif vardır: Maddi hukuk çerçevesindeki kamu düzeni veya usul hukuku çerçevesindeki kamu düzeni. Burada, bunun çok kolay olmadığını görebiliyorsunuz. Adil yargılanma hakkı şüphesiz çok önemlidir. Ancak, gerekçenizin bulunmasının yeterli olmadığını ve kararın kamu düzenine aykırı olması gerektiğini bilmelisiniz. Maddi hukuk kapsamındaki kamu düzeninde, bu kapsama giren bazı temel kurallar vardır – *pacta sunt servanda* (ahde vefa ilkesi). Beşiktaş'ın dâhil olduğu ve benim karşı tarafta görev aldığım bir dava vardı. Bu savunma, Beşiktaş tarafından İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi karşısına getirilmişti. Ancak, durum buna uygun değildi. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi karşısına *pacta sunt servanda* savunmasıyla çıkıyorsanız, mahkemenin bir sözleşmenin mevcut olduğunu ve bu sözleşmenin size şu ve şu kararı getirdiğini ya da bir sözleşmenin mevcut olmadığını ama size sözleşmeden doğan şu ve şu kararın verildiğini belirttiğini söylemeniz gerekir. Ancak, mahkeme bir sözleşmenin mevcut olduğunu söylemiş ve size tartışılabilir bir karar vermişse, bu süreci aklınızdan çıkarın.

Burada ele alabileceğimiz başka hususlar da var. Bunların, bir CAS kararının bozulmasının çok kolay olmadığını açıkça gösterdiğini ve bu konunun ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkürler.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Değerli meslektaşımız Sayın Lucien W. Valloni'nin çok ayrıntılı olarak ve öğretici biçimde anlatmış olduğu bu tebliği için çok teşekkür ederim. Burada İsviçre Federal Mahkemesinde açılan davaların, yani iptal davalarının aynı şekilde diğer ticari davalarda olduğu gibi spor işlerinde de uygulandığını ve Droit International Privé'nin milletlerarası işlerde uygulandığını ve yabancı unsuru olduğu halde uygulandığını bize en açık ifadelerle anlattı, hatta kamu düzeni de dâhil olmak üzere ayrıntılarına kadar konuyu açıkladı. Bu arada, yabancı unsurun olmadığı bir durumda da Concordat Suisse sur l'Arbitrage'in hükümlerinin uygulanacağını, onlarla da irtibatlı olduğunu açık bir şekilde belirterek ifade etti. Bu ayrıntılı bilgiler için çok teşekkür ederim. Şimdi 15 dakika olmak üzere sözü Sayın Martens'e bırakıyorum, buyurun efendim.

Dr. REINER MARTENS- Çok teşekkürler. Eğer on beş dakika içerisinde konuşmamı tamamlayacağıma söz versem, salonda bulunanlar lütfen bizimle kalabilir mi? On beş dakika içerisinde sözümü bitireceğime söz veriyorum. Olimpiyat Oyunlarındaki *ad hoc* birimiyle ilgili kısa bir sunum yapmam istendi. Sydney, Southlake, Atina ve Torino'da gerçekleştirilen dört Olimpiyat Oyununda göreve atanma şerefine eriştim ve size temin ederim ki bu çok harika bir kıvanç. Sadece başlangıç olarak; Sydney ve New York'ta iki ayrı ofis olduğunu bilmeniz gerek-

mektedir. Ancak, her Olimpiyat Oyununda özel bir birim göreve çağrılmaktadır ve bu *ad hoc* birimlerin örnekleri sadece Olimpiyat Oyunlarında değil, ama ayrıca Commonwealth Oyunlarında ve futbol müsabakalarında da görülmektedir. Bu birimlerin neden oluşturulduğunu anlamanız gerekmektedir. O yıl, Olimpiyat Oyunları Atlanta'da gerçekleştiriliyordu ve hepimizin bildiği gibi, Amerika Birleşik Devletleri hukuka çok önem veren bir ülkedir. Olimpiyat Oyunlarında karşı karşıya kaldıkları en büyük felaket, ABD Mahkemesi tarafından verilen bir tedbir kararıydı. Olimpiyat Oyunlarının birkaç gün boyunca durdurulması gerekiyordu ve bu durum, Başkan'ın Olimpiyat Oyunları sırasında bir tahkim mahkemesinin kurulması konusunu gündeme getirmesi için yeterli oldu. Bu karar, daha sonra Commonwealth Oyunları ve futbol müsabakalarının organizatörleri tarafından da kabul edildi.

Panelin niteliğimize baktığımızda, Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin üyeleri arasından seçilen bir başkan vardır. Bu sonraki Konsey, Spor Tahkim Mahkemesi'nin reformuyla birlikte kurulmuştur. İlk başta, IOC'ye çok bağımlı olduğu düşünülmüş ve bu yüzden bir ayrılma gerçekleşmiş ve IOC'nin yerine, bu uluslararası konsey oluşturulmuştur. Bu Konsey, diğer yetkilerinin yanında, Olimpiyat Oyunları sırasında görev yapacak *ad hoc* birimin başkanını atamakla görevlidir ve daha sonra bu başkan davalara bakacak olan üç üyeli paneli atar. Sahada yaz oyunları sırasında, 12 hakem; kış oyunları sırasında ise 9 hakem görev yapar. Tabiki burada, bu kadar prestijli ve bence çekici bir pozisyona atanma imtiyazına nasıl erişilebileceğini sorabilirsiniz. Burada geçerli olan resmi bir kural yoktur. Resmi kurallar yoktur ama söylentilere göre, önem taşıyan üç unsur vardır: deneyim, dil becerileri ve takım ruhu. Şimdi kendinize dil becerinizi nasıl nitelendireceğinizi sorabilirsiniz. Dil becerileri kesinlikle çok önemli bir unsurdur, çünkü kararın 24 saat içerisinde bilfiil verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, en azından oturum başkanı olarak tahkim kararını çok kısa bir süre içerisinde İngilizce veya Fransızca olarak yazma becerisine sahip değilseniz, Olimpiyat Oyunlarında hâkim koltuğunda otururken problem yaşarsınız.

Uygulamada, Olimpiyat Oyunlarına varışta bu nasıl çalışmaktadır. Olimpiyat Oyunlarına açılıştan on gün önce gitmeniz gerekir, çünkü yargı yetkisi Olimpiyat Köyünün açılmasıyla birlikte başlar, çünkü Olimpiyat Oyunlarına geldiğiniz andan itibaren, uygunluk davalarıyla karşılaşabilirsiniz. Böylece Atlanta'nın ardından, mahkemenin Köyün açılmasıyla birlikte kurulmasına karar verdik. Uygulamada ise, bütün hakemler on gün önce orada olmayacaktır. Atandığım dört oyunun dördüne de geç gittim, çünkü işlerimden o kadar süre uzak kalmamın mümkün olmayacağını düşündüm. Ancak, bu yıl katılmadığım Pekin Olimpiyatlarında, açılış seremonisinden önce birçok davanın mahkeme önüne getirildiğini duydum kapanış seremonisine kadar sahada kalmanız gerektiği farzedilir ve neredeyse her zaman, bütün hakemlerin bu seremoniye kadar sahada kaldığını söyleyebilirim. Sydney'de, en son dava Olimpiyat Oyunlarının kapanışından bir saat kadar önce mahkemeye getirilmişti ama dava çok geç kaldığı

için kabul edilmediği yönünde bir örnek hatırlıyorum. Eğer bu tür durumlarda, davanın görülmesi mümkün değilse, mahkemenin davayı normal CAS tahkimine sevk etme yetkisi vardır.

Nispeten meşhur bir davada, Koreli bir jimnastikçi ile bir Amerikalı karşı karşıya geldiği bir örneğe sahibiz. Hakemler olarak, bu davanın bize getirileceğini biliyorduk, çünkü Olimpiyat Oyunlarında hakemler arasında her zaman bir rekabet havası hissedilir; “Siz yalnızca bir kere atandınız, bense iki kez!”. Hakemlerin tümü atanmak ister. Bu yüzden, hepimiz davanın gelmesini sabırsızlıkla bekliyorduk. Sonunda, bu dava Olimpiyat Oyunlarının kapanışından iki gün önce, müsabakalardan yaklaşık bir hafta sonra karşımıza geldi. Mahkeme haklı olarak davayı o noktada ele alamayacağına karar verdi, çünkü kararın verilmesi için görev yapması gereken kişilerin %50-60’ı çoktan sahayı terk etmişti. Dolayısıyla, dava normal tahkime gönderildi ve bu iki süreç arasındaki farkın çok büyük olduğunu söylemeliyim. Bu davada, aradaki fark yüz binlerce Dolara karşılık geliyordu, çünkü Olimpiyat Oyunları boyunca gerçekleştirilen CAS davaları bedelsizdir. Buna karşın, tabiki normal davada, duruşma için dünyanın dört bir yanından avukatlar getirildi ve salonda 28’i dünyanın dört bir yanından gelen avukatlar olmak üzere yaklaşık 36 kişi vardı ve o günü asla unutmayacağım, çünkü bu duruşmadan iki gün önce bir trafik kazası geçirmiştım ve omzum çıktığı için, eşim evde kalmamı istemişti. Evde kalamazdım, çünkü herkes çoktan yola çıkmıştı ve ben evde kalarak onları hayal kırıklığına uğratamazdım.

Bu nedenle tabi ki, dil çok önemli bir unsurdur. Bağımsızlık besbelli can alıcı unsur olduğundan, burada bahsetmemize gerek bile yok. Hakemler, beş kıtanın her birinden gelir. Afrika’dan, Kenya’da, Güney Afrika’dan, Filipinlerden, Kuzey Amerika’dan, Avrupa’dan ve Okyanusya’dan hakemler vardı. Ben hepsiyle çalıştım. Bu görev ücret karşılığı yapılan bir iş değildir, çünkü bu göreve atanan hâkimlerin yeterli derecede menfaat sağladığına inanılmaktadır ve size temin ederim bu doğrudur. Zaten, bir spor hayranı değilseniz, bu görevi kabul etmemelisiniz. Ancak, eğer öyleyseniz, bu sizin mutlak cennetiniz olacaktır. Ulaşımınız, konaklamanız karşılanır, eşinizi veya partnerinizi getirebilirsiniz ve kesinlikle harika olan, her müsabakaya bedelsiz olarak katılmanızı ve Olimpiyat Ulaşım Sistemi’nden yararlanmanızı sağlayacak tam giriş yetkisine sahip olursunuz.

Mahkeme ofisinin teşkilinden kısaca bahsetmeliyim. CAS tarafından İsviçre’den getirilen iki sekreter vardır. Ayrıca mahkemeye araştırma konusunda yardımcı olan danışmanlar vardır. Bir dakika önce söylediğim gibi, nerede otursak oturalım, tahkim yeri Lozan’dır. Avustralya’daki bir devlet mahkemesinde, bu teyit edilmiştir ve Sydney’de görev yaparken, görev yerinin Lozan olması ve tahkimin uluslararası özel hukuk nezdinde gerçekleştirilmesi Avustralya hukukuna uygun bulunmuştur. Yargı yetkisi, Olimpiyat Tüzüğü’nden kaynaklanır. Her sporcu, Spor Tahkim Mahkemesi’nin yargı yetkisini kabul ettiğine dair bir beyan imzalamak zorundadır. 1996 yılında Atlanta’da bu kurala itiraz edilmiştir. Ancak

bu kural ABD mahkemelerinde tanınmıştır. Bu kurala “zorla tahkime” karşılık geldiği gerekçesiyle halen itiraz edilmektedir ama Canas’ta, İsviçre Federal Kurulu sporun kendine özgü niteliği ve özel koşullarından dolayı, bu sözde zorla tahkimin kabul edilebileceğini belirtmiştir. Meslektaşımın kapalı liste konusundaki ifadeleri hakkında yorum yapmayacağım, çünkü söylemek istediklerim olmasına rağmen bir söz verdim ve devam etmek için üç dakikam kaldı.

Mahkemeye hangi davalar getirilmektedir? Hukuki boyutu olan her çeşit dava mahkemeye taşınabiliyor. Davanın e-posta yoluyla veya yazıyla şahsen sunulabilir olması çok resmi olmayan bir durumdur. Başvuru bir form ile yapılıyor ve uygunluk meseleleri, uyruk meseleleri ve nadir olarak doping meseleleri mahkemeye getirilebiliyor çünkü doping meseleleri çok seyrek olarak karşımıza çıkıyor ve daha sonra IOC İcra Komitesi bir kişinin dopingden dolayı diskalifiye edildiğine karar verdiği andan itibaren, mahkemenin buna karar verebilmesi için uzman görüşüne vs. başvurmanız gerekiyor. Bu hususlar *ad hoc* birimin önüne ender olarak getirilen bir sorundur. Tahkim kararı nihaidir ve ancak gerekli görülürse Federal Kurul önünde temyize götürülebilir. Bu sürecin ücretsiz olduğunu söylemiştim. Uygulanacak hukuk, FIFA kuralları kadar belirsizdir. Geçerli kurallar, tabi ki, Olimpiyat Tüzüğü’nü, federasyonun geçerli düzenlemelerini, hukukun o ünlü genel ilkelerini ve son olarak, eğer başka bir seçeneğimiz yoksa, uygulanmasının panelce uygun görüldüğü hukuk kurallarını kapsar. Bu durum belirsiz gibi görünmektedir ama örnekleri vardır. Hatırladığım bir davada, bir gece içerisinde ABD Vatandaşlık Hukuku konusunda uzman olan bir kişinin yardımına ihtiyacımız oldu ve ABD’yi aradık, çünkü dava Küba uyruklu bir Amerikalının oyunlara katılıp katılamayacağıyla ilgili olarak –süpriz olmadı- Küba ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaydı.

Bugün buradaki en önemli zorluk, 24 saat kuralıdır. Gerçekten bu kurala göre, kararların temyiz başvurusunu takiben 24 saat içerisinde verilmesi gerekir. Bu uygulamanın çalışma sistemine göre, bütün hakemlerin birer taşınabilir telefonu vardır ve hakemler Olimpiyat Şehrinde istedikleri gibi dolaşabilir, istedikleri yere gidebilirler. Başvurunun ardından, başkan üç kişilik bir panel atar ve bu kişiler mahkeme ofisine çağırılırlar. Daha sonar genellikle otele çok yakın olan mahkeme ofisinde bir koşuşturma olur. Otele gidip giyinirsiniz çünkü Olimpiyat Oyunlarını izlerken kravat takmazsınız. Mahkemeye koşar ve görüşmelere başlarsınız. Neredeyse bütün davalarda, duruşma düzenlenir. Duruşma aynı gün içerisinde gerçekleştirilir. Duruşma gece yarısı gerçekleşebilir ve sıklıkla da böyle olur, çünkü temyiz başvuruları genellikle öğleden sonra geç bir saatte müsabakalar tamamlandıktan sonra gelir. Daha sonra, NOC veya federasyon veya sporcular temyiz başvurusunun yapılmasının gerekli olup olmadığını tartıştıktan sonra, temyiz mahkeme ofisine akşam 7’de gelir ve böylece süreç bu saatte başlatılır.

Benim kişisel olarak karşılaştığım en büyük zorluk, akşam 10’dan sabah 4’e kadar altı saat boyunca Paris’le Fransızca dilinde yaptığım bir video konferan-

sıydı ve daha sonra kararı yazmam gerekti. Bu görev bazı durumlarda çok zor olabiliyor. Sonuç olarak, biz Southlake City’de “Adil, Hızlı ve Bağımsız” sloganını kullandık ve ben bunun doğru olduğuna inanıyorum. Bu adil, hızlı ve bağımsızdı ve Yunanistan’dan gelen arkadaşım, CAS’ı gerçek bir tahkim mahkemesi olmadığını söyleyerek eleştirdi. Kendisi uzun süre burada olmadığından, bunun doğru olmadığını açıkça söyleyebilirim. Neredeyse yüz CAS davasında görev aldım ve hakemin sanki bir tarafın danışmanıymış gibi hareket ettiği tek bir dava hatırlıyorum. Kapalı liste birçok açıdan eleştirilebilir ama uygulama daha farklıdır. Burada ciddi hakemler, ciddi avukatlar vardır. Bu kişiler arasında çok deneyimli hakemler var ve duruşmalar adil bir şekilde gerçekleştiriliyor. Belki bazı kararlara karşı çıkabilirsiniz ama bu sadece tahkim mahkemesine özgü bir durum değildir. Devlet mahkemelerinin kararlarını dahi eleştirebilirsiniz. Bu sistemin bir geleceği olduğunu ve uygulanmaya devam edeceğine inanıyorum çünkü gerekli bir sistemdir, çünkü Olimpiyat Hareketi’nin temyizi oyunların durdurulmasına neden olan devlet mahkemelerine bırakması mümkün değildir. Çok uzak bir seçenek olmasına rağmen, devlet mahkemeleri de bir seçenektir ve bu yüzden en iyi çözüm tahkim mahkemesinin oyunlar sırasında kurduğu *ad hoc* birimdir.

Sözümü tuttum. Tam 15 dakikaydı. Dikkatiniz teşekkür ederim.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Efendim, Sayın Doktor Martens’e bu uygulamaya dönük, ayrıntılı olarak verdiği ve çok önemli olan açıklamaları için çok teşekkür ederiz. Bir açıklama yapmak üzere Sayın Erkiner’e söz veriyorum.

Av. KISMET ERKİNER- Bu AD HOC dairesi hakkında Sayın Martens’in söylediklerine ben Türkiye açısından bir şey ilave etmek istiyorum. Şimdi olimpiyatlarda bugüne kadar biz kafilerimize hiç hukukçu dahil etmedik. Halbuki böyle bir olayın çıkması halinde herhangi bir şekilde herhangi bir AD HOC daireye müracaatı gerektiren kafilenin, takımın veya bir sporcunun olayında bu müracaatı yapmak için bir hukukçuya ihtiyaç var. Hukukçunun olmaması ne sonuç doğuruyor, bunu da çok kısa ifade edeyim. Atina’da bir halterci kızımızda A numunesi pozitif çıktı, normalde aynı gün B numunesinin açılması suretiyle 24 saat zarfında AD HOC dairede o sporcunun doping yapmış olup olmadığının kararının verilmesi gerekirdi. Türkiye ne yaptı? Sporcuyla ilk uçakla İstanbul’a geri gönderdi, ondan sonra B numunesini açtırmak ve davayı kendi namına takip etmek için o sporcu kızımız kendisine ödül olarak verilmiş olan daireyi satmak mecburiyetinde kaldı. Yani orada evet, doping suçtur, ama o suç işleyen kişinin dahi savunma hakkı vardır, bunun kendisine en iyi şekilde sağlanması gerekir. Biz bu gibi ihtilaflarda dediğimiz gibi ya AD HOC daireyi kullanmıyoruz yahut da ihtilaf çıkmaz, biz de böyle bir hukukçuya ihtiyaç duymayız diyoruz. Bundan sonraki olimpiyatlarda özellikle, maalesef GSGM’nin ilgilileri salondan ayrıldılar, onlara bunu duyurmak isterdim, GSGM’nin o kalabalık kafilesine bir hukukçuyu alması gerekir. Bunu söylemek istiyorum, çok teşekkür ederim.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Evet, sorular var mı efendim? Buyurun.

Av. OSMAN BULDAN- Öncelikle vermiş olduğunuz sunum için teşekkür ediyorum. Benim ilk sorum adil yargılanma üzerine. Bir sporcu yerel kurulda yargılanma aşamasında henüz daha sunulan deliller konusunda bilgi sahibi olmayan uluslararası federasyondan görüş istenmesi ve federasyonun da bu görüşü vermesi ve kararın da aynı doğrultuda çıkmış olmasının sporcunun yargılanmasında uyulması gereken ilkelerden olan adil yargılanma hakkına uyulduğu şeklinde yorumlayabilir misiniz? İkinci olarak bildiğiniz gibi, Uluslararası Antidoping Ajansı sadece faal ve yeterli sporcuların doping numunesine bakmakla görevli olan bir kuruldur. Son beş yılda hiçbir yarışmaya katılmamış, hiçbir kulübü olmamış, sponsoru olmamış ve kendi bağlı olduğu federasyon tarafından lisansı iptal edilmiş olan bir sporcuya hâlâ WADA doping numunesi almaya yetkili midir, değil midir, bunu öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim, sağ olun.

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Tercümenin doğru olduğundan emin değilim. Sorunuz neydi? Sorunuzu tekrarlayabilir misiniz?

Av. OSMAN BULDAN- Tekrar etmek istiyorum. Bir sporcu var, kendi ülkesinde doping suçlamasıyla yargılanıyor. Henüz daha delillerin sunulmadığı aşamada yargılamayla görevli olan ulusal federasyonun yargılamada ileri sürülen delillerden habersiz olan uluslararası federasyona görüş sorması, uluslararası federasyonun da hiçbir delilden haberi olmadığı halde verilmesi gereken cezayı içeren görüş beyan etmesi ve ulusal federasyon kurumunun da bu görüş doğrultusunda karar vermiş olmasını sporcunun adil yargılanma hakkına müdahale olarak görüyor musunuz, görmüyor musunuz?

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Evet, bence buradaki sorun uluslararası federasyon önünde böyle bir talebin hukuki temele sahip olup olmadığıdır. Belki de, müsabakanın ulusal veya uluslararası olduğunun bilinmesi önemlidir. Daha sonra belki bu konuya bakmalısınız. Ancak; ifade verme hakkını dikkate alarak, uluslararası federasyonun ifadeleri hakkında yorum yapma hakkına sahip olup olmadığını bilmek önemlidir. İfade verme hakkı, size yorum yapma ve söz sahibi olma hakkını da verir ve eğer bu hakka sahipseniz bence bu ifade verme hakkıyla değil, ama belki hatayla değerlendirmeye alınan bir hükümlerle ilgilidir. Ancak, bu dava benim için tam olarak açık değil.

REINER MARTENS- Uluslararası sporla ilgili olarak bahsettiğiniz bu konu ulusal doping yaptırımları ile uluslararası doping yaptırımları arasında çok eski bir tartışmadır. Bazı federasyonlarda kendi yaptırımlarını uyguladıkları kurallar geçerlidir. Bu karar, uluslararası federasyon veya WADA tarafından temyize götürülebilir. Böylece; örneğin, WADA yaptırımın çok düşük olduğunu düşünüyorsa, yaptırımı temyize götürebilir ve gerçekten götürmektedir. Ayrıca WADA Kanunu, uluslararası federasyona temyiz hakkı vermektedir. Bazı federasyonlar ya da en azından benim önerdiğim federasyonlardan biri bu hakkı uygulamaktadır çünkü ben Yeni Zelanda'nın ulusal davalarını hayal ediyorum. Yeni Zelanda'daki bir davayı, buradan, Türkiye'den çok büyük bir masrafa neden ol-

maksızın görmemiz nasıl mümkün olabilir? Böyle bir hareket ya çok güç ya da çok masraflı olacaktır; bu yüzden, danışmanlığını yaptığım federasyonlarda, her ulusal men cezasının ve her ulusal yaptırımın incelenmesi için uluslararası federasyona sunulmasını gerektiren bir kuralın uygulanmasını tavsiye ediyorum. Böylece, uluslararası federasyon yaptırımını inceledikten sonra, uluslararası bir men cezasının uygulanmasının gerekli olup olmadığına ve uygulanacaksa hangi düzeyde uygulanacağına karar verir. Eğer uluslararası bir men cezası uygulanırsa, bu ceza bütün federasyonlar tarafından dünya çapında uygulanmalıdır. Bu incelemenin nedeni, ulusal kurumların bazen önyargılı veya taraflı davranabilmesidir. Bir davada, Dünya Şampiyonası'nın başlaması kapıda olduğu 2 gün kaldığı için bir sporcu sadece bir uyarıyla cezalandırılmıştı ve bu durum, aynı madde yüzünden üç hafta veya üç ay ceza alan diğer sporculara haksızlıktır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan incelemelerden, bazı ulusal kurumların taraflı davrandığını ve sporculara bazen hukuka değil, menfaatlere göre muamele ettiğini biliyoruz. Bu nedenle, uluslararası federasyonun daha bağımsız olduğu düşünülmektedir ve bence, uluslararası federasyonların görev başında olması çok yararlıdır çünkü böylece yaptırımlarda belirli bir tutarlılık sağlanır. Son bir açıklamam olacak; doping yaptırımlarının spor organları tarafından değil, devlet kurumları tarafından verildiği ülkelerde de – örneğin Yunanistan'da – aynı sistem uygulanmalıdır. Bu ulusal bir yaptırımdır ve Yunanistan'da geçerlidir ama uluslararası yaptırımlar açısından, uluslararası federasyon sporcunun yurtdışına çıkarak, başka bir yerde çalışması mümkün kılan daha hafif bir yaptırım uygulayabilir.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Benim de bu uzmanların sözlerine herhangi bir şekilde ilave edeceğim bir şey yoktur. Başka sorusu olan?

KÜBRA KÖKSAL- Ben Mister Valloni'ye sormak istiyorum. kamu hukukuna aykırılık nedeniyle İsviçre Federal Mahkemesinde açılan bir iptal davasında kamu hukukuna aykırılık sadece İsviçre hukukuna göre mi belirleniyor, yoksa taraf ülke hukuku da değerlendiriliyor mu? Kamu hukukuna aykırılığın sınırları nasıl çiziliyor?

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Bu çok zor bir soru. Ancak, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi uluslararası bir yaklaşım benimsemiştir. Onlara, mecburi Türk Hukukunun bile uygulanamayacağını söyleyebilirsiniz. Bu durumla, Beşiktaş Davasında karşılaştık, Beşiktaş, Türk Hukukuna göre CAS ile tahkime gitmenin mümkün olmadığını söyledi. Bu özellikle bu davaya özgü bir argümandı ve Federal Yüksek Mahkeme bunun yeterli olmadığı kanaatindeydi. Kamu düzeni savunmasının sorunu budur çünkü verilen kararın kamu düzenine aykırı olması gerekir. İsviçre'nin mecburi hukuku veya Türkiye'nin mecburi hukuku uygulanmasa bile, bu tek başına kamu düzeninin ihlal edildiğini göstermez. Sorun budur. Sizin de gördüğünüz gibi, bu çok belirsizdir. İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin birçok davayı CAS'a geri gönderme yetkisine sahip olduğundan eminim ama bu mahkemenin çok yüksek – ve bence aşırı yüksek – standartları var. Mahkeme,

belirli bir yargı gücüne sahiptir. Kamu düzeni özellikle ne zaman ihlal edilir? Gördüğünüz gibi, bunla çok karşılaşılır. Doğru olan şey ise, aradaki çizgi nerededir? Bu çizgi belirgin değildir ve bence, bir profesör için bile, bunun tam olarak ne anlama geldiğine karar vermek kolay olmayacaktır.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Efendim şimdi benim de kendi konuma girdiği için kendimi açıklama yapma durumunda hissettim. Şimdi İsviçre’de bir yerli kamu düzeni var, bir de milletlerarası kamu düzeni var. Yerli kamu düzeninde İsviçreliler çok kıskançtırlar, kesin olarak kamu düzenlerinin bozulmasını istemezler ve “public policy” veya “ordre public” dediğimiz kamu düzenine aykırı olan bir durumu sureti katiye de kabul etmezler. Ancak bu yerli tahkim için böyledir. Yerli kamu düzeni için geçerlidir. Bir de diyor ki milletlerarası tahkimde, milletlerarası bir kamu düzeni vardır, kamu düzenini ihlâl ettiğin zaman, bunu ben ancak iptal davasına konu yapabilirim, ama milletlerarası kamu düzenini ihlal etmediğin zaman benim için fark yoktur. Çünkü İsviçre’deki önemli konulardan bir tanesi iptal davaları tahkim yeri mahkemesinde açılır, tahkim yeri de İsviçre olduğuna göre iptal davaları Federal Mahkemede nezdinde açılır. Ancak diğer ticari tahkimde taraflar isterlerse biz federal mahkemeye gitmiyoruz, ama iptal davamız kanton mahkemesinde görülsün derlerse, öyle bir özel anlaşmaları varsa, iptal davası belirledikleri kanton mahkemesinde görülür, ama her iki halde de İsviçre kamu düzenini bozduğu takdirde, hakem kararı iptal edilir.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Benim sorum bütün konuşmacılara olacak, Denova prensibinin uygulanmasıyla ilgili yaşanan zorluklardan ve karşılaştığımız problemlerden biraz bahsetmenizi isteyeceğim. İptal davasının neticesinde kararın iptal edilmesinden sonra yargılamanın yeniden yapılmasına yönelik prosedürde karşılaşılan zorluklar ve bunun eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesini sizden talep edeceğim. Çünkü tahkimde asıl esas kısa sürede sonuçlandırılması, ancak iptal davası neticesinde iptal kararı verilip iptal edildikten sonra tekrar yargılama sürecinin yeniden sil baştan başlaması birtakım zorlukları da beraberinde getiriyor. Bununla ilgili görüşlerinizi rica edeceğim.

Dr. REINER MARTENS- Sorunuzu doğru anladıysam, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi’nin bir CAS kararını bozmasının makul olup olmadığını soruyorsunuz çünkü bu bozma sürecini uzatıyor. Federal Mahkeme’nin bir CAS kararını bozduğu tek bir örnek olmuştur ve bu da Canas Kararıdır. Bu kararda, iki husus ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Federal Kurul’a temyiz hakkından feragat edilmesinin Federasyon’un tekel niteliğindeki konumundan dolayı uygunsuz olduğu beyanıdır. Böylece, mahkemenin davaya bakması bu şekilde mümkün olmuştur. Diğer konu ise, mahkemenin yazılı görüşünde belirli bir sorunu ele almamış olmasıdır. Aslında, bu sorunun yanıtı basittir ama yazılı karar bu hususu kapsamamaktadır. Kanımca, kararın düzeltilmesi üç veya dört hafta almıştır ve böylece ortaya ciddi bir gecikme çıkmamıştır. Bildiğim kadarıyla, bunun dışında bir deneyim yoktur.

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Yargı yetkisiyle ilgili olarak, bence bunun dikkatlice ele alınması çok önemlidir çünkü burada tekel niteliğindeki federasyonun ve sporcunun konumları çok farklıdır. Canas Kararının İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin kararları farklı bir açıdan ele alma politikasında bir değişiklik yarattığını gerçekten düşünmüyorum ve yaratmadığını umuyorum. Bugün sporun kendine özgü niteliği ve federasyonun yatay gücü ortaya çıkmıştır. Mahkeme, kararlara bu şekilde yaklaşmaya devam edecektir ve bu yüzden, yargı yetkisi hususunun yeniden ele alınması gerekliliğini düşünüyorum çünkü CAS'a başvurmak özgür iradeyle verilmiş bir karar değildir ve özellikle size karşı bir eleştirim yok ama devlet mahkemelerine temyiz hakkınızdan feragat ettiğiniz ve eğer bu feragatnameyi imzalamazsanız, Olimpiyatlara katılmadığınız *ad hoc* komisyonu da bir başka önemli husustur. Her türlü haktan mahrum kalıyorsunuz ve gidebileceğiniz tek yer CAS'tır. Bu durumda dahi; yargı yetkisi verilmeyebilecekseniz, bu yetkinin teyit edilmesi çok önemlidir.

Dr. REINER MARTENS- Sadece çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Bence yalnızca İsviçre'de değil, dünyanın diğer ülkelerinde sözde zorla tahkim lehine – şüphe duyularak da olsa – verilen kararlar, büyük ölçüde pratik düşüncelerden etkilenmektedir. Bu doğru – Eğer bir sporcu Olimpiyat Oyunlarına katılmak istiyorsa, öncelikle bir tahkim anlaşması imzalamak zorundadır. Bu zorunluluk, nerede olursa olsun, dünyadaki bütün sporcular için geçerlidir. Ancak bu, Olimpiyat Oyunları sırasında özellikle daha zordur, çünkü bir devlet mahkemesi rahatlıkla “Bu karar yerinde değildir ama ben pazarları çalışmıyorum,” diyebilir. Bu nedenle, Olimpiyat Oyunlarını veya yüz metre yarışını durdurmanız gerekir. IOC zaman çizelgesini sizin için yeniden düzenlemesi gerekir. Bu mümkün değildir. Bu çalışmaz. Yapılmış birçok sözleşme vardır. Olimpiyat Oyunları gibi bir etkinliğin zaman çizelgesine bağlı birçok taahhüt vardır. Kararın arkasındaki itici güç büyük ihtimalle bu endişelerdir. Bazı endişelere ve asılan bazı suratlara rağmen, Olimpiyat Oyunlarında zorla tahkim uygun bir müessesedir. Güvensizliğin bu hususta büyük rol oynadığını biliyorum. Ancak bence uygulama açısından baktığımızda, başka bir yolun çalışmadığını görüyoruz.

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Bu zorunlu tahkim şartında gördüğüm tek sorun. Aslında, Olimpiyat Oyunlarında CAS'a gidersiniz çünkü diğer bütün seçeneklerden feragat etmişsinizdir, diğer bütün kurumların yargı yetkisi ortadan kalkmıştır. Bu, felakete yol açar. Ancak, gelecekteki davaları göreceğiz. Şu anda derdest olan bir dava var.

Av. GURUR GAYE GÜNAL- Ben yine bu konuyla alakalı bir husus daha sormak istiyorum. CAS kararına karşı iptal davası açmak üzere federal mahkemeye gidildiğinde federal mahkeme kararı iptal sebeplerinden herhangi biriyle iptal ettiği takdirde CAS'ta yeniden yapılacak olan ya da federasyon ya da taraflar arasında yeniden yapılacak olan yargılamada sil baştan bütün kurallarıyla yeni bir yargılama mı yapılıyor, yoksa sadece iptal edilen husus bakımından kararın

diğer kısmı geçerli kalıp, sadece iptal edilen husus bakımından mı değerlendirme yapılıyor?

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Bu, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin gerekçeyle ilgili kararına bağlıdır. Eldeki kararı CAS'a geri gönderebilir ama bu durumda, başka bir panelin atanması gerekir. Bu bir olasılıktır. Ya da, Canas Kararında olduğu gibi, eğer CAS hâlihazırda belirtilmiş esasları veya bir tarafın nihai konumunu değerlendirmemişse, daha sonra CAS'ın yalnızca duruşmayı yeniden düzenlemekle yetinmemesi ve yeni bir karar vermesi gerektiğini düşünüyorum. Temyiz davalarında, normal yol bu şekildedir. Ben, İsviçre'deki temyiz mahkemelerinde de çalıştım ve her zaman bu sürecin bu şekilde işlediğini gördüm.

Dr. REINER MARTENS- Canas'ta, yanlış hatırlamıyorsam, başka bir duruşma yapılmadı ve CAS kararının nedenleri sadece yeniden değerlendirildi ve daha sonra karar düzeltildi. Teoride, tamamen yeni bir duruşmanın mümkün olduğu konusunda size katılıyorum. Bu çok akla uygun ancak pratikte ihtimal dahilinde olmayan bir durum.

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Panelin teşkilinin tarafsız olduğunu bu vaka da söylemeniz mümkündür. Eğer bu delille temyizi kazanırsanız, daha sonra panel için yeni bir konkordatonun oluşturulması gerekecektir. En azından, hakeminiz veya uzaklaştırılması gereken kişi değiştirilecektir. Belki de, tamamen yeni bir panel oluşturulmalıdır, daha sonra yeni hakem davayla ilgili hiçbir şey bilmiyorken ve diğer iki hakemin akıllarında ilk duruşmadaki ifadeler varken yeni bir hakem gelmesi durumunun adil olmadığını düşünüyorum çünkü hakemler arasındaki bu bilgi düzeyi dengesi çok önemlidir. Ancak, şimdiye kadar buna benzer herhangi bir verilmiş karar yoktur.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Ben de Sayın konuşmacıların düşüncelerine bu konuda biraz ilave yapmak istiyorum. İsviçre Milletlerarası Tahkim Kanununa ilişkin hükümler, İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanununun 176-200. maddeleri arasında yer alıyor, orada hakem kararının iptalini gerektiren iptal sebepleri var, şimdi bu iptal sebepleri arasında kamu düzenine aykırılık varsa, Federal Mahkeme doğrudan doğruya görevi dolayısıyla hakem kararını iptal eder ve bir daha dava görülmez. Ancak ikinci halde eğer konu, tahkime gitmeyecek bir konuya, o takdirde yine Federal Mahkeme, görevi dolayısıyla müdahalede bulunur ve o dava son bulur (bizim Milletlerarası Tahkim Kanunumuzun 15. maddesinin (B) kısmı oradan alındı). Benim söyleyeceklerim bundan ibarettir.

Dr. LUCIEN W. VALLONI- Burada ekleyebileceğimiz tek şey; eğer karar geri gönderilirse, CAS, temyiz mahkemesinin gerekçesine bağlı kalmak zorundadır. Bu açıktır. Eğer Mahkeme, İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin kararına uymazsa, daha sonra sizin Yüksek Mahkeme'ye yeniden giderek, kararı bozmak için başka bir argümanınız olacaktır.

Prof. Dr. KEMAL DAYINLARLI- Evet, efendim bu toplantımızı da burada

kapatıyoruz. Teşrifleriniz için çok teşekkür ederim, ayrıca böyle önemli ve faydalı bir milletlerarası organizasyonu düzenlemek suretiyle bana, sizlere hitap etme şerefini bahşeden Baro Başkanımız Sayın Avukat Vedat Ahsen Coşar Beyefendiye ve Baro Tahkim Kurulu Başkanı değerli meslektaşım Sayın Avukat Gurur Gaye Günal Hanımefendiye çok teşekkür ederim.

DEVRİM AKYOL- Efendim biz de kurulumuz adına ve Baromuz adına çok teşekkür ediyoruz. Yalnız sizleri bırakmıyoruz, katılımınızdan dolayı Ankara Barosu sizlere teşekkür plaketi sunacaktır. Sayın Gurur Gaye Günal'ı kürsüye alalım, plaketlerinizi sunalım. Sayın Kısmet Erkiner, Sayın Kemal Dayınlarlı, Sayın Doktor Lucien W. Valloni, Reiner Martens'e teşekkür ederiz, onun plaketi bir önceki oturumda vermiştik.

Öncelikle konuklarımıza teşekkür ederiz, kurultayımız devam ediyor. Yarın saat 10'da sporda dopinge mücadele ve örnek ihtilaflar konusuyla devam edeceğiz.

III. GÜN

14 OCAK 2009

I. OTURUM

SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE VE ÖRNEK İHTİLAFLAR

KISMET ERKİNER- Hepinize günaydın. Üçüncü günde biraz zayıt vermiş gibi bir halimiz var, ama inşallah zaman içinde yeni takviyeler alıruz, ama yine de sabahın bu saatinde gelen bütün arkadaşlara teşekkür ederiz.

Ben konuşmacıları sizlere biraz daha geniş bir şekilde takdim edeceğim. Tesadüftür, burada bulunan ekip aslında birbirini çok iyi tanıyan, yıllarca çeşitli platformlarda dopingle mücadele konusunda birlikte çalışmış olan insanlar. Her zaman fikirlerimiz aynı değildir, onu peşinen söyleyeyim. Özellikle Rüştü Hocam gülmeye başladı, çünkü bizim kendisiyle çok güzel bir işbirliğimiz var. Birimizin artı dediğine öbürü eksi demek suretiyle daima birbirimizi dengeliyoruz.

Ben arkadaşları söz aldıkları sırada daha geniş şekilde size tanıtmak istiyorum. Bir anda herkesi söyleyerek zaman kaybetmeyelim, ilk sözü Sayın Prof. Dr. Rüştü Güner'e sözü vereceğim. Rüştü Güner Ankara Tıp Fakültesi mezunu, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde fizyoloji doktorası yapmış bir arkadaşımız. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Spor Hekimliği Doktorası var; 1999'da, Spor Hekimliğinde doçent; 2006'da, Spor Hekimliğinde profesör. 1989 yılından bu yana dopingle mücadele alanında çalışıyor, 1995 yılından bu yana Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mücadele Kurulu üyesi, 2002 yılından bu yana Dünya

Dopingle Mücadele Ajansı WADA'nın Bağımsız Gözlemciler Grubunun üyesi, aynı zamanda bildiğim kadarıyla da şu ana kadar tek Türkiye üyesidir. 2005 yılından bu yana da Akdeniz Oyunları Sağlık Komisyonu üyesi. Söz Dr. Rüştü Güner'de, buyurun Hocam.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sürem ne kadar?

KISMET ERKİNER- Bu programa göre birinci oturum olarak iki saat bize verilmiş vaziyette, yarım saat geç başladığıma göre bunu bizim zamanımızdan değil, öğle tatilinden çalmak istiyorum. Dolayısıyla yine iki saati muhafaza edeceğiz. Dört konuşmacı olduğuna göre yarım saat, yalnız ilk turda 20 dakika olarak düşünüyorum. Daha sonra belki karşılıklı tamamlayıcı konuşmalar olabilir. 20 dakika size vermek istiyorum.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Yetiştirmeye çalışırım. Çok teşekkür ediyorum. Ben öncelikle bu toplantıyı düzenledikleri için Ankara Barosuna ve Ankara Barosu Spor Hukuku Grubuna çok teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten çok önemli bir sempozyum oldu.

Dopingle ilgili birçok yerde konuşmalar yaptım. Bugün size dopingle mücadelenin hukuki yanları, mevzuat çalışmaları ve Dünyada ve Türkiye'de dopingle mücadele nasıl yapılıyor, bunlarla ilgili bilgiler vermeye çalışacağım.

Dünyada dopingle mücadelenin koordinasyonunu sağlayan WADA –World Anti-Doping Agency olarak bildiğimiz Dünya Dopingle Mücadele Ajansı. WADA'nın tarihçesinden önce, öncelikle dopingle mücadelenin tarihçesine değinmek istiyorum.

Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu 1928 yılında dopingi yasaklıyor, ancak o dönemde dopingi kanıtlayacak herhangi bir yöntem yok. 1966 yılında dopingi kanıtlayacak yöntemler yavaş yavaş gelişmeye başlıyor ve Uluslararası Bisiklet Federasyonu dopingi yasaklıyor. Hemen bir sene sonra 1967 yılında, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Sağlık Komisyonu kuruluyor ve doping kontrol analizleri yapılıyor ve 1968 yılında da ilk doping kontrolleri başlıyor.

WADA'nın tarihçesine bakacak olursak; bir doping olayından sonra WADA benzeri bir yapılanmanın kurulması gerekliliğine karar verildi. Bu konuda Avrupa Konseyinin çok büyük katkısı, çok büyük etkisi var. 1998 yılında olaylı Fransa Bisiklet Yarışlarından sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Sağlık Komisyonundan bağımsız bir kurumun olması gerektiği, konusunda görüş birliğine varıldı.

Biraz zaman ilerledikçe Türkiye'deki Dopingle Mücadele'deki sorunlardan da bahsedeceğim. Dopingle Mücadelenin neden bağımsız olması gerektiği konusunda daha detaylı bilgiler vereceğim. Çünkü sporu yöneten bir kurumun dopingle mücadeleyi yönetmemesi gerekiyor. Yani Dopingle Mücadelede bağımsız bir kurumun olması gerekliliği tüm dünyada kabul gören bir görüş.

1999 yılı Şubat ayında Lozan'da 1. Dünya Sporda Doping Konferansı toplandı ve 10 Kasım 1999'da Lozan'da WADA'nın kuruluşu gerçekleşti. 1999'dan 2003 yılına kadar kuralların nasıl olması gerektiği konusunda ülkeler, uluslararası spor organizasyonları ve ilgili kişiler çalışmalar yaptı. Bu çalışmaların içinde bizler de yer aldık ve 5 Mart 2003 yılında Kopenhag'daki 2. Dünya Sporda Doping Konferansı'nda Dünya Doping Mücadele Kuralları kabul edildi.

Aradan geçen 4 sene içinde Doping Mücadele Kuralları'nda hangi maddelerin değişmesi gerektiği konusu tartışıldı. O maddeler 2007 yılının Kasım ayında Madrid'te yapılan 3. Dünya Sporda Doping Konferansı'nda Sayın Horta'nın da içinde bulunduğu büyük bir grubun hazırladığı değişiklik önerileri ile kabul edildi. 2007'de kabul edilen Doping Mücadele Kuralları 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren de geçerli, yani şu anda Madrid'te kabul edilen Doping Mücadele Kuralları geçerli,

Biraz da Dünya Doping Mücadele Ajansını tanıyalım isterseniz; 38 kişilik bir üst kurulu var ya da Kurucular Kurulu da diyebilirsiniz. Bu kurulun yüzde 50'si ülkelerin temsilcilerinden, yüzde 50'si de spor organizasyonları temsilcilerinden, yani Uluslar arası Olimpiyat Komitesi, Uluslar arası Paralimpik Komitesi, Uluslar arası Federasyonların temsilcilerinden oluşuyor. 12 kişilik bir yönetim kurulu var, yine % 50'lik kompozisyon yönetim kurulunda da var. WADA'nın bünyesinde çok değişik komiteler bulunuyor. Etik ve Eğitim Komitesi, İktisadi ve İdari Komite, Sporcu Komitesi ve çok yoğun mesai harcayan Sağlık, Tıp ve Araştırma Komitesi var. Bunun da alt komiteleri var. Bunlardan ilki Liste Komitesi, ikinci komite Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Komitesi ve üçüncü komite de Laboratuvar Komitesi. Sayın Horta da Laboratuvar Komitesinin başkanıdır, aynı zamanda Sağlık, Tıp Ve Araştırma Komitesinin de bir üyesidir.

WADA'nın bünyesinde bir başka çalışma grubu daha var; bu da Bağımsız Gözlemciler Grubu. Büyük spor organizasyonlarında doping kontrollerinin kurallara uygun yapıp yapılmadığını WADA adına gözlemliyorlar, daha doğrusu denetliyorlar ve bir rapor hazırlıyorlar. Bağımsız Gözlemciler Grubu; olimpiyat oyunları, paralimpik oyunları, Akdeniz oyunları, İngiliz Uluslar Topluluğu oyunları, ya da Dünya Atletizm Şampiyonası gibi büyük şampiyonalarda görev alıyorlar ve doping kontrolleri kurallara uygun yapıyor mu, yapılmıyor mu onu kontrol ediyorlar. Bu grubun içinde tıbbi bilirkişiler bulunuyor. Sayın Horta onlardan biridir ben de bu grubun bir üyesiyim. Doping hukukçusu bilirkişiler, doping kontrolü bilirkişileri, laboratuvar bilirkişileri ve sporculardan da temsilciler bulunuyor. Bizim sayın Horta'yla tanışıklığımız da 2002 yılında Manchester'da yapılan İngiliz Uluslar Topluluğu oyunlarından. O zaman geniş bir ekibimiz vardı. WADA'nın maddi olanakları biraz daha fazlaydı ve 10 kişilik bir ekibimiz vardı o dönemde, giderek tabii bu ekiplerdeki üye sayısı azaldı. Atina'daki benzer büyüklükteki paralimpik oyunlarında ekip 6 kişiye düştü. Pekin'deki son paralimpik oyunlarında ise 5 kişiye düştü. Maalesef WADA da biraz maddi sıkıntılar yaşıyor.

Dünya Doping Mücadele Kuralları, -ben buna kod demeyeceğim-, İşlevinin ülkemizdeki herkes tarafından kolaylıkla anlaşılması için Dünya Doping Mücadele Kuralları diyeceğim. Umarım bu da ülkemizde yerleşir. 2003 yılında yürürlüğe giren, 2007 yılında değiştirilen ve 2009 yılında tekrar değişiklik haliyle yürürlüğe giren Dünya Doping Mücadele Kurallarından örnekler vereceğim.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının Amacı ne?

Sporcuların spor etkinliklerine dopingsiz katılma, temel hakkını korumak ve böylece dünyanın her yerinde sporcular için sağlığın, dürüstlüğün ve eşitliğin gelişmesine yardımcı olmak. Doping araştırılması, tespiti ve engellemesiyle ilgili uluslararası ve ulusal düzeyde uyumlu, koordineli etkin doping mücadelesini programları oluşturmak. Bunun tercümesi şu: Bir ülke doping mücadelesinde nasıl davranıyorsa diğer ülke de öyle davranсын. Bir federasyon nasıl ceza veriyorsa diğeri de aynı cezayı versin, doping kontrol örnek alma yöntemleri bir ülkede nasılsa öbüründe de aynı şekilde olsun diye uyumlu bir sistem oluşturulması gerekiyor. Ülkeden ülkeye, federasyondan federasyona uyumsuzluğun olmaması gerekiyor.

Üç seviyesi var: Birinci seviyede Doping Mücadele Kuralları var. Bu bir Anayasa, Spora katılacak herkesin bu Anayasaya uyması gerekiyor. İkinci seviye; Uluslararası Standartlar, çok değişik standartlar var, biraz sonra bunlara da değineceğim. Bu standartların da herkes tarafından kabul edilmesi ve uyulması gerekiyor. Seviye üç, bu da en iyi uygulama modelleri. Bu konuyla ilgili herhangi bir yapılanması olmayan ülkelere ve federasyonlara, WADA, uygulama modellerini sunuyor. En iyi uygulama modelleri Kabul edilmek zorunda değil, ama Doping Mücadele Kurallarına uygun bir şekilde hazırlanmış. Bu modeller kabul edilecek olursa çok rahat bir işleyiş sağlanabiliyor.

Peki, doping nedir?

Doping şu şekilde tanımlanıyor: Doping Mücadele Kurallarının 2.1'den 2.8. maddesine kadar olan bölümünde belirtilen doping mücadelesine kural ihlallerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştirilmesidir. Çok üzerinde durmayacağım, çünkü Sayın Horta bu konu ile ilgili çok detaylı bilgi verecek.

Biri sporcudan alınan örnekte yasaklı bir maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirtilerinin bulunması; ikincisi, yasaklı maddenin bulunması burada söz konusu değil, sadece kullanılmasıyla ilgili ihbar olabilir, itiraf olabilir ya da kullanılmaya teşebbüs edilmesinin fark edilmesi; üçüncüsü, örnek verme işleminin reddedilmesi, dördüncüsü, sporcunun antrenman döneminde nerede olduğu hakkındaki gerekli bilgileri gerekli yerlere bildirmemesi, beşincisi, kontrolün herhangi bölümünün tahrif edilmesi ya da tahrife teşebbüs edilmesi, altıncısı, yasaklı maddeye sahip olunması, yani çantasında ya da dolabında ya da evinde bu maddelere sahip olunması, yedincisi bunun ticaretinin yapılması, sekizincisi çok uzun, bu da yardım ve yataklık. Çok detaylı söylemeyeceğim, ama yardım ve yataklık edilmesi, yani sporcuya yardımcı olan kişilerin doping suçuna katılması.

Uluslararası Standartlar nelerdir?

Her ülkenin ve her federasyonun uyması gereken dört Doping Mücadele uluslararası standardı var. İlki, Her yıl yenilenen Yasaklı Listesi Standardı. İkincisi Doping Kontrol Standardı, üçüncüsü Laboratuvarlar Standardı ve dördüncüsü de Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Standardı. Laboratuvar Standartları laboratuvarları ilgilendiren standartlar çok detaylı, analizlerin nasıl yapılması gerektiğini, akrediteasyonun nasıl alınması gerektiği, laboratuvarda hangi kurallara uyulması gerektiği konusunda detaylı bilgiler veriyor. Yasaklı Listesi standardına bakacak olursak, yasaklı listesinin oluşmasında her yıl belirli sıklıkla toplanan bir liste komitesi var. Bunlar güncel bilimsel literatürü, dikkate alarak listede değişiklik yapıp yapılmayacağına karar veriyorlar. Verdikleri bu kararı ülkeler, federasyonlar, sporla ilgili kuruluşlardan oluşan ve Doping Mücadele Kurallarına imza koyan imza sahibi taraflara gönderiyorlar. İmza sahibi taraflar da müzakereler yapıyor ve Eylülün 20'siyle 30'u arasında da WADA'nın Internet sitesinde yayınlanıyor, ülkelere gönderiliyor ve 1 Ocaktan itibaren geçerli Yasaklı listesi yürürlüğe girmiş oluyor.

Burada liste komitesinin dikkat ettiği birkaç kriter var. Bir maddenin doping olabilmesi için ya da yasaklı listesine girebilmesi için üç kriterin irdelenmesi gerekiyor. Birincisi, eğer madde sportif performansı artırıyor, ikincisi ciddi yan etkileri varsa ve üçüncüsü spor ruhunu olumsuz etkiliyorsa ve bu üç kriterden ikisi o maddede varsa maddeler ve yöntemler yasaklı olarak kabul edilebiliyor.

Tek tek yasaklı maddelerden bahsetmeyeceğim, ama sadece gruplardan bahsedeceğim. Yasaklıları iki gruba ayırabiliriz: Maddeler ve yöntemler. Maddeleri de iki gruba ayırıyoruz. Karşılaşma içi ve karşılaşma dışında, yani kullanımı her zaman yasaklı olan maddeler, anabolik maddeler, hormonlarla ilişkili maddeler ve Beta 2 agonistler, hormon antagonistleri ya da modülatörleri, idrar söktürücüler ve diğer maskeleyici maddeler, sporcunun hiçbir dönemde bunları kullanmaması gerekiyor.

Yine hiçbir dönemde kullanılmaması, uygulanmaması gereken yöntemler var. Bunlar da oksijen transferinin artırılması, kimyasal ve fiziksel manipülasyon ve gen dopingi. Üzerinde çok detaylı durmayacağım, çünkü çok fazla vaktimiz yok. Bir de karşılaşma sırasında kullanımı yasak olan, ama antrenman döneminde sporcunun kullanmasının yasaklanmadığı bazı maddeler var. Bunlar uyarıcılar, narkotikler, kannabinoidler, glukokortikoidler antrenman döneminde eğer sporcu bunları kullanırsa alınan örneklerde bu maddeler analiz edilmiyor.

Bazı spor dallarında serbest, bazı spor dallarında yasaklı olan maddeler var: Alkol ve beta bloke edici gibi maddeler, bunlar da bazı spor dallarında o sporcuya avantaj sağlıyorlar.

Doping Mücadele nasıl yapılıyor?

Öncelikle doping kontrollerinden bahsedeceğim. Doping kontrolleri de karşılaşma içi ve karşılaşma dışı olmak üzere ikiye ayrılıyor. Karşılaşma dışı doping

kontrolleri belli düzeydeki sporculara yapılabiliyor. Özellikle olimpiyatlara ve diğer uluslararası karşılaşmalara katılacak sporcular nerede oldukları bilgilerini sürekli olarak federasyonlara ve ülkelerindeki ilgili kurumlara bildirmek zorundalar ve onların bulunduğu yerlere, haber vermeden gidiliyor bir başka deyişle baskınlar yapılıyor. Diyelim ki, bir otelde kalıyor, o otele gidiliyor, orada sporcu bulunmaya çalışılıyor. Bir kez bulunamadı, ikinci kez bulunamadı, üçüncü kez bulunamadığında sporcuya ceza veriliyor. Böyle bir sistem var ve bulunduğu yer konusunda yanlış bilgi veren sporculara da cezai işlem uygulanabiliyor. Sayın Horta bununla ilgili de bilgiler verecek.

Karşılaşma içi doping kontrolleri de bir kurul tarafından yapılıyor. Karşılaşmalarda ve büyük spor organizasyonlarında sorumlu ve yetkili bir kurum oluyor. Yani olimpiyatlarda Uluslararası Olimpiyat Komitesi, diğer büyük spor organizasyonlarında ev sahibi ülkenin dopingle mücadele kuruluşu sorumlu oluyor. Ancak sorumluluk bir dopingle mücadele kuruluşundan diğerine devredilebiliyor. Genellikle karşılaşmalardaki sporcuların seçimi kura yoluyla oluyor, ancak organizasyonun hedefe yönelik doping kontrolü yapması da mümkün. Dopingle Mücadele Kuruluşu “Ben bu sporcuya doping kontrolü yapmak istiyorum” dediği zaman o sporcudan da örnek alınabiliyor, yani oradaki doping kontrol görevlileri ya da Dopingle Mücadele Kuruluşu seçim kriterlerini kendileri belirleyebiliyorlar. Bunun dışında yapılacak doping kontrolleri pek de yasal değil, yani ülkelerin şampiyona öncesi ya da herhangi bir turnuva öncesi kamp süresi devam ederken diyelim ki, ertesi gün uçakla bir başka ülkeye gidecek, seyahatten birgün önce sporcunun doping kontrolüne alınması ve sonuçlar açıklandıktan sonra takımdan çıkarılması gibi bir uygulama yasal değil, bunu da özellikle belirtmek istiyorum. Bu uygulama dopingle mücadeleden çok temizlik kontrolü olarak algılanıyor.

Doping kontrol örnekleri üzerindeki analizler, WADA tarafından onaylanan doping kontrol laboratuvarlarında yapılıyor ve analizde yasaklı listesinde bulunan tüm maddeler ve bu maddelerin parçalanma ürünlerine bakılıyor. Çünkü bazı maddelerin kendileri hemen atılıyor, ama parçalanma ürünleri maddenin cinsine göre bazan vücutta bir ay, iki ay, hatta altı ay kadar kalabiliyor ve dopingle mücadelede bizim en çok üzerinde durduğumuz nokta parçalanma ürünleri yani metabolitlerin analizi. Dünyada 33 adet WADA tarafından onaylanan laboratuvar var, onlardan çok fazla bahsetmeyeceğim, bu laboratuvarların onaylanması ya da bir başka deyişle akreditasyonu WADA nezdinde çok özel bir yer tutuyor. Doping kontrol örneklerinin analiz sonuçları gizli ve kişiye özel olarak dopingle mücadele kuruluş başkanına gönderiliyor. Bundan sonra dopingle mücadelenin bence en önemli safhası olan Sonuçların Değerlendirilmesi safhası başlıyor, Sayın Horta da bunu kabul edecektir;.

Sonuçların Değerlendirilmesi

Bir Dopingle Mücadele Kuruluşu sonuçları istediği gibi manipüle edebilir.

Dopingle Mücadelenin en önemli kısmı bu, sonuçları değerlendirmeye yetkili kurul burada çok önemli. Eğer bu kurul deneyimli kişilerden oluşmadıysa çok kolaylıkla hata yapabilir ya da atlayabilir.

Burada dikkat edilmesi gereken noktalar var. Tedavi amaçlı kullanım ayrıcalığının olup-olmadığı, laboratuvar analizinden veya uluslararası test standardından belirgin bir sapmanın olup-olmadığı, dopingle mücadele kural ihlalinin olup-olmadığını belirlemek için ciddi bir inceleme yapılması gerekiyor. Dopingle Mücadelenin en önemli safhası bu olduğu için bir dopingle mücadele kuruluşunun oluşumu burada çok önemli, yani yönetim kurulunun oluşumu çok önemli. Biraz sonra nedenlerinden bahsedeceğim.

Dopingle mücadele kural ihlallerine uygulanacak yaptırımlar var, yaptırımlara değinmeyeceğim. Çünkü Sayın Horta onunla ilgili detaylı bilgi verecek.

Tedavi amaçlı kullanım istisnası

Tedavi amaçlı kullanım istisnası; bu konuyla ilgili de çok tartışma var. Bazı istisnai durumlarda sporcular tedavi amaçlı da olsa bu yasaklı maddeleri kullanabiliyorlar. Çünkü o da bir insan, tedavi olması gerekiyor. Sporcu, hastaysa evinde yatsın, spora katılmasın diyemeyiz. Bu insan haklarına aykırı bir durum olur. Tedavi olacak, ancak bunu suiistimal etmeyecek. Maalesef bu birçok ülkede ve birçok spor dalında kötü amaçlı kullanılıyor. Tedavi amaçlı kullanım istisnası ile ilgili yapılması gereken işlemler var. Sporcu, tedaviye başlamadan önce kurula bir dilekçeyle, doktor raporlarıyla ve tedavi amaçlı kullanım istisnası formuyla başvurur. İlgili kurul şunlara dikkat eder: Eğer o yasaklı maddenin kullanımının kesilmesiyle sporcu sağlığının ciddi olarak bozulacak olup olmadığını, tıbbi olarak önerilen yasaklı madde dozunun performans artıracak etkisinin olup olmadığını, yasaklı madde yerine yasaklı olmayan alternatif tedavilerin uygulanıp uygulanmadığını ve geriye dönük izin istenip istenmediğini inceledikten sonra bu izni verebilir, Ancak izin verilirken de genellikle Türkiye Futbol Federasyonunda bizim yaptığımız uygulama şu şekilde oluyor: Sporcuyla bağımsız bir hastaneye gönderiyoruz, oradan aldığımız raporlarla bu başvuruyu teyit etmeye çalışıyoruz. O zaman biraz daha içimiz rahat oluyor, sporcu da bunu suiistimal etmeye çalışmıyor.

Alınan sonuçlara göre Dopingle Mücadele Kuruluşu yasaklı maddelerin sporcu tarafından kullanılmasına onay verirse bunu resmi bir yazıyla bildiriyor. Yazıda onayın geçerlilik tarihi de var. Genellikle bir seneden daha uzun onay verilmiyor biz de vermiyoruz. Eğer daha uzun süreler kullanmak istiyorsa onu uzatabilir, onun için bir kez daha başvurması gerekiyor. Dopingle Mücadele Kuruluşundan onay alınmadan yasaklı maddeler kullanılamaz, onay verilmeyen bir maddenin kullanılması durumunda sporcuya cezai işlem uygulanır. Geriye doğru bazı istisnai koşullarda izin verilebiliyor. Doping kontrolü yapıldıktan sonra herhangi bir sağlık kurumundan alınacak rapor ya da kuruma yapılacak başvuru cezai işlem sırasında dikkate alınmaz. Türkiye Futbol Federasyonu Disiplin Kurulunda

görevdeyken Talay Beyle bu konu ilgili çok çok örneklerimiz vardı, buna benzer raporlar kurula iletilmişti ve bu raporlar kesinlikle kabul edilmemiştir.

Tedavi amaçlı kullanım istisnası onayı iptal edilebilir; Örneğin Doping Mücadele Kurulu tarafından tedavinin değiştirilmesi ya da ara verilmesi isteğine uyulmadığı durumlarda, sporcu Doping Mücadele Kuruluşunun gerekli gördüğü hallerde doping kontrolüne gitmeyi reddettiğinde, sporcunun herhangi bir doping suçuna iştirak etmesi halinde ya da verilen izin dışında başka yasaklı maddenin kullanıldığı tespit edildiğinde bu izin iptal edilebilir.

Dünya Doping Mücadele Kuralları aslında çok uzun, yaklaşık 50 sayfalık bir kitapçık. O kitapçıkta kuralların her imza sahibi taraf yani ülkeler ve Uluslararası Spor Federasyonları tarafından uygulanması gerekiyor. Doping mücadele kuralları nasıl uygulanacak? WADA buna da bir açıklık getirmiş. Diyor ki, bu kuralların içindeki bazı maddelerin mutlaka ülkenin ya da uluslararası federasyonun doping mücadele yönetmeliğinin içinde olması gerekiyor: Doping tanımı, kural ihlalleri, kural ihlallerinin kanıtlanması, tanımlanmış maddeler, WADA'nın yasaklı listesinin düzenlenmesi, aktif sporun bırakılmasıyla ilgili koşullar, bireysel sonuçların kendiliğinden iptali, bireylere uygulanacak yaptırımlar, takımlara uygulanacak yaptırımlar, temyiz, zaman aşımı ve doping mücadele kurallarının yorumlanması ve tanımların mutlaka yönetmeliklerin içinde olması gerekiyor. Bunun dışında Dünya Doping Mücadele Kurallarına uygun olan istediğiniz gibi düzenleme yapabilirsiniz.

Doping Mücadele Kuruluşunun ulusal düzeyde doping mücadele kurallarını oluşturma ve uygulama, örnek toplama kararını verme, doping kontrol sonuçlarını değerlendirme ve yargılama konusunda kendilerine her bir ülke tarafından yetki ve sorumluluk verilen kuruluş olması gerekiyor. Türkiye'de bu nitelikleri olan doping mücadele kurumu maalesef yok. Doping Mücadele Kuralları, "Bu görevlendirmenin yetkili kamu kurumları tarafından yapılmaması durumunda -Türkiye buna bir örnektir- İlgili ülkenin Milli Olimpiyat Komitesi veya komitenin tayin edeceği kuruluş, ulusal doping mücadele kuruluşu olacaktır" diyor.

Ulusal düzeyde Doping Mücadele Kuruluşunun kurulmaması durumunda değişik yaptırımlar var. Bu yaptırımlara Türkiye de maruz kalacak. Özellikle bize verilen izin 2008 yılının Kasım ayına kadardı, onu 2009 yılının Mayıs ayına kadar uzattılar. O zamana kadar biz Ulusal düzeyde Doping Mücadele Kuruluşunu kuramazsak bizim Türkiye'de uluslararası turnuvaya ev sahipliği yapmamızın veya ev sahipliği adaylığına başvurmamızın engellenmesi ya da aldığımız bir turnuvanın iptali ya da diğer sembolik cezalara çarptırılma riskimiz var. Bu Dünya Doping Mücadele Kuralları'nda açıkça belirtilmiş.

WADA nezdinde imza sahibi taraflara örnek verecek olursak burada sorumlu olan Milli Olimpiyat Komitesi ve Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu, ülkelerin hükümetleri sorumlu değil, sadece olimpiyat komiteleri, ulusal doping mü-

cadele kuruluşları sorumlu. Onun için WADA bu düzeni kurabilmek için ülke hükümetlerine de yaptırım getiriyor, ama UNESCO kanalıyla getiriyor. 2005 yılında UNESCO tarafından kabul edilen bir sözleşme 2007 yılında kanunlaştı. Bu sözleşme Uluslararası Doping Mücadele Sözleşmesi, bu sözleşme de ülke hükümetlerinin yapması gereken faaliyetleri gösteriyor. Sözleşmenin 11. maddesi çok açık, diyor ki, “Taraflar devletler uygun görüldüğünde doping mücadeleye ilgili kurumlara, doping mücadelesine kuruluşlarına mali olarak destek sağlayacaklardır” diyor.

Türkiye’deki mevcut durum ne? Yaptığımız anket çalışmalarında ya da sporcularla, antrenörlerle bire bir görüşmelerimizde genellikle **“Başarılı olabilmek için her sporunun mutlaka yasaklı madde kullanması gereklidir”** düşüncesiyle karşılaşırız. Çünkü birçok sporunun bilimsel antrenman teknikleri yerine kolaylıkla köşe dönme düşünceleri var: Sporcu ve antrenörlerin “Güvenli ve etkili yasaklı madde dozları herhangi bir hastalık riskine neden olmadan performansı artırabilir. Bu yüzden doktorların bize yardımcı olması gerekir” gibi yaklaşımları var. Bir başka deyişle antrenman performansı artırmada yasaklı maddeler kadar etkili değildir, mutlaka yasaklı maddelerin kullanılması gereklidir gibi görüşleri var. Genellikle sporcular ve antrenörler arasında doping ile ilgili bir bilgi eksikliği söz konusu, bir de rekreasyonel amaçlı, yani yarışma amaçlı spor yapmayan kişilerde de yaygın bir yasaklı madde kullanımı var. Maalesef yetiştirdiğimiz sporcuları bilgi eksikliği nedeniyle kaybediyoruz. Yani bir Süreyya Ayhan bir daha nasıl yetişecek, bir Halil Mutlu bir daha nasıl yetişecek? Burada yapılan hata bizim hatamız, biz yeterince eğitemediğimiz için onlar bu tip sorunlarla karşı karşıya kalıyorlar. Bununla ilgili konuşmaları, doping ile ilgili konuşmaları yaklaşık 15 senedir yapıyoruz, bu slaydı 1997’den bugüne kadar sadece ufak-tefek değişikliklerle kullanıyorum. Sadece burada değiştirdiğim bir rakam var, daha önce spor federasyonu sayısı 54’tü, şu anda 58 yazdım, ama onun dışındaki her şey 1997 yılından bugüne kadar hiç değişmedi. Yurtdışında da bunları söylüyoruz, yakın gelecekte doping mücadelesine kurumu kurulması planlanıyor. 1997-2009, 12 senedir demek ki aynı şeyleri söylüyoruz. Türkiye Futbol Federasyonunun özerkliğini almasından hemen bir sene sonra doping mücadelesine kurulu kuruldu ve 1993 yılından bu yana da işlevini götürüyor ve her federasyonda aynı kurul görev aldı, yani ben Şenes Erzik döneminde girdim, ondan sonra altı federasyon başkanı değişti. Kurulumuzda bir değişiklik olmadı ve bağımsız bir şekilde çalışıyor. Hiçbir şekilde federasyonun bir baskısı, etkisi yok. Yönetmeliklerimiz var, Türkiye Futbol Federasyonunda Doping Mücadele çalışmaları bu yönetmeliklere ve Uluslararası kurallara uygun olarak çağdaş bir düzeyde 1993’ten bu yana yürütülüyor.

Birçok şeyi yurtdışında anlatabiliyorum, ama burada anlatamadığım için çok doluyum, bunları söylemem gerektiğini düşünüyorum. Söyleyebildiğim kadarıyla söyleyeyim. Türkiye Futbol Federasyonunda Doping mücadelesine konusunda yaptığımız kontroller burada görülüyor. 2008-2009 sezonunda sadece karşılaşma içi değil, karşılaşma dışında da fazla miktarda kontrol yaptık. Geçen hafta itiba-

riyle 64 karşılaşma dışı doping kontrolü var ve 1993'ten bu yana 37 yasaklı madde, bunun 6'sı kannabinoid, yani esrar. Diğer Avrupa ülkelerinde futbolda yasaklı madde saptanması oranı yüzde 1.8 ile yüzde 2.5 arasında değişiyor. Türkiye'de bu oran yüzde 0.95 düzeyinde. Bu da Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde Doping ile mücadele konusundaki çalışmaların etkinliğini gösteriyor.

Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde Eğitim çalışmaları yapıyoruz. Doping Kitabı federasyonumuzun yayınladığı birinci kitap, ikinci kitap biraz daha detaylı oldu. Kitabın ismi: Futbolda Performansı Artırma Yöntemleri ve Doping. Bu kitap şu anda elimizde yok, ama İnternet'ten Türkiye Futbol Federasyonunun sayfasından bu kitaba ve Doping ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz. Ayrıca her yıl düzenli olarak yaptığımız eğitim programları var.

Bu konuda Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu bir yasa tasarısı var. Bu yasa tasarısı daha önce bizim hazırladığımız doping ile ilgili Çalıştayların raporları dikkate alınmadan hazırlanmış bir yasa tasarısı, burada tabii eleştirilerimizi zaman zaman dile getiriyoruz. Bağımsız olamayacağı gerekçesiyle eleştirimizi dile getiriyoruz. En önemli eleştirimiz de bağımsız olmaması gerekçesi.

SALONDAN-Çok özür dilerim, ben pazartesi günü açılıştaki konuşmalardan sonra içeriğimi değiştirerek sadece spesifik olarak bu konuyu ele alacağım. Endişelerinizi gidereceğim.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Ben o zaman burada keseyim. Vaktim kalırsa bana izin verirseniz, yani konuşma olanağı verirseniz Spor Şurasında ve daha önceki Çalıştaylarda büyük bir grubun üzerinde çalışarak fikir birliğine vardığı çalışmayla ilgili de örnekler verebilirim.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim Sayın Güner. Aslında Sayın Güner'in sözlerinde çok büyük bir hakikat payı var; maalesef Türkiye'de doping ile mücadele konusunda kapsamlı toplantılar yapmıyoruz. Biraz önce söylemiş olduğu gibi "yurtdışında bunları söyleyebiliyorum" diyor. Çünkü yurtdışında bazen birkaç gün bir tek madde üzerinde çalışma yapılıyor. Onun için biz 2002'den beri kendisiyle Avrupa Konseyinde birlikte zaman zaman Kaya Beyle ve Luis Horta'yla beraber görev yaptık. Orada bir maddenin redaksiyonu için yarım gün tartıştığımız ortamlar oldu.

Ben ikinci konuşmacıya söz vermeden önce bu hukukçuların toplantısında bir şey söylemek istiyorum. Genelde doping tıp erbabı tarafından -tıp erbabı derken doktorları kastettiğim kadar farmakologları, biyokimyacıları ve eczacıları da kastediyorum- doping tamamen tıbbi bir olay gibi algılanıyor ve öyle takdim ediliyor. Ben buna katılmıyorum. Bana göre doping bir hukuki eylemdir. Çünkü bizzatıhi o ilacı kullanmak yeterli değil, o ilacı sporcuların dışında toplumda birçok insan kullanıyor. Onlar takip edilmedikleri için onların doping kullanması bir cezaya tabi olmadığı için orada doping eyleminin meydana geldiği hiç ifade edilmiyor. Bana göre bir cinayette otopsi ne rol oynuyorsa dopingde de doping

laboratuvarının yapmış olduğu analiz ve onun sonunda tanzim etmiş olduğu rapor cinayetdeki otopsi kadar rol oynuyor. Yani bana göre doping bir hukuki olaydır, hukuki kurallara bağlandığı için numune alımından, o numunenin laboratuvara nasıl sevk edildiği, laboratuvarında nasıl değerlendirileceği ve ondan sonra bu konuyu takip edecek olan hukuk kurullarına nasıl intikal ettirileceği safhası hep hukuki olaylardır. Bunun için nasıl ki bir cinayette otopsi bu cinayetin ne zaman, nasıl ve hangi şekilde işlendiğini az-çok ortaya koyan bir raporsa, laboratuvar tahlili de bir pozitif veya zaten pozitif çıkmıyorsa bir takip yok, bunu ortaya koyan bunun bir cüzüdüdür. Dolayısıyla bana göre dopingle mücadelele ilgili ele alması gereken tıp erbabı değil, bizleriz, hukukçularız. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Bir de, terminoloji üzerinde de bir şeyler söylemek istiyorum. Genelde doping uzmanı deniliyor. Hâlbuki dopingle mücadele uzmanlığı ayrı bir şeydir. Doping uzmanlığı gayri hukuki şekilde var. Bugün dünyada yakalanmayan doping maddelerini sporcularına veren birtakım milyarder olmuş doktorlar var. Zaman zaman bunlar yakalanıyor, bunlar yakalandığı zaman da kendi müşteri listeleri de beraber yayınlanıyor. İtalya'da böyle büyük bir skandal olmuştu, üzerine kitaplar yazılmıştı. Bu doktorların aslında yakalanıncaya kadar toplumda çok itibarlı doktorlar olarak algılandığı görüldü. Dolayısıyla ben onlara doping uzmanı diyorum. Hâlbuki gerek Rüştü Güner, gerekse Luis Horta dopingle mücadele uzmanılar. Doping uzmanı dersek çünkü sporcuların gidip “Balko olayında olduğu gibi, Tim Montgomery’ye yapıldığı gibi, bana yakalanmayacak bir maddeyi nasıl verirsiniz?” sorusunu sorması lâzım. Hâlâ itiraz ediyor musunuz Sayın Güner?

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Böyle bir uzmanlık verilmiyor, onu söylüyorum.

KISMET ERKİNER- Böyle bir uzmanlık gayri yasal bir uzmanlık oluşturuyor, ama var.

İkinci konuşması Sayın Prof. Luis Horta. Prof. Luis Horta dünya çapında çok tanınmış bir dopingle mücadele uzmanı. Kendisi tıp doktoru ve bu alanda Lizbon’daki dopingle mücadele laboratuvarının müdürü. Avrupa Konseyinde dopingle mücadele sözleşmesi izleme grubundaki komisyonlardan birinin başkanı, Bilim Komisyonu Başkanı, WADA’daki Laboratuvar Komisyonu Başkanı ve UEFA’da dabu alanda görevi var. Buyurun Sayın Horta.

Prof. LUIS HORTA- Çok teşekkürler. Öncelikle, Ankara Barosu’na beni buraya davet ettikleri için, bu panelin üyelerine, özellikle Dr. Kısmet Erkiner’e ve ayrıca beni buraya davet eden dostum Rüştü Güner’e teşekkürlerimi sunuyorum. Rüştü’yle ilk birkaç yıl önce Manchester’da tanıştım ve birlikte çok iyi çalıştık; Türkiye Rüştü Güner gibi bir insana sahip olduğu için çok şanslı olduğunu söylemek zorundayım, çünkü kendisi dopingle mücadele konusunda çok büyük bir bilgi birikimine ve ayrıca çok özel bir kişiliğe sahiptir. Kendisi çok açık, bağımsız ve dürüst bir insandır ve dopingle mücadelede bu nitelikler iyi ve nihai bir çözüm ve sonuç ulaşmak için gereklidir.

İlk olarak, sizlerle yaşamımdan bir parçayı paylaşmak istiyorum. Doping mücadele alanını niye seçtim? Doping mücadeleyi seçtim, çünkü eski bir maraton atletiyim ve profesyonel kariyerimin ilk gününde tıp doktoru olarak, kendisi de bir maraton atleti olan bir meslektaşımın birlikte, Angola'da başka bir meslektaşımızın hayatını kurtardık, çünkü kendisi Angola'da yarışma sırasında bir uyarıcı almıştı. Bu anda, "Gelecekte, dünya çapında bu tür sorunları engelleyebileceksak, bunun için savaşaacağız," diyerek kendimize söz verdik ve bu nedenlerden biri. Diğer neden ise, hayatımda iki ya da üç kez bazı yarışmaları kaybettim çünkü rakiplerim doping almıştı. Bu kolay kabul edilebilecek bir durum değil, çünkü bir maraton koşusuna hazırlanmak kolay değil; günde otuz kilometre koşmak, sabahları çok erken kalkmak örneğin dışarısoğukken sıcak yatağımızdan çıkmak ve günde iki kez antrenman yapmak. Bu hiç kolay değil.

Doping mücadele sisteminin, farklı bağlantıları olan bir zincire benzediğini ve bence her bağlantının çok önemli olduğunu söylemek istiyorum. Bizim ilk bağlantımız Rüştü'nün de söylediği gibi doping denetimlerinin planlanmasıdır. Ancak, ayrıca doping denetim prosedürlerini de hazırlamamız gerekmektedir. Numuneler toplamamız gerekmektedir. Daha sonra, bu numuneleri uygun koşullar altında laboratuarlara taşımamız gerekmektedir. Bu numuneleri laboratuarlarda analiz etmek zorundayız. Daha sonra, sonuç yönetimini uygulamamız ve en son olarak temyizlere ve duruşmalara sahibiz. Avukatların veya tıp doktorlarının veya eczacıların veya kimyacıların bir diğerinden önemli olduğunu düşünmüyorum. Biz hepimiz çok önemliyiz ve sonuç yönetiminde, duruşmalarda ve temyizlerde size göstermek istediğim şey; tıp doktorları, eczacılar, kimyacılar ve avukatlardan oluşan bir görev gücüne sahip olmalıyız. Kimyacıların ve eczacıların laboratuarda en önemli kişiler oldukları gibi; sonuç yönetiminde ve duruşmalarda ve temyizlerde, avukatların en önemli kişiler olduklarını ve tıp doktorlarının tedavi amaçlı kullanım istisnalarında en önemli kişiler olduklarını anlıyorum ve katılıyorum. Ancak, her bir dava için iyi ve bağımsız bir çözüme ulaşmak için kendi aramızda bir ortaklık kurmak zorundayız.

Bu üç belge hakkında konuşmayacağım, çünkü Rüştü sizlere bu konuyu anlattı. Sadece dünyanın doping mücadele programını yapılandırmak için gerekli olan her şeyi sağlayan bu kanunun bizim İncilimiz olduğunu söylemek istiyorum. Dünya doping mücadele programı; her ülkede, Türkiye'de, Portekiz'de, İspanya'da ki doping mücadele organizasyondan ve her bir ulusal ve uluslararası federasyonun doping mücadele sistemi tarafından oluşturulmaktadır. Kanunda açıklanan doping mücadelede ki kural ihlalleri konusunda konuşmayacağım, çünkü birkaç dakika önce Rüştü bu konu hakkında konuştu. Burada sekiz tane ihlal var. Ancak ben çok az kanunda açıklanan yaptırımlar konusunda konuşacağım.

Genel olarak; doping mücadelede ilk kural ihlalinde uygulanan men süresi,

men süresinin ortadan kaldırılması veya azaltılmasını sağlayacak koşullar veya men süresinin arttırılmasını sağlayacak yeterli koşullar oluşmadığı sürece iki yıldır. Yani, genel olarak iki yıl olma kuralı mevcuttur. Ancak, bu iki yıllık sürenin uzatılması veya kısaltılması için bazı kurallara sahibiz. Bunlar istisnalardır. Daha sonra istisnaların ne olduğunu göreceğiz. İlk ihlalde sporcunun, bulunduğu yeri belirtmeme ve/veya yanlış test verme hallerinde kişinin koşul testlerine katılmaması veya dopinge mücadele kurumuna bulunduğu yer bilgisini iletmemesi gibi hallerde sporcunun kusur derecesine bağlı olarak, en az bir yıl, en çok iki yıl yaptırımımız vardır çünkü sporcunun nerede olduğunu her an bilmek için bu bilgilere ihtiyaç duyarız. İlk ihlalde; konusu yasaklanmış maddeler veya metotlar olan kaçakçılık, kaçakçılığa teşebbüs veya idare tarafından gerçekleştirilen kaçakçılık teşebbüsü söz konusu olduğunda, yarışmalara katılma hakkı olmama süresi en az dört yıl, en fazla ömür boyu olacaktır. Bunlar çok önemli ihlallerdir – kaçakçılık, bu maddelerle iş yapmak, bu maddelerin satılması, bu maddelerin ticarileştirilmesi veya örneğin daha önce de söylediğimiz gibi, bir tıp doktorunun bir sporcuya yasaklanmış madde vermesi gibi. Bizim işimiz sporcuları tedavi etmektir, sporcuların performansını arttırmak için ilaç vermek değildir.

Ayrıca, “özel maddeler” olarak adlandırdığımız maddeler için ayrı bir ihlal söz konusudur. Bu özel maddeler nelerdir? Yasak maddeler listesinde, bir sporcu bu özel maddeleri kullanarak bir suç işlerse, ona daha düşük bir ceza verilebilir, çünkü bu maddeler; performansı geliştirmek için değil, tedavi amaçlı birer ilaç olarak kullanılmaktadır ve sporcunun özelliklerini çok az arttırmaktadır. Örneğin, ben bir astım hastası isem, bu durumum için özel bir ilaç almak zorundayım veya örneğin bir sosyal ortamda spor dallarının çoğunda performansı arttırmayan kanabinoid içtiğimi hayal edin. Ancak, daha sonra ben bu maddeyle bir dopinge mücadele suçu işlersem, bana daha düşük bir yaptırım verilmesi gerekir ve ayrıca kanunda da belirtildiği gibi; özel maddelerle yapılan ilk ihlalde, en az bir uyarı ve sonraki karşılaşmalardan men süresi ve en fazla ise iki yıllık men cezası verilir.

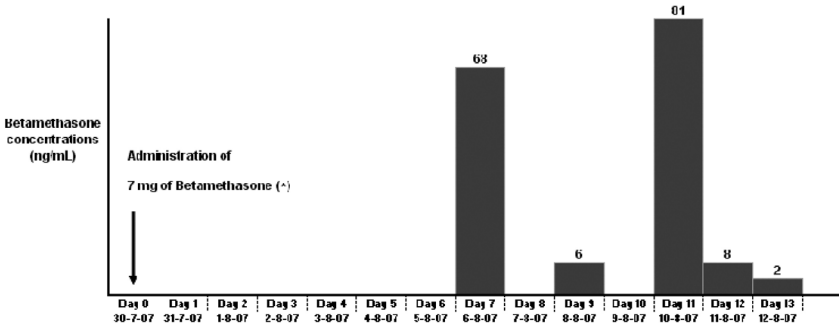
Sporcu ikinci veya üçüncü bir ihlal işlerse, kanunda farklı ihlallerin birleştirilebileceği gösteren bir tabloya sahibiz ve eğer iki çok önemli ihlali birleştireceksek, ikinci ihlal hayat boyu yasaklanma getirir.

Şu an yapacağım şey, size gerçek hayattan on örnek vereceğim. Disiplin kurulumunda olduğunuzu ve bir duruşmada bu sorunları çözdüğünüzü hayal edin. Karar vermesi gereken avukatlardan biri de sizsiniz. Sizler doğru kararı vermek ve orantısallık ilkesine saygı göstermek için bilimsel bilgilerin dikkate almak zorunda olduğunuzu göstermek istiyorum. Bu çok önemli bir ilkedir ve esneklik ilkesinin yanında dikkate almak zorundasınız çünkü bu ilkeler sizin iş yaşamınıza esas dayanağıdır.

Vaka 1: Portekiz turuna katılan bir bisikletçide, özel bir madde olan bir glukokortikosteroid ve anti-enflamatuvar olan betametazonun iki zıt analitik bul-

gusuna rastlanır. Portekiz turu boyunca bisikletçi farklı aşamalarda betametazon bulgusu sergiler. Sporcu, bu sonuçların istisnai maddeyi kısa süreli olarak tedavi amaçlı kullanımına bağlı olduğunu savunur ve komitemizden istisnai olan ilgili bileşimi kullanmak için bir talepte bulunduğunu belirtir. Yani; ilk başta bu vakaya baktığımızda, belki yaptırımın azaltılması gerektiği düşünülebilir. Ancak, bilimsel bilgimizi kullanarak, bisikletçinin 1. Günde yedi miligram, 7. Günde altmış sekiz miligram ve 11. Günde seksen bir miligram betametazon aldığını idrar numunesinde gördük. İdrarda glucocorticosteroid düzeyindeki yoğunlaşma 30 miligramdan yüksek ise, dopingle mücadele laboratuvarı olumsuz analitik bulgu olduğuna dair rapor verir. Yani, biz sadece şekil 1'de bahsedilen iki analitik bulguya sahibiz.

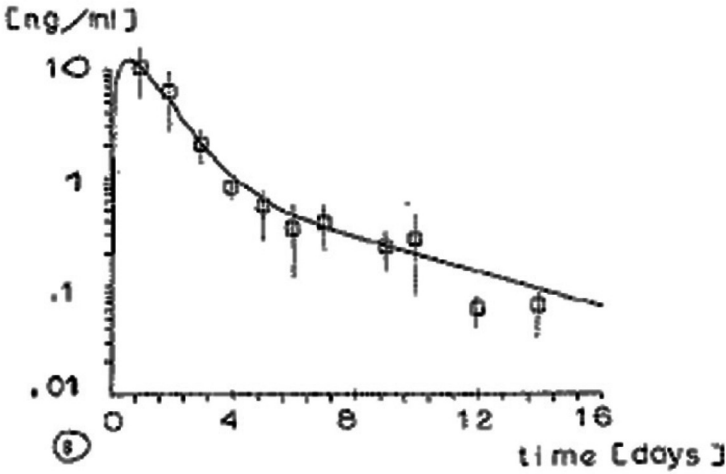
Ancak, biz bu vakayı üzerinde çalıştık ve bu bisikletçinin çok düşük miktarda betametazon aldığı diğer aşamalarda da yarışı kazandığını gördük. Dolayısıyla; buradaki olumsuz analitik bulguyu alınan bir ilaçla açıklamak mümkün değildir, çünkü şekil 2'de gösterildiği gibi, kas içine betametazon verilmesine benzer olarak, dört gün sonra, idrardaki nanogram miktarı 1 miligramdan düşük çıkar. Yedi günün sonunda, bisikletçinin idrarındaki betametazon miktarı 67 kat daha fazla, 11 günün sonunda ise 81 kat daha fazla çıkacağını size hatırlatmak zorundayım. Bu nedenle; bu kişi bize yalan söylemiş ve bu sonuçların ilaç alımından kaynaklandığını iddia etmiştir, fakat bu yanlıştır. Dolayısıyla, bu sporcu normal yaptırıma göre ceza almak zorundadır, indirilmiş şekliyle değil.

(*) - Intra-articular acromion-clavicular administration of 7 mg of Betamethasone covered by an ATUE (CNAD 262/07)

CODE	COLLECTION DATE	SAMPLE NUMBER	LAD NUMBER	CONCENTRATION (ng/mL)
PORÉMI	07-08-07	A354806	2615	68
RATEIRO	09-08-07	A355078	2620	6
REBOLAR	11-08-07	A353908	2627	81
RFCFOSO	12-08-07	A354164	2637	8
REFEITA	13-08-07	A354168	2650	2

Vaka 2: 1998 yılında, bir futbolcu bir çeşit kanabinoid kullandı. Daha önce de söylediğim gibi, bu özel bir maddedir. Öncelikle, 1998 yılında çok büyük bir sorunla karşılaştık. O dönemde WADA düzenlemeleri henüz yoktu ve IOC dopingle mücadele kurallarını açıklıyordu. Bu kurallara göre, kanabinoidler yasaklanmıştı ama bu madde için bir eşik belirtilmemişti. Bu, IOC'nin çok yanlış bir kararıydı; çünkü sizin de bildiğiniz gibi ve belki Türkiye'de de kural aynı yöndedir, kanabinoid olarak, araba kullanamazsınız, çünkü bu madde konsantrasyonu ve dikkati etkiler. Ancak, eğer pozitif sonuç için tek olanak idrardaki madde miktarı yoğunlaşmasının 15 miligramdan fazlaysa, bu pozitif sonuç almak için tek olanaktır. Fakat IOC bu konuda bir şey söylememiş. Dolayısıyla; eğer laboratuvarlar 1 nanogram buldukları anda, aktif ya da pasif solumada da pozitif sonuç veriyorlardı. Benim bir maraton koşucusu olduğumu hayal edin ve kız arkadaşımın bir discoya gittiğimde yakınlarımda kanabis içen biri olduğunu düşünün. Bu durumda, ben pozitif sonuç alacağım. Portekiz'de, çok düşük kanabinoid miktarlarıyla o kadar çok pozitif sonuç aldık ki; kendimize "Hayır, biz IOC'nin kararını takip etmeyeceğiz, fakat bir eşik kullanacağız." dedik. Böylece, biz de Amerika Birleşik Devletlerinde sürücüler için kullanılan miktarın aynı olmak üzere 15 nanogram olmak üzere bir eşik belirledik.

O dönemde, kanunumuza göre ilk yaptırım için altı aylık men cezası veriliyordu ve biz "Altı ay iyi bir süre değil." dedik çünkü eğer sporculara altı ay ceza verdiğimizde, sosyal anlamda sorun yaşama riski vardı, çünkü bu insanların toplumla olan tek geçerli bağı spordur. Eğer ona "Sen altı ay boyunca spordan uzak duracaksın." dersek, bu kişi ne yapacak? Belki bu kişi kokain veya eroin gibi çok daha ciddi uyuşturuculara başlayabilirdi. Sizin de çok iyi bildiği gibi –ayrıca çoktan beri futbol Türkiye'de etkin bir spordur- futbolcunun harcayacağı çok fazla para olduğu için, futbolcu kanabis veya kokain alabilir. Bu yüzden, 1998 yılında

Portekiz'de WADA'nında yıllar sonra uygulamaya başladığı bir sistem oluşturduk. Sistemimizde, ilk ihlalde kişiye bir uyarı veya düşük bir yaptırım veriliyordu; eğer kişi, sosyal uyuşturucuların tespiti dâhil olmak üzere, karşılaştırma dışı testlerle gerçekleştirilecek en az altı aylık bir takip sürecine katılmayı kabul ederse, bu süre içerisinde kişinin kanabisten uzak kalmasını sağlamak için birçok karşılaşma dışı denetim yapıyorduk. Bu süre içerisinde; biz kendisinin daha fazla içmemesini sağlamak için birçok karşılaştırma dışı testler gerçekleştirdik. Eğer kendisi de isterse, psikolojik destek veriyorduk. Bu takip süresince, eğer kişi ikinci bir ihlalde bulunursa, o zaman normal yaptırıma maruz kalıyordu, çünkü ona verdiğimiz fırsatı iyi kullanmamış oluyordu. Sporcu "Bu koşulları kabul ediyorum ve takibe katılmayı kabul ediyorum ve ayrıca, eğer takip sürecinde başarısız olursam, normal yaptırımla cezalandırılacağımı kabul ediyorum" şeklinde zorunlu bir beyan imzalamalıydı. 1999 yılından beri, 142 kanabis vakası içerisinde, 42 sporcu bizimle bu anlaşmayı imzaladı. Bu 42 kişi arasında sadece altısında, takip sürecinde tıbbi bulguya rastlandı. Bence bu sistem; futbol oyuncularının problemlerden uzak bir şekilde futbol oynamalarını sağlamak ve kokain, eroin veya diğer ağır uyuşturuculara yönelmesini engellemek açısından çok önemlidir.

Vaka 3: Öte yandan, kanabis konusunda bir diğer ve tamamen farklı olan bir vakaya da sahibiz. İlk vakada, yalnızca uyarı verildiğini sizde gördünüz. Burada ise, bir ralli pilotuyla ilgili bir vaka vardır. Eğer bir ralli pilotu kanabinoid etkisi altındaysa, bu durumda çok ciddi problemlerle karşılaşır çünkü kendisinin çok ciddi kaza riski vardır ve sadece kendisinin sağlığı için değil, aynı zamanda yardımcı pilotu, rakiplerini, yetkilileri ve genel olarak kamuyu da riske atabilir, çünkü kanabis konsantrasyon ve dikkatte eksikliklere ve refleks seviyesinde etkilere yol açar. Bu vaka da laboratuvar sonuçları bir öncesine çok benzemektedir, ancak burada biz madde 10.4'ü dikkate almak zorunda değiliz – özel durumlarda özel maddelerin etkisi altındayken men cezası süresini azaltmalı veya bertaraf etmeliyiz ve bence, biz bu kişiye iki yıllık men cezası vermeliyiz.

Vaka 4: Burada özel bir madde olan glukokortikosteroid'in analitik bulgusunda olumsuz çıkan bir futbolcuyu görüyoruz. Sporcu ve takım doktoru, sonucun bu bileşimden 20 miligramın damar içine verileceği karşılaşmada gerçekleştirilen testten 38 gün önce bildirildiğini ve bu eklemden gerçekleştirilen bir ameliyatta sinovia zarının enflamasyonundan dolayı salınımda gecikme olmuş olabileceğini ve bu bileşimin tedavi amaçlı kullanımından kaynaklandığını iddia ederler. Bu gecikme ameliyattan sonra kronik iltihaplanma olan sinovyal zarla açıklanabilir. Kısaca, gerçekte sporcunun eklemde bir problem olduğu ve bu bileşiği eklem içine enjeksiyonla aldığı ve idrarında bulunan bileşiğin gecikmesini önceki ameliyattan sonra sinovyal zarının kronik iltihaplanma olması sonucuna bağlı olduğu savunuldu. İdrarda ne kadar miktarda bulduk? 40,5 nanogramdır. Bu yoğunlaşma bu durumlarla açıklanabilir mi?

Şekil 3'te açıklandığı gibi bu çalışmada gördüğümüz gibi; hastalarda osteoarte-

rit (sinovio iltihaplanması olmaksızın) ve römatooid artritinin (sinovio iltihaplanmasıyla birlikte) eklem içine enjeksiyonla alınımının ardından, idrarlarındaki metil prednizon yoğunlaşmaları eşittir. Sonuç olarak; sinovia enflamasyonu sonucu etkilememiştir. Ayrıca şekil 4'te, bu çalışmadaki vakadaki eklem içine enjeksiyonun ardından metil prednizon yoğunlaşma profilini görüyoruz. Burada bazı saatleri, burada ise metil prednizon oranının birkaç saat sonra bir nanogramdan da aşağıya düştüğünü görüyoruz. Bu vakada gördüğümüz şey, 38 gün sonunda yoğunlaşmanın 40,5'lik bir düzeyde olduğudur. Dolayısıyla, bu kişi bize yalan söylüyordu. Bu kişi metil prednizonu tedavi amaçlı değil, başka nedenlerden dolayı almıştı. Bu nedenle, bu kişinin men cezasının ortadan kaldırılması veya azaltılması söz konusu değildir ve bence, bu kişi iki yıllık men cezası ile cezalandırılmalıdır.

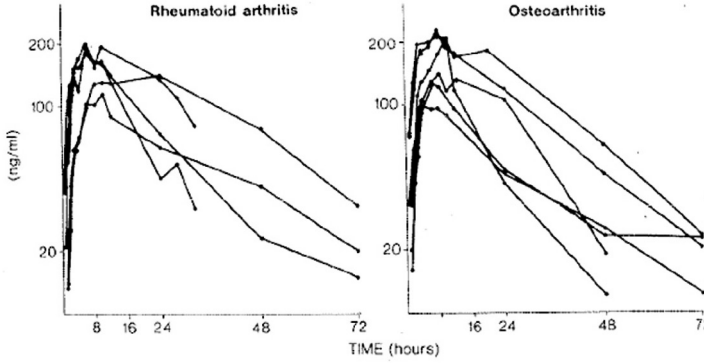

Figure 1: Plasma-concentration time profiles in RA and OA patients following intra-articular injection of 80 mg methylprednisolone (depot-metrol; Upjohn) into the knee.

Şekil 3

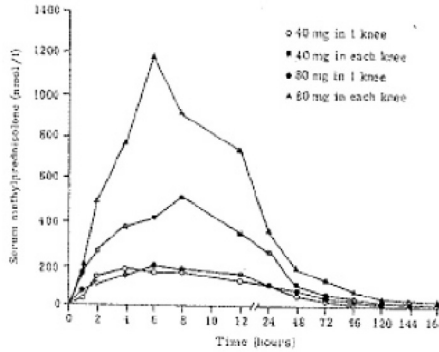

Fig. 1 Mean serum methylprednisolone levels following intra-articular injections of methylprednisolone acetate.

Şekil 4

Vaka 5: Klenbuterol bulgulu bir atıcının vakası. Klenbuterol abolik bir ajandır ve özel maddelerden değildir. Klenbuterol; ineklerde, domuzlarda ve bunun gibi hayvanlarda şişmanlama ve kolay büyüme sağlamak amacıyla kullanılır. Sporcu, savunmasında sonucun Rio de Janeiro'daki bir Rodizio restoranında yediği etten kaynaklandığını iddia eder. İdrardaki tahmini klenbuterol yoğunlaşma miktarı beş ila altı nanogramdır. Bu vakadaki çalışmada bilim bize hangi önemli bilgileri sağlar? 300 gram normal kontamine olmuş et -çok büyük miktarda et- şişmanlama amacı olan klenbuterol bileşiği, idrarda birkaç piktogramlık bir konsantrasyona yol açar. Piktogram nedir? Piktogram, nanogramın 1000'de biridir. Klenbuterolle beraber kontamine karaciğer içeren normal bir yemek, birkaç nanogram konsantrasyona yol açabilir ve hatta toksik yaratabilir. Klenbuterolle beraber kontamine olmuş karaciğer yiyen bir aile kalp ritim bozukluğu şikâyetiyle hastaneye başvurmuştur. Ama, Brezilya Rodizio'su nedir? Brezilya Rodizio'su dana, domuz ve tavuk ızgara etinin ve tavuk parçalarının bir karışımıdır ve karaciğer veya yenilebilir diğer kısımları içermez. Dolayısıyla, beş ila altı nanogramlık bu sonuç, Rodizio yemeği ile açıklanamaz. Bu vaka da kendisi Brazil'yalı olan ve Brezilya'daki inek veya domuzdan yapılan Rodiziolar içinde karaciğer bulunmadığını bana kolayca açıklayan karım bana yardımcı oldu. Bu da bertaraf etme veya azaltma imkânı olmayan bir başka vakadır.

Vaka 6: Bu vaka nandrolon kullanımıyla ilgili olan olumsuz analitik bulguyla ilgilidir. Nandrolon, sıklıkla kullanılan bir abolik ajandır. Bu vaka CAS'ın karşısına çıkmıştır ve bizim kazanmamızla sonuçlanmıştır. Nandrolonun idrardaki yoğunlaşması çok düşüktür, 0,37 nanogram yanılma payıyla beraber 4,5 nanogramdır. Sporcu savunmasında, Kanunun İstisnai Koşullara Dayanarak Men Cezasının Ortadan Kaldırılması veya Azaltılmasına ilişkin olan 10.5 sayılı maddesinin bu vakada uygulanmak zorunda olduğunu çünkü yoğunlaşmanın t eşik düzeyinin çok az üzerinde olduğunu iddia eder. Eşik 2 nanogramdır ve bu vakadaki yoğunlaşma ise az bir miktar yüksek olan ve onların söylediğine göre, endojen üretimi ve/veya numune bozulması sonucu elde ettiğimiz 4,5 nanogramdır. Burada, endojen üretimin bundan daha az olacağını, normal endojen üretimin 0,1 ila 0,2 nanogram civarında olduğunu, maksimum üretimin ise 0,6 nanogram civarında olduğunu ve eşğin 2 nanogram olduğunu size gösterdik.

Eğer idrarda bulunan nandrolon yoğunlaşması belirsiz bir azalmadan sonra yapılan incelemede eşikten yüksek çıkarsa, bu olayı dopingle mücadelede kural ihlaline uygun olarak tanımlamak zorundayız. Bu çalışmada; Şekil 5'te gösterildiği gibi, nandrolonla beraber oral yoldan enfeksiyon kapmış kişini beslenmeye ilişkin olarak aldığı tamamlayıcı ilaçlarında idrardaki salınım profilini görüyoruz. İlk saatlerde idrarda 80.000 nanogram vardı ve daha sonraki saatlerde daha düşük bir yoğunlaşmaya sahip olduk. Önceki saatlerde ve önceki günlerde neler olduğunu asla bilemediğimiz için; eğer yoğunlaşma düşükse, bu vakada cezayı bertaraf etme veya azaltmanın söz konusu olduğunu yoğunlaşmayı dikkate alarak söyleyemeyiz. Degradasyona gelince, stabilite test uyguladık ve numunede herhangi bir degradasyon olmadığını gösterdik ve sonuç her hangi bir degradasyondan etkilenmedi.

Şekil 5

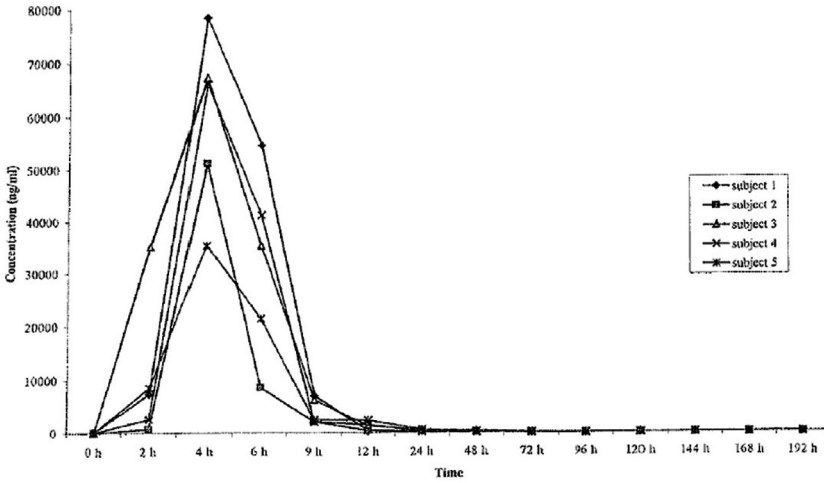

Fig. 6. Urinary concentrations of 19-norandrosterone in five male volunteers after ingestion of the contaminated food supplement.

Vaka 7: Vaka 8, 9 ve 10'u daha sonra anlatacağım. Vaka 7 çok güzel bir örnek. Burada da aynı bileşim tekrar - nandrolonun benzer bir konsantrasyonda, 3,5 nanogramla, bir judocu tarafından kullanılmış. Sporcu bu vakaya 10.5 sayılı maddenin uygulanma zorunluluğu olduğunu çünkü bulgunun kontamine olmuş bir besin desteğinden kaynaklandığını iddia eder; sizin de bildiğiniz gibi, piyasada bu tür maddelerle kontamine olmuş birçok besin desteği vardır. Sporcu bir spor salonundan büyük bir şişede kontamine besin desteği aldığını ve bunu başka bir judocu ile paylaştığını gösterdi. Etiketeye yansımayan pro-hormonların varlığı, Brüksel'deki bir laboratuarda gerçekleştirilen analitik prosedürlerle kanıtlandı. Literatüre göre, besin desteklerinin yasaklı maddelerle kontamine edilebileceğini, bir başka deyişle nandrolon bulgularına yol açabilecek pro-hormonlar içerebileceğini çok iyi biliyoruz. Bu vakada, sporcuya önceki vakadaki gibi iki yıl değil, sadece birkaç ay men cezası verildi çünkü sporcuyu kontamine besin desteği olarak ihmal suçu işledi. Ama sporcuyu tamamen suçlu değildi çünkü sporcuyu besin desteğinin etiketinden söz konusu desteğin yasaklı bir madde içerdiği bilemezdi.

Çok teşekkürler.

KISMET ERKİNER- Prof. Horta'ya vermiş olduğu açıklamalardan dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Üçüncü olarak sözü Dr. Kaya Livanelioğlu'na vereceğim. Dr. Kaya Livanelioğlu tıp doktoru ve kendisi zaman içinde yapmış olduğu kişisel çalışmalarla bir dopinge mücadele uzmanı formasyonunu kendi kendine vermiş bir arkadaşımız. Hâlâ Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde görevli, fakat özellikle belirtmemi rica etti; burada Gençlik Spor Genel Müdürlüğünü temsilen veya onun bir sözcüsü

olarak bulunmuyor, bu konunun uzmanı olarak kendi görüşlerini bizimle paylaşmak için bulunuyor. Belirtmeden geçemeyeceğim, her ne kadar kendisi reklamlara yer vermememi istediye de, dört olimpiyatta olimpiyat kafitemizin sağlık ekibinin başkanlığını yapmış bir arkadaşımız, 1996 Atlanda, 2000 Sidney, 2004 Atina ve 2008 Pekin Olimpiyatlarında Türk kafilesinde sağlık ekibi başkanlığı yapmış bir arkadaşımız. Buyurun Sayın Livanelioğlu.

Dr. KAYA LİVANELİOĞLU- Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Ben böyle övücü sözlerde utanıyorum, o yüzden.

KISMET ERKİNER- Ben bunları keyifle söylüyorum, onun için hiç utanmana gerek yok.

Dr. KAYA LİVANELİOĞLU- Çok teşekkür ederim. Sayın Başkanın bir cümlesine hakikaten katılıyorum, daha doğrusu benden aldı. Başkan olması sebebiyle konuşma önceliği var, ben bir tıp doktoru olarak burada tabirlerimi de bağışlayın, ahkâm keseceğim size, haddimi aştığımı ne olur düşünmeyin, elbette bu konu hukukçuların konusu, fakat bizim ülkemizde maalesef böyle biraz mesleki ve yetki kargaşası oluyor. Şartlar nedeniyle buradayım, hem sizlerle kendi birikimlerimi paylaşacağım, hem de konuşmam esnasında ben de bilgilenmek için çeşitli konulara, sizlere sorular soracağım. Beni cevaplandırmanızı rica ediyorum.

Ben açılıştaki konuşmaları dinledikten sonra konuşmamı değiştirdim. Çok kapsamlı bir hazırlık yapmıştım, fakat sizlerin ilgi alanına girdiğini düşündüğüm ve açılıştaki konuşmalarda sayın konuşmacıların ısrarla belirttikleri bazı yasal düzenlemeler nedeniyle, çıkarılması düşünülen Doping Mücadele Kanun Tasarısını konuşmamın esas konusu haline getirdim. İzin verirseniz onu yansıtmak istiyorum.

Tarihe dikkatinizi çekmek istiyorum; 16.02.2007. Buna girmeden önce bir gazete haberinden söz etmek istiyorum: Geçtiğimiz bir-iki hafta içinde bir gazetemizde uluslararası bir rapora dayanılarak şöyle bir haber yer aldı: 2003 yılında, yanılmıyorsam Türkiye’de bir doping mücadele kurumu kurulmuş, bunun adres ve telefonları o ilgili uluslararası kuruma bildirilmiş, o tarihten bu tarihe kadar bu uluslararası kurum gerek adres, gerekse telefonla bu doping mücadele kurumunu aramasına rağmen buraya ulaşamamış, bunun neticesinde de ülkeye birtakım yaptırımlar geleceği hususunda bir gazete haberi idi. Elbette ben bu konuda bazı bilgilere sahibim, fakat kendimi sıradan bir vatandaş yerine koyarak şöyle düşündüm: Eğer bu haberin içeriği doğruysa ortada ciddi uluslararası bir skandal var demektir. Yok eğer, bu haberin içeriği doğru değilse o zaman sporumuzu yönetenlerin veya bu işten sorumlu olduğunu düşünenlerin bu konunun üzerine düşerek memleketin onurunu kurtarmaları gerekir diye düşünüyorum. O konuyla bağlantılı olarak birtakım çalışmalar ülkemizde yapıldı. Ben de 1990 yılından beri doping mücadelenin çeşitli kademelerinde her ne kadar mesleğim olmasına rağmen şartların zorlamasıyla yer aldığım için birtakım çalışmalarda

bulunduk. Rüştü Beyin aksine gerek sözel, gerek yazılı olarak her vesileyle her ortamda ve her makama önerilerimi, katıldığımız toplantılarda alınan kararları, önerilerim derken şahsi fikirlerim değil elbette ki, uluslararası çapta kabul görmüş ve uygulanması gereken hususları bildirdik. Görevimi bugüne kadar rahatlıkla yaptığım için burada çok rahat konuşacağım. Yapılan çalışmalar sonucunda Türkiye Doping Mücadele Kanun Tasarısı 16.02.2007 tarihinde Bakanlar Kurulu tasarısı olarak meclis başkanlığına sevk edildi. İzin verirsiniz yavaş yavaş bu maddeleri bir gözden geçirelim, genel gerekçe konusunda zamanınızı almamak için üzerinde durmayacağım, herkesin altına imza atacağı çok nefis bir metin. Daha sonra bu orijinal kanun tasarısı metninde, madde gerekçeleri geliyor. Gene hepsinin üzerinde durmayacağım, fakat beni bağışlayınız, hukukçu olmadığım için “madde gerekçeleri” denildiği zaman ben şunu anlıyorum: O madde bu kanun tasarısı içinde neden yer alıyor? İşlevi ne olabilir? Elbette ki, kanun maddesinin içinde çok detay yer almıyor, fakat gerekçe kanun maddesinin ruhunu, felsefesini yansıtır diye düşünüyorum. Biraz sonra göreceksiniz. Sayın Başkan, katılımcılar adına size sorayım: Doğru mu anlıyorum, yanlış mı anlıyorum madde gerekçesi kavramını?

KISMET ERKİNER- Bana göre doğru anlıyorsunuz.

KAYA LİVANELİOĞLU- Çok güzel. Bu gerekçeleri de geçiyoruz, sonra tasarımın maddelerine gelelim. Bu tasarımın akıbetiyle ilgili bir de bilgi vereyim size; 16.02.2007’de meclis başkanlığına sunuldu, komisyonlardan geçti, en son ben baktığımda 419. sıradayken erken seçim kararı alındı. Bu konuya devam edeceğim. Neticede o yasama yılında çıkmadı. En son 419. sıradaydı.

Madde 1: Kanunun amacı, vesaire. Burada dikkat çeken husus sporda yasaklı madde kullanımı. Ben maddeleri tek tek giderken bazı önerilerim var, bunu yazılı olarak sunduğum için o metni getirdim, ona sadık kalacağım. Metnin de tarihi 24.05.2007’dir. Tarihlerle dikkatinizi çekeceğim. Buradaki amaç ve kapsamı ben yeterli görmüyorum, çok önemli eksiklikleri var. Sanki burada biraz dopingin tanımına girilmiş gibi. Örneğin, kapsam kısmında kendine özgü ayrı kanunu olan spor federasyonları dâhil edilmelidir diye düşünüyorum.

KISMET ERKİNER- Sayın Livanelioğlu, araya girebilir miyim? Bu konuyu interaktif şekilde, soru-cevap şeklinde götürdüğünüzü söylediğiniz için, bu aşamada hem arkadaşları aydınlatmak bakımından, hem sizden bir cevap almak için bir soru soracağım: Bir ara GSGM Genel Müdürlüğünde bu kanun tasarımının hazırlanması için bir komisyon kurulmuştu ve bu komisyonda görev alan arkadaşlar da tesadüfen şu anda bu salondayız. Prof. Nadi Günel’i görüyorum, Prof. Küçükgüngör’ü görüyorum, ben vardım, Rüştü Güner vardı. Orada hazırlanan tasarı sonradan bu şekle getirildi. Buna bir temas ederseniz belki arkadaşları aydınlatmak açısından faydalı olur.

KAYA LİVANELİOĞLU- Vallahi nasıl hazırlandığını bilmiyorum, bana teklif

geldi, ben bu komisyona katılmadım, kimin hazırladığını bilmiyorum, hazırlayıcılara ciddi eleştirilerim olacaktı. İyi ki, belirttiniz, demek ki sonradan değiştirilmiş. Burada tabii amaç, kişisel eleştirmeden ziyade ortaya çıkan metni eleştirmek, doğruyu bulmak. Kişisel konuşmuyoruz, metni tartışacağımız için hiç üstünde durmayalım.

Madde 2’de tanımlar, kısaltmalar var. Yine bana göre yetersiz, badnag tanımlanmış, doping tanımlanmaya çalışılmış, mücadele kurumu tanımlanmış. Dünya Doping Mücadele Ajansı tanımlanmış. Eğer mutlaka birtakım şeyler tanımlanmak gerekiyorsa tanımların tamamının yer alması gerekiyor. Bir küçük örnek vereyim; bugüne kadar Türkiye’de akla gelmeyen bir eskort şaperon konusu var. Hiçbir metinde geçmez, hâlbuki numune alma prosedüründe çok önemli göreve sahiptir eskortlar. İzin verirsiniz Luis’e bir soru sormak istiyorum: Burada dopingin tanımını gördünüz. Doping doğal olmayan, sporcunun veya yarış hayvanının sağlığı için zararlı madde ve yöntemlerin kullanılması ve/veya performansını artırıcı madde ve yöntemlerin kullanımı veya kullanılmasını tarif ediyor. Ben Luis’e bu soruyu şu açıdan soruyorum: Portekiz Doping Kontrol Laboratuvarı müdürü olarak değil de, WADA’da görev almış bir kişi olarak siz bu tanımı kabul eder misiniz, etmez misiniz?

LUIS HORTA- Doping ile ilgili bu çeşit bir tanıma katılmam mümkün değil ve bunun nedeni sizin de iyi anlayacağınız üzere çok basit. Yasaklanmış madde veya metotların asıl tanımı listede verilenlerle sınırlıdır ve liste bu konuda temeldir. Eğer dopingi sadece performansı arttıran veya sağlık sorunlarına neden olan maddeleri kapsayan madde şeklinde tanımlarsak bu maddenin bu etkileri yarattığını hakim önünde kanıtlamak zorunda kalırsınız ki bu da bazen oldukça zordur. Örneğin, yeni bir anabolik steroidle (Kortizon) karşılaştığımızı düşünelim; hatırlarsanız birkaç yıl öncesinde Amerika Birleşik Devletlerinde THG (tetrahydrogestrinone) adında bir doping ile karşılaştık. Bu bileşiğin sağlık sorunlarına neden olup olmayacağını bilemeyiz çünkü bunu göstermek için gerekli olan bilimsel bilgiye sahip değiliz. Bu bileşiğe benzer bileşiklerde sağlık sorunlarına yol açabileceği yönünde bilimsel bilgiye sahibiz ama eğer THG’nin sağlık sorunlarına yol açacağını göstermek istiyorsak bu yönde bir araştırma yapmamız gerekir. Ancak bu yönde bir araştırma yapamayız çünkü eğer bir meslek ahlaki komitesine “Biz gönüllülere THG vereceğiz” dersek onlar bize “Hayır, bu çalışmayı etik nedenlerden dolayı yapamazsınız çünkü korkarız ki bu kişiler ciddi sağlık problemleriyle karşılaşabilirler.” şeklinde cevap vereceklerdir. Bu nedenle bu tanım iyi bir tanım değildir ve benim fikrime göre bu tanım eski moda bir tanımdır, aynı eski IOC’nın tanımında olduğu gibi. Bu nedenle doping ile mücadele kanunundaki tanımlanmış şekliyle dopingi tanımlamak zorundayız.

KISMET ERKİNER- Sayın Livaneli, bir uyarıda bulunmak istiyorum. Sorduğunuz soruların cevabı sizin zamanınızdan aldı.

KAYA LİVANELİOĞLU- Ben bir cümleyle fikrimi söyleyeyim; doping diye

bir tanım yok artık doping suçları var. Biraz önce sayıldı 8 adet, bu tanımlarda mutlaka bunların yer alması gerekiyor. Belki konuşmamdan bazı kelimelere veya cümlelere çok takıldığımı düşüneceksiniz, ikinci bölümde Osman Beyle beraber örnek ihtilafları konuşurken niçin kelimelere bu kadar takıldığımı daha kolaylıkla anlayacaksınız. Sanıyorum hukuki bir karar verirken bir metne bağlı kalmak zorundasınız, bir virgülün, “ve” nin, “veya” nın ne kadar anlam değiştirdiğini benden daha iyi takdir ediyorsunuz diye düşünüyorum.

Burada önemli bir husus daha, “sporda yasaklı madde kullanımı” tabiri geçiyor kanun tasarısında, bana göre bu kanun tasarısı yasalırsa tedavi amaçlı kullanım izni yasaklanmaktadır. Çünkü tedavi amaçlı kullanım iznine tabi olan ilaçlar ve yasaklı listesinde yer alan, fakat bir sakatlık, bir hastalık nedeniyle sporcunun ya da ilgilinin kullanması gereken birtakım ilaçlardır. Eğer siz sporda yasaklı ilaç kullanımını bu kanun çerçevesinde yasaklarsanız tedavi amaçlı kullanım iznini kabul etmiyorsunuz demektir diye düşünüyorum.

Esas hükümler, TADA tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız bir kuruluştur. TADA başkanlığı başbakanlıkla ilişkili kuruluş olup, başbakan TADA yetkilerini.....spordan sorumlu devlet bakanı vasıtasıyla kullanır. Yine kafamda bir kavram kargaşası var: Tüzel kişiliğe sahip özel hukuk hükümlerine tabi, demek ki bir genel hukuk var, bir de özel hukuk denilen bir şey var. Benim mantığıma göre de burada özel hukuk tabirini kullanıyorsanız bunun hangi kurallara tabi olduğunu da zikretmeniz gerekiyor diye düşünüyorum. Biraz da şunu düşünüyorum; kanun dediğiniz zaman sadece hukukçuların anlaması gereken bir metin değil, biraz da sade vatandaşın anlaması, anlaşılır olması gerektiğini düşünüyorum.

KISMET ERKİNER- Kaya Bey, ben de araya gireceğim, kusura bakmayın. Aslında son derece hayati bir konuya temas ediyorsunuz. Ben hukukçu arkadaşlarımıza ve meslektaşlarıma şu konuda dikkatlerini çekmek istiyorum. Çünkü ben bunu bilmiyorum ve burada bana bunu öğreten arkadaşlara da müteşekkire kalacağım. Başbakanlığın ilişkili kuruluşu, bağlı kuruluşu biliyorum da, ilişkili kuruluş hukuken nasıl oluyor? Hem de bağımsız oluyor.

Parayı alınca ilişkili mi oluyor..

KAYA LİVANELİOĞLU- Başbakanın TADA'yla ilgili yetkileri gerekli gördüğü takdirde Bakan vasıtasıyla kullanılacağı belirtilirken biraz sonra yönetim kurulunun oluşumunda göreceksiniz, bu zaten başbakanın görüşü alınmadan doğrudan spordan sorumlu devlet bakanına devredilmiş. Gene bağımsızlıktan söz edildi, burada bakan; yönetim kurulunca belirlenecek görev, yetki, sorumluluk, vesairenden söz ediliyor. TADA'nın görevleri sıralanmış, elbette bunlara birtakım eklemeler, çıkarmalar yapmak gerekecektir. Fakat aşağı-yukarı 5-6 maddede çok ciddi yetersizlikler gördüğümü söylemek istiyorum. Gelelim önemli maddeye, madde 5'e: Madde 5'in adı “Yönetim Kurulu Görev ve Yetkileri”. Ne

bekliyorsunuz? Yönetim Kurulunun nasıl oluşturulacağını, ne görevler üstleneceğini ve yetkilerini. Lütfen okuyalım. Yönetim Kurulu Gençlik ve Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Yüksek Eğitim Kurumunca belirlenecek tıp alanında akademik bir üye, Türkiye Paralimpik Komitesi Başkanı ve spordan sorumlu devlet bakanı tarafından atanacak hukukçu bir üye olmak üzere beş kişiden oluşuyor. Aklıma şöyle bir soru geliyor: Neden tıp alanından seçilecek üye yüksek öğretim kurumu tarafından tespit ediliyor da, hukuk alanından seçilecek üye spordan sorumlu devlet bakanı tarafından tespit ediliyor? İki kişiden birden YÖK tarafından belirlenemez mi veya ikisi birden spordan sorumlu devlet bakanı tarafından belirlenemez mi? Hatırlatmak isterim; biliyorsunuz TADA başbakanlığın ilişkili kuruluşuydu, yetkilerini başbakan kendi takdirinde spordan sorumlu devlet bakanına devrederken burada direkt olarak hukukçu üyenin seçiminde devredilmiş durumda.

Üç üye zaten, görevleri itibariyle tarif edilmiş durumda, hukuk ve tıp alanından gelecek kişiler akademi kariyerli kişiler arasından seçilir hükmü var tasarıda. Sayın Başkana bir soru sormak istiyorum: Sizin bir akademik kariyeriniz var mı Sayın Başkan?

KISMET ERKİNER- Hayır.

KAYA LİVANELİOĞLU- O zaman ben sizi çok iyi tanıdığım için bu soruyu size yönelttim, siz hiçbir koşulda eğer bu tasarı yasalırsa yönetim kurulu üyesi olamıyorsunuz, fakat ben sizin dopingle mücadele alanında ne tür çalışmalar yaptığınızı çok yakından biliyorum.

KISMET ERKİNER- Öyle bir beklentim olmadı.

KAYA LİVANELİOĞLU- Siz buradasınız diye, beklentiniz olduğu için söylemedim. Bu bir yerde kısıtlayıcılık getiriyor ve dopingle mücadele herkesin fikir birliği ettiği üzere akademik bir çalışma değildir, multidisipliner herkesin destek vermesi gereken bir çalışmadır.

KISMET ERKİNER- Bu toplantı uzayacak, şimdiden haber vereyim. Çünkü ben bu "akademik kariyer" lafına girmek isterim. TADA'yı kuruyoruz. Akademik kariyer, yani borçlar hukuku profesörü yeterli mi dopingle mücadele konusunda hukukçu akademik kariyere sahip olmak için veya tıbbi akademik kariyerde psikiyatrist olmak yeterli mi? Burada şuna bağlamak istiyorum: Spor hukuku kürsüsü ana bilim dalı kurulmalı ve o ana bilim dalından buraya hukukçu gelmeli, yoksa herhangi bir hukukçuyu, herhangi bir tıp erbabını almanızın ne faydası olur? Sadece sandalyeyi doldurmuş olursunuz.

KAYA LİVANELİOĞLU- Lütfen, biraz da mizahi yönden, biraz da içimi bozarak konuşayım; herhalde metne son şeklini veren grubun içinde akademik kariyeri bulunan ve tıp camiasından bir arkadaşımız vardı ve herhalde YÖK'e de güvenerek kendisi için böyle düzenlediğini düşünüyorum.

NURİ DEMİRCİ- Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, genel müdür yardımcısıyım. Konuyla ilgili olarak ben hukuk müşaviri arkadaşlarla dışarıya çıkıp metinle ilgili görüşlerin sunulduğunu ve bu konuda cevap verilmesi gereken konular olabileceğini ve bu nedenle de buraya ya da bir görevli arkadaş göndermesini istedim. Ayrıca, biliyorsunuz kanunlar yapılırken tasarılar hazırlanırken kurumlar hazırlar ve Başbakanlık Kanunlar Kararlar Genel Müdürlüğüne gider. Eğer hukuki olarak bunlarda yapılmış hatalar varsa, onlar ilgili kurumlara bildirilir, düzeltilir ya da düzeltilir. Bu anlamda kanun metnindeki belki yetersizliği, eksikliği konusu eleştirilebilir, ama kanun metni olarak zaten bu meclise sunulurken ilgili yerlerden geçerek oraya gitti. O anlamda da arkadaşlar gelecekler, bu konuda gerekli tartışmaya da karşılıklı konuşup-görüşmeler değerlendirilsin diye düşünüyorum.

KAYA LİVANELİĞLU- Açıklamanıza teşekkür ediyorum. Siz bize şunu demek istiyorsunuz: Bizim Kanunlar Dairesi bu yasayı uygun gördüğüne göre sizin bu konuda herhangi bir yorumda bulunmanızın yeri değil. Bakın, ben size şunu söyleyeyim; ben size o zaman başka bir şey söyleyeyim: Bu komisyonların ki, bu Spor Yüksek Kurumu Kanun Tasarısının üçüncü versiyonunda da varitti, bunda da varit. Ben sizin davet etmiş olduğunuz biraz önce davet etmiş olduğunuz ve inşallah aramıza katılacak olan baş hukuk müşavirine bizim komisyondan sonra bu tasarımı meclise sevk etmeden niye biz görmedik diye sorduğumda bana şu cevabı verdi: Gayet samimi, burada olsa tekrarlayacaktır: Size hiçbir şey beğendiremediğimiz için göstermeden gönderdik. Bu cevap değil tabii, çünkü biz burada yıkıcı olmaya değil, yapıcı olmaya çalışıyoruz. Sizin yaptığınız kötü kanunlar sonunda bir yerlerden dönecek, birtakım davalar sonunda çıkacak içtihatlarla artık bizim burada yaptığımız kanunların kötülüğü CAS kararlarında bile tescil ediliyor. Yapmayın, doğru metinler çıkaralım.

NURİ DEMİRCİ- Benim söylediğim şey farklı şey, ben sadece dedim ki, karşılıklı konularla ilgili komisyonda görev alan arkadaşların ve teşkilatımızdaki arkadaşımızın bu konuda hazırlanan kanunla ilgili eksiklikleri, eleştirileri var. “Gelin, buna bir cevap verin” dedim, o anlamda söyledim, öbürünü kanun metni açısından ifadelerde hata varsa bu konular biliyorsunuz ben kanunun kapsamını yorumlamadım, sadece ifadelerde eksiklik varsa hukuki olarak ilgili kurumdan geçtiğini sadece ifade etmek istedim. O anlamda, yoksa sizin değerlendirmenizi hiçbir şekilde eleştirmiyorum.

KISMET ERKİNER- Sayın Genel Müdürüm, bakın; size şunu söyleyeyim: Burada çıkan bu fikirlerle siz buna yetkilisiniz. Tekrar komisyonları oluşturun, diyeceksiniz ki sevk edildi, sevk edilmiş şey meclisteki komisyonlarda pekala değiştiriliyor, düzeltiliyor. Ben size başka bir şey ifade edeyim, dediğim gibi, bu toplantı bitmez; siz kendi kendinizi nakzediyorsunuz. Çünkü biz spor şurası gerek doping komisyonunda gerekse spor hukuku komisyonunda bu tasarıları tenkit ettik ve o raporlarda bu konuda yer alan ifadelerimiz de spor şurası tarafından

karar haline getirildi. Siz bu metinleri savunduğunuz kadar bizim tenkitlerimizi de tescil ettiniz.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER-Peki, Sayın Başkan, bir şey ekleyebilir miyim ona? Tarihleri çok güzel verdi, 2 Şubat 2007, daha sonra seçimlerden sonra kanun tasarısı kadük oldu, tekrar yeni parlamento oluşuktan sonra verilmesi Nisan 2008'dir. Ancak biz 2007 yılında bu yasa tasarısı verildikten sonra Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ve Sağlık Dairesi Başkanlığına "bu konuyla ilgili bir Çalıştay toplayalım". Dedik. Çalıştay toplandı ve bu konuyla ilgili de yaklaşık 30 arkadaş çalıştık, bir Çalıştay raporu hazırladık. Raporun tarihi 30-31 Ocak 2008. Nisan ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Spor, Eğitim ve Kültür Komisyonunda kabul edilen tasarıda bizim Çalıştay raporumuzun hiç dikkate alınmamış olduğunu gördük. Ben bunun üzerine Sayın Bakanımıza bizim böyle bir raporumuzun bulunduğunu ve, hiç dikkate alınmadığını belirttik. Eğer bizim görüşlerimiz dikkate alınmayacaksa o Çalıştayda olmamamız gerekiyordu. Maalesef bu noktaya kadar geldi ve kanun tasarısının eleştirilecek çok noktası var.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim. Yalnız burada bir şey bilinsin; biz Rüştü Güner arkadaşımınla Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Avrupa Konseyi Doping Mücadele İzleme Grubunda delegasyondaydık. Bizim bu tenkitlerimizin bir tek sonucu oldu biliyor musunuz? İkimiz de delegasyondan çıkartıldık.

KAYA LİVANELİOĞLU- Ben konuşmamın sonunda küçük bir sürpriz yapacaktım, Rüştü Beye de küçük bir sitem edeyim, katkısında sürprizimi bozdu gibi, ama inşallah çok dikkat çekmemiştir, devam ediyorum. Madde 5'te Yönetim Kurulu Görevi Yetkileri okuduk. Birinci maddesinde diyor ki, kurum teşkili, ikinci maddesinde yönetim kurulu kendi alanından oy çokluğuyla başkan seçer, üçüncü maddede yönetim kuruluyla ilgili birtakım özlük hakları. Ben maddenin başlığını okuduğum zaman yönetim kurulu görev ve yetkileri, bu üç maddede herhangi görev, yetki, bir şey görüyor musunuz, yoksa ben mi göremiyorum? Var da ben mi göremiyorum? Aksine şöyle düşünüyorum; yönetim kurulu üyelerinde aranan şartlar sportif kariyeri üst düzeyde olan kişilerin olduğunu görüyorum. Bu kişilerin özlük haklarını bu maddelerle tayin etmek bana göre en hafif deyimiyile onlara saygısızlık yapmaktır diye düşünüyorum. Bir de bağımsızlıktan söz ediliyor biliyorsunuz, bu politikayı bağımsız bir kurulun yürütmesi lâzım. Türkiye'de sporun patronu olan kişiler yönetim kurulunda yer alıyor, iki eksik kalmış. O eksikliği de ben gideririm. Her ülke kendi istatistiklerine göre doping pozitif en çok çıkan iki federasyonun başkanını da buraya alırsa tam bağımsızlık sağlanmış olur diye düşünüyorum açıkçası.

TADA'nın gelirleri, giderleri tabii, bu benim elimdeki metin eski bir metin olduğu için burada birtakım sayısal şeyler vereceğim, bunlar değişmiş olabilir. Görüyorsunuz gelirlerini, esas gelir spor federasyonlarından bir yıl önceki bütçelerinden alınacak paylar. 2007 rakamlarına göre 650 000 YTL spor federasyonlarından, 1 000 000 YTL de analiz gelirlerinden, bir de futbol federasyonundan

gelen gelirle toplam 2 000 000 TL civarında bir gelir. Görevlerini gördünüz, bu görevlerin bu bütçeyle yapılması mümkün değil. Şöyle bir örnek vereyim, zira Hacettepe’de kurulu bulunan akredite laboratuvarın giderleri de bu TADA’nın bütçesinden karşılanacak. 2007 yılında 1 500 000 TL’lik cihaz ve malzeme alınmış durumda ki, onları hiç saymıyorum.

Bir diğer önemli husus da, tasarıda bu kuruluştaki geçici görevler dışında 10’dan fazla kişinin çalıştırılmayacağı yer alıyor. Şiddetle şöyle itiraz ediyorum; ben bu kısıtlamadaki endişeyi anlıyorum, burası yarın bir istihdam alanı haline getirilmeyin, çeşitli siyasi kaygılarla diye, fakat burada çeşitli uzmanlık grupları oluşturulacak, birtakım finans grupları oluşturulacak, çalışma grupları oluşturulacak, yani bu TADA’daki kadrolu kesimin 10 kişiyle sınırlandırılmasını ben açıkçası çok makul görmüyorum. Böyle bir yapılanmayla mücadele yapılamaz, mücadele yapıyor görüntüsü verilir diye düşünüyorum.

Tasarıda WADA akredite laboratuvarımızın TADA’yla ilişkisinden hiç söz edilmiyor. Bunun çerçevesinin çizilmesi gerekir diye düşünüyorum. Tabii, fazla zamanınızı almamak için görüntüleri açmıyorum, Rüştu Bey bahsetti, WADA kuralları bu işin anayasasıydı. Biraz büyük Anayasası oldu, artık UNESCO anlaşması olduğundan beri her ikisi de Anayasa. Yine bahsedildi standartlardan, National Institute on Drug Abuse, Ulusal Dopingle Mücadele Kurumu en iyi uygulama modelleri diye bizim burada birtakım şeyleri tekrar tekrar oturup yeniden keşfetmeye ihtiyacımız yok, yapacağımız mücadelenin ana hatları, politikaları belli. Oradan alacağız ve bunu uygulayacağız. Onun için bana sorarsanız, böyle yönetim kurulu, hele Gençlik Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Paralimpik Komite Başkanı gibi son derece gün içinde yoğun olan kişilerden oluşacak bir yönetim kurulunun Türkiye Dopingle Mücadele Kurumunun üzerinde bir yönetim kurulu olarak bulunması bana göre bürokrasi yaratır. Katacakları, verecekleri bir şey yok, tam tersine yönetim kurulu olmayıp bu bir başkanlık şeklinde götürülürse ve bu kesimler kendi alanlarıyla ilgili destek verilerse çok daha hızlı ve faydalı çalışılacağını düşünüyorum. Çok önem verdiğim bir-iki hususu buradan size iletmem isterim: NADO ülkenin ulusal dopingle mücadele programını ve organizasyonu hedefini gerçekleştirmek için aşağıdaki hususlarda kesin otorite ve sorumluluk sahibi olmalıdır. Metinde böyle bir şey yok. Dopingle kontrol testlerinde planlama, koordinasyon, yerine getirme, izleme, diğer ilgili ulusal ve uluslararası spor organizasyonları ve diğer dopingle mücadele organizasyonlarıyla ilgili işbirliği, diğer ülkelerin ulusal dopingle mücadele kurumlarını karşılıklı tanıma ve testlerini destekleme, dopingle mücadele alanındaki bilimsel araştırmaları sağlama ve destekleme, bilgilendirme ve eğitim programlarını planlama, yerine getirme ve izleme.

Çok önemli yine tasarıda yer almayan bir husus, ulusal spor federasyonlarımızın bu kurulacak dopingle mücadele kurumunun kurallarını kabul ettiklerini ve uygulayacaklarını kendi yönetim dokümanlarını ekleyerek, yani kendi sporları-

nın olmazsa olmaz kuralları arasına katmaları hususudur. Tabii, sizlere çok detaylı olarak vermedim, hazırladığım metinde çok detaylı geçiyor, bazı ana başlıklarını verdim. Verdiğim bu öneriler hiçbiri özgün olarak bana ait değildir, uluslararası anti doping düzenlemesi, orijinal adı IADA olan ve Avustralya Olimpiyat Komitesi ve İrlanda Spor Konseyi tarafından bu konuda hazırlanan metinlerden elde edilen önerilerdir.

Sonuçta birtakım değiştiremeyeceğimiz hususlar var. Ulusal Doping Mücadele Kurumu oluşturmak amacıyla hazırlanan tasarılar da terimlerin tanımı ki, bu tanımlar WADA kuralları Ek-1’de dopingin tanımı, WADA kuralları madde 1, doping suçları WADA kuralları madde 2, dopingin kanıtlanması WADA kuralları madde 3, bireysel sonuçların otomatik iptali WADA kuralları madde 9, cezalar madde 10-11, itirazlar madde 13, uluslararası standartlar bu da kuralların giriş bölümünde hiçbir şekilde değiştirilemez. Fakat biz tasarımda gördük ki, en azından dopingin tanımını değiştirmişiz. Bağışlayın beni, bu değiştirilemeyecek hususlarda en azından birini değiştirmek de bana göre açıkça WADA kuralı ihlalidir, altına imza koyduğumuz bir metindir.

Sonuç olarak bu metni ben yetersiz gördüğümü belirtiyim. Daha başka yorumlarım var, ama yapmak istemiyorum. Sürprizime gelince bahsetmiştim, geçtiğimiz dönemki parlamento erken seçime gidince bu tasarı yasalaşamamıştı. Çok sevgili bir dostumdan rica ettim, kendisi şu anda aramızda, açılış konuşmasından sonra bu konunun akıbetini evet, noktasına, virgülüne dokunmadan şu gözden geçirdiğimiz tasarı tekrar meclis gündeminde, dönemi ve yasalılığı 23/2, esas numarası 1/562, başkanlığa geliş tarihi 09.04.2008, tasarının başlığı Doping Mücadele Kanun Tasarısı, esas komisyonu Milli Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Komisyonu raporunu verdi, tali komisyon Plan ve Bütçe Komisyonu raporunu vermedi aşamasındadır. Burada keseyim.

Kanun tasarısıyla ilgili görüşlerimi burada bitiriyorum, oturumumuzun başlığı “Doping Mücadele ve Örnek İhtilafları” olduğu için Osman Beyin sanıyorum Örnek İhtilaflarıyla ilgili birtakım görüşleri olacak. O esnada da çok önemli birkaç konuya değinmek isterim. Sabrınız için teşekkür ediyorum.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ediyoruz Sayın Livanelioğlu.

Birinci turun son sözünü Sayın Av. Osman Buldan’a vereceğim. Osman Buldan hâlâ Ankara Barosuna kayıtlı avukat, Spor Hukuku Enstitüsü üyesi ve bazı spor federasyonlarının hukuk kurulu ve disiplin kurulu başkan ve üyeliklerini işgal ediyor. Kendisine sözü vermeden önce yalnız bir uyarıda bulunmak istiyorum. Şu anda Sayın Buldan Süreyya Ayhan Yücel Kop ikilisinin avukatı durumunda. Bildiğiniz gibi bu dosya hâlâ CAS’a intikal etmiş vaziyette ve CAS’ta oluşan üç kişilik CAS heyetinin de ben bir üyesiyim. Bu davaya önümüzdeki günlerde dosyasına baktık da, duruşmasını da yapacak ve kararı verecek üçlüden biriyim. Onun için Sayın Buldan’dan bu davayla ilgili beni ihsası reye zorlayacak

veya bana burada bazı şeyleri duyurmaya yönelik ifadelerde bulunmamasını rica edeceğim. Buyurun Sayın Buldan.

Av. OSMAN BULDAN- O kısımlarda kulaklarınızı kapatın. Sayın Başkan, değerli katılımcılar; iddiaları dinlediniz. Şimdi, söz savunmanın. Benim doping konusuna olan ilgim, 2005 yılında büroma getirilen bazı karar ve dosyaları incelemekle başladı. Yaptığım incelemede, öncelikle cezanın başlama tarihi konusunda bir hata yapıldığı kanaatine vardım ve Uluslararası X Federasyonunun bu konuda yazı yazan yetkilisine kendisinin yazmış olduğu yazıları özetleyerek, burada cezanın esasına değil de, usule ilişkin kafama takılan bir soru olduğunu, bunu mümkünse aydınlatmasını kendisinden rica ettim. 15 gün sonra kendisi bana verdiği cevapta bugüne kadar yapılan yargılama sürecinde bu konuya kimsenin değinmediğini, hatta adı geçen sporcunun Hollanda'dan bir meslektaşının da bulunduğunu, kendisinin de bunu görüşmede dile getirmediğini, yine de kafama takılan bir şey olursa kendisiyle irtibata geçmemden çekinmemesini belirten bir yazı aldım. Konu şuydu: İlgili federasyonun bu temsilcisi yazmış olduğu yazıda sporcudan 7 Ağustos... tarihine kadar savunma yapmanızı, savunma yapmaz veya yapmış olduğunuz savunma tarafımızca yeterli görülmezse (from this date) bu tarihten itibaren yasaklı konuma geleceğini belirten bir yazıydı. Daha sonra bu şahıs Atina Olimpiyatlarına gitmiş ve dönüşte yapılan savunmayı incelediğini, ama yeterli görmediğini üzülenek belirttiğini belirten ikinci bir yazı yazmıştı. O yazının tarihi de 1 Ekim tarihiydi. Bizde yapılan yargılama neticesinde ceza da 1 Ekimden başlatılmıştı. Ben de bunun üzerine her iki yazıdaki bu anlam farklılığını giderme anlamında kendisine yazdığım da kaçamaklı bir cevap verdiği gördüm ve bunun üzerine sporcu, Hollandalı vekilinin yanına gitti ve yapılan görüşme neticesinde sonradan ikinci bir yazı geldi. O yazı da şöyle başlıyordu: "Atletin Türkiye'deki avukatından alınan yazı okunup bütün kayıtlar dikkatlice incelendikten sonra, cezanın başlama tarihinin 8 Ağustos olduğu kanaatine varılmıştır" şeklindeydi. Orada Uluslararası Federasyon esasen burada iki türlü hata yapmıştı: 1. Mademki Türk yetkili kurulları bu konuda bir karar vermişti. O halde verilmiş olan kararın cezanın başlama tarihi konusunda herhangi bir değiştirme yetkisi bence bulunmuyordu ve bulunmamalıydı. Çünkü karara resmen müdahale etmişti. Öte yandan, daha önce kurul bir sporcuya iki yıl ceza vermişti. Bu itiraz üzerine, bir üst kurul cezayı iki yıldan bir yıla düşürdü ve kurullar biliyorsunuz karar verdikten sonra dosyadan elini çekerler, artık o karar onlar için, o dosya onlar için doğru veya yanlış karar neyse bitmiştir. Sonra anlayamadığımız bir şekilde aynı kurul tekrar toplandı ve iki yıl cezayı tekrar çıkardı. Bu sefer 2/3 bir oyla çıkardı. Hâlbuki o tarihteki mevzuatımıza göre, bu kurulların vermiş olduğu karar idari işlem niteliğinde görülmekte ve karara itiraz hakkına sahip olan kişiler eğer o karara karşı itiraz etmek istiyorlarsa idare mahkemesine müracaatla kararın değiştirilmesini isteme yetkisine sahiptilerdi. Kurulun karar verdikten sonra niye iki yılı bir yıla düşürdüğünü, sonra bir yılı tekrar niye iki yıla çıkardığını anlamak hukuken mümkün olmadı ve gördüm ki, bu doping suçunu işlediği

iddiasıyla yargılanan sporcu hakikaten ülkemizde henüz daha bu konu çok yeni olmasından mıdır, yoksa bu konuda başka bilemediğimiz unsurlar mı vardır, tam ve doğru olarak yargılanamadığı kanaatine vardım ve bu konuya eğilme ihtiyacı, araştırma ihtiyacı hissettim.

İlerleyen zamanda ilgili federasyonun kendi kurallarını ve WADA'nın kendi kurallarını Türkçelerini bulmak suretiyle anlamaya, okumaya ve daha sonra yapmış olduğum araştırmada İstanbul'da bulunan bir avukat meslektaşımızın bu konuda yapmış olduğu üstün araştırma içeren yazıları derleyen kitaplara ulaştım ve bu konuyu derli toplu inceleme imkanı bulabildim. Burada kitap reklamı yapmak istemediğim için böyle geçiyorum.

Sonuçta biz bu araştırmayı yaparken tekrar bir olay gündeme geldi ve tekrar dosya geldi. Bu sefer dosyaya avukat olarak girme imkanı doğdu. Yapmış olduğum araştırmada, adı geçen sporcunun bana başvurusundan sonra benim kendi şahsi kanaatim ve mesleki tecrübe ve birikimlerime göre, bu doping suçunun işlenmediği kanaatine vardım ve onu savunmak için hem ülkemizde, hem Amerika'da birtakım kişilerle işbirliği yapmak suretiyle bu işin doğrusunu bulma konusunda bazı çalışmalar yaptım. Ben buradan şuna değinmek isterim: Bizim ülkemizde genelde şu kanaat hâkim yargılama mercilerinde; "sporçudur ve suçludur" şeklinde olaya yaklaşıyorlar. Hâlbuki az evvel WADA'nın değerli katılımcısı Sayın Horta Beyi dinledim, Sayın Güner Hocamızı dinledim. Bu işin başında olan kişiler ve bu işe yıllarını vermiş olan kişiler bile bu kadar sert bir yaklaşım içerisinde değiller, yani sporcunun gerektiğinde haklı olabileceğini ve gerçekten doping suçu işleme kasdı olmadanda bu suçla karşı karşıya kalabileceğini çok güzel izah ettiler. Kendilerine bu sunumları nedeniyle savunma makamı olarak teşekkür ediyorum.

Geldiğimiz noktada basın var bir de karşımızda, en büyük bizim karşımızdaki iddia makamı kurul veya federasyonlar değil, basın. Çünkü böyle bir olay gündeme geldiğinde basının yaptığı ilk iş, gazete tirajını artırmak maksadına yönelik olduğunu düşünüyorum ki, skandal başlıkları atarak sanki uluslararası bir Carlos bulunmuş, bir çakal bulunmuş gibi veya bir suçlu ele geçmiş gibi bir saldırıya geçiyorlar ve ulu orta araştırmadan bazı suçlamalara yöneliyorlar. Şu elimde görmüş olduğunuz dergi Ocak ayının başında yayınlanmış olan bir dergi, burada müvekkilemle ilgili bir röportaj ve bir araştırma yazısı olduğu yazılıyor. Burayı okuduğum zaman "daha önceden pek çok doping vukuatı bulunan ..... kişi aynı suçtan bir kez daha yargılanıp ömür boyu men cezası verildi" diye kamuoyuna böyle bir haber servis yapıyor. Hâlbuki bizim ilgili kuruldaki duruşmamız ilki 9 Ocakta, ikincisi 18 Ocakta ve üçüncüsü 25 Ocakta yapıldı. Ocağın 1'inde henüz yapılmış olan bir yargılama da yoktu. Basın mensuplarının yargılama sonucunu beklemeden, herhangi bir araştırma zahmetine de girmeden daha sporcu yargılama makamının önüne geçmeden bu şekilde kamuoyunu doldurması, insanları bu önyargıyla empoze etmiş olması da bizim savunma makamı olarak önümüzde duran en büyük olumsuz etken olarak sürekli karşımıza çıkmaktadır. Sonra ben bu haberi yapan bayana ulaştım, soyadıyla ilgili, federasyon başkanının soyadıyla

aynı olmasını da gündeme getirerek kendisine sordum: “Niye bu konuda bize bir araştırma veya bize bir soru sorma ihtiyacı hissetmediniz de bu haberi bu şekilde yaptınız? Burada adı geçen sporcu belki bu yargılama sonucunda masum olduğu anlaşılacak. O zaman bu yaptığınızın bedelini ödeyebilecek gücünüz var mı?” diye sordum. “Ben nereden bilebilirim? Herkes böyle diyordu. Hatta ilgili federasyonun yetkili kişisi de böyle söylediği için, ben buna inanmak zorundaydım” gibi bir gerekçe sundu. Bizim burada bir ricamız da şudur; hakkında bazı isnatlar bulunan sporcular yargılanıp haklarında verilecek karar kesinleşmeden federasyon dâhil olmak üzere, hiç kimsenin suçlu muamelesi yapmaması gerektiği konusunda bir görüş birliğine varılması konusudur. Federasyonlar kendilerine yıllarca hizmet etmiş olan sporcuları sırf başlarına böyle konu geldi diye hemen onu dışarı atacak şekilde, onu aforoz edecek şekilde bir yaklaşım sergilemeleri, bu federasyonun spora bakışı açısını göstermektedir.

Burada konuşma yaparken X kelimesini kullanıyorum, eğer cevap vermek isteyen varsa, ben her ortamda her şeyde tartışmaya da hazırım. Çünkü bizim gücümüz hukukun gücünden kaynaklanıyor. Gayri resmi bir oluşum içerisinde değiliz. Öte yandan yargılama konusunda da ilgili kurulların, WADA'nın kendi kitapçığında da, kural kitapçığında da bulunduğu üzere ihtisas sahibi kişilerin oluşturduğumahkeme tarafından yargılanması gereği üzerine duruluyor. Kurullara baktığımız zaman bu kurullara ilk defa böyle bir davanın gelmiş olması sebebiyle kurul mensuplarının bizim kendi mevzuatımız gereğince genelde federasyon başkanının yakını, akrabası, eski meslektaşı gibi kişilerden oluştuğunu, bunların seçime beraber girdiğini ve tarafsız bir sığata sahip olabilecek yapıyı içermediğini ve önüne gelen konuda sporcunun avukat tutma, delilleri toplama, adil yargılama hakkına sahip olduğunu bilebilecek durumda olmadıkları görülüyor.

Şuraya varmak istiyorum; bu kurullardaki kişiler ihtisas sahibi olmayınca, doping mevzuatında yeterince bilgi sahibi olmayınca ki, bugün baktığımızda da salonda üç-beş adet bu konuya ilgi gösteren ve kurullarda görev yapan kişi görüyorum. Hâlbuki bizim federasyon sayısı dikkate alındığında disiplin kurulunda görevli olan 300 arkadaş var. Burada hiçbir özerk federasyondan benim dışımda kimse yok gördüğüm kadarıyla, yani konuya da çok fazla ilgili değiller. Önlerine gelen bu konuda ne zaman ihtisas sahibi olunduğu, ne tip karar vereceklerini tam bilemedikleri için ortaya zaman zaman mevcut uluslararası mevzuatlarla bağdaşmayan kararlar çıkıyor. Ben esasen buna değinmek istedim. Bizim ülkemizde eğer dopingle mücadele konusunda sağlam bir eğilmek gerekiyorsa, spor mahkemesinin kurulması ve bunun da yapısının tamamen ilgili kuruluşlardan özerk bir yapıda, tamamen bağımsız bir yapıda olmasında acil zaruret vardır. Spor kolay yapılmıyor, sporcu da kolay yetişmiyor.

KISMET ERKİNER- Sayın Buldan, müdahale ettiğim için kusura bakmayın, ama işin basın ve magazin kısmını bırakıp daha çok hukuki kısımda bize edinmiş olduğunuz tecrübeleri aktarırsanız daha faydalı olur.

Av. OSMAN BULDAN- Tabii, yargılama yapılırken delil sunma konusunda ciddi sorunlar yaşıyoruz. Bu doping suçlamasıyla karşılaşan sporcuların yargılanmasını delil elde etmek ve bunları da sunmak için böyle bir zaman gerekiyor. Hâlbuki kurullar, WADA'nın kendi kural kitapçığında belirtildiği üzere iki ay gibi bir süre içerisinde karar vermek acelesi içerisinde giriyorlar ve bunu da hemen verme aşamasına giriyorlar. Benim en son girmiş olduğum davanın başlaması ve bitmesi tarihi bir ayın başı ve sonudur. Dolayısıyla orada daha da bir acele edildi ve bizim bazı delilleri sunma hakkımız bu anlamda yeterli bir imkana kavuşmadı. Dolayısıyla bazı delilleri incelemeyen savunma yapmak durumunda kaldık. Öte yandan, bu federasyonda yargılama yaparken bağlı oldukları federasyon mevzuatına da çok fazla hâkim değiller. Araştırma yaptığımız zaman görüyoruz ki, birçok spor federasyonu doping konusunda bağlı olmuş olduğu federasyon mevzuatını henüz daha Türkçe'ye çevirip bunları öğrenme ve öğretme konusunda bir çaba içerisinde değiller. Ne zaman bir olay gelirse önlere o zaman bu konu gündeme geliyor, bu olay kapandıktan sonra tekrar yeni bir olay gelinceye kadar bir daha bu konuyu irdeleyen, bu konuda bir araştırma yapan kimse çıkmıyor. Araştırma yaptığı bilinen ve bu konuda kamuoyunda isimleri zikredilen kişileri de herhangi bir şekilde görüş alma, onlara danışma, işin doğrusunu bulma ve doğru bir karar verme yönünde bir çaba içerisinde olmadıklarını görüyoruz. Doping suçundan suçlanan bir sporcuyla savunmak bizim ülkemizde mevcut mevzuat ve bakış açısı itibarıyla çok zor bir hale getirilmiş oluyor.

Yargılama sonucunda verilen kararlar da tabii ki uluslararası mevzuata uygun olmadığı için... benim avukatı olduğum bir kişiye yarışmaktan men cezası verildi. Hâlbuki yarışmaktan men cezaları yapısı itibarıyla sadece sporculara has bir cezadır. Bir antrenör bizim ülkemizde yapılan yargılamalar içerisinde yarışmaktan men cezasıyla cezalandırıldı. Uluslararası mevzuata baktığımız zaman bir antrenörün doping suçundan ceza alabilmesi için o antrenörün sporcusuna doping maddesi verdiğinin kesin ve somut bir belgeye dayanması gerektiğini görüyoruz. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi içtihatlarında da bu olayın illiyet bağı üzerinde sıkça görüldüğünü müşahede ediyoruz. Hâlbuki bizim savunmamızda tam tersini savunduğumuz halde, mevcut hususta salt sporcunun eşi olmuş olması ceza için yeterli görülmüştür.

KISMET ERKİNER- Sayın Buldan, sizi başta uyardım.

Av. OSMAN BULDAN- Ben o zaman sözü fazla uzatmayayım.

KISMET ERKİNER- Siz burada sadece bir tek davadan bahsediyorsunuz.

Av. OSMAN BULDAN- Başka bir konuya geçeyim o zaman, başka bir sporcumuzda da evvelce bir ceza almış doping suçu işlediğinden bahisle, ilerleyen zamanda cezası Tahkim Kurulunda indirilmiş ve cezası infaz edildikten sonra tekrar spora dönmesine müsaade edilmiş. Doping suçlarında şöyle kendine özel bir durum var; verilen cezanın salt, tek başına infaz edilmiş olması ilgili sporcuyu

nun spora tekrar dönebilmesine yeterli değildir. Aynı zamanda bu sporcunun aralarında üç ay süre olmak kaydıyla minimum üç kontrol testine, buna WADA yetkilileri “yeniden durum belirleme testi” adını takıyorlar, girmesi gerekli. Bu testlerden negatif sonuç elde etmesi ve son olarak da genel bir tarama testine girdikten sonra kendisinin o suçu işlediğine kaynak olan maddenin tamamen arındığına, artık temiz bir durumda olduğunu göstermesi halinde spora dönmesi gerekirken bazı federasyonların bu konuyu önemsemediği, aynı sporcuya spora döndükten kısa bir süre sonra yapılan ikinci bir kontrolde de aynı maddenin bu sefer 1/10’u gibi daha düşük seviyede rastlanması halinde ikinci ihlal gibi bir tanımlama içerisine girerek ömür boyu men cezası verdiklerini görüyoruz. Burada benim üzerinde duracağım konu bütün spor federasyonlarının, öncelikle üyesi oldukları spor federasyonu doping mevzuatını Türkçeye çevirmeleri ve buradaki kurullarıda mevzuat uyumu açısından kendi mevzuatına şıngır etmeleri gerekir. Bunu yapmadan yapılacak yargılamalarda önümüze sürekli CAS’a kadar gidecek bir yargılama süreci çıkmakta, sonuçta sporcular hakkını arama anlamında uluslararası mevzuata dayanarak CAS’ın yolunu tutmaktadırlar. Ben ilginize teşekkür ediyorum, son kez hazırlamış olduğumuz grafikte 2004 yılına kadar yapılan, Disiplin Kuruluna sevk edilen ve doping suçu işlemiş olduğu iddia edilen sporcuların genel dağılımını görüyoruz. Buraya baktığımız zaman en fazla bu konuda isnat edilen sporcunun sayısının Amerika’da, ardından Rusya ve Almanya’da, İngiltere’de olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla dopingle mücadele edilmesi şarttır, fakat dopingle mücadele edilebilmesi için öncelikle bu doping ihlallerinin çok fazla görmüş olduğu ülkelerden bu işe başlanması gerekir. Kuşkusuz WADA kendi gerekçeleriyle Kanada’ya taşınmış olduktan sonra Kanada’da ciddi sayıda sporcularda bir doping sayısında düşüş olduğunu görüyoruz. Bu anlamda hakça ve dürüstçe bir oyun sergileme adına bütün dünyanın el ve işbirliği içerisinde sporcuların doping illetinden kurtulmaları ve doping yapmamaları konusunda ceza vermekten öte eğitim vermek suretiyle, bu soruna çözüm aranması gerektiği konusunda işbirliği yapılmasının doğru olacağını dile getiriyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. (Alkışlar)

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederiz Sayın Buldan. Sayın Buldan’ın sözlerinde katıldığım bir nokta var, bunu ifade etmek istiyorum: Gerçekten federasyonlarımız bağlı oldukları yabancı federasyonların mevzuatını Türkçeleştirmekte bir ihmal içindeler. GSGM’nin bu federasyonları teftiş ederken sadece eylemleri ve parasal sorunları değil, aynı zamanda mevzuatı ne kadar yakından takip ettikleri, çünkü bunu uygulama gereği doğduğu zaman bunların uzman olmayan kişilere tercüme ettirilmesi, yani uzman derken hep sporu, hem hukuku bilen kişilere tercüme ettirilmesi ve bunların iyi algılanarak vurgulanabilmesinde birtakım gecikmeler ve sıkıntılar oluyor. Onun için tedbiren önceden bu mevzuatların Türkçeleştirilmesinde her federasyon daha titiz davranırsa zannediyorum fayda var. Futbol federasyonunun bunun gayet iyi yaptığını biliyorum.

Ben ikinci tur için 10’ar dakika tekrar vakit vereceğim. Yalnız bu sefer tersten

gideceğim, ilk söz alan arkadaşımıza en son söz verip, bağlaması için söz vereceğim. Dolayısıyla zannediyorum Osman Buldan bütün söyleyeceklerini söylemiş bulunuyor. Belki soru-cevap kısmında bazı sorulara cevap vermesi söz konusu olabilir. Onun için tersten gideceğim derken önce Kaya Livanelioğlu'na, sonra Sayın Horta'ya ve en sonunda Rüştü Güner'e söz vereceğim. Buyurun Sayın Livanelioğlu.

KAYA LİVANELİOĞLU- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Çok uygun oldu, benim söylemek istediklerim Osman Beyin bahsettiği vakalar üzerine. Öncelikle Osman beyi yüzde 100 anladığımı, ama yüzde 100 katılmadığımı söyleyeyim. Şu açıdan anlıyorum; bahsettiği vakalarda ilgili sporcuların savunmasını üstleniyor. Tam detaylı dinleyemedim neler söylediğini, meşguldüm, fakat o konuların detayını çok iyi bilmekteyim.

2004 yılında bir de çok güzel bir tesadüf var; Sayın İlker Bey aramızda Genel Müdürlük Ceza Kurulu Başkanı bu olaylara yakinen şahittir, eminim söyleyeceklerimi teyit edecektir. 2004 yılındaki olayda, bir kere şu var; 2004 yılını bırakalım, WADA kuralı doğru veya yanlış, kabul etmek zorundasınız, WADA demokratik bir kuruluş değil. “Benim kuralım budur, eğer sen dünya çapında uluslararası spor organizasyonlarında yer almak istiyorsan doğru veya yanlış benim kurallarımı kabul edeceksin” diyor. İki, çok önemli bir husus; sporcu kendi vücut sıvılarındaki kimyasal maddeleri açıklamak zorunda. İsteyerek mi aldı, istemeden mi aldı, tedavi için mi oldu, yemekle mi aldı, içmekle mi aldı, teneffüslü mi girdi? WADA'yı bu ilgilendirmiyor, siz bunu ihmal edilemeyecek, çürütülemeyecek kanıtlarla ve belgelerle kanıtlamak durumundasınız.

Gelelim 2004'de; birtakım olaylar yaşandı. İlker Bey çok iyi biliyor, o dönemde ilgili sporcudan ziyade antrenörle ilgili 20'nin üzerinde suçlama vardı. Gerek bizim yerel makamlarımız -yerel makamdan kastım federasyonumuz- gerekse uluslararası makamlar, Uluslararası Atletizm Federasyonu hiçbir işlemde, girişimde bulunmadılar. Sadece sporcuyla ilgili süreç takip edildi, Osman Bey çok doğru söyledi. İnce ve bir kısmına ben de şahit oldum, çok ince ve titiz bir çalışma neticesinde Genel Müdürlük Ceza Kurulu karar aldı. Daha sonra o zamanki mevzuata göre Merkez Ceza Kuruluna bu konu intikal etti, bir yıla indirildi. Uluslararası yazışmalar neticesinde tekrar iki yıla çıktı bu ceza. İddialı değilim, ama iddialı bir cümle sarf etmek istiyorum, çünkü yönetmeliği tam bilmiyorum. Bildiğim kadarıyla Merkez Ceza Kurulu yönetmeliğinde Merkez Ceza Kurulunun bir kez toplanacağı ve verdiği kararın kesin olduğu, bir itiraz merciiinin bulunmadığını biliyorum. Yanlış bilme opsiyonunu her zaman kullanmak üzere, fakat yine benim hatırladığım kadarıyla ilk defa o tarihte Merkez Ceza Kurulu ikinci defa toplanarak bir önceki kararını kaldırıp değiştirmiştir. Genel Müdürlük Ceza Kurulunun kararına uymuştur.

İkincisi, geçtiğimiz sene yaşanan olayda yine bir kaos var, Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu bir karar verdi, tahkime gidildi, karar değiştirildi. Bana göre

Atletizm Federasyonunun ilgili sporcuyla aldığı karar doğrudur. Fakat ilgili sporcunun antrenörle ilgili aldığı karar yanlış, sizler daha iyi bilirsiniz, suç olmadan ceza olmaz değil mi? Ortada herhangi bir suç yok, belge yok, ilgili antrenöre ceza verildi.

KISMET ERKİNER- Sayın Livanelioğlu, Buldan'a yaptığım itirazı size de yapmak zorundayım.

KAYA LİVANELİOĞLU- Çok özür dilerim, ben isim kullanmıyorum yalnız.

KISMET ERKİNER- Anlaşıyor.

KAYA LİVANELİOĞLU- Olmayan kişileri suçlamıyoruz, fikrimizi söylüyoruz.

KISMET ERKİNER- .....

KAYA LİVANELİOĞLU- Kesinleşmedi.

Peki efendim, o zaman şöyle söyleyeyim; ben hukukçu değilim, ama okuma-yazma biliyorum ve kafam da çalışıyor. Bu konuyla ilgili son cümlemi söylüyorum; Tahkim Kurulunda ilgili sporcuya verilen ceza hiçbir hukuki metinde, değil hukuki metinde hiçbir yerde yazmamaktadır. Derin hukuki bilgilerinize sunuyorum bu yorumu, hiçbir belgede yoktur. Hiçbir belgede 2008 yılında 4 yıl ceza yoktur.

SALONDAN- Sayın Başkanım lütfen, Tahkim Kurulu Başkanı şu anda Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanındır. O şahıs burada yok.

KAYA LİVANELİOĞLU- Efendim, siz isimlendiriyorsunuz, ben isimlendirmiyorum.

SALONDAN- O söylediğiniz kişi belli, burada cinlik yapmayalım lütfen.

KISMET ERKİNER- Lütfen, karşılıklı konuşmayalım. Şu anda Erkan Bey sözü tam ağızdan aldı, şurada kişileri hedef alan bir şey yok ve şu husus da var: Herhangi bir verilmiş olan karar nasıl ki bir sürü kararlar üzerinde bir sürü yazılar yazılıyor, bir sürü kitaplar yazılıyorsa bir kararın da üzerinde fikir beyan etmek o kişiye hakaret değil, kişinin bilgisi hedef alınmış değil, kişinin tutumu hedef alınmış değil, kişinin taraf olduğu konusunda bir ima yok, sadece bir görüş beyan ediliyor. Onun için ben burada bir tecavüz görmüyorum.

Prof. LUIS HORTA- Sizlere birkaç örnek daha vereceğim. Örnek 8'de, astım tedavisinde soluma yoluyla alınan bir betatuagunist olan salbutamolun üç bulgu sergileyen başka bir futbolcuyu görüyoruz. Bu özel maddelerden biridir ve sporcu ve takım doktoru, sonucun tedavi amaçlı kullanım istisnası kapsamında olduğunu belirtir. Sporcu, bu maddeyi astım tedavisi için kullanmayı talep etmiştir. Bu tedavi için, bir eşik vardır. Sporcunun izni olsa bile, idrardaki salbutamol miktarı 1000'den fazlaysa, bu izin önemli değildir. Üç bulguda idrardaki salbutamol kon-

santrasyonları sırasıyla 2400, 2100 ve 1900'dür ve bütün konsantrasyonlar eşit sınırından yüksektir. Bu bulguyla ve uluslararası kurallar çerçevesinde, sporcunun suçlu olduğunu söyleyebilir ve bu sporcuya bir ceza verebiliriz. Ancak, Portekiz'in Ulusal Doping Örgütü başka bir adım atmak ister ve tamamlayıcı muayenelerin yapılmasına karar verilir. Böylece, bu futbol oyuncusunun antrenman alanına gittik ve antrenmandan önce bir idrar numunesi aldık. Bunun ardından, soluma yoluyla tedaviye yönelik bir salbutamol dozu verdik. Daha sonra, antrenman alanına gitti ve "Lütfen bize bir numune ver ve ardından, normal soluma dozunu al. Şimdi de normal antrenmanına devam et," dedik. Antrenmanın sonunda, ikinci bir numune aldık. Böylece, diğer üç pozitif denetimdeki oluşumu taklit etmek istedik ama antrenmanın ardından elde edilen sonuç yalnızca 750 oldu. Bize yalan söylüyordu. Bilim, Barcelona takımından bize üç açılı önemli bir çıkarım sağladı. Burada soluma yoluyla alınan konsantrasyonları, karelerin içerisinde ise oral kullanımla alınan konsantrasyonları görüyorsunuz.

Şimdiki vakamız da çok önem taşıyor –hayatımda karşılaştığım belki de en güçlü vaka budur. Bu vakada, sporcu ceza almamıştır, çünkü çok özel bir fizyolojik durumu vardır. Sporcunun epitestosteron düzeyi 6'dan yüksektir. Bir sporcu testosteron aldığı anda, testosteron düzeyi arttıkça, başka bir hormon olan epitestosteron düzeyi azalır. Böylece, aradaki oran artar ve oran arttıkça, sporcunun testosteron aldığı şüphesi artar. Bu durumda, bu kişiyi izlememiz, önceki denetimlerini hesaba katmamız ve karşılaşma dışı denetimlerle bu kişinin profilini çıkarmamız gerekir. Sonuç olarak, bu kişinin çok ilginç bir steroid profili sergilediğini gördük ve burada Köln Protokolü'nü uygulayarak, bu kişiyi idrar ve kan numuneleri almak üzere iki buçuk gün boyunca laboratuvarımızda tutmaya karar verdik. Ayrıca, etanolün de oranı biraz da olsa arttırabildiğini ve bu yüzden önem taşıdığını biliyorduk.

Bu çalışmaların ardından, karşımıza bu tablo çıktı. Burada, 5,6'lık ilk sonucu, bu vakadan önce ve sonra gerçekleştirilen testlerin sonuçlarını görebiliyoruz. Bunların arasında çok büyük bir fark var. Bu rakamlara bakarsanız, sporcunun suçlu olduğunu söyledik ama şüphelerimiz vardı ve bu şüphelerin sporcuya iletilmesi gerekiyordu. Bunun ardından, araştırmayı derinleştirdik ve bu vakanın çok ilginç olduğunu gördük. Bu kişide, çok farklı bir epitestosteron salınımı söz konusuydu. Gece boyunca, idrardaki epitestosteron çok fazla azalıyordu ve bu yüzden, testosteron-epitestosteron oranı artıyordu. Burada, numune gece 2.30'da alınmıştı, çünkü kişi laboratuara geldiğinde idrar verememişti. Bu numunede epitestosteron salınımı çok düşüktü. Fizyolojik sebeplerden dolayı, bu sonuç diğerlerinden tamamen farklıydı. Bu sporcunun suçlu olmadığını biliyoruz, çünkü bunu bilimi kullanarak kanıtlayabiliyoruz.

Son örneğimiz, proteaz kullanımını dünyada ilk kez ortaya koyan vakadır. Proteazlar nedir? Proteazlar idrardaki proteinleri tok edebilen küçük tozlardır. İdrar yoluna çok az proteaz koyarsanız ve sporcu bunun ardından idrar numunesi verir-

se, bu proteazlar idrardaki proteini tamamen yok edecektir. Eritroprotein (EPO) bir glikoproteindir. Dolayısıyla, bu tozdan çok az bir miktarı numune alımından önce idrar yoluna yerleştirdiklerinde, EPO'nun analizinde herhangi bir farklılık gözlemlenmez. Burada normal EPO'yu, burada endojen EPO'muzu, burada ise ekzojen EPO'yu görüyorsunuz. Burada, sporcu idrarına proteaz yerleştirdiği ve her şeyi yok ettiği için, endojen veya ekzojen EPO'da herhangi bir ize rastlanmaz. Köln'deki laboratuarda, dünyada ilk kez olmak üzere, bu proteazları analiz ettik ve söz konusu sporcunun proteazları kullanarak, sonuçları değiştirmek istediğine kadar verdik. Şu anda, disiplin muameleleri devam ediyor. Kanımca, bu kişilerin ağırlaştırıcı koşulları men süresini arttırabilir, çünkü bu kişiler EPO üzerinde yasaklı maddeler kullanmış ve tespiti engellemek için numunelerle oynamıştır.

Sonuç olarak, Kanunun yeni versiyonu, sizlere orantısallık ilkesini savunmanız ve daha fazla esneklik sağlamanız için imkân tanıyor. Tartışmayla ilgili iki noktayı belirterek konuşmamı tamamlamak istiyorum. Birkaç gün içerisinde CAS'ın ele alacağı bir vakanın tartışılması yersizdir. Şu anda bu vakaları çevreleyen büyük endişelerin var olduğunu biliyorum ama CAS bağımsız uzmanlarla çalışan çok önemli bir kurumdur ve onların kararını beklememiz gerekir. İkinci olarak, buradayım ve burada olmaktan çok mutluyum. Ancak, buraya gelmekte biraz zorlandım, çünkü iki hafta öncesinde, kaburgalarımda iki kırık oldu ve bu, seyahat etmemi zorlaştırdı. Lütfen, sizlere verdiğim örneklerden yararlanın ve bir tek şeyi aklınızdan çıkarmayın; kanun taslağınızda sorunlar var. Kanununuzda sorun varsa, şunu unutmayın ki, birkaç yıl önce uluslararası bir sözleşmeye, Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi'ne imza attınız. Bu Ben şu anda, Sözleşme'de başkanlık yapmanın keyfini yaşıyorum. Bu çok önemli bir sözleşmedir. Aynı şekilde, diğer bir önemli sözleşme olan UNESCO Sözleşmesi'ni de imzalamak üzeresiniz. Çok önemli bir ülkesiniz, spor geleneği çok güçlü olan büyük bir ülkesiniz. Bu yüzden, sporcularınızı, temiz sporcularınızı korumak zorundasınız. Bizim burada olma amacımız temiz sporcuları korumaktır. Diğer bir husus da, şu anda devletlerimize daha fazla bağımlı değiliz. Bir kuruma, WADA'ya bağımlıyız ve WADA'nın kendi kuraları var. Burada, WADA'nın önemi hakkında bir örnek vermek istiyorum. Dünya üzerinde, WADA'nın kurduğu 34 doping mücadele laboratuvarı var. Bunlardan biri Türkiye'de bulunuyor. Lizbon, Portekiz'deki laboratuvarın müdürlüğünü de ben yapmaktayım. Ancak, laboratuvarınızın akreditasyonunun Türkiye'deki sistemin bütününe bağlı olduğunu unutmayın. Eğer laboratuarda Kanuna uygun olmayan bir tek iğne bile varsa, laboratuvarınız akreditasyonu kaybedebilir. Yılda en az 3000 numune toplayacak bir sisteme sahip değilseniz, laboratuvarınız akreditasyonu kaybedebilir. Lütfen, bütün bu konuları hesaba katın, çünkü tümü tek bir açıdan önem taşıyor – temiz sporcuların korunması.

Teşekkürler.

KISMET ERKİNER- Sayın Horta'ya çok teşekkür ediyoruz. Özellikle yaşa-

miş oldukları bazı doping olaylarının emsal olarak hangi yöntemle, ne şekilde örnek olarak gösterileceğini bize burada canlı örnekler verdiği için. Son sözü Sayın Rüştü Güner'e veriyorum, ondan sonra soru-cevaplara geçeceğiz. Yanız soru-cevaplara geçmeden önce bir sataşma olduğu ileri sürüldüğü için ilk sözü bu konuda Sayın Talay Şenol'a vereceğim. Rüştü Güner'den dileğim süresinin içinde kalması. Biliyorum zaman hiçbirimize yetmiyor, bu konunun üzerinde konuşulacak o kadar çok şey var ki ve belki burada yeri gelmişken şunu söyleyeyim, Ankara Barosunun bu yapmış olduğu çok önemli toplantının devamını diliyoruz ve belki de şimdiden su yüzüne bundan sonraki ilk toplantının konusunun ne olacağı çıkmış bulunuyor. Çünkü hakikaten dopingin böyle bir saat, iki saat değil, enine-boyuna tartışılıp üzerinde çok şey söylenmesi lâzım. Bunu söylerken de Sayın GSGM mensubu dostlarımı şunu söylemek istiyorum: Biz aslında yıkıcı olma peşinde değiliz, lütfen tenkitlerimizi, sırf tenkit etmiş olmak için yaptığımız görüşünde olmayın, biz iyisini birlikte aramaya çalışıyoruz ve size bir şekilde bildiklerimizle yardım etmeye çalışıyoruz. Bizi hiçbir şekilde kendinize bir hasım olarak lütfen görmeyin. Buyurun Sayın Rüştü Güner.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Teşekkür ediyorum. Sayın Horta'ya benimle ilgili söyledikleriyle ilgili ben de teşekkür ediyorum. Sayın Horta'nın verdiği örneklere de bakılacak olursa, bu konuda en önemli konunun sonuçların değerlendirilmesi olduğunu söylemem gerekiyor. Bir Doping Mücadele Kuruluna ulaşan bir rapor sadece bir maddenin varlığını göstermiyor. O maddenin sporcunun vücuduna hangi koşullarda girdiğine ve bu konuda neler yapılması gerektiğini gösteriyor.

Doping Mücadele kurumlarında insan sağlığıyla ilgili bilimsel olarak irdelenmesi gereken konularla ilgili tıp doktorlarının bulunması mutlaka gerekiyor. Hukukçuların da bulunması gerekiyor, ama bunun dengesinin mutlaka kurulması gerekir. Yasayla ilgili Sayın Livanelioğlu da bahsetti, benim de bazı itirazlarım var, ilk olarak ismine itirazım var: Neden TADA? İsim babası Sayın Erkiner'dir. WADA-TADA, yani birbirine benzer. Tamam, eğer bu kurulun ismi Turkish Antidoping Agency olsaydı doğrudu. Bence Türkiye'de herkesin anlayabileceği bir isim olsun. Hafta sonu ben Karşılaşma dışı doping kontrolünde kontrolünde Antalya'daydım. Bu bu konuyu Sayın Erkiner'le tartışacağımızı düşündüğüm için, oradaki 35 sporcuya Üç soru sordum: 1- Antidoping nedir? 2- Doping mücadelesi nedir? 3- "WADA nedir?" diye sordum. İki sporcu antidopingin doping mücadelesi olduğunu söyledi ikisi de, beden eğitimi ve spor yüksekokul öğrencisi. Diğerlerinin hepsi farklı şeyler söyledi: Doping silicisi mi acaba? Antikor, antibiyotik gibi bir şey mi? Çoğunluğun kafasında "dopingi silen, yani doping kontrolü sırasında maskeleyici olarak kullanılan madde midir acaba?" düşüncesi var, ama sadece ikisi bildi. Doping mücadelesi nedir diye sorduğum zaman hepsi "doping- le savaşım" dedi. "Doping savaşmak, onunla mücadele etmek" dedi. "WADA nedir?" diye sordum, yine o iki sporcu bildi, diğerleri bunu söyledi. Belki Luis bilmeyebilir, bu bir reklâm, bir bankamızın reklâmı; küçük küçük WADA'cıklar var, bunları söyledi. Yani, bizim öncelikle sporcuları eğitebilmemiz için kullan-

duğumuz terimleri çok iyi seçmemiz gerekiyor. Bence en uygun isim Doping Mücadele Kurumudur.. Yine kurulun oluşumuyla ilgili itirazlarımızın olduğunu söylemiştim. Sayın Nuri Demirci az önce: “Neden bağımsız olması gerekiyor, neden itirazınız var?” diye sordu. Bağımsızlık özelliği bunun başında geliyor. Bağımsızlığını engelleyen husus şu: Hiçbir doping mücadele kuruluşunun içinde sporu yönetenlerin bulunmaması gerekir. Eğer doping mücadele kuruluşunun içinde sporu yöneten birisi varsa, -yanlış anlaşılmasın şu andaki yönetim yapar demiyorum-, çok kolaylıkla sporda başarı daha fazla olsun düşüncesiyle bazı sporcuların doping kontrollerini yapmayabilir, bazılarının doping kontrol sonuçlarını sümen altı edebilir, sonuçların kurallara uygun olarak değerlendirilmesini dikkate almayabilir. doping mücadele kuruluşunda Gençlik ve Spor Genel Müdürü bulunacak olursa ya da federasyon başkanları bulunacak olursa bu kurum bağımsız olmaz.

Az önce Sayın Horta'nın da söylediği gibi sonuçların değerlendirilmesi gerçekten doping mücadelenin en önemli kısmı, burada da mutlaka kararı verecek grubun mutlaka bilgi sahibi olan uzmanların olması gerekir, hukukçuların olması gerekir, bilgi sahibi olan uzmanların olması gerekir ve aynı zamanda sporla ilgili olanların olması gerekir, bunun da bir dengesinin olması gerekir.

Yasa tasarısında bir madde var, Sayın Livanelioğlu da bahsetti, 8. madde; federasyonların bütçesinin yüzde 1'inin alınması maddesi. Yasadaki böyle bir maddenin varlığında Federasyonlar gerekli miktarda fonları oraya aktarmadığı zaman bu Kurum doping mücadele yapamaz hale gelir. Diyelim ki, bir federasyon kontrol yaptırmak istemiyor, kendi payına düşen parayı vermez ve o federasyona kontrol yaptırmazsanız, yani bunun mutlaka UNESCO sözleşmesinde olduğu gibi devlet tarafından karşılanması gereken bir bütçesinin olması gerekir ve bence harcamalarının da Sayıştay tarafından denetlenmesi gerekir. Bu riski ortadan kaldırmak için bağımsızlığını oluşturmak gerekir ve bu kurum oluşurken mutlaka UNESCO sözleşmesi, WADA kodu, uluslararası standartlar, WADA'nın en iyi uygulama modelleri, diğer ülkelerin örnekleri, meselâ Portekiz'inki çok güzel bir örnektir, Hollanda'ninki çok güzel bir örnektir, bunlar örnek alınabilir.

2001 yılında Avrupa Konseyine başvurduk ve oradan gelip bizi 2001 yılında incelediler. Bilmiyorum Zübeyit Bey, ve Sayın Aydın o raporla ilgili bilgi sahibi mi, ama o rapor kesinlikle bu yasanın hazırlanmasında dikkate alınmadı diye düşünüyorum. Bu raporda şöyle bir öneri vardı: Genellikle de ülkelerde bu yapılıyor; 1/3 oran, eğer kurum ya da kurul 9 kişiye 3 kişisi tıp doktoru, 3 kişisi hukukçu, 3 kişisi de spor bilimleri alanından, spordan gelen kişilerden oluşuyor. Bunların yapacağı işler de diğer hukuki işler, bilimsel işler bunlar çok kolaylıkla yapılabilir. Maalesef yasa tasarısı hazırlanırken bu rapor hiç dikkate alınmadı.

Dediğim gibi, doğrudan Başbakanlığa bağlı olabilir, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ve federasyonlardan kesinlikle bağımsız, UNESCO sözleşmesine paralel olarak bütçesini devletten alan ya da devlet garantisıyla bütçesi oluşturulan

Sayıştay denetimine tabi bir yapılanma olmalıdır. Maddi sıkıntısının olmaması gerekir, idari ve mali işleyişi olmalıdır ve kesinlikle işleyişinin siyasallaşmasına izin verilmemelidir. Sayın Livanelioğlu söyledi, gerçekten haklı bu konuda, Avustralya dopingle mücadele kurumunda yaklaşık 50'ye yakın kişi çalışıyor. Portekiz'de kaç kişi çalıştığını bilmiyorum, ama yasayla sınırlandırılmamalı, yönetmelikle belirlenmeli ve alt kurumları olmalı ve dopingle ilgili deneyim getirilmeli. Bağımsız olarak kendi işlerini yürütebilmeli.

Sonunda WADA bir karar verdi, karar ağır aslında, gerçekten ağır, ama onu biraz yumuşatarak yazdılar. 205 ülkenin arasında sadece 3 ülke WADA'ya uyumsuz, bunlardan biri Türkiye, biri Andora, öbürü de Belçika Alman topluluğu. Bizden başka diğerlerinin hepsi de çok küçük ülkeler, yani çok fazla sporcusu olmayan ülkeler. Andora 7 gün içinde WADA'ya uyumlu oldu, iki ülke kaldı.

Bu içine düştüğümüz çok iyi bir durum değil. Buradan ne gelebilir? Sayın Horta'nın da söylediği gibi laboratuvarımızın akreditasyonu iptal edilebilir. Bu WADA'nın kuralıdır. Eğer koda uyumlu değilseniz, kurallara uyumlu değilseniz iptal edilebilir. Çalışmalarımızı yapmamız gerekiyor. Şu anda yasa çıkacak olursa çok iyi bir durumda olmayacağız. Düzgün bir yasanın çıkması gerekiyor. Onlar istedi diye çıkarmayalım, Süreyyalar ağlamasın diye çıkaralım, Halil Mutlular ağlamasın diye çıkaralım, Deryalar da hasta olmasın diye çıkaralım. Yani onlar istedi diye çıkarmayalım. Ben ilginize teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

KISMET ERKİNER- Çok teşekkür ederiz. Sayın Rüştü Güner'e özellikle bu ikinci sunumunda zamana da çok hassasiyet gösterdiği için teşekkür ederiz. Ben bir-iki kelime söyleyeceğim, çünkü bana atıfta bulundu, "Türkiye Antidoping Ajansı" isminin, isim babası olduğumu söyledi. Hatırladığım kadarıyla biraz önce bahsetmiş olduğum komisyonda Rüştü Beyin muhalefeti dışında diğer üyelerin de mutabakatıyla bu ismi seçmiştik. Ayrıca da isim babalığını bana veriyorsanız bunu iftiharla da kabul ederim. Yalnız bu arada bir şey söylemek istiyorum; bu bizim bazı terimleri, bazı tabirleri Türkçeleştirme gayretimiz bazen komik durumlara bizi düşürüyor. Belki yeni değil, ama size bir küçük olay anlatmak istiyorum. Biz Kadir Has Üniversitesine Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezini kurmak üzere YÖK'e müracaat ettiğimizde tabii ki onun bir tüzüğünü, bir yönetmeliğini de hazırlayıp gönderdik. YÖK'ten bazı ifadelere, bazı maddelere de bazı itirazlar geldi, bazı şeylere takılmışlar, bazı şeylerin değiştirilmesini istediler, haklı oldukları noktalar vardı, onları yaptık. Fakat bunların içinde bizi çok güldüren bir olay oldu. Diyor ki, "parolimpik" kelimesinin Türkçe olarak karşılığının kullanılmasını istiyoruz. Ben de cevap yazdım. Dedim ki, eğer bana "olimpiyat" kelimesinin Türkçesini bildirirseniz ben de size "parolimpik" Türkçesini bildiririm.

Soru-cevaplara geçiyoruz. Fakat ondan evvel Sayın Talay Şenol'a söz vereceğim. Yalnız ricam yeni polemiklere yol açmaması. Teşekkür ederim.

TALAY ŞENOL- Öncelikle bir defa hemen hocamın da katıldığı burada ku-

rullar eleştiriliyor, şahıslar değil, bunu kabul etmek mümkün değil, bu kurullar şahıslardan oluşuyor. İki, bir taraftan basının genelleme yaptığını, toptan suçladığını söyleyip, arkasından da bundan zaten bütün kurullar deyip, bütün bunlar deyip ve bilgisizlikle suçlamak; üç, kendi davası olan -avukat olarak konuşuyorum- kendi davasıyla ilgili beklediği başarıyı, inandığı bir konudaki beklediği başarıyı bulamayıp hakimleri, o kararı verenleri bilgisizlikle suçlamak meslek etiğine son derece aykırıdır. O suçlanan kişi direkt ben değilim, ama o kişiyle 15 sene beraber çalıştık. Bu meslektaşımız 2005'te bir olay olmuş, onunla doping uzmanı olmuş. Biz en az 50 adet doping dosyasını incelemiş, derecattan geçmiş, hatta FIFA'dan övgü almış bir kurulumuz. Bunun en büyük şahidi de odur. Nihayet siz tabii eleştireceksiniz, eleştiri kutsaldır, her şey eleştirilecektir. Hatta dava devam ederken eleştirilmez dediler. Hayır, o da eleştirilecektir. Ancak eleştiri yaparken o eleştirilen kişilerin kimliklerini bir tarafa bırakıp onların yerine kendini yargıç sayıp hüküm vermek hakkına kimse sahip değildir. Çünkü verilen hükümler öncelikle bütün eleştirilerde dikkate alınarak bir derecattan geçer. Nitekim somut olayda bu işin kastı olduğu söyleniyor. Ben Sayın Tıp Doktorumuza soruyorum: Dedi ki, biz de hukuktan anlıyoruz. Biz de biraz tıptan anlıyoruz. Sizin tedavi ettiğiniz bir hastayı kaybettiğiniz zaman ben sizi cinayetle mi suçlayacağım? Teşekkür ederim.

KAYA LİVANELİOĞLU- Lütfen beni doğrulayınız, ben hukuktan anladığımı değil, tam tersine buraya bilgilenmek amacıyla geldiğimi, esas yerimin o koltuklar olduğunu baştan beri söylüyorum. Yalnız yanılmıyorsam bir algı problemimiz var herhalde, o yüzden bir karmaşa oluyor.

TALAY ŞENOL- Bakınız, burada hakaret var; benim bir algı problemim yok. Bu bir algı problemi değil. Siz dediniz ki, burada böyle bir antrenör nasıl cezalandırılır? Gerçi biz hukukçu değiliz dediniz. Ama siz hüküm verdiniz, bunun da cevabını aldınız.

KISMET ERKİNER- Bakın, her ikinizden de rica ediyorum; lütfen Kaya Bey, lütfen Talay Bey. Soru-cevap kısmına nihayet geçebileceğiz. İlk sözü Sayın Erkan Küçükgüngör'e vermek istiyorum. Buyurun efendim.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Sayın Başkan, çok teşekkür ederim. Bu konu tabii benim de hukukçu olarak ayrıntılı çalıştığım bir alan, yaklaşık 3-4 ay kadar önce de özellikle bu tasarı halinde çıkmak üzere olan kanunla ilgili Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi tarafından hazırlanan bir sempozyumda da oldukça ayrıntılı bir tebliğ sundum, orada görüşlerimi açıkça ifade ettim. Katılanlar tahmin ediyorum bileceklerdir. Sözü ben çok uzatmayacağım, vaktimizin de çok sınırlı olduğunu biliyorum. Çok kısa bazı tespitlerde bulunacağım. Bir kere tabii, dopinge mücadelede Rüştü Hocanın söylediği çok doğru bir husus var; dopinge mücadeleyi yönetenlerle, yürütenlerle sporu yönetenlerin kesinlikle birbirinden ayrılması gerekir. Bu çok önemli bir kıstas ve bu sözünü ettiğimiz yönetim kurulunun oluşumunu düzenleyen 5. madde bu kıstastan bütünüyle uzak bir yapı-

lanma öngörüyor. Ben buradaki üye sayısının çok az olduğunu düşünüyorum. Önceki sizin gösterdiğinizde de çokmuş o gerçekten 23 o da fazla, ama bu da çok az olmuş. Bir de bu tür kurulların oluşturulmasında sizin de çok isabetle ifade ettiğiniz gibi konunun uzmanlarının buralarda görev alması gerekiyor. Bu da tıp, hukuk ve spor alanındaki uzmanlardır. Fakat bizdeki genel alışkanlık genellikle yargıdan, bürokrasiden ve çeşitli derneklerin başkanlarından bu kurulların oluşturulduğunu görüyoruz ve dolayısıyla bir eleştiri geldiği zaman da bu kurullara yönelik farklı şekillerde tepkilerin verildiğine biraz önce de şahit olduk.

Ben şunu söyleyeceğim; ben TADA diyeceğim, kusura bakmayın. Çünkü bir isim yerleşmesi oldu gibi. Doping mücadelede tabii iki aşama var; birincisi, numunelerin toplanması ve analizi, ikincisi de müeyyidelerin uygulanması. Bana kalırsa ben o söylediğim konferansında da ifade etmiştim; bu yapı içerisinde, TADA içerisinde disiplin uygulamalarını gerçekleştirecek, disiplin kararlarını verecek, yani müeyyideleri uygulayacak bir kurulun oluşturulması gerektiğini de ben düşünüyorum. Bu anlamda da sadece numune alma, bunları analiz etme veya bu yapıyı oluşturmaya yönelik değil, bir ayağı eksik kalıyor, bunu gönderdikten sonra müeyyideyi uygulayacak 58 federasyon artı bir futbol federasyonu, oldukça çok sayıda federasyon. Bunun tehlikesi şudur; çok farklı şekilde kararlar çıkabilir bu sözü ettiğimiz, hep baştan beri de söylenen sakıncalar çerçevesinde. O yüzden ben bu yapı içerisinde bir de müeyyideleri uygulamaya yönelik bir disiplin kurulu oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Bu yapının içerisine Türkiye Futbol Federasyonunun da dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Doping ile ilgili topyekûn bir mücadele gerçekleştirilecekse bu şekilde bir yapı çerçevesinde gerçekleşmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum. Söyleyeceğimiz çok şey var, ama Sayın Başkanım teşekkür ederim, ama disiplin kurulunun bu yapı içerisinde oluşturulmasıyla ilgili ben görüşleri de Rüştü Hocam da söyleyecek tahmin ediyorum, duymak isterim.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim Sayın Küçükgüngör. Bu konuya arkadaşlar izin verirlse ben cevap vermek istiyorum. Çünkü bizim bu TADA çalışmasına ilk başladığımız sırada ben de kendime göre bir taslak hazırlamıştım ve bu taslakta da ceza ve disiplini ben de öngörmüştüm. Yalnız sonradan olayı daha dikkatli bir şekilde incelediğimde şunu fark ettim: TADA'nın görevi ulusal doping ve mücadele programını götürmek, bunun eğitimini sağlamak ve WADA'ya baktığımız zaman WADA'nın bünyesinde de cezaları kendisinin vermesi için bir organ yok. Dolayısıyla WADA'yı biz büyük bir şablon olarak alıp, bunun ülkeye yansımış şeklini ulusal örgütte arıyorsak bunun içinde bir ceza kurulu koymak, o zaman federasyonların doping konusundaki cezalandırma yetkisini ellerinden almak olur. O zaman da federasyonların kendi bağlı oldukları uluslararası federasyonlarla uyuma girmelerinde problem olur. Dolayısıyla bu nedenle sonradan bazı arkadaşların ve bildiğim kadarıyla WADA'dan da bu konuda bazı uyarılar geldi. Bu cezai kısmı TADA yönetmeliğinin içine koymanın doğru olmayacağı görüşüne ben de katıldım. Dolayısıyla buna Rüştü Bey bir şey ilave etmek istiyor.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Bence çıkış noktamız biraz yanlış gibi geliyor; WADA'nın benzeri bir uygulamanın ülkelerde kurulması gibi, bu yanlış. WADA tüm ülkelerdeki dopingle mücadeleyi koordine eden bir kuruluş, onun fonksiyonu başka, ülkelerdeki dopingle mücadele kuruluşlarının organizasyonu başka. Yani bir Ulusal dopingle mücadele kuruluşlarının içinde de disiplin kurulunu oluşturabilirsiniz, ama zorunluluk yok. Ya da federasyonların içinde de disiplin kurulları oluşturabilirsiniz. Eğer federasyonlarınızın disiplin kurullarına güveniyorsanız yargılamalarınızı oraya bırakabilirsiniz. Yani o konuda bir zorunluluk yok. Ancak tahkim de burada çok önemli. Tahkim kurullarının da mutlaka olması gerekiyor.

KAYA LİVANELİOĞLU- Erkan Beye iki noktada katılmıyorum. Birincisi, bana göre yönetim kurulu 5 kişi az değil, bana göre yönetim kuruluna gerek yok. Çünkü Dopingle Mücadele Kurumunun yapacağı işlemler ve izleyeceği politika bellidir. Özgün olarak bir şey katılmayacak, ancak sporla ilgili çevreler buraya destek verebilirler. İkincisi de, bu disiplin kurulunun dopingle mücadele kurumunun içinde yer almasını söylediniz. Benim yararlandığım Avustralya ve İrlanda Spor Konseyinin belgelerinde kesinlikle sonuç yönetimini idare ettiği için disiplin kurullarının, ceza ve tahkim kurullarının dopingle mücadele kurumu içinde yer almaması gerektiği, adil yargılamaya gölge düşeceği şeklinde bir görüş var.

Prof. LUIS HORTA- Sizlerle bizim deneyimlerimizi paylaşabilirim. Benim düşünceme göre ve bizim dopingle mücadele kanunumuzda benzer şekilde yer aldığı üzere uluslararası federasyonun getireceği sorunlardan kaçınmak için, disiplin prosedürleri ulusal federasyonlarla gerçekleştirilmelidir. Ancak bizim sistemimizde, ulusal dopingle mücadele federasyonumuzun ilk derece disiplin kurulunun kararlarını temyize götürme olanağına sahiptir. (İkinci Derece) Ayrıca yeni dopingle mücadele kanunumuzla beraber ikinci derece kararları CAS'da temyize başvurma olanağı vardır. Bu sistemle beraber kararlar bizden bağımsız hale geldi. Bu yetki ulusal spor örgütlerindedir ama biz bu sistem üzerinde bir denetim yetkisine ve kararların kanunumuza ve uluslararası düzenlemelere (WADA, UNESCO Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Sözleşmesi) uygun olup olmadığını tespit etme imkanına sahibiz.

KISMET ERKİNER- Sayın Zübeyd Aydın söz istiyordu, ona söz veriyorum.

ZÜBEYT AYDIN- Sayın Başkanım teşekkür ediyorum. Önceden şunu söyleyeyim; Gençlik Spor Genel Müdürlüğü camiası 81 ilde şu anda örgütlenmiş durumda, bu 81 ilde örgütlemenin tüm iş ve işlemlerini; faaliyetlerini yürüten 6 500 kadrolu elemanı vardır. Ayrıca spor camiasında takriben 70 000-80 000 fahri olarak çalışan gönüllüsü vardır. Bunlar Tahkim Kurulunda çalışıyorlar, hakem olarak çalışıyorlar, antrenör çalışıyor ve Gençlik Spor Genel Müdürlüğünde 5 kuruluş almadan çalışan insanlardır. Öncelikle bunların bu çalışmalarından dolayı herhangi bir eş-dost bağı altında o görevleri aldıklarını söylemek en azından o insanlara, o insanların çalışmalarına bir haksızlıktır, etik değildir. Buna saygı

göstermek lazımdır. Böyle bir düşünce tarzı Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün, spor camiasını ve bu insanları çok ciddi anlamda yaralamaktadır. Örneğin; Tahkim Kurulu Başkanımız yıllardan beri büyük bir özveriyle bilgi ve birikimini spora aktarmakta. Burada çalışan Sayın meslektaşım İlker Bey burada, her alanda kendilerinden, emeklerinden, beyinlerinden çok ciddi anlamda yararlanıyoruz. Bu şahısları burada insafsızca eleştirmenin bana göre bir mantığı yok. Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne bir faydası olmadığı gibi Kuruma da zarar vermektedir.

Bunu söyledikten sonra spor ile ilgili yasaları hazırlarken rüya görür gibi, bu akşam rüya gördüm, bunu ertesi günü mecliste göndereyim de kanunlaşsın anlayışı yok ve olamaz da. TADA hazırlanırken tüm bakanlıkların görüşleri alınmış ve bu alanda uzman olduğunu iddia eden arkadaşların katkıları istenmiştir. Hatta şunu söyleyeyim; asli görevi dopinge mücadele etmekle görevli ve yetkili olan bazı arkadaşlarımızın 20 yıldır yurtdışındaki dopinge ilgili toplantılara iştirak ettiler. Genel Müdürlük adına o toplantılarda bulundular, dopingi konusunda "uzman" olduklarını vurgulayarak basına demeçler verdiler. Olimpiyata iştirak ederek sporculara doping konusunda yardımcı olmak üzere görev üstlendiler. Devletten harcırah aldılar. Bu konulardaki bilgilerini, görgülerini Gençlik Spor Genel Müdürlüğüne veya ilgili birimlerine aktarmaları gerekirken, sadece siz kanun yapın, eserinizi ortaya çıksın hata varsa ben gelirim ve eleştirilerimi söylerim düşüncesiyle harekete bulunmak bana göre doğru bir davranış değildir, etik değildir. Şunu sormak lazım bu Tasarı hazırlanırken bu arkadaşlarımız neredeydi?

İkinci bir olay, biraz öne bir konuşmacı bu Tasarı bu parlamentoda 40 dakikada geçer. Bu düşünce tarzını kabul etmek mümkün değildir. Bu parlamentoya alay etmektir, parlamentonun manevi şahsına hakarettir. O insanları bilgisizlikle suçlamaktır. Lütfen, her kesimdeki her insanın de en az burada bulunanlar kadar onurlu, haysiyetli, şerefli ve dürüst insan olduklarını kabul delim. Ben şunu söylüyorum; arkadaşın biri TADA yönetimi 10 kişiyle yürümez. O bir çekirdek kadrodur. Burada fahri olma zihniyeti vardır. Sayın Luis Horta'ya çok teşekkür ediyorum, kendileri Dopinge Mücadele konusu 3 kişiyle yürüttüklerini söylüyor bu yetiyor, doğrudur. Biz bunu çok abarttık, 10 kişi çok abarttık. Çünkü fahri elemanlar zaten çalışıyor, çalışacaklardır. İkinci bir olay bütçe konusunda şu andaki federasyonların bütçesi yaklaşık 200 milyar TL'dir. Bunun yüzde 1'i bana göre iyi bir meblağ ortaya çıkarır ki, devletin de katkısı var, onu da belirtelim. Ben şunu söylemek istiyorum; eleştiri tabii ki saygıyla karşılamak lâzım, ama eleştirirken karşıdaki insanların da emeğine saygı göstermek insanın doğasıdır. Teşekkür ediyorum.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ediyorum. Sayın Prof. Nadi Günel söz almak istiyor.

NADİ GÜNAL- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Aslında öğle vaktinde oturma ayrılan süre epeyce geçtik, ama kişisel tartışmaların ötesinde ben değerli konuşmacıların çalışmalarını da bilen birisi olarak başta zatıalınız olmak üzere bu

konuya Rüştü Hocam yanlış varsa düzeltsin, beraber ikimiz de yardımcı doçentlik, Aytekin Beyin de katılımıyla Ankara Tıpta morfoloji binasında çok kısa sürede 6 ayda bunun çıkarılması lâzım diye bir toplantı yaptık, bir şeyler hazırladık, ondan sonra akıbetini göremedik.

Burada söyleyecek çok şey var, ama bu kanun sürekli ha çıktı, ha çıkacak, Rüştü Bey bunları söyledi, bir türlü çıkamadı, artı Zübeyd Beyin söylediklerine katılmıyorum, burada parlamentoya da hakaret yok. Şunu dediğiniz zaman; bir doktor günde 50 hastayı muayene ediyor, “nasıl muayene ediyor?” dediğinizde doktora hakaret olmuyorsa Zübeyd Bey bir kurumun temsilcisidir. Netice itibariyle iktidarlar mutlaka etkin olacaktır. Değerli konuşmacıların söylediği gibi genel müdür, bugün bakın; bazı yüksek kurullarda müsteşarlar, genel müdürler yönetim kurulu üyesi olarak veya orada idareci, yönetici olarak görevlendirilmektedirler. Biliyorsunuz gelir artırıcı önlemler diye bir şey var vergide, burada da kişisel belki bazı kişilere, en ziyade müsaadeye mazhar...

KISMET ERKİNER- Nadi Bey, sorunuzu alabilir miyiz?

NADİ GÜNAL- Soruyu söyleyeceğim efendim hemen; değerli konuşmacıların söylediği gibi özellikle 5. madde “görev ve yetkiler” diyor. Burada Sayın Livanelioğlu doğru söyledi. Hiçbir şekilde tanımlanmış bir şey yok. Bu madde, bu kanun maddeleri, bu kanun baştan itibaren yeniden yapılmalıdır. Düzeltilecek bir tarafı yoktur, yanlış biçilmiş bir elbisedir. Bir tarafı 44, öbür tarafı 38 bedendir. Yeni baştan yapmak gerekir. Ben Sayın Livanelioğlu’nun çalışmalarını da biliyorum, iyi niyetini de biliyorum, ayrıca Rüştü Beyden sonra bu konuda kendisinin de düşüncelerini, hazırladığı bazı şeyler var, onların da değerlendirilmesini kişisel olarak bir eleştiri yaptım ya da kişisel bir düşmanlık olduğunu hiç düşünmüyorum. Bu kanun söyleyeceğim şey odur, yeniden düzenlenmesidir efendim.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim. Şu anda beyefendiye söz vermek istiyorum. Yalnız ricam şu; şu ana kadar hiçbir soru almadık.

SALONDAN- Ben soru sormak istiyorum. Bay Horta veya Rüştü Bey.

KISMET ERKİNER - Karşılıklı tenkitler tabii ki çok yapıcı, ben hiçbir zaman yıkıcı olarak bunları almıyorum, ama bunları daha sonra da konuşabiliriz. Buyurun efendim.

SALONDAN- Benim konum dopingle ilgili. Ben bir süreç yaşadım. Bir sporcu bir yarışmaya katılmadan önce, daha doğrusu yüzme yarışı olduğu için ve yarış gününe denk geldiği için adet geciktirici ilaç kullanıyor ve yarışa katılıyor. Yarış sırasında da doping numunesi alınıyor. Daha sonra doping kontrolüne gittiğinde diyor ki BADLAK’a “ben adet geciktirici ilaç kullandım” diyor ve orada ilacın ismi, hangi ilaç olduğu yazılmıyor. Daha sonra pozitif sonuç çıktığında sporcu itiraz etti. Dedi ki, “ben bilinçli bir sporcu olarak Türkiye Doping Kontrol Merkezinin sitesine girdim, baktım, orada benim kullandığım ilacın müsaadesi vardı.

Benim babam da doktordu. Dolayısıyla bir sakınca görmedik ve ben bu ilacı aldım” ve bu ilaçla ilgili de oradaki bilgiyi onaylatmış vaziyette, “Internet çıktısını da aldım” dedi ve itiraz etti. Numunesi açıldı, incelendi. Tabii ki, o da pozitif çıktı, çıkmak zorunda. Bu süreçten sonra tabii ki, tedbirli olarak ceza kuruluna gitti, arkasından itirazlar başladı. “Bu sporcunun yarısından dolayı takımı puan almıştır. Bu puanın silinmesi gerekir ve sporcunun da ceza alması lâzım” diye ve hatta uluslararası federasyonda cezası 1 yıl olarak çıkmıştı. Uluslararası federasyon da dedi ki, “siz bunu indiremezsiniz, minimum 2 yıl cezayı vermek zorundasınız” gibi sözlü olarak bir uyarı gelmişti. Süreçte bu sporcu ceza almadı ve bununla ilgili uluslararası federasyona yapılan itirazlara da buradan belgeler gönderildi ve uluslararası federasyon dedi ki, “Türkiye Federasyonu ceza vermemekle ve sporcunun yarışmasındaki derecesini silmemekle doğru yapmıştır” diye kararını verdi. Bu konu hâlâ bu camiada tartışılır. Niçin bu sporcu hukuk yönünden tamam ceza almadı, ama yarışma yönünden temiz bir yarış değil? Biz bunu nasıl kabul edeceğiz? Ben Bay Horta’ya ve Güner Beşe sormak istiyorum. Bu yarışma temiz bir yarışma mıdır? İki türlü sonuç var çünkü.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Maddeyi hatırlıyor musunuz? Madde önemli çünkü.

SALONDAN- Nandrolondu, 0.5’in üzerinde.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Nandrolon.

SALONDAN-Çünkü madde vücuda girdikten sonra izole olan bir başka maddeyle etkileşip yasak maddeyi ortaya çıkarıyor.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Ne kadardı miktarı?

SALONDAN-0.5’in üzerindeydi.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- O zaman çok düşük bir miktar, yani bayanlarda karşılaşılabilecek bir miktar. İsterseniz bu soruya Sayın Horta yanıt versin.

LUIS HORTA- Bu noktayı derinlemesine tartışmam çünkü vakayı bilmiyorum ama söylemek istediğim şu ki sanırım birkaç dakika önce Rüştü dopingle mücadele kanununda tedavi amaçlı kullanımın istisnası olmaya dair herhangi bir hüküm bulunmadığını belirtti. Tedavi amaçlı kullanım istisnası sistemi sporcuyla savunmak açısından çok önemli bir sistemdir, çünkü eğer sporcu yasaklı maddeyi tıbbi bir nedenle almak zorundaysa, bu bileşimin kullanımını acil bir durum olmadığı sürece talep edebilir. Ayrıca bu prosedürleri ele alarak tedavi amaçlı kullanım istisnasına yönelik olarak belirtilen kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını belirlemek ve gerekli izni vermek için bir WADA’nın Uluslararası Standartta Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Komisyonuna yetki verilmelidir. Buradaki vakada durum bu şekilde değildir çünkü sporcu bunu daha sonra beyan etmiştir ve çok iyi bildiğimiz gibi nandrolon açısından kadınlarda da aynı kritik doz yani 2 nanogram düzeyi kullanılmaktadır. Bu benim teklifimdi çünkü geçmişte kadınlar

ve erkekler arasında kritik dozlar açısından bir farklılık vardı ve kritik doz kadınlar için 5, erkekler için 2'ydi. WADA'ya bu dozların eşitlenmesini önerdim çünkü farklılaştırmak için herhangi bir neden yoktu. Kadınlarda nandrolon düzeylerinin 2 nanogramdan yüksek olmasının iki sebebi vardır. Birinci neden hamileliktir ama idrarda başka bir bileşimi analiz edersek eğer mevcutsa bu aksi analitik bulgu değildir çünkü hamilelikten kaynaklanmaktadır. İkinci neden de etistron içeren doğum kontrol haplarının alınmasıdır. Ancak; bu vakada, idrarda bu etistronun tam olarak bir metaboliti görüldü. Eğer bu metaboliti bulursak, bu aksi analitik bulguda değildir. Kısaca; eğer bu durumlardan biri yoksa ve yoğunlaşma 2 nanogramdan yüksekse, sporcu cezalandırılmalıdır.

KISMET ERKİNER- Arkadaşımızın sorduğuyla verilen cevabın pek örtüşmediğini ben vurgulamak mecburiyetindeyim. Buradaki sporcunun ceza almamasının sebebi: çünkü sporcu bu maddeyi almadan önce gerekli araştırmayı yapmıştır, iyi niyetini göstermiştir. Burada bakmış olduğu kaynakta güncelleme yapılmamış olduğu için bu kaynak onu yanıltmıştır. Bu kaynak da resmi bir kaynaktır, bu kaynaktaki güncelleme geciktiği için ceza almamıştır. Dolayısıyla burada sporcunun lehine, sporcunun iyi niyetini ortaya koyan bir durum olduğu için ceza almamıştır.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Bir saniye buna yanıt verebilir miyim?

KISMET ERKİNER- Hayır, veremezsiniz efendim, söz vermiyorum.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Kısmet Bey buna yanıt vermem lâzım, yanlış söylediniz. Çünkü sporcunun kullandığı madde yasaklı bir madde değil.

KISMET ERKİNER- Buyurun o zaman, oturumu siz idare edin.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Ama açıklamam gerekiyor.

KISMET ERKİNER- Hayır açıklamayın efendim, ben açıkladım.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Ama sporcunun kullandığı ilaç yasaklı bir madde değil.

KISMET ERKİNER- Her şeyde cevap vermek mecburiyetinde değilsiniz.

Prof. Dr. RÜŞTÜ GÜNER- Ama izleyiciler yanlış bilgilendiriliyor.

KISMET ERKİNER- Tamam ben yanlış söylüyorum, salonda yanlış olarak algılandı. Teşekkür ederim. Buyurun efendim.

İLKER TEKSİZER- Teşekkürler Sayın Başkan. Ankara Barosu avukatlarındayım. Kısa bazı noktalara değineceğim. Öncelikle sporda dopingle mücadele konusuna ilişkin ayrılan zaman hususundaki eleştirinize katılıyorum. İkinci olarak CAS'da devam eden bir ihtilaf ve mensupları olmayan kurullar hakkındaki açıklamalara ilişkin görüşlere katılmadığımı belirtmek istiyorum. 2004 yılında bahsedilen sporcunun bir disipline aykırı dopingle ilgili bir dosyası gündeme geldi

ve genel müdürlük ceza kurulu olarak kurulumuzda bu dosya değerlendirildi. Bu arada yeri gelmişken Sayın Livanelioğlu'na o aşamadaki bilgilendirme bakımından katkıları için teşekkür etmem gerektiğini söylemek istiyorum. Kurulumuz bir karar verdi, bu kararın olumsuz olduğu yönünde bir eleştiri almadık. Başkanını bulduğum kurulla ilgili söz yer aldığı için bu açıklamayı yapma ihtiyacını duydum, olmayan kurullar için bir beyanda bulunmak istemiyorum, ama etik bulmadığımı, o yöndeki görüşlere de katıldığımı belirtmek istiyorum.

Burada, bu kurulda 1988 yılında ben göreve başladım, çeşitli aşamalardan sonra da son 6 yıldır başkanlığını yapıyorum. Elimize geçen dosyalardan gördüğümüz kadarıyla sporcuların karıştığı doping olaylarında eğitimcilerin çok büyük etken olduğunu görüyoruz. Sayın Horta'ya da sormak istiyorum: Sporcuların yanında eğitimcilerle ilgili olarak daha farklı bir cezai müeyyide yaptırım hususunda çalışma, görüş var mıdır? Bunun cevabını almak isterim.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim. Ben bu arada organizasyondan “oturumu kapatın, çok sarktı” diye bir uyarı aldım. Onun için bu uyarıya uymak mecburiyetindeyim, aksi takdirde diğer oturumlardaki konuşmacı arkadaşlarımızın çok fazla zamanına tecavüz etmiş olacağız. Hepinize teşekkür ediyorum.

Bir dakikanızı daha rica edeceğim; konuşmacılarımıza çok değerli konuşmalarından ve katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz. Plaketlerini vermek üzere Ankara Barosu Başkan Yardımcısı Sayın Av. Salih Akgül'ü kürsüye davet ediyorum. (Alkışlar)

Sayın Luis Horta, Sayın Dr. Kaya Livanelioğlu, Sayın Prof. Dr. Rüştü Güner, Sayın Av. Osman Buldan. (Alkışlar)

Değerli katılımcılarımız; kurultayımızın II. Oturumu bir saat sonra devam edecektir.

II. OTURUM

SPOR HUKUKUNDA KİLOMETRE TAŞLARI KARARLAR

SUNUCU- Saygıdeğer konuklar, değerli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz. Öncelikle sabahki ilk oturumumuzun programındaki aksatmalardan dolayı yaşanan gecikme sebebiyle hepinizden özür diliyoruz. Bugünkü Kurultayımızın II. Oturumunda “Spor Hukukunun Kilometre Taşları Kararları” ele alınacaktır. İlk olarak İstanbul üniversitesi Hukuk Fakültesinden Sayın Dr. Kahraman Berk’i davet ediyoruz. Buyurun efendim. (Alkışlar) Ankara Barosu avukatlarından Sayın Anıl Gürsoy buyurun efendim, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yrd. Doç. Dr. Sayın Mürsel Başgül Hocamız buyurun efendim ve son olarak, Oturum Başkanı olarak Av. Burcu Şahin’i davet ediyoruz. Buyurun.

BURCU ŞAHİN- Değerli konuklarımız, gecikmeli olarak bugünün ikinci oturumunu açıyorum. Bu oturumumuzun konusu “Spor Hukukunda Kilometre Taşları Kararları” olacaktır. Toplam süremiz 1.5 saat ve her konuşmacımıza 30 dakika süre düşmektedir. Konuşmacılarımız konuşmalarını tamamladıktan sonra 15 dakikalık soru-cevap bölümümüze geçilecektir. Konuşmacılarımızı takdim etmek istiyorum: Sayın Mürsel Başgül Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi, Borçlar Kanunu Komisyonu üyesi, Eskrim Federasyonu Hukuk Kurulu üyesi ve maratoncu, Sayın Kahraman Berk İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi, Sayın Anıl Gürsoy Türkiye Futbol Federasyonu Eski Hukuk Kurulu üyesi ve disiplin müfettişi. Fazla gecikmeden sözü ilk konuşmacımıza Sayın Kahraman Berk’e bırakıyorum.

Doç.Dr. KAHRAMAN BERK- Ben feragat ettim Sayın Başkan.

MÜRSEL BAŞGÜL- Özür dilerim, bir arkadaşımız da dün katılamadı, onun

için yeni bir organizasyon yapmak gerekti. Her şeyden önce hoş geldiniz, teşekkürler hem Baroya, hem emekleri geçen herkese. Bir arkadaşımızı anmak istiyorum spor hukuku konusunda yoğun çalıştığımız Eskrim Federasyonu ve Ankara Bankacılık Enstitüsünde Sayın Rahmetli olan arkadaşımız Doç. Dr. Haluk Konuralp'i emekleri, yaklaşımı, her şeyi dolayısıyla anmak istiyorum. Bir de isim konusunda konular hakkında bazen kişilerin birbirinin alanına girdiği eleştirisi yapılıyor. Onları konuşmacılar belirlemedi, organizasyon belirledi, onu biz doldurmaya çalışıyoruz. Tabii, gençsel olarak da fazla iddialı olmak da istemiyorum, konunun ismi bana biraz çok iddialı geldi. Organizasyonun koyduğu isim, biz Avrupa Birliğini de göz önüne alarak spor hukuku alanındaki önemli mahkeme kararlarını vermeye çalışacağız. Özellikle kişisel olarak arkadaşlarımla da dediğim gibi çok temel noktalarda da bir işbölümü yaptık.

Avrupa Birliği hukukunun spor, özellikle karar konusunda spor hukukunda son derece önemli bir etkisi var. Aslında dün de birçok konuda eleştiriler yapıldı. Spor organizasyonlarının bağımsız olması, özerkliği, hatta bu bağımsızlığın daha da kuvvetlendirilmesi gerektiği konusunda, ama spor hukukuyla ilgili temel gelişimlere baktığımızda Avrupa hukukunun son derece, Avrupa Birliğinin bunlarda son derece etkili olduğunu görüyoruz ve bunlar bazen destekleniyor, ama çoğunlukla eleştiriliyor. Dün de burada çeşitli eleştiriler yapıldı. Dolayısıyla bundan sonraki konuşmalar açısından özellikle yayın hakları konusundaki ve temelde rekabet hukuku kapsamındaki kararları incelememiz dışında bırakırsak, kişisel olarak bunun dışında temel kararlar spor hukukunu, Avrupa hukukunu etkileyen temel kararlar Avrupa Birliği sisteminin bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Bu yapı içerisinde Kahraman Bey arkadaşımın belirteceği, incelediğimde sanki Ankara Hukuk Fakültesinin o üst güzel kütüphanesi vardı, orada büyük kitapların içinde Webster sözlükleri de vardı, oradaki bir Webster sözlüğünün devrilip çıkardığı büyük gürültüye benzeyen bir yapı ortaya çıktı beklenmeyen bir anda, CAS'tan arkadaşımız bunu belirtecek. Bu arada büyük bir bağlantı var. Dolayısıyla ben temel sistemle birlikte Bomsan kararını size yansıtmaya ve bunun etkilerini yansıtmaya çalışacağım, ama birden bire aradan neredeyse 13 yıl geçtikten sonra birden bire CAS'ta büyük etkisi olan karar ortaya çıktı. Tabii, bu arada başka önemli kararlar da verildi. Bunları elimizden geldiği kadar vermeye çalışacağız.

Benim sunumum daha çok Avrupa Birliğinin spor hukukuna etkisi yolunda olacak. Öncelikle Avrupa Toplulukları Adalet Divanı kararlarıyla olmaktadır. Onun dışında da Avrupa Birliği bünyesindeki gelişmeler de bunu doğrudan etkilemektedir. Avrupa Birliği bünyesinde yargı kararlarıyla ilgili gelişmelerin temel noktaları aşağı-yukarı 1974 yılından itibaren başladığını görüyoruz. Özellikle rekabet hukuku ve yayın hakları dışındaki konular her şeyden önce işgücünün serbest dolaşımı ilkesine dayanmaktadır; onun sınırlandırılmaması. İki, ayrımcılık yapılmaması. Tabii, bu ayrımcılık her şeyden önce üye ülkeler arasında, üye ülke vatandaşları için söz konusudur, ama o gelişme içinde çok önemli, özellikle yabancı şartı denilen unsuru da çok önemli gelişmeler olmuştur. Bunun sadece bir bölümünü yansıtmak istiyorum. Zaman kaldıkça bunlar zaten belirtilecek.

Burada iş hukuku ilkeleriyle spor hukuku ilkelerinin yan yana uygulandığını, bir ölçüde çatıştığını görmekteyiz. Temel olarak bir hizmet ilişkisi söz konusu, bir sporcuyla, antrenörle kulüp arasındaki ilişki bir hizmet ilişkisi olarak değerlendirildiğinde hizmetin serbest işgücünün serbest dolaşımı ilkesinin uygulanması büyük önem taşıyor, ama öte yandan büyük bir, karşı bir ağırlık var. Sporun özellikleri, spor sisteminin getirdiği yapı, spor sektörü de bu yapının işgücü, klasik işgücü ve serbest dolaşımıyla değerlendirilmesinden hoşlanmıyor, ama yan yana geçmek zorunda iki sektör de, çok sempatik olmasa da ilişkiler karşılıklı fedakarlıklarla ağır eleştiriler de olsa bazen katlanma düzeyinde devam ediyor. Dolayısıyla 1974 yılında ve 1976 yılındaki Dona kararlarıyla bu ayrımcılık yasağı başladı. Daha sonra Avrupa Birliğinde benim temel olarak vermek istediğim Bomsan kararı hem ayrımcılık yasağının ortadan kaldırılması ve Avrupa Birliği içerisinde de serbest dolaşımın gerçek anlamda sağlanması yolunda temel bir karar oldu. Bu arada yargı kararları yanında çeşitli raporlar, sporu ilgilendiren çeşitli raporlar söz konusu oldu. Örneğin, 1997 yılında Doris Pek raporu birliğin spor alanındaki rolüne ilişkin bir rapor niteliğindedir.

Dün de belirtmiştim çok kısa olarak; Avrupa Birliği anlaşmasında resmi metinlerde doğrudan doğruya sporla ilgili kapsamı belirten bir düzenleme yok, ama ekonomik niteliği dolayısıyla, işgücü ilişkileri dolayısıyla Avrupa Birliği de “bu benim düzenleme alanım içerisinde” demektedir. 1999 yılında Helsinki raporu sporun yapısını ve topluluk bünyesinde sporun sosyal etkilerini düzenledi. Avrupa spor modeli çalışmaları devam etti. Bu arada tabii çeşitli kararlar söz konusu oldu. Belirttiğim yapıyı düzenleyen çeşitli yönleriyle yenilikler getiren kararlar söz konusu oldu. Bunlara girmiyorum. 2003 Temmuzunda da ilk kez spor Avrupa Sözleşmesi kapsamında zikredildi. 2005 yılında ilk defa resmi bir metinde bağımsız olarak sporun hukuki temelini yer aldığını görüyoruz Avrupa Anayasasında, ama bunun gerçekleşmemesi nedeniyle tabii bunun yürürlükte bir hüküm olarak kabul etmemiz mümkün değil, ama Avrupa hukukunda bu ilk kez sözleşme metninde yer alması itibarıyla çok önem verilen bir husus. Bu arada önemli bir gelişme de oldu; 13.02.2007 tarihinde Avrupa parlamentosu Avrupa’da profesyonel futbolun geleceğine ilişkin geniş bir rapor hazırladı. Hatta, ona kesin rapor da denilmektedir ve bu arada yaklaşık 60 kalem de öneri getirildi. Spor sektörünün hiç hoş karşılamadığı bir durum olarak ortaya çıktı. Genç oyuncuların korunması, şeffaflık, özellikle finans konusunda ve büyük kulüplerde özellikle spor aracılarının denetlenmesi, bu çok çeşitli açılardan önem taşımaktadır. 60 kalemde, bir bağımsızlık, özerklik, otonomi denirken 60 kalemde bir denetim ve dolayısıyla bu hiç hoş karşılanmadı. Sadece rekabet hukuku yönü değil ve bu konudaki hoşnutsuzluğu da gerek Uluslararası Olimpiyat Komitesi, gerekse FIFA yazılı olarak da ifade ettiler.

Avrupa Birliği “spor benim de ilgi alanımdır, işgücü ilişkileri dolayısıyla ekonomik niteliği taşıdığı için ben bununla ilgili düzenlemeleri yaparım” dedi. Bu da tabii özerklikle bağdaşmıyor. Genellikle bu konuda problem ortaya çıktığında

karşı karşıya gelinip sorunların çözülmesi yolu seçildi. Aslında kanımca önemli bir yön, yani üst spor örgütleri, örneğin, bir FIFA, UEFA diğer devletlere yaptığını, yani “benim talimatlarıma, sistemime uymazsan seni sistem dışına çıkarırım” pozunu Avrupa Birliğine karşı kullanamadı. Kanımca bu olumlu bir gelişme, çünkü hiçbir özgürlük sınırsız olmamalı, kapsamı önemli olmalı. Burada da temel çizgi işgücü, işgücünün serbest dolaşımıyla sporun özellikleri arasındaki hassas çizginin belirlenmesi, her iki tarafın da birbirine saygılı olması gerekecektir. Bu konuda ilk önemli örnek, hatta günümüzde etkileri süren ilk önemli örnek Bosman kararıyla oldu. Bomsan Belçikalı bir profesyonel futbolcu, meslek hayatının sonuna yaklaşmış, Belçika birinci liginde oynuyor. Yalnız Nisan 1990’da kulübü ona yeni sezon için uzatma konusunda sözleşme teklif ediyor. Ancak çok kötü şartlarla, 30 000 Belçika Frangı teklif ediyor ayda, bu önceki gelirinin, kulüpten aldığı gelirinin ¼’i, asgari tutarı teklif ediyor. Bunu Bosman kabul etmiyor, kulübü transfer listesine koyuyor. Bosman bir Fransız ikinci lig kulübüyle, ... kulübüyle anlaşiyor. Bu kulüp Belçika kulübüyle de anlaşma yapıyor. Ancak burada bir taliki şart, erteleyici şart söz konusu oluyor. Belçika Futbol Federasyonunun Fransız Federasyonuna transferini sağlayacak sertifikayı vermesi, ancak ekonomik sorunlar dolayısıyla bu verilmiyor ve bu transfer gerçekleşmiyor. Bunun üzerine bir yerde Bosman hareketsiz kalıyor. Başka bir yere de gidemiyor, bir de kulübün yüksek bonservis bedeli istiyor. Fiilen bloke oluyor ve hem kulübü hem de federasyon aleyhine tazminat davası açıyor. Mahkeme davayı kabul ediyor. Temyiz aşamasında da mahkeme incelerken bunun topluluk hukukuyla uyumunu Avrupa Toplulukları Adalet Divanına da soruyor.

Bosman kararı bu süreçte ortaya çıkmaktadır ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı anlaşmanın 30 maddesine aykırılık görüyor burada, işgücünün serbest dolaşımına bir aykırılık gördüğü için Bosman’ın taleplerini kabul ediyor ve sonuçta da 400 bin Frank tutarında bir tazminata hak kazanıyor, ama burada önemli olan tabii sadece tazminatın miktarı değil, sistem söz konusu. Sistem tamamen değişmektedir ve Avrupa Birliği içerisinde birlik üyesi ülkeye mensup olan sporcuların serbest dolaşımının sağlanması garanti altına alınıyor. Hem de sözleşme bittikten sonra herhangi bir bonservis ücreti ödemeksizin serbest dolaşımın sağlanması kişinin deyimi yerindeyse bloke edilmemesi, ama o çok büyük tepkilere yol açıyor. Futbolun sistemini bozdunuz, kulüplerin gelir kaynağını ortadan kaldırdınız, ucuz işgücü gibi çok düşük ücretlerle misafir işçi gibi gelecek sporcular bizim genç kuşaklarımızın önüne geçecek ve orta vadede bütün sistem yok olacak deniliyor. Tabii, burada her şeyden önce kulüplerin sporcuları yetiştirip oldukça yüksek bir bonservis ücretiyle gelir elde etmeleri imkanı önemli ölçüde engellenmiş oluyor. Bu sık sık tartışılan -ne getirdi, ne götürdü?- bir konu olarak da ortaya çıkmaktadır. Her şeyden önce oyuncular lehinedir, ama yeni bir sistem getirmiştir. Burada bonservis ücreti tamamen ortadan kaldırılmamaktadır. Süre bitecektir, eğer süresinden önce bir futbolcu ya da profesyonel sporcu başka bir kulübe geçmek isterse bonservis kulübü, bonservis bedeli isteyebilecektir.

Onun dışında bu Avrupa Birliği Topluluğu içerisinde geçerli olan Avrupa Birliği içerisindeki bir sistemdir. Dolayısıyla ekonomik açıdan kulüpler kendilerini bu yapıya uydurmuşlardır. Özellikle televizyon gelirleri, sponsorluk gelirleri, izleyici ücretleri gibi gelirlere ağırlık vermişlerdir.

Bir başka gelişim bu yapıda, yani sözleşme süresi bitince futbolcu özgür, dolayısıyla sözleşme süresi uzun olunca bu özgürlük söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla bu sistemde sözleşmelerin süresinin mümkün olduğu kadar uzun olması yoluna gidilmiştir ve sözleşmelerde yüksek cezai şartlar öngörülmesi getirilmiştir. Buna ilişkin olarak FIFA sporcuların, futbolcuların statüsüne ilişkin olarak sözleşmeyle bağlılık ilkesini son derece kuvvetlendirici bir yapı oluşturmuştur. Ülkemizde de yeni talimatla bunların yerine getirildiğini görüyoruz ve burada bir başka temel ilke sporculuk açısından da tartışılan profesyonel sporcu, futbolcu bir işçi gibi aynı haklara sahiptir. Dolayısıyla işçilerin haklarından da yararlanılacaktır.

Burada gerek FIFA'nın sporcu transferiyle ilgili kuralları sözleşmeye bağlılığı sağlayıcı nedenle süre uzun olup da süresinden önce futbolcu ayrılmak isterse kulüp kuvvetli olacak. Hem tazminat hem transferle ilgili ödemeler, bonservis bedeli isteyebilecektir. Çok katı bir yapı öngörülmüştür. Ben sözü burada kesmek istiyorum, ama o arada dev webster sözlüğünün devrilmesi gibi bir gürültü çıkmış. Herkes Avrupa Birliğine bakarken CAS'ta bir şeyler ortaya çıkmıştır. Tabii, Kahraman Bey bunu yansıttak.

Doç.Dr. KAHRAMAN BERK- Öncelikle Ankara Barosuna böyle bir konferansı düzenlediği için çok teşekkür ediyorum. Çünkü yemekte uyardılar illa teşekkür et diye, onun dışında asıl daha önemlisi değerli üstadım Kısmet Erkiner'le Sayın üstadım Yılmaz Savaşer her zaman benim spor hukukuyla ilgimin olmasını sağladılar. Huzurlarınızla şahsen onlara da teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Ben Sayın Hocam gibi böyle keyif verici konuşamayacağım, o yüzden sizden baştan özür diliyorum. Haftada yaklaşık iki gün, pardon en az dört saat 500'le 1 000 kişiye ders anlatırken hiç heyecanlanmamakla beraber bu tip konferanslarda maalesef insan heyecanlanıyor.

Spor hukuku aslında bir formül hukukudur. Çünkü önce sonucu bulursunuz, sonuçtan yola çıkarak bir sebep üretmeye çalışırsınız. Önce sonucu bulursunuz, sonuçtan yola çıkarak bir sebep üretmeniz gerekir.

Anlatacağım karar güncel bir karar, o yüzden gelecekte ne gibi sonuçlar doğuracağı henüz belli değil. Ben bir şey de rica etsem, salonla kim ilgileniyorsa kendimi burada şarkıcı gibi hissediyorum. Çünkü lambanın ışığı inanılmaz gözümü alıyor veya ifade veriyormuş gibi hissediyorum. O sebeple kapatabilirlerse sevinirim.

Anlatacağım Andrew Websterkararı ki, ben kısaca "Webster" olarak alacağım. Ne gibi hukuksal sonuçlar doğuracağını şu andan kestirmek mümkün değil, ama ben olayın gelişimini anlatarak ileride çok ciddi sorunlar doğuracağını düşünüyorum. Çünkü bu konuyu anlatmaya karar vermeden evvel Internet'te şöyle bir ge-

zindim. Bu gezintimin sonucunda çok önemli spor dergilerinde Andrew Webster kararının yeni bir Bosman kararı olduğu ve spor hukukunda çok önemli bir çıkış açacağına ilişkin bu konuyla ilgilenen birikimli kişilerin, örneğin, Ein Showgibi makaleler yazdığını gördüm. Hatta bir tam derginin Asser Spor Merkezi vardır, oradaki tam derginin Webster kararına ayrıldığını görünce dedim ki, herhalde doğru kararı anlatacağım. Bu sebeple önce kararın gelişimini ve kısaca CAS kararında ne denli tartışıldığını anlatarak konuyu sonlandıracağım.

Webster henüz 19 yaşına daha yeni basmışken -CAS kararında öyle diyor- Hearts of Mittdiye bir İskoç kulübüyle profesyonel sözleşme imzalıyor. O zamanlar meşhur bir futbolcu değil ve düşük bir bedelle eski kulübünden 75 bin paund ödenerek alınmış, profesyonel bir sözleşme imzalatılmış. 2001 yılına gelindiğinde 2001'de sözleşmesi 2005 yılına kadar uzatılarak yaklaşık 4 yıllık bir sözleşmeda-haimzalıyor. 19 yaşındayken 4 yıllık bir sözleşme imzalıyor. 2003 yılı olduğunda Webster milli futbolcu oluyor, İskoç liginde ciddi işler yapmaya başlıyor ve kulübü Hearts -kararda kısaca "Hearts" diye geçiyor- yeni bir sözleşme yapmak üzere kendisine bir teklifte bulunuyor ve 2007 yılına kadar sözleşmesi uzatılıyor. Arada Webster'ın performansı daha da artıyor, 21 defa milli formayı giyiyor, herkesin dikkatini çeken bir futbolcu, gelecekte ciddi bir transfer yapacağına kesin gözüyle bakılıyor. 2006 yılına geldiğinde Webster'a bu kez kulübü daha evvel yaptığı gibi sözleşmesini 2009 yılına kadar uzatma teklifinde bulunuyor. Fakat Webster'ın futbolcu temsilcisi Hearts'ın yapmış olduğu tekliften daha iyi bir teklifin sözleşme sonunda yapılacağını düşünerek bu teklifi kabul etmiyor. Kulüp 4 ay boyunca, yani Ocakla Nisan ayı boyunca defalarca Webster'e transfer teklifinde bulunuyor ve Webster her teklifi reddediyor. Bunun üzerine Webster 24 yaşındayken milli takım oyuncusu, İskoç liginde çok ciddi işler yapıyor, 24 yaşındayken yedek kulübüne konuluyor ve yedek kulübüne konuluş sebebi kesinlikle performansa ilişkin bir husus değil. Buraya kadar her şey normal gidiyor. Türkiye'de de olsa herhalde bu işler böyle yürürdü. Fakat kulübün başkanı bir Rus Vlademir Romanov çıkararak basına bir açıklamada bulunuyor. Diyor ki, "biz bu futbolcunun sözleşmesini yapmak istedik. Fakat kendisi sözleşmeyi yenilemedi. Ailelerin ve futbolcu temsilcilerinin sporcuları doğru yönlendirmesi gerektiğini ve bu sebeple kendisinin yedek bırakıldığını, transfer listesine konulacağını" söylüyor. Yani futbolcunun bir dahaki dönemde, 2006 yılının sonunda transfer edileceğine ilişkin bir beyanda bulunuyor. Webster bunun üzerine İskoçya Profesyonel Futbolcular Derneğine başvurarak ne yapması gerektiği hususunda bir görüş istiyor. Dernek kendisine artık sözleşmeye ilişkin güvenin ortadan kalktığını, kulüp başkanının böyle bir tavrından sonra o kulüpte kalmanın doğru olmadığını, kulübün elinde sözleşmeden kaynaklanan yetkilerini sözleşmeyi imzalamak üzere kullandığı için sözleşmesini tek taraflı feshedeceğini belirtiyor ve Webster sözleşmesinin 18. maddesine dayalı olarak ki, o sözleşmedeki maddede "eğer taraflardan birisi edimleri yerine getirmezse 15 gün mehil vererek sözleşme feshedilir" gibi bir hüküm var, O hükme dayalı olarak sözleşmesini feshediyor.

Bu sırada biraz evvel bahsettiğim dernek görüş değiştirerek Webster'e yeni bir tebliğde bulunarak diyor ki, sen herhangi bir sebep ileri sürmeden FIFA talimatının 17. maddesi uyarınca sözleşmeni feshedebilirsin. Bu kez Webster kulübüne tekrar yeni bir beyanda bulunarak 17. madde kapsamında sözleşmesini feshettiğini bildiriyor. Şu anda kulübün önünde dikkat ederseniz iki fesih beyanı var. Kulüp bu kez kısaca söylüyorum, hangisini tercih ettiğini soruyor. Çünkü, ikisinin hukuksal sonuçları birbirinden farklı, eğer ilk beyanında ısrar ederse bu kez Webster bir dönem transfer ve oynama yasağıyla karşı karşıya kalabilir. Eğer, FIFA'nın 17. maddesini tercih ederse bir başka yaptırım, daha doğrusu hukuki sonuç ortaya çıkabilir ve Webster 17. maddeyi tercih ettiğini kulübe bildiriyor. Bunun üzerine karardan anlaşıldığı üzere Webster'ın futbolcu temsilcisi tüm İskoç ve İngiliz kulüplerine yaklaşık 60 kulübe faks çekerek böyle bir futbolcunun temsilcisi olduğunu, temsilcinin futbolcusunun kulübüyle herhangi bir sözleşme sorunu olmadığını, serbest olduğunu beyan ederek transfer edilebilecek bir futbolcudan bahsediyor. Bunun üzerine Southampton kulübü futbolcuyla ilgilendiğini belirtiyor ve Hearts'a bir faks çekerek futbolcunun sözleşmesini soruyor ve Hearts durumu bildiren bir mesaj gönderdiğinde kendisine 1.5 milyon Sterlin bonservis bedeli teklif ediyor. Aynı şekilde Blackburn bir teklifte bulunuyor. Fakat her ikisi de sözleşmeyi imzalamıyor. Derken, bu kez bir başka Wegan denilen bir kulüple Webster bir profesyonel sözleşme imzalıyor. Her ikisi de daha önceki kulübe bir bonservis bedeli ödemeyi teklif etmiyor.

Sonuç itibarıyla, ihtilaf önce FIFA Uyuşmazlığı Kurulu önüne geliyor. Kulüp FIFA'dan 5 milyon Sterlin bir tazminat istiyor. Çünkü aradaki geçen dönemde futbolcunun reklâm gelirleri, futbolcunun satışından elde edilecek gelir, vesaire gelirleri ileri sürerek, daha doğru bir ifadeyle, bizim kullanacağımız tabiriyle munzam zararı isteyerek 5 milyon Sterlin talepte bulunuyor. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu verdiği kararda 5 milyon Sterlin değil, fakat 625 bin Sterlinlik bir zararın ortaya çıktığını, eğer futbolcuların bu tip munzam zararlarla karşı karşıya kalırlarsa o takdirde Bosman öncesi bir dönem yaratılacağını ve futbolcuların serbest dolaşımının engel olacağına ilişkin bir karar vererek -konuşmamın girişinde o yüzden sonuçtan yola çıkarak genelde sebepler yaratıldı dedim- sonucu ortaya koyarak, yani korkuyu, endişeyi ortaya koyarak bir hukuki sebep bulup 625 bin Sterlinin nasıl hesaplandığını da belirtmeyerek 625 bin Sterlin'e hükmediyor. İki tarafı da memnun etmiyor bu karar, çünkü biri 5 milyon Sterlin istemiş, diğeri de hiç tazminat verilmemesini ileri sürdüğü için her iki taraf da CAS'a gidiyor. CAS yapmış olduğu yargılama sonucunda 150 bin Sterline hükmediyor ki, bu 150 bin Sterlin her iki tarafın anlaşarak bulduğu bir tazminat aslında, her ikisi de uyuşmazlığın özünde 150 bin Sterlin zararın olduğunu kabul ediyor. Çünkü 150 bin Sterlin bir dönem o fesihten evvel, 2006-2007 yılındaki döneme ilişkin olarak Webster'a ödenmesi gereken maaşlar. Bu sebeple her iki tarafta kulüp ve oyuncu Webster'ın o 150 bin Sterlinlik, yani maaşlardan dolayı oluşan zararı kulübe ödemesi gerektiğine karar veriyor. Sadece Webster'da değil, özellikle onu söylemek

istiyorum. Çünkü burada Wegan Athletics, yani Webster'la sonradan sözleşme imzalayan kulübün de sorumluluğu olduğunu belirtiyor karar. Çünkü burada doğrudan bir sorumluluk vardır, yani kusursuz sorumluluk söz konusudur. Wegan Athletics burada her ne kadar Webster'ın sözleşmeyi feshetmesinde onu teşvik edici bir rol oynamasa da, yani "sözleşmeyi feshet, ben seni transfer edeceğim" demese dahi sonuç itibarıyla bu sözleşmeyi futbolcuyla imzalamasından kaynaklanan bir kusursuz sorumluluğu olduğuna hükmediyor ve 150 bin Sterlin onun da müşterek ve müteselsilen onun da ödemesi gerektiğini ifade ediyor. Kararda "eğer futbolcular bir ticari değerleriyle değerlendirilip bir tazminat miktarı belirtilirse aynen FIFA Uyuşmazlık Kurulunun kararında belirtildiği gibi hiçbir şekilde transfer gerçekleştirilemez" deniliyor. Aynı zamanda kararda bir başka husustan daha bahsediyor; kural olarak tarafların sözleşmeye bağlı olması gerektiğini, fakat sebep olmasa dahi tazminat ödenerek sözleşmenin zımni olarak feshedilebileceğini bahsediyor. Çünkü diyor ki, eğer bir sebep varsa ve bu sebepten sebep geççe uygunsu, yani hukuka uygunsu daha doğru bir ifadeyle bu takdirde taraflar tazminat ödemez, ama ortada bir sebep yokken siz sözleşmeyi feshederseniz bir tazminat sorumluluğu ortaya çıkar.

Kararda aslında daha da çarpıcı bir nokta, 3 yıllık korunması gereken transit sözleşme döneminin dışında çok önemli bir nokta -ki, Türkiye'de bir-iki kişi yazdı, ama bunu atlayarak yazdı- kararda 2001-2004 tarihleri 17. maddeye uygun olarak -kişi 29 yaşından küçük olduğu için- korunması gereken bir dönemdir. Eğer o dönemde sözleşme feshedilirse bu takdirde tazminat miktarı da farklı olacaktır. 29 yaşından büyük birisi olsaydı bu kez sistem daha farklı olurdu. Onun da altını çiziyor. Demek ki, korunması gereken dönem dışında bir fesih olduğu için tazminat miktarı sadece ödenmesi gereken aylıklarla sınırlandırılmıştır. Tespitimiz bu noktada olduktan sonra ne olabileceğini düşünmek lâzım. Çünkü yaptığım araştırmada örneğin, Independent The Guardian Gazetelerinde hemen karardan bir ay sonra yayınlanmış bir makalede çok ilginç tespitler var. Örneğin, Cristiano Ronaldo'nun Oldfort'tan 12 milyon Sterlin ödeyerek elini-kolunu sallayarak Oldfort'u 25 yaşındayken, yani değerinin en pik yaptığı noktada, Oldfort'u terk ederek istediği kulüple sözleşme imzalayabilir. Örneğin Fabregas'ın 2010 yılında henüz 23 yaşındayken yaklaşık 10 milyon Sterlin ödeyerek ki, çok o kulüp için aslında daha büyük paralar, getiriler elde edecekken 10 milyon Sterlin Fabregas ödediği zaman kulübüne rahatlıkla Arsenal'a transferi gerçekleşebilecek. Sepblater bu karardan sonra dedi ki "bizim hazırladığımız transfer sisteminde çok büyük delik açıldı" ve altını çizerek bir başka cümle de kullandı. Bir soru üzerine dedi ki "aslında futbolcular modern kölelerdir" Yani çok büyük paralar kazanmakla beraber modern bir köle yaratıyorsunuz. Bosman kararı sözleşmelerin uzun olmasını sağladı. Bosman kararından sonra uzun süreli sözleşmelerin yolu açıldı. Bu karardan sonra baktığınızda artık kulüpler genç sporcuları istihdam etmek istemeyecektir. Çünkü büyük bir yatırım yaparak hazırladığınız, yetiştirdiğiniz bir sporcu kendisine çok düşük maaş ödediğiniz takdirde bir yıllık veya iki yıllık

maaşını size ödeyerek bir başka kulübe serbest kaldığı için transfer olabilecektir. Bu sebeple bu kararın bir başka sonucu da kulüpler açısından, yine bir başka yerden alıntı yapıyorum, aslında alıntı yaptığım yer Wegan Athletics Kulübünün avukatlarından konu hakkında bilgi aldım. Avukatlar, artık futbolculara ödenen maaşlar artacak, yani kulüplerin ödemiş olduğu sabit bedeller, maaşlar çok yüksek bir noktaya varacağını belirttiler. Böylelikle eğer fesholursa kulübe yüksek bir tazminat miktarı ödemek zorunda kalacaklar.

Bir başka noktadan daha bahsederek konuşmamı bitirmek istiyorum. CAS kararda -kimse yine bahsetmedi- “eğer sözleşmede bir şart varsa feshe yönelik, hatta fesih olduğu tarihte tazminatın nasıl hesaplanacağı sözleşmede belirleniyorsa ben bu kez maaşı dikkate almam” dedi. Hâlbuki Webster’ın kararında, sözleşmesinde bu tip bir hesaplama modeli söz konusu değildi. Demek ki, kulüpler sözleşme imzalarken bu tarihten sonra ileride haksız bir fesih, yani sebebe dayanmayan bir fesih olduğunda zararın nasıl hesaplanacağını belirtirlerse bu kez Webster kararının uygulanma imkân ve ihtimali kalmayacaktır.

Bir başka husus, “eğer fesihten -yine kararda belirtiliyor- bir cezai tazminat yükümlülüğü getirirse feshe ilişkin, ben bu cezayı tazminat hükmüyle bağlı olmaksızın, yani sözleşmeyi feshetmesin diye miktarı yüksek tutarsanız dahi ben bunu bir kriter olarak alırım, o miktara bağlı kalmadan kriter olarak alır, ben bu kararı uygulayım” dedi. Benim şu anda söylemek istediklerim bunlardan ibaret. Çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

BURCU ŞAHİN- Sayın Kahraman Berk’e açıklamalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Sayın Mürsel Başgül’ün kısa bir açıklaması olacak.

MÜRSEL BAŞGÜL- Bosman kararıyla getirilen sistem uzun süreli sözleşme, çünkü sözleşme bitmeden sözleşme tek taraflı olarak sona erdirilirse sonuçları ağır olur, ama bu arada özellikle 2001 yılında Avrupa Komisyonu ile FIFA arasında kendi ifadeleriyle çok çetin ve uzun görüşmeler sonucunda bu kararların sonuçlarının ortadan kaldırılabilceği bir sistem getirildi. Bu, bugün hukukumuza da yeni statüde alındı. FIFA’nın oyuncularla ilgili statüsününün 13 ve devamı maddeleri ve 13. maddede çok kesin olarak sözleşmeyle bağlılık kuralı getirilir. 14. maddede belki haklı sebepler de diyebileceğimiz inandırıcı sebeplerle ancak sözleşme feshedilebilir. Bir de burada kararın temelini oluşturan 17. madde var. Temel, inandırıcı bir sebep, haklı bir sebep olmaksızın feshi sona erdirme, burada sözleşmenin ihlali söz konusu. Yalnız burada bu görüşmeler kapsamında arkadaşımızın da bir tip koruma süreleri öngörüldü. Üç yıllık ve iki yıllık, 28 yaşını geçmeyenler için 3 yıllık, 28 yaşını geçenler, futbolcular için 2 yıllık. Eğer 5 yıllık bir sözleşme, 28 yaşını geçmişte futbolcu 2 yıl sonra, 3 yıllık bir süre için, 28 yaşını altındaysa 3 yıllık bir süre koruma, 2 yılı kalıyor. Bu 3 ve 2 yıllık ilk dönemlerde koruma döneminde sözleşmeyi feshederse sadece ekonomik yaptırımlar değil, sportif yaptırımlar da uygulanacak. Sadece istediği kadar 10 milyon Euro’yu da verse diyelim 2 yıl herhangi bir takımda futbol oynayamayacak. Bunu kimse göz

alamaz, ama bu koruma süreleri bittikten sonra tazminat ödemek şartıyla sözleşmenin sona erdirilmesi kolaylaştırıldı. Bu somut olayda kalan ücret 375 bin Euro civarındayken arkadaşımız her yönüyle belirtti, FIFA hiçbir gerekçe ya da hesap yöntemi belirtmeksizin “625 bin Sterlin” dedi sonra 150 bine bu indi ve bu arada CAS, yani Avrupa Birliği için yapılan eleştirileri kat kat aşan son derece ekonomik temelli yaklaşıma girdi. Bu çalışan kişidir, tabii kendi çıkarını düşünecektir. Sınırlı bir oynama süresi vardır. O koruma süresi dışında tazminatını öder, herhangi bir sportif müeyyide de kendine uygulanmaksızın bunu yapar. Temel sistem bu, tabii böyle bir durumda o sözleşmelerin uzun olması sistemi çöktü ve buna büyük bir tepki söz konusu oldu. Bosman hâlâ da devam eden büyük bir deprem olarak nitelendi ve FIFA resmi bildiri de “buna tamam, sporcular, futbolcular çok seviniyorsunuz, ama bu sonuçta sizi de vuracak, bu sizin için bir pir us safaridir” dedi, ama gerçekte kanımca böyle değil. Tabii etkileri çok farklı, yüksek transfer ücretleri artık söz konusu olmayacak bu sistemde. Çünkü yüksek transfer ücretini aldı, düşük ücret son 2 yıl ya da 3 yıl sonra çok düşük bir tazminat ödeyecek. Maaşlar artacak, ama böyle bir durumda yine riziko söz konusu. Uzun süreli sözleşme yapar, maaşları yüksek tutarsa futbolcu verimli olmazsa başka rizikolar, tabii kulüp aleyhine de riziko söz konusu olacak. Hatta Alman Bayern München, Bayer Leverkusen gibi kulüp yöneticileri “bunda bizim de sorumluluğumuz var, biraz da kendi kalemize gol attık. Artık bu yeni sisteme uymalıyız” demişlerdir. Dolayısıyla ekonomistler de bu tartışmaya katılmış ve ekonomi açısından da bunun son derece doğru olduğunu, ekonomik gerçeklere doğru olduğunu, ama tamamen yeniden yeni bir yapılanma gerektiğini arkadaşımızla birlikte çok önemli hususları bu Bosman’dan belki çok daha önemli sonuçlar doğuracak bir karar niteliğindedir ve hep Avrupa Birliğine, Avrupa Toplulukları Adalet Divanına kızarken CAS biraz ters köşeye yatırmıştır futbol kulüplerini ve FIFA’yı diye düşünüyorum. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BURCU ŞAHİN- Sayın Mürsel Başgül’e de bu değerli katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz. Konuşma süresi Sayın Anıl Gürsoy’undur.

ANIL GÜRSOY- Teşekkür ederim. Öncelikle bir açıklama yapmak istiyorum. Dün, şu anda programlarda gözüken Kadir Hocanın sanırım acil bir işi çıktı. Son anda sunumunu iptal etmesi üzerine Spor Hukuk Komisyonundaki arkadaşlarımla ve özellikle Gaye Hanımın taleplerini ve isteklerini kıramadığım için bugün karşınızdayım. Sadece dün akşam hazırlanma fırsatı buldum, dolayısıyla sürçülisan edersem affınız ola. Sayın hocamla da konuştuk, kendisi eğer eksik bıraktığım yerler olursa tamamlayacak.

Ben spor hukukunda kilometre taşları kararları, Avrupa Topluluk hukuku kapsamında sizlere aktaracağım. Burada web sitesini yazdım, dileyenler bir sonraki slaytta sunacağım kararların künyeleri ve tarihleri ile bunları arayarak karar metinlerinin tamamına ulaşabilirler.

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı tarafından alınan çok sayıda spora ilişkin

karar var. Fakat bunların bence önem teşkil eden birkaçına değinmek istiyorum. İlk karar 12.12.1974'te alınan Walrave ve Koch'un Uluslararası Bisiklet Federasyonuna karşı açtığı bir davadır. Burada Uluslararası Bisiklet Federasyonu, Dünya Bisiklet Şampiyonasında yarışta hızını belirleyen ilk yarışçıyla yarışı tamamlayan son yarışçının aynı tabiiyette olmasını öngören bir kural koyuyor. İki Danimarkalı Walrave ve Koch da İspanyol takımında yarışmak istiyorlar. Fakat UCI'nin kararlarına, regülasyonlarına aykırı olduğu için bir dava açıyorlar. Davada da sonuçta Avrupa Toplulukları Adalet Divanına bir Preliminary Ruling dediğimiz ön karar verme talebiyle topluluk kurucu anlaşmasının yorumlanmasıyla ilgili başvuruda bulunuluyor. Bu karardan üç önemli sonuç çıkıyor: Birincisi, Avrupa Topluluklarının kurucu anlaşmasının 2. maddesinde belirtilen ve bir nevi Divanın, daha doğrusu Avrupa Toplulukları hukukunun kapsamını belirleyen ekonomik aktivite, ekonomik faaliyet zorunluluğu, burada Divan sporun ekonomik bir faaliyet olduğunu belirtiyor. Dolayısıyla birlik hukukunun içinde değerlendirilmesi gerektiğinden bahsederek karara geçiyor. Bir diğer önemli husus da, millî takım belirlemeye ilişkin Uluslararası Bisiklet Federasyonunun verdiği kuralın tamamıyla sportif kaygılardan kaynaklandığını, bu durumun da ekonomik bir faaliyet içermediğini, ekonomik bir aktivite içermediğini, böyle bir bağ kurulamayacağını, dolayısıyla bu tarz salt sportif kararlarda talimatlara da - kaba tabiriyle - işin bu kısmına karışmayacağını belirtiyor.

Bir diğer önemli sonucu da, 1974'teki bu davaya kadar genelde savunma makamı devletler, fakat bu sefer gördüğümüz üzere savunma makamı bir uluslararası federasyon, bu anlamda da birlik hukukunda dikey olarak tanımlanan devletle vatandaş etkisi yanında artık yatay bir etkinin olduğundan da bahsediliyor. Nispeten eşitler arası bir etkinin olduğundan da bahsediliyor.

Bir sonraki karar, Gaetano Dona - Mario Mantero, 1976 tarihli bir karar. Eski kararlarda şöyle bir sıkıntı yaşıyoruz: Yeni kararlarda olayın bizim yargı kararlarında "olaylar" diye başlayıp, bütün ayrıntısıyla olayın kronolojisini çizen ve anlatan kısım eski kararlarda pek yok. Dona'da da bunun sıkıntısını çektim ve internet'ten yaptığım araştırma ve başkalarının yazdığı makalelerden alıntı yaptım. Dolayısıyla olayın o kronolojisinin ne kadar doğru olduğu konusunda tereddütlerim var. Çünkü farklı söylemler söz konusu. Burada 1976'da açılan davada, o yıllarda İtalyan Futbol Federasyonu kurallarına göre İtalyan ligi müsabakalarında sadece İtalyan vatandaşı olanlar yarışabiliyorlar. Revigo diye de bir kulüp var, bu kulübün başkanı Bay Dona'yı görevlendiriyor ve kendisinden oyuncu bulmasını istiyor. Bunun üzerine Dona Belçika'da bir gazeteye ilan veriyor ve birtakım oyuncuların teklifini alıyor. Fakat oyuncular yabancı ve Revigo Başkanına götürüyor. Revigo Başkanı da yabancı oyuncularla görüşmüyor, Dona'nın da bu servisi karşılığı ödemesi gereken hizmetlerinin karşılığını ödemiyor. Çünkü İtalyan ligi kurallarını bilmeden işlem yaptığını iddia ediyor. Bunun üzerine Dona FIGC kurallarının ve Avrupa Birliği Kurucu Anlaşmasına aykırı olması, madde 7 kapsamında aykırılığını iddia ediyor. Madde 7 ise birlik vatandaşlarının, birliğe

üye ülke vatandaşlarının tabiiyetleri sebebiyle ayrımcılığa tabi tutulamayacağına dair çerçeveye bir madde.

Divan, yine bir önceki karardaki bir noktayı pekiştiriyor. Spor aktivitelerinin de ekonomik faaliyet içerdiğini, dolayısıyla topluluk hukuku kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtiyor. İkincisi de, profesyonel sporcular tarafından icra edilen bir faaliyet olmasına rağmen yine bu kuralların salt sportif kurallar olduğundan bahsederek Dona'nın bu talebini reddediyor.

Üçüncü karar Christelle Deliege ve Belçika Judo Federasyonu ve Avrupa Judo Birliği. Christelle Deliege Belçikalı bir judocu, Belçika'yı 1992 Barcelona ve 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunlarında temsil etmek üzere seçilen olimpik kafilenden federasyonun ve uluslararası federasyonun belirlediği birtakım kriterlere uymaması sebebiyle kafilden çıkartılıyor. Bunun üzerine sporcu yarışmalara, olimpiyatlara katılımın ekonomik bir aktivite olduğunu, bu sebeple de Belçika otoritelerinin ya da diğer yüksek otoritelerin herhangi bir sınırlaması olmaksızın serbestçe yarışmalara gitmesi gerektiğini savunuyor. Kendisinin bir anlamda çalışma hürriyetinin kısıtlandığından yakınıyor. Fakat Divan bu kararda başka bir önemli nokta da judo sporunun amatör spor olması, tek bir paragrafta dahi olsa Divan kararında amatör ve profesyonel spor vurgulamasına gidiyor. Ancak bu sporun amatör dahi olsa sanırım orada açıklamayı yapmıyor, ama kendi doldurabildiğim kadarıyla tüm organizasyonun nihayetinde bir ekonomik faaliyet içerdiğinden bahsederek bunun da yine topluluk hukukunda değerlendirilmesi gerektiğini sayıyor ve tekrar yarışmalara katılımın sınırlanmasının yine salt sportif sebepli sınırlamalar olduğundan bahsederek Deliege'in başvurusunu reddediyor.

Bir sonraki kararımız Lehtonen ve Castors Kulübü. Onlar da Belçika Basketbol Federasyonuna karşı başvuruda bulunuyorlar. Jyri Lehtonen Finlandiyalı bir basketbolcu, 1995–1996 sezonunda Finlandiya basketbol liginde oynuyor. O sezon sonunda da Belçika'nın Costors Braine Kulübüne transfer oluyor. 3 Nisan 1996'da sözleşmelerini imzalıyorlar. 6 Nisan 1996'da Belçika Basketbol Federasyonu FIBA'nın henüz uluslararası transfere ilişkin lisansı düzenlemediğini, dolayısıyla basketbolcunun süregelen müsabakalarda oynatılmaması gerektiği uyarısını içeren bir yazı gönderiyor. Kulüp 11 Nisan 1996'da henüz lisans gelmeden Lehtonen'i bir maçta oynatıyor ve sonuçta federasyon kulübün 20-0 hükmen mağlubiyetine karar veriyor. Takip eden tarihlerde Kulüp, Belçika Basketbol Federasyonu aleyhine yerel mahkemeye başvuruyor. Mahkemeden hükmen mağlubiyet kararının kaldırılmasını, ayrıca Lehtonen'i oynatmalarını engelleyen karar almaktan da federasyonun men edilmesini talep ediyorlar. Daha sonra taraflar anlaşılıyor ve yerel mahkemeden bu konunun topluluk hukuku açısından değerlendirilmesi için yine bir ön karar talebiyle Divana başvuruyorlar. Yerel Mahkeme kurucu anlaşma hükümlerine göre başka bir birlik üyesi ülke vatandaşının bu şekildeki sportif kurullarla çalışmasının engellenip engellenemeyeceğini Divana soruyor. Divan kararlarında yine iki nokta var; birincisi, artık ezberledik, sporun

ekonomik aktivite içermesi sebebiyle birlik hukukuna tabi olduğunu pekiştiriyor. İkincisinde de, transfer penceresini sorguluyor. Çünkü bu noktada çok fazla karışmaması için girmedim, ama Belçika'da oyuncunun oynayamamasında transfer pencerelerinin yarattığı bir sorun var. Biraz da karışık bir sistemleri var. Belli tarihler arasında Avrupa Birliği içerisinde transfer olursa farklı pencereler söz konusu, başka ülkelerden olsa farklı pencereler söz konusu, fakat o tarihler içerisinde bir transfer söz konusu olduğu zaman bir müddet oynayamama gibi bir yaptırım var. Bu anlamda Divan; transfer penceresine, işçilerin serbest dolaşımı açısından hakkın zedeleyici olup olmadığı yönünde sorguluyor. Şöyle değiniyor: Özünde bu kuralların serbest dolaşım hakkını zedelediği kabul etmekle beraber bunun hangi düzeyde olduğunun tartışılması gerektiğini, yine eğer kuralın amacının bu dolaşımı engellemek değil de salt sportif kural koyma anlamında bir düzenleme yapıldıysa bu durumda bunun da makul sınır içinde kabul edilebileceğini düşünerek yine bu yönde karar veriyor.

Günümüze yaklaştıkça daha eğlenceli kararlar geliyor. Bu ünlü kararlardan biri, Alman Hentbol Federasyonu Maros Kolpak. Burada Alman Hentbol Federasyonunun bir talimatından bahsedelim önce; Avrupa Birliği üyesi olmayan ülke vatandaşı sporculara ve Avrupa Topluluğu kurucu sözleşmesinin 48. maddesinde belirtilen ve bu kapsamda değerlendirilen Birlik üyesi olmayan ülke vatandaşlarından da olmayan sporcuların lisanslarına A lisan da demiyorum, A harfi koyuyor. Bunun sonucu federal ya da bölgesel liglerde düzenlenen kupa veya lig müsabakalarında sadece iki adet A lisans sahibi sporcunun karşılaşmalara katılabileceği öngörülüyor. Maros Kolpak da Mart 1997'yle 30 Haziran 2000 yıllarında ve devamında da Şubat 2000'le 30 Haziran 2003 tarihleri arasında geçerli olmak üzere Alman 2. liginde yarışan Östringen Kulübüyle bir sözleşme akdediyor. Daha sonra federasyona başvurarak lisansındaki "A" harfinin kaldırılmasını istiyor. Federasyon Kolpak'ın bu talebini reddediyor, Kolpak Slovak vatandaşı, 48. madde kapsamında Slovakya'nın değerlendirilemeyeceğini düşünerek reddediyor. Bunun üzerine dava, Bölgesel Yüksek Mahkemeye sirayet ediyor ve Bölgesel Yüksek Mahkeme de Avrupa Birliği ile Slovakya arasında imzalanan sözleşmedeki 38. maddesinin yorumlanması konusunda bir ön karar talebinde bulunuyor. 38. madde ne diyor? Her üye devlet, topluluk ülkelerinde yasal olarak istihdam edilen Slovak vatandaşı çalışanlara tabiiyeti nedeniyle topluluk üyesi vatandaşı olan çalışanlara oranla çalışma şartları ve ücretlendirme itibarıyla her türlü ayrımcılıktan uzak bir rejim sağlayacaktır. Bu aşağı-yukarı Avrupa Birliğiyle ortaklık anlaşması imzalayan Partnership Agreement ya da diğer bu Slovakya'nınki Cooperation Agreement diye geçiyordu herhalde, emin değilim, hocam düzeltcektir ya da bu Catanou Agreement gibi geniş kapsamlı sözleşmelerde aşağı-yukarı yeri de aynı olmakla beraber üç aşağı-beş yukarı aynı maddeler içerisinde, ama ana mantığı bunu içeren bir madde oluyor. Maddemizin mantığında bir, yasal olarak ülkenin pazarına girmiş bulunmak, burada yasal olarak istihdam edilmiş olmak ve bundan sonra bu anlaşmaya taraf ülke üyesi vatandaşlarının birlik üyesi vatandaşları-

na tanınan çalışma koşulları, vesaire gibi şartlarda diğerleriyle herhangi bir ayrımcılığa tabi tutulamayacağını ve bunun taraflarca temin edileceğine dair bir madde.

Sonuç olarak nasıl bir karar çıkıyor? Bu karar önemli, zira topluluk divanı bu maddenin de, bu maddeyle beraber bu anlaşmayı yapmış olan taraf ülkelerin vatandaşlarının ayrımcılığa tabi tutulamayacağını, dolayısıyla Kolpak'ın da tıpkı bir Alman vatandaşı ya da birlik üyesi diğer bir vatandaş gibi işlem görmesi gerektiği sonucuna varıyor. Burada aslında konunun önemini anlatabilmek açısından tarafları bir okumak isterim. Bir taraf malum, ama diğer tarafta Alman Hentbol Federasyonunun yanında Alman hükümeti, İspanya hükümeti, İtalya hükümeti de yer alıyor ki, karar dilemedikleri bir şekilde çıkmasın, ama divan bu şekilde karar veriyor.

Bundan sonraki gezimiz Simutenkov. Simutenkov da Rusya Federasyonu vatandaşı, O da 1999 yılında İspanya'da Tenerife Kulübüne transfer oluyor. Yine İspanya Futbol Federasyonunun da Alman Hentbol Federasyonuna benzer bir lisanslama sistemi var ve o lisanslama sistemi içerisinde Simutenkov'a yabancı oyuncu lisansı veriyor ve tabii ki yine bu talimatlarında yabancı oyuncuların belirli bir sayıda oynamasına izin veriliyor. Simutenkov da tıpkı Kolpak gibi federasyona başvurarak lisansının Avrupa Birliği ülkesi vatandaşlarına verilen lisansdan düzenlenmesini istiyor. Bu noktada yine Rusya Federasyonu ile Avrupa Toplulukları arasında imzalanan ortaklık anlaşmasınının 23. maddesinin 1. fıkrasına dayanıyor ki, bu madde biraz önce Kolpak kararında bahsettiğim maddenin aynısı ve sonuç olarak Divan yine Kolpak kararındaki gibi bir karar vererek ortaklık anlaşması taraflarının da bu şekilde değerlendirilmesi gerektiğini, dolayısıyla Simutenkov'a da Avrupa Birliği vatandaşı olan sporculara verilen lisansın verilmesi gerektiğini belirtiyor.

Bir sonraki konuyla arada bağlantı kopuyor, ama tarih sırası sebebiyle böyle gidiyorum. Buradaki nokta, önemli olan sonuçları açısından dikkat ediyorsanız her seferinde çalışma şartları açısından ülke pazarına yasal olarak girmiş çalışanların bundan sonra diğer birlik vatandaşlarıyla aralarında ayrımcılığın yaratılmamasına ilişkin yorumla her kararda giderek farklı farklı sözleşmelerin farklı farklı tarafları katılıyor. Önce normal ortaklık sözleşmesi, ondan sonra diğer işbirliği sözleşmeleri, burada şu anda bence birliğin karşılaştığı şöyle bir problem var: Daha önce de zikrettiğim Catanou Anlaşması var. Bu meselâ, Afrika ülkeleri daha çok olmak üzere 77 ülkeyi kapsıyor. Diğer tarafta bakıyorsunuz Avrupa Birliği, Kuzey ve Güney Amerika ülkeleriyle de böyle bir anlaşması var. Zaman darlığından hazırlamadım, ama bir dünya haritası üzerinde göstermeye çalışacaktım: Benim bildiğim kadarıyla Avrupa Birliğiyle böyle direkt bu anlamda değerlendirilmeyecek -Çin gibi- çok az ülke kaldı. O zaman bu anlamda sanki artık birlik üyesi vatandaşı olmanın da sadece bu anlamda çok bir önemi kalmayacak. Bu tarz sözleşmelerle sanki o ülkeler de işçilerin serbest dolaşımı hakkını edinecekler gibi görünüyor. Bence birliğin ve bu kararların tersini isteyenlerin çıkmazı bu noktada sanırım.

Meca-Medina ve Igor Majcen, Meca-Medina İspanyol, Igor Majcen de Sloven iki yüzücü, uzun mesafe yüzücüleri. Burada bu davada ilginç olan şimdiye kadar ki davalar işçilerin serbest dolaşımına ilişkin buraya davanın konusu rekabet hukukuna doğru kayıyor. Durum şöyle: Bu iki yarışçı dünya şampiyonası uzun mesafe yarışında başarılı bir performans sergiliyorlar. Meca-Medina birinci, Majcen de ikinci geliyor. Fakat alınan numunelerden ortaya çıkıyor ki, iki sporcunun kanında da birinde mililitrede 9.7 nanogram, ikincisinde de mililitrede 3.9 nanogram nandralone yasaklı madde saptanıyor ki, bunun üst sınırı 2 nanogram olarak belirlenmiş. Bunun üzerine FINA 4 yıl hak mahrumiyeti cezası veriyor iki sporcuya da ve konu CAS'a taşınıyor ve CAS da 29 Şubat 2000 tarihli kararıyla bu cezayı onuyor. Bu arada birtakım deneyler yapılıyor ve nandralone'nun insan vücudunun kendi kendine de üretebileceği bulgularına rastlanıyor. Bunun üzerine yeni bir yargılama başlıyor ve sporcuların cezaları iki yıla indiriliyor. Ancak sporcular yine de Avrupa Birliği Komisyonuna, başvurarak kurucu anlaşmanın 81 ve 82. maddeleri kapsamında IOC ve FINA tarafından bu anti-doping kurallarının, daha doğrusu cezaları sebebiyle ekonomik faaliyetlerinin kısıtlandıklarından bahsediyorlar. 81 ve 82. madde kabaca bugün rekabet hukukunda yasaklanan ortak fiil, fiyat kırımını, pazar paylaşımı gibi rekabeti engelleyecek her türlü faaliyetin sistemden uzak tutulmasını düzenleyen bir madde.

Komisyon 1 Ağustos 2002 tarihindeki kararında, rekabet hukukunda anti-doping kararlarını inceledikten sonra doping yasağının sporcunun ekonomik getirisini etkilese dahi FINE ve IOC gibi kuruluşların rekabeti zedeleyici herhangi bir işlemde bulunmadıklarından bahsederek, bu tür kuralların rekabet hukuku kapsamında değerlendirilemeyeceğini öngörüyor.

Nihat da çok farklı değil, ama ilgimizi çekiyor diye almak istedik. Nihat Kahveci hepimizin de bildiğimiz gibi ilk önce İspanya'da Real Sociedad Kulübüne transfer oluyor. Real Sociedad'da yabancı oyunculara verilen lisans veriliyor normal olarak, daha sonra oturma izni aldıktan sonra, yani şu şekilde toparlayabiliriz; yasal olarak İspanya pazarına girdikten sonra Nihat, Türkiye'yle Avrupa Birliği arasındaki gerek kurucu anlaşma, gerekse de Roma anlaşması ve sonraki katma protokolü de göz önüne alarak kendisinin de Avrupa Birliği vatandaşı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşüyle federasyona başvurarak lisansının Avrupa Birliği futbolcularına verilen lisanstan düzenlenmesini istiyor. İspanya Futbol Federasyonu talebi reddediyor, iç hukuk yolları yukarıya doğru gidiyor ve en son yüksek mahkemede Türkiye'yle Avrupa Birliği arasındaki bu sözleşmenin maddeyi yine size tam şekliyle okuyayım; ek protokolün 37. maddesine göre yorumunu istiyor. Ek protokolün 37. maddesi "her üye devlet toplulukta istihdam edilen Türk vatandaşı çalışanlara tabiiyeti nedeniyle topluluk üyesi çalışanlarına oranla çalışma şartları ve ücretlendirme itibarıyla her türlü ayrımcılıktan uzak bir rejim sağlayacaktır" maddesini değerlendiriyor ve Divan bu kararında Kolpak, bazı Türk işçilerinin Alman hükümetine karşı açtığı kararlara da değinerek sonuçta Nihat'ın da Avrupa Birliği vatandaşı olan sporculara verilmesi gereken lisansın

düzenlenmesi gerektiği yönünde karar veriyor. Nihat şu anda bu lisansla oynuyor. Dinlediğiniz için teşekkür ederim. (Alkışlar)

BURCU ŞAHİN- Sayın Anıl Gürsoy'a açıklamalarından dolayı teşekkür ederiz. Değerli konuklarımız, oturumumuzun bu bölümünün sonuna geldik. Şimdi soru-cevap bölümümüz var. Ancak bu bölümde süremiz çok kısa, 15 dakika olduğu için sorularımızı toparlayarak ve hızlı bir şekilde ve kime yönelttiğimizi belirterek aktaralım.

KISMET ERKİNER- Teşekkür ederim. Ben bu Nihat Kahveci kararına dayanarak Anıl Hanıma bir şey sormak istiyorum. Çünkü vakti zamanında bu Kahveci kararı ilk çıktığında bana bu soru sorulmuştu. Şimdi ben aynı soruyu Anıl Hanıma sorup, burada herkesin bu sorunun cevabının bilgisine sunulmasını istiyorum.

Soru şu olmuştu o zaman bana; hatırlayacaksınız, o dönemde Rüştü Rençber de dışarıda oynuyordu ve gazeteciler şunu bana sormuşlardı: Nihat Kahveci davasına dayanarak Rüştü Rençber'i de aynı statü veya diğer Türk oyuncularını da aynı statüyü elde edebilirler mi? O zaman benim yaptığım kısa bir incelemede şu cevabı vermiştim: "Bu emsal teşkil etmez. Emsal şöyle teşkil eder: Her bir sporcu kendi davasını açar tek tek, bir otomatik diğerlerine aynı hakkı vermez. Her birinin tek tek aynı davayı açması gerekir" demiştim. Acaba Anıl Hanım benim bu cevabıma katılıyor mu? Onu öğrenmek istiyorum.

ANIL GÜRSOY- Bu konuda benim de bir araştırmam olduğunda ben de aynı sonuca vardım, ama benim kafamı kurcalayan, hatta paylaşmak istediğim tersi söz konusu olduğunda ne olacak? Güiza Türk vatandaşlığı almak isterse ne yapacağız? Bir tarafta bizim birlik üyesi olmamamız var, diğer tarafta karşılık esası mı işlemeli? Ben bu kararı uygulamazsam birlik üyesi olmadığım için herhangi bir yaptırım da uygulanmayacaktır, ama yine de karşılıklılık esası açısından belki biraz irdelenmesi gereken bir şey olacaktır gibi düşünüyorum.

KISMET ERKİNER- O konuda Türker Aslan burada olsaydı herhalde çok daha iyi bir tartışma ortamı doğardı. Çünkü hatırladığım kadarıyla bize iki müracaat oldu ve o zaman bizim tahkim bunu reddetti. Tabii ters yolda söylediğiniz şu; bizim reddimiz Türklerin dışarıdan bundan istifadesine ters yönde karar için emsal oluşturabilir.

ANIL GÜRSOY- Diğerleri de Anelka'yı galiba, yani onlarda kurduğumuz hükümler farklıydı. En azından böyle bir karşılıklılık durumu yoktu. Bir ülke "ben sana bunu yapamam" diyor. Diğerine de sözleşmeye tarafsınız, bence burada daha farklı bir durum söz konusu. Şekip Bey'in irdeleyeceğini düşünüyorum, hatta belki başvurabilir misiniz?

ŞEKİP MANSUROĞLU- Yani şimdi özellikle ben Ankara Barosunun bu çok faydalı çalışmasından dolayı tebrik ediyorum. Gerçekten Maystos, ama uluslara-

rası kurallarda maystos, yani Türk hukukunda da birtakım maystos kararlar var ki, bana göre onlardan ikisi Cunti ve Anelka kararıdır. Demin Anıl Hanımın anlattığının tam tersidir Türkiye’de, maalesef o dönemlerde böyle aydınlanma çağı yaşanmadığı için spor hukukunda Türkiye’de, hukukçular da çok fazla irdelemediği için çok fazla tartışılmıyordu ki, o iki kararda şu ana kadar Anıl Hanımın anlattığı kararlara taban tabana zıttır ve bana göre de yanlış karardır. Birinci karar Cunti’yle ilgili karardır, oy çokluğuyla çıkmıştır. O zaman Tahkim Kurulu 5 kişiydi, 3’e 2 çıkmıştır. Cunti’nün avukatı daha sonra Anelka’nın davasında Tahkim Kurulu üyesi olmuştur ve aleyhe oy kullanmıştır. O açıdan değerlendirdiğinizde gerçekten aydınlanması gereken bir dönem yaşadık Türkiye’de, en son biz Buisa ve Cosiko’yu transfer ettiğimizde onun İspanyol avukatı bu olayı bize sordu. Çünkü benzer şekilde Marco Aurello da İspanya’da bu hükümden yararlandı ve Türk vatandaşı olmasına rağmen Avrupa Birliği vatandaşı sıfatıyla orada oynuyor. Ben tahmin ediyorum, ama bize düşmeyecek, bunların İspanyol avukatlarına düşecek ve Türkiye’de bu tip bir yasal süreç başlatacaklar. Teşekkür ederim.

Doç.DR. KAHRAMAN BERK- İki kuruluşluk bilgim var, paylaşmak istiyorum. Aslında ek protokol denilen şey bir şeyin eki olması lâzım. Cümlesi adı üstünde, o ek protokolün 37. maddesi Ankara Anlaşmasının ekidir. Ankara Anlaşmasında zannedersen 60’lı yılların sonunda olması lâzım, 63-64 tam şu anda tarihini hatırlayamadım, o tarihi düşünürseniz biz insanları buradan trenlere bindiriyoruz, insanlar München garında davul-zurnayla karşılaşıyor ve o sözleşmenin yapıldığı anda hep tek taraflı akım düşünülmüş, yani Türk işçilerinin gidip Avrupa Birliği ülkelerinde çalışmasına ilişkin hükümler getirilmiş. Gerçekten anlaşmada da tek taraflıdır ve sadece Türk işçilerinin Avrupa Birliği ülkelerinde nasıl çalışacağına ilişkin hükümler içerir. Aksi hiçbir zaman düşünülmeyi için, yani bir Avrupa’daki işçinin gidip Türkiye’de işçilik yapacağı veya iş hukukuna tabi sözleşmede çalışacağı düşünülmeyi için herhangi bir hüküm içermemektedir. Bu sebeple bir yabancı Avrupa Birliğinde çalışan bir kişinin karşılıklılık esası söz konusu değildir. Asıl tartışılması gereken nokta budur. Karşılıklılık esası söz konusu olmadığı içindir ki, burada oynayan yabancı bir futbolcunun, Avrupa Birliği vatandaşı yabancı bir futbolcunun Türk vatandaşı statüsünden yararlanması mümkün değildir. Yasal temeli budur.

İkincisi, çok değerli büyüğüm Şekip ağabey tabii yanlış bir bilgi verdi. Gürol Kaymak’tır bahsettiği kişi, Cunti’nin avukatı, aslanlar gibi Cunti’yi savunmuştur. Karar o tarihte 3-2 çıkmıştır, doğru, fakat konu tekrar Tahkim Kurulunun gündemine girince, bu kez kendisinin Cunti’nin avukatlığını yaptığını ifade ederek görüşmelere katılmamıştır. Her ne kadar biz o zaman yanlış söylediğimizi belirterek karara katılmamıştır. Bu bilgiyi de burada düzeltmek istiyorum. Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BURCU ŞAHİN- Teşekkür ediyoruz. Erkan Beyin bir sorusu olacak.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Kısmet Bey Türker Beyin döneminde bu ka-

rarın verildiğini söyledi, ama Kahraman Bey söyleyince onların döneminde verildiği ortaya çıktı tahmin ediyorum. Çünkü bizim dönemimizde bu kararı siz vermişsiniz. Biz tabii dışarıdan bilgi edindik, sadece Cunti kararıyla ilgili olarak söylüyorum. Karar da o söylediğiniz çerçevede doğrudur, o anlamda ben katılıyorum.

Aslında ben bir genel değerlendirme çok kısaca yapmak istiyorum. Çünkü bir sürü karardan bahsedildi. Çıkması muhtemel bazı kararlar var, yakın zamanda çıkacak gibi görünüyor. Bu kararları toptan değerlendirdiğimiz zaman aslında bu kararların olması gereken hukuki durumu sağladığını görüyoruz. Gerek Adalet Divanı tarafından verilen kararlar, gerek CAS tarafından verilen kararlar bu anlamda salt pozitif hukuk mantığıyla yaklaşmadan temel insan hakları ve özgürlükleri göz önüne alınarak verilen kararlar gibi görünüyor. Dün misafirlerimizden Alman Mr. Martens de ifade etti, bazı kararların verilmesinde ex aequo et bono ilkesi önem taşır. Bu anlamda da bu verilen kararlarda aslında ben bu yönün ön plana çıktığını, ağırlık kazandığını görüyorum. Bu anlamda özellikle sporcuların mağduriyetlerini giderme, zayıfların korunması, kuvvetlinin zayıf karşısında daha dikkatli hareket etmesi gerektiği, sayın Kahraman Berk'in vermiş olduğu Webster kararında sözleşme özgürlüğü ilkesinin ön plana çıktığı, gene Kolpak kararında, Nihat kararında insanlar arasında vatandaşlık bakımından ayırım gözetmeme gibi, özellikle sporcular arasında ayırım gözetmeme gibi unsurların ön plana çıktığını görüyoruz ki, bunlar olması gereken hususlardır diye düşünüyorum. Bu anlamda da verilen bu kararlar aslında sporun dokunulmazlığına, özerkliğine bir müdahale olarak değerlendirilmek yerine belki bu yapıyı kuvvetlendiren daha sağlam hukuki bir temel üzerine oturmasını sağlayacak kararlar olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

ANIL GÜRSOY- Sistem kendi önlemlerini alıyor. UEFA Homegrown Rulekendi kulübü, evde yetişen oyuncu gibi çevirebiliriz galiba, Türkçe'sine ne denildiğini unuttum, sistem kendi önlemlerini alıyor. Belli yaşlar arasında kendi kulübünde yetişmiş oyuncuların sezonlar itibariyle giderek artarak takım listelerine dâhil edilmesi zorunluluğu UEFA tarafından destekleniyor. Avrupa Birliği inanılmaz şekilde arkasında, çünkü gerçekten gençliğin desteklendiğini düşünüyor. Ben tamamıyla karşı görüşteyim, bence örtülü bir şekilde yine bu aşılımaya çalışılıyor.

İkincisi de, Almanya'da bunu görüyoruz. Kaç yerli oyuncu oynayacağını belirterek yine yabancıların sınırlanması gibi sistem yine bir şekilde kendi kendini çarklar işletiyor.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Tabii katılıyorum söylediğinize, ama tabii verilen bu reflekslerin bir kısmı da aşırı oluyor. Ben sadece futbolda değil, diğer alanlarda da uğraştım. Uluslararası alanda bazı savunmaları da üstlendim zamanında, meselâ, orada da uluslararası federasyonların çalışmasıyla ilgili çok büyük aksaklıklarla karşılaştık. Yani, olmaması gereken bazı uygulamalarla muhatap kaldık.

Dolayısıyla bu anlamda daha yerleşik yapıların, daha hukuku yerleştirmeye, insan haklarını korumaya yönelik yapıların bu anlamda müdahalesinin ben uygun olduğunu düşünüyorum söylediğim gibi. Yalnız şunu da söylüyorum; sporun dokunulmazlığına, özerkliğine, bağımsızlığına da zarar vermediğini düşünüyorum. Hatta daha makul anlamda bir regülasyonu sağladığı düşüncesindeyim. Teşekkür ederim.

MEHMET YOĞURTÇUOĞLU- Önce hepinize verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyorum. İki soruyu hızlı soracağım; biri Sayın Kahraman Berk'e, biri de Anıl Hanıma olacak. Çünkü bu dolaşım ile ilgili soru, ilki şu: Webster kararında teknik olarak bana göre en önemli karar tazminatla ilgili olan süreç, yani futbolda en büyük problem tazminattı. Bütün ülke federasyonları ve FIFA'nın da yaşadığı ve CAS'ın yaşadığı problem "biz nasıl tazminat hesaplayacağız?", kaybedilen, kazanılan, ileriye dönük, geçmişteki bu karar aslında en önemli bununla ilgili, yani böyle bir tazminat ve 150 000 İngiliz Sterlini gibi bir karar verdi, o da "bir futbolcunun bir yıllık sözleşmedeki bedeli" dedi. Aslında bu karar verilebilecek en kolay da şeydi. Futbolcunun gelecekte ederi geçmişti ki, kulübün buna yapmış olduğu yatırımlar bunun içine dâhil edilmedi. Bu acaba ileriye dönük olarak bu bir CAS kararıdır, CAS'ın vermiş olduğu bir karar, ama ileriye dönük olarak yapılacak transferlerde ya da buna benzer birtakım işlemlerde yerel mahkeme yoluyla rekabete aykırı bir sürecin getirilmesine sebep olabilir mi? Kısa sözleşmeleri getirecek, yüksek bedelleri getirecek, o zaman pahalı zengin kulüpler her zaman için daha büyük futbolculara sahip olabilecekler, kısa vadede daha çok para teklif edebilecekler. Bu birtakım şekillerde eşit rekabetin en önemli olduğu futbol veya sporda çok büyük bir dengesizliğe sebep olabilecek. Bu ileriye dönük olarak bu şekilde eski yerine ya da daha eşit şartlara tekrar getirilebilir mi? Bundan birtakım insanlar belki şikayetçi oldu, ama birtakımları da bunda avucunu elini kavuşturmaya başladı. Bu transfer şekline hızlı adapte olacaklar, eğer çok paraları varsa da bundan faydalanacaklar.

İkincisi, serbest dolaşım ile ilgili Türkiye örneğini verdik, ama şunu merak ediyorum: Avrupa Birliğinin aldığı bütün kararlar artılara bir karşılık, yani sen Türk futbolcusunu Avrupa Birliği vatandaşı gibi oynatmak zorundasın, ama o ülkeye girdiği sırada bir sınır koyabiliyorsun. Sen Avrupa Birliği haricindeki futbolculara bir sınır koyabilirsin, herkese bir sınır koyabilirsin. Bunda bir engel yok. O zaman acaba Türkiye'deki artıyı mı eleştiriyoruz, yoksa sınırı mı eleştiriyoruz? Bir de buna cevap verebilirsek çok sevinirim. Teşekkür ederim.

KAHRAMAN BERK- Dünkü bu Wegan Athletics'in avukatlarıyla yaptığımız görüşmede aslında aynı şeyi söylediler ki, The Guardian Gazetesi de aynı tespitte bulunuyor; güçlü kulüpler rekabeti ihlal edici transferde bulunacaklar ve küçük kulüp kavramı kalmayacak. İkincisi, aslında CAS bana göre karar niteliğini aşarak düzenleyici bir norm getirdi. Yani kendisini FIFA'nın yerine koyarak bir karar vermiş oldu. İkinci önemli sonuç budur. Üçüncü husus, kararı okuduğunuzda

birtakım farklılıklar da var, yani sözleşmeden kaynaklanan boşluklardan yararlanarak CAS bu kararı verdi. Bir başka husus aslında CAS en basit yolu tercih etti. Çünkü bir yıllık, yani o fesih edilen tarihteki bir yıllık maaşların toplamını tazminat bedeli olarak belirledi ve FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun vermiş olduğu -ki, doğrusu bence o- ticari değerini futbolcunun hiçbir şekilde göz önüne almadı. Çünkü bir futbolcunun ticari değerini belirlemek zor. O yüzden biraz evvel konuşmamda da söyledim, 625 bin Sterlini belirlerken bir kriter ortaya koyamadı. Çünkü bir taraf 5 milyon Sterlin istiyor, diğeri hiçbir şey verilmemesini iddia ediyor. Bu sebeple kriter koyarak, yani neyi kriter alacağınız kanımca belli değil, ama neyi kriter alabiliriz maaşın yanında? Sporcuya yapmış olduğu yatırımı ve/veya sabit bir şekilde ispat edebilirsek o sporcudan elde ettiği reklâm gelirini ki, günümüzde artık bu mümkün, bunu belirleyerek munzam zararını istemesinin mümkün olması gerekir. Kararda bir de şöyle bir husus vardı, söylemeyi atladım; örneğin, 19 yaşından evvel oynadığı kulübe vermiş olduğu transfer bedeli ki, aslında çok düşüktür, ama önemli değil diyor kararda, 75 bin Sterlini kulübün içinde o futbolcuyu oynatarak zaten amorte ettiğini belirtiyor. Meselâ, bu da irdelenirse çok önemli sonuçlar çıkacağını düşünüyorum. Herhalde sorunuza yanıt vermiş oldum.

MÜRSEL BAŞGÜL- Burada aslında belki zaman olsa tartışmamız gereken husus, FIFA'nın düzenlemesindeki çok geniş sözleşmeyle bağlılık ve bunun istisnaları 17. madde açıkça haklı sebep olarak da belirtebileceğimiz sözleşmenin sona erdirilmesinin sonuçları, 3 yıl, 2 yıl sonra bunun sonucunu kendisi öngörmüş, dolayısıyla ve bunu ücretle sınırlandırmış. İstisnai olarak bir-iki ekstrem durumu belirtmiş, ama bu açıkça FIFA'nın düzenlemesinde getirilen 3 yıl ve 2 yıl ve açıkça sportif cezada söz konusu olmaksızın bu sistem getirilmiş. Dolayısıyla o yüzden kendi kalesine atılan bir golü olarak da niteleniyor. Dolayısıyla bir düzenleme boşluğu değil, bence FIFA'nın getirdiği düzenlemenin belki lafzı olarak yorumlanması ve futbolcu yararına bunlar onun emeği karşılığıdır. Ekonomik olarak düşünüyorum.

Bir de önemli bir husus var; bu karar istikrar kazanacak, o açık değil, görüş de değiştirilebilir. Dolayısıyla belki biraz da beklemek gerekecek. Teşekkür ederim.

BURCU ŞAHİN- Soru var mı? Değerli konuklarımız, süremizin kısıtlı olması nedeniyle oturumu kapatıyorum. Sayın konuşmacılarımıza katkılarından dolayı çok teşekkür ediyoruz. Üçüncü Oturuma geçmeden önce kısa bir mola veriyoruz. Teşekkür ederiz. (Alkışlar)

SALONDAN- Araya geçmeden önce konuşmacılarımıza katkılarından dolayı plaketlerini sunmak üzere Ankara Barosu Yönetim Kurulu üyesi Av. Şevki Yüceer'i sahneye davet etmek istiyorum. (Alkışlar)

III. OTURUM

YARIŞMA HAKEMLERİNİN KARARLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

SUNUCU- Değerli misafirler, teknik aksaklıktan dolayı özür diliyoruz. Programımızın III. Oturumunda “Yarışma Hakemleri Kararlarının Hukuki Nitelikleri” görüşülecektir. Bu konuyla ilgili olarak Ankara Barosu avukatlarından Sayın Cem Papıla’yı davet ediyorum. İstanbul Barosu Avukatlarından Sayın Yılmaz Savaşay, Oturumumuza başkanlık etmek üzere Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Kudret Güven’i sahneye davet ediyorum. (Alkışlar)

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Efendim, tüm konuklarımızı ve katılımcıları sevgiyle, saygıyla selamlıyorum ve hoş geldiniz diyorum. Oturum sıramızı kaybetmeden yerimize oturduğumuz için çok mutluyuz. Ben süremiz çok kısıtlı olduğu için özellikle ara oturumlarda oturum süresini uzatma lüksümüz olmadığını düşünüyorum. Biran evvel konuya gireceğim, ama ufak bir saplama yaparak sayın konuşmacılara, katılımcılara söz vermek istiyorum. Ben spordan hiç anlamam, ama spor hukukunun ne kadar önemli olduğunu bilenlerdenim. Bu nedenle fakültemde uzun süredir spor hukuku dersini koyduk, okutuyoruz ve kısa bir süre içinde de spor hukuku araştırmaları merkezi kurmak üzere girişimlerimiz var. İnşallah rektörlüğümüz bu konuda sıcak bakarsa sizlerin huzuruna bundan sonraki bir kurultayı belki bizim fakültemizde, bizim üniversitemizde yapma imkanını buluruz ümidini taşıyorum.

Ben spor karşılaşmalarını biraz demokrasiye benzetiyorum. Çünkü her ikisinde de hakem var. Yani, spor müsabakaları yarışmalarında da hakem eğer sağlıklı karar vermezse yapılan karşılaşma ve sonucundan emin olamıyoruz. Demokrasi- de de öyle, orada hakem görevini toplum yapıyor. Hepimizin bildiği gibi toplu-

mun görüşü, tercihi ne kadar isabetli olursa ülkenin de yönetimi, geleceği o denli tutarlı oluyor, ümit vaat ediyor. Dolayısıyla böyle bir benzetme yaptıktan sonra bizim bu oturumda konuşacağımız hakem kararlarının hukuki niteliğine geçmek istiyorum, yani netice itibariyle hakem kararlarıyla ilgili konunun ne kadar önemli olduğunun altını çizmek istiyorum. Hepinizin tanıdığını umduğum iki saygıdeğer katılımcı, konuşmacı arkadaşım var. Meslektaşız avukatlık bazında, sevgili Yılmaz Savaşer beyefendi İstanbul Barosu avukatlarından, yine hepinizin tanıdığını umduğum Sayın Cem Papila Beyefendi Ankara Barosunun muhterem avukatlarından ve hepinizin bildiği gibi spor adamı, hakem Sayın Papila'nın kararlarını zaman zaman medyada izliyoruz.

Öncelikle Sayın Yılmaz Savaşer'e söz vermek istiyorum. Kendileri yarışma hakemlerinin kararlarının hukuki nitelikleri konusunda kimimizin bildiği, kimimizin bilmediği bir hususta bilgilerini bizimle paylaşacaklar ve umuyorum ki konuşmalarından sonra pek çok konudaki bilgi açığımıza kapatacaklar. Buyurun efendin, sizi dinliyoruz.

YILMAZ SAVAŞER- Sayın Başkan, değerli katılımcı kardeşlerim; önce sunumun başlığını düzeltmek istiyorum, sunumun başlığında sadece hakemlerin kararlarından söz edilmesine rağmen, biz burada hakemlerin kendilerinin de hukuki yapıları konusunu da irdelemek istiyoruz. Bu nedenle konumuzun başlığı;

“Spor Hakemlerin ve Kararlarının Hukuki Niteliği” şeklindedir.

Bir spor karşılaşmasını veya herhangi bir yarışmayı veya müsabakayı ne şekilde yönetirseniz yönetin, bu ister insan unsuru olsun, ister bir makine unsuru olsun, isterse başka bir alet olsun bu spor müsabakasını yönetenin adına “**HAKEM**” deriz. Spor hayatımızın çok önemli bir parçasını işgal eden bu kişilerin hukuki kişilikleri ve kararlarının yasal dayanaklarını gelin hep beraber bu sunuda tartışalım.

“**Hakem**” sözcüğü Arapça'dan geliyor. Arapça'da sesli harf olmadığı, kelimeler üstün, esre, ötre, cezim ve şedde dediğimiz işaretlerle tamamlandığı için “**HAKEM**” sözcüğü, “**HKM**” kökharflerinden türetiliyor. HKM kök harflerinin türevleri olarak; ahkâm, hâkim, hüküm, hükmen, mahkeme, muhakeme, mahkum, tahkim, tahakküm sözcükleri karşımıza çıkmaktadır. HKM kökünün yaratmış olduğu bu türevlerin bir ortak tarafı var. O ortak taraf da hepsinin yargı, yargıç, yargılama ve yargı kararı anlamında olmasıdır. Yani karar veren, yargılayan, anlaşmazlıkların çözüm kararlarını veren kişi anlamına gelmesidir.

Spor hakeminin tanımını hiçbir spor yasasında, ulusal ve uluslararası hiçbir statü veya kurallarda bulamazsınız. Spor hakemi ne demektir? Veya hakem ne demektir? Bizim spor yasalarımızın hiçbirinde böyle bir tanım yok. Çünkü hakem, spor müsabakalarının tarafı değildir, müsabaka üstü bir statüleri vardır. Çünkü hakem sözcüğü sporun değil, hukukun bir kavramıdır. FIFA statüsünün kural 5'inde, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun kuruluş ve görevleri hakkındaki yasamızın 16. maddesinde ve 3289 sayılı Gençlik Spor

Genel Müdürlüğünün yasalarında hakemlerden söz ediliyor. Ancak bunların ortak bir tanımlaması yok. Hakemden, spor müsabakalarını “yöneten” kişi olarak söz ediliyor. FİFA'nın kural 5'inde hakem için şöyle ifade var: “...Her maç oyun kurallarını uygulamada tam yetkili olarak atanan bir hakem tarafından yönetilir. Bu kişi oyun kurallarını uygular, oyunu yardımcı hakemle, varsa dördüncü hakemle işbirliği içinde yönetir...” Bu tanımlamadan çıkardığımız unsurlar şu: Demek ki hakem atamayla göreve gelir, oyun kurallarını uygular, maçı yönetir, tek yetkilidir ve kararları kesindir. Dünyada Futbol Sporunun kurallarını koyan,değiştiren,kaldıran ve 216 devletin üye olduğu FIFA'ya göre Hakem Yönetendir.

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Yasamızın 16. maddesine bakıyoruz, orada da aynı ifade var. “...Futbol takımı bulunan kulüplerin yapacakları resmi ve özel futbol müsabakalarının yönetimini ve bu müsabakalarda çıkan teknik anlaşmazlıkların çözümünü yapan kişi...” olarak hakemi tanımlıyor.

Halbuki bizim daha evvel ifade etmeye çalıştığımız “HKM” kökünden oluşan anlatımda hakem kelimesinin yargılayan, mahkeme eden, hüküm veren kişi anlamına geldiği şeklinde bir açıklama vardı. Kelimenin anlamından ve yaptıkları fonksiyondan yola çıkarak acaba spor hakemi bir yargıç mıdır, yoksa yönetici midir? Sorusunu yanıtlamamız gerekmektedir.

Yönetmek; olaylara müdahale etmek, yön vermek, yönetim kadrosunu belirlemek, istediği sonucu almaktır. Yöneticinin, yönettiği olayda belirlediği hedeflere ulaşma amacı vardır. Spor Hakemin ise böyle bir misyonu yoktur. Hakem bir spor müsabakasını yönetmez. Eğer yönetseydi bir takımın hangisinin galip geleceğine karar verebilirdi, bir maçın kaç dakika oynanacağına o karar verebilirdi, o maçla ilgili olarak da her türlü organizasyonu yapma yetkisine sahip olurdu. Onun için bizim görüşümüz hakemin böyle bir fonksiyonu olmadığı için hakem yöneten değildir. Spor Hakeminin asıl fonksiyonu yargılama işlevidir. O nedenle de hakem sözcüğü sporun değil, hukukun bir kavramı olarak karşımıza çıkar. Hakemin yönetim görevi yok mu? Elbette ki var, biraz sonra bunları sırasıyla size ifade etmeye çalışacağım, ama temel yargılama görevinin yanında yönetim görevi çok belirli yerlerde ve çok kısıtlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyleyse hakem yöneten değil, yargılayandır. Bunların adının da spor yargıç olarak değiştirilmesi gerekir. Hakem maçı yönetmez, hakem maçı yargılar.

Bu sözcüklerim ilk bakışta 1982 Anayasasının 9 ve 10. maddelerine aykırı gibi algılanabilir. Zira Anayasamızın 9. maddesi diyor ki; yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır, 10. maddesi de diyor ki, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Siz bu yargı yetkisini hakem denilen insanlara verirseniz onlara bir imtiyaz tanınmış olmaz mısınız? Diye soru sorabilirsiniz.

Yargı işlevinde HAKİM ve HAKEM :

Öyleyse bildiğimiz şeyleri hatırlayalım. Yargıda hakem ve hâkim konusunu karşılaştırmalı olarak bir sütuna dökelim. Elbette, yargı hayatımızda asıl olan genel mahkemeler ve tabii hâkim ilkesidir. Bunu inkâr etmiyoruz, asıl olan budur. Bunun dışında da anayasamızda herhangi bir ayırık hüküm bulamıyoruz. Öyleyse hakem sözcüğü bunun arasına nasıl girmiştir? Bunun arasına giren hakem sözcüğü hepimizin bildiği gibi Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasamızın 516. maddesindeki **TAHKİM** müessesesi ile girmiştir.

Globalleşen dünyada taraflar, bilmedikleri ve nasıl uygulanacağına güvenemedikleri karşı tarafın hukukuna ve yargısına teslim olmak istememektedirler. Genel yargıya, gerek süre yönünden, gerek bağımsızlık, bağlantısız ve isabet yönünden, özellikle spesiyal konularda ihtisas ve hızlilik yönünden zaman-zaman sarsılan inancımız hakem konusunu gün be gün ortaya çıkarmaktadır. Sanıyorum ki, meslektaşlarımızın büyük bir çoğunluğu artık yaptıkları sözleşmelere özellikle hakem şartını, tahkim şartını koymaya başladılar. Bu nedenle genel yargının içerisinde çok özel düzenlenmiş bir statüyle hakem dediğimiz insanlar genel yargının içerisinde yer almaktadırlar.

Spor hakemi veya özel hukuk hakemi Genel Yargının içerisinde çok özel bir konuyu yargılayıp hükme bağlayan kişilerdir. Her ikisinin ortak yanı, karşılarına gelen anlaşmazlığı, kendine özel yargılama yoluyla yargılayıp karar vererek çözmeleridir. Öyleyse her hâkim bir hakemdir, fakat her hakem bir hâkim değildir.

Hâkimi ve Spor Hakemlerini başka bir açıdan karşılaştırmak istersek şöyle diyebiliriz; Hakimlik, Anayasayla kurulmuş olup kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir sonucudur. Anayasamızın da 140. maddesinde düzenlenmişlerdir. Spor hakemi ise özel yasa hükmüyle kurulmuş ve sporun bir gereğidirler. Hâkimler hukuk eğitimi almış ve devlet adına stajını yapmış devlet memurudurlar. Spor hakemi ise hukuk eğitimi almamış olabilir, ancak konunun mesleki eğitimlisi ve tecrübelisidirler. Hâkim, olayları sonradan öğrenir, delil toplar, bilirkişi kullanır, tanık dinler yargılar ve karar verir. Spor Hakemi ise olayların içindedir, bizzat görür, yargılar, kararını verir, delil toplamaz, bilirkişiye gidemez. Yani olayın hem savcısı, hem kanıtı, hem delili, hem tanığı, hem bilirkişisi, hem de yargıcıdır. Hâkim kararlarına üst mahkemede itiraz edilebilir, üst yargı yolları bu kararlara karşı açıktır. Spor hakemlerinin kararları ise kesindir. Hâkimler maaşlarını devletten alır, ücretli veya ücretsiz başka bir iş yapamazlar. Spor hakemleri ise ücretlerini kendini atayan taraflardan alır. Kendi özel işini ve mesleğini yapabilir. Bu sözcük size ters gelebilir. Yani “Fenerbahçe’yle Galatasaray maç yapıyorsa, Cem Papıla’nın maaşını bu iki kulüp mü veriyor?” gibi bir soru kafanızda uyanabilir, Her müsabaka hâsılatından hakem ücretleri kulüpler tarafından federasyona yatırılır ve ücret bu paradan Federasyonlarca hakemlere ödenir. Hâkimler millet adına yargılama yapar, spor hakemleri ise taraflar adına ve taraflar için yargılama yaparlar. Ancak her ikisinde ortak bir nokta var, her ikisi de yargılar ve çekişmeyi çözen kararları verirler.

İhtiyari ve Mecburi TAHKİM:

Kısaca bir de ihtiyari ve mecburi tahkimi size anlatmak, karşılaştırmak istiyorum. Zira Spor Hakemliği bir mecburi tahkim hukuki esasına dayanır. Usul Yasamızın 516. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir ihtiyari (anlaşmalı) tahkim. Mecburi tahkim ise, o kurumun özel kuruluş yasasıyla düzenlenmiştir. İhtiyari tahkimde taraflar anlaşarak hakemi seçerler, mecburi tahkimde ise hakem kurum tarafından atanır ve taraflar bu hakemi kabullenmek zorundadırlar. İhtiyari tahkimde taraflar istemezlerse bu yola başvurmak zorunda değillerdir, Mecburi tahkimde kurumun bünyesinde yer alan tüm kişi ve kuruluşlar ihtilafı kurum içinde oluşan tahkim kurulu ile çözmek zorundadırlar, genel yargıya gidemezler. İhtiyari tahkimde hakem kararları mahkeme tarafından onanarak ve temyizden geçerek kesinleşir. Mecbur tahkimde ise, hakem kararları kesindir. İhtiyari Tahkimde hakemin hukukçu olması şart değildir, konusunun uzmanı olması ise bir tercih sebebidir. Mecburi hakemlerde de hukukçu olma şartı yoktur, özel eğitim almış ve tecrübeli kişilerden olması yetmektedir.

Hakemlerin İdari ve Yargısal Nitelikteki Kararları :

Spor Hakemlerin kararlarını üç ayrı bölümde, üç ayrı nitelikte görürüz. Bunlar müsabaka öncesi, müsabaka sırası ve müsabaka sonrası kararlarıdır.

a) Müsabaka öncesi; hakemlerin kararının temelinde yönetsel, idari karar niteliği vardır. Örneğin, takımların sporcu listelerini incelemek, sahanın koşullarını ve teçhizatlarını incelemek, tribünlerdeki fiziki koşulları incelemek, sporcu formlarını incelemek gibi. Bu konuda vereceği kararlar tümüyle idari niteliktedir.

b) Müsabaka Sırası ; Müsabakanın oynandığı sırada verdiği kararlarının yüzde 90'ı yargı kararı niteliğindedir. Bir olayı ulusal ve uluslararası kurallara göre çözüme mecburiyetindedir. İdari kararları yok mudur? Elbette ki, müsabaka sırasında idari kararları vardır. Örneğin, sakatlanan sporcunun tedavisini yaptırmak, saha ve seyirci olayları olması halinde gerekli önlemleri almak gibi.

c) Müsabaka sonrasında; ise yine kararları ağırlıklı olarak yönetseldir, idaridir, yargısal kararları çok azdır. Örneğin müsabakayla ilgili raporunu hazırlaması, o raporunu gerekli yerlere sunması, o müsabakayla ilgili çıkmış olan ihtilaflarda tanıklık yapması gibi.

Bu anlatımdan sonra spor Hakeminin bir tanımını yapmak istersek; Müsabaka öncesi, müsabaka sırası ve sonrasında, müsabakayla ilgili olanlar arasında meydana gelen müsabakaya ilişkin olayları, ulusal ve uluslararası oyun kurallarını uygulayarak yargılayan ve kesin kararını veren spor yargıcısıdır. Şeklinde bir tanımlama yapabiliriz.

Müsabaka Hakemlerinin Sorumlulukları

Spor Hakemlerinin yaptıkları bu görev sebebiyle sorumlulukları var mı? Onu

da IFAB dediğimiz FIFA'nın yönetim kurulunun kararlarıyla görüyoruz. Spor Hakemleri görev yaptıkları esnada göreviyle ilgili verdiği kararı sebebiyle hiçbir sorumlulukları yoktur. Örneğin, müsabaka sırasında bir oyuncu ölse, yaralansa veya tribünlerde bir başka olay olsa veya o maçla ilgili herhangi başka bir problem de çıksa bunlardan spor hakemlerinin sorumlulukları yoktur. Oyun alanının ve çevresinin durumundan, hava şartlarından, maçın tatil edilmesinden dolayı hakemin maddi ve manevi sorumluluğu yoktur.

Hakem kararlarının kesinliği;

Spor Hakeminin kararlarının kural olarak kesin olduğunu yukarıda ifade ettik. FIFA, Spor hakemlerin kararlarının kesinliğini “..hakem müsabakanın tek hâkimi, nihai karar vermeye yetkili olan kişisidir.” şeklinde statüsüne koyduğu kuralla ifade ediyor. FIFA “Hakemin kararları sonradan yargı kararı ve idari kararlarla değiştirilemez. Hakem kararlarını ve sonuçlarını müsabaka... sırasında verdiği şekilde muhafaza edilmesi gerekir. Hakem hataları futbolun içinde olup, onun bir parçasıdır” diyor.

Ancak yine aynı FIFA, 11.01.2005 tarihinde yayımladığı 948 sayılı sirkülerle hakem kararlarının kesinliğine bazı konularda istisna getirmiştir. “Hakemin disiplinle ilgili kararlarında açık hata yapması halinde Disiplin Kurulu veya Tahkim Kurulu bu kararı kaldırabilir ” diye istisna getirdi. FIFA bununla yetinmedi, statüsünün 47, 48, 52 ve 55. maddelerinde; “ sakatlık ve şiddetli hareket”, “ciddi ihlaller”, “ırkçı söylemler” karşısında da bu hakem kararları kaldırılabilir veya değiştirilebilir” şeklinde değişiklikler yaptı

Türkiye Futbol Federasyonu, Profesyonel Disiplin Talimatına eklediği 74. maddenin 2. fıkrasında; “ Disiplin Kurulu müsabaka esnasında meydana gelen olaylarla ilgili hakem kararlarının hiçbiri değiştirilemez veya bozamaz. Ancak sadece şahısta hata sonucu verilmiş, kırmızı ve sarı kart cezalarında Hakem Kararlarına itirazı ve kararın tamamen kaldırılmasını veya değiştirilerek onanmasını” kabul etmiştir. FIFA'nın kabul etmiş olduğu diğer istisnai halleri Disiplin Talimatına almamıştır. İspat vasıtası olarak da sadece yayıncı kuruluşun televizyon görüntülerini, ses kayıtlarını gözlemci, temsilci raporları ve tanık beyanlarıyla bunun aksinin yani hakem kararının hatalı olduğunun kanıtlanmasına imkân tanıdı.

Size birkaç örnek karar sunmak istiyorum 23.02.2006 tarihinde oynanan Mersin İdman Yurdu-Altay müsabakasında maç sonu çıkan kavgada, hakeme yumruk vurduğu iddiası ile futbolcu Selim Özere' hakem raporuna dayanarak PFDK beş müsabakadan men cezası vermiş, Futbolcunun itirazı üzerine izlenen TV görüntüleri, Gözlemci raporları ve tanık beyanları sonucu hakemin şahısta hata yaptığı anlaşılacak cezası Tahkim Kurulunca kaldırılmıştır.

Kayserispor-Fenerbahçe maçında Edu isimli futbolcu iki sarı kartla ihraç ediliyor. Fenerbahçe bu ikinci sarı kartın haksız, hatalı, yanlış verildiğini, bunda açık

hata olduğu iddiasıyla kurula başvuruluyor. Kurul “hakemin verdiği karar hatalı olabilir, ama doğru adama kart göstermiştir, şahısta hata yoktur” gerekçesiyle Hakem kararına itirazı red etmiştir.

Ankaraspor-Beşiktaş maçında Nobre'nin golü elle attığı konusunda hakem golü iptal ediyor. Beşiktaş kurula başvuruyor. İzlenen TV görüntülerinde golün elle atılmadığı saptanıyor. Ancak Tahkim Kurulu, “Golün elle atılıp atılmadığı bizi ilgilendirmeyen, hakem bir şahısta hata yapmamıştır” gerekçesiyle Hakem Kararını kaldırmıyor.

Ali Sami Yen Stadı Fenerbahçe-Galatasaray maçı oynanıyor. Fenerbahçe'de 2 no.lu oyuncusu Gökhan Gönül taç çizgisinde bulunan topu almaya giderken top toplayıcı çocuğun atmış olduğu topu almayıp kafasını eğdiği için hakem ikinci sarı kart gösteriyor. Fenerbahçe buna itiraz ediyor. Şahısta bir hata yapılmadığı gerekçesiyle hakemin kesin kararı karşısında itirazın kabul edilemeyeceği görüşüyle itirazı red ediyor.

Denizlispor-Fenerbahçe maçında hakem 78 cm kadar kale çizgisini geçmiş topu çizgiyi geçmedi şeklinde görerek golü iptal etmesine rağmen, Tahkim Kuruluolayda bir şahısta hata söz konusu olmadığı, bunun hakemin bir görüşü olduğu gerekçesiyle itirazı red etti.

Sonuç olarak özetlemeye çalışırsak :

Spor Hakeminin fonksiyonu bir yönetme fonksiyonu değil, bir yargı fonksiyonudur. Müsabaka hakemliği tüm spor dalları için mecburi tahkim hukuku temelinde dayanır. Kulüpler ve sporcular lisans alma ve vize işlemleri sırasında bu hakemlerin mutlak yargı hâkimiyeti olduğunu farazi olarak kabul etmiş sayılırlar. Hakem kararları kesindir, ancak sadece disiplin olaylarında ve sadece şahısta hata da bu düzeltilebilmektedir. İrkçi söylem hareketleri, ciddi ihlaller, sakatlıklar bizde henüz kabul edilmemiştir. Görüş, yorum, bilgi ve tecrübe eksikliği nedeniyle her müsabakada hakemler hata yapabilir. Bunu FIFA da kabul etmektedir. Bu da futbolun kuralları içerisinde olan bir olaydır.

Dinlediğiniz, ilginiz ve katkılarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla

Av. Yılmaz Savaşer.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Teşekkür ediyoruz. Vallahi Sayın meslektaşımı dinleyince iyi ki hakem olmayı aklımızdan geçirmemiştir diye dua ettim. Çok zor bir şeymiş.

YILMAZ SAVAŞER- Keşke sabahki yönetimi siz yapsaydınız hocam, ikinci saat sallandı. Bak, ben gene 45 dakikada bitirdim. Bana ödül verileceği yerde siz beni eleştirmeyin. Sabah keşke siz yönetseydiniz. Ben teşekkür ederim hocam sağ olun.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Son derece akıcı bir dille ve gerçekten inana-

rak savınızı güzel ortaya koydunuz. Çok teşekkür ediyorum, ama Sayın Papıla'nın da anlatacağı çok enteresan şeyler vardır, inanıyorum. Onun için arkadaşımıza da hak verelim. Buyurun efendim, sizi dinliyoruz.

CEM PAPİLA- Çok teşekkür ederim, sağ olun. Her şeyden önce sevgili Yılmaz abiden sonra konuşmak gerçekten zor, onu başlangıçta ifade etmek isterim. Bir de kendi resimlerimi gördüm, bu benim tasarrufum değil. Yılmaz ağabeye teşekkür ederim.

YILMAZ SAVAŞER- Dört defa telefon ettin benim resimlerimi koy diye.

CEM PAPİLA- Peki, ben de biraz tabii teknik kısmından bahsedeyim olayların, ondan sonra muhakkak ki soru-cevap kısımları olacak. Hakem olarak ne hissettiğinden bahsetme şansı bulabilirim. Tabii, ben de kendimce cesur davranarak futbol hakeminin en azından kendi branşım olduğu için bir tanımını yaptım. Bunu gerçi Yılmaz ağabeyle paylaşma şansım olmamıştı, ama şurada kısaca okumak isterim. Müsabaka öncesi sırası ve sonrasında müsabık kulüp yöneticileri, teknik görevlileri ve futbolcuların kendileri, rakipleri ve üçüncü kişiler arasında meydana gelen idari ve teknik anlaşmazlıkları ve ihlalleri futbol oyun kuralları ve müsabaka talimatı gereğince görev ve yetkileri doğrultusunda yorumlayıp karar veren kişidir dedim. Ben de yönetmekten bahsetmedim, bence de yönetmek farklı bir anlam ifade ediyor.

Gerçekten futbol hakemliği oldukça zor, futbol hakemliğinin sevgili Yılmaz ağabeyin de söylediği gibi tanımı net olarak ortaya konmuş değil, ne olduğu ve kim olduğu, ama talimatlarda ve futbol federasyonunun kanununda 3813 sayılı Kanunda ifade ediliyor, geçiyor. Ancak tabii, futbol hakeminin benim değinmek istediğim konu hukuki ve cezai sorumluluğu var mıdır, yok mudur tartışması. Çünkü artık futbol sadece bir oyun değil, futbol ciddi ekonomik değer üreten bir meşgal endüstri diyelim. Yani dünyada yaklaşık yıllık 250 milyar dolardan bahsediliyor. Ülkemizde de 1.5, 500'e çıktı, doğrudur. Her geçen gün de bu değer biraz daha yükseliyor, ama Türkiye'de de 1-1.5 milyar dolarlık bir endüstriden bahsediyoruz. Dolayısıyla özellikle son yıllarda ekonomik suçların çok fazla öne çıktığını düşündüğümüzde bu kadar büyük bir pazar payına sahip olan bir oyun içerisinde ekonomik suçların da işlenebileceği ve dolayısıyla bilmiyorum bundan önceki konuşmalarda bu kadar yoğun tartışmalar içerisinde futbolun içerisindeki bu suçların ele alınıp alınmadığı konusunda bir fikrim yok. Ancak artık Türkiye'de bu konuda yasal düzenlemeler yapılmasının şart olduğu da bir gerçek, bu konuda birazcık fikrimi söyleyeceğim. Bu hakem 3813 sayılı Kanunun 18. maddesinde "idari bilimler başlıklı" kısmında cezai sorumludan bahsetmek istiyorum öncelikle, şu şekilde ifade ediliyor: Türkiye Futbol Federasyonunun organize ettiği futbol müsabakalarında görevlenen hakimler müşahit ve temsilciler görevli oldukları müsabakalarda herhangi bir saldırıya maruz kaldıklarında Ceza Kanunu uygulaması bakımından bunların işledikleri suçlarla bunlara karşı işlenen suçlarda devlet memuruna ilişkin hükümler uygulanır. Açık olarak şunu ifade ediyorum

rum: Daha önce bir ara bu kaldırılmıştı ve devlet memuru statüsünde değerlendirilmiyordu. Daha önce kapsam çok daha genişti, fakat bu değişiklikle kapsam daraltılmakla birlikte tekrar devlet memurluğu statüsüne girdi. Ancak sadece şu konuldu: Onların müsabaka sırasında saldırıya, tecavüze maruz kaldıklarında bu geniş yorumuyla fiili veya sözlü olabilir ve bunun karşılığında hakemin vermiş olduğu cevap veya koymuş olduğu tepkiyle sınırlandırılan bir hüküm. Bunun ötesinde hakemin cezai sorumluluğundan bahsetmemiz maalesef mümkün değil. Çünkü özellikle dünyada da örneklerine rastladığımızda ki, Almanya'da yaşanan bir örnek var; bir hakemin Hırvat mafya grubuyla girmiş olduğu organizasyon sonrasında onlara 3 milyon Euro, kendisine de 50 bin Euro kadar haksız kazanç temin edildiği tespit ediliyor ve orada bu hakem yargılanıyor ve neticesinde de bir süre tutuklu kalıyor.

Türkiye'de kanunlar buna müsait mi, değil mi tartışmasına girdiğinizde 3813 sayılı Kanunda bu konuda herhangi bir hüküm bulunmadığını çok açık-net görmekle birlikte Türk Ceza Kanununda da kanımca bunu karşılayacak maalesef bir madde öngörülmemiş durumda. Aslında bence şu anda alt komisyonda zannediyorum mecliste kanunda bu konuda değişiklik yapılacak mı bilmiyorum, ama her şeyden önce Türk Ceza Kanununa bu konuda muhakkak özellikle Türkiye'de son zamanlarda yaşanan bu tür olaylar karşısında sadece hakemlerle ilgili değil, bu tür özellikle iddia çerçevesinde, bahis çerçevesinde gerçekleşen bazı organizasyonları önlemek adına yasal düzenlemeler kesinlikle hiç vakit geçirmeden yapılmak zorunda. Hakem böyle bir organizasyonun parçası olabilir, olmuş da olabilir geçmişte, ancak Türk Ceza Kanununda bunu maalesef karşılayan, en azından şike suçu açısından herhangi bir hüküm yok. Türkiye Futbol Federasyonu disiplin talimatlarında buna ilişkin hükümler var. Ancak maalesef belki bunu çok da zorlayarak dolandırıcılığa sokulabilir mi diye tartışılabilir, nitelikli dolandırıcılığa sokulabilir mi diye tartışılabilir, ama maalesef karşılayacak hüküm yok diye düşünüyorum.

Her şeyden önce Türk sporunda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanuna veya Türk Ceza Kanununa bu konuda muhakkak ki hüküm konmak zorunda. Bence cezai açıdan sorumsuz bir durumda ve hukuki açıdan da hakem sorumsuz durumda. Özellikle müsabaka sırasında vermiş olduğu kararlardan dolayı tamamen sorumsuz durumda. Maç içerisinde vermiş olduğu bir karardan dolayı meselâ, maçı oynatmamak, maçı yarıda kesmek veya maçın oynanmasına imkân kalmadığı halde devam etmeme konusunda vereceği kararlar maalesef onu sorumlu kılmıyor. Çünkü neticede bu bir sektör, bu sektör içerisinde naklen yayın yapan bir kuruluş var. Naklen yayın yapan kuruluşa reklâm veren kuruluşlar var. O süreç içerisinde beklentileri olan insanlar var, taraflar var. Herkes o müsabakadan bir beklenti içerisindeyken hakemin vermiş olduğu bir karar doğrultusunda bu beklentilerin gerçekleşmemesinden dolayı kendi zararlarının tazminini talep etmeleri mümkün değil. O anlamda futbol hakemi de tamamen sorumsuz. En çarpıcı örneklerden biri meselâ, hakemin sakatlanan, ciddi sakatlanan bir oyun-

cu sebebiyle oyunu durdurması gerektiği düşünülürken oyunu devam ettirmesi ve neticede hakemin almış olduğu bir karar doğrultusunda oyuncunun ölümü durumunda dahi hakemin herhangi bir sorumluluğundan bahsetmek söz konusu değil. Dolayısıyla hakem böyle de olmak zorunda. Maçın başından, maçın öncesinden, maç sırasında ve maç sonrasında almış olduğu tüm kararlardan hukuki anlamda sorumsuz olmak zorunda, ama cezai açıdan muhakkak ki yeni birtakım tedbirler alınmalı.

Bu konuda birtakım çalışmalar tabii ki, biz de yaptık. Kendimce ben de Türk Ceza Kanununa bu konuda hüküm konulmasına ilişkin olarak bir hazırlık yapma şansı bulmuştum. Fakat tabii bize hiçbir zaman her ne kadar bu işin içerisinden geliyor olsak dahi yetkili kurumlarda olan kişiler fikir sormak zahmetine katlanmıyorlar. Evet, Türkiye'deki birkaç hukukçu futbol hakeminden biriyim. Hatta FIFA hakemliği yaptığım esnada da FIFA'daki, Avrupa'daki tek hukukçu futbol hakemiydim. Ancak ne o süreçte ne de hakemliği bıraktıktan sonra futbol federasyonunun yetkili kurullarında olanlar zannediyorum kendileri bu konuda çok daha bilgili olduklarını düşündükleri için herhangi bir şekilde fikir sorma ihtiyacı duymadıklarından biz de fikirlerimizi maalesef ancak bu teşekkür ediyorum Ankara Barosuna, teşekkür ediyorum kendilerine. Baktığınız zaman hakemlik gerçekten çok zor bir iş, sevgili Başkanın söylediği gibi dışarıdan çok basit görülen, ancak içine girdiğin zaman oldukça sıkıntıları, zorlukları olan bir iş. Ben kısaca belki ilginizi çekmesi anlamında bir hakemin gelişiminden çok, çünkü çok meşakkatli bir iştir yükselmek, ama bir müsabakayı aldıktan sonraki müsabakayı tamamlayınca kadar ki süreci biraz anlatmak isterim. Çünkü oldukça sıkıntılı bir iştir.

Hakem pazartesi günü maç almayı bekler, salı günü maçı almayı bekler, çarşamba günü maçı almayı bekler, üç gün beklemekle geçer. Perşembe günü ise kendisine maç tebliğ edildiği zaman büyük bir sevinç yaşar öncelikle, kendi adıma öyle söylüyorum, ama bütün hakemler için aynı şeyi söylemem mümkün. Ondan sonra maç hazırlığı başlar. Yani hakemlik sadece müsabakada gördüğünüz 90 dakikayla sınırlı bir iş değildir. O müsabaka öncesinden, üç gün kadar öncesine kadar başlayan hazırlıklarla devam eden bir süreçte seyahat planı, yardımcı hakem ve dördüncü hakemle yapılan çalışmalar, görüşmeler, yapılan antrenmanlar, ondan sonrasındaki seyahat ve maç süresine geldiğiniz zaman da bir gün önceden yapılan seyahat sonrasında konaklama ve bu süreç içerisinde maçın öncesinde özellikle mümkün olduğu kadar insanlarla az iletişim kurarak etkilenmeyi engellemeye çalışmakla geçen bir dönem ve maç sırasında da yaşanan travmalar ve asıl travma da tabii maç sonrasında özellikle kendim de bazen yapıyorum, ama ben mümkün olduğu kadar az eleştiri yapmaya çalışıyorum, medyadan da yapılan eleştiriler sonrasında yaşadığı travmalar.

Maçın içerisinde hakem sadece verilen kararlarla hatırlanıyor. Ancak maçın içerisinde hakem sadece düdük çalarak karar vermez, çalmadığı düdükler de as-

linda bir karardır. Yani ihtilaf doğabilecek olan her pozisyonda pozisyonu devam ettirmesi dahi bir karardır. Dolayısıyla maçın içerisinde hakem asgari 300'le 350 adet çok sıkıntılı bir maç değilse karar verir. Bu kararların tümünün doğru olmasını beklemek lükstür. Hakemin hata yapma hakkı vardır, bunu da herkesin kabul etmesi gerekir. Ancak hakemin tek rahat olduğu bir yer vardır, o da maçı başarılı yönettiğini düşündüğü süreç sonrasında soyunma odasına gidip duşunu aldığı zamandır. Duş bittikten sonra bütün güzellikler biter ve bir sonraki haftanın sıkıntısı başlar. Dolayısıyla hakemliği burada vurgulamaya çalıştı Yılmaz abi, neticede çok fazla eleştirmek, çok fazla haksızlık yapmak hoş bir şey değil, çok zorlu, meşakkatli yollardan geçerek insanlar bu kadar önemli kademelere geliyor ve burada kalmaya çalışıyorlar. Burada kalmak da çok kolay bir şey değildir. Bir yere gelmek, yükselmek biraz daha kolay gibi gözüküyor. Çünkü kalmak çok daha zor, çünkü süreç içerisinde özellikle medyanın ve kulüplerin Merkez Hakem Kurulu ve futbol federasyonu üzerindeki etkileri hakemi de ciddi biçimde yıpratır ve hakemlik hayatı ister istemez her geçen maç sonrasında biraz daha sonlanmaya yüz tutar. Kendim de bunu bizzat yaşadım. Artık eskisi gibi futbol hakeminin çok uzun seneler futbol hakemliği yapması pek de mümkün değil, çok daha kısa süreç içerisinde biraz daha fazla yıprandığımız için maalesef çok daha kısa süreli hakemlik hayatına sahip olabiliyoruz.

Baktığınız zaman futbol hakemliğinin gelirleri çok fazla konuşuluyor. Futbol hakeminin geliri aslında futbolcunun gelirleriyle kıyaslandığı zaman oldukça düşük kalıyor. Bunun düzeltilmesi belki de sorunları biraz daha çözebilir. Yarı profesyonel sisteme geçmek hakemlik camiasını mümkün olduğu kadar daha iyileştirecek diye düşünüyorum. Ancak baktığınız zaman hakemlik camiasındaki sorunlar hâlâ devam etmekte, sıkıntılar devam etmekte. Umuyorum ki çok kısa sürede bunlar tam anlamıyla geçer diyorum. Çok da fazla uzatmıyorum, çünkü soru-cevap olacaktır. Teşekkür ederim, sağ olun. (Alkışlar)

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Çok teşekkür ediyoruz Sayın Papıla'ya da. Özellikle anlayış gösterip tartışmaya daha fazla zaman ayırdığınız için ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Lütfen sorusu olanlar sorabilirler, buyurun.

ŞEKİP MOSTUROĞLU- Sayın Yılmaz Savaş "cevap hakkı doğdu, cevap verecek vardır" demişti. Ben cevap hakkını kullanmak için değil, ama sunumundaki bazı hataları düzeltmek için söz aldım. Fenerbahçe-Kayserispor maçında Edu Dracena'nın, Galatasaray-Trabzonspor maçında Barış Memiş'in, Beşiktaş-Trabzon maçında Rüstü Rençber'in gördüğü ikinci sarı kartlar oyun kuralı sebebiyle ihracı gerektirmiştir. Her üç olayda da Disiplin Kurulu cezaları kaldırmıştır, siz "kaldırmamıştır" diye sundunuz. Mağlubiyette değil, ama berabere biten Fenerbahçe-Sivasspor maçında futbol müsabaka talimatına dayalı olarak kural hatası itirazı yapılmıştır. Sayın Yılmaz Savaşer'in de üyesi bulunduğu tahkim kurulumuz bu itirazı reddetmiştir, ama akabindeki sezonda futbol müsabaka talimatında aynı konuda değişiklik yapmıştır ve kural hatasının bir sonucu müsabakanın tekrarı

değildir ve kulüp olarak o başvuruyu yaptığımızda da müsabakanın tekrarı talep edilmemiştir. Sunumunuzda “tekrarı talep edilmiştir” diye geçti.

Tarihteki en önemli benim bildiğim kural hatasından maç tekrarları Fenerbahçe-Rizespor ve Beşiktaş-Gençlerbirliği maçlarına ilişkindir ve bunlardaki kural hatasından dolayı maçlar tekrarlanmıştır. Yine bir tarih hatası var bana göre, bu sezon başına kadar bariz hakem hataları demin Yılmaz Savaşer Beyin dediği gibi Disiplin Kurulu tarafından yeniden değerlendirilerek kartlar iptal edilebiliyordu ki, Edu, Barış ve Rüştü bunlara örnektir. Bu sezon başında disiplin talimatında yapılan değişiklikle şahısta hata kuralı kabul edilmiştir ve bunun şu ana kadarki tek örneği sizin sunumunuzun aksine Galatasaray-Ankaraspor maçında Tozo'nun gördüğü sarı karttır ve bununla ilişkili karar da futbol hukukumuz için çok önemlidir. Disiplin Kurulu Tozo'nun kartını iptal edip bir başka futbolcuya bu kartı yazmıştır. Tahkim Kurulu da bu kararı iptal ederek sarı kartın bir başka futbolcuya yazılamayacağına karar vermiştir. Teşekkür ederim.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Biz teşekkür ederiz katkılarınız için, sağ olun efendim. Siz cevap verecek misiniz? Buyurun.

YILMAZ SAVAŞER-Değerli Şekip kardeşim, sunuyu çok hızlı geçtiğimiz için bazı yerleri belki görememişsinizdir. Rüştü Rençber'in kararının kaldırılmadığını, reddedildiğini söylemedim, metinde yazılıdır. İstersen bir daha döner, orayı oynatırız. Benim oradaki eleştirim sadece 948 sayılı Tamimden önce de bu vardı, o kararlar arasındaki çelişkiyi ortaya koymaya çalıştım. Federasyon açık hata veya şahısta hata konusunu kabul etmesine rağmen bunun dışına çıkıp FIFA'nın kabul ettiği diğer koşulları da uygulamıştır. Dolayısıyla maç tekrarına ilişkin sizin kabul etmediğiniz konunun kararı yanımdadır. Arzu ediyorsanız bu karar 4 sayfadır, veririm. Fenerbahçe Spor Kulübünün neyi talep etmiş olduğunu siz bir defa daha oradan görürsünüz. Teşekkür ediyorum.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Öncelikle Yılmaz Savaşer üstadıma teşekkür ediyoruz, her zamanki renkli sunumlarından birini gerçekleştirdi. Tabii, çok şahit olduk bu tür sunumlara, ama bu ayrı bir güzeldi. Teşekkür ederiz her bakımdan, fakat hukukçu gözüyle veya hukuki açıdan baktığımızda ben bazı eleştiriler de getirme ihtiyacı hissediyorum. Spor alanı veya spor hukuku alanı diğer alanlardan her ne kadar keşiştiğini söylesek de bağımsız bir alan, kendine özgü bir alan, ayrı bir boyut aslında. Dolayısıyla bunu bizim yerleşik kavramlarımızla, hukukta kullandığımız kavramlarla özellikle yargılama kavramı gibi, hâkim kavramı gibi, hüküm verme kavramı gibi bütünüyle bizim pozitif hukukumuzla özgü kavramlarla açıklamaya kalkmak, bu anlamda mukayese etmek bana kalırsa hatalı diye düşünüyorum. Dediğim gibi bu ayrı bir boyut, bütün kurumları, kavramları, ilkeleri kendi içerisinde oluşmuş, görevlileri, yöneticileri kendi içerisinde oluşmuş ayrı bir sistem. Dolayısıyla benzetmeye gerek yok diye düşünüyorum ben, ama tabii bir fantezi anlamında konunun göze çarparcak hususlarını ortaya koyma anlamında tabii ki bu tür şeyler yapılabilir, ama hukuki

anlamda, hukuki yaklaşım anlamında affınıza sığınarak tespitlere katılmadığımı söylemek istiyorum.

Cem Papila meslektaşımızın sunuşuyla ilgili olarak müsaade ederseniz birkaç ilave yapmak istiyorum. Şu anda mecliste gündemde olan bilmiyorum, ne zaman çıkacağı hakkında bir fikrim yok, ama Sporda Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin bir kanun tasarısı var. Bu tasarının 8. maddesinde kanuna 25/a maddesi ilave ediliyor, öngörülüyor, böyle bir değişiklik düşüncesi var ve deniliyor ki, yarışmaları kuruluş veya kişi lehine veya aleyhine hileli veya danişıklı olarak yöneten hakemler 5 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası ve 20 bin güne kadar da adli para cezasıyla cezalandırılır. Bu anlamda tabii bu maddede geçen şartların gerçekleşmesi halinde bana kalırsa oldukça ağır bir ceza hakemler için gündeme gelecek. Bu cezai sorumluluğa ilişkin olarak, hukuki sorumluluk anlamında sanıyorum siz de ifade ettiniz, hukuki sorumluluğun olmaması daha uygundur diye düşünüyorsunuz tahmin ediyorum. Fakat siz tabii hakem olarak bu görevi yaparken futbol federasyonu adına bu işlemi yapıyorsunuz. Bir anlamda istihdam edilen kişi pozisyonundasınız. Dolayısıyla hakemlerin gerçekleştirmiş olduğu fiiller sebebiyle, bir tazminat yükümlülüğü ortaya çıkacak olursa Borçlar Kanunu anlamında bir tazminat yükümlülüğü haksız fiilin unsurlarını bütünüyle kapsayan bir fiil sonucunda bir zarar ortaya çıkacak olursa bana kalırsa bu konuda sorumluluktan istisna tutmaya da ihtiyaç yok. Dediğim gibi zaten esas sorumlu sizi istihdam etmesi sebebiyle futbol federasyonu olacaktır. Tabii, kusur hükümleri çerçevesinde rücu etmesi mümkün olur mu olmaz mı o da ayrı bir tartışma olacaktır, ama bence bu tür bir korumaya da gerek yok. Eğer dediğim gibi zaten belki yargıya intikal edecek olursa söylediğim şartlar çerçevesinde bu yönde bir karar çıkması da muhtemeldir diye düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

CEM PAPILA- Pardon, bu konuda bir şeyler söylemek istiyorum. Birincisi, ben de duymuştum hazırlanan kanunda böyle bir hüküm olduğunu, ancak burada şunu ifade etmek isterim; hakemler böyle bir organizasyon olacaksa, olayı sadece maç içerisindeki kararlarla kıyaslamayın, yani aynı organizasyon içerisinde futbolcular olabilir, teknik direktörler olabilir, menajerler olabilir, hatta hiç konuyla alakası olmayan insanlar da olabilir. Meselâ, bir televizyon yorumcusu olabilir. O, o kadar iyi bir çevreye sahiptir ki, o çevresi sayesinde insanların, kulüplerin yetkililerini kullanarak bu işi organize edebilir. Benim anlatmaya çalıştığım şey buydu. Biz yıllardan beri bu camianın içerisindeyiz. Bu camianın içerisinde olan insanlar olarak kimse bize fikrimizi sormuyor. Ben merak ediyorum, mecliste bu kanun tasarısını hazırlayan insanlar kimdir? Belki size soruyorlardır, size sormalarında fayda var. Burada benim özellikle vurgulamaya çalıştığım ve şikayetçi olduğum konu bu. İkincisi, hukuki sorumluluktan bahsediyorsak, ben avukatım, serbest avukatım, yani ben futbol federasyonunun adına görev yaparım, ama o beni istihdam ediyor mu, etmiyor mu tartışılır. Bana göre istihdam etmiyor, yani eğer bir hakemin yapmış olduğu bir haksızlık, bu haksızlık derken cezai açıdan sorumlu tutulacak şekilde bir haksızlıktan bahsediyorum. Çünkü maçın içerisinde hakem

o kadar hatalı kararlar veriyor ki, bariz 78 cm içeri girmiş top, “gol değil” diyor. Bunu eğer sorumlu tutacaksanız futbol federasyonu hakemin bu kararından dolayı, futbol federasyonu bu tazminatı ödemekten kurtulması mümkün değil, ama eğer hakem yapmış olduğu bir eylem sonrasında cezai müeyyideyle karşılaşmışsa sizin söylediğiniz kanun değişikliği, tabii ki o anlamda bir sorumluluktan söz etmek mümkün olabilir. Şunu söyleyeyim; maçta vermiş olduğu her kararı hakem doğru diye verir. Emin olun, ben her kararı doğru diye veriyorum, ama ben gidiyorum televizyona bakıyorum ki, hiç alakası yok, o kadar kötü, yanlış bir karar vermişim ki, buradaki niyeti anlamak lâzım, doğru algılamak, anlamak lâzım. O yüzden, evet, bir sorumluluktan bahsedilebilir, ama yeni kanun yürürlüğe girdikten sonra ancak cezai olarak bir sorumluluk söz konusu olmuşsa bir tazminat sorumluluğundan bahsedilebilir diye ben en azından düşünüyorum.

YILMAZ SAVAŞER- Erkan Beyin söylediği spor hukuku müstakil bir branştır, genel hukuk kural ve ilkeleriyle bunu çözmek gerekir. Bu bir temenni, bu bir tartışma, bu sürüyor. Tabii ki bu çabalarımız müstakil bir spor hukuku dalı ve kürsüsü yaratması konusunda Erkan Beyin böyle konuşması gerekiyor. Çünkü bunun liderliğini yapanlardan biri, ama şu gün içinde bulunduğumuz düzenlemede spor hukuku müstakil bir hukuk dalı olmadığına göre akitten doğan hükümler borçlar hukukuyla, hakemlerle ilişkiler, sporcuların disiplinle ilgileri de bir anlamda disiplin hukuku ve ceza hukukuyla çözülüyor. Hakem sözcüğünün spor hukukundaki anlamını bana Erkan Bey anlatabilirse ben bu sunumu değiştireceğim. Spor hukukunda hakem kimdir, spor hukuku hakemi tarif bile etmemiştir, ama biz istiyoruz ki, bütün buralarda oluşumuzun, çabamızın sebebi bağımsız bir hukuk dalı yaratmak, bir hukuk kürsüsü, spor hukuku kürsüsü yaratmak ve onları bunun içerisinde düzenlemek. Elbette ki, bunun liderliğini yapan kardeşim bu şekilde savunacak, ben o savunmasına aslında katılıyorum, ama bugün için burada bir sunucu olarak onu söylemem mümkün değil.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Teşekkür ediyoruz. Buyurun.

TALAY ŞENOL- Yılmaz arkadaşımızın söylediklerine ben de katılmıyorum. Bir yere sormak değil, bu sui generis bir şey ve uluslararası dikey ilişkilerde olan bir şey, sadece ulusal bir şey değil ve bunun hukuku oluşuyor. Bu bir müstakil hukuk değil, tabii bir karma hukuk. Hem kamu hukukunda hem özel hukuktan alıntılar yaparak, ama kendi hukukunu yaratan bir şey. Hiçbir yerde cezai objektif sorumluluk olmaz, ama burada cezai anlamda objektif sorumluluk var. Buradaki şeyleri eğer siz illa genel yargı prensipleri, genel ilkeler, genel tanımlara götürürseniz altından kalkamazsınız. Sanıyorum itirazımız o, başka bir şey değil.

Gelelim sorumluluk meselesine, bu işte bir-iki de bilirkişilik yaptım. Bir defa bana görecezada, “genişletici yorum” olmaz. Eğer bir suç işlenmiş, genel olarak bir mazarrat doğmuşsa ona bir madde bulunur. Yoksa ceza hukukunda genişletici yorum yapılarak ceza verme yoluna gidilemez. Bu nedenle böyle bir maddenin konmasında yarar var. Burada hakemsiz o iş olmaz. Dolayısıyla oraya şunu bunu

yazmasanız bile, meselâ, o yönetici sonunda hakeme gelip dayanacaktır. Bu tür olaylarda şike bireysel olarak ayrıca futbolcu tarafından yapılabilir. Buradaki konumu sadece hakemin bu işin içinde olması, Holitzer olayı, olması durumunda ne yapılabilir? Onu da hemen söyleyeyim; bir yargıç hanım 2.5 sene ceza verdi. Çok ağır bir ceza verdi. Sebebi de şu: “Yaptığınız çok önemlidir. Ben 2 senenin altına inmiyorum. Çünkü o zaman tecil etmem lâzım, tecil etmiyorum. İbret olsun” dedi.

Hukuki duruma gelince; burada kasıt unsuru, özel bir kasıt lâzım. Siz burada eğer ben sizin hakem olarak bu işi kasten yaptığınızı kanıtlayabilirsem siz sorumlu olursunuz. Hem hukuki, hem cezai, yönden. Siz çıkar birini döverseniz futbol sahası içerisinde, bu artık çok açık bir etkili eylemdir. Sizin hakemlik görevinizin dışındaki bir eylemdir, tabii sorumlu olursunuz, ama gol atıldı verdiniz, vermediniz, bu tamamen bir anlaşılabilir insani hatadır. Bu hataları bilerek ben müsabakaya katılıyorum kulüp olarak, ben de hakemin insan olduğunu kabul ediyorum. Hakemin hata yapma hakkı temel haktır, elinden alınmaz diye Collina'nın bir lafı vardır. Dolayısıyla bu tür şeyler tartışma konusu bile yapılması bana göre yanlış. Bu tür olaylar, şans oyunu “iddia” ile birlikte gelmiş. Şimdi düşünebiliyor musunuz, Hongkong'da bir adam Afrika'daki bilmem ne maçı için bilmem nerede ne ayarlıyor? Bunları nasıl engelleyeceğiz? Holitzer olayı onu ortaya çıkardı. Bu tür şeyler için de sanıyorum 4 sene ile 8 sene arası bir ceza öngörülmüş. Bana göre biraz abartılmış, ama böyle bir şeyle bir ilk adım atılırsa zannedirim sorun çözülecek. Teşekkür ederim.

CEM PAPILA- Cevap vermek istiyorum. Birincisi, benim karşı olduğum şey şu; bu toplumun genel bakış açısını ortaya koyuyor bu kanun değişikliği, orada hakem kelimesinin kullanılması toplumun genel bakış açısı ve güvensizliği. Ben size biliyorum, ama bu konuda çok fazla konuşmak istemiyorum, antrenörün şike yaptığını biliyorum. Bakın, antrenör, çok basittir, oynatması gereken üç oyuncuyu oynatmaz veya oynatırken üç oyuncuyu çıkartır. Çok kolaydır bu işler insanın içinde kötü niyet olduktan sonra, bu kanun düzenlemesi hakemlerle sınırlıysa ben bunu bir eleştiri olarak değerlendiriyorum, o şekilde yapıyorum. “Spor müsabakasıyla ilgisi olan kişiler” derse veya “organizasyonla ilgisi olan kişiler” çok daha mantıklı olurdu diye düşünüyorum. Ben tabii gelişmeleri çok yakından takip edemiyorum, sadece değişiklik yapıldığını duyuyorum, yapılacağını duyuyorum, ama metin elimde yoktu.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun. Başka sorusu olan var mı? Buyurun Mürsel Bey.

MÜRSEL BAŞGÜL- Benim Cem Beye kısa bir sorum olacak: Bir hakem olarak hukuki sorumluluk açısından istihdam edilmede tabiiyet unsuru çok önemli, tabii olma. Siz federasyonla sizin aranızda bu anlamda bir tabiiyet hissediyor musunuz? Çok şeylerle, kurullarla bağlısınız, psikolojinizi anlattınız, bekleme süresi, çünkü o daha önceki olaylara da dayanıyor. En azından iyi görünmeniz, olma-

nız gerekiyor maç verilmesi için, verilmeme de bir tutum. Daha sonra kurallarla bağlınız, gözlemciler var, yani normal kişiler dışında bu konuda görevli kişiler var, ama bir de hakemin bağımsızlığı, serbest kararını, bu açıdan acaba Borçlar Kanunu 55 anlamında bir tabiiyet ilişkisi kurulabilir mi? Çünkü bu sorumluluk açısından çok önemli, yoksa federasyonda sorumlu olmayacaktır. Bu konuya en iyi cevap verebilecek sizsiniz sanıyorum. Teşekkür ediyorum.

CEM PAPİLA- Ben şu an için Borçlar Kanunu 55. maddesine göre tabiiyet kurulmasının mümkün olduğunu düşünmüyorum. Çünkü benim futbol federasyonu ile futbol hakemi olmak dışında hiçbir ilişkim yok. O, yani benim sigortamı yaptırmıyor, ben nasıl anlatayım, benim sağlık harcamalarımı yapmıyor, herhangi bir şekilde bana güvence vermiyor, benim oraya çalışıp, oradan emekli olmak söz konusu, yani benim sabit bir ücretim yok, aylık aldığım bir ücret de yok. Sadece bana yönetmiş olduğum maç karşılığında bir para ödeniyor, bir de antrenman parası adı altında 10 ay bir ücret ödeniyor. Bunun dışında futbol federasyonu ile benim hiçbir hukuki bağım yok.

TALAY ŞENOL- Sizin statünüz madem avukatsınız, şimdi aramızda da tartışıyoruz, sizin statünüzle yardımcı eleman mısınız, taşeron musunuz, istisna akdi midir? Çünkü bir iş yapıyorsunuz.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Hizmet özelliği daha fazla gibi sanki.

TALAY ŞENOL- Ama bu Borçlar Kanunu hukuk anlamında statünüzü nasıl?

CEM PAPİLA- Sıkıntımız zaten statünün tam olarak belirlenmemiş olmasından kaynaklanıyor. Yani benim hukuki bir bağıntım yok, bir anlaşmam yok, federasyonla bir sözleşmem yok.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Görevlendirilme tarzı, siz de kabul ediyorsunuz.

CEM PAPİLA- Bakın, bu görevlendirilenin futbol federasyonunun kasasından, kimin kasasından çıktığını da bilmiyoruz biz. Bu para bana ödeniyor, ama neticede futbol federasyonunun yapmış olduğu organizasyonun pazarlamasından dolayı gelen bir meblağdan benim param ödemiyo, ama ben hiçbir zaman futbol federasyonunun elemanı olarak kendimi görmüyorum, hissetmiyorum, böyle bir bağ da aramızda yok. Sıkıntı zaten futbol hakemi statüsünün tam olarak belirlenmesinden kaynaklanıyor. Ben futbol federasyonu olsam futbol hukukunu yöneten insanlar olsam futbol hakemi statüsünü net ve açık olarak ortaya koyarım, birtakım yasal güvencelere de bağlanırım, ama benim maç yönetmek dışında futbol federasyonu ile hiçbir ilişkim yok. Benim o amirim değil. Futbol federasyonunu temsil eden vekaleten futbol federasyonunun temsilcisidir. Varsa o var, ben değilim.

YILMAZ SAVAŞER- Talay Hocam, ben size şunu söyleyeyim: Hakem maç esnasında bir futbolcuya yumruğunu vurdu ve çenesini kırdı. Maddi ve manevi tazminat konusunda federasyona bir dava açar mısınız? Neye dayandıracaksınız?

TALAY ŞENOL- Bakınız, hukukta boşluk yoktur, sözleşmeler hukukunda boşluk yoktur. Hiçbir yere sokamazsanız biz vekalet sorarız, Almanlar temsilcisz vekalet sistemi içerisine sokarlar, ama hiçbir zaman hukuk boşluğu diye bir şey yoktur. Orada böyle bir ilişki olduğuna göre hiçbir yere sokamıyorsak bunu vekalet ilişkisine sokarız.

CEM PAPİLA- Buradaki mesele zaten biraz zorlamadan kaynaklanıyor. Zorlarsanız bir şey bulursunuz.

SALONDAN-Haksız fiilde vekalet ilişkisi olmaz.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Hayır, vekilin haksız fiilden dolayı acaba asil sorumlu olarak...

SALONDAN- Duruşmada hakime hakaret edersen benim müvekkilim mi öder tazminatı? Yapmayın Allahaşkına.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Hocam, tamamlayıcı bir şey söyleyeyim. Gerçi sizin uzmanlık alanınız. Aslında futbol müsabakalarını düzenleme, bunu yönetme görevi esasen futbol federasyonunun görev ve yetkisi içindedir, ama futbol federasyonu bu görevini, yetkisini kullanırken tayin ettiği hakemler vasıtasıyla bunu yerine getirmektedir. Biz bir de hep söylüyoruz, bu özel hukuk hükümleri çerçevesinde gerçekleşen bir ilişkidir. Dünyadaki eğilimin sonucu olarak Türkiye’de de zaten yakın zamanda da tamamen özel hukuka tabi hale gelecek mevcut kanun değişikliğiyle, dolayısıyla borçlar hukukçusu arkadaşlarım da yanımda, yani Borçlar Kanunu 100. maddesi anlamında futbol federasyonunun muavin şahsın sorumluluğu çerçevesinde ki, bu da bir önemli sorumluluk tiplerinden biridir. Dolayısıyla hakemleri ele aldığımız zaman aslında bu hukuki statülerini belki belirlememiz lâzım. Spor hukukundaki en büyük sorunlardan biri, hiçbir kurumun, müessesenin hukuki yapısını, hukuki niteliğini ortaya koyma konusunda ciddi sorunlarla karşılaşılıyor. Biz hukukçu olarak, kıta Avrupası hukukçusu olarak, Roma hukuku temelli hukukçular olarak belli bir kavram içerisine oturttuğumuz takdirde ancak bir müesseseyi ona bağlı hüküm ve sonuçları bağlayabiliyoruz. Bu söylediğim çerçevede Borçlar Kanunu 100. maddesi anlamında muavin şahıs hakemlerin sayılması gerekir. Dolayısıyla da gerçekleşecek özellikle ortaya çıkacak zararlar anlamında da futbol federasyonunun sorumluluğuna gidilmesi gerektiğini ben düşünüyorum.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Tabii, boşluğu doldurmak lâzım. Yoksa bu zorlama değil, çünkü hukuki ilişkinin tayini, niteliğinin belirlenmesi uygulanacak hükümlerin tayini bakımından çok önemli. Dolayısıyla arkadaşlarımın bu konudaki değerlendirmesini ben çok önemsiyorum ve bunun isminin koyulması lâzım gelir diye düşünüyorum. Sizin de başınız ağrımaz, dolayısıyla zarara uğrayan da tatmin edilmiş olur. Mürsel Bey, sizden evvel Mehmet Demir Bey konuşmak istedi, buyurun Mehmet Bey.

MEHMET DEMİR- Ankara Hukuk Fakültesi doçentlerindenim. Tabii, burada çok sorulacak soru var Yılmaz Beye de, Cem Beye de, onlar hukukçu olduğu için çok fazla soru sorulmasına da yol açtılar, üzülüm, ama benim sorudan ziyade çok kısa bir katkı olacak, onu söyleyip geçiştireceğim.

Burada futbol hakemlerimizin konumu, hukuksal konumu ve yetkilendirilmesi, yetkinin alanı tartışılıyor. Temsil hukuku üst başlığı altında yer alırsak temsilci ve organ birbirinden farklı kişiler. Burada tüzel kişiliği temsil eden bazı kişilere organ, bazılarında da temsilci deriz. Burada tipik bir temsilcilik ilişkisi var, yani futbol hakemi de olsa, başka spor hakemi de olsa onun konumu temsilci, yani organ değil. Bu noktadan hareketle temsilci dediğimizde sözleşmesel ilişkiye gerek yok, yani tek taraflı temsil yetkisini veren federasyon tüzel kişilik, dolayısıyla sözleşmeye de ihtiyaç yok. Sorumluluk hukuku bakımından baktığımızda da kusura dayanmayan sözleşme dışı sorumlulukta da olsa veya sözleşmesel sorumlulukta da olsa ifa yardımcısı tipik, yani borçlu konumundaki kişinin yetkili temsilcisi, ifa yardımcısı, ama bu yetkiyi aştığında, aştığı ölçüde yetkisiz temsilci konumuna girer. Bu yetkisiz temsilcinin hareketleri de duruma göre hukuksal veya cezai yaptırımlara tabidir. Hukuksal yaptırım da tipik olarak tazmin yükümlülüğüdür. Tazmin yükümlülüğünde kişisel kusur olduğu ölçüde kendisine rücu edilmesi olanağı vardır. Talay Beyin son kasten demişti, o kasıt olma zorunluluğu yok, kusur kalıplarından ihmal de olabilir. Dolayısıyla cezai sorumluluğu derken hocam çok güzel tamamladı. Özel bir yasamız bunu ayrıntılı bir şekilde organize suç tipleri olarak algılamış ve bunu yaptırıma bağlamış, isabet de yapmış.

MÜRSEL BAŞGÜL- Biraz önce tabiiyet konusu özellikle sordum. Kanımca çünkü burada hakemin yapısı ve psikolojisi de sadece mevcut kurallar karşısındaki durumu değil, o da önemli. Bence bunlardan hiçbirisi de tam olarak giremez, ama burada bu tartışmanın açılmış olması çok önemli. Böyle bir durumda temsilci olsa, temsil edilen maç yönetebilir mi ya da hakem olabilir mi ya da ifa yardımcısında borçlu ya da hak sahibi kendisi de ifa edebilir. Böyle bir durumda ifa yardımcısı kullanan kişi o borcu kendisi yerine getirebilir mi? Onun dışında hakem yapabilir, federasyon başkanı yapabilir mi? Dolayısıyla o kadar basit değil, temsil ilişkisi, tabiiyet ilişkisi, ama bu tartışmanın açılması çok yararlı, burada sonuca varmak yerine bu unsurları belirlemek spor hukukunun özellikleri göz önüne alınarak, teşekkür ederim.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Bir makale konusu çıktı Mürsel Bey.

CEM PAPİLA- Son bir şey ilave edebilir miyim? Kadir Has Üniversitesinde sevgili Kısmet Erkiner'in spor müdürü olarak Spor Hukuku Enstitüsü müydü, statüsünü tam olarak hatırlamıyorum, oraya 80-100 avukat birlikte başlamıştık. Belki de daha fazlaydı, ama onların temel bir sıkıntısı vardı. Benimle burada olan arkadaşlar da var. Düz hukuk mantığıyla ben profesör değilim, araştırma görevlisi de değilim. Neticede avukatım, sadece bilgim ve görgüm onunla sınırlı. Bu konuda kafa patlatan da bir adam değilim, açık ve net konuşayım, en azından

akademisyen değilim. Ancak şunu söylemek lâzım; olayı sadece borçlar hukuku mantığıyla veya borçlar hukukuyla çözmek mümkün değil, bir kere sporun kendine has bir durumu var. Futbol hakeminin durumunu borçlar hukukuyla açıklamak hele hiç mümkün değil, yani bunu ancak içinde bulunduğunuz zaman hakemin yetkisini, sınırlarını, nereye kadar gidebileceğinizi bildiğiniz zaman anlayabilirsiniz. Çok doğrudur, tek statü ortaya konmak zorunda, ama bunu borçlar hukukundaki birtakım terimlerle sizin eleştirdiğiniz gibi sevgili Yılmaz Bey, yani genel hukuk terimleriyle nasıl bunu anlatmak doğru değilse, borçlar hukuku terimleriyle futbol hakemi statüsünü belirlemek hiç mümkün değildir. Benim düşüncem bu, sizin de düşünceniz farklı, saygı duyuyorum, ama bu tartışılması gereken ve derhal çözüm bulunması gereken bir konudur. Ben bu konuyu özellikle bu 10 dakika içerisinde hemen açtım ki, çünkü ben şikayetçiyim bu konudan, yeni bir tartışma konusu başladı.

PROF. DR. KUDRET GÜVEN- Tabii, teşekkür ediyoruz, çok faydalı oldu, sağ olun. Bundan sonra bu konu gerçekten çok tartışılacağına benzer. Katılımcılara başta olmak üzere, tertip heyetine ayrıca teşekkür ediyoruz. Sizler de teşrif ettiğiniz için eksik olmayın, bizi şerefliyorsunuz. Bundan sonraki oturumu biran evvel başlatabilmek için burada kapatıyorum, hepimize iyi günler diliyorum efendim. (Alkışlar)

SUNUCU- Konuşmacılarımıza değerli görüşlerinden dolayı teşekkür ediyoruz. Ödüllerini vermek üzere Ankara Barosu Başkan Yardımcısı Sayın Av. Salih Akgün'ü kürsüye davet ediyorum. (Alkışlar)

Sayın Prof. Dr. Kudret Güven, Sayın Av. Yılmaz Savaşer, Sayın Av. Cem Papıla. Beş dakikalık kısa bir aradan sonra devam ediyoruz.

IV. OTURUM

SPORDA MEDYA VE TV HAKLARI

SUNUCU- Sayın katılımcılar, sevgili konuşmacılar, en sonunda, nihayetinde uzun bir kurultayın sonuna geldik ve son oturumumuzu yapıyoruz. Son oturumumuz “Sporda Medya ve Tv Hakları” konusunda olacak. Oturum Başkanı Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkan Yardımcısı Sayın Kübra Hanım, konuşmacılarımız gene Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Başkanı Av. Gurur Gaye Günel, Av. Jacobo Ollero de la Serna, Fenerbahçe Spor Kulübü As Başkanı Av. Şekip Mosturoğlu, Oturumlarını yapmak üzere ben kendilerine sözü bırakıyorum. Buyurun efendim.

KÜBRA KÖKSAL- Bugün ilk oturumun 1.5 saat geç bitmesi nedeniyle şu anda kapanış saatinde olmamıza rağmen son oturuma geçmiş bulunuyoruz. Son oturumun konusu “Sporda Medya ve Tv Hakları” Ben konuşmacılara geçmeden önce kısaca onları tanıtmak istiyorum. Şekip Mosturoğlu Fenerbahçe Spor Kulübü As Başkanı, Spor Hukuku Enstitüsü Başkan Yardımcısı, Türkiye Futbol Federasyonu önceki başkan vekili ve hukuk kurulu üyesi ve avukat, her şeyden önce avukat. Avukat Jacobo Ollero de la Serna Attorney of Law Hukuk Bürosunun ortaklarından ve bana verdiği karttan anladığım kadarıyla oldukça fazla şubesi olan hukuk bürosu, aynı zamanda kendisi Atletico Madrid’in avukatı oluyor. Gurur Gaye Günel her şeyden önce avukat, Spor Hukuku Enstitüsü Üyesi ve bu kurultayı düzenleyen Spor Hukuku Komisyonunun başkanı. Ben ilk önce söz hakkını Sayın Şekip Mosturoğlu’na vermek istiyorum. Buyurun.

ŞEKİP MOSTUROĞLU-

SPORDA (FUTBOLDA) MEDYA HAKLARI

GİRİŞ

Modern sporu şekillendiren en önemli unsurlardan biri spor ve televizyon ilişkisidir. 90'lı yıllardan itibaren televizyon, medya ve iletişim endüstrilerinde yaşanan baş döndürücü teknolojik gelişmeler ve buna paralel olarak medya ve iletişim piyasalarında oluşan sert rekabet ortamı spor yayınlarının hakları için ödenen bedelleri geçmişle kıyaslandığında çok yüksek düzeylere çıkarmıştır. Örneğin, İngiltere'de 1983 yılında yıllık olarak £ 2.6 milyon gibi bir rakama satılan Futbol 1. Ligi yayınları, günümüzde £ 1-1.5 milyar seviyelerine ulaşmıştır. Benzer artışlar son 10 yıllık süreçte ülkemizde de yaşanmıştır. Önceleri düşük bedellerle hatta çoğu zamana bedelsiz yayınlanan spor müsabakaları günümüzde milyon dolarla ifade edilen meblağlara ulaştı. Bu gün futbol müsabakalarının yayın haklarının toplu satış anlaşması ile yıllık US\$ 130 milyon gibi bir meblağa ulaşılmıştır. Son olarak futbol müsabakalarının radyo yayın hakları yıllık 3.5 milyon USD mertebesinde bir bedelle ile ihale edilmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda sadece ülkemizde değil, birçok gelişmiş futbol ülkesinde de futbolun ana oyuncularını oluşturan kulüplerin hemen hemen tamamı, televizyon yayınlarından elde ettikleri gelirler ile günlük işlemlerini sürdürür hale geldiler. Günümüzde artık, televizyon yayınları ve futbol arasındaki ilişki artık futbol endüstrisinin devamı için belirleyici bir unsur oldu.

Bu tebliğin amacı, Avrupa'da futbol medya hakları ile ilgili olarak yaşanmış süreçler hakkında kısa bilgiler verdikten sonra Türkiye'deki gelişim sürecini Avrupa'da ortaya çıkmış hukuki süreçler ışığında inceleyerek Türkiye'deki sürecin geleceği hakkında tahminlerde bulunmaktır.

Tebliğin ikinci bölümünde ise kısaca sporda sponsorluk konularında satır başlarına değinilecektir.

SPOR ve TELEVİZYON

60'lı yıllardan itibaren spor ve televizyon arasındaki ilişki giderek finansal açıdan son derece önemli bir hale gelmiştir. Açık kanallardan yayın yapan yayın kuruluşları; spor müsabakalarının daha fazla ticari reklam çekebilecek bir unsur olduğunu, şifreli/ödemeli kanallardan yayın yapan yayın kuruluşları ise spor müsabakalarının daha fazla abonelik sattırabileceksıra dışı bir araç olduğunu keşfettiler. Diğer taraftan sporcular ve özellikle takım sporlarında yarışan kulüpler, televizyonun sadece bir promosyon aracı değil aynı zamanda ana gelir kalemlerinden biri olduğunu anladılar.

Günümüzde medya şirketleri, spor müsabakalarının yayın haklarını elde etmek

için belirlenmiş son derece yüksek meblağlardaki yayın bedeli karşılığını, yayın hakkını elde etmek istedikleri spor müsabakasının organizatörüne (kulüp, lig, federasyon) ödemektedirler. Bu şekilde medya şirketleri tarafından ödenen yüksek bedelden, söz konusu spor müsabakasının organizatörü (kulüp, lig, federasyon) kalitesi yüksek, üst düzey sportif performans elde edebileceği şartları (sporcu, tesis, alt yapı olanakları) oluşturacak finansman kaynağını sağlamakta ve bunun sonucunda ortaya çıkan yüksek kaliteli, üst düzey performans spor müsabakasını daha ilgi çekici hale getirmektedir. Yüksek ilgi sonucunda milyonlarca televizyon izleyicisi açık kanallardan yada abonelik sistemi ile yayın yapan kanallardan müsabakayı izlemekte, medya şirketleri de artan reklam ve/veya abonelik gelirleri ile spor müsabakalarının yayın haklarına daha fazla yatırım yapmaktadır.

Yukarıda özetlenen süreçten de anlaşılacaktır ki spor müsabakalarının yayın hakları karşılığı bedeldeki artış, söz konusu spor müsabakasındaki toplam kaliteyi arttırmakta, artan kalite ise spor müsabakasının izlenirliğini arttırmaktadır. İzleyicisi artan medya şirketinin reklam, sponsorluk ve abonelik gelirleri artmakta bunun sonucunda spor müsabakalarının yayın haklarına yapılan yatırımlar artmaktadır.

MEDYA HAKLARI – GÜNCEL DURUM

Avrupa'da güncel olarak spor, ve özellikle futbol ile ilgili televizyon, gsm, internet, bilgisayar ve video oyunları gibi sektörlerin de dahil olduğu, genel anlamda medya hakları adıyla hukuki literatürde yer bulan konu üzerinde önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Genel olarak Avrupa ve AB, özel olarak ise Avrupa'nın gelişmiş önde gelen ülkeleri ile ilgili analizler geçmeden önce genel bir değerlendirmede bulunmak yararlı olacaktır.

Avrupa'da futbolun, özellikle televizyon ilişkileri bakımından yeniden yapılandırılması Amerikan modelinin örnek alınması suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bu süreç 1991 yılında, Sir Taylor'ın, Hillsborough stadyumunda 100 kadar Liverpool taraftarının ölümüyle sonuçlanan üzücü olayın ardından İngiliz hükümeti için hazırladığı ve futbolun ülkedeki geleceği için gerekli tespit ve tedbirleri içeren raporuyla başlamıştır. Raporun önemli bölümlerinden biri, futbol stadyumlarının yeniden düzenlenerek tamamı koltuklu, modern tesislere dönüştürülmesi idi. Avrupa'da futbolun ekonomik olarak yeniden yapılanmasının temelinde Taylor Raporu yatmaktadır. Bu raporun yayınlanmasının ardından Stadyumların yenilenmesi için gerekli olan kaynaklar, bu kaynakların yaratılması ve futbolun İngiltere'deki varlığının sağlıklı biçimde gelişerek sürmesi için çalışmalar başlatıldı. Bu çalışmaların en önemli sonucu İngiltere'de The FA Premier League Limited adlı kısaca Lig A.Ş. şeklinde isimlendireceğimiz kurumun kurulması oldu.

Amerikan kurumsal spor yapılanması modeli asıl aktörün LİG tüzel kişiliği olması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yani asıl **İŞ** oynanmakta olan lig müsabakasıdır ve tüm organizasyon bu anlayış çerçevesinde şekillenir. Kulüpler, lig

organizasyonunun ya da tüzel kişiliğinin sattığı franchise kurumlar olmalarının dışında forma reklamı alamazlar, medya hakları satamazlar. İş operasyonları, işin asıl sahibi olan Lig tarafından merkezi olarak gerçekleştirilir. Amerikan modeli, FA Premier League'in kuruluşunda etkili olmuştur ve bu organizasyona dahil olan kulüpler yaptıkları bir anlaşma ile sahip oldukları belirli hakları Lig A.Ş.'e devretmişlerdir. Devredilen bu hakların en değerlisi ve önemlisi de tabii ki yayın haklarıdır.

Amerikan modelinden esinlenerek yaratılan ve başlangıçta sadece İngiltere'de uygulanmakta olan bu sistem, ilerleyen zamanla birlikte Avrupa'nın diğer ülkeleri ve hatta uluslararası federasyonlar tarafından da benimsenmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Türkiye'de dahil olmak üzere bu sistem İngiltere, İskoçya, Almanya, Fransa, Danimarka, Belçika, Avusturya, Hollanda, Norveç ve İsveç gibi Avrupa'nın önde gelen ülkelerinde uygulanmış ve halen de uygulanmaya devam etmektedir. İtalya, İspanya, Portekiz ve Yunanistan'da ise medya hakları bireysel olarak kulüpler tarafından satılmaktadır. İtalya da de her ne kadar kolektif satış sistemini uygulamak istenmişse de ülkedeki yasalar buna olanak vermemiş ve bunun sonucunda İtalya'da bireysel satış sistemi uygulanmaya gelmiştir. Ancak önümüzdeki yıldan itibaren İtalya'da da kolektif satış sistemine benzer bir başka sisteminin uygulanmasına yönelik çalışmalar sonlanma aşamasına gelmiştir.

Son yıllarda, medya haklarının kolektif satışını benimseyen lig ve federasyonlar ile ilgili olarak Avrupa Komisyonu Rekabet Kurulu soruşturmalar başlatmış ve ilgili kurumlardan savunma istemiştir. Bu süreç içerisinde, Komisyon, "kolektif satış sisteminin" rekabeti kısıtlandığını ve rekabet koşullarının kolektif satış sisteminden zarar gördüğünü tespit etmekte ve bu yönde girişimlerde bulunmaktadır. Soruşturmaların muhatabı olan kurumlar ise, kolektif satış sisteminin rekabetten olumsuz yönde etkilendikleri iddia edilen küçük ve orta ölçekli spor kulüplerini "dayanışma" kavramı altında koruduğunu savunmaktadırlar.

İşte tüm bu sportif ve hukuki gerekçe ve amaçlar doğrultusunda, Avrupa'da medya hakları konusunda, kıta futbolunun hatta sporunun geleceğini şekillendirebilecek ölçüde etki yapabilecek, çok önemli gelişmeler yaşanmakta ve düzenlemeler yapılmaktadır. Bu çerçevede, ülke bazında, futbol ile ilgili medya haklarının satışı ve yayınlanması üzerine analizlere geçebiliriz.

İNGİLTERE

İngiltere ve İngiliz futbolunun operasyona ilişkin düzenlemeleri, her ne kadar Amerikan spor yapılanmasından etkilenmiş olsa da, Avrupa futbolunun sistem açısından yeniden yapılanması sürecine öncülük ettiği için önemlidir.

'The Football League' bünyesinde mücadele etmekte olan 1. Lig kulüpleri 1992 yılında Lig'den ayrılarak, sportif hükmiyeti FA, ticari hükmiyeti ise Lig

olmak üzere FAPL Limited Şirketi'ni kurdular. Kulüpler tarafından belirli sponsorluk ve reklam haklarının devrinin yanı sıra Lig maçlarının yayın haklarının pazarlanması, gelirlerin toplanması ile üyelere geri dağıtılması işleri de FAPL'e devredildi.

Bu tarihten itibaren FAPL, lig maçlarının naklen yayınları ile özet görüntülerini açtığı ihalelerle satmaya başladı. Sistem 2001 yılına kadar tüm taraflarca kabul gördü ve sorunsuz olarak işlemeye devam etti.

Ancak 23 Haziran 2001 tarihinde, Avrupa Komisyonu FAPL müsabakaları ile ilgili toplu/kolektif satış anlaşma ve düzenlemelerini içeren bir soruşturma başlattı. Komisyon'a 21 Haziran 2002 tarihinde verdiği cevabında FAPL, Avrupa Anlaşması'nın *EC Treaty* 81 (1)maddesinden menfi tespit, eğer bu olmazsa, 81 (3) kapsamında FAPL medya haklarının kolektif satışı ile ilgili olarak muafiyet talep etmiştir. Komisyon, FAPL tarafından verilen cevaba ilişkin Aralık 2002'de itirazlarda bulunmuştur. Komisyon'un itirazları temel olarak şu noktalarda odaklanmıştır.

- Söz konusu FAPL Limitet anlaşması FAPL'e Lig'in medya haklarını münhasıran satma hakkını tanımaktadır. Bu hak, kulüplerin bağımsız olarak ilgili hakların ticari olarak değerlendirilmesi için atacağı adımları ve girişimleri engellemektedir.

- Düzenlemeler, futbol medya haklarının satın alınmasına ilişkin üst pazarlardaki rekabeti kısıtlamaktadır. Bu pazarlar, ilgili medya haklarını kullanarak nihai tüketicilere hizmet veren alt pazarlarla da yakından ilişkilidir. Bu pazarlar içinde ticari açıdan en önemlisi olan televizyon, ki açık TV kanalları reklam verenler için, ödemeli TV'ler ise aboneler için rekabet etmektedirler. Bu sebeple kısıtlamalar, alt pazarları da etkilemektedir.

- Toplu satışın medya sektörlerine getirmesi muhtemel herhangi bir fayda ve verimlilik, FAPL'in uyguladığı ticari politikalarla negatif hale dönüşebilmektedir. Çünkü büyük ve geniş medya hakları paketlerinin topluca satışı, pazarlara giriş için engeller yaratmakta, FAPL üretim üzerindeki çeşitli kısıtlamaları yeni ürün ve pazarların gelişimini sınırlandırmakta, ve genel olarak satış politikası alt pazarlarda daralmaya neden olmaktadır; bu nedenle kısıtlamalar, medya operatörleri arasında rekabete zarar vermektedir.

Yukarıdaki itirazlarla ilgili FAPL, 18 Mart 2003 tarihinde Komisyon'a verdiği resmi cevapta, söz konusu toplu satış sistemine ilişkin uygulamanın herhangi bir pazarda rekabeti kısıtladığı şeklindeki iddiayı kesin bir şekilde ret etmiştir.

Komisyon soruşturması ile ilgili olarak FAPL ve Komisyon tarafından görüşlerine başvurulmuş üçüncü şahıslar temelinde, FAPL medya haklarının toplu satış sistemi ile gerçekleştirilmesinin gerekliliğini şu 3 ana konuya bağlamışlardır.

- Solidarity (Dayanışma)

- Sporun sosyal ve ekonomik özellikleri
- Zengin ve fakir kulüp ve federasyonlar arasında sportif rekabetin dengesi

Her ne kadar FAPL'in toplu satış sistemine ilişkin uygulamanın rekabeti kısıtlandırmadığı yönünde kararlı görüş açıklasa da taraflar, konu üzerinde bir anlaşma sağlayabilmek için görüşmelere başlamışlardır. Bu görüşmeler sonucunda FAPL toplu satış sistemi uygulamasında Haziran 2003'te bir takım değişiklikler gerçekleştirdi.

FAPL, Lig'in tüm medya haklarının (televizyon, radyo, internet, umts ve fiziki medya hakları dvd, vhs, cd-rom gibi) ticari olarak değerlendirilmesine ilişkin yeni hak segmentasyonları da içeren, ticari politikalarını taslak şeklinde Komisyon'a sundu. Bunu takiben Temmuz 2003'te FAPL, 2004 – 2007 arasındaki üç futbol sezonunun yayın haklarının satışı için yayıncı kuruluşları davet etti. Yayın hakları, canlı TV yayınlarına ilişkin 4 ayrı paket içeriyordu. Sonuçta bu 4 paketin yayınlama haklarının tamamı yine BSKyB tarafından kazanıldı.

FAPL, Avrupa Komisyonu tarafından açılan soruşturma sonucunda, Komisyon ile bir anlaşmaya varabilmek amacıyla yaptığı değişiklikleri uygulamaya koymuştur. Bu uygulama, 2007 sezonunun sonuna kadar yürürlükte kalacaktır. Ancak Komisyon, değişikliklerle sunulan yeni paketler hakkında da bir takım çekinceler ortaya koymuştur. Komisyon'un çekinceleri özellikle ihaleyle sunulan paket hakların niteliği ile ihale süreci ve sonucu üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunun üzerine, yeni bir anlaşma amacıyla 2003 yılının ikinci yarısı boyunca görüşmeler sürdürülmüş ve Aralık 2003'te FAPL ve BSKyB'nin de katılımıyla yeni bir anlaşmaya varılmıştır.

Yapılan anlaşmanın ardından 2007 yılından itibaren FAPL, tarafından satışa sunulan hakların ve paketlerin hiçbir yayıncı kuruluş tarafından münhasıran alınamayacağını özellikle belirtecektir. Hazırlanacak paketler içerik itibarıyla dengeli olacak ve FAPL, yayıncıların ihtiyaçları ile Premier League müsabakalarının izlenirliği amaçlarını bir arada gözeticektir. Yine 2007'den itibaren yürürlüğe girecek bir diğer önemli husus ta, FAPL ve Avrupa Komisyonu'nun birlikte bir komisyon kurarak, televizyon yayın hakları paketleri ve teklif veren yayıncıların teklifleri ile ilgili ortak ekonomik çalışmalar yapmaya başlayacak olmalarıdır.

ALMANYA

Almanya'da futbol yapılanması İngiltere'ye kıyasla az da olsa farklılıklar göstermektedir.

Örneğin, İngiltere'de Premier League'in, Lig'de yer alan takım sayısı kadar üyesi yada hissedarı vardır. Almanya'da ise Bundesliga'nın tek bir hissedarı yani sahibi vardır; Ligaverband, yani Lig Birliği. Lig Birliği, Alman birinci ve ikinci liginde (Bundesliga ve 2. Bundesliga) yer alan profesyonel kulüpler ve şirketlerin oluşturduğu bir kurumdur ve Alman Futbol Federasyonu'na üyedir. DFL (Alman

Futbol Ligi), tek hissedarı yani sahibi olan Lig Birliği'nin iş operasyonunu yürütmekle yükümlüdür.

Bu yapı, FAPL'in Komisyon tarafından uyarılmasından 3 yıl önce, DFB (Alman Futbol Fed) tarafından yine EC Treaty Art. 81 (3) kapsamında menfi tespit veya olmazsa muafiyet talebi neticesinde, Komisyon'un itirazları üzerine 2001'de Lig Birliği'nin kurulması ve takiben Lig Birliği'nin DFB için yapılan itirazları ve değişiklikleri kendisinin kabul ederek 19 Şubat 2003 tarihinde hayata geçirmesi ile ortaya çıkan yapısal reformun bir sonucudur.

Almanya'da Futbol Federasyonu'nun şirket sözleşmesine göre Lig Birliği, DFB tarafından *lease* edilen profesyonel lig müsabakalarını organize etmek ve ticari olarak münhasıran değerlendirmekle yükümlüdür. Komisyon bu durum üzerine, üçüncü şahıslardan görüşler almak yoluna gitmiş ve bu bağlamda, Alman ve İngiliz Rekabet Kurulları yetkilileri ile bazı büyük Alman kulüpleri, uygulanmakta olan sistemin rekabeti kısıtladığı ve kulüplerin dayanışması (solidarity) için çok gerekli bir unsur olmadığını belirtmişlerdir. Buna karşın, Futbol Federasyonu, Lig Birliği, yayıncı kuruluşlar ile spor ajansları, rekabet ortamına zarar veren ve Avrupa Anlaşması'nın rekabeti düzenleyen 81. maddesi ile herhangi uyumsuzluk olmadığı konusunda ısrarcı olmuşlardır. Tüm bu görüşlere rağmen Komisyon, yürürlükte olan Merkezi Pazarlama sisteminin 81. maddeye ters düştüğünü ve yayın haklarının satın alınması ve kullanılabilmesi kapsamında Televizyon, Mobil Komünikasyon ve İnternet yayıncılığı alanlarında rekabeti ciddi anlamda kısıtladığını belirtmiştir.

Buna ek olarak, kulüplerin kendi maçlarının ve onlara ait hakların pazarlanması sürecinden tamamıyla dışlanması, toplu satış ile sağlandığı öne sürülen faydaların elde edilebilmesi ve sürdürülebilmesi için gerekli olmadığını vurgulamıştır.

Bu şartlar altında, Lig Birliği ve DFL, orijinal medya hakları satış sistemlerinde önemli değişiklikler öngören yeni bir düzenlemeyi, Komisyon'a 10 Haziran 2003 tarihinde sunmuşlardır. Buna göre, Lig Birliği gelecekte, belirli medya hakları paketlerini yerleşik ve şeffaf kurallar altında merkezi olarak satabilecek ve belirli bazı haklar, kulüpler tarafından bireysel olarak satılabilecektir.

Televizyon yayın haklarının satışı ve uygulamayla ilgili değişiklikler, şu maddeleri içermektedir.

- Merkezi Pazarlama: Pazarlanan Haklar, şeffaf ve ayrımcılığa izin vermeyen yöntem ve prosedürlerle satışa sunulacaktır. Satış, 4 hafta öncesinde kamuoyuna duyurulacak ve teklif vermek isteyen kuruluşlar davet edileceklerdir. Teklif verenler, bir veya daha fazla paket için teklif sunmak için 4 haftalık birzaman dilimine sahip olacaklardır. En iyi teklifi veren yayıncı kuruluşlar, Lig Birliği veya bağımsız bir ajans ile ilgili haklar konusunda anlaşma yapmaya hak kazanacaktır. Bu süreçte ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar bağımsız bir tahkim kurulu tarafından

sonuçlandırılacaktır. Satılan haklara ilişkin yapılacak olan anlaşmanın süresi 3 yılı aşamayacaktır.

Bundesliga ve 2. Bundesliga maçlarının televizyondan canlı yayını 2 ayrı pakette satışa sunulacaktır. 1.nci paket, Cumartesi ve Pazar günleri oynanacak müsabakalar yer alacak ve bu müsabakalar paralel ve tüm maç şeklinde yayınlanabilecektir. 2.nci paket ise diğer maç günlerinde oynanan lig maçlarının canlı yayını içermektedir.

Bunların dışında, açık televizyon kanalları için 3 ayrı paket daha hazırlanmıştır. 3.ncü paket, en az iki birinci lig maçının canlı yayınına imkan sağlarken; 4.ncü paket, ikinci lig maçlarının açık bir kanaldan yayınına öngörmektedir. İkincil ve üçüncül haklar ise 5.nci Pakette yer almaktadır. 3, 4 ve 5.nci paketler aynı zamanda birden fazlakuruluşa birden satılabilecektir.

- Kulüpler: Bu yeni sistem altında kulüpler, kendi sahalarında oynayacakları maçları, maç oynandığı tarihten 24 saat sonra açık kanalda bir kereliğine yayınlanmak üzere kendileri satabileceklerdir. Komisyon, bu sisteme onay vermekle birlikte, uygulamalar ile ilgili gözetimini ve sektör içinde yer alan kurum ve kuruluşlarla olan görüş alışverişlerini sürdürceğini ilgili Alman kurumlarına bildirmişti.

FRANSA

Fransa'da İngiltere ve Almanya gibi söz konusu hakların kolektif satışını benimseyen ve uygulayan bir ülke olmakla beraber, bu iki ülkeden gerek sportif yapılanma gerekse hukuki bakımdan ciddi farklılıklar göstermektedir.

FFF, Fransız Futbol Federasyonu 1 Temmuz 1901 tarihli yasaya tabi olarak Fransa futbolunu yöneten kurumdur. 1919 yılında kurulan Federasyon, 1922 yılında kamu yararı için çalışan bir kurum olarak tanınmıştır.

LNF, Fransız Futbol Ligi de 1901 tarihli aynı yasa kapsamında faaliyetlerini yürüten bir birliktir. 1932 yılında FFF tarafından, Fransız Profesyonel Futbolunu yönetmek amacıyla kurulmuştur.Şu anda LNF, 16 Temmuz 1984 tarihinde çıkan profesyonel futbol yönetimine ilişkin 84-610 sayılı yasaya uymakla yükümlüdür. Fransa'da 41 profesyonel kulüp bulunmaktadır ve LNF bu kulüplerin de yer aldığı Fransa Profesyonel 1. ve 2. Liglerinin yönetimi ile sorumludur.

Fransa'da profesyonel futbol yapılanması gereği olarak, Fransız futbolu LNF yönetim kurulunda 23 üye ile temsil edilmektedir ve bunun 11'i profesyonel kulüplerdir. Bu sebeple, profesyonel kulüpler bir araya gelerek UCPF (Union des Clubs Professionnels de Football) yani Profesyonel Futbol Kulüpleri Birliği'ni kurmuşlardır ve 28 Aralık 1999 tarihli kanunla kendilerini ticari kuruluş olarak tanıyan yasaya tabidirler.

Bu yapı içerisinde Fransa'da medya hakları konusu oldukça hassastır. Tartış-

malar başka ülkelerde de olduğu gibi hakların kime ait oldukları noktasında yoğunlaşmaktadır. 16 Temmuz 1984 tarihli Spor Yasası, 6 Temmuz 2000'de modifiye edilmiştir ve bu yasanın 12. Maddesi'nde hakların sahipliği konusunda kesin bir ifade yer almaktadır.

Madde 12 uyarınca; Fransa Futbol Federasyonu, organize ettiği tüm sportif etkinliklerin ticari haklarının tek sahibidir. Bu durumdan rahatsızlık duyan UCPF üyeleri, Avrupa Komisyon'u nezdinde, LNF ve FIFA'ya karşı haksız rekabet konulu bir şikayette bulunmuşlardır. Özellikle Lyon, Strasbourg, Lens, Bordeaux, Marseille ve PSG kulüpleri kendilerine ait olduğunu öne sürdükleri hakları almak için mücadele vermektedirler. Argümanlarının önemli noktası ise, Avrupa düzeyinde birçok kulübün bahis konusu hakları kendilerinin sahip olduğu ve kıta çapında haksız rekabetin mağduru oldukları yönündedir. Ancak Fransa'daki uygulamada, LNF ve FFF aralarında yaptıkları ve yasayla onaylanan Finansal Anlaşma çerçevesinde ilgili hakları LNF satma yetkisine münhasıran sahiptir. Fakat yapılan anlaşmalar hem LNF hem de FFF tarafından imzalanmalıdır.

Fransa, görüldüğü gibi, Avrupa ülkeleri içinde belki de en farklı ülke konumundadır. Bu yapı ve sisteme sebep olarak Fransa'nın sosyal bir devlet olması ve birçok konuda olduğu gibi sporda toplumsal yarar esasını göz önüne alması gibi faktörler gösterilebilir. Bu ülkede kulüplerin borsa aracılığı ile halka arz yapmalarının devlet tarafından yasaklanmış olması da futbolun medya haklarını ilgilendiren bir başka önemli husustur.

Tüm bu ulusal bazdaki yasal düzenlemelere rağmen, özellikle Fransa'nın önde gelen profesyonel futbol kulüpleri, Avrupa Komisyonu nezdinde yasal yollardan itirazlarını sürdürmektedirler.

İTALYA

Önceki bölümlerde incelenen ülkelerde olduğu gibi İtalya'nın medya hakları konusunda durumunun analizine futbol yapılanmasını inceleyerek başlamak faydalı olacaktır.

İtalyan Futbol Federasyonu'nun görevi, ülkedeki futbol faaliyetini düzenlemek, kontrol etmek ve teşvik etmektir. Her ne kadar İtalya'da sistem futbol özerkliğine dayansa da FIGC, diğer tüm sportif federasyonlar gibi CONI (Comite Olimpico Nazionale Italiana) isimli İtalyan Ulusal Olimpiyat Komitesi'nin altında görevlerini sürdürür. İtalya'da CONI'nin statüsü, Türkiye'deki Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'ne benzetilebilir.

FIGC Statüleri, aynı zamanda bünyesinde bulunan futbol ile ilgili tüm kurumların (Ligler) anayasasını da oluşturur. Bu kurumlar, Lega Calcio (İtalya 1. ve 2. Futbol Ligi), Lega Professionisti (İtalya 3. Ligi) ve Lega Nazionale Dilettanti (Amatör Futbol Ligleri, Futsal Ligi ve Bayanlar Futbol Ligi)' dan meydana gelmektedirler.

Bilinen adıyla Lega Calcio, tam adıyla Lega Nazionale Professionisti, İtalyan 1. ve 2. Liglerini bünyesinde barındıran kurumdur. Organizasyonel ve idari bağımsızlığa sahip olan Lega Calcio'nun görevleri şöyledir;

- Serie A ve Serie B Şampiyonaları, İtalya Kupası, Lig Süper Kupası ve Primavera Şampiyonaları'nın organizasyonu

- Lig fikstürlerin hazırlanması

- Üyeleri adına kollektif ticari anlaşmalar yapılması

- Bazı TV ve radyo haklarının kulüpler adına satışının yapılması (Ulusal açık kanallar için özet görüntüler, ulusal radyo hakları ile İtalya Kupası için açık veya şifreli kanallar için radyo ve tv haklarının satış anlaşmaları)

- Liglere ait ticari asetlerin değerlendirilmesi (örn. Lega Calcio isim sponsorluğu)

- Bireysel olarak üye kulüpleri tarafından imzalanan ticari anlaşmaların onaylanması

- Futbol statlarına medya operatörlerinin girişleri ile ilgili düzenlemelerin ve kontrollerin yapılması

- Finansal kaynakların tanımlanması, garantilenmesi ve üyeleri arasında dağıtılması (solidarity)

- Üye kulüpler için idari kurallar ve düzenlemeler yapılması

- Üye kulüplerin, oyuncu transferleri ve genel finansal durumları ile ilgili denetim ve kontroller yapılması

Lega Calcio'nun faaliyetlerini düzenleyen *Regolamento Organizzativo*, kurumun TV hakları ile görevlerini de belirlemişti. Bu düzenlemenin 1. maddesine göre Lega, kollektif olarak TV yayın haklarının satışından sorumlu tutulmuştu. Aynı düzenlemede yer alan 25. maddede ise, kulüplerin bu hakkı yalnızca Lega'nın onayı ile kullanabileceği açıkça belirtilmektedir.

Medya konusunda, 1993 yılı, birçok ülkede olduğu gibi İtalya'da da bir dönüştürme yılı oldu. İlk kez bir TV kanalı (Tele+) maçları şifreli olarak yayınlamak için bir teklif verdi. 1993 – 1996 sezonlarında ilk kez maçlar hem RAI hem de Tele+ tarafından belirli kurallar çerçevesinde yayınlandı. 1996'da Lega, ilk kez tüm maçları toplu olarak tek bir kanala, üstelik de şifreli yayın yapan Tele+'a 320 milyon karşılığında sattı.

Yükselen rakamlar ve TV pastasının kulüpler arasındaki paylaşımından rahatsızlık duyan Juventus, Milan, Roma, Lazio, Parma ve Fiorentina Lega Calcio aleyhinde iddialar ortaya attılar. İddiaların temeli, Lega'nın kulüpler adına kollektif satış yapamayacağı, çünkü bu hakların Lega'ya değil kulüplere ait olduğu idi. 1998 yılında bazı kulüpler kendi başlarına ayrıca haklarını pazarlamaya ve satma-

ya başladılar. Bunun üzerine 1999 Şubat'ında İtalya Rekabet Kurulu, Lega Calcio hakkında soruşturma başlattı. Bundan 1 ay sonra Mart 1999'da Lega Calcio, bir Genel Kurul toplantısı yaparak *Regolamento Organizzativo*' da değişiklikler yaptı ve bunu Rekabet Kurulu'na bildirdi. Buna göre ilgili düzenlemenin 1. ve 25. maddelerinde değişikliklerle 'her kulübün şifreli (Pay TV) ve ön ödemeli (Pay Per View) olarak maçlarının canlı yayın haklarını kendi başlarına satabileceği' kabul edilmiş oldu. Bunun üzerine Rekabet Kurulu Lega aleyhine açtığı soruşturmayı, 1993 – 1996 ve 1996 – 1999 sezonları için uygulanan satış sisteminin rekabet kanunlarını ihlal ettiğini ancak yeni sistemin ilgili kanunlara uygun olduğunu deklare ederek, kapattı.

Bugün İtalya'da tüm kulüpler, şifreli ve ödemeli kanallara yönelik maç yayın hakları satışlarını kendileri yapabilmektedirler.

AVRUPA GENELİ

Önceki bölümlerde incelenen 4 büyük Avrupa ülkesine ek olarak, İspanya'da da futbol medya haklarının satışı bireysel ve bağımsız olarak profesyonel futbol kulüpleri tarafından gerçekleştirilmektedir. İspanyol futbol yapılanmasında ilginç olan unsur, İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya'dan farklı olarak, profesyonel futbol kulüplerinin sportif dernekler olması ve işleyişlerinin Türkiye'deki kulüp yapılarıyla benzerlikler göstermesidir. Örneğin, saydığımız bu dört büyük Avrupa ülkesinde, kulüpler genellikle şirketler ve onların hissedarları biçiminde faaliyet gösterirken, İspanya'da kulüpler üyelik sistemi ile çalışmakta ve belirli dönemlerde başkan ve yönetim kurullarını seçmektedirler.

Futbol yapılanması ve medya haklarının pazarlanış ve satış biçimi nasıl olursa olsun, İspanya'da bu konuda çok rahat yürüyen bir sisteme sahip değildir. Gerek ülkedeki televizyon endüstrisi yapısı ve bu hakların bir yerde toplanmış olması gerekse küçük kulüplerin konuyla ilgili sürekli olarak gündemde tuttıkları şikayet ve tehditler, İspanya'yı da diğer tüm ülkeler gibi rahatsız etmektedir.

Avrupa genelinde, futbol ve onun medya hakları ile ilgili bir başka son derece ilginç olan konu da Akdeniz ülkeleri ile diğerleri arasında çok açık biçimde gözlemlenebilen uygulama farklılıklarıdır. Akdeniz bölgesi ve İberya dışında, hemen hemen Avrupa'nın önemli futbol ülkelerinin tümünde genel olarak haklar merkezi olarak pazarlanmakta ve satılmaktadır. Yalnızca İtalya, İspanya, Yunanistan ve Portekiz'de haklar bireysel kulüpler tarafından bağlı ve üye oldukları Lig ve/veya Federasyon'dan bağımsız olarak pazarlanmaktadır.

TÜRKİYEDEKİ DURUM

TFFK m.10.j uyarınca TFF, futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı eser yayınları ile her türlü reklam konusunda ticari ve mali hakları düzenleme ve denetleme yetkisini haizdir. Aynı Kanunun (5175 sayılı kanun ile değişik 29 maddesi) gereğince futbol müsabakalarının televizyon, radyo ve her türlü teknik cihaz ve ben-

zeri araçlarla yayınlanmasına, yayınların düzenlenmesine ve programlanmasına münhasıran Federasyon Yönetim Kurulunun yetkilidir. TFF-Ana Statüsü m.68/ VIII'e göre lig müsabakalarının televizyon ve radyoda yayın hakkının devri için kulüpler adına şartname tanzimine, ihale ve sözleşme yapmaya TFF yetkili kılınmıştır.

TFF nun,hukuki düzenlemeleri içinde yer alan TFF Yayın Talimatı futbol karşılaşmalarının televizyon ve radyoda yayını hususunda en geniş düzenlemeleri ihtiva etmektedir. Söz konusu bu talimat ile televizyon ve radyo yayınlarına ilişkin esaslar belirlenmiş olduğu gibi bu konuda yayıncılar ile yapılacak müstakbel sözleşmeler, bu sözleşmelerin dayanağı olan ihale ve şartname içerikleri de tek tarafı olarak belirlenmiştir.

TFF nu yönetim kurulu futbola özgü mevcut hukuk normlarından hareketlenen üst ligin ve bir alt ligin (TFF 1.Lig) yayın haklarının pazarlanmasında “kollektif satış” metodunu benimsemiştir.

TFF nu yönetim kurulunun “kollektif satış” sistemini benimserken bu sistemi, bir yandan futbola özgü hukuk kurallarına bir yandan da bu konuda mevcut yargı kararlarına dayandırmıştır. Bu yargı kararları içinde bizce en mühim olanı İstanbul 6.Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir ilamdır (08.07.1997 T., E.1996/760 K., K.1997/625) . Bu karara karşı yapılan başvuru üzerine Yargıtay, tashihi karar aşamasında havuz sisteminin sisteme dahil olmayan kulüpleri de bağladığını, Federasyonun havuz sistemini ve düzenlemelerini kulüplerin kanuni zorunlu vekili sıfatıyla kulüplerin nam ve hesabına yaptığını belirtmiştir.

Bu tespiti varan yorumun yani Federasyonun Kulüplerin “kanuni zorunlu vekili” olduğu şeklindeki yorumun hukuki dayanağı mevcut hukuk normları içinde bir dayanağı yoktur. Yard.Doç.Dr.Halit Aker'in **Futbol Karşılaşmalarının İlişkin Yayın Haklarının Hukuki Niteliği Ve Rekabet Hukuku Açısından Yayın Haklarının Merkezi Pazarlaması** adlı eserinde “kulüplerin Federasyona talimatlar vasıtasıyla iradi yada yasal temsil yetkisi verdiği kabul edilse bile bunun kapsamını belirleme yetkisinin TFF yönetim kuruluna devredilmesi söz konusu olamaz. Özel hukukta düzenlenmiş olan kanuni temsilcilik halleri, temsil olunanın menfaatlerinin mutlak korunmasının öngörüldüğü hallerdir. Oysa profesyonel futbol kulüpleri ekonomik menfaatlerinin değerlendirilmesi bakımından mutlak korunmaya (vesayete) muhtaç kişi değildirler. Özel hukuk tüzel kişilerinin ekonomik faaliyetlerinin aralarında her hangi bir ortaklık veya üyelik bağı olmaksızın ve tasarruf yetkilerinin bu kapsamda kısıtlanması Türk Hukukuna yabancıdır ve buna teşkil edecek bir yasa hükmü de mevcut değildir. Sayın Aker'in bu konudaki tespitine aynen katıldığımı belirtmek isterim.

Son olarak kısaca Türk Rekabet Hukuk bakımından konuyu ele almanın doğru olacağını düşünüyorum. Rekabet Kurumunun yukarıda Avrupa Hukuk örneklerine uygun bir süreci Türkiye'de futbol yayın hakları için sürdürmekte ol-

duğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda yayın hakları pazarının (Rekabet Kurulunun 11.10.1999 T. 99-46/500-316 sayılı karar), rekabet hukukunun tatbiki açısından Rekabet Kurulunun kapsamında olduğu, TFF nun söz konusu piyasada iktisadi teşebbüs niteliğinde bulunduğunu (Rekabet Kurulunun 11.10.1999 tarih ve 01-07/62-19 sayılı karar) ve kolektif satış sisteminin rekabet kanununun düzenlemeleri gereği monopol devri niteliğinde olduğuna dair (Rekabet Kurulunun 23.10.2001 T. 01-51/514-126 sayılı karar) Rekabet Kurulu tespitleri mevcuttur. Avrupa Hukukuna paralel bir şekilde Rekabet Kurumunun yayın haklarının paketlere bölünerek satılması, satılan paketlerin tek elde toplanmaması, yayın hakları sözleşmelerinin 3 yıldan uzun süreli olmaması yönünde kararları bulunmaktadır. Rekabet Kurulu 22.09.2005 tarih ve 05-59/880-237 sayılı menfi tespit kararı ile 3 yıllık yayın sözleşmesinin 2 yıl süre ile uzatılmasının rekabeti bozmayacağına dair bir karar vermiştir.

SONUÇ

Avrupa'nın önemli ülkelerinde uygulanan sistemler ve buna ek olarak Avrupa Birliği Komisyonu'nun görüşleri, Türk Rekabet Kanunu ve Rekabet Kurulu Kararları çerçevesinde, futbol ve onun medya yayın hakları ile ilgili olarak şöyle bir sonuç değerlendirmesi yapılabilmesi mümkündür.

- Merkezi Pazarlama ve Satış sistemi kesin bir dille Avrupa Komisyonu tarafından rekabeti kısıtlayan bir uygulama olarak kabul edilmiştir.
- 2004 yılından itibaren, Avrupa'da futbol şampiyonalarının (ulusal ve uluslararası), tek bir paket halinde tek bir alıcıya satılması söz konusu değildir.
- Söz konusu merkezi pazarlama, Avrupa Komisyonu'nun sadece 3 koşul altında kabul edilebilir bulunmaktadır.
  - Farklı paketler hazırlanmalı ve ayrıştırılmalıdır. Bunların bir bölümü merkezi olarak lig ve federasyonlar tarafından, bir bölümü de kulüpler tarafından satılabilir olmalıdır.

- Tüm paketlerin bir tek alıcı tarafından elde edilmemesi sağlanmalıdır.

- Alıcı kuruluşlar ilgili haklara 3 yıldan fazla süreyle sahip olamazlar.

Burada sonuç kısmında tartışmaya açmak istediğim nokta ise Türk Hukukunda bu güne kadar rekabet hukuku açısından konunun yayın kuruluşları arasında çıkan ihtilaflarda sözleşme boyutunda tartışıldığı hususudur. Bu güne kadar göz ardı edilen nokta ise kulüpler ile Federasyon arasında rekabet hukuku düzenlemeleri çerçevesinde çıkacak olası ihtilaflar ve bu ihtilaflar hakkında Rekabet Kurumunun verebileceği olası kararlar noktasında toplanmaktadır. Bu güne kadar "kolektif satış sistemi" kulüplerin yararına olan büyük maddi sonuçları sebebi ile hiç tartışılmamıştır. Bu konuda çıkabilecek ihtilafların yaratacağı olası etkiler ve sonuçlar hukuki bakımdan son derece önemli olacaktır. Bu düşünce paralelinde

Sayın Yrd.Doç.Halit Aker'in eserinin 39.ncu sayfasında yaptığı tespiti aynen katılıyorum.

Buna göre ... *TFF Ana Statüsü, TFF Yayın Talimatı rekabeti engelleyici ve kısıtlayıcı etkiler doğurduklarından hukuka aykırı ve RKHK m.56/1 uyarınca da geçersiz olan teşebbüs birliği kararlarıdır. Yayın Talimatı hükümleri tavsiye değil, bağlayıcı nitelikteki kararlar olarak kabul edilmelidir. Yayın Talimatının pozitif hukuk normu olarak geçerlilik ve bağlayıcılığının yayınında, kulüplerin kendilerini buna hem hukukten hem de fiilen uymak zorunda hissettikleri açıktır. Zira TFF nun kulüplere uygulayabileceği disiplin cezaları onların sportif ve ekonomik faaliyetlerini esaslı biçimde ve olumsuz etkileyebilecek güçtedir. Geçersizlik her ne kadar Yayın Talimatının bir kısım hükümlerini etkilemekte ise de bu hükümler olmaksızın Yayın Talimatının uygulanması mümkün olmadığından BK.m.20/II c.2 gereğince Talimatın tümü geçersiz kabul edilmelidir. Kanaatimizce Kurul, gerçekte Yayın Talimatının tekrarı niteliğindeki sözleşmeleri değil, bizzat rekabeti bozucu hükümleri içeren Yayın Talimatını incelemeliydi....* Ancak bu noktada unutulmamalıdır ki TFF Tahkim Kurulunun Yayın Talimatının bazı maddelerinin iptali istemi ile açılan davada vermiş olduğu karar Futbol Hukuku bakımından kesin hüküm niteliğindedir. Kaldı ki bu karar genel yargı mahkemeleri tarafından da benimsenmiş olmakla genel hukuk yargısı içinde de kesin hüküm niteliğine bürünmüştür.

Yukarıda aktarılan uluslar arası sürecin biryansıması olarak ülkemizde de kısa dönem içinde ligin ticari haklarının süper lig kulüplerinin hissedarı olacağı kurulacak (uluslar arası örneklerine uygun ticari kuruluş niteliğinde tüzel kişiliği haiz) lig a.ş. eliyle yönetilmesi ve pazarlanması kaçınılmazdır. Bu bağlamda yayın haklarının TFF tarafından kolektif satış yöntemi ile pazarlanması ve buna ilişkin TFF talimatları konusunda kulüpler ile TFF arasında Rekabet Hukuka çerçevesinde yep yeni ve önemli ihtilafların çıkması da kuvvetle muhtemeldir. Bu noktaların dışında yayın haklarının paketler halinde satılması, kolektif satış yöntemi ile satılacak bu paketlerin tek yayıncı elinde toplanmaması ve toplam sözleşme süresinin 3 yılı geçmemesi gibi rekabet kurulu belirlemelerinin önümüzde dönemde uygulamaya geçirilmesi zaten gelişme sürecinin bir sonucu olarak beklenmektedir.

KÜBRA KÖKSAL- Teşekkürler Sayın Mosturoğlu. Şimdi sözü Sayın Jacobo Ollero de la Serna'ya vermek istiyorum. Buyurun, söz sizin.

JACOBO OLLERO de la SERNA- İyi günler! Bir kelime bile Türkçe konuşmadığım için üzgünüm, bu nedenle İngilizce konuşmak zorundayım. Bu kadar geç bir saat olmasına rağmen katıldığınız için teşekkür ederim ve beni bu Kurultay'a davet ettiği için Ankara Barosu'na teşekkür ederim. İspanya'ya ilişkin olarak meslektaşlarımla konuştuklarıma göre; İspanya'yla Türkiye modeli bazı kısımlarda birçok benzerlik taşımaktadır. Medya ve TV haklarıyla ilgili olarak ko-

nuştığımızda; birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi, kaçınılmaz olarak futboldan konuşmaya başlıyoruz. Besbelli, başka spor dalları da vardır ve bu diğer spor dallarında da televizyon ve medya hakları bulunmaktadır. Ancak uygulamada ve İspanya'da tartışılan ve aynı fikirde olunan Hauter Schweiter'e göre; futbol en ilginç problemlerle karşılaşılacak temel spor dalıdır. Günümüzde İspanya'da medya ve televizyon haklarıyla ilgili temel yasal tasarı bir hayli kısadır. Elbette Avrupa Topluluğu kurallarına sahibiz ama 1997 yılında yürürlüğe giren TV'deki karşılaşma ve spor etkinliklerinin radyoda yayınlanması haklarını oldukça kısa açıklayan belirli bir kanuna sahibiz. Diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İspanya'da da ana problemlerden biri olan rekabet hukuku ve rekabet kurallarını unutmamalıyız. 1997 kanunu, hakların çoğuna sahip olan en önemli kulüpler ve para karşılığı izlenme alanında halkı sömüren önemli bir medya grubunun piyasadaki faaliyetlerini kısıtlamak için etkin bir satış planı olarak düzenlenmiştir. Bu kanun; hakların devri konusunda işletmecilerle yapılacak görüşmeler için belirli koşullar sunarak, kulüplere yasal bir temel sağlayan ve taraflarla bireysel olarak görüşülen herhangi bir hakkın devrinde çok yeni bir unsur olarak ortaya koymuştur çünkü bu kanunun piyasanın bir kısmında kısıtlama yarattığını unutmamalıyız. Bu nedenle; ayrıca bu kanun, kulüplerin haklarını bireysel olarak ele alma olasılığını da içermektedir. Bu Avrupa'daki durumu tamamen değiştirir. Dürüst olmak gerekirse, meslektaşım her ülkedeki farklı durumları bana açıkladı ama bildiğim kadarıyla, şu anda sadece Portekiz ve İspanya'da TV ve medya haklarının herhangi bir kısıtlaması olmaksızın yalnızca kulüpler tarafından görüşülmesi durumu vardır. Fakat bu kanun hakların devrinde bazı yasal kısıtlamalar içermektedir. Bu kısıtlamaların hakların devrini içerip içermemesi, bilgilendirilme hakkının kısıtlandığı anlamına gelmez; besbelli bu anayasamızda yeri olan genel bir haktır ve bu yüzden, kulüpler herhangi bir ekonomik karşılık olmaksızın, spor alanlarını sosyal medyaya erişim garantisi vermelidirler. Buna ek olarak, medya herhangi bir etkinlikte 3 dakikaya kadar kısa bir özet alma olasılığına da sahiptir; sanırım Türkiye'de de benzer bir durum mevcuttur. Gazeteler ve radyo bilgi servisleri ise, spor etkinliklerinde zaman veya listeleme kısıtlamasına tabi değildir. Bu kanun çok kısadır ve temel olarak bu üç konudan oluşmasına rağmen bu kanunla genel kamuya hitap ettiği düşünülen özel etkinliklere karar verilmesi için bir komisyon kurulması oldukça ilginçtir; bu yüzden bu komisyon, genel kamuya hitap eden özel etkinliklere karar verecek ve bu tür durumlarda bir operatörün sahip olacağı haklara sahip olmasına rağmen, söz konusu etkinlik açıkça ve herkes tarafından yayınlanabilecektir. Futbol döneminde, haftada en az bir maçın genel kamunun ilgisini çektiği düşünülmelidir ki, bu maçla ilgilenen operatör bu maçın kamunun ilgisini çekebileceği veya çekemeyeceğini dikkate alarak TV haklarının ücretlerini ödeyen operatör için bir kısıtlama getirmektedir. Şimdi bu tasarıyla beraber medya ve TV hakları İspanya'da nasıl işlemektedir; bunu söylemek 1997 yılına kadar önemli ve tesadüfiydi ama 1997 yılında bu konuda kısa bir açıklama sunan kanun onaylandı. TV hakları Avrupa'daki diğer bütün ülkelerde olduğu gibi ken-

di özerkliği olsada, Ulusal Federasyon'a bağlı olan Ulusal Futbol Kulüpleri Birliği tarafından ele alınmaktaydı. Dolayısıyla, kulüplerin bütün hakları Ulusal Futbol Kulüpleri Birliği'nin yönetimi altındaydı. Ancak, bunun bir amacı vardı ve 90larda İspanya'daki hemen hemen bütün kulüpler iflas etti. Kulüpler vergilerini ve sosyal sigorta ücretlerini ödeyemediler.

Bu yüzden, devlet araya girmek zorunda kaldı ve bir anlaşma yapmaya karar verdi. Bu bir kural değildi, Ulusal Futbol Kulüpleri Birliği ve Federasyonla bir görüş birliğine varma durumuydu. Bu anlaşmaya göre; kulüplerin bütün bu borçları karşılaması için bazı istisnalar söz konusuydu ve bütün borçları kapsıyordu ve bu nedenle; bu anlaşma, bu borçlar ödenene kadar veya en az sekiz yıllık bir süreyle, hakların Ulusal Futbol Kulüpleri Birliği'ne devredilmesi yükümlülüğünü içeriyordu. Ve burada sekiz yıllık sürenin sonuna gelindi. 1996 yılının sonuna denk gelen sekiz yıllık sürenin sonunda, futbol kulüpleri özellikle televizyondaki paralı izleme sisteminin ortaya çıktığını gördüler ve besbelli haklarının yıldan yıla arttığını fark ettiler ve Futbol Birliği'nin karşısına çıkmaya karar vererek, bu hakların yönetimini ve devrini bireysel olarak gerçekleştirmek istediklerini söylemeye mecbur kaldılar. Sonunda 1997 yılında; devlet ve Federasyon, kulüplerin TV haklarını ve medya haklarını yönetmesine izin veren bir model ortaya koydu, böylece kulüpler bu hakları bireysel olarak yönetebileceklerdi. Açıkça; sizin de görülebileceğiniz gibi, burada toplu olsun ya da olmasın herhangi bir rekabet sorununun olmaması gerekir, daha sonra size göstereceğim gibi tam olarak aynı sonuç olmaktadır çünkü sonuçta aynı puan alınmaktadır. Bu sırada, bu sekiz veya dokuz yıl boyunca haklar toplu olarak Federasyon tarafından düzenlenmiş ve besbelli hiç kimse bunun piyasada rekabeti ve serbest yetkiyi kısıtlayabileceğini savunmamış ve söylememiştir. Bu nasıl olur...Sistemimizde hukukta kanunlaşmamış olmasına rağmen ziyaretçinin televizyon haklarına karşı ileri sürebileceği muhalefet hakkında çok ilginç sayılarla karşılaştığımızı ifade etmek önemlidir. Bu nedenle, genel kural çerçevesinde; haklar ev sahibi takıma ait olsa da, deplasmandaki takım da ev sahibinin haklarına sahip olabilir. Bu Ulusal Futbol Kulüpleri Federasyonu ile yapılacak bir anlaşmayla mümkündür ancak çok ender olarak uygulanmaktadır, çünkü besbelli ki sonuçta bütün kulüpler haklarını belirli operatörlere devretmişler ve bu operatörler arasında da anlaşmalar vardır. Bu nedenle büyük problemler olmamıştır. Ancak, 2006 yılında, Sevilla bu kuralı uygulamak istemiş ve hakları başka bir operatöre ait olmasına rağmen üç veya dört oyunu, maçı yayınlanmamıştır. Ziyaretçi kulübünün muhalefet hakkının verdiği yetkiye dayanarak, bu maçlar yayınlanmadı. Kulüp bu medya ve TV haklarını nasıl devreder? 1997 yılında çıkan kanuna dayanarak, radyonun ve yazılı basının herhangi bir karşılık vermeksizin kulüp tesislerine erişebildiğini söylemiştik. Kulüpler bu durumda ne yaparlar? Kulüpler serbest erişim sağlarlar ama yayın yapabilmek için belirli alanlar kiraladıklarından dolayı da paranın bir kısmını da alırlar. 1997 yılından beri ilk yıllarda, kulüpler örneğin internet'in veya cep telefonlarının farkında değildiler. Bu nedenle normal olarak; TV haklarının devri

taşınabilir hakları ve internet haklarını da kapsamaktaydı. Fakat bu yıllarda hiç kimsenin bu hakları geliştirmemesi doğrudur. TV hakları, iki ana gruba ayrılıyordu: ligde olan ulusal karşılaşmalar ve kraliyet kupası ve diğer dostluk maçları. Normalde, farklı operatörlere satılabilecek iki anlaşma yapılabilir veya tek bir anlaşma da yapılabilir. Normalde bunlardan ikisi de olabilir. UEFA açıkça Avrupa karşılaşmalarının haklarına sahip olmasına rağmen; normal olarak takım devir için veya başka bir konu için üçüncü bir sözleşme imzalama hakkına da sahip olabilir. Son yıllarda, kulüpler internet ve cep telefonu haklarını ayrı ayrı devredilmektedirler. Bu nedenle, kulüpler bu hakları sözleşmeye dâhil etmekte veya bu hakların dâhil edildiği sözleşmelerde, bu hakların kullanılması için işletmelerden daha büyük rekabet talep etmektedir. Şimdi teoride çözülmüş olan bir probleme geliyoruz; kulüpler bu haklara sahiptir ve bu hakları bireysel olarak ele alabilirler. Burada olan şey; kulüpler operatörlere başvurmakta ve operatörler arasında da bir değiş tokuş başlamaktadır. Besbelli, operatörler hakları kazanmaktadır. Ulusal Futbol Ligi bu hakkı elinde tuttuğu için, bu hakları tek bir operatöre devretmiştir ve bu operatör kulüplerle bireysel olarak anlaşma yapma olanağını elde etmiştir. Bu yüzden, bu operatör hakların çoğunu ele geçirmiş oldu ve diğer operatörler, özellikle bu diğer operatörlerden birinin sahibi olan Telephonica hakların çoğunu ele geçiren operatör aleyhinde Avrupa Rekabet Komisyonu'na giderek, bu durumun piyasadaki rekabeti kısıtladığını iddia etmiştir. Sonunda bu savaş 1999 yılında bir anlaşmayla sonuçlanmış ve bu anlaşmanın sorunu çözmesi beklenmiştir; ama gerçekte iki operatör arasında yapılan anlaşma sonucunda, bütün haklar yine tek bir operatörün elindedir. Bu nedenle; son olarak da, devlet duruma el koymaya karar vermiş ve Avrupa Rekabet Komisyonu'nun veya İspanya'nın Rekabet Kurumlarından herhangi bir karşı iddia duymamak için, rekabet kanununa bu tür durumlarda sonucun devlet tarafından gözden geçirilebileceği kuralını dahil etmiştir. Bizim hukukumuzdaki yeterliliğe baktığımızda, eğer bunun gibi herhangi bir durum olursa, devlet bunu yeniden gözden geçirebilir. Sonuç olarak, devlet 2002 yılında açıkça kısıtlamaları içeren bu duruma el koymuştur ve diğer Türk modellerinde bahsettiğiniz gibi örneğin sözleşmelerin üç yıllık süreyi aşmaması, bu sözleşmelerin başında karşı çıkanın olmaması, açık maçlar için belirlenen koşullar olması vb... gibi bazı kısıtlamalar getirmiştir. Böylece, 2005 yılına kadar bir barış dönemine sahip olduk. 2005 yılında, piyasaya özellikle Media Prom gibi yeni operatörler gelmiştir. Sadece önceki özel operatör üç yıllık bir kısıtlamaya tabi olması sebebiyle yeni operatörler bu tür bir kısıtlamaya tabi olmamıştır. Böylece, yeni operatörler karşılığında kulüplere yirmi ya da altmış yıllık ödeme yapmayı müzakere ederek, kulüplerle beş yıllık anlaşmalar imzalamaya başlamışlardı. 2005 yılında gerçek budur. 2006 yılında ise, örneğin Real Madrid normal olarak 25 milyon civarında bir ücret alırken, bir sonraki sezonda 120 milyon almıştır. Atletico Madrid, 18 ila 22 milyon arasında bir ücret almıştır. Şimdi ise, 45 milyon Avro civarında bir ücret almaktadır. Böylece kulüpler ücretlerini ikiye katlamaktadırlar ve besbelli haklar bu şekilde devredilmektedir. An-

cak, bu görülmemiş bir durumdur, çünkü başka bir operatöre haklarını devretmiş olan kulüpler gelecekteki sezonları için erkenden görüşmeler yapmaktadırlar. Bu durum o kadar ileri gitmiştir ki, kulüpler haklarını yıldan yıla başka operatörlere devretmekte ama sözleşmelerin çözümlenmesini veya tamamlanmasını bekleyerek piyasada bir kısıtlamaya neden olmuşlardır. Bu durumu göz önünde tutarak; Ulusal Rekabet Komisyonu, TV spor yayınlarında faaliyet gösteren on televizyon istasyonunu ve İspanya Prömiyer Ligi'nin bütün kulüplerini ve ikinci ligin birçok kulübünü kapsayan 38 futbol kulübünü içeren bir dava açmıştır. Ulusal Rekabet Komisyonu'nun ana sorunu, ana tartışması operatörler arasındaki anlaşmalar ve sözleşmelerin yürürlüğe girmesi ile birlikte sonunda hakların toplu olarak görüşülmesi ve piyasada mutlak bir kısıtlamanın görülmesi mümkün olacaktır ve size başka bir TV operatörü olarak piyasaya girmenize izin verilmeyecektir. Gelecekte neler olacağını gerçekten bilmiyoruz. Kast ettiğim; belki biz de Birleşik Krallık, Almanya veya İtalya gibi ülkelerin ulaştığı rakamlara ulaşabiliriz. İtalya'da olduğu gibi bizde de rekabet yoktur. Her futbol kulübü haklarını nasıl devredeceğini kendi başına karar vermektedir. Ancak besbelli bu yeni dava ile bu durum değişecektir. Belki sözleşmelerin süresine bir kısıtlama getirilebilir. Belki her bir operatörün haklarına sahip olduğu kulüp sayısına bir ayırım veya limit getirilebilir. Bizde neler olacağını gerçekten bilemiyoruz. Anlatmaya çalıştığım bu durumun beş ay önce olduğu ve bu meselenin çözülmesi yıllar sürebilir. Sadece TV haklarını ele aldığımız için, çok kısaca diğer medya haklarına da bakmamız gerekiyor. İspanya'da, radyo ve yazılı basın serbest erişim hakkına sahiptir. Daha önce de açıkladığımız gibi; bütün TV haklarını kapsayan TV hakları, dijital haklar vb. kulüpler tarafından devredilmektedir. Fakat cep telefonlarında ve internet haklarında özellikle yeni teknolojilerin getirdiği durumlarda ne olacak? Kulüpler, dört ya da beş yıl öncesine kadar bu hakların taşıdığı önemden haberdar değildi. Bu yüzden, ya söylediğim gibi bu hakları sözleşmeye dâhil edecekler ya da bunları herhangi bir önem ve avantaj almadan doğrudan devredecekler. Her olaya baktığımızda, taşınabilir TV gibi aletlerde şimdiye kadar başarılı herhangi bir gelişme olmadığı gerçekten doğrudur. Telephonica, taşınabilir TV için bir spor kanalı kurmayı denemiştir ancak başarılı olamamıştır. Bu haklar sözleşmelere dâhil edilmesine rağmen bu haklar hakkında bazı davalar açılmıştır ancak bu haklar, satış faaliyetlerinden çok daha fazlasına sahiptirler. Bu nedenle, cep telefonlarıyla ilgili olarak sponsorluk faaliyetleri yapılmıştır. Maçların iki yarısında da seyirciler için Playstation etkinlikleri yapıldığını veya taşınabilir telefonlar ve Bluetooth ile ilgili satış etkinliklerinin düzenlendiğini unutmamalıyız. Ancak, bu etkinliklerde harcanan para açıkça geri alınmamaktadır. Bence kulüplerden bazıları bu durumun farkındadırlar. Kulüpler bu yeni etkinlikleri nasıl ele alacakları konusuna giderek daha fazla önem veriyorlar. Ancak kulüpler bu hakları nasıl kullanacaklarını gerçekten bilemiyorlar, çünkü bunu yapacak şirketler mevcut değil. İnternet hakkında ise; kuşkusuz her bir takımın kendi Web sitesi var ama İspanya'dan bahsederek bahislere ilişkin bazı anlaşmaların yapıldığını söylenebilir. Bu neden-

le; günümüzde bahisle ilgili açık yasal bir duruma sahip olmamamıza rağmen, bahis Birleşik Krallıkta olduğu gibi işlememektedir. Fakat en azından Athletico Madrid, Real Madrid ve Barcelona gibi önemli kulüpler bahis şirketleriyle çoktan anlaşmaya varmış ve Internet yoluyla gerçekleştirilen bu işletmeye dâhil olmuşlardır. İspanya'da olan durumu kısaca budur.

KÜBRA KÖKSAL- Sayın Ollero'ya yaptığı konuşmadan ötürü teşekkür ediyoruz.

Oturumumuzun son konuşmacısı Gurur Gaye Günal'a söz vermek istiyorum. Buyurun Gurur Hanım.

GURUR GAYE GÜNAL- Öncelikle hepimize büyük sabrınızdan dolayı teşekkür etmek istiyorum. Kurultayımızın son oturumunun yaklaşık 1.5-2 saat öncesi bitmesi gerekiyorken bu saate kadar sarktı, ama buna rağmen sabırla bizi dinlediğiniz, başından beri de burada olduğunuz için hepimize teşekkür ediyorum. Değerli konuşmacıların da, Şekip Beyin ve Jacobo'nun katkılarından dolayı da kendilerine teşekkür ediyorum. Mümkün olduğu kadar kısa tutup ana hatlarıyla size genel bir bilgi vermeye çalışacağım. İşin pratiğinden gelen biri değilim, sadece teorik olarak okuduğum, araştırdığım ve öğrendiğim kadarıyla bu konuyla ilgili bilgilerimi burada sizinle paylaşmaya çalışacağım. Tabii, hepimiz hukukçu olduğumuz için bizi ilgilendiren en önemli kısmı bu yayın haklarıyla ilgili önümüze gelecek sözleşmeler ve bunlarla ilgili çıkabilecek uyuşmazlıklar.

Öncelikle burada hangi mevzuattan yararlanacağımızın bilinmesi bize büyük bir fayda sağlayacaktır. Bununla ilgili Avrupa Topluluğu Anlaşması, Roma Anlaşması olarak bilinen anlaşmanın 81 ve 82. maddesi bize ışık tutacaktır, 82. maddesi önceden 85 ve 86 olarak düzenlenmişti. Burada rekabetle ilgili, rekabete aykırı davranışlarla ilgili düzenlemeler yer alıyor. Bilmemiz gereken mevzuattan biri bu. Bir diğeri her federasyonun varsa yayın talimatları bu talimatları bilmemiz gerekiyor ki, bu konuda detaylı olarak talimatını gördüğüm bir futbol federasyonu yayın talimatı, bir de voleybol federasyonunun düzenlemiş olduğu detaylı bir yayın talimatı olduğunu gördüm. Lütfen eğer yanlışımla varsa salonda bulunanlardan da bilen varsa düzeltinler beni, diğer federasyondan ise yayın talimatları, oyun müsabaka kurallarını düzenleyen talimatların içinde bir cümleyle yayınlara ilgili konularda ilgili federasyonun yayın talimatı uygulanacaktır diye geçmiş. Ancak hiçbirinde detaylı olarak düzenlenmiş bir yayın talimatı yok.

Bilmemiz gereken bir diğer kural, futbol söz konusu olduğu zaman tabii ki, UEFA'nın da medyayla ilgili düzenlemeleri varsa -ki, var- bunları da bilmemiz gerekiyor. Bir diğer husus ki, en önemlisi aslında yayın haklarının spor alanında daha çok konuşulur hale gelmesine sebep olan bir diğeri de rekabet hukuku kuralları. Çünkü iş önünde-sonunda geliyor ve rekabet hukukuna dayanıyor. Problemler de buradan çıkıyor.

Türkiye'de yayın haklarıyla ilgili gelişmenin öncesine baktığımızda Şekip Bey

o dönemde olayları bizzat yaşayanlardan birisi, kendisi bütün uyuşmazlıkların içindeydi. Yayın hakları bizim havuz sistemi olarak bildiğimiz bireysel, doğrudan satış sisteminden havuz sistemine geçilmesiyle birlikte daha çok konuşulur bir hal alıyor. Doğrudan satış dediğimiz sistemde kulüpler otururlar yayıncıyla karşı karşıya, “biz size şu rakam üzerinden yayın hakkımızı satmak istiyoruz” karşılıklı anlaşmaları doğrultusunda satışı gerçekleştirirler. Ancak Şekip Beyin biraz evvel kendi konuşmasında da çok detaylı bir biçimde belirtmiş olduğu üzere kolektif sisteme geçilmesiyle birlikte denildi ki, Türkiye Futbol Federasyonu bütün kulüpler adına vekil sıfatıyla bunların satışını yapmaya yetkilidir ve bundan sonra yapılan satışlar Türkiye Futbol Federasyonu eliyle gerçekleştirildi ki, aynı dönemde Şekip Bey de biraz evvel belirtti, Fenerbahçe ve Beşiktaş’ın bireysel olarak imzalamış oldukları sözleşmeler vardı, ama aynı dönemde Türkiye Futbol Federasyonunun yapmış olduğu değişikliklerle kolektif satışa geçilmesi neticesinde çıkan uyuşmazlıklar Tahkim Kuruluna gitti. Ben Şekip Beyden biraz sonra eğer merak eden ve detayını öğrenmek isteyenler olursa bu konuyla ilgili gelişmeleri siz içinde bulunduğumuz için sizin cevaplandırmanızı rica edeceğim.

Yayın haklarıyla ilgili baktığımız zaman belirli kategorilerde haklar var. Tabii, bununla ilgili Futbol Federasyonu bu işin başını çeken geniş ve detaylı düzenlemeyi yapan federasyon olduğu için hep futbol federasyonunun uygulamaları esas alınmak zorunda kalıyor. Bu doğrultuda da yayın haklarına baktığımızda birinci grup, ikinci grup ve üçüncü grup yayın hakları olmak üzere farklı gruplarda yayın hakları var. Birinci grup yayın hakkı dediğimiz zaman müsabakayı yapan kulübün bulunduğu ülke federasyon bölgesine yapılan yayını ifade ediyor. Neden ülke federasyon bölgesi diye geçiyor? Çünkü UEFA ülke tanımı yerine ülke federasyon bölgesi tanımını kabul ediyor. İkinci grup yayın haklarına baktığımızda müsabakada karşı takımı temsil eden ülkenin federasyon bölgesine yapılan yayını ifade ediyor. Üçüncü grup ise her iki müsabık olan tarafın değil, bir başka ülkenin federasyon bölgesine yapılan yayını ifade ediyor.

Bunların rekabet hukukuyla ilişkilendirilmesi şu noktada ortaya çıkıyor; eğer siz bir yayın sözleşmesini yaparken bütün bu hakların tamamını tek bir kişiye münhasıran satarsanız o zaman rekabet kurulu diyor ki, durun bir dakika orada, siz bu piyasada hâkim durumdasınız. Hâkim durumunda bulunmak rekabet hukuku açısından yasak bir durum değil, ancak hâkim durumun kötüye kullanılması yasaklanmış bir durum. Bu nedenle Rekabet Kurulu tarafından havuz sistemine geçildiği tarihten bu yana birçok yayıncı şirket hakkında soruşturma açılıyor ve istisnasız hemen hemen hepsi burada ceza alıyor. Ancak benim bildiğim kadarıyla Türkiye Futbol Federasyonu hiç ceza almadı, onu Şekip Beyden de teyit etmek istiyorum. Türkiye Futbol Federasyonuna bu konuda hiç ceza verilmiyor. Peki, neden ceza alıyor bu şirketler, neden cezalandırılıyor yeni sözleşmeleri?

Futbol yayın talimatına baktığımız zaman da detaylı olarak düzenlenmiş 22 maddelik bir yayın talimatı var. Bu talimatta yayın çeşitlerinden tutun, yayının

hangi saatler içerisinde yapılması gerektiği, ne şekilde yapılması gerektiği, sözleşmenin, şartnamenin ne şekilde hazırlanması gerektiği, röportajının nerede ne şekilde yapılması gerektiği, bütün bunlar en ince ayrıntılarına kadar detaylarıyla düzenlenmiş. Bu talimatın tanımlar kısmında diyor ki, yeni çeşitleriyle ilgili naklen yayın, müsabakanın ve müsabakanın başlama saatinden önceki 60 dakikalık ve bitimini takip eden 30 dakikalık stadyum içi görüntülerinin kısmen ya da tamamen canlı olarak yayınlanmasını, banttan yayın bir futbol müsabakasının oynayıp bittikten sonra kısmen veya tamamen yayınlanmasını, dönüşümlü yayın aynı zamanda oynanan birden fazla futbol müsabakasının bölümlerinin bir plan içinde naklen yayınlanmasını, paralel yayın naklen yayın programındaki bir müsabakanın birden fazla kanaldan aynı anda yayınlanmasını ifade eder. Bununla birlikte double production olarak tanımlanan iki farklı kamera açısından yapılan çekimlerin düzenlendiği bir yayın çeşidi var.

Burada bir diğer hususta ki, en önemlisi rekabet hukuku açısından en çok değerlendirilen ve gündeme gelen konu haber amaçlı görüntüler. Şekip Bey de bu konudan bahsetti, haber amaçlı görüntüleri Rekabet Kurulu herkese eşit şartlarda aynı anda ve aynı süreli olarak verilmesini istiyor. Hatta belirli bir dönemde çıkan kararlarında haber amaçlı görüntülerin ücretsiz verilmesi dahi Rekabet Kurulu kararlarında yer alan konuların arasındaydı. Peki, haber amaçlı görüntüler neden bu kadar önemli rekabet hukuku açısından? Çünkü rekabet hukuku bu değerlendirmeleri yaparken pazarı değerlendiriyor, pazarı değerlendirirken de iki farklı pazar olduğunu ortaya çıkarıyor. Diyor ki, biz futbolu ayrı bir pazar olarak değerlendiriyoruz, ama bunu neden böyle değerlendiriyoruz spor müsabakaları açısından? Bakıyoruz, hangisi daha çok izleniyor? Birinci faktör bu. İkincisi, futbolda eleme usulü yerine sürekli interaktif bir biçimde devam eden ve her maçın sonunda alınan puanlarla sonuna kadar müsabakanın canlılığını devam ettiren bir sistem var ki, bu da aslında izleyicilerin ilgisini daha canlı tutan bir sistem. O yüzden bütün bunlar değerlendirildiğinde futbolun toplum içerisinde daha çok ilgi uyandıran medya bakımından da ayrı bir pazar oluşturduğu, diğer müsabakalar içerisinde ayrı bir pazar oluşturduğu sonucuna varılıyor. Bu sonuca varılmakla birlikte deniliyor ki, ancak futbolun içerisinde de yayın hakları açısından iki farklı kategori vardır. Nedir bu iki farklı kategori? Birincisi, futbol lig maçlarının yayın hakları, ikincisi de, görüntüleri. Görüntülerinin satılması ve yayın hakkının verilmesi iki farklı pazardır diyor. Bu görüntülerin içerisinde haber amaçlı görüntüler, kısa özetler, geniş özet, vesaire bütün bunlar görüntülerin içerisinde yer alanlar.

Ancak bunları bir paket halinde bir kişiye satmanızı rekabet hukuku rekabete aykırı davranışlar içerisinde buluyor ve buna ilişkin cezalar veriyor. Rekabet hukukunun vermiş olduğu cezalara baktığınızda, geçmişten bugüne incelendiğinde Digitürk, Cine5, Tele10 bunların hepsi ayrı ayrı rekabet hukuku engellerine ve kurallarına takılıp ceza almış yayın kuruluşları. En son güncel olduğu için bir karardan bahsetmek istiyorum size ve konuşmayı çok da fazla uzatmak istemiyorum. Belki soru-cevap kısmına da vakit ayrılır. En son kararda Digitürk 2008

yılına kadar devam eden bir sözleşme imzalıyor ve yayın haklarını alıyor. Ancak bir defaya mahsus olmak üzere Şekip Beyin de söylemiş olduğu üzere iki yıllık bir uzatma veriliyor ve “2010 yılına kadar Digiturk’te yayın hakları kalabilir” deniliyor. Bu verilirken bunun verilmiş sebebi de Rekabet Kurulu bakıyor “piyasada henüz rekabetini kısıtlayacağı bir aktör yok. Çünkü sen bu piyasada zaten kimsenin hakkına engel olmuyorsun, tek başına da götürüyorsun. Yeni gelen faktörler de söz konusu olmadığı için bir defaya mahsus rekabetin canlanmasını da sağlamak amacıyla ben sana iki yıllık bir uzatma veriyorum” diyor. Daha sonra ortaya D-smart çıkıyor. D-smart diyor ki “bir dakika, ben de bu piyasada varım, yeni giren bir aktörüm ve sizden Digiturk’e vermiş olduğunuz uzatmaya ilişkin menfi tespit ve münhasırlık kararının verilmesini talep ediyorum” Bununla ilgili olarak da Rekabet Kurulunun karar sayısı 99/43/450-283 no.lu kararıyla Rekabet Kurulu incelemeyi yapıyor. İnceliyor ve yaptığı araştırmalar ve incelemelerin neticesinde diyor ki, D-smart, sen daha bu piyasada henüz koşulları değiştirebilecek konuma gelmiş değilsin. Her ne kadar D-smart “bizim izleyici kitemiz yeterince geniş, rekabet ihlal edilmektedir. Bizim rakip olma şartlarımız sınırlanmaktadır” diyorsa da ancak kendi yapmış olduğu başvurusunda bir yandan diyor ki “biz oldukça geliştik, futbol müsabakalarının yayın hakkı bizde olmasa bile oldukça büyük rakamlara ulaşmış yayın haklarımız var. O yüzden biz de bu piyasada aktör olarak bulunan firmalardanım ve bizim rekabet imkanımız engelleniyor” Rekabet Kurulu da tam bu noktada diyor ki “siz kendi kendinize söylüyorsunuz. Siz mademki futbol müsabakaları olmasa dahi kendi kendinize yetip yayın haklarıyla ilgili faaliyetlerinizi sürdürebilecek konumdasınız. O zaman bu konum itibarıyla bu uzatmanın sizin rekabetle ilgili koşullarınıza yapmış olduğu bir müdahale yoktur. O yüzden de ben menfi tespit talebinizi reddediyorum” Peki, menfi tespit diyoruz, münhasırlık diyoruz, bunların içerikleri nedir? Nedir menfi tespit, nedir münhasırlık kararı?

Rekabet Kurumunun verebileceği kararlar ara kararlar ve nihai kararlar olmak üzere ikiye ayrılıyor. Ara kararları menfi tespit kararı, bilgi isteme ve yerinde inceleme, ön araştırma ve soruşturma açılması kararı ve ihtiyati tedbir kararları. Nihai kararları da soruşturma açılması talebinin reddi, muafiyet kararı ve ihlale son verme kararı. Rekabet Kanununun 4054 sayılı Kanunun 4, 8, 9 ve 13. maddeleri yayın haklarını yakından ilgilendiren maddeler arasında yer alıyor. Bu maddeler uyarınca menfi tespit kararı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunun 8. maddesine göre ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine kurul elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın kararın, eylemin veya birleşme veya devralmanın bu kanunun 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir. 4, 6 ve 7. maddeden kastı da rekabeti ihlal eden şartların düzenlenmiş olduğu maddeler.

Bu belge teşebbüslere takibata uğramayacağı hakkında güvence verir. Ancak bu sınırlı bir güvencedir. Zira kurul bu belgenin düzenlenmesinden sonra 13. maddedeki şartlar çerçevesinde kararından her zaman dönebilir. Ancak bu durumda

tarafra kurulu görüŖ deęiŖtirmesine kadar geçen süre için cezai müeyyide uygulanmaz. Zaten bu çıkan uyuŖmazlıklardan sonra Türkiye Futbol Federasyonunun da takip etmiŖ olduğu bir yöntem var. Artık Ŗartnamelerin ihaleye çıkmadan önce Rekabet Kuruluna sunarak menfi tespit kararı alıyor. Menfi tespit kararı bir güvence olmuŖ oluyor. Bu nedenle de ceza almanın önu kapanmiŖ oluyor. Tabii, her zaman geri dönebilmek koŖuluyla.

Bir diğer ara kararıysa bilgi isteme ve yerinde inceleme. Bu da Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 14 ve 15. maddelerinde düzenlenmiŖ bir husus. Rekabet Kurulunun yapmiŖ olduğu bir soruŖturmayı aydınlatabilmek için bilgi isteme ve yerinde inceleme yapma yetkisi verilmiŖ. Bunlar soruŖturma sırasında yapılacağı için bir ara kararıyla yapılabilir. Bir diğeri ön araŖtırma ve soruŖturma açılması, bir diğeri ihtiyati tedbir kararları. İhtiyati tedbir kararları da en çok futbol federasyonu için rekabet kurulunun söylemiŖ olduğu beyanlardan alarak aktarıyorum size; en çok futbolla ilgili uyuŖmazlıklarda uygulanan bir karar olarak karŖılarına ıkmıŖ. İhtiyati tedbir kararı da, Rekabet Kurulu nihai kararla birlikte ya da nihai kararlardan önce bir ara kararıyla birlikte eŖitli tedbirlere baŖvurabilir. Kurulun nihai kararla birlikte eŖitli tedbirlere baŖvurabileceęi 10. maddenin 2. fıkrası ve 11. maddenin V fıkrasında açıkça düzenlenmiŖtir. Ara karar olarak ihtiyati tedbir kararı kanununun 9. maddesinin son fıkrasında düzenlenmiŖtir. Buna göre kurul nihai karara kadar ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkma ihtimalinin bulunduğu durumlarda ihlalden önceki durumu koruyucu nitelikte ve nihai kararın kapsamını aŖmayacak Ŗekilde geçici tedbirler alabilir. Tedbir kararları ara karar olduğundan 4 üyenin toplanması 3 üyenin kararıyla alınabilir.

Nihai kararları biraz evvel saymıŖım, soruŖturma açılması talebinin reddi, ve muafiyet kararı kavramları bu konu içerisinde çok geçtiği için bunları açıklamak istiyorum;

Muafiyet kararı da bir anlaşma veya kararı bir anlaşma veya kararın ya da uyumlu eylemin rekabeti sınırlayıcı olduğunu ve/fakat 5. maddede yazılı Ŗartları da haiz olduğundan 4. madde yasağının uygulanmadığını tespit etmektedir. Nihai bir karardır, çünkü muafiyet kararıyla tarafların hukuki durumları kesinlik kazanmaktadır. Bunu birazcık daha anlaşılabilir kılmak adına Ŗöyle bir açıklama yapma ihtiyacı hissediyorum. Çünkü maddelere atıf yaptığı için bir o maddeye bir bu maddeye bakarak bir yorum çıkarmak gerekiyor. Burada da Rekabet Kurulunun söylediği Ŗu; diyor ki, ben rekabeti sınırlayıcı olan bir uyumlu eylem olsa da 5. maddede yazılı Ŗartların oluŖması halinde her ne kadar rekabete aykırılık varsa da bunu muaf sayabilirim. Ancak 5. maddede saymıŖ olduğu Ŗartların bir ya da ikisinin değil hepsinin birden gerekleŖmiŖ olmasını arıyor. Bu 5. maddedeki Ŗartların neler olduğuna bakmak gerekiyor

5. maddede muafiyet baŖlıklı bölümde kurul aŖaęıda belirtilen Ŗartların tamamının varlığı halinde teŖebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teŖebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulması-

na karar verebilir. A) Malların üretim veya dağıtımıyla ilgili hizmetlerinin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik ya da teknik gelişmelerin sağlanması, B)Tüketicinin bundan yarar sağlaması, C) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması, D) Rekabetin A ve B bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması. Bu şartların gerçekleşmesi halinde muafiyetin verilmesi söz konusu oluyor. Muafiyetin verilmesi belirli şartların veya belirli yükümlüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir. Kurul birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir.

Son olarak sizlere hukukçular olarak bir yayın sözleşmesi düzenlerken dikkat etmemiz gereken hususlardan da bahsederek konuşmamı sonlandıracağım.

Yayın sözleşmelerinden bahsedildiğinde, dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri de bu sözleşmelerde mutlaka düzenlenmesi gereken olmaz hususların neler olacağıdır;

Yayın sözleşmelerinde; 1) Yayıncı kavramı 2)Yayın sözleşmesinde devir hakkının olup olmadığı, 3) Hangi hakları ne şekilde sattığınınızın detaylı bir biçimde belirtilmesi, 4) Bu sözleşmenin süresi, 5)teminat, 6)cezaî şart,7)Yetkili hukuk ve ihtilafların çözüm yolları ve yayın sözleşmesini yaptığınız tarihten sonra yapılabilecek değişikliklerin tarafları bağlayabilmesi için peşin kabul beyanlarını içeren “ulusal ve uluslar arası düzenlemelere bağlılık” hükümleri mutlaka sözleşmede düzenlenmesi gereken önemli başlıklardır. Bir de Şekip Bey’in bahsettiği ve oldukça önemli başka bir husus var, dijital sinyallerin uydu sinyallerinin verilmesine ilişkin, bunların alınmasına ilişkin kısımları da sözleşmelerde düzenlemeniz gerekir. Sözleşme düzenlerken bu hususlara dikkat edilmediğinde tarafların ciddi maddi kayıplara ve hak kayıplarına uğraması oldukça muhtemel. Çünkü geçmiş yıllarda olmuş bir örnek, uydudan verilen sinyallerden alıntı yapılarak sözleşmede de bunun kısıtlanmasına ilişkin bir hüküm olmadığı için yayın yapılmış. Siz sözleşmeye buna ilişkin bir hüküm koymadığınız takdirde, talep edebileceğiniz haklarınızın yasal dayanağını da kaybetmiş oluyorsunuz.

Bu konuda verdiğim kısa açıklamalar umarım faydalı olur. Zamanımızı oldukça aştığımız için saat neredeyse 21.15 oldu konuşmamı burada sonlandırıyorum. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, umarım sabrınızı çok zorlamamışızdır. (Alkışlar)

KÜBRA KÖKSAL- Sayın Günal’a teşekkür ediyoruz konuşmalarından ötürü, şimdi soru-cevap kısmına geldik. Süremiz çok kısıtlı diyecğim, ama aslında artık öyle bir süremiz kalmadı. Kendimizden artık bir şeyler vererek ben çok kısa bir-iki soru almak istiyorum.

MEHMET DEMİR- Sorum Şekip Beyle de la Serna Beye. Kısaca hemen, Türk spor hukukunda bu spor kulüplerinin yayın, medya haklarından doğan yetkileri sözleşme konusu yaparken talimatlar ne derece sınırlayıcı? Yasal engeller olmadan talimatlarla bunun düzenlenmesini nasıl buluyorsunuz? Diğer de la Serna'ya da İspanyol spor hukukunda yayın haklarının devrini içeren sözleşmeleri engelleyen veya sınırlayan süre veya konu yönünden içeriğini düzenleyen yasal bir engel var mı? Teşekkürler. Soru çok kısa ve net, talimat adı altında düzenleyici diğer işlemlerle bu kulüplerin yayın haklarının devrini konu alan sözleşmelerin süre ya da konu yönünden düzenlenmesini doğru buluyor musunuz?

ŞEKİP MOSTUROĞLU- Bazı yayın hakları yayın talimatıyla düzenlenmiyor zaten. Meselâ, Gaye Hanım söyledi, meslektaşımız da söyledi. Meselâ, özel maç yayın haklarına ilişkin bir kısıtlama yok, federasyonun bir talimatıyla düzenlenmiş bir durum yok. Sadece yayın yetki belgesi alma zorunluluğu var. O bir genel zorunluluk zaten, artık sözleşmenin onay zorunluluğu var. Çünkü federasyon pay almıyor yasaya göre, onun dışında bir kısıtlama yok benim bildiğim özel maçlara ilişkin, zaten kulüpler lig maçlarına ilişkin yayın sözleşmesi yapamıyorlar. Benzer şekilde kupa maçına ilişkin de yayın sözleşmesi yapamıyorlar, bireysel sözleşme yapamıyorlar. Federasyon onların namı hesabına yapıyor. Onun dışında Avrupa kupası maçları var, UEFA şampiyonlar ligi ön eleme maçlarını kulüpler kendileri yapabiliyorlar bağımsız olarak, orada UEFA ve FIFA yayın talimatına uygunluk aranıyor. Demin Gaye Hanımın söylediği ikincil yayınların engellenmesi sadece kendi federasyon bölgesine yayın yapılması, ikincil hakların sinyal garantisinin sağlanması gibi hususlar var. UEFA'da geçtiğimiz sezona kadar, içinde bulunduğumuz sezona kadar yanılmıyorsam çeyrek final aşamasına kadar kulüplerin bireysel yayın sözleşmesi yapma hakkı vardı. Önümüzdeki yıldan itibaren, grup maçlarından itibaren havuz sistemi yapılıyor UEFA içinde, şampiyonlar ligi grupları ve grup aşamasından sonraki aşamalar için zaten yayın sözleşmesi yapma hakkı yok. Bunun dışında federasyonların yayın sözleşmeleri var. Özel ve resmi milli maçlara ilişkin yayın hakkı tamamen federasyonlara ait, UEFA ve FIFA yayın talimatları geçerli, temel yasaklama kendi yayın bölgesi dışına yayının düşmemesi, niyetli yayının yasak olması, bir de yanlış hatırlamıyorsam sanal reklâm uygulamalarına ilişkin birtakım kısıtlamalar var. Bunun dışında da bir uygulama yok.

MEHMET DEMİR- Kısaca bu kısıtlamaları getirme yetkisi talimat adı altında acaba yasama organından mı kaynaklanan bir yasal düzenlemeyi mi gerektiriyor, yoksa federasyonların?

ŞEKİP MOSTUROĞLU- Ben Türkiye'yle ilgili kısmı zaten söyledim.

MEHMET DEMİR- Nasıl buluyorsunuz? Onu merak ediyorum.

ŞEKİP MOSTUROĞLU- Onun da içinde söyledim aslında, bu ileride kulüplerimiz tarafından, büyük kulüplerimiz tarafından mutlaka rekabet hukuku organları önünde tartışılacaktır ki, meselâ, onu söylerken hiç söylememiştim, şimdi

söyleyeyim; yayın haklarının bölüştürülmesine ilişkin eskiden federasyonun bir yetkisi yoktu. Havuzda toplanan paranın nasıl paylaşılacağına ilişkin bir yetki kanundan doğmuyordu. Yeni kanunda bu yetki var ve münhasır bu yetki, ama bakın; o yasada bile bir parametre yok. Eşit dağıtacaksın, başarı ödülü, şunu vereceksin veya puana şunu vereceksin diye bir düzenleme yok. Bana kalırsa kulüpler o yetkinin kullanılmasını da rekabet hukuku açısından sorgulayabilirler. Kaldı ki, yayın talimatı, yani kanunda olmayan bir hususun talimatla düzenlenmesi ve kulübe ait olan mutlak hakların, mutlak mülkiyet haklarının sınırlanması bana göre mümkün değil.

JACOBO OLLERO de la SERNA: İspanya'ya ilişkin olarak hakların devri için belli bir kısıtlama yoktur ama besbelli bu hakların devrinin ifasında daha önce açıkladığım içinde radyo erişimi ve açık maç olasılığı gibi konuların düzenlendiği 1997 kanununa uymalıdır. Sözleşme sürelerine ilişkin olarak soru oldukça ilginç çünkü sözleşme sürelerinde tek limit daha öncede açıkladığım gibi neredeyse bütün haklara sahip olan tek operatörün söz konusu olduğu dönemde getirilmiştir ve Devlet 2002 yılında bu duruma el koymaya karar vermiştir. Ama bu süreçte devlet bazı kısıtlamalar kabul etmiştir, bu kısıtlamaların biride sözleşme sürelerinin üç yılı aşamayacağı kuralıdır. Şu anda, ya bu sözleşmelerin süreleri sona ermiştir ya da bu sezon sona erecektir. Fakat daha önce açıkladığım gibi Ulusal Rekabet Komisyonu'nu kabul etme sürecindeyiz ve komisyonun ana tartışmalarından biri sözleşmelerin dört yılı aşmaması şartıdır. İleride, Ulusal Rekabet Komisyonu'nun da amacı olan sözleşme sürelerinin kısıtlanacağı bir noktaya geleceğimizden eminim.

KÜBRA KÖKSAL- Başka sorusu olan?

MEHMET YOĞURTÇUOĞLU- Benim Şekip Beye bir sorum olacak. Bu yayın haklarının havuz sistemi Avrupa'da özellikle paket dediniz, çoğu buna geçti, ama şimdi bununla ilgili çok ciddi tartışmalar var. Bunun da ürünün fiyatını çok düşürdüğünden çok şikayetçiler. Özellikle başta Fransa'da başladı, sonra Almanya'da, şimdi İtalya bile başka geri dönüşler düşünüyorlar. Ben şunu soracağım; doğru, bunları rekabet açısından sıkıntılar doğurduğunu Avrupa Komisyonu belirtti ve bundan dolayı bu önlemleri aldı, ama bu ürünün de değerini düşürüyor. Bu ilerdeki dünya ciddi bir ekonomik krize girdi bu süreçte, büyük ihtimalle yayın gelirlerinde büyük düşüşler olacak, yani yayıncılar bu yüksek paraları ödeyemeyebilecekler. Sizin şahsi görüşünüzü ben sadece burada merak ediyorum. Bu ilerde hani biz iki yıl geriden, üç yıl geriden takip ediyoruz. Acaba bazı şeyleri, tabii her şeyi değil, ama böyle geriden takip etmek olası ekonomik sonuçlarıyla da daha iyi olmaz mı ve sizin için o paketleme mi daha iyidir, yoksa toplu bir havuz sistemiyle tek bir yayıncı genel anlamda, yani tam öznel bir rekabet değil de genel anlamda ürünün fiyatı, kulüpler her açıdan daha mı iyidir?

ŞEKİP MOSTUROĞLU- Buna farklı cevaplar verebilirim. Tabii ki bugünkü ekonomik koşullarda ve özellikle dediğin ülkelerdeki yaşanmış geri dönüşler

açısından baktığımızda bir kere paket sayısının o kadar fazla tutulmaması gerektiğini düşünüyorum. Kişisel görüşüm, ama meselâ Türkiye’de hiç tartışılmıyor ki, bugün entelektüel bazda da tartışılmıyor. Sadece hukuki bazda değil, meselâ, Almanya bildiğim kadarıyla geçtiğimiz yıl yapım ihalesi yaptı. Yani tek yapımcı, paketlere ayrıldı, ama bir tek yapımcı yapıyor. Yayıncı kendi çekmiyor maçı, bir yayın prodüksiyon şirketi maçları çekiyor ve birtakım kriterler koydu. Meselâ, şeref tribününü bir kere gösterebiliyorsunuz, kanayan yarayı bir defa gösterebiliyorsunuz ve sürekli gösteremiyorsunuz veya tüküren futbolcuyu çok fazla gösteremiyorsunuz. Belli ilkelere bağladı ve prodüksiyon kalitesi bütün maçlarda aynı. Meselâ, Türkiye örneğinde olsa Şükrü Saraçoğlu Stadında da aynı, Trabzon Avni Aker Stadında da aynı ve kalite, yani yayının dijital kalitesi de, niteliği de, kamera açıları da hep aynı. Bunlar dahi tartışılmıyor. Biz bunu Türkiye için düşündük, kulüpler birliği için bir çalışma da yaptık. Meselâ, böyle bir çalışma yapıldığı zaman yayıncının bundan menfi etkileneneceğini tespit ettik. Hâlbuki Almanya’da pozitif etkisi vardır, Türkiye’de negatif etkisi olacağı ortaya çıktı. Bence paketleme modeline geçmeden önce mutlaka bütün yayıncılarla birlikte oturup ve bu işin özellikle yayın bacağındaki eksperlerle oturup müşterek bir karar vermek gerekiyor ki, meselâ, geçtiğimiz yıl Türkiye’de çok tartışıldı, kulüplerin de büyük bölümü bu hevesle o düşüncenin peşine takıldı. Birden fazla yayıncıya aynı hakların verilmesi, meselâ, bu mutlak olarak Avrupa’da başarısızlıkla sonuçlanmış bir operasyon yayın haklarını düşürdü, ama Türkiye’de bu tartışılmadığı için ve fazlaca bilinmediği için bunun arkasına takılan kulüpler de oldu.

KÜBRA KÖKSAL- Son soruyu Erkan Beyden alıyoruz.

ERKAN KÜÇÜKGÜNGÖR- Yayın hakları konusu spor içerisinde uyumsuzluk çıkmaya müsait en büyük alanlardan, en önemli alanlardan biri, çünkü kulüplerin en büyük gelir kaynaklarını oluşturan nokta. Dolayısıyla bunun çok sağlam esaslara bağlanması gerekir. Bizde zaman içerisinde oturdu Şekip Beyin de ifade ettiği gibi, Gaye Hanımın da belirttiği üzere, yani bu o kadar önemli ki aslında, o dönemde Anayasa Mahkemesinin önüne kadar gitti. Yayın haklarının düzenlenmesiyle ilgili acaba futbol federasyonu yetkili midir? Buna ilişkin bir yargısal denetim sağlanabilir mi? Sanıyorum bilgisi olanlar vardır, Anayasa Mahkemesi bu vesileyle hatta tek karardır, Tahkim Kurulunun da Türk hukukunda bir mecburi tahkim olduğunu, yani diğer idari ve yargısal mekanizmalara başvurulamayacağını ifade etmiştir. Bu anlamda yayın ve bunun düzenlenmesi, pazarlanması, oradan elde edilen gelirin dağıtılması dediğim gibi sporun en merkezinde bulunan hususlardan biri, onu kısaca ben ifade etmek istedim. Teşekkür ederim.

KÜBRA KÖKSAL- Teşekkürler. Başka soru yoksa oturumu kapatmadan önce ben teşekkür plaketleri verilecek. Kurultayın son oturumuydu. Üç gündür yaklaşık 30 saat boyunca burada sporu ve spor hukukunu tartıştık. Geldiğiniz için herkese çok teşekkür ediyorum. Sağ olun. (Alkışlar)

SUNUCU- Konuşmacılarımıza plaketlerini vermek üzere Ankara Barosu Spor

Hukuku Komisyonu Yönetim Kurulu üyelerinden Sayın Av. Korhan Perek'i davet ediyorum. (Alkışlar)Av. Sayın Şekip Mosturoğlu, Sayın Av. Gurur Gaye Günel, Sayın Av. Jacobo Ollero de La Sernave Oturum Başkanımız Av. Kübra Köksal (Alkışlar)

Ayrıca Kurultayımızın gerçekleşmesinde katkıları bulunan kişi ve kuruluşlara teşekkür ediyoruz, onların da kısaca isimlerini sayacağım: Sayın Nevzat Güler Organizel Ses Efekt Limitet Şirketi, Ankara Barosu Spor Hukuku Komisyonu Yönetim Kurulu üyeleri Nihan Esendal avukat, Av. Emrah Baydar, Av. Serhan Özdemir, Av. Burcu Şahin, Av. Süleyman Boşca'ya da özellikle teşekkür ediyoruz. Plaketlerini şu anda veriyoruz.

Sayın Nevzat Güler'i plaketini almak üzere sahneye davet edelim. (Alkışlar)

Sayın Korhan Perek, Sayın Serdar Ülkü. (Alkışlar)

Hepinize çok teşekkürler, lütfen çıkmadan dışarıda beklerseniz toplu bir de fotoğraf almak istiyoruz ya da burada alalım. Herkesi buraya alalım, hep birlikte bir hatıra fotoğrafı çektirelim.

